

Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті

АХМЕТОВА Г.К., ИСМАНОВА Р.Ж.

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

(үш тілде)

Шымкент, 2024

Оқу құралы Өзбекәлі Жәнібеков атындағы ОҚПУ оқу-әдістемелік кеңесінің 2024жылғы 21 ақпандағы №4 хаттамасының шешімімен баспаға ұсынылған.

Пікір жазғандар:

Мауленбердиева Г.Б. педагогика ғылымдарының кандидаты
Мирас университеті

Тұрмаханова С.Ә. п.ғ.к., аға оқытушы
Өзбекәлі Жәнібеков атындағы ОҚПУ

Мамытбаева Ж.А. PhD, аға оқытушы
Өзбекәлі Жәнібеков атындағы ОҚПУ

Ахметова Г.К., Исманова Р.Ж.

Инклюзивті білім берудегі педагогикалық технологиялар (үш тілде). Оқу құралы. – Шымкент: ОҚПУ, 2024. – 448 бет.

Оқу құралы инклюзивті білім берудің педагогикалық технологияларының негізгі түсініктері мен қолдану тәсілдері туралы қажетті мәліметтерді қамтиды. Оқу құралы «Инклюзивті білім берудегі арнайы педагогикалық технологиялар» пәні бойынша көмекші құрал болып саналады

Оқу құралы ЖОО оқушылары мен магистранттарына және оқытушы құрамына арналған

Кіріспе

Инклюзивті білім беру барлық балаларға толық мөлшерде балабақша, мектеп, жоо ұжымының өміріне, баршаға тең құқылы деңгейде ұжым мен қоғамның іс-әрекетіне қатысуға мүмкіндік береді. Инклюзивті білім беру келесі ұстанымдарға негізделеді:

-барлық адамдардың құқықтары тең болу принципі (индивидуалдылық пен ерекшеліктерді ескеру жағдайында);

-кез-келген дискриминациялау түрін болдырмау, яғни мүмкіндігі шектеулі балалардың білім алу мен әлеуметтік өмірге қатысу құқықтарын шектемеу;

- ерекше білімге қажеттілігі бар тұлғаларды әлеуметтік-қоғамдық өмірдің барлық аймақтарына байланысты ерекше қажеттіліктерін қамту құқықтарын қабылдау, сонымен қатар, білім алуда (әлеуметтік инфрақұрылымның нысаналарына қол жеткізе алу мен білім алудағы ерекше жағдайлар);

-ерекше баланың нәтижелі әлеуметтенуіне қажет жағдайлар мен қызметтерді ұсынудағы қоғамның міндеттері;

-барлық балаларды мектепке дейінгі мекемелер мен жалпыға білім беру мектептеріне қабылдауға жағдай жасау, барлық мүмкіндіктерді пайдалану.

Анықталған ұстанымдарды мектепке дейінгі мекемелер мен жалпыға білім беру мектептерінің педагогикалық ұжымдарымен қатар ата-аналар және қатысты тұлғалардың ұжымдары орындаулары тиіс.

Инклюзивті білім беру екі әлеуметтік субъекттердің бір-біріне бағытталып, жақындастыратын екіжақтамалы процесс: 1. Ерекше білімге қажеттілігі бар балалардың қалыпты деңгейдегі құрбыларымен бірге оқу процесіне қосылуға ұмтылысы, сонымен қатар олардың ата-аналары арасындағы осындай байланыс. Аталған бірігіп оқу процесін құруға қажетті жағымды ұйымдастыру-функционалдық, адамгершілік-психологиялық жағдайларын қамтитын жалпыға білім беру процесінің өзі.

Инклюзивті бағыт балалардың түрлі білім алу қажеттіліктерін түсіну мен қажеттіліктерді ескеру арқылы білім беру процесіне қатысуға керек қызметтерді ұсынуды қарастырады. Бұл процеске қоғам қатысып, білім беру саласындағы сегрегация мен дискриминацияны жою тиіс. Қалыпты деңгейдегі оқушылар үшін инклюзивті білім беру дегеніміз – инклюзивті және қалыпты сынып арасында таңдау жасаудағы еркіндік, және де, егер бірінші нұсқа таңдалса – баланы білім беру стандартында қарастырылған, білім алу сапасы мен оқу жылдамдығымен қамту, баланың инклюзивті білім беру ережелері мен белгіленген әлеуметтік ұстанымдарды қабылдауы. Осындай жағдайда ғана «инклюзивті қоғамға» көшу іске асырылады, яғни балалар арасындағы айырмашылықтар «өзара байланыста даму» ресурсы деп қарастырылатын әлеуметтік қарым-қатынастар нұсқасында дамиды. Инклюзивті бағыттың жетістіктері анық:

- ерекше баланың әлеуметтенуіне жағымды жағдайлар жасалады;

- дамуында түрлі бұзылыстары бар балалардың оқу және оқу іс-әрекетінен тыс байланыстарға түсу мүмкіндіктері қамтылады;

- педагогтердің квалификациясы жоғарылайды;

- балаларды оқыту мен тәрбиелеуде жаңа технологиялар құрастырылып, енгізіледі;

- арнайы (түзету) ұйымдармен, әлеуметтік және медициналық мекемелермен өзара байланыстар орнатылады.

Инклюзивті білім беру жүйесі қиындықтар мен өзгерістерге берілетін тұрақты құрылым емес, ол балалардың өзіндік ерекшеліктеріне байланысты оқыту жағдайларын үнемі жетілдіруге бағытталған динамикалық процесс. Жалпыға білім беру мектебінде ерекше балаларды қалыпты құрбыларының қатарына қосу мен нәтижелі әлеуметтену жағдайлары ғана емес, сонымен бірге баланың барлық потенциалдық мүмкіндіктері анықталып, дамытуға бағытталған жұмыс жасалуы керек. Білім беру жүйесінің даму бұзылыстары бар балаларды жеке тұлға ретінде қабілеттерінің ашылып, максималды жетілуіне әсер ететін әлеуметтік-психологиялық реабилитациялауда үлкен мүмкіндіктері бар.

Ерекше оқытуды қажет ететін тұлғаларға сапалы білім беру.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды жалпы білім беру процесіне интеграциялау, әлеуметтендіру, интеллектуалдық қабілеттерін дамыту, бейімделген оқыту

Қазақстан Республикасында әлемдік үрдістерге сәйкес инклюзивті білім беру идеялары кеңінен таралуда: республиканың барлық облыстарында инклюзивті (интеграцияланған) мектепке дейінгі және жалпы білім беру мекемелері ашылуда.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды дамытудың маңызды мәселелерінің бірі — білім беру. Бұл құжат пен мамандық алу мүмкіндігі ғана емес. Бұл ерекше қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтендіру мәселесінің шешімі. Ол үшін Қазақстанда инклюзивті білім беру дамып келеді. Инклюзивті білім берудің ерекшеліктері, оны ҚР Конституциясына сәйкес ҚР-да іске асыру (30-бап), еліміздің барлық азаматтары мемлекеттік мекемелерде, сондай-ақ жоғары оқу орындарында конкурстық негізде тегін орта білім алуға құқылы. Бірақ соңғы уақытқа дейін мүмкіндігі шектеулі балалар қарапайым білім беру мекемелерінде оқи алмады. Олар үйде оқытуға немесе мамандандырылған орталықтарға жіберілді, бұл әлеуметтенудің, балалардың қоғамға бейімделуінің қажетті деңгейін қамтамасыз етпеді. Мәселе Қазақстанда инклюзивті білім беруді дамытудың басталуымен қозғалды. Инклюзивті білім нені білдіреді? Инклюзивті білім беру — (фр. «inklusif» — «кіріктірілген») — қалыпты балалар мен мүмкіндігі шектеулі балаларды бірлесіп оқыту. Яғни, инклюзивті білім беру балалардың денсаулық жағдайына қарамастан білім берудің барлық қажеттіліктері мен қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін тең құқықтар мен мүмкіндіктерді қамтиды. Инклюзивті білім берудің қандай принциптері бар? Инклюзивті білім келесі принциптерге негізделген: әр бала ерекше. Барлық балалар өз құқықтарында, достықта, білім беруде, үйірмелерге, концерттерге және басқаларға қатысу құқығында, сондай-ақ одан әрі әлеуметтік даму перспективаларында тең. Әр бала өз қарқынымен дамиды, сондықтан ол жақсармайды немесе нашарламайды. Балалар арасындағы қарым-қатынас мейірімділікке, жауаптылыққа, жанашырлыққа негізделген. Балалардың

өзара әрекеттесуі олардың дүниетанымын кеңейтеді және академиялық интеллектті дамытады. Қазақстанда инклюзивті білім беру қалай жүзеге асырылады? Инклюзия қалыпты жағдайға жетіп, қоғамның гуманистік ұстанымына айналуы керек. Бұл мәселе заңды түрде шешілді. ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев 2021 жылғы 26 маусымда «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңға қол қойды. Мемлекет ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға олардың жеке даму ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру жүйесі шегінде білім алу үшін жағдай жасауға міндеттенеді (8-бап, 1-1-т.).

Мүмкіндігі шектеулі балалар үшін арнайы оқу бағдарламалары әзірленуде. Мектепке дейінгі және орта мектеп ұйымдары заң бойынша оларға қызмет көрсету аумағында тұратын барлық балаларды, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қабылдауы тиіс (26-бап, 2-тармақ). Инклюзивті білім беру нормаға айналуы үшін келесі мәселелерді шешу қажет: мұғалімдердің дайындығы, психологиялық және кәсіби, осындай балалармен жұмыс істеу; басқа оқушылардың ата-аналары үшін ерекше балаларды балаларымен бірге оқыту фактісін қабылдаудың қиындығы; балабақшалардың, мектептердің және басқа да оқу орындарының материалдық-техникалық базасының дайынготовствігі; мүгедек балалардың ата-аналарының балалары бастан кешіретін психологиялық ыңғайсыздыққа, әлеуметтік остракизмге (қорқыту, мазақ ету) байланысты қорқыныштары.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында мүмкіндіктері шектеулі балаларды жалпы білім беру процесіне қосудың қажетті шарттарын мемлекеттік деңгейде реттейтін белгілі бір Нормативтік-құқықтық база әзірленді, оған сәйкес қалыпты және бұзылған дамуы бар балаларды бірлесіп оқытуды жүзеге асыратын мектепке дейінгі және мектеп ұйымдарында тиісті жағдайлар жасалады («кедергісіз орта», материалдық-техникалық жабдықтау, түзету және оңалту шаралары және т.б.).

Қазақстан Республикасында мүмкіндігі шектеулі оқушыларға инклюзивті білім беру мәселелеріне Х.С.Ералиева, Д.Д.Ешпанова, Д.С.Жақыпова, А.К.Жалмұхамедова, З.А.Мовкебаева, И.А.Оралқанова және т. б. жұмыстар арналды. Инклюзивті білім беру проблемаларының өзектілігі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар санының артуына және білім беруді ізгілендіруге байланысты артып келеді, бұл мүмкіндігі шектеулі адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту үшін жағдай жасауды және олардың әлеуметтік өзара іс-қимыл өнімі ретінде өміршеңдігін арттыруды, адамның әлеуметтік желілерге қосылуын қажет етеді.

Қазақстандағы инклюзивті білім берудің болашағы және әлемдік тәжірибе инклюзивті білім беру-қазіргі өмір сұранысы және халықаралық стандарт. Қазақстанда инклюзивті білім беруді қажет ететін 160 мыңнан астам мүмкіндігі шектеулі балалар бар. Олардың тек 23% - ы ғана осындай білім беру процесіне қатысады. Уақытпен қатар жүру үшін инклюзивті білім беруді енгізу жолында Қазақстан қиындықтарды еңсереді және туындаған проблемаларды, оның ішінде халықаралық тәжірибені енгізу арқылы шешуге тырысады: шетелдік, қазақстандық мектептерде педагог-ассистент — тьютор лауазымы енгізілді. ҚР педагогтері

бейімделген спорт негіздерін үйренеді, француз әріптестерімен бірлесіп, бейімделген спортты мектеп бағдарламасына енгізу үшін арнайы бағдарламалар әзірлейді. Оқу бағыты инклюзивті ойындар арқылы дамиды, оған қарапайым балалар да, ерекше балалар да қатысады. Қайырымдылық ұйымдары инклюзияны қолдау кабинеттерін ашады, онда балалар мінез-құлықты қолданбалы талдау әдістемесі бойынша оқытылады. Қазақстанда инклюзивті білім беруді дамыту перспективалары: Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес 2025 жылға қарай мектептердің, балабақшалардың 100% - ы және колледждер мен ЖОО-лардың 70% - ы инклюзивті білім беру үшін жағдай жасауы тиіс. Инклюзивті білім беру-қазіргі адамның санасындағы төңкеріс және ашық демократиялық мемлекеттерді таңдау.

Мұндай жағдай Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2020–2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының міндеттерінің бірін ішінара іске асыру нәтижесінің көрінісі болып табылады: инклюзивті білім беру жүйесін дамыту, бұл мыналарды әзірлеуді көздейді:

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды интеграцияланған оқытудың модульдік бағдарламалары;

- жалпы білім беру ортасында мүмкіндіктері шектеулі балаларды интеграцияланған оқыту, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін интеграция нысандарын айқындау қағидалары (бұдан әрі-ЕБҚБ);

- мүгедектігі бар балаларға қашықтықтан білім беруді ұйымдастыру ережелері.

Инклюзивті білім беру мәселесі бойынша психологиялық-педагогикалық және нормативтік-құқықтық әдебиеттерде әртүрлі терминдер жиі қолданылады. «Интеграция» және «инклюзивті білім беру» бұл көбінесе бір-бірінің орнына қолданылатын екі термин, өйткені көптеген мұғалімдер мен мектептер оларды синоним деп санайды. Сонымен қатар, бұл терминдердің арасындағы айырмашылықтар айтарлықтай. Интеграция ЕБҚБ бар балаларды қазірдің өзінде қалыптасқан мектеп өміріне және мектеп құрылымына тартуды білдіреді. Бұл интеграциялық бағдарламалардың мақсаты – «балалардың дамуын қалыпқа келтіру» немесе оларға бұрыннан бар оқу үлгісіне сәйкес келуге көмектесу. Инклюзивті білім берудің интеграциядан айырмашылығы, ол барлық балаларды басынан бастап жалпы білім беру жүйесінің бір бөлігі ретінде қарастырады. Инклюзивті білім берудің мақсаттарының бірі-кез келген мектеп болашақта ЕБҚБ бар балаларды қабылдауға дайын болуы. Инклюзивті тәсіл мен интегративті тәсілдің басты айырмашылығы-жалпы білім беретін мектептердегі инклюзивті білім беру кезінде балалармен және олардың ата-аналарымен қарым-қатынас өзгереді. Білім беру идеологиясы оқу процесін ізгілендіруге және оқытудың тәрбиелік бағытын күшейтуге қарай өзгереді.

Инклюзивті білім-бұл барлық балаларға барлық бағдарламаларға қатысуға мүмкіндік беретін саясат пен процесс. Тәсілдердің айырмашылығы-біз қоғамды адамдардың жеке қажеттіліктерін ескеретін және бейімдейтін етіп өзгертетінімізді мойындау, керісінше емес. ЕБҚБ бар балаларды жалпы білім беру кеңістігіне қарапайым, физикалық қосу инклюзивті білім емес. Х.С.Ералиева, Д.Д.Ешпанова, З.А.Мовкебаева және т. б. педагогтер ЕБҚБ бар әр баланың жеке қажеттіліктерін

ескере отырып, оқу процесін ұйымдастыра алмаған жағдайда, бұл балаларды білім беруге толыққанды қосу мүмкіндігі айтарлықтай тарылатынын атап өтті. Нәтижесінде олардың оқуға деген ынтасы төмендейді, оқу нәтижелері төмендейді, өмірлік перспективалары шектеледі.

Егер мұғалім инклюзивті технологияларды енгізе алмаса, оның инклюзивті білім беру идеясын қабылдауға кәсіби және психологиялық дайындығы болмаса, мүмкіндігі шектеулі баланы қоғамға оң әлеуметтік қосу және лайықты білім беру нәтижесі болмайды.

Республикада заманауи білім беру жүйесін жетілдіру білім беру мекемесінің педагогтерін даярлау мен қайта даярлауды көздейді. ЕБҚБ бар балалармен өзара әрекеттесетін мұғалімдерді жалдау кезінде мұғалімдердің осы саладағы тәжірибесіне, кәсібилік деңгейіне, қарым-қатынас дағдыларына, стресске төзімділікке, өзін-өзі тәрбиелеуге деген ұмтылысқа және осындай жұмыс үшін өте маңызды басқа да жеке сипаттамаларға ерекше назар аудару қажет. Бірақ ең бастысы – толеранттылыққа, эмпатияға, педагогикалық оптимизмге негізделген осындай балалармен жұмыс істеуге деген ұмтылыс.

Әр түрлі профильдегі педагогтер мен мамандардың бірыңғай командасы қалыптастыратын инклюзивті білім беру ортасын құруға ерекше назар аудару керек. Инклюзивті білім беруді, оның жекелеген құрылымдық компоненттерін іске асыру мамандандырылған психологиялық - педагогикалық қолдаусыз іс жүзінде мүмкін емес болып көрінеді.

Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру тұжырымдамасы білім беру ұйымының түрі мен мүмкіндіктеріне қарай интеграцияның әртүрлі үлгілері мен нысандарын пайдалануды көздейді. Бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар әртүрлі санаттағы балаларды бірлесіп оқытудың артықшылығын барынша толық жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Интеграцияланған оқытудың бірнеше формалары мен түрлері ерекшеленеді. Сонымен, толық интеграция шартты қалыпты дамуы бар балалармен тең дәрежеде дамуында қандай да бір бұзылысы бар баланы оқытуды көздейді. Толық интеграция тек психофизикалық және сөйлеуді дамыту деңгейі жас нормасына сәйкес келетін немесе жақындаған балалар үшін және дені сау құрдастарымен бірге оқуға психологиялық тұрғыдан дайын балалар үшін тиімді болуы мүмкін.

Тұрақты, бірақ толық емес интеграция мектеп жасына дейінгі балаларға да, ерекше білім беру қажеттіліктері бар мектеп оқушыларына да пайдалы болуы мүмкін. Бұл психикалық даму деңгейі жас нормасынан біршама төмен, жүйелі және елеулі түзету көмегін қажет ететін, бірақ сонымен бірге бірқатар пәндік салаларда қалыпты дамып келе жатқан құрдастарымен бірлесіп және тең дәрежеде оқуға, сондай-ақ олармен сыныптан тыс уақыттың көп бөлігін өткізуге қабілетті мектеп жасындағы балалар үшін тиімді болуы мүмкін.

Ішінара интеграция, ең алдымен, шартты түрде қалыпты дамуы бар құрдастарымен тең дәрежеде қажетті дағдылар мен икемділіктердің аз ғана бөлігін игере алатындар үшін, олармен сыныптан тыс уақыттың бір бөлігін ғана өткізе алады. Ішінара интеграцияның мәні-ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың интерактивті кеңістігін кеңейту, олардың қалыпты дамып келе жатқан құрдастарымен өзара әрекеттесу мүмкіндігі.

Уақытша интеграция кезінде арнайы топтың барлық тәрбиеленушілері немесе сыныптың білім алушылары қол жеткізілген даму деңгейіне қарамастан, тәрбиелік сипаттағы бірлескен іс-шараларды өткізу үшін айына кемінде 2 рет шартты қалыпты дамуы бар құрдастарымен бірігеді. Уақытша интеграцияның негізгі мәні шартты нормативтік дамумен құрдастарымен қарым-қатынас жасаудың қажетті тәжірибесін алу үшін жағдай жасау болып табылады, бұл іс жүзінде интеграцияланған оқытудың одан әрі жетілдірілген түріне дайындық кезеңі болып табылады.

Эпизодтық модель қалыпты дамып келе жатқан балалармен бірлесіп өз тәрбиеленушілерін тәрбиелеу және оқыту бойынша мақсатты жұмыс жүргізу мүмкіндігімен шектелген арнайы мектепке дейінгі және мектептегі білім беру ұйымдарына бағытталған.

Интеграция модельдерін талдау дамуында бұзылыстары бар балаларды интеграцияланған оқытудың келесі формаларын анықтауға мүмкіндік берді:

1) ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушы дефектолог-мұғалім, логопед, педагог-психолог тарапынан жүйелі көмек ала отырып, дені сау балалар сыныбында білім алуға қабілетті болған кезде біріктірілген;

2) ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылар дені сау құрдастарымен тең жағдайда білім беру бағдарламасын меңгере алмаған кезде ішінара. Бұл жағдайда олар күннің бір бөлігін арнайы сыныптарда, ал күннің бір бөлігін кәдімгі сыныптарда өткізеді;

3) арнайы сыныптарда оқитын балалар мен қарапайым сынып оқушылары бірлескен серуендер, мерекелер, жарыстар, тәрбиелік маңызы бар жекелеген іс-шаралар үшін айына кемінде екі рет бірігетін уақытша;

4) ерекше білім беру қажеттіліктері бар 1-2 бала балабақшаның әдеттегі топтарына немесе сыныптарына құйылған кезде толық. Бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланың психофизикалық және сөйлеуді дамыту деңгейі жас нормасына және шартты түрде қалыпты дамыған құрдастарымен бірлесіп оқуға психологиялық дайындығына сәйкес болған жағдайда ғана мүмкін болады. Бұл ретте білім беру мекемесінде баланы психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қамтамасыз етіледі .

Инклюзивті білім берудің сәттілігі мектептің осы процесті жүзеге асыруға ғана емес, сонымен бірге білім беру кеңістігінің барлық субъектілерінің әлеуметтік-психологиялық дайындығына дайындығымен қамтамасыз етіледі. Ата-аналар да, мұғалімдер де, қалыпты дамып келе жатқан құрдастар да мамандардың назарын қажет етеді: дефектологтар мен педагог-психологтар.

Жоғарыда айтылғандарды қорытындылай келе, бүгінгі күні Қазақстан Республикасында болашақ педагогтарды инклюзивті білім беруге даярлау бірінші кезектегі маңызға ие екенін атап өткен жөн, өйткені инклюзивті білім беру жағдайындағы педагогтің қызметі одан оқыту стратегиялары мен әдістемелерінің кең жиынтығын, ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылармен өзара іс-қимылды меңгеруді талап етеді.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды интеграциялаудың тұжырымдамалық схемасы:

Бұл схема ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды біріктірудің негізгі аспектілерін ұсынады және оқу процесіне қосу, әлеуметтену, интеллектуалды қабілеттерді дамыту және бейімделу сияқты әртүрлі аспектілердің маңыздылығын көрсетеді.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды жалпы оқу процесіне біріктірудің бірқатар артықшылықтары бар:

- Әлеуметтену: ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар өздерінің әлеуметтенуіне, қарым-қатынас дағдыларын дамытуға және қоғамдастық сезімін қалыптастыруға ықпал ететін құрдастарымен оқуға және қарым-қатынас жасауға мүмкіндік алады.

- Даму: инклюзивті орта Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дамуын ынталандырып, олардың әлеуетіне жетуге және академиялық жетістіктерге жетуге көмектеседі.

- Көзқарасты өзгерту: Интеграция мүгедектік туралы стереотиптер мен алалаушылықтарды жоюға көмектеседі, қоғамдағы толерантты және инклюзивті көзқарасты қолдайды.

- Арнайы білім беру жүйесіне жүктемені азайту: жалпы білім беру жүйесі шеңберінде оқыту мүмкіндіктерін кеңейту арнайы білім беру мекемелеріне мұқтаж балалар санының азаюына әкелуі мүмкін.

Алайда ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды жалпы оқу процесіне біріктірудің өзіндік қиындықтары бар:

- Қол жетімділікті қамтамасыз ету: сәтті интеграция үшін ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың физикалық, сенсорлық, когнитивті және басқа да ерекшеліктерін ескеретін қол жетімді орта құру қажет. Бұл айтарлықтай қаржылық және ұйымдастырушылық шығындарды талап етуі мүмкін.

- Мұғалімдерді даярлау: мұғалімдерде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеу үшін қажетті білім, Дағдылар мен құзыреттер болуы керек.

- Жеке тәсіл: ерекше білім беру қажеттіліктері бар әрбір бала үшін оның ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеретін жеке білім беру бағдарламасын әзірлеу қажет.

- Көзқарастың өзгеруі: барлық балалар мен ата-аналар инклюзивті білім беру идеясын ынтамен қабылдай алмайды.

- Қаржыландыру: инклюзивті білім беруді жүзеге асыру үшін жеткілікті қаржыландыру қажет.

Инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтендіру

Жалпы сыныпқа Интеграция ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларда әлеуметтік дағдыларды қалыптастыруға ықпал етеді, мысалы:

- Қарым-қатынас: балалар өз құрдастарымен қарым-қатынас жасауды, достық қарым-қатынас орнатуды және қақтығыстарды шешуді үйренеді.

- Ынтымақтастық: балалар командада жұмыс істеуді, ортақ мақсаттарға жетуді және бір-біріне көмектесуді үйренеді.

- Эмпатия: балалар басқа адамдардың сезімдері мен қажеттіліктерін түсінуге, эмпатия мен төзімділікті дамытуға үйренеді.

Инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың зияткерлік қабілеттерін дамыту

Инклюзивті орта ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың танымдық дамуын ынталандыруы мүмкін:

- Ойлау дағдыларын дамыту: балалар есептерді шешуге, ақпаратты талдауға және қорытынды жасауға үйренеді.

- Ой-өрісін кеңейту: балалар жаңа білім мен идеялармен танысады.

- Өзін-өзі бағалауды арттыру: оқудағы жетістіктер балалардың өз қабілеттеріне деген сенімін арттырады.

Адаптивті оқыту ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға білім берудің қолжетімділігін қамтамасыз ету әдісі ретінде

Адаптивті оқыту-бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру процесін жекелендіруге мүмкіндік беретін әдістер мен технологиялар жүйесі.

Адаптивті оқыту әдістерінің мысалдары:

- Өзгертілген оқу материалдарын пайдалану: үлкейтілген оқулықтар, иллюстрациялар, аудио және бейнематериалдар.

- Арнайы технологияларды қолдану: арнайы мақсаттағы бағдарламалары бар компьютерлер, сурдоаударма қызметтері.

- Оқу процесіне тьюторларды қосу: тьюторлар оқу процесінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға көмек көрсетеді.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды жалпы білім беруге біріктіру- бұл мұғалімдердің, ата-аналардың, мамандардың және бүкіл қоғамның ынтымақтастығын қажет ететін күрделі және көп қырлы процесс.

1. Инклюзивті білім дегеніміз не және оның дәстүрліден айырмашылығы неде?
2. Инклюзивті білім берудің негізгі мақсаттары қандай?
3. Инклюзивті қоғам құруда инклюзивті білім қандай рөл атқарады?
4. Инклюзивті білім беру қандай принциптерге негізделген?
5. Инклюзивті білім беру аясында ЕБҚБ балаларға арналған оқу процесі қалай бейімделуі керек?
6. Инклюзивті білім беруді жүзеге асыруда мұғалімнің, ата-аналардың және мамандардың ынтымақтастығы қандай рөл атқарады?
7. ЕБҚБ балаларға инклюзивті білім берудің қандай артықшылықтары бар?
8. Инклюзивті білім беруді жүзеге асыруда қандай қиындықтар туындауы мүмкін?
9. Инклюзивті білім беруде мұғалім қандай рөл атқарады?
10. Инклюзивті білім беру жағдайында ЕБҚБ балаға мамандар қандай қолдау көрсете алады?

Ерекше білім беру қажеттіліктері. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар тобы.

Қазақстанда ерекше қажеттіліктері бар балалар санаты кеңейтілді. Егер бұрын оған денсаулыққа байланысты оқуда қиындықтарға тап болған балалар ғана кірсе, қазір бұл санат кеңейтілді. Оған басқа себептермен қиындықтарға тап болған балалар кіреді: әлеуметтік, экономикалық және басқалар. Бұл қандас балалары, мигранттар, дарынды балалар.

Ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚБ) – балалардың физикалық, психикалық, әлеуметтік немесе эмоционалдық ерекшеліктеріне байланысты пайда болатын білім беру процесіне қойылатын жеке талаптар. Бұл қажеттіліктер уақытша немесе тұрақты болуы мүмкін және оларды қанағаттандыру үшін оқу әдістерін бейімдеу және оқу процесін ұйымдастыру қажет болуы мүмкін.

Қазақстандағы инклюзивті білім беруді дамыту процестері сапалы білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету және елдің барлық азаматтарының өзін-өзі жүзеге асыруы жөніндегі мемлекеттік саясаттың уақыт талабымен және басымдығымен белгіленеді. Қазақстан Республикасының Саясаты Барлық азаматтардың әлеуметтік, экономикалық, мәдени мәртебесіне қарамастан сапалы білім алуға құқықтарын қамтамасыз етуге бағытталған. Инклюзивті саясаттың негізгі аспектілері көптеген мемлекеттік құжаттарда көрсетілген: ҚР Конституциясы, ҚР “Білім туралы”, “Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы”, “мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы”, “республиканың әлеуметтік кодексі Қазақстан”, “Инклюзивті білім беру мәселелері бойынша ҚР кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы” және т. б. Қазақстан халқына” Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі “ Жолдауында Мемлекет басшысы К. К. Тоқаев: “біздің біліміміз қол жетімді және инклюзивті болуы керек”, - деді. Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарында жалпыұлттық басымдықтар арасында білім беру саласындағы қолжетімділік пен теңдікті қамтамасыз ету жөніндегі міндет бөлінді: “...Қазақстан үшін 2025 жылға қарай түбегейлі өзгерістер: тұрғылықты жерімен және әлеуметтік мәртебесімен байланысты білім беру сапасындағы алшақтықтардан сапалы білімге қолжетімділікті теңестіруге. Барлық білім беру ұйымдарында инклюзивті білім беру үшін жағдайлар жасалатын болады “ [8]. Осыған байланысты “сапалы білім беру” ұлттық жобасында мектептерді жайлы, қауіпсіз және заманауи білім беру ортасымен қамтамасыз ету міндеті белгіленді [9]. “Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы” 2021 жылғы 26 маусымдағы Қазақстан Республикасының Заңы негізінде” инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс “айқындау бөлігінде” Білім туралы “ Заңға өзгерістер енгізілді”, “психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу” ұғымының жаңа анықтамасы енгізілді. Осы Заңға сәйкес инклюзивті практиканы іске асыруға қатысты білім беру ұйымдарының “ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды (балаларды) оқытуға арналған

білім беру ұйымдары білім алушылар мен тәрбиеленушілердің жеке даму ерекшеліктері мен әлеуетті мүмкіндіктеріне сәйкес білім беру бағдарламаларын бейімдейді”, “Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен білім беру ұйымының басшысы” сияқты функциялары айқындалған, білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік ережелерін бұзғаны немесе білім алу үшін арнайы жағдайлар жасамағаны үшін жауап береді “. Инклюзия саясаты қоғамды және оның институттарын кез-келген адамның қоғамға қосылуын қолдайтындай етіп өзгерту қажеттілігін жариялайды. Инклюзивті білім беру тұжырымдамасын Саламанка декларациясымен енгізу қоғамның және оның мәдениетінің біртектілігін мойындауды ғана емес, сонымен бірге қоғамдағы осы әртүрлілікке деген көзқарастың өзгеруін – оның құндылығын түсінуді, адамдар арасындағы айырмашылықтардың құндылығын түсінуді білдіреді. Мемлекеттік инклюзивті саясатты іске асыру үшін елде болып жатқан әлеуметтік-педагогикалық процестердің мәнін түсінетін, әртүрлі білім беру қажеттіліктері бар, командалық жұмыс дағдылары бар және өз қамқорлығында дамыту қажет кең спектрлі барлық дағдылары бар педагогтарды жаңа тұжырымдамалық ойлаумен даярлау қажеттілігі туындайды. Білім беру саласындағы мемлекеттік міндеттерді орындау мақсатында инклюзивті саясатты әзірлеу, инклюзивті мәдениетті құру, инклюзивті практиканы дамыту мәселелеріне қатысты мәселелер кешенін шешу қажет.

Ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚ) - кейбір оқушылардың физикалық, психикалық, әлеуметтік немесе эмоционалды ерекшеліктеріне байланысты туындайтын білім беру процесіне қойылатын жеке талаптар. Бұл қажеттіліктер уақытша немесе тұрақты болуы мүмкін және оларды қанағаттандыру үшін оқу әдістерін бейімдеу және оқу процесін ұйымдастыру қажет болуы мүмкін.

Арнайы білім беру қажеттіліктерін анықтау:

Арнайы білім беру қажеттіліктері кейбір балалардың арнайы тәсілдер мен ресурстарды қажет ететін оқуда қиындықтарға тап болуымен байланысты. Бұл балаларда дислексия, аутизм, дамудың кешігуі, мінез-құлық бұзылыстары және т.б. сияқты әртүрлі даму бұзылыстары болуы мүмкін.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар тобы:

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар тобына әртүрлі бұзылулары бар оқушылар, сондай-ақ психофизикалық дамудың бұзылуымен байланысты емес әртүрлі себептермен оқуда қиындықтарға тап болуы мүмкін оқушылар кіреді. Бұл жалпы даму бұзылыстары бар балалар, әлеуметтік жетімдер, жарақат алған балалар және басқалар болуы мүмкін.

Арнайы білім беру қажеттіліктерінің сипаттамасы:

-Ақыл-ой ерекшеліктері: ақыл-ой кемістігі бар балаларға жеке оқыту бағдарламалары, сондай-ақ танымдық дағдыларды дамыту үшін мамандардың қолдауы қажет болуы мүмкін.

-Физикалық ерекшеліктері: физикалық шектеулері бар балалар бейімделген оқу жағдайларын, қол жетімді үй-жайларды және техникалық құралдарды талап ете алады.

- Эмоционалды және мінез-құлық ерекшеліктері: эмоционалды және мінез-құлық проблемалары бар балаларға психологтардың қолдауы, әлеуметтік

дағдыларды дамытуға арналған арнайы бағдарламалар және т. б. қажет болуы мүмкін.

-Сенсорлық ерекшеліктері: есту немесе көру қабілеті бұзылған балалар арнайы технологиялық құралдар мен оқыту әдістерін қажет етуі мүмкін.

ЕБҚ өзі көптеген түсіндірулер мен жіктеулерге ие. Арнайы білім беру қажеттіліктері физикалық және әлеуметтік аспектілері бойынша бөлінеді.

ЕҰУ деректеріне сәйкес,” арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми-практикалық орталығы “ қазіргі уақытта біз интеграциялық процеске енгізілген балалар санатының кеңеюін байқап отырмыз. Бұрын бұл негізінен денсаулыққа байланысты оқуда қиындықтарға тап болған балалар болатын. Енді оларға әлеуметтік, экономикалық және басқа да себептер бойынша қиындықтарға тап болған балалар қосылады. Олардың арасында қандас балалары, мигранттар, сондай-ақ дарынды балалар бар.

Білім беру жүйесінде балалардың осы санаттарын қолдау бойынша көптеген іс-шаралар өткізіледі. Мүмкіндігі шектеулі балаларға ерекше көңіл бөлінеді. Біз оларды оқыту және қолдау бойынша белсенді жұмыс істеп жатырмыз, ол үшін білім беру ұйымдарының арнайы жүйесі құрылған. Бұл балалардың қажеттіліктерін анықтауға және бағалауға көмектесетін психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңестер маңызды рөл атқарады.”

Денсаулықтың бұзылуына негізделген арнайы білім беру қажеттіліктерінің көптеген әртүрлі жіктелімдері бар.

Т. В. Егорова жалпыланған классификация береді, оның негізінде ағзаның белгілі бір жүйесіндегі бұзушылықтың локализациясына сәйкес жоғарыда аталған бұзушылықтар санаттарын топтастыру жатыр:

дене (соматикалық) бұзылыстары (тірек-қимыл аппараты, созылмалы аурулар);

ми қызметінің бұзылуы (ақыл-ой кемістігі, қозғалыс бұзылыстары, психикалық және сөйлеу бұзылыстары)

сенсорлық бұзылулар (есту, көру);

В. А. Лапшин мен Б. П. Пузанов ұсынған классификация

сенсорлық бұзылыстары бар балалар (көру және есту);

зерде бұзылыстары бар балалар (ақыл-ой кемістігі және ПДТ);

тіл бұзылыстары бар балалар;

тірек-қимыл аппаратының бұзылыстары бар балалар

кешенді, аралас бұзылулары бар балалар;

бұрмаланған (дисгармониялық) дамуы бар балалар

В. В. Лебединский ұсынған классификация

Психикалық дамымау, оның типтік моделі-ақыл-ой кемістігі.

Кешіктірілген даму-инфантилизмнің әртүрлі нұсқаларымен, мектеп дағдыларының бұзылуымен, жоғары кортикальды функциялардың жеткіліксіздігімен және т. б. ұсынылған полиформалық топ.

Зақымдалған психикалық даму баланың қалыпты дамуының жеткілікті ұзақ кезеңі болған, аурулармен (ең алдымен орталық жүйке жүйесі) немесе жарақаттармен бұзылған жағдайларды сипаттайды.

Дефицитарлық бұл көру, есту және тірек-қимыл аппаратының терең бұзылыстары жағдайында психофизикалық дамудың нұсқалары.

Бұрмаланған даму-дамымаудың, кешіктірілген және зақымдалған дамудың үйлесімі.

Дисгармониялық даму-тұлғаның қалыптасуындағы бұзылулар. Дизонтогенездің бұл түрінің типтік моделі психопатияның әртүрлі формалары болуы мүмкін

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дамуындағы айырмашылықтардың ауқымы өте үлкен: қалыпты дамып келе жатқан, уақытша және салыстырмалы түрде оңай шешілетін қиындықтардан бастап, орталық жүйке жүйесінің қайтымсыз ауыр зақымдануы бар балаларға дейін. Қалыпты дамып келе жатқан құрдастарымен бірге тең дәрежеде білім алуға арнайы қолдауы бар баладан бастап олардың мүмкіндіктеріне бейімделген жеке білім беру бағдарламасына мұқтаж балаларға дейін. Сонымен қатар, мұндай айқын айырмашылықтар тек ЕБҚ тобында ғана емес, сонымен қатар оған кіретін балалардың әр санатында байқалады.

Инклюзивті білім берудің негізгі идеясы-сапалы білім беру және қазіргі қоғамда сәтті бейімделу мүмкіндігі шектеулі балалар үшін қол жетімді деген пікір. Ол үшін мұндай балалар өз құрдастарымен мүмкіндігінше араласуы керек.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығына сәйкес. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 24 қаңтарда № 26618 болып тіркелді бағалау, ерекше білім беру қажеттіліктері оқыту қиындықтарының себептеріне байланысты ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың екі тобын ажыратады.

Оқыту қиындықтарының себептеріне байланысты бірінші топқа психикалық функциялардың (ақыл-ой қабілетінің, қабылдаудың, зейіннің, есте сақтаудың) жеткіліксіздігі салдарынан жекелеген оқу дағдыларын меңгеру қиындықтары бар балалар, сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балалар кіреді:

1) есту қабілетінің бұзылуы (сөйлеу аймағында 40-тан 80 децибелге дейін орташа есту қабілетінің жоғалуы кезінде естімейтін және нашар еститін, оның ішінде кохлеарлық имплантациядан кейінгі балалар), жалпы сөйлеу қабілеті 1-3 деңгейде дамымаған;

2) көру қабілетінің бұзылуы (зағиптар-көру сезімінің толық болмауымен, Жарық сезімімен немесе көзілдірікпен түзетілген жақсы көретін көзде 0,04-ке дейін және нашар көретін көздерде-көзілдірікпен түзетілген жақсы көретін көзде 0,05-тен 0,4-ке дейін көру өткірлігімен);

3) интеллекттің бұзылуы (ақыл-ой кемістігі бар);

4) психикалық дамудың кешігуі;

5) сөйлеу бұзылыстары (1-3 деңгейдегі сөйлеудің жалпы дамымауымен, сөйлеудің фонетикалық-фонематикалық дамымауымен, ринологиямен, дизартриямен, қатты кекештенумен, жазбаша тілдің бұзылуымен (дислексия, Дисграфия);

6) тірек-қимыл аппаратының бұзылуымен;

7) эмоциялық-еріктік бұзылулар (қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара іс-қимылдың бұзылуы (аутизм), мінез-құлықтың бұзылуы мен қиындықтары);

8) күрделі (біріктірілген) бұзушылықтармен.

Оқыту қиындықтарының себептеріне байланысты екінші топқа психикалық және физикалық дамуында ауытқулары жоқ балалар кіреді, олардың ерекше білім беру қажеттіліктері әлеуметтік-психологиялық және олардың білім беру процесіне енуіне кедергі келтіретін факторларға байланысты:

1) халықтың әлеуметтік осал топтары санатындағы отбасыларда тәрбиеленетін микроәлеуметтік және педагогикалық қараусыздықпен;

2) жергілікті қоғамға бейімделуде қиындықтарға тап болған (босқындар, мигранттар, қандастар) ;

3) мүгедек балалар.

Әр топ, бұзушылықтар бойынша әр топшаның өзіндік ерекшеліктері мен оқыту ерекшеліктері бар.

Есту қабілетінің бұзылуы әртүрлі себептер мен ауырлықтарға ие болуы мүмкін. Олар генетикалық ауытқулар немесе құлақтың ішкі жарақаттары сияқты туа біткен ақаулардан, сондай-ақ инфекциялар, жарақаттар немесе шудың ұзақ әсер етуі сияқты жүре пайда болған жағдайлардан туындауы мүмкін. Есту қабілетінің бұзылуы уақытша немесе тұрақты болуы мүмкін екенін ескеру маңызды.

Есту қабілетінің бұзылуының белгілері оның себебі мен ауырлығына байланысты өзгеруі мүмкін. Олар есту қабілетінің ішінара немесе толық жоғалуын, шуды немесе құлақтың шырылдауын, сөйлеуді қабылдаудың қиындауын немесе дыбыстардың айырмашылығын қамтуы мүмкін.

Еуропалық ғалымдар жүргізген зерттеулердің нәтижелері бойынша жер халқының 4-6% - ы әртүрлі дәрежедегі есту қабілетінің бұзылуынан зардан шегеді, бұл 250 миллионнан астам адамды құрайды.

Баланың есту қабілетінің бұзылуын диагностикалау кезінде ата-аналар мамандардың көмегіне жүгініп, бұзылу дәрежесіне байлапсты оңалтудың бір немесе басқа әдісін таңдай алады: ерте есту жаттығулары, кохлеарлық имплантация, интеграцияланған оқыту, коммуникация әдістерін оқыту, жест тілін оқыту, оқытудың билингвистикалық әдісі.

Олардың шамамен 4% –жеңіл скі жақты немесе бір жақты есту қабілетінің жоғалуы, ал халықтың 0,1% -ую есту қабілетінің жоғалуы немесе саңыраудың ауыр түрі бар. Саңырау, есту қабілетінің жоғалуы сияқты, туа біткен немесе жүре пайда болуы мүмкін.

Есту қабілеті әртүрлі оқушылар, сондай-ақ ЕБҚ бар балалардың барлық басқа санаттары жалпы білім беру жүйесіне (инклюзия) толық енгізілген немесе денсаулығы бірдей бұзылған оқушылармен бірге оқудың практикалық тәжірибесі, сондай-ақ жалпы білім беру бағдарламалары бойынша толыққанды оқыту шартымен жалпы білім берудің негізгі білім беру бағдарламалары бойынша оқи алады. Сонымен қатар, есту қабілеті бұзылған балалардың жеке айырмашылықтары бар, әмбебап оқу әрекеттерін дайындау мен меңгерудің әртүрлі деңгейлері, сондай-ақ жалпы білім беру стандартында анықталған жеке және білім беру құзыреттері бар.

Инклюзивті білім беру жағдайында оларды оқытуды ұйымдастыру мақсатында пайдаланылатын есту қабілеті бұзылған балалардың санаттары

оқудың білім беру бағдарламаларын жеткілікті түрде игеретін және базалық құзыреттіліктерді игеруде жоспарланған нәтижелерге қол жеткізе алатын есту қабілеті бұзылған балалар жан-жақты және толық психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу шартымен инклюзивті білім беру жүйесіне МЖМБС-қа толық сәйкес келеді;

есту қабілеті бұзылған, денсаулығында ұқсас бұзылыстары бар құрдастарымен бірлесіп оқыту жағдайында мектептегі білім беру сатыларының бейімделген негізгі білім беру бағдарламаларын сәтті меңгерген, жеке және оқу құзыреттіліктерін қалыптастырудың жеткілікті деңгейі бар және қалыпты дамып келе жатқан құрдастарымен қарым-қатынастың оң тәжірибесі бар балалар, бұл инклюзивті білім беру жағдайында осы балаларды оқытуға мүмкіндік береді;

инклюзивті білім беру бағдарламасына қатысу үшін жеке құзыреттіліктерді қалыптастырудың әртүрлі деңгейіне ие бейімделген негізгі білім беру бағдарламаларын игере алатын есту қабілеті бұзылған балалар. Сонымен қатар, олардың дені сау құрдастарымен тәжірибесі шектеулі.

Есту қабілеті бұзылған балаларды жалпы білім беретін ұйымдарда оқыту балалардың тұрақты мониторингін, олардың ерекше білім беру қажеттіліктерін дәл анықтауды көздейтін тиісті білім беру ортасын құруды талап етеді.

Есту қабілеті нашар балаларды инклюзивті білім беру процесіне қосу үшін келесі білім беру қажеттіліктері маңызды болып табылады:

- әр түрлі акустикалық жағдайларда ауызша сөйлеуді қабылдау;

- ауызша және жазбаша тілді түсіну және тұлғааралық қарым-қатынастың белгілі бір жағдайларында әңгімелесушілердің әрекеттерін дұрыс түсіну;

- тұлғааралық қарым-қатынастың белгілі бір тақырыптары мен ағымдағы жағдайларына сәйкес келетін барлық сөйлеу мәлімдемелерін жасау;

- тұлғааралық қарым-қатынас пен оқыту процесінде өзінің өмірлік тәжірибесін жинақтау және қолдану;

- қалыпты еститін құрдастарымен тұрақты достық қарым-қатынас қалыптастыру.

Инклюзивті ортада есту қабілеті нашар балаларды оқыту әр баланың жеке қажеттіліктеріне ерекше назар аударуды қажет ететін маңызды және күрделі тапсырма болып табылады. Инклюзивті ортада есту қабілеті нашар балаларды оқыту қиын болуы мүмкін, бірақ дұрыс көзқарас пен білім беру процесінің барлық

қатысушыларының көмегімен бұл барлық қатысушылар үшін байыту көзі бола алады және білім берудегі инклюзивтілік пен әртүрлілікке ықпал етеді.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметі бойынша, 15 жасқа дейінгі 19 миллион баланың көру қабілеті бұзылған.

Оның ішінде 12 миллион балада көру қабілетінің бұзылуын диагностикалау және түзету оңай.

Өмірінің соңына дейін қайтымсыз зағип 1,4 миллион бала үшін олардың толық психологиялық және жеке дамуы үшін визуалды оңалту шаралары қажет.

Көру қабілеті бұзылған балаларды оқыту кезінде мәтіні тым күрделі болмауы керек үлестірмелі материалдарды әзірлеуге ерекше назар аудару қажет. Қаріп өлшемі көру өткірлігіне сәйкес таңдалуы керек

Көру өткірлігі мен ұсынылған қаріп биіктігінің арақатынасы

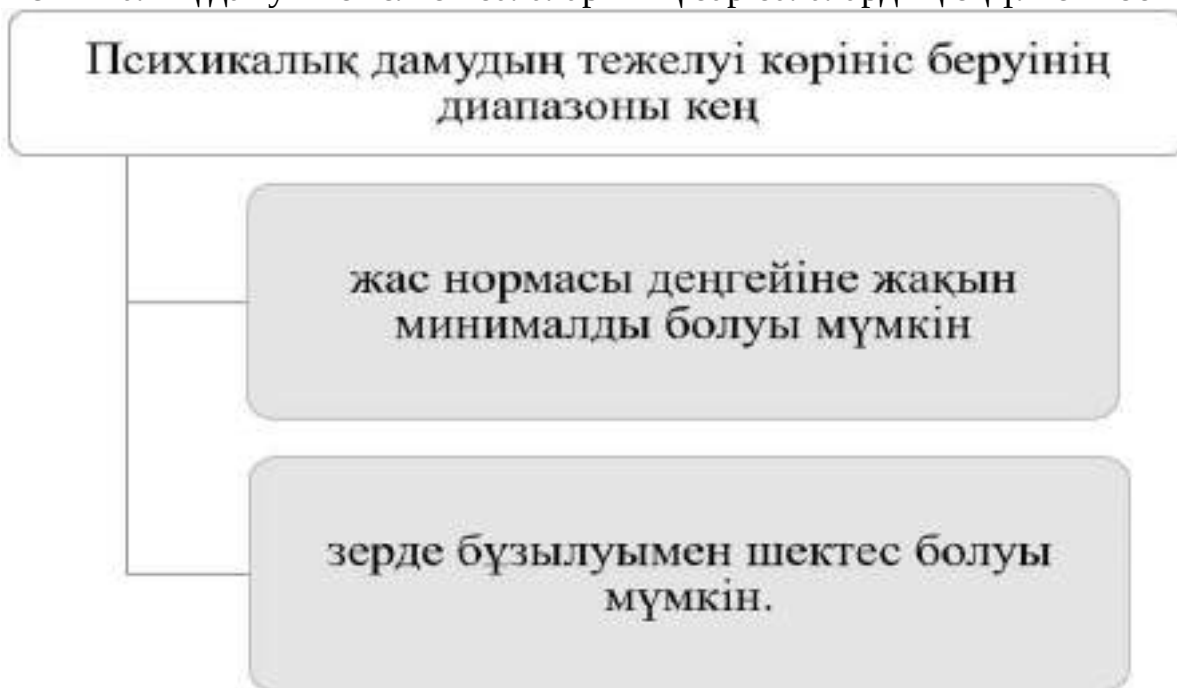
Көру өткірлігі	Ұсынылған қаріп биіктігі
0,05–0,08	13 мм
0,09–0,1	7,5 мм
0,2 және жоғары	5,6 мм

Сабақ барысында мұғалімге нашар көретін оқушылардың ақыл ой қабілетінің динамикасының заңдылықтарын ескеру қажет: сабақта жұмыс істеу-3-5 минут; ең қарқынды жұмыс-10-15 минут; дене шынықтыру, демалу-5 минут; тиімді жұмыс-5-10 минут; өнімділіктің төмендеуі - 10 минут.

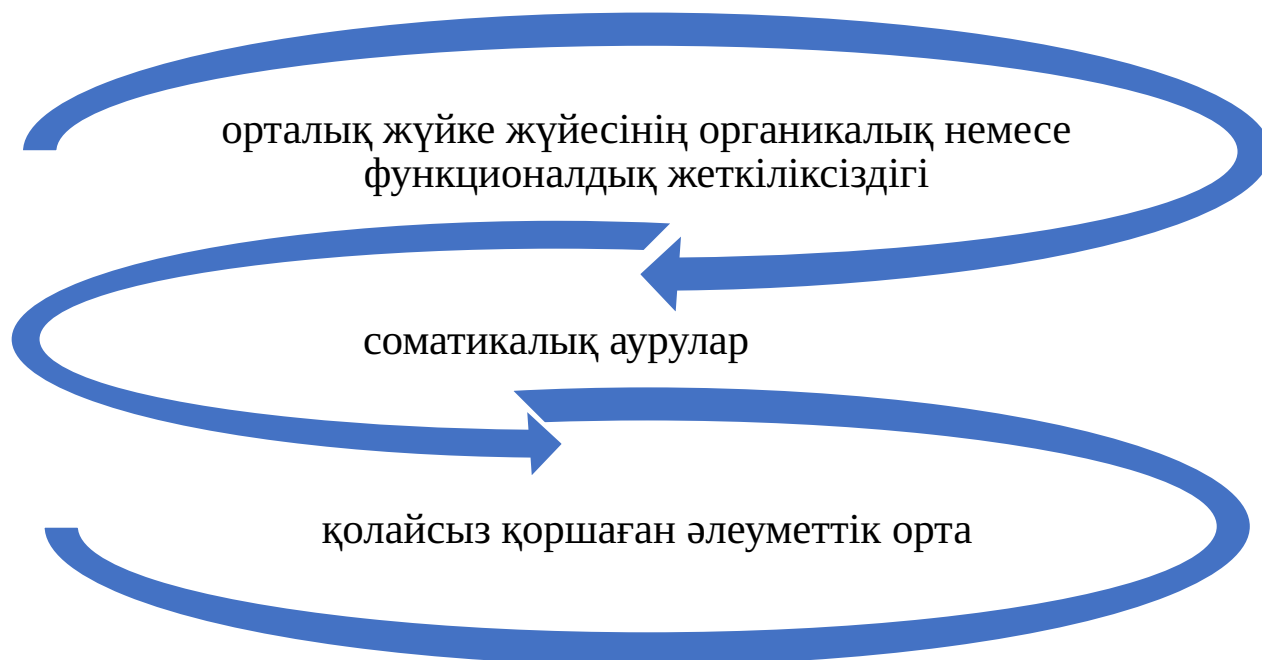
Көру жүктемесінің мөлшерін сақтауға қызмет түрлерін уақтылы өзгерту арқылы қол жеткізуге болады: визуалды жұмыстан басқа қызмет түрлеріне ауысу (тыңдау, тактильді әрекет, қозғалыс), жұмысқа бірнеше анализаторларды қосу, көзге арналған арнайы жаптыгулар жасау.

Инклюзивті ортада көру қабілеті бұзылған балаларды оқыту арнайы оқыту әдістерін, қолжетімді ортаны және білім беру процесіне қатысушылардың барлығының ынтымақтастығын біріктіруді талап етеді. Дұрыс көзқараспен бұл сәтті оқуға және көру қабілеті нашар балаларды қоғамға қосуға ықпал етуі мүмкін.

Психикалық дамуы тежелген балалар-ЕБҚ бар балалардың ең үлкен тобы.

Психикалық дамудың тежелуінің себептері

ПДТ оқушылардың көпшілігінде танымдық белсенділіктің қалыптасуы баяу қарқынмен жүруде. Себеп-психологиялық дамудың ерекше бұзылыстарына байланысты жоғары психикалық функциялардың қалыптасуының жеткіліксіздігі. ПДТ оқушылардың көпшілігінде оқу мотивациясы төмен, есте сақтау қабілеті мен

зейіні төмендейді. Нәтижесінде оқушылардың бұл тобында мектеп дағдыларын, сөйлеу мен жазуды қалыптастыруда қиындықтар бар. Дамудағы осы бұзылулардың аясында осы топтың көптеген балалары танымдық қабілеттерінің жеткіліксіз дамуына байланысты білім беру бағдарламаларын игеруде айтарлықтай қиындықтарға тап болады.

Көбінесе ПДТ және интеллектуалды бұзылулардың жеңіл түрі бар оқушыларда келесі бұзылулар байқалады.

сөйлеу және ұсақ моториканың бұзылулары

ПДТ және интеллектуалды бұзылулардың жеңіл түрі бар оқушыларда келесі бұзылулар байқалады

визуалды қабылдау және кеңістіктік бағдарлау

психикалық өнімділік және эмоционалды сала

Тірек-қимыл аппаратының бұзылыстары бар балалардың тобы

Қозғалыс бұзылыстары үйлесімділіктің бұзылуымен, қозғалыс қарқынымен, көлем және күшінің шектеулілігімен сипатталады, бұл қозғалыстарды орындаудың бұзылуына әкеледі.

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балалардың көпшілігінде церебральды сал ауруы (церебральды сал ауруы) бар. Олардың кеңістіктік бағдары, жалпы моторикасы, қолдың ұсақ моторикасы бұзылған. Кейде баланың церебральды сал ауруымен баланың көру және есту қабілеті бұзылады

Балалардың көпшілігінде сөйлеу бұзылыстары бар, зейін мен есте сақтау қабілеті де зардап шегеді, көпшілігінде эмоционалды-еріктік саланың бұзылуы кездеседі.

Кейбір балаларда эмоционалды-еріктік қиындықтар қозғыштықтың, тітіркенудің, моториканың тежелуінің жоғарылауы түрінде көрінуі мүмкін.

Церебральды сал ауруы бар кейбір балалардағы психикалық процестер баяулайды және олардың ауысуы жиі қиын.

Қозғалыс, сөйлеу бұзылыстары және психикалық функциялардың дамуындағы артта қалушылық әдетте церебральды сал ауруымен (ДЦП) біріктіріледі. Қозғалыс бұзылыстарының ауырлығы әрқашан басқа функциялардың бұзылу деңгейімен байланысты емес екенін ескеру маңызды. Мысалы, моторикасы ауыр балаларда психиканың дамуында жеңіл кідірістер болуы мүмкін, ал церебральды сал ауруының салдары бар балаларда психикалық дамудың ауыр проблемалары болуы мүмкін.

Церебральды сал ауруында қозғалыс бұзылыстары бұлшықет тонусының өзгеруін, патологиялық рефлексстерді, еріксіз қозғалыстардың болуын, тепе-теңдік пен үйлестірудің тұрақсыздығын, сондай-ақ ұсақ моториканың бұзылуын қоса алғанда, жоғарғы және төменгі аяқтардың зақымдануы ретінде көрінеді. Бұл бұзылулардың ауырлығы әр түрлі болуы мүмкін: тіпті отыра алмайтын балалардан бастап, арбалар немесе балдақтар сияқты арнайы құрылғылармен ғана қозғала алатындарға дейін. Кейбір балаларда ақаулы жүріс бар, ал кейбіреулері ортопедиялық көмекші құралдарды қажет етеді. Сондай-ақ, көптеген балалар тапсырмаларды орындау үшін басым емес қолды қолдануға мәжбүр, бұл олардың өзіне-өзі қызмет көрсету және жазу дағдыларын қиындатады. Балалардың көпшілігінде саусақ қозғалысы дамымаған.

Церебральды сал ауруындағы интеллектуалды бұзылулар көбінесе психикалық дамудың органикалық кешігу синдромында көрінеді. Психикалық дамудың бұл артта қалуы аурудың ерекшеліктерімен байланысты, босанғаннан кейінгі кешігу және мидың синхронды емес дамуымен байланысты “бастапқы” бұзылыс ретінде қарастырылады. Сондықтан оны шартты түрде “психикалық дамудың органикалық кідірісі” деп атайды.

Инклюзивті білім беруді ұйымдастыру және тірек-қимыл аппараты бұзылған баланы жалпы білім беру тобына қосу кезінде оның жеке оңалту бағдарламасында анықталған тұрақты психологиялық-медициналық-педагогикалық қолдау қажет.

Сонымен қатар, тірек-қимыл аппараты бұзылған балалардың бірқатар айқын ерекшеліктеріне байланысты олардың ерекше (ерекше) білім беру қажеттіліктері бар.

Мұндай балалар үшін кедергісіз сәулет-жоспарлау ортасы құрылуы тиіс. Барлық бұзылған функцияларды дамытуға бағытталған кешенді түзету-дамыту әсерін жүргізу қажет: сөйлеу, эмоционалды-ерікті сала, ақыл-ой дамуы, қол моторикасы, сенсорлық сала және т. б.

Инклюзивті білім берудің барлық кезеңінде жеке оңалту бағдарламасында белгіленген ұсыныстар орындалуы керек.

Сөйлеу қабілеті бұзылған балаларда сөйлеудің жалпы дамымауының әртүрлі түрлері болуы мүмкін (орташа және айқын), фонетикалық-фонематикалық бұзылулар, ринология, дизартрия, қатты кекештену, сондай-ақ дислексия және дисграфия сияқты жазбаша тілдің бұзылуы.

Сөйлеу қабілеті бұзылған балаларды оқыту

Жалпы ұсыныстар:

Түзету жұмыстарын мүмкіндігінше ертерек бастау маңызды. Диагноз неғұрлым ерте қойылса және түзету басталса, баланың сөйлеу бұзылыстарын сәтті жеңу мүмкіндігі соғұрлым жоғары болады.

Оқыту тәсілі жеке болуы керек. Әр баланың сөйлеу қабілетінің бұзылуының өзіндік ерекшеліктері бар, сондықтан жеке оқу бағдарламасын жасау қажет.

Оқу процесінде сөйлеу жүйесінің барлық буындары қатысуы керек. Бұл дыбыстық айтылыммен, сөздік қорымен, сөйлеудің грамматикалық құрылымымен, келісімді сөйлеумен, сондай-ақ сөйлеуге әсер ететін когнитивті функциялармен (зейін, есте сақтау, ойлау) жұмыс істеу керек дегенді білдіреді.

Сабақтар бала үшін қызықты және қызықты болуы керек. Тек осылай ғана ол оқу процесіне белсенді қатысып, нәтижеге қол жеткізеді.

Логопедтің, ата-ананың және баламен жұмыс істейтін басқа мамандардың ынтымақтастығы маңызды. Бірлескен жұмыс сізге түзету әсерінің бірыңғай жүйесін құруға және максималды нәтижеге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

ЖСТД балаларды оқыту (1-3 деңгей):

ЖСТД бірінші деңгейінде логопедтің жұмысы баланың сөйлеу дыбыстары мен силлабикалық айтылуын қалыптастыруға бағытталған.

ЖСТД екінші деңгейінде логопед сөздің силлабикалық құрылымын қалыптастыру, сонымен қатар сөздік пен сөйлеудің грамматикалық құрылымын дамыту бойынша жұмыс істейді.

ЖСТД-нің үшінші деңгейінде логопед біртұтас сөйлеуді қалыптастыру, сондай-ақ сөйлеудің дыбыстық айтылуы мен грамматикалық құрылымын жетілдіру бойынша жұмыс істейді.

Фонетико-фонематикалық бұзылыстары (ФФБ) бар балаларды оқыту:

ФФБ логопед баланың қиындықтарын тудыратын фонемаларды ажырату және дұрыс айту үшін жұмыс істейді.

Жұмыста әртүрлі әдістер қолданылады: артикуляциялық гимнастика, логопедиялық массаж, фонематикалық есту қабілетін дамыту ойындары, дыбысты айту жаттығулары.

Ринологиямен ауыратын балаларды оқыту:

Ринология кезінде логопед дауыстың мұрындығын жою үшін жұмыс істейді.

Жұмыста әртүрлі әдістер қолданылады: тыныс алу гимнастикасы, артикуляциялық гимнастика, логопедиялық массаж, сөйлеу есту қабілетін дамытуға арналған жаттығулар.

Дизартриямен ауыратын балаларды оқыту:

Дизартрия кезінде логопед артикуляциялық аппараттың жұмысын жақсарту үшін жұмыс істейді.

Жұмыста әртүрлі әдістер қолданылады: артикуляциялық гимнастика, логопедиялық массаж, артикуляциялық аппараттың бұлшық еттерін электрлік ынталандыру, қимылдарды үйлестіруді дамытуға арналған жаттығулар.

Кекештенген балаларды оқыту:

Кекештену кезінде логопед кекештену мен оның көріністерін жою үшін жұмыс істейді.

Жұмыста әртүрлі әдістер қолданылады: тыныс алу гимнастикасы, артикуляциялық гимнастика, психотерапия, дәрі-дәрмекпен емдеу (дәрігердің нұсқауы бойынша).

Жазбаша сөйлеу қабілеті бұзылған балаларды оқыту (дислексия, Дисграфия):

Дислексия мен дисграфияда логопед дұрыс оқу мен жазуды қалыптастыру үшін жұмыс істейді.

Жұмыста әртүрлі әдістер қолданылады: фонематикалық есту қабілетін дамытуға арналған жаттығулар, дыбыстық талдау және сөз синтезі, визуалды-кеңістіктік функцияларды қалыптастыруға арналған жаттығулар, жазуды дамытуға арналған жаттығулар.

Маңызды:

Логопедпен үнемі сабаққа қатысу керек. Бала неғұрлым жиі айналысса, соғұрлым тезірек нәтижеге қол жеткізеді.

Ата-аналар баламен логопед ұсынатын үй тапсырмаларын орындауы керек.

Балаға қолайлы сөйлеу ортасын құру маңызды. Бұл онымен көп сөйлесу, кітап оқу, сөйлеуді дамытатын ойындар ойнау керек дегенді білдіреді.

Күрделі немесе аралас бұзылулары бар балалар жиі әртүрлі бұзылулардың комбинациясына тап болады. Бұл қозғалыс проблемаларының, сөйлеу бұзылыстарының және психикалық немесе когнитивті бұзылулардың жиынтығын қамтуы мүмкін. Мысалы, кейбір балаларда сөйлеу қабілеті бұзылған, сондай-ақ оқуда немесе мінез-құлықта қосымша қиындықтары бар сал ауруы болуы мүмкін. Мұндай күрделі бұзушылықтар олардың қажеттіліктерін тиімді басқару және өмір сүру сапасын жақсарту үшін бағалау мен оңалтудың жеке және көп жүйелі тәсілін қажет етеді.

Күрделі (қосарланған) даму бұзылыстары бар балаларда дамудың бұзылыстарына әкелуі мүмкін екі немесе одан да көп айқын психофизикалық бұзылулар бар.

Оларға мыналар жатады:

Ақыл-есі кем саңырау: ақыл-ойы мен есту қабілеті бұзылған балалар.

Ақыл-ой дамуының кешеуілдеуі бар нашар еститіндер: есту қабілеті бұзылған және психиканың даму қарқыны жас нормасынан төмен балалар.

Саңырау балалар: көру және есту қабілеті бұзылған балалар.

Басқа комбинациялары бар балалар: мысалы, көру және сөйлеу бұзылыстары, тірек-қимыл аппараты мен интеллекттің бұзылуы.

Осы санаттағы балалардағы бұзушылықтың күрделілігі жеке бұзушылықтардың өзара әрекеттесуінде жатыр.

Бір бұзушылықтың әсері екіншісінің әсерін күшейтеді. Қосымша қиындықтар пайда болады, олар әрқайсысында жеке кездеспейді.

Мысал: ақыл-есі кем және көру қабілеті нашар балада осы бұзылулардың бірі бар балаға қарағанда оқу проблемалары айқынырақ болады.

Баланың ұйқы санатына жататынын қалай анықтауға болады?

Ол үшін мамандар кешенді психологиялық-педагогикалық диагностика жүргізеді:

- Психологтар.
- Дефектологтар.
- Офтальмологтар.
- Сурдологтар.

Басқа мамандар баланың жеке ерекшеліктеріне байланысты тартылуы мүмкін. Күрделі бұзушылықтары бар балаларға көмек қалай жүзеге асырылады?

Мұндай балаларға көмектесу тәсілі жеке және жан-жақты болуы керек.

Оған мыналар кіреді:

Арнайы оқыту: мамандандырылған Білім беру мекемелерінде немесе инклюзия жағдайында.

Түзету көмегі: логопедиялық, дефектологиялық, психологиялық.

Медициналық көмек: қатар жүретін ауруларға байланысты.

Әлеуметтік көмек: баланың отбасын қолдау.

Күрделі бұзылулары бар бала үшін өзін жайлы және қауіпсіз сезінетін орта құру маңызды.

Ата-аналарға қажет:

Мамандармен ынтымақтастық.

Баланың мүмкіндіктерін барынша дамыту үшін жағдай жасау.

Оған эмоционалды қолдау көрсету.

Осыған байланысты, жалпы білім беретін мектепте күрделі кемістігі бар балаларды оқыту баланың өзі үшін де, оқу орнының педагогикалық ұжымы үшін де қиын болады деген қорытынды жасауға болады.

1. Қандай балалар оқуда қиындықтарына байланысты бірінші топқа жағады және олардың дағдыларды меңгерудегі негізгі қиындықтары қандай?
2. Оқудағы қиындықтардың бірінші тобына жағатынын анықтау кезінде қандай көру бұзылыстары ескеріледі?
3. Оқудағы қиындықтардың бірінші тобына сөйлеу бұзылыстарының қандай түрлері кіреді және олар қандай оқу проблемаларын тудыруы мүмкін?
4. Оқу қиындықтарының бірінші тобына ұтқырлық бұзылыстарының қандай түрлері кіреді?
5. Олар оқу үлгеріміне қалай әсер етуі мүмкін?
6. Оқудағы қиындықтардың бірінші тобы аясында қандай эмоционалды-еріктік бұзылулар қарастырылады және олар баланың оқу процесі мен әлеуметтік өзара әрекеттесуіне қалай әсер етуі мүмкін?
7. Оқудағы қиындықтар контекстінде күрделі бұзылулары бар балаларды қандай ерекшеліктер сипаттайды?
8. Олармен жұмыс істеуде қандай жеке тәсілдер тиімді болуы мүмкін?

Инклюзивті білім берудің педагогикалық технологиялары. Инклюзивтілікке арналған білім беру технологиялары.

Инклюзивті білім беру-бұл барлық балаларға, олардың мүмкіндіктері мен даму ерекшеліктеріне қарамастан, сапалы білім алуға қол жетімділікті қамтамасыз ететін білім беру жүйесі. Инклюзивті білім беру жағдайында мүмкіндігі шектеулі балалар (МШБ) мұндай шектеулері жоқ құрдастарымен бірге оқиды.

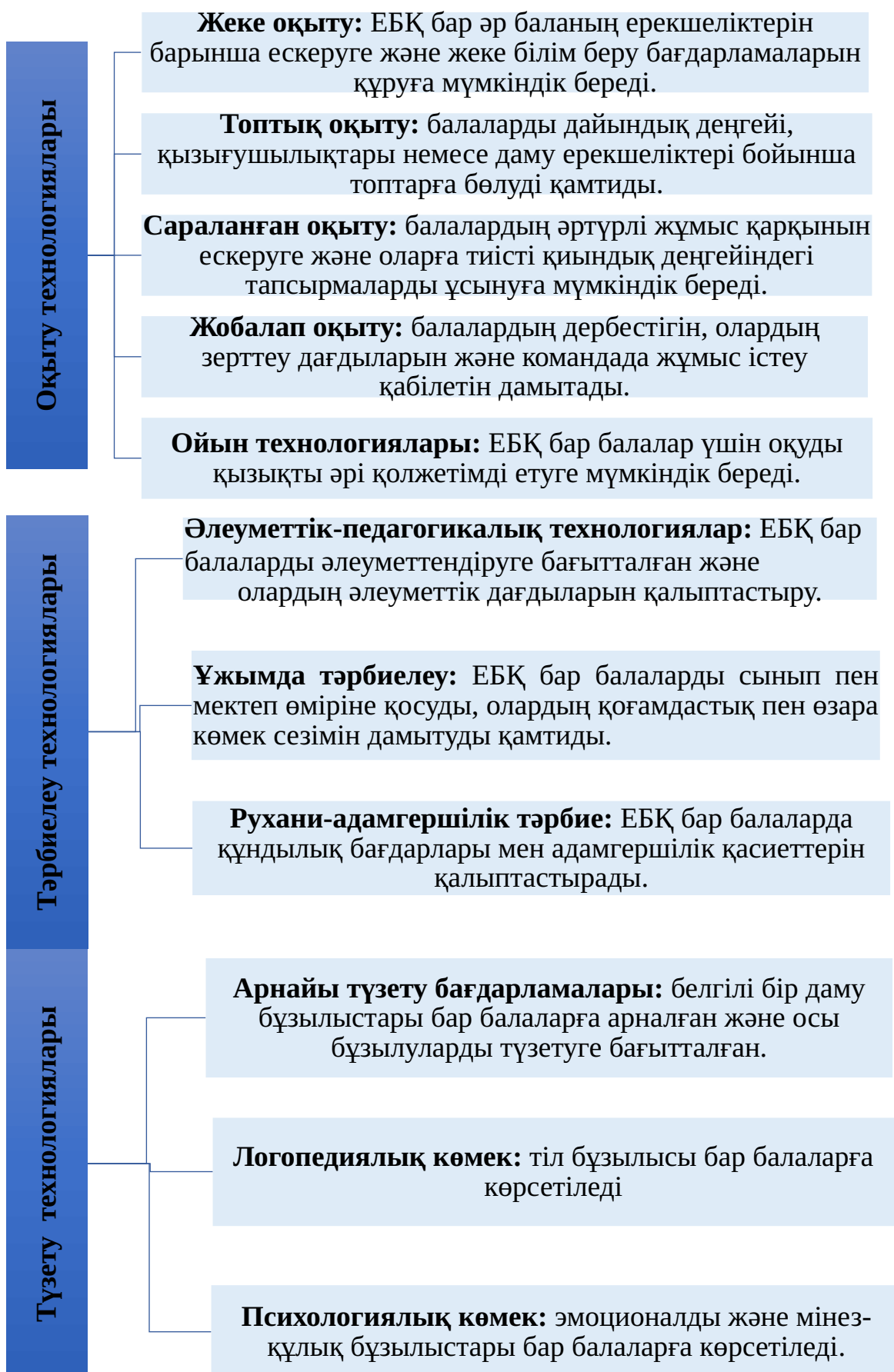
Инклюзивті білім беруді сәтті жүзеге асыру үшін әртүрлі педагогикалық технологияларды қолдану қажет.

1. Инклюзивті білім берудің педагогикалық технологияларының түсінігі мен жіктелуі

Педагогикалық технология-оқытудың белгілі бір әдістерін, құралдарын және ұйымдастырушылық формаларын қолдана отырып, білім беру мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған мұғалімнің дәйекті іс-қимыл жүйесі.

Дидактикалық мақсат бойынша	оқыту технологиялары;
	тәрбиелеу технологиялары;
	ұйымдастыру технологиялары.
Жетекші компонент бойынша	ақпараттық-коммуникациялық технологиялар;
	ойын технологиялары;
	жобалау әрекетінің технологиялары;
	проблемалық оқыту технологиялары;
	денсаулық сақтау технологиялары.
Қолдану деңгейі бойынша:	жалпыпедагогикалық технологиялар;
	заттық технологиялар;
	оқыту әдістемелік.

Инклюзивті білім берудің педагогикалық технологияларының негізгі топтары

Инклюзивті ортаны құру технологиялары

Инклюзивті ортаны құру-бұл барлық балалар үшін, олардың мүмкіндіктері мен даму ерекшеліктеріне қарамастан, білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз етуге бағытталған іс-шаралар кешені.

Инклюзивті ортаның негізгі компоненттері:

Физикалық қол жетімділік:

- Сәулеттік кедергілердің болмауы (пандустар, лифттер, тұтқалар).

- Оқу аудиторияларында, асханаларда, кітапханаларда, дәретханаларда қолжетімді орта.

- Бейімделген жабдықтың болуы (арнайы жиһаз, Оқу материалдары).

Ақпараттық қол жетімділік:

- Қол жетімді форматтарда ақпарат беру (Брайль шрифті, сурдоаударма).

- Бейімделген оқу материалдарын пайдалану.

- Ақпараттық жүйелерге қолжетімділікті қамтамасыз ету.

Әлеуметтік-психологиялық қолжетімділік:

- Мектептегі қолайлы психологиялық климат.

- Инклюзивті мәдениетті қалыптастыру.

- Педагог кадрларды ЕБҚ бар балалармен жұмыс істеуге дайындау.

- ЕБҚ бар балалардың ата-аналарымен өзара әрекеттесу.

Инклюзивті ортаны құру технологиялары:

Әмбебап дизайн: қоршаған ортаны олардың мүмкіндіктеріне қарамастан барлық адамдар үшін мүмкіндігінше қолжетімді етіп жобалау.

Адаптивті технологиялар: ЕБҚ бар балаларға білім берудің қол жетімділігін қамтамасыз ету үшін арнайы технологияларды қолдану (мысалы, электронды кітаптар, экранды оқу бағдарламалары).

Инклюзивті білім беру: ЕБҚ бар балаларды құрдастарымен бірге жалпы білім беретін мектептерде оқыту.

Әлеуметтік инклюзия: ЕБҚ бар балалардың қоғам өмірінің барлық аспектілеріне толыққанды қатысуы үшін жағдай жасау.

Қазіргі әлемде білім беру барған сайын инклюзивті болып келеді, барлық балалар, олардың мүмкіндіктеріне қарамастан, сапалы білім алуға қол жеткізе алады. Білім беру технологиялары бұл процесте ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларды қолдау үшін құралдар мен ресурстарды қамтамасыз ету арқылы шешуші рөл атқарады.

Инклюзивті білім беру технологиялары-бұл оқу процесінде ЕБҚ бар оқушыларды қолдауға бағытталған құралдардың, өнімдер мен қызметтердің кең ауқымы.

Инклюзивті білім беру технологияларының мысалдары:

Ассистивті технологиялар: ЕБҚ бар оқушыларға шектеулерді жеңуге және оқу процесіне қатысуға көмектесетін бағдарламалық жасақтама, құрылғылар және басқа құралдар.

Әмбебап оқыту дизайны: Оқу материалдары мен оқу ортасын әзірлеу тәсілі, бұл олардың қабілеттеріне қарамастан барлық оқушыларға қолжетімді етеді.

Деректерге негізделген оқыту: оқуды жекелеңдіру және олардың жеке қажеттіліктерін қолдау үшін оқушы деректерін пайдалану.

Жасанды интеллект (ЖИ): жеке оқыту бағдарламаларын құру, кері байланыс беру және оқушыларға қолдау көрсету үшін ЖИ пайдалану.

Онлайн оқыту: ЕБҚ бар оқушыларға орналасқан жеріне қарамастан білім алуға қол жетімділікті қамтамасыз ету үшін онлайн платформалар мен ресурстарды пайдалану.

Инклюзивті білім беру технологияларын қолданудың артықшылықтары:

Қолжетімділікті арттыру: инклюзивті технология барлық оқушыларға, олардың мүмкіндіктеріне қарамастан, білім беруді қолжетімді ете алады.

Оқу үлгерімін арттыру: зерттеулер инклюзивті технологияларды қолдану ЕБҚ бар оқушылардың үлгерімін арттыруға әкелуі мүмкін екенін көрсетті.

Мотивацияны арттыру: инклюзивті технологиялар ЕБҚ бар оқушылар үшін оқуды ынталандыратын және қызықты ете алады.

Әлеуметтік инклюзияны арттыру: инклюзивті технологиялар ЕБҚ бар оқушыларға мектеп қауымдастығына көбірек қатысуға көмектеседі.

Инклюзивті білім беру технологиялары ЕБҚ бар оқушыларға оқуда табысқа жетуге көмектесетін қуатты құрал болып табылады.

Инклюзивті білім беру әр оқушының жеке ерекшеліктері мен нақты қажеттіліктеріне қарамастан сапалы білім алуға мүмкіндігі бар ортаны құруды білдіреді. Инклюзивтілікті қамтамасыз етудің маңызды құралдарының бірі-білім беру технологиялары. Қандай технологиялар бар екенін және олардың инклюзивті білім беру ортасын құруға қалай ықпал ететінін қарастырайық.

Нақты технологияларды қарастырмас бұрын, инклюзивті білім берудің негізгі принциптерін түсіну маңызды:

Тең мүмкіндіктер принципі: әр оқушы кемсітушілік кедергілерсіз білім алуға құқылы.

Оқытуды даралау принципі: оқу процесі әр оқушының жеке қажеттіліктеріне бейімделуі керек.

Бінтымақтастық принципі: білім беру процесінде оқушылар, мұғалімдер, ата-аналар мен мамандар барынша қолдауды қамтамасыз ету мақсатында белсенді өзара іс-қимыл жасайды.

Инклюзивті білім берудің алғашқы қадамы-барлық оқушылар үшін білім беру ортасының қолжетімділігін қамтамасыз ету.

Бұл процесте технология шешуші рөл атқарады:

Адаптивті құрылғы технологиялары: сенсорлық экрандар, диктофондар, арнайы пернетақталар және тышқандар сияқты құрылғылар мүмкіндігі шектеулі оқушыларға білім беру мазмұнымен тиімді қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді.

Аудио және бейне жазу технологиялары: дәрістер мен сабақтарды жазу есту немесе көру қабілеті нашар оқушыларға ақпаратты қол жетімді түрде алуға мүмкіндік береді.

Оқу және жазу технологиялары: мәтінді дауыстап оқу және сөйлеуді тану бағдарламалары дислексиясы бар немесе оқу мен жазуда басқа қиындықтары бар оқушыларға оқу тапсырмаларын орындауға көмектеседі.

Оқытуды саралауға арналған технологиялар

Оқытуды саралау-бұл оқу материалы мен оқыту әдістерін әр оқушының жеке қажеттіліктеріне бейімдеу. Қазіргі білім беру технологиялары осы принципті жүзеге асырудың бірқатар құралдарын ұсынады:

- Әр оқушы үшін жеке оқу жоспарлары мен тапсырмалар жасау мүмкіндігі бар білім беру платформалары.

- Интерактивті оқыту ойындары мен қосымшалары, олар әр түрлі деңгейдегі оқушыларға өздеріне ыңғайлы түрде білім алуға мүмкіндік береді.

-Икемді кесте және жазбаларға қол жеткізу мүмкіндігі бар вебинарлар мен онлайн курстар, бұл өмірдің әртүрлі жағдайлары бар оқушыларға (мысалы, қозғалғыштығы шектеулі) кедергісіз білім алуға мүмкіндік береді.

4. Байланыс пен әлеуметтенуді қолдауға арналған технологиялар

Әлеуметтену білім берудің маңызды аспектісі болып табылады, әсіресе аутизм немесе басқа әлеуметтік өзара әрекеттесу бұзылыстары бар Оқушылар үшін. Технология коммуникация мен әлеуметтенуді қолдаудың қуатты құралы болады:

Қарым-қатынас дағдыларын дамытуға арналған арнайы бағдарламалар, соның ішінде виртуалды көмекшілер және қарым-қатынас жаттығуларына арналған ойын қосымшалары.

Виртуалды сыныптар мен онлайн форумдар, онда оқушылар сынып қабырғасынан тыс жерде байланысып, ынтымақтаса алады.

Виртуалды кездесулер мен іс-шараларды ұйымдастыруға арналған бейнеконференциялар мен әлеуметтік желілер оқушылар арасындағы достық пен өзара әрекеттесуді дамытады.

Білім беру технологиялары инклюзивті білім беру ортасын құруда үлкен рөл атқарады, мұнда әр оқушы дамуға және жетістікке жетуге мүмкіндік алады. Алайда, технология тек құрал екенін есте ұстаған жөн, ал инклюзивтілік принциптерін жүзеге асыру жалпы білім беру қоғамдастығының түсінігі мен қолдауын қажет етеді.

1. Педагогикалық технологияларды таңдау кезінде инклюзивті білім берудің қандай негізгі принциптерін ескеру қажет?
2. Әр түрлі мүгедектігі бар оқушыларға білім беру ортасының қол жетімділігін қамтамасыз ету үшін қандай технологияларды қолдануға болады?
3. Заманауи білім беру технологиялары арқылы оқытудың қандай жеке тәсілдерін жүзеге асыруға болады?
4. Оқу материалын оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімдеу үшін білім беру платформалары қандай мүмкіндіктер береді?
5. Инклюзивті білім беру ортасын құруда ойын технологиясы қандай рөл атқарады және қандай мысалдар келтіруге болады?
6. Қандай технологиялар қарым-қатынас дағдыларын дамытуға және әлеуметтік өзара әрекеттесуі бұзылған оқушылардың әлеуметтенуіне ықпал етеді?
7. Инклюзивті сабақтар мен іс-шараларды ұйымдастыру үшін виртуалды құралдарды қалай пайдалануға болады?
8. Оқыту технологиялары оқушылардың өзін-өзі реттеу және басқару дағдыларын дамытуға қалай ықпал ете алады?

Инклюзивті білім берудегі инновациялық технологиялар

Қазіргі әлемде дамып келе жатқан технологиялар білім беру процесінің ажырамас бөлігіне айналады, әсіресе инклюзивті білім беру жағдайында. Инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану оқу процесін байытып қана қоймай, олардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктеріне қарамастан барлық оқушылар үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

Виртуалды және Толықтырылған шындық арқылы оқыту: виртуалды және Толықтырылған шындық оқушыларға жеке қажеттіліктеріне бейімделетін интерактивті білім беру орталарына сүңгуге мүмкіндік береді. Мысалы, виртуалды экскурсиялар физикалық мүмкіндіктері шектеулі оқушыларға нақты әлемде жету қиын жерлерге баруға көмектеседі.

Виртуалды шындық және кеңейтілген шындық технология ЕБҚ бар балаларды оқытудың жаңа мүмкіндіктерін ашады, бұл оны қол жетімді, қызықты және тиімді етеді.

Артықшылықтары:

Даралау: виртуалды ортаны әр оқушының оқу қарқынын, ерекшеліктері мен қызығушылықтарын ескере отырып, оның жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге болады.

Кірігу: виртуалды шындық / толықтырылған шындық қатысудың әсерін тудырады, бұл балаларға зерттелетін материалға “енуге” мүмкіндік береді, бұл олардың мотивациясы мен қатысуын арттырады.

Интерактивтілік: оқушылар виртуалды нысандармен және кейіпкерлермен өзара әрекеттесе алады, бұл ақпаратты жақсы меңгеруге және практикалық дағдыларды дамытуға ықпал етеді.

Қол жетімділік: виртуалды шындық / толықтырылған шындық технология тірек-қимыл аппараты, көру, есту немесе басқа когнитивті бұзылулары бар балаларға білім беруді қол жетімді ете алады.

Қолдану мысалдары:

Тарихты зерттеу: Балалар экспонаттармен және кейіпкерлермен өзара әрекеттесу арқылы тарихи орындар мен оқиғаларға виртуалды экскурсиялар жасай алады.

Тілдерді үйрену: виртуалды орталар әртүрлі жағдайларда ана тілінде сөйлейтіндермен сөйлесуге мүмкіндік береді.

Әлеуметтік дағдыларды дамыту: аутизмі немесе басқа да әлеуметтік дағдылары бұзылған балалар қауіпсіз және бақыланатын виртуалды ортада адамдармен қарым-қатынас жасауға үйрете алады.

• **Кәсіби дайындық:** виртуалды тренажерлерді балаларды медицина немесе қызмет көрсету сияқты әртүрлі салаларда жұмыс істеуге дайындау үшін пайдалануға болады.

Балалардың жасын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, мазмұн мен бағдарламалық жасақтаманы мұқият таңдау керек.

Пайдалану кезінде білікті маманның сүйемелдеуін қамтамасыз ету маңызды виртуалды шындық / толықтырылған шындық технологиялар.

Балалардың виртуалды ортада өткізетін уақытын қадағалап, үзіліс жасау керек.

Виртуалды шындық / толықтырылған шындық технология ЕБҚ бар балаларды толық әлеуетіне жетуге үйрету үшін құнды құрал бола алады.

Ойын технологиясы және геймификация: оқытудың ойын тәсілдері инклюзивті білім беруде танымал бола бастады. Бұл технологиялар оқушыларды ынталандырады, оқуды жекелеңдіреді және әртүрлі дағдыларды, соның ішінде әлеуметтік және коммуникативті дағдыларды дамытуға ықпал етеді.

Білім беру процесінде ойын элементтерін қолдануға байланысты бірнеше негізгі аспектілер ерекшеленеді:

1.Мотивация және қатысу: геймификация оқушылардың мотивациясын және олардың оқу процесіне қатысуын арттыруға көмектеседі. Жетістік марапаттары сияқты ойын элементтері оқушыларды белсенді қатысуға және тапсырмаларды орындауға ынталандырады.

2.Дағдыларды дамыту: геймификация арқылы балалардың жеке қажеттіліктеріне бейімделген әртүрлі дағдыларды дамыту мүмкіндігі бар. Бұл ЕБҚ бар балаларда тиімдірек оқыту мен дамуға ықпал етеді.

3.Өзін-өзі бағалауды арттыру: ойын элементтерін пайдалану, ынталандыру және табысты мойындау ЕБҚ бар балаларға өзін-өзі бағалау мен өзіне деген сенімділікті арттыруға көмектеседі. Бұл табысты оқу мен даму үшін маңызды.

4.Тәуекелдер мен шектеулер: геймификацияның артықшылықтарына қарамастан, оны жүзеге асырумен байланысты тәуекелдерді ескеру қажет. Оң аспектілер мен ықтимал жағымсыз салдарлар арасындағы тепе-теңдікті сақтау маңызды.

5.Геймификация элементтері: сонымен қатар процесс карталары, кері санақ, мерзімдер, қатысу марапаттары сияқты әртүрлі геймификация элементтері туралы айтылады. Бұл элементтер оқу процесінің құрылымына және оқушылардың мотивациясына ықпал етеді.

Геймификация ЕБҚ бар балаларға білім берудің перспективалық құралы болып табылады, олардың табысты оқуына, дағдыларын дамытуға және өзін-өзі бағалауды арттыруға ықпал етеді. Алайда, педагогикалық практикада тиімді іске асыру үшін осы тәсілдің артықшылықтары мен тәуекелдерін ескеру маңызды.

Жасанды интеллектті (ЖИ) пайдалану: жасанды интеллект технологиялары жеке білім беру платформалары мен бейімделген оқу материалдарын жасауға мүмкіндік береді. Машиналық оқыту алгоритмдері оқу деректерін талдайды және оқу процесін оңтайландыру үшін ұсыныстар береді.

Жасанды интеллект (ЖИ) ЕБҚ бар балаларға білім берудің тиімділігі мен қолжетімділігін арттыру үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

ЖИ қолданудың артықшылықтары:

- Оқытуды даралау: ЖИ жүйелері оқушының деректерін, оның оқу стилін, күшті және әлсіз жақтарын талдай алады және оқу процесін оның жеке қажеттіліктеріне бейімдей алады.

- Мазмұнды жекелендіру: ЖИ әр баланың дайындық деңгейі мен қызығушылығына сәйкес келетін оқу материалдарын, тапсырмалар мен жаттығуларды жасай алады.

- Әлеуметтік дағдыларды дамыту: аутизмі немесе басқа да әлеуметтік дағдылары бұзылған балалар қауіпсіз ортада виртуалды кейіпкерлермен өзара әрекеттесуге үйретілуі мүмкін.

- Прогресті бағалау: ЖИ жүйелері әр оқушының үлгерімін автоматты түрде бақылай алады, қиындықтарды анықтай алады және қосымша қолдау көрсете алады.

- Білімнің қол жетімділігі: ЖИ технологиясы m-bility, көру, есту немесе басқа да мүгедектігі бар балаларға білім беруді қол жетімді ете алады.

ЖИ қолдану мысалдары:

- Сөйлеуді тану жүйесі: сөйлеу қабілеті бұзылған балалар компьютермен дауыстық командалармен сөйлесу үшін ЖИ қолдана алады.

- Сауаттылық бағдарламалары: ЖИ дислексиямен ауыратын балаларға оқу мен жазуды үйренуге көмектеседі.

- Виртуалды көмекшілер: аутизмі бар балалар әлеуметтік дағдыларды дамыту және тәуелсіздікті арттыру үшін виртуалды көмекшілерді пайдалана алады.

- Бейімделетін оқу ойындары: ЖИ балаларға жаңа білім мен дағдыларды үйренуге көмектесетін қызықты ойындар жасай алады.

Балалардың Жасын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, ЖИ жүйелері мен бағдарламалық жасақтамасын мұқият таңдау қажет. Жасанды интеллект технологиясын қолдану кезінде білікті маманның сүйемелдеуін қамтамасыз ету маңызды. Балалардың виртуалды ортада өткізетін уақытын қадағалап, үзіліс жасау керек.

Жасанды интеллект ЕБҚ бар балаларды оқытудың құнды құралы бола алады, бұл олардың толық әлеуетіне жетуге көмектеседі.

Бұлттық технологиялар және бірлескен онлайн оқыту: бұлттық платформалар мен онлайн құралдар әртүрлі қажеттіліктері бар оқушылардың бірлесіп жұмыс істеуіне мүмкіндік береді. Олар тиімді ақпарат алмасуды, жобалармен ынтымақтастықты және бірлескен ортада оқытуды қамтамасыз етеді.

Бұлтты технологияларды және бірлескен онлайн оқытуды пайдалану ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға білім беру ресурстарына, құралдарына және қолдауына қол жеткізуді қамтамасыз етуде шешуші рөл атқарады. Бұл салада бұлтты технологиялар мен бірлескен онлайн оқытуды қалай қолдануға болатынының бірнеше жолы:

1. Білім беру материалдарына қол жеткізу: бұлтты платформалар ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға интернетке қосылған кезде әлемнің кез келген нүктесінен білім беру материалдарына қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бұл әсіресе психофизикалық дамудың немесе орналасқан жердің бұзылуына байланысты мектепке бару қиынға соғатын балалар үшін өте маңызды.

2. Жеке оқыту: бұлтты платформалар әр оқушыға олардың ерекше қажеттіліктері мен оқу стильдерін ескере отырып, Жеке оқу жоспарлары мен материалдарын жасауға мүмкіндік береді. Бұл оқуды әр баланың нақты қажеттіліктері мен деңгейіне бейімдеуге мүмкіндік береді.

3. Бірлескен оқыту және ынтымақтастық: Онлайн платформалар әртүрлі қажеттіліктері бар оқушылар арасында бірлесіп оқу және ынтымақтастық мүмкіндігін жасайды. Балалар идеялармен алмасып, жобалармен бірге жұмыс істей алады және бір-бірінен үйрене алады.

4. Қашықтықтан қолдау және кеңес беру: бұлтты технологиялар арнайы білім беру мамандарына балаларға, олардың ата-аналарына және мұғалімдеріне қашықтықтан қолдау мен кеңес беруге мүмкіндік береді. Бұл ата-аналарды мамандандырылған Білім беру әдістерін қолдануға үйретуді немесе оқу материалдарын бейімдеу бойынша кеңес беруді қамтуы мүмкін.

5. Прогресті бақылау және талдау: бұлттық платформалар әр оқушының үлгерімін автоматты түрде бақылай алады, олардың жетістіктері мен оқу қиындықтарын талдай алады. Бұл әр баланың қажеттіліктерін анықтауға және оқуды олардың жеке қажеттіліктеріне сәйкес бейімдеуге көмектеседі.

Бұлтты технологиялар және бірлескен онлайн оқыту ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға олардың қажеттіліктері мен қабілеттеріне сәйкес жеке қолдауды, ынтымақтастықты және оқу мүмкіндігін қамтамасыз ете отырып, білімге қолжетімділікті айтарлықтай арттырады.

Бұлтты технологияны қолдану мысалдары:

Виртуалды сабақтар: балалар мұғаліммен және басқа оқушылармен қарым-қатынас жасай отырып, нақты уақыттағы онлайн сабақтарға қатыса алады.

Онлайн кітапханалар: балалар электронды кітаптарға, мақалаларға және басқа оқу материалдарына қол жеткізе алады.

Бірлескен жобалар: балалар бұлтқа негізделген ынтымақтастық құралдарын қолдана отырып, басқа балалармен және мұғалімдермен бірге жобаларда жұмыс істей алады.

Жеке білім беру жоспарлары: мұғалімдер бұлттық жүйеде әр балаға жеке білім беру жоспарларын құра алады және сақтай алады.

Балалардың сенімді интернет байланысына қол жеткізуін қамтамасыз ету қажет. Балалар мен мұғалімдерді бұлтты платформалармен жұмыс істеуге үйрету маңызды. Бұл балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету маңызды.

Бұлтты технологиялар ЕБҚ бар балаларды өздерінің толық әлеуетіне жетуге көмектесу үшін бірлесіп онлайн оқытудың құнды құралы бола алады.

Сөйлеуді тану және синтездеу технологиялары: сөйлеуді тану және синтездеу бағдарламалары сөйлеу немесе есту қабілеті бұзылған оқушыларға білім беру мазмұнымен ыңғайлы түрде өзара әрекеттесуге көмектеседі.

Сөйлеуді тану және синтездеу технологиялары ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды, әсіресе сөйлеу немесе есту қабілеті нашар балаларды оқытуда маңызды рөл атқарады. Міне, осы технологияларды қалай пайдалануға болады:

1.Қарым-қатынасқа көмек: сөйлеу немесе есту қабілеті бұзылған балалар қарым-қатынас жасау үшін сөйлеуді тану және синтездеу технологияларын қолдана алады. Бұл жүйелер мәтінді сөйлеуге және керісінше түрлендіре алады, бұл балаларға өз ойлары мен идеяларын ауызша айтуға мүмкіндік береді, тіпті егер олар сөздерді айтуда қиындықтарға тап болса да.

2.Оқу және жазу дағдыларын жетілдіру: оқу мен жазуды үйрену үшін сөйлеуді тану технологияларын қолдануға болады. Балалар аудиокітаптарды немесе мәтіндерді тыңдай алады, содан кейін оларды сөйлеу синтезі арқылы қайталай алады, бұл олардың оқу және сөз айту дағдыларын жақсартуға көмектеседі.

3.Жеке қолдау: сөйлеуді тану жүйелерін әр баланың жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге болады. Мысалы, олар баланың ерекше айтылуына немесе сөйлеу ритағына бейімделе алады, дәлірек тану мен синтезді қамтамасыз етеді.

4.Шет тілдерін оқытуды қолдау: ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар шет тілдерін үйрену үшін сөйлеуді тану және синтездеу технологияларын қолдана алады. Бұл оларға шетел тілінің айтылуы мен түсінігін өздеріне ыңғайлы форматта үйретуге мүмкіндік береді.

5.Мамандандырылған тапсырмаларға көмектесу: мысалы, аутизммен ауыратын балалар әлеуметтік дағдыларды үйрету үшін сөйлеуді тану және синтездеу технологияларын қолдана алады. Олар дауыстарын қолдана отырып, виртуалды кейіпкерлермен немесе сценарийлермен өзара әрекеттесе алады, бұл оларға қауіпсіз және бақыланатын ортада қарым-қатынас дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Сөйлеуді тану технологиясы мен сөйлеуді синтездеу технологиясын қолдану мысалдары:

Сауаттылықты оқыту бағдарламалары: сөйлеуді тану технологиялары балаларға оқу мен жазуды үйренуге көмектесетін дыбыстар мен сөздерді тану үшін қолданыла алады.

Аудиокітаптар: сөйлеу синтезі технологиялары көру қабілеті нашар балаларға қол жетімді аудиокітаптар мен басқа оқу материалдарын жасау үшін пайдаланылуы мүмкін.

Байланыс құрылғылары: сөйлеуді тану технологиялары мен сөйлеу синтезі технологияларын байланыс құрылғыларында қолдануға болады, бұл сөйлеу және тіл бұзылыстары бар балаларға қарым-қатынас жасауға көмектеседі.

Жекелендірілген оқыту: сөйлеуді тану технологиясын әр баланың жеке қажеттіліктеріне сәйкес келетін жекелендірілген оқу материалдарын жасау үшін пайдалануға болады.

Балалардың Жасын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, бағдарламалық жасақтама мен жабдықты мұқият таңдау керек. Сөйлеуді тану технологиясы мен сөйлеу синтезі технологиясын қолдану кезінде білікті маманның сүйемелдеуін қамтамасыз ету маңызды. Балалар мен мұғалімдерді осы технологиялармен жұмыс істеуге үйрету маңызды.

Сөйлеуді тану және синтездеу технологиялары ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытудың құнды құралдарын ұсынады, оларға қарым-қатынасты жақсартуға, оқу және жазу дағдыларын дамытуға және білім беру ресурстарына қол жеткізуді жеңілдетуге көмектеседі.

Мобильді қосымшалар мен құрылғылар: мобильді технологиялар оқушыларға өз уақыттарын ұйымдастыруға және мұғалімдермен және құрдастарымен байланысуға мүмкіндік беретін жеке оқыту мен білім беру мазмұнының қол жетімділігін қамтамасыз етеді.

Мобильді қосымшалар мен құрылғылар ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға білім беруде маңызды рөл атқарады, бұл әр баланың нақты қажеттіліктеріне сәйкес келетін білім беру ресурстары мен құралдарына қол жеткізуге мүмкіндік береді. Мобильді қосымшалар мен құрылғыларды осы салада қалай қолдануға болатындығы туралы бірнеше әдіс бар:

1. Жеке оқыту: мобильді қосымшалар әр оқушының білім деңгейі мен қажеттіліктеріне сәйкес келетін жеке оқу материалдарына, тапсырмалар мен тесттерге қол жеткізе алады. Бұл балаларға өз қарқынымен және олардың ерекше қабілеттеріне сәйкес білім алуға мүмкіндік береді.

2. Кез келген жерде және кез келген уақытта оқыту: мобильді құрылғылар балаларға кез келген уақытта және кез келген жерде білім беру ресурстарына қол жеткізуге мүмкіндік береді, бұл әсіресе психофизикалық дамудың бұзылуына немесе орналасқан жеріне байланысты мектепке бара алмайтындарға пайдалы.

3. Оқытуға арналған ойын қосымшалары: ойын қосымшаларын ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға оқу, жазу, математика, тіпті әлеуметтік дағдыларды қоса алғанда, әртүрлі дағдыларды үйрету үшін пайдалануға болады. Бұл қосымшалар әдетте балаларға қызықты және ынталандыратын етіп жасалған.

4. Қол жетімділік технологиялары: мобильді құрылғылар сөйлеу синтезі, мәтінді үлкейту, экранды оқу режимі және басқалары сияқты әртүрлі қол жетімділік технологияларын ұсынады, бұл қолданбаларды пайдалануды ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға ыңғайлы етеді.

5. Бірлескен оқыту және ынтымақтастық: мобильді қосымшалар әртүрлі қажеттіліктері бар оқушылар арасында бірлескен оқыту мен ынтымақтастықты қолдай алады. Балалар идеялармен алмасып, жобалармен бірге жұмыс істей алады және мобильді платформалар арқылы бір-бірінен үйрене алады.

Мобильді қосымшалар мен құрылғыларды пайдалану мысалдары:

- Сөйлеуді дамыту: мобильді қосымшалар сөйлеу қабілеті бұзылған балаларға қарым-қатынас дағдыларын дамытуға көмектеседі.

- Сауаттылық: мобильді қосымшалар балаларға оқуды және жазуды үйренуге көмектеседі.

- Әлеуметтік дағдыларды дамыту: мобильді қосымшалар аутизм спектрі бұзылған балаларға әлеуметтік дағдыларын дамытуға көмектеседі.

- Математика: мобильді қосымшалар Балаларға математиканы ойын түрінде үйренуге көмектеседі.

- Мінез-құлық мәселелерін шешу: мобильді қосымшалар мінез-құлық проблемалары бар балаларға мінез-құлық басқаруға көмектеседі.

Балалардың жасын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, мобильді қосымшалар мен құрылғыларды мұқият таңдау керек. Балалардың мобильді құрылғыларға кететін уақытын шектеу маңызды. Мобильді қосымшалар мен ересектердің бақылауындағы құрылғыларды пайдалану маңызды.

Мобильді қосымшалар мен құрылғылар ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытудың ыңғайлы және тиімді құралдарын ұсынады, оларға жеке білім алуға, дағдыларды дамытуға және әлеуетіне жетуге көмектеседі.

Бұл инновациялық педагогикалық технологиялар инклюзивті білім беру ортасын құруға ықпал етеді, мұнда әр оқушының өз әлеуетін ашуға және жетістікке жетуге мүмкіндігі бар.

1. ЕБҚ бар балаларды оқытуды даралау үшін қандай инновациялық технологияларды қолдануға болады?
2. Виртуалды және кеңейтілген шындық технологиялары ЕБҚ бар балаларға инклюзивті білім беруге қалай ықпал ете алады?
3. Ойын технологиясы мен геймификация инклюзивті білім беруге қалай ықпал етеді?
4. Жасанды интеллектті пайдалану ЕБҚ бар балаларға білім берудің қолжетімділігі мен тиімділігін қалай жақсарта алады?
5. Білім беруде ЕБҚ бар балаларды қолдау үшін сөйлеуді тану және синтездеу технологияларын қалай қолдануға болады?
6. ЕБҚ бар балаларды ерте анықтау және қолдау үшін қандай инновациялық әдістер мен технологиялар қолданылады?
7. Адаптивті оқыту және мазмұнды жекелендіру технологиялары ЕБҚ бар балаларға инклюзивті білім беруге қалай көмектеседі?
8. Қазіргі заманғы технологияларды қолдану ЕБҚ бар балалар үшін инклюзивті білім беру ортасын қалыптастыруға қалай ықпал етеді?

Әр түрлі қажеттіліктері бар балаларға білім беруді қолдау.

Әр түрлі қажеттіліктері бар балаларға инклюзивті білім беру қазіргі қоғамның маңызды міндеті болып табылады. Инклюзивті білім беру барлық балалар, олардың ерекшеліктеріне қарамастан, бірге оқуға және дамуға мүмкіндік беретін білім беру ортасын құруды қамтиды.

Әр түрлі қажеттіліктері бар балаларға білім беруді қолдаудың түпкі мақсаты-инклюзивті білім беру ортасын құру, онда әр бала білім алуға тең қол жеткізе алады және өзінің әлеуетін аша алады. Осы мақсатқа жету үшін әр оқушының жеке ерекшеліктеріне бейімделген әдістер мен тәсілдердің кең спектрін қолдану қажет.

1. Оқу жоспары мен оқу бағдарламаларын өзгерту:

Әр баланың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру мазмұнын бейімдеу.

Оқытудың әртүрлі стильдерін ескере отырып, оқытудың әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қолдану.

Оқу бағдарламасына әлеуметтік дағдыларды, эмоционалды интеллект пен өзін-өзі реттеу дағдыларын дамытуға ықпал ететін материалдарды қосу.

2. Оқу нәтижелерін бағалау тәсілдерін өзгерту:

Балалардың жеке ерекшеліктерін ескеру үшін бағалаудың әртүрлі формалары мен әдістерін қолдану.

Әр түрлі қажеттіліктері бар балалардың жеке жетістіктерін ескермейтін бірыңғай бағалау стандарттарын қолданудан бас тарту.

Әр баланың үлгерімін бақылауға және олардың білім беру траекториясын реттеуге мүмкіндік беретін тұрақты бақылауға назар аудару.

3. Оқытудың вариативті, арнайы және балама әдістерін қолдану:

Ойын әдістерін, жобалық әрекеттерді, проблемалық оқытуды және басқа интерактивті әдістерді қолдану.

Компьютерлік бағдарламалар, аудио және бейне материалдар, бейімделген Оқу құралдары сияқты арнайы білім беру технологияларын қолдану.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға арналған жеке білім беру маршруттарын әзірлеу.

4. Оқулықтарды, оқу құралдарын таңдау, Жеке оқу материалдарын дайындау:

Балалардың жас ерекшеліктеріне және жеке ерекшеліктеріне сәйкес бейімделген оқулықтар мен оқу құралдарын пайдалану.

Әр баланың нақты қажеттіліктерін ескеретін жеке оқу материалдарын жасау.

Электрондық оқу ресурстарын және интерактивті білім беру платформаларын пайдалану.

5. Оқыту формасын таңдау:

Арнайы қолдау алу мүмкіндігімен жалпы білім беретін сыныптарда оқыту.

Даму ерекшеліктері айқын балаларға арналған арнайы сыныптарда оқыту.

Үйде немесе қашықтықтан оқыту.

6. Кедергісіз орта құру және оқу орнын бейімдеу:

Мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған білім беру мекемелерінің қолжетімділігін қамтамасыз ету.

Әр түрлі ерекшеліктері бар балалардың қажеттіліктерін ескере отырып, оқу аудиторияларын, санитарлық бөлмелерді, асханаларды және басқа үй-жайларды бейімдеу.

Барлық балалар үшін жайлы және қауіпсіз білім беру ортасын құру.

7. Компенсаторлық және техникалық құралдарға қажеттілік:

Көру, есту, сөйлеу, қозғалыс белсенділігі шектеулі балаларға арналған арнайы жабдықты пайдалану.

Балалардың шектеулі мүмкіндіктерін өтеуге мүмкіндік беретін компьютерлік бағдарламалар мен басқа да көмекші технологияларды қолдану.

Барлық балалар үшін ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қолжетімділігін қамтамасыз ету.

8. Арнайы психологиялық-педагогикалық көмек:

Психологиялық көмек: диагностика, түзету, балалар мен олардың ата-аналарына кеңес беру.

Логопедиялық көмек: сөйлеуді дамыту, сөйлеу бұзылыстарын түзету.

Дефектологиялық көмек: мүмкіндігі шектеулі балалардың даму бұзылыстарын түзету.

9. Педагог-ассистенттің көмегі:

Оқу процесінде балаға жеке көмек.

Тапсырмаларды орындауға жәрдемдесу, күтімге және қауіпсіздікті қамтамасыз етуге көмек көрсету.

Баланың барынша тәуелсіз іс-әрекеті үшін жағдай жасау.

10. Әлеуметтік-педагогикалық көмек:

Әр түрлі қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтендіру, оларды ұжымдық қызметке қосу.

Девиантты мінез-құлықтың алдын алу және түзету.

Отбасымен өзара іс-қимыл, әртүрлі қажеттіліктері бар балаларды тәрбиелеу мәселелері бойынша ата-аналарға консультациялық көмек көрсету.

Білім беру ортасы-бұл мектептің өмір салты қалыптастыратын факторлардың жиынтығы: мектептің материалдық базасы, оқу процесін ұйымдастыру, тамақтану, медициналық көмек, психологиялық климат.

Инклюзивті білім берудегі білім беру ортасының факторларының бірі 2.4.2.3286-15 санитарлық ережелер мен нормаларда көзделген білім беру процесінің санитарлық-гигиеналық шарттары болып табылады.

Инклюзивті білім беруде материалдық-техникалық базаны қамтамасыз ету барлық оқушылар үшін қолайлы және қолдау ортасын құруда шешуші рөл атқарады. Бұл дәрісте біз кіру тобын, қозғалыс жолдарын, ақпарат пен телекоммуникация құралдарын, сондай-ақ білім беру мекемелерінде қызмет көрсету аймағын жабдықтаудың маңыздылығын қарастырамыз.

Кіру жолы

Білім беру мекемесіне кіру тобы оқушылар үшін бірінші байланыс орны болып табылады және оның барлығына ыңғайлы және қолжетімді болуы өте маңызды. Бұған қозғалғыштығы шектеулі балаларға арналған кең есіктер, арба пандустары, Автоматты есіктер, Зағиптар мен нашар көретіндерге арналған тактильді жабындар кіреді.

Қозғалыс жолдары

Оқу орнындағы қозғалыс жолдары барлық балаларға бейімделуі керек. Бұған еркін қозғалуға арналған кең дәліздер, едендер арасында өтуге арналған көтергіштер мен лифттер, Зағиптар мен нашар көретіндерге арналған тактильді және дыбыстық маркерлер кіреді.

Ақпарат және телекоммуникация құралдары

Ақпарат пен телекоммуникация құралдарына қол жетімділікті қамтамасыз ету инклюзивті білім беру ортасында да маңызды рөл атқарады. Бұған компьютерлер мен құрылғыларға, бейімделген пернетақталар мен тышқандарға, сенсорлық экрандарға арналған арнайы бағдарламалық жасақтаманы пайдалану, интернет пен интернет-ресурстарға қол жетімділік кіреді.

Қызмет көрсету аймағы

Білім беру мекемесіндегі қызмет көрсету аймағы әртүрлі қолдау түрлері мен терапевтік іс-шараларды өткізу үшін арнайы жабдықталуы тиіс. Бұған логопедтердің, психологтардың, арнайы педагогтардың және басқа мамандардың жұмысына арналған арнайы кабинеттер, сондай-ақ мамандандырылған жабдықтар мен құралдардың болуы кіреді.

Инклюзивті білім берудегі материалдық-техникалық база барлық оқушылар үшін тең мүмкіндіктер жасауда маңызды рөл атқарады. Кіру тобының, қозғалыс жолдарының, Ақпарат және телекоммуникация құралдарының, сондай-ақ Қызмет

көрсету аймағының қолжетімділігін қамтамасыз ету инклюзивті және қолдаушы білім беру ортасын құрудың негізгі аспектісі болып табылады.

Ғимараттар мен құрылыстардағы қызмет көрсету орындарына қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін жобалау басымдықтарының мынадай тәртібін сақтау ұсынылады:

ғимараттың көлемдік-кеңістіктік шешімі, оның сұлбасы мен сыртқы түрі, қасбеттердің декор бөлшектері, оның ішінде кіреберіс элементтері;

функционалдық аймақтар, үй-жайлар топтары, үй-жайлар;

қызмет көрсету орындары;

коммуникациялық, рекреациялық кеңістіктер мен үй-жайлар, оның ішінде демалыс және күту аймақтары мен орындары, санитарлық-гигиеналық үй-жайлар;

денсаулықтың ерекше қажеттіліктері бар адамдар үшін инженерлік жабдықтың, оның ішінде арнайы жабдықтың элементтері;

ақпараттық қамтамасыз ету жүйелері, оның ішінде сыртқы жарнама;

интерьер және жиһаз шешімдері;

Материалдық-техникалық база

- Арнайы білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың пайдалануына бейімделген жабдықталған оқу кабинеттерінің, практикалық сабақтар өткізуге арналған объектілердің, кітапханалардың, спорт объектілерінің, оқыту және тәрбиелеу құралдарының болуы;
- Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды тамақтандыру шарттары;
- Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың денсаулығын сақтау шарттары;
- Ақпараттық жүйелер мен ақпараттық-телекоммуникациялық желілерге, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды пайдалануға бейімделген желілерге қол жеткізу;
- Білім алушылардың қолжетімділігі қамтамасыз етілетін, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды пайдалануға бейімделген электрондық білім беру ресурстары;
- Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылар үшін ұжымдық және жеке пайдалануға арналған арнайы техникалық оқыту құралдарының болуы;

КІРУ ЖОЛЫ

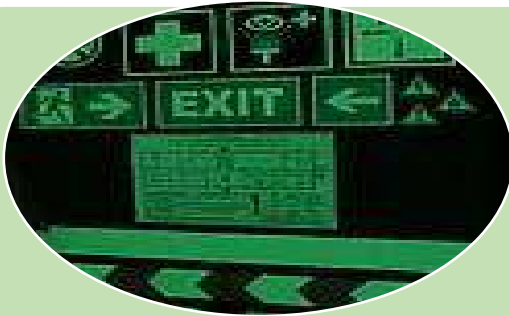
Ақпараттың қолжетімділігі

Ақпарат ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың барлық топтары үшін қолжетімді болуы тиіс. Қоғамдық ғимараттың ақпараттық құралдар жүйесі келушінің уақтылы бағдарлануын, сондай-ақ оның баратын объектілері мен орындарын біржақты тануын қамтамасыз ететін үздіксіз болуға тиіс.

Мүмкіндігі шектеулі келушілер үшін қолжетімді кіру тораптары, коммуникациялар, Үй-жайлар мен қызмет көрсету аймақтары, сондай-ақ мүгедектердің автомашиналарының тұрағына арналған орындар белгіленген халықаралық үлгідегі белгілермен белгіленуі тиіс. Онда көрсетілетін қызметтердің түрі мен орны және ықтимал қауіп туралы ақпараттың көрнекі, дыбыстық және тактильді жүйесін қарастыру қажет.

Қатесіз бағдарлау үшін визуалды ақпарат қарама-қарсы Фонда және көру қашықтығына сәйкес келетін белгілердің өлшемдерімен айқын көрінетін биіктікте орналасуы керек.

Қозғалыста қиындықтары бар келушілер баратын үй-жайлар мен аймақтарда өрт туралы адамдарды хабардар ету жүйесіне қосылған дубляждалған (дыбыстық және визуалды) Дабыл беру көзделуі тиіс.

Жарық белгілері түріндегі жарық сигналдары дыбыстық сигналдармен бір мезгілде қосылуы тиіс. Жарық сигналдарының жыпылықтау жиілігі 5 Гц-тен төмен болуы керек.

Жарық және дыбыстық ақпараттандыру дабылы ЕБҚ бар білім алушыларға арналған Лифттің әрбір есігінде көзделуі тиіс

Жайлылық. Ыңғайлылық

Әр қабатта 2-3 орындық демалыс аймақтары, оның ішінде мүгедектерге арналған кресло-арбалар қарастырылуы керек.

Сыйымдылығы 50 адамнан асатын, бекітілген отыратын орындармен жабдықталған аудиторияларда, аудиторияларда және дәріс залдарында жеке тыңдау жүйелері орнатылған креслолардың кемінде 4% - көздеу қажет.

Залдарда индукциялық контурды немесе жеке сымсыз құрылғылардың басқа инженерлік жүйелерін қолдануға рұқсат етіледі. Бұл орындар сахна мен сурдоаудармашының жақсы көрінетін аймағында орналасуы керек.

Мүмкіндігі шектеулі келушілер баратын орындар мен коммуникациялардың жарықтандыру нормасын олар болуы мүмкін үй-жайларда бір сатыға көтеру керек. Көршілес бөлмелер, аймақтар арасындағы жарық айырмашылығы 1:4-тен аспауы керек.

Жобадағы архитектуралық ортаның жайлылық деңгейі физикалық және психологиялық тұрғыдан бағаланады.

АРХИТЕКТУРАЛЫҚ ОРТАДА ҚОЛАЙЛЫ ЖАҒДАЙ ЖАСАУДАҒЫ КЕДЕРГІЛЕР

Есту, көру, тірек-қимыл аппараты, ПДТ, зерде бұзылыстары бар оқушылар үшін мыналар қамтамасыз етілуі керек:

1. Ақпаратты қайталау:

Көрнекі қайталау:

- мұғалімнің ауызша хабарламаларына субтитрлер немесе мәтіндік сүйемелдеу мүмкіндігі бар мониторларды орнату.
- презентацияларды, бейнематериалдарды, иллюстрацияларды және басқа визуалды оқыту құралдарын пайдалану.
- материалдарды баспа түрінде беру (үлкен, Брайль).

Дыбыстық көшірме:

- дыбысты күшейтетін жабдықты пайдалану.
- арнайы құлаққаптарды немесе гарнитураларды қамтамасыз ету.
- дәрістер мен басқа оқу материалдарын жазу.

2. Арнайы техникалық құралдар:

Есту қабілеті бұзылған оқушылар үшін:

- есту аппараттары, кохлеарлық импланттар, FM индукция жүйелері.
- сөйлеуді тану бағдарламалық құралы.
- дірілдейтін құрылғылар.

Көру қабілеті бұзылған оқушылар үшін:

- үлкейткіш линзалар, электронды үлкейткіштер, Брайль көзілдірігі.
- экранды оқу бағдарламасы.
- дауыспен сүйемелденетін арнайы компьютерлік бағдарламалар.

Тірек-қимыл аппараты бұзылған оқушылар үшін:

- арнайы жиһаз және жабдық (көтергіштер, тұтқалар, ортопедиялық креслолар).
- баламалы басқарылатын компьютерлер (дауыс, бас, көз қимылдары).
- мәтінді тану бағдарламалық құралы.

3. Мамандардың көмегі:

Сурдопедагогтер:

- есту қабілеті бұзылған балаларда есту қабілеті мен сөйлеуді дамытуға көмектеседі.

- жестау тілін үйрету сабақтарын өткізеді.

Тифлопедагогтер:

- көру қабілеті бұзылған балаларда визуалды қабылдау мен кеңістіктік бағдарлауды дамытуға көмектеседі.

- Брайль жүйесі бойынша оқу мен жазуды үйретеді.

ЕДШ мамандары:

- тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларда қозғалыс функцияларын жақсартуға бағытталған емдік дене шынықтыру сабақтарын өткізеді.

Арнайы психологтар:

- ЕБҚ бар балаларға білім беру ортасына бейімделуге және жеке мәселелерді шешуге көмектесу арқылы психологиялық көмек көрсетеді.

Логопедтер:

- сөйлеу қабілеті бұзылған балаларда, соның ішінде ЗПР және ақыл-ойы бұзылған балаларда сөйлеуді түзетуге көмектеседі.

4. Оқу материалдары мен оқыту әдістерін бейімдеу:

Ақпарат берудің әртүрлі әдістері мен арналарын пайдалану:

- ауызша түсініктемелер, көрнекі материалдар, практикалық сабақтар, топтық жұмыс, жеке тапсырмалар.

Оқытудың жеке қарқынын есепке алу:

- қосымша сабақтар, тьюторлық көмек көрсету, жүктемені азайту, тапсырмаларды орындау уақытын арттыру.

Арнайы оқыту әдістерін қолдану:

- есту қабілеті бұзылған балаларға арналған: обученияау тілін, жазбаша тілді, визуалды құралдарды қолдана отырып оқыту әдістері.

- көру қабілеті бұзылған балаларға арналған: тифлотехниканы, Брайль жүйесін, дыбыстық сүйемелдеуді қолданатын оқыту әдістері.

- тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларға арналған: арнайы жиһаздар мен жабдықтарды, компьютерлік технологияларды қолдана отырып оқыту әдістері.

- ПДТ және интеллектуалды бұзылулары бар балаларға арналған: олардың танымдық іс-әрекетінің ерекшеліктерін ескере отырып, ойын, көрнекі, практикалық әдістерді қолдана отырып оқыту әдістері.

5. Қолайлы инклюзивті орта құру:

Инклюзияға оң көзқарасты қалыптастыру:

- мұғалімдерге, оқушыларға және ата-аналарға арналған білім беру іс-шараларын өткізу.

- білім беру мекемесінде өзара көмек пен қолдау атмосферасын құру.

ЕБҚ бар оқушыларды мектеп өмірінің барлық аспектілеріне тарту:

- сабақтарға, сыныптан тыс іс-шараларға, мектеп іс-шараларына қатысу.

- құрдастарымен қарым-қатынас және өзара әрекеттесу.

Ата-аналармен және заңды өкілдермен ынтымақтастық:

- ата-аналарды ЕБҚ бар балалардың білім беру процесіне тарту.

- жетістіктер туралы үнемі хабарлау және

6. Физикалық ортаның қол жетімділігін қамтамасыз ету:

Архитектуралық қол жетімділік:

- пандустар, лифттер, тұтқалар, кеңейтілген есіктер, бейімделген дәретханалар және білім беру мекемесінде кедергісіз қозғалысты қамтамасыз ететін басқа да көмекші құрылғылар.

- мүмкіндігі шектеулі жандардың пайдалануына бейімделген оқу аудиториялары мен зертханаларының жабдықтары.

Сенсорлық қол жетімділік:

- көру қабілеті бұзылған оқушыларға ыңғайлы жарықтандыруды, контрастты және түс схемасын қамтамасыз ету.

- есту қабілеті нашар оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес шу деңгейін және басқа акустикалық параметрлерді реттеу.

- тірек-қимыл аппараты бұзылған оқушыларға тактильді және басқа сенсорлық белгілерді қолдану.

7. Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу:

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметін құру:

- қызметке психологтарды, педагог-психологтарды, әлеуметтік педагогтарды, тьюторларды және басқа мамандарды қосу.

- ЕБҚ бар оқушыларға, олардың ата-аналарына (заңды өкілдеріне) және педагог қызметкерлерге кешенді психологиялық-педагогикалық көмек көрсету.

Психологиялық-педагогикалық қолдаудың жеке бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру:

- ЕБҚ бар әр оқушының психофизикалық ерекшеліктерін, білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып.

- ЕБҚ бар балаларды оқыту, дамыту және әлеуметтендіру үшін қолайлы жағдайлар жасауға бағытталған.

8. Мемлекеттік қорытынды аттестаттауға қатысу үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету:

Емтихан материалдары мен рәсімдерін бейімдеу:

- емтихан материалдарын балама форматта ұсыну (үлкен қаріп, Брайль, аудиожазба).

- емтихан тапсырмаларын орындау уақытын ұлғайту.

- емтихандардың қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін сурдоаудармашыларды, тифлосурдоаудармашыларды, жестау тілі бойынша мамандарды және басқа да мамандарды тарту.

Арнайы бағалау критерийлерін әзірлеу және пайдалану:

- ақпаратты қабылдау, өңдеу және ЕБҚ бар оқушылардың білімі мен дағдыларын білдіру ерекшеліктерін ескере отырып.

- олардың білімі мен дағдыларын объективті және әділ бағалауды қамтамасыз етеді.

Әр түрлі қажеттіліктері бар балаларға қолжетімді және сапалы білім беруді қамтамасыз ету білім беру процесіне қатысушылардың барлығының кешенді көзқарасы мен бірлескен күш-жігерін талап етеді. Инклюзивті орта барлық деңгейлерде құрылуы керек: физикалық, ақпараттық, коммуникативті және

психологиялық. Оқу процесінде барлық оқушылар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету, Оқу материалдары мен оқыту әдістерін бейімдеу, сондай-ақ физикалық ортаның қолжетімділігін және мамандандырылған педагогикалық қолдауды қамтамасыз ету маңызды. Әр түрлі мамандардың күш-жігерін үйлестіру, қаржылық қамтамасыз ету және ведомствоаралық өзара іс-қимыл инклюзивті білім беруді сәтті жүзеге асыруда шешуші рөл атқарады. Осы шаралардың барлығы әр бала өз әлеуетін ашып, жетістікке жете алатын инклюзивті білім беру ортасын құруға ықпал етеді.

1. Оқушылардың жеке қажеттіліктерін есепке алу үшін оқу жоспары мен бағдарламаларын қалай өзгертуге болады?
2. Әр түрлі қажеттіліктері бар балалар оқытудың қандай түрлеріне қатыса алады және бұл үшін не қажет?
3. Қол жетімді ортаны қалай қамтамасыз етуге және ерекше қажеттіліктері бар балаларға білім беру орындарын бейімдеуге болады?
4. Мүмкіндігі шектеулі білім алушыларға қандай құрылғылар және техникалық құралдар көмектесе алады?
5. Әртүрлі қажеттіліктері бар балаларға мамандандырылған психологиялық-педагогикалық көмектің қандай түрлері бар және олар қалай көмектеседі?
6. Ерекше қажеттіліктері бар студенттерге көмекші мұғалім қандай қолдау көрсете алады және оның білім беру үдерісіндегі рөлі қандай?
7. Әр түрлі қажеттіліктері бар балаларды білім беру ортасы мен қоғамға біріктіруге қандай әлеуметтік-педагогикалық шаралар ықпал етеді?

Заманауи білім беру технологиялары интерактивті қажеттілік ретінде

Қазіргі заманғы білім беру білім алушылардың талаптары мен үміттерінің үнемі өзгеруіне тап болады, бұл жаңа білім беру технологияларын белсенді енгізуге әкеп соғады. Заманауи оқытудың негізгі аспектілерінің бірі интерактивтілік болып табылады, ол білім алушылардың неғұрлым қызықты, тиімді және жекелендірілген білім беру әдістеріне деген өсіп келе жатқан сұранысына жауап береді.

Интерактивті технологиялар интерактивті тақталар мен онлайн платформалардан виртуалды шындыққа және жауап беретін білім беру қосымшаларына дейінгі көптеген құралдарды қамтиды. Олар білім алушыларға оқу процесіне белсенді қатысуға мүмкіндік береді, бұл олардың материалды түсінуі мен есте сақтауын жақсартуға ықпал етеді.

Интерактивті технологиялар білім алушылар оқу материалымен өзара әрекеттесе алатын, виртуалды эксперименттер жасай алатын, есептерді шеше алатын және нақты уақыт режимінде кері байланыс ала алатын орта құруға

мүмкіндік береді. Бұл сыни ойлауды, тәуелсіздікті және проблемаларды шешуге шығармашылық көзқарасты дамытуға ықпал етеді.

Сонымен қатар, интерактивті білім беру технологиялары оқытудың қарқынын, білім деңгейін және оқудағы қалауларын ескере отырып, оқытуды әрбір білім алушының жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік береді. Бұл білім беру процесін әртүрлі аудиторияға, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға тиімдірек және қолжетімді етеді.

Осылайша, интерактивтілікке бағытталған заманауи білім беру технологиялары қазіргі білім алушылардың қажеттіліктері мен заманауи білім беру талаптарына жауап бере отырып, ынталандырушы, бейімделгіш және тиімді білім беру ортасын құруда маңызды рөл атқарады.

Білім беру (педагогикалық) технологиясы деп орындалуы педагогикалық мақсаттарға кепілдік берілген қол жеткізуге әкелетін іс-әрекеттердің реттелген жүйесі түсініледі.

Технология алдын-ала жоспарланған білім беру процесін іс жүзінде дәйекті түрде жүзеге асыруға бағытталған.

Педагогикалық технологияның сипаттамаларының бірі-мұндай жұмысқа дайындалған кез-келген мұғалімнің қайталануы және оның жоспарланған нәтижеге жетуі.

ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ НЕГІЗГІ БЕЛГІЛЕРІ

Инклюзивті білім беру технологиялары-бұл:

- барлық білім алушыларға сапалы қолжетімді білім беру үшін жағдай жасауға алып келеді;
- барлық білім алушылардың білім беру бағдарламасын табысты игеруіне ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік тәжірибені жинақтауға, қарым-қатынас дағдыларын, төзімділікті қалыптастыруға ықпал етеді;
- дидактикалық процестермен, мүгедектігі бар білім алушыларды, бір топтағы дені сау құрдастарымен бірге білім алушыларды бірлесіп оқытудың құралдарымен және ұйымдық нысандарымен байланысты;
- бір топта әртүрлі білім беру қажеттіліктері бар студенттерді «қалай тиімді оқыту керек?» деген сұраққа жауап беруге көмектеседі.

Оқыту процесіне енгізілген технологиялар білім беру бағдарламалары мен оқыту әдістерінің икемділігінің арқасында ЕБҚ бар білім алушылармен жұмыс істеу үшін білім беру ортасының бейімделу деңгейін арттыруға; білім алушыларды қолдау жүйесін құруға; білім алушылардың әртүрлі топтарымен жұмыста саралауға; психофизикалық дамуы әртүрлі бұзылған оқушылар үшін оқытудың қажетті материалдық-техникалық құралдарын пайдалануға арналған.

Заманауи білім беру технологиялары оқыту сапасын жақсарту және оңтайлы нәтижелерге қол жеткізу мақсатында білім беру процесінде қолданылатын инновациялық тәсілдер, әдістер мен құралдардың жиынтығы болып табылады. Олар ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ), виртуалды шындық, адаптивті оқыту, геймификация, бұлттық технологиялар және т.б. сияқты көптеген технологияларды қамтиды.

Қазіргі білім беру технологияларының негізгі сипаттамаларының ішінде мыналарды ажыратуға болады:

1.Интерактивтілік: білім алушылар оқу материалымен және оқытушылармен белсенді өзара іс-қимыл жасайды, бұл білімді тереңірек және тиімді игеруге ықпал етеді.

2.Даралау: технология білім деңгейін, оқу жылдамдығын және оқу стилін ескере отырып, оқытуды әр оқушының жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік береді.

3.Қол жетімділік: заманауи технологиялар географиялық және уақыттық шектеулерді жою және әлемнің кез келген нүктесінен оқыту ресурстарына қол жетімділікті қамтамасыз ету арқылы білім беруді қол жетімді етеді.

4.Инновация: технология білім беру процесін үнемі жетілдіруге ықпал ететін білім беру мен бағалаудың жаңа әдістері мен құралдарын ұсына отырып, үнемі дамып отырады.

5.Икемділік: Білім беру технологиялары оқу бағдарламалары мен әдістемелерін әртүрлі жас топтарына, білім беру қажеттіліктері мен оқу мақсаттарына бейімдеуге мүмкіндік береді.

6.Қызығушылықты ынталандыру: оқытудың интерактивті және инновациялық әдістерін қолдану оқушылардың назарын аударуға және олардың оқуға деген ынтасын арттыруға ықпал етеді.

Заманауи білім беру технологиялары білім беруді дамытуда шешуші рөл атқарады, оның өзгеруіне және заманауи талаптар мен қиындықтарға бейімделуіне ықпал етеді. Олар барлығына тиімді және сапалы білім беру арқылы оқыту мен дамудың жаңа мүмкіндіктерін ашады.

Технология	Технологияның мәні	Инклюзивті білім беруде пайдалану мүмкіндіктері
Қашықтықтан және онлайн оқыту технологиялары	Білім алушыларға оқытылатын материалдың негізгі көлемін жеткізу, оқыту процесінде білім алушылар мен оқытушылардың интерактивті өзара іс-қимылы, білім алушыларға зерттелетін материалды игеру бойынша өз бетінше жұмыс істеу мүмкіндігін беру.	Оқытуды жүргізу кезінде пайдаланылатын ақпараттық технологияларды (тренажерлер, Симуляторлар, электрондық тестілеу жүйелері және т. б.) пайдалана отырып жасалған түрлі құралдарды кеңейту
Интерактивті технологиялар	Негізінен диалогтық әдістерді қолданатын тұлғааралық коммуникация технологиялары. (Білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылының диалогтық нысандарына негізделген таным тәсілі, оның барысында білім алушыларда бірлескен қызмет дағдылары қалыптасады) Оқушылардың оқу ортасымен тікелей өзара әрекеттесуіне негізделген.	Мүмкіндік береді: топтағы құрдастарымен және ересектермен байланыс орнату, оқу процесіне кедергісіз араласу, топта әртүрлі оқу жағдайларын жасау, оларды шешу үшін әртүрлі жағдайларды қолдануға болады. Ақпарат пассивті режимде емес, проблемалық жағдайларды, интерактивті циклдарды қолдана отырып, белсенді түрде сіңірілуі керек.

Денсаулық сақтау технологиялары	Негізгі міндет: балалардың денсаулығын сақтау, қолдау және байыту.	Әсіресе ЕБҚ бар балалар үшін денсаулық сақтау технологияларын сабақтарға/сабақтарға қосу пайдалы. Сабақтың денсаулықты сақтайтын бағытын қамтамасыз ететін қосымша құралдар: кинезиология, серіппелі және шарикті массажерлер және т. б.
Тұлғаға бағытталған технологиялар	Әр баланың даму ерекшеліктерін ескере отырып, оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың әртүрлі формалары мен әдістерін қолдану	Барлық білім алушылардың жұмысына жағымды эмоционалды көңіл-күй қалыптастыру \ шығармашылық тапсырмаларды қолдану. Оқушыларды тапсырмаларды орындаудың әртүрлі тәсілдерін таңдауға және өз бетінше пайдалануға ынталандыру. Оқушыға материалдың түрін, түрін және формасын (ауызша, графикалық, шартты-символдық) таңдауға мүмкіндік беретін тапсырмаларды қолдану

Білім берудің қолжетімділігі мен сапасын қамтамасыз ету үшін білім беру қызметі шеңберінде субъектілердің қашықтықтан өзара іс-қимылын сапалы деңгейде қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін ақпараттық және коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану үлкен маңызға ие.

АКТ қолдану бағыттары

*Компенсаторлық
мәселелерді орындауға*

*Дидактикалық мәселелерді
шешуге*

*Коммуникативті
мәселелерді шешуге*

Білім беруде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану компенсаторлық, дидактикалық және коммуникативті міндеттерді қоса алғанда, әртүрлі міндеттерді шешуге бағытталуы мүмкін. Әр бағытты толығырақ қарастырайық:

1.Компенсаторлық мәселелерді шешу үшін:

Оқушылардың шектеулі мүмкіндіктерін өтеу үшін арнайы бағдарламалық жасақтама мен техникалық құрылғыларды пайдалану. Мысалы, көру қабілеті нашар оқушыларға арналған экранда оқу немесе есту қабілеті нашар оқушыларға арналған сөйлеуді тану және синтездеу бағдарламалары.

Мүмкіндігі шектеулі оқушыларға АКТ-ны барынша тиімді пайдалануға мүмкіндік беретін бейімделу технологияларын қолдану. Мысалы, жауап беретін пернетақталар немесе компьютерді дауыспен басқаруға арналған бағдарламалар.

2.Дидактикалық есептерді шешу үшін:

Қызықты және тиімді оқу материалдарын жасау үшін интерактивті білім беру бағдарламалары мен қосымшаларын пайдалану. Мысалы, білім беру ойындары, интерактивті сабақ веб-сайттары немесе виртуалды зертханалар.

Білім беру мүмкіндіктерін кеңейту және әртүрлі ақпарат пен материалдарға қол жетімділікті қамтамасыз ету үшін онлайн курстар мен мультимедиялық ресурстарды қолдану.

3.Коммуникативті мәселелерді шешу үшін:

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру және мұғалімдер мен оқушылар арасында ақпарат алмасу үшін бейнеконференциялар мен онлайн платформаларды пайдалану.

Байланыс, оқу мәселелерін талқылау және жобалармен бірлесіп жұмыс істеу үшін электрондық поштаны, форумдарды және әлеуметтік медианы қолдану.

Оқушыларға виртуалды кеңістікте өзара әрекеттесуге және бірлесіп жұмыс істеуге мүмкіндік беретін иммерсивті білім беру орталары мен модельдеулерін жасау үшін виртуалды шындық пен күшейтілген шындық құралдарын енгізу.

Білім беруде АКТ-ны қолданудың бұл бағыттары тиімдірек және интерактивті оқытуға ықпал етеді, білім берудің қолжетімділігін жақсартады және білім беру процесін әртүрлі құралдар мен ресурстармен байытады.

Тұлғаға бағытталған оқыту технологиясы білім алушының жеке даму ерекшеліктерін ескере отырып, оның жеке тұлғасын дамытуға бағытталған, онда мұғалім жеке тұлғаның танымдық қабілеттеріне, мүмкіндіктері мен мүдделеріне сәйкес келетін және әлеуметтік бейімделу процесінің оңтайлы өтуін қамтамасыз ететін оқыту стилі мен әдістерін таңдайды.

Тұлғаға бағытталған оқытудың мақсаттары мен міндеттері:

- әр білім алушының жеке және танымдық қабілеттерін дамыту;
- білім алушының жеке тәжірибесін барынша анықтау, бастау, пайдалану;
- жеке тұлғаға өзін-өзі тануға, өзін-өзі анықтауға және өзін-өзі жүзеге асыруға көмектесу.

Көп деңгейлі (сараланған) оқыту технологиясы-оқу процесін ұйымдастыру технологиясы, оның шеңберінде оқу материалын меңгерудің әртүрлі деңгейі болжанады, бірақ әрбір білім алушының қабілеттері мен жеке ерекшеліктеріне байланысты базалық деңгейден төмен емес.

Сараланған оқыту:

педагог білім алушылар тобымен жұмыс істейтін оқу процесін ұйымдастыру нысаны, оларда оқу процесі үшін қандай да бір маңызды жалпы қасиеттердің (біртекті топ)болуын ескере отырып құрастырылған;

оқушылардың әртүрлі топтары үшін оқу процесінің мамандануын қамтамасыз ететін жалпы дидактикалық жүйенің бөлігі.

Саралаудың мақсаты:

- білім алушылардың жеке мүдделері мен қабілеттерін анықтау үшін оңтайлы жағдайлар жасау және әрқайсысын оның мүмкіндіктері, қабілеттері деңгейінде және ерекшеліктерін ескере отырып оқыту;
- сабақ кезінде білім алушылардың шамадан тыс жүктемесін жою;
- әр түрлі деңгейдегі білім алушылар үшін сәттілік жағдайын жасау.

Принциптері:

- білім алушылардың жеке мүмкіндіктерін есепке алу; әр түрлі даму және дайындық деңгейлері бар топтар үшін оқу материалының өзгергіштігі;
- оқу-танымдық іс-әрекеттің өзгергіштігі (репродуктивтіден шығармашылыққа дейін);
- білім алушыларды бейімдеуге және дамытуға бағдарлау.

Сабақтағы жұмыстың жетекші формалары – топтық және жеке.

Топтарды жинақтау тәсілі бойынша саралау

Деңгейлік саралау технологиясы әрбір оқушыны шағын топтар жүйесі арқылы оның жеке мүмкіндіктері мен қабілеттері деңгейінде оқытуға бағытталған, бұл ретте топтар оқушылардың ғылыми процесс үшін қандай да бір маңызды ортақ қасиеттерінің болуын ескере отырып, қабілеттері бойынша қалыптастырылады. Топ құрамына кіретіндер бірдей оқу деңгейінде.

Функционалды саралау технологиясы- функцияларды бөлетін топтарда жұмысты ұйымдастыру, яғни әр бала өз тапсырмасын орындай отырып, жалпы нәтижеге үлес қосқанда, оқуда қиындықтары бар балаға көмекші материалдарды ұсынуға болады. Топтағы тапсырмаларды бөлу кезінде баланың жеке ерекшеліктері ескеріледі. Топ мүшелерінің оқу деңгейі әртүрлі болуы мүмкін.

Инклюзивті білім беру контекстіндегі көп деңгейлі оқыту технологиясы әрбір оқушыға оқу және даму үшін оңтайлы жағдайларды қамтамасыз етуге ұмтыла отырып, оқушылардың әртүрлі қажеттіліктері мен қабілеттерін ескеретін тәсілді білдіреді. Бұл технология аясында оқушылар оқу материалын әр түрлі қиындық деңгейінде игере алады, бірақ сонымен бірге олардың жеке қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне байланысты базалық деңгейден төмен емес.

Сараланған оқытудың мәні-әр оқушы үшін олардың білім деңгейіне, қабілеттеріне, қызығушылықтары мен ерекшеліктеріне сәйкес ең тиімді болуы

мүмкін әртүрлі әдістерді, тәсілдерді және материалдарды ұсыну. Бұл әр оқушы оқу мен дамуда жетістікке жете алатын инклюзивті білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді.

Инклюзивті білім беруде көп деңгейлі оқыту технологиясын қолдану мыналарды қамтиды:

- Визуализация, аудиализация, интерактивті тапсырмалар және т. б. сияқты оқу материалын ұсынудың әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қолдану.

- Оқушылардың әртүрлі оқу стильдері мен жеке қажеттіліктеріне сәйкес келетін әртүрлі оқу материалдарын ұсыну.

- Әр оқушыға өз деңгейінде және қарқынымен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін топтық және жеке жұмысты ұйымдастыру.

- Әр оқушының үлгерімін жүйелі бағалау және оның қажеттіліктеріне сәйкес оқу процесін түзету.

- Әр оқушыға жан-жақты қолдау көрсету үшін ата-аналармен және мамандармен ынтымақтастық.

Оқытудың бұл тәсілі әр оқушы өзін қабылдаған, қолдаған және табысты сезінетін білім беру ортасын құруға ықпал етеді.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға инклюзивті білім беру контекстіндегі проблемалық оқыту технологиясы олардың танымдық және әлеуметтік дағдыларын дамытуға, сондай-ақ оқуға деген ынтасын арттыруға ықпал ететін тиімді тәсіл болып табылады. Бұл технологияның негізінде оқушылардың оқу мәселелерін іздеу және шешу процесіне белсенді қатысуы жатыр, бұл олардың тәуелсіздігін, шығармашылық ойлауы мен бейімделу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Проблемалық оқытудың мақсаттары мен міндеттері:

- білім, білік, дағды алу;

- өз бетінше әрекет ету тәсілдерін игеру;

- танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Инклюзивті білім беруде проблемалық оқыту технологиясын қолдану мыналарды қамтиды:

- Оқу мәселелерін шешуге әртүрлі ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың қызығушылығы мен ынтасын ынталандыратын орта құру.

- Әр оқушының жеке қабілеттері мен қажеттіліктерін ескере отырып, оқу қызметін ұйымдастыру.

- Оқу мәселелерін ұжымдық және жеке зерттеуге және олардың шешімдерін табуға мүмкіндік беру.

- Барлық оқушылар үшін оқытудың қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін визуалды, аудио және тактильді әдістерді қоса алғанда, әртүрлі оқыту әдістері мен құралдарын пайдалану.

- Оқу міндеттерін бірлесіп шешу арқылы коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларды дамытуға жәрдемдесу.

- Оқушылардың үлгерімін жүйелі бағалау және олардың қажеттіліктері мен жетістіктеріне сәйкес білім беру процесін түзету.

Оқытудың бұл тәсілі оқу материалын игеруге ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар Табысты инклюзивті білім беру ортасын қалыптастырудың маңызды аспектісі болып табылатын сыни ойлауды, дербестікті және бейімделу дағдыларын дамытады.

Проблемалық оқытудың мәні:

- мұғалімнің оқу сабақтарында оқушылардың оларды шешу бойынша өзіндік қызметін ұйымдастыру үшін проблемалық жағдайлар жасауы;
- білім алушылардың зерттеу қызметіне бағдарлану (тікелей – дербес зерттеу және жанама-педагогтың көрсетуі арқылы)

Технологиядағы оқытудың табыстылық шарттары:

- оқу материалын проблемаландыру (оқушылар таңданып, қызығушылық танытады);
- оқушының белсенділігі (білімді қызығушылықпен игеру керек);
- оқудың оқушының өмірімен байланысы, қиындықпен.

Проблемалық оқыту технологиясы мүмкіндігі шектеулі балаларға инклюзивті білім берудің тиімділігін арттыру үшін айтарлықтай әлеуетке ие. Бұл барлық оқушылардың жеке ерекшеліктеріне қарамастан оқу процесіне белсенді қатысуы үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді, олардың танымдық қабілеттерін, шығармашылық ойлауын, өзіндік жұмыс және коммуникация дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Инклюзивті білім беруде проблемалық оқыту технологиясын іске асырудың негізгі принциптері:

- ЕБҚ бар оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескеру: проблемалық жағдайлар мен тапсырмаларды әзірлеу кезінде әр оқушының дайындық деңгейін, танымдық ерекшеліктерін, жұмыс қарқынын ескеру қажет.

- Оқытудың әртүрлі әдістері мен құралдарын қолдану:

- көрнекі материалдар (суреттер, диаграммалар, бейнелер)

- практикалық тапсырмалар

- топтық жұмыс

- жеке жұмыс

- ойын элементтері

- Ынтымақтастық және өзара көмек атмосферасын құру:

- оқушылар өз идеяларын айтқан кезде өздерін жайлы және қауіпсіз сезінуі керек

- оқушылар арасындағы ынтымақтастық пен өзара көмекті ынталандыру маңызды

- Тапсырмаларды саралау:

- тапсырмалардың қиындық деңгейі әр оқушының мүмкіндіктеріне сәйкес келуі керек

- жетілдірілген оқушыларға қосымша тапсырмалар ұсынылуы керек

- Арнайы техникалық құралдарды пайдалану:

- есту қабілеті нашар оқушыларға арналған: есту аппараттары, кохлеарлық имплантаттар, FM индукциялық жүйелер

- көру қабілеті бұзылған оқушыларға арналған: үлкейткіш линзалар, электронды үлкейткіш әйнектер, Брайль көзілдірігі, экранды оқу бағдарламасы

- тірек-қимыл аппараты бұзылған оқушылар үшін: арнайы жиһаз және жабдық, баламалы басқарылатын компьютерлер

- Тұрақты қолдау және кері байланыс:

- мұғалім оқушыларға қажетті қолдау мен көмек көрсетуі керек

- оқушыларға нәтижелерін жақсартуға көмектесетін сындарлы кері байланыс беру маңызды

проблемалық оқыту технологияларын сабақтың әртүрлі кезеңдерінде сәтті қолдануға болады:

Білімді өзектендіру кезінде:

- мұғалім оқушыларды бұрын үйренген білімдерін еске түсіруге шақыратын проблемалық жағдай туғызуы мүмкін

Жаңа материалды ұсыну кезінде:

- жаңа білім проблемалық сұрақтар немесе тапсырмалар түрінде ұсынылуы мүмкін

Зерттелгенді бекіту кезінде:

- оқушылар проблемалық мәселелерді шеше алады, жаттығулар жасай алады, пікірталастарға қатыса алады

Білімді бақылау кезінде:

- проблемалық тапсырмалар мен тапсырмаларды оқушылардың білімі мен дағдыларын бағалау үшін пайдалануға болады

Инклюзивті білім беруде проблемалық оқыту технологиясын қолдану:

Оқушылардың оқуға деген ынтасын арттыру:

- проблемалық оқыту оқу процесін қызықты әрі қызықты етеді

Оқушылардың танымдық қабілеттерін дамыту:

- оқушылар ақпаратты талдауға, мәселелерді шешуге, қорытынды жасауға үйренеді

Өзіндік жұмыс дағдыларын қалыптастыру:

- оқушылар ақпаратты өз бетінше іздеуді, мәселелерді шешуді, шешім қабылдауды үйренеді

Шығармашылық ойлауды дамыту:

- проблемалық оқыту оқушылардың шығармашылық белсенділігін ынталандырады

Қарым-қатынас дағдыларын жетілдіру:

- оқушылар топта жұмыс істеуді, өз идеяларын айтуды, өз көзқарастарын қорғауды үйренеді

Оқушылардың өзін-өзі бағалауын арттыру:

- проблемалық мәселелерді сәтті шешу оқушылардың өз қабілеттеріне деген сенімін арттырады

Осылайша, проблемалық оқыту технологиясы ЕБҚ бар балаларға инклюзивті білім беру сапасын жақсарту үшін пайдаланылуы мүмкін тиімді құрал болып табылады.

Жеке оқыту технологиясы-бұл жеке көзқарас пен жеке оқыту формасы басым болатын оқу процесін ұйымдастыру. Инклюзивті сыныпта қолданылатын жеке тәсіл ЕБҚ бар оқушының жеке ерекшеліктерін ескеруге және жеке білім беру бағытын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Оқытуды даралау-бұл оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып құрылған әдістерге, әдістерге, оқыту қарқынына негізделген оқу процесін ұйымдастыру, жеке көзқарасты қамтамасыз ететін әртүрлі оқу-әдістемелік, психологиялық-педагогикалық және ұйымдастырушылық-басқару іс-шараларын қарастыратын ұйым.

Инклюзивті білім берудегі жеке оқыту технологиясы

Оқытуды даралау инклюзивті білім берудің негізгі принциптерінің бірі болып табылады. Ол әр оқушының жеке ерекшеліктерін, оның күшті және әлсіз жақтарын, оқу қарқынын, танымдық стильдері мен білім беру қажеттіліктерін ескеруді қамтиды.

Инклюзивті білім беру шеңберінде оқытуды даралау әртүрлі технологиялар арқылы жүзеге асырылуы мүмкін:

1. Жеке оқу жоспарлары (ЖОЖ):

- Әрбір оқушы үшін оның ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып әзірленеді.

- Оқытудың мақсаттарын, міндеттерін, мазмұнын, әдістері мен нысандарын, сондай-ақ бағалау жүйесін анықтайды.

- Оқу жылы ішінде бейімделуі мүмкін.

2. Сараланған тәсіл:

Әр оқушының дайындық деңгейіне сәйкес келетін әр түрлі тапсырмаларды, жаттығулар мен материалдарды қолдануды қамтиды.

Оқытудың әртүрлі стильдерін ескеруге мүмкіндік береді: визуалды, аудиалды, кинестетикалық.

3. Заманауи білім беру технологияларын қолдану:

Интерактивті тақталар, планшеттер, білім беру қосымшалары сияқты АКТ құралдары оқуды жекелеңдірілген және қызықты етуге көмектеседі.

Онлайн ресурстар мен платформалар қосымша қолдауды қажет ететін немесе білімін тереңдеткісі келетін оқушылар үшін қосымша материалдар мен жаттығуларға қол жеткізуді қамтамасыз ете алады.

4. Басқа мамандармен ынтымақтастық:

Мұғалімдер әр оқушы үшін ең тиімді оқу бағдарламасын әзірлеу үшін психологтармен, тьюторлармен, логопедтермен, дефектологтармен және басқа мамандармен ынтымақтаса алады.

Оқуды даралау процесінде ата-аналармен өзара әрекеттесу де маңызды рөл атқарады.

5. Қолдау және қабылдау атмосферасын құру:

Сыныпта барлық оқушылар өздерін жайлы және құрметпен сезінетін атмосфера құру маңызды.

Мұғалім оқушылар арасындағы ынтымақтастық пен өзара көмекті ынталандыруы керек.

Жеке оқытудың артықшылықтары:

Оқушылардың оқу процесіне ынтасы мен қатысуын арттыру.

Оқу үлгерімі мен академиялық нәтижелерді жақсарту.

Оқушылардың дербестігі мен жауапкершілігін дамыту.

Барлық оқушылардың әлеуметтік инклюзиясын және қабылдауын арттыру.

Инклюзивті білім беруде жеке оқытуды жүзеге асыру қажет:

Әр оқушының білім беру қажеттіліктерін мұқият бағалау.

Икемді және бейімделетін оқу бағдарламаларын әзірлеу.

Мұғалімдерді көп деңгейлі сыныппен жұмыс істеуге дайындау.

Басқа мамандармен ынтымақтастық.

Қолдау және қабылдау атмосферасын құру.

Оқытуды даралау бір реттік әрекет емес, үнемі бақылау мен түзетуді қажет ететін үздіксіз процесс екенін ескеру маңызды.

Интерактивті технологияны қазіргі педагогика ғылымы өмірлік циклдің барлық кезеңдерінде адамды оқытудың тиімді формаларының бірі ретінде қарастырады. Артықшылықтары: “дайын емес” білім алу, жалпы даму бағыты, білім алушыларда тәуелсіз, тәуелсіз, сыни ойлауды қалыптастыру мүмкіндігі; командада жұмыс істей білу, Оқу процесінде стандартты емес әдістер мен әдістерді қолдану және қолдану.

Инклюзивті білім беру контекстіндегі интерактивті оқыту технологиясы ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың әртүрлі қажеттіліктерін қолдаудың ең тиімді әдістерінің бірі ретінде қарастырылады. Ол білім мен дағдыларды тереңірек және саналы түрде игеруге ықпал ете отырып, мұғалім, оқушы және оқу материалы арасындағы белсенді өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді.

Инклюзивті білім берудегі интерактивті технология мыналарды қамтиды:

- Оқу материалын визуализациялауға және нақтылауға ықпал ететін мультимедиялық ресурстарды, интерактивті тақталарды, компьютерлік бағдарламаларды және басқа құралдарды пайдалану.

- Оқушылардың жеке қабілеттері мен оқу қарқынын ескеруге мүмкіндік беретін ұжымдық және жеке жұмысын ұйымдастыру.

- Оқытушыдан жедел кері байланыс мүмкіндігі, бұл оқушыларға өз қателіктері мен жетістіктерін түсінуге көмектеседі.

-Сыни ойлауды және проблемалық шешімді дамытуға ықпал ететін интерактивті ойындарды, кейс-әдістерді, жобалық жұмысты және оқытудың басқа да белсенді әдістерін қолдану.

- Толерантты және білім беру кеңістігін қалыптастыруға ықпал ететін қабілеттер мен қажеттіліктердің әртүрлі деңгейлері бар оқушылардың бірлескен іс-әрекеті үшін орта құру.

Интерактивті технология әр оқушының жеке ерекшеліктерін ескеруге, олардың білімге қол жетімділігін қамтамасыз етуге және оқу процесіне белсенді қатысуға ынталандыруға мүмкіндік береді. Бұл оқуға деген ынтаны арттыруға, оқу нәтижелерін жақсартуға және қазіргі қоғамда сәтті бейімделу үшін қажетті негізгі дағдыларды қалыптастыруға ықпал етеді.

Инклюзивті білім беруде интерактивті технологияларды іске асыру деңгейі көптеген факторларға, соның ішінде техникалық құралдардың қол жетімділігіне, мұғалімдердің дайындығына, ұйымдастырушылық аспектілеріне және оқу орындары мен білім беру жүйелерінің қолдауына байланысты. Іске асыру деңгейін бағалаудың бірнеше негізгі аспектілерін қарастыру маңызды:

1. Техникалық инфрақұрылым: қажетті оқу материалдарының, компьютерлердің, интерактивті тақталардың, бағдарламалық қамтамасыз етудің және интернетке қолжетімділіктің болуы интерактивті технологияларды табысты іске асырудың алғышарты болып табылады.

2. Мұғалімдерді даярлау: интерактивті технологияларды қолдану бойынша мұғалімдерді даярлау деңгейі шешуші рөл атқарады. Мұғалімдер заманауи білім беру технологияларымен жұмыс істеу дағдыларына ие болуы керек, оларды әр оқушының жеке қажеттіліктеріне бейімдеп, оқу процесіне тиімді интеграциялауы керек.

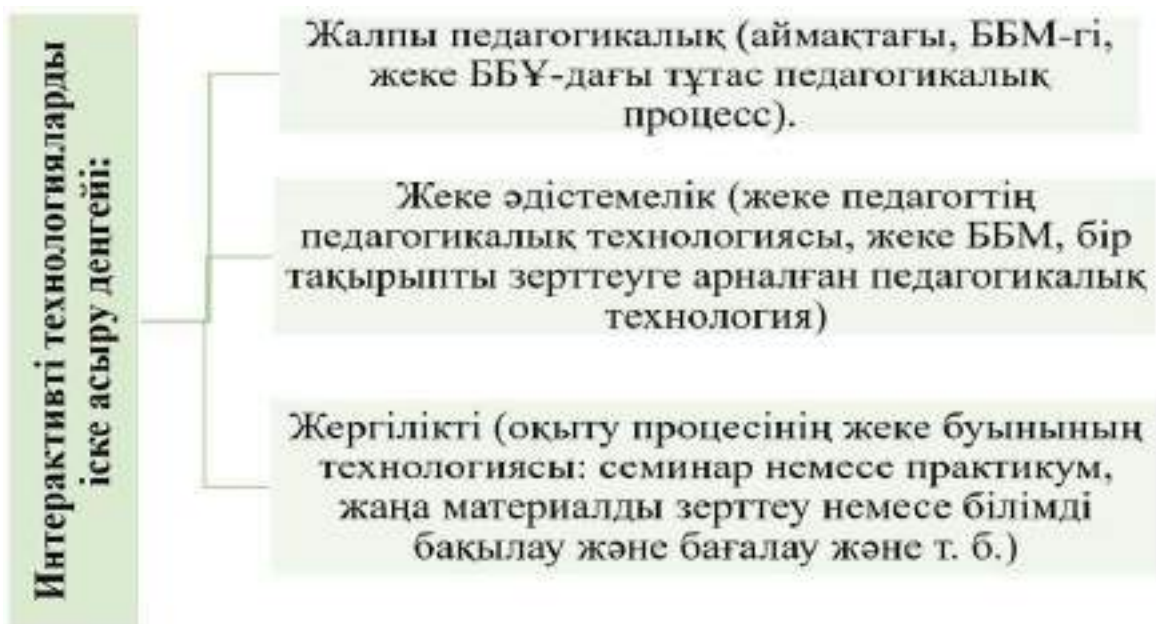
3. Әдістемелік қолдау: ұйымдар интерактивті технологияларды енгізу бойынша тренингтер, семинарлар мен консультациялар өткізуді, оқу бағдарламалары мен материалдарды әзірлеуді қоса алғанда, мұғалімдерге әдістемелік қолдау көрсетуі тиіс.

4. Білім беру бағдарламалары мен стандарттарының сәйкестігі: интерактивті технологиялар барлық оқушылардың, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру стандарттары мен талаптарына сәйкес енгізілуі керек.

5. Инклюзивті тәсіл: интерактивті технологияларды енгізу барлық оқушыларға, олардың жеке ерекшеліктеріне қарамастан, тең мүмкіндіктер беретін инклюзивті білім беру ортасын құруға бағытталуы керек.

6. Тиімділікті бағалау: оқу процесінде интерактивті технологияларды қолданудың тиімділігін үнемі бағалау және мұғалімдердің, оқушылардың және ата-аналардың кері байланысын ескере отырып, оларды іске асыруға түзетулер енгізу қажет.

Инклюзивті білім беруде интерактивті технологияларды енгізу деңгейі нақты жағдайлар мен контекстке байланысты әртүрлі болуы мүмкін, бірақ оларды жан-жақты енгізуге ұмтылу барлық оқушылар үшін қолжетімді, икемді және тиімді білім беру ортасын құруға ықпал етеді.

Оқытудың интерактивті түрлері:

- Жеке
- Жұптық форма
- Топтық
- Фронтальды
- Ұжымдық
- Білім алушылардың ауысымдық құрамымен өзара іс-қимыл нысаны
- Планетарлық

Оқытудың интерактивті әдістері:

- Қолайлы атмосфераны құру, коммуникацияны ұйымдастыру әдісі
- Мағыналық шығармашылықты ұйымдастыру әдісі
- Қызмет алмасуды ұйымдастыру әдісі
- Ой әрекетін ұйымдастыру әдісі
- Рефлексиялық қызметті ұйымдастыру әдісі
- Интегративті әдіс

Интерактивті оқыту құралдарын пайдалану деңгейі:

- Оқыту (білім алушылардың қолда бар білімі, жеке мүмкіндіктері мен мүдделері негізінде оқытуды бағыттайтын оқу ақпараты);
- Диагностикалық (білім алушының дайындық деңгейі мен қабілеттерін анықтау үшін);
- Аспаптық (бағдарламалық құралдарды жобалау, оқу-әдістемелік материалдарды дайындау немесе генерациялау, сервистік қондырманы құру үшін);
- Пәнге бағытталған (мысалы, тарихи процесті модельдеу және математикалық модельдеу үшін);
- Басқарушылар (берілген жұмысты орындау кезінде білім алушылардың қызметін басқару үшін);
- Әкімшілік (іс қағаздарын жүргізуді автоматтандыру үшін,
- оқытуды ұйымдастырудың автоматтандырылған процесі);
- Ойын (әр түрлі ойын және оқу-ойын әрекеттерін қамтамасыз етеді).

Интерактивті тәсілге сүйене отырып, оқу процесін жүзеге асырудың нақты әдістері:

- Миға шабуыл”.

- Дидактикалық ойын.
- Имитациялық тренинг.
- Эвристикалық әңгіме.
- Жоба әдісі.
- “Дөңгелек би”.
- “Тізбек”
- “Карусель”
- “Білім ағашы”.
- “Үлкен шеңбер”.

Интерактивті сабақта бағалау әдістері:

- Тест;
- Жедел сауалнама;
- Кеңейтілген сауалнама;
- Бакылау;
- Өзін-өзі бағалау (оқушылардың өз жұмысын, сондай-ақ жалпы сабақты бағалауы);
- Сұрақ-жауап әдісі (оқушы сыныптастарына баға беріп, оларды ынталандырады);
- "Дельта-плюс" әдісі (алдымен сабақтың жағымды жақтары туралы сұрақтар ұсынылады, содан кейін өзгертуге болатын сәттер талқыланады).

Қазіргі білім берудің мақсаттары мен міндеттері мұғалімнен үнемі шығармашылық ізденісті және педагогикалық практикаға тиімді әдістер мен білім беру технологияларын енгізуді талап етеді.

Оқу процесіне жаңа педагогикалық инновациялық технологияларды енгізумен білім беру әлеуеті артып келеді.

Білім алушының тәжірибесі мен шығармашылық әлеуетіне негізделген технологияларды қолдану Оқыту мен тәрбиелеу процесін сабақ қызметінен тыс етеді.

1. Инклюзивті топтағы білім беру процесін ұйымдастыруда тұлғаға бағытталған технологиялар қандай артықшылықтар береді?
2. Инклюзивті ортада көп деңгейлі (сараланған) оқытудың қандай стратегиялары мен әдістерін тиімді қолдануға болады?
3. Ұнтымақтастық технологиялары инклюзивті топтағы білім беру процесінің барлық қатысушыларының өзара әрекеттесуіне және қосылуына қалай ықпал ете алады?
4. Инклюзивті ортада оқушылардың белсенді танымдық белсенділігін ынталандыру үшін проблемалық және модульдік оқытудың қандай негізгі принциптерін қолдануға болады?
5. Инклюзивті білім беруде интерактивті технологияларды пайдалану тиімділігін бағалаудың қандай әдістері қолданылады?
6. Инклюзивті білім беруде интерактивті технологияларды енгізу кезінде қандай кедергілер туындауы мүмкін және оларды жеңу жолдары?

Инклюзивті білім берудегі АКТ және қашықтықтан оқыту технологиялары

АКТ (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) және қашықтықтан оқыту технологиялары білім беру процесінің барлық қатысушыларын оқытуға, өзара әрекеттесуге және қосуға жаңа мүмкіндіктер бере отырып, заманауи инклюзивті білім беруде маңызды рөл атқарады. Әрбір оқушының бірегей қажеттіліктері мен ерекшеліктері бар инклюзивті білім беру контекстінде бұл технологиялар қолжетімділікті, дараландыруды және қолдауды қамтамасыз етудің негізгі құралы бола алады.

Акт компьютерлер, интерактивті тақталар, планшеттер, оқу бағдарламалық құралы, онлайн платформалар, бейнеконференциялар және т.б. сияқты әртүрлі құралдар мен қолданбаларды қамтиды. Бұл технологияларды әртүрлі мүгедектігі бар немесе арнайы білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес бейімдеуге және реттеуге болады. Мысалы, сөйлеу синтезі функциясы бар мәтіндік редакторлар көру қабілеті нашар немесе дислексиясы бар оқушыларға көмектесе алады, ал математиканы оқытуға арналған арнайы бағдарламалар есту қабілеті нашар оқушыларға арналған материалды елестете алады.

Интернеттегі оқыту, вебинарлар, электронды курстар және қашықтықтан оқыту платформаларын қоса алғанда, қашықтықтан оқыту технологиялары да инклюзивті білім беруде маңызды рөл атқарады. Олар оқушыларға икемділік пен қол жетімділікті қамтамасыз ете отырып, мектептен тыс білім алуға мүмкіндік береді. Бұл әсіресе әртүрлі себептермен мектепке бару қиын болуы мүмкін мүгедек оқушылар үшін өте маңызды. Қашықтықтан оқыту технологиялары сонымен қатар әртүрлі оқу материалдарына, сарапшыларға және ресурстарға қол жетімділікті қамтамасыз ету арқылы білім беру мүмкіндіктерін кеңейтуге және оқыту сапасын арттыруға ықпал етеді.

Алайда, инклюзивті білімге акт және қашықтықтан оқыту технологияларын енгізу бірқатар қиындықтар мен шектеулерге тап болады. Оқушылардың әр түрлі қажеттіліктері үшін технологияның қол жетімділігі мен бейімделу қажеттілігі педагогикалық кадрларды даярлау үшін уақытты, ресурстарды және оқытуды қажет етеді. Сонымен қатар, барлық оқушылар үшін жоғары жылдамдықты интернетке және заманауи жабдықтарға қол жетімділікті қамтамасыз ету қажет, бұл инфрақұрылымы шектеулі аймақтарда қиындық тудыруы мүмкін.

Дегенмен, осы қиындықтарға қарамастан, инклюзивті білім беруде АКТ және қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалану олардың ерекше білім беру қажеттіліктеріне қарамастан барлық оқушылар үшін білім берудің қолжетімділігін, сапасын және даралануын арттыру үшін айтарлықтай әлеуетке ие.

Қашықтықтан оқыту технологиялары тез дамып, бизнес пен коммуникация әлемін ғана емес, білім беру жүйесін де өзгертеді. Инклюзивті оқыту контекстінде оларды қолдану мүмкіндігі шектеулі балалар үшін қолжетімді және тиімді білім беру ортасын құру үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

Инклюзивті білім берудегі қашықтықтан оқыту технологиясының артықшылықтары:

1. Білім берудің қолжетімділігі:

- Кедегерілерді азайту: шалғай аймақтарда тұратын немесе қозғалыс проблемалары бар ЕБҚ бар балалар үйден шықпай-ақ білім ала алады.

- Оқытудың жеке қарқыны: онлайн режимінде Оқу сізге ыңғайлы қарқынмен оқуға, қажет болған жағдайда кідіртуге және материалдарды бірнеше рет қайта қарауға мүмкіндік береді.

- Икемді кесте: қашықтықтан оқыту ЕБҚ бар балаларға өздерінің қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, күнді жоспарлауға мүмкіндік беретін қатаң сабақ кестесінен босатады.

2. Оқытуды даралау:

- Жекелеңдірілген бағдарламалар: онлайн-платформалар мен құралдардың көмегімен әр оқушының ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеретін жеке білім беру бағдарламаларын жасауға болады.

- Адаптивті оқыту: Қашықтықтан оқыту технологиялары жеке білім деңгейіне және ақпаратты игеру жылдамдығына бейімделген адаптивті оқыту жүйелерін пайдалануға мүмкіндік береді.

- Форматтардың әртүрлілігі: бейне сабақтар, интерактивті жаттығулар, тесттер және басқа оқыту форматтары ЕБҚБ балалар үшін процесті қызықты әрі тиімді етеді.

3. Қолдау және өзара әрекеттесу:

- Мамандарға қол жетімділік: психологтармен, тьюторлармен, логопедтермен және басқа мамандармен Онлайн-консультациялар қол жетімді болады, бұл қажетті көмекті уақтылы алуға мүмкіндік береді.

- Құрдастарымен қарым-қатынас: қашықтағы платформалар мен форумдар ЕБҚ балалардың қарым-қатынасы мен өзара әрекеттесуіне жағдай жасайды, оларға әлеуметтену қиындықтарын жеңуге көмектеседі.

- Ата-аналармен ынтымақтастық: ата-аналар білім беру процесіне қатыса алады, баланың жетістіктерін бақылай алады және онлайн режимінде мамандардан кеңес ала алады.

4. Тәуелсіздікті дамыту:

- Жауапкершілік және өзін-өзі бақылау: қашықтықтан оқыту ЕБҚ бар балаларды өзін-өзі бақылау және уақытты басқару дағдыларын дамыта отырып, оқу үдерісі үшін жауапкершілікке үйретеді.

- Ақпаратты іздеу: оқушылар әртүрлі интернет-ресурстарды қолдана отырып, ақпаратты өз бетінше табуға және талдауға үйренеді.

- Цифрлық сауаттылық: компьютермен, Интернетпен және білім беру платформаларымен жұмыс істеу дағдысы дамуда, бұл қазіргі әлемде өмірлік қажеттілікке айналуда.

Артықшылықтарға қарамастан, инклюзивті білім беруде қашықтықтан оқыту технологияларын қолданумен байланысты кейбір қиындықтарды атап өту маңызды:

- Тең емес қол жетімділік: барлық отбасылар Интернетке және компьютерлерге бірдей қол жеткізе бермейді, бұл білім беру теңсіздігінің артуына әкелуі мүмкін.

- Сандық құзыреттілік: мұғалімдер мен ата-аналар онлайн платформалар мен құралдармен жұмыс істеу үшін жеткілікті білім мен дағдыларға ие болуы керек.

- Мотивация және қатысу: ЕБҚБ балаларды қашықтықтан оқытуға ынталандыру және тарту мұғалімдер мен ата-аналардың қосымша күш-жігерін қажет етеді.

- Әлеуметтік оқшаулау: қашықтықтан оқыту технологиясын шамадан тыс пайдалану ЕБҚБ балалардың әлеуметтік оқшаулануына әкелуі мүмкін, сондықтан онлайн және офлайн оқыту арасындағы тепе - теңдікті сақтау маңызды.

Инклюзивті білім беруде қашықтықтан оқыту технологияларын тиімді пайдалану кешенді тәсілді қажет етеді, оған мыналар кіреді:

- Қолжетімділікті қамтамасыз ету: ЕБҚ бар барлық оқушыларға қажетті техникалық жарақтандыруды және Интернетке қолжетімділікті қамтамасыз ету.

- Кадрларды даярлау: мұғалімдер мен ата-аналарды қашықтықтан платформалармен және құралдармен жұмыс істеуге үйрету.

- Бейімделген бағдарламаларды әзірлеу: әр оқушының ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеретін жеке білім беру бағдарламаларын құру.

- Интерактивті орта құру: оқуды қызықты және тиімді ететін онлайн құралдар мен платформаларды пайдалану.

- Мотивацияны қолдау: оқушылармен үнемі қарым-қатынас жасау, олардың жетістіктерін ынталандыру және қолдау атмосферасын құру.

- Онлайн және офлайн оқытудың үйлесімі: қашықтықтан оқытуды бетпе-бет кездесулермен және

Инклюзивті білім беруде қашықтықтан оқыту технологиясын қолдану мысалы:

- Аутизм спектрі бұзылған балаларды жеке оқыту (ASD): виртуалды көмекшілер мен оқу ойындарын қолданатын онлайн платформалар АСБ бар балаларға қарым-қатынас, әлеуметтік өзара әрекеттесу және өзін-өзі бақылау дағдыларын дамытуға көмектеседі.

- Көру қабілеті бұзылған балаларды қашықтықтан қолдау: экрандағы мәтінді оқу бағдарламалары мен дауыстық көмекшілер көру қабілеті бұзылған балаларға оқу материалдарын қол жетімді ете алады.

- Тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларды онлайн оқыту: интерактивті жаттығулар мен бейнематериалдарды қолданатын қашықтықтан оқыту курстары тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларға оқу бағдарламасын өздеріне ыңғайлы қарқынмен және режимде меңгеруге көмектеседі.

Инклюзивті білім беруде қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану сүйемелденуі керек екенін ескеру маңызды:

- Әр оқушының жеке қажеттіліктерін мұқият бағалау: мұғалім оқытудың ең қолайлы құралдары мен әдістерін таңдау үшін әр оқушының ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін түсінуі керек.

- Оқу процесін үнемі бақылау және түзету: оқушының жетістіктерін бақылау және оқу бағдарламасын қажетінше түзету маңызды.

- Ата-аналармен ынтымақтастық: ата-аналар білім беру процесіне қатысып, мамандардың кеңесін ала алуы керек.

-Техникалық қолдаудың қолжетімділігін қамтамасыз ету: оқушылар мен мұғалімдер онлайн-платформалар мен құралдарды пайдалану кезінде проблемалар туындаған жағдайда техникалық қолдауға қол жеткізуі тиіс.

Жалпы, қашықтықтан оқыту технологиялары инклюзивті білім беруде құнды құрал бола алады, бұл білім беруді ЕБҚ бар балалар үшін қол жетімді, тиімді және жекелендіруге мүмкіндік береді.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға арналған онлайн оқыту платформалары білім беру ресурстарына қол жеткізуді және әрбір оқушы үшін оқытуды жекелендіру мүмкіндігін қамтамасыз ететін инклюзивті білім берудегі маңызды құрал болып табылады. Мұнда ЕБҚБ балаларды оқытуға арналған онлайн платформалардың бірнеше негізгі аспектілері берілген:

1. Оқытуды даралау: онлайн платформалар материалдар мен тапсырмаларды әр оқушының жеке қажеттіліктеріне сәйкес бейімдеуге мүмкіндік береді. Бұл қиындық деңгейін өзгертуді, қосымша түсініктемелер мен қолдау көрсетуді және жекелендірілген оқу жоспарларын қамтуы мүмкін.

2. Қол жетімділік: онлайн платформалар оқушының орналасқан жеріне қарамастан білім беру ресурстарына қол жеткізуді қамтамасыз етеді. Бұл әсіресе физикалық шектеулері бар балалар үшін немесе білім беру мекемелеріне кіру мүмкіндігі шектеулі шалғай аудандарда тұратындар үшін өте маңызды.

3. Материалдардың әртүрлілігі: онлайн платформалар мәтіндерді, бейнелерді, интерактивті тапсырмаларды және т.б. қоса алғанда, білім беру материалдарының кең таңдауын ұсынады. Бұл мұғалімдер мен оқушыларға оқу стилі мен қалауына қарай сәйкес ресурстарды таңдауға мүмкіндік береді.

4. Интерактивтілік: көптеген онлайн платформалар ЕБҚБ балалар үшін оқуды қызықты әрі тартымды ететін викториналар, ойындар және модельдеу сияқты интерактивті опцияларды ұсынады. Бұл белсенді қатысуға ықпал етеді және оқуға деген ынтаны арттырады.

5. Ынтымақтастық және қолдау: онлайн платформалар мұғалімдер, оқушылар және ата-аналар арасындағы ынтымақтастықты қамтамасыз ете алады, бұл қолдау көрсететін білім беру ортасын құруға ықпал етеді. Мұғалімдер онлайн платформалар арқылы кері байланыс пен қолдау көрсете алады, ал ата-аналар балаларын оқытуға қатыса алады.

6. Мониторинг және аналитика: кейбір онлайн платформалар оқушылардың үлгерімін бақылау және олардың жетістіктерін талдау құралдарын ұсынады. Бұл мұғалімдерге нақты уақыттағы оқытуды бейімдеуге және оған мұқтаж адамдарға қосымша қолдау көрсетуге мүмкіндік береді.

Тұтастай алғанда, ЕБҚБ балаларды оқытуға арналған онлайн платформалар білім беруді барлық оқушылар үшін қолжетімді, жекелендірілген және тиімді етуге көмектесетін қуатты құрал болып табылады.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ), қашықтықтан білім беру технологияларын және онлайн-платформаларды пайдалану ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға сапалы және қолжетімді білім беруді қамтамасыз етуде шешуші рөл атқарады.

Акт оқытуды дараландыруға, білім беру ресурстарына қолжетімділікті кеңейтуге және қолдау көрсететін білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді. Қашықтықтан оқыту технологиясы оқушыларға орналасқан жеріне қарамастан білім алуға мүмкіндік береді және оқуда икемділікті қамтамасыз етеді. Онлайн

платформалар белсенді қатысуға және оқуға ынталандыруға ықпал ететін әртүрлі білім беру материалдарын, интерактивті тапсырмаларды және ынтымақтастық мүмкіндіктерін ұсынады.

Дегенмен, бұл технологияларды енгізу сонымен қатар барлық оқушыларға қолжетімділік пен қолжетімділікті қамтамасыз ету қажеттілігі, желідегі қауіпсіздікті қамтамасыз ету және жаңа технологияларды пайдалануда тәрбиешілерді қолдау және оқыту қажеттілігі сияқты кейбір қиындықтарды қамтиды.

Тұтастай алғанда, акт, қашықтықтан оқыту технологиялары мен онлайн платформаларды дұрыс пайдалану ЕБҚБ балалардың білімін айтарлықтай жақсартып, оны қолжетімді, тиімдірек және теңшеуге мүмкіндік береді. Бұл ретте барлық оқушылардың барынша тиімділігі мен қажеттіліктеріне сәйкес келуін қамтамасыз ету үшін осы технологияларды дамытуды және жетілдіруді жалғастыру маңызды.

1. Инклюзивті білім беруде АКТ және қашықтықтан оқыту технологияларын қолданудың қандай артықшылықтары бар?
2. Инклюзивті білімге акт және қашықтықтан оқыту технологияларын енгізу кезінде қандай қиындықтар мен шектеулер кездеседі?
3. Қашықтықтан оқыту технологиясы ЕБҚ бар балалардың білімін қалай өзгерте алады?
4. ЕБҚ бар балалар үшін Қашықтықтан оқытудың қандай форматтары тиімді?
5. АСБ бар балаларды қолдау үшін АКТ және қашықтықтан оқыту технологияларын қалай пайдалануға болады?
6. Көру қабілеті бұзылған балаларға қандай онлайн платформалар мен құралдар пайдалы болуы мүмкін?
7. АКТ және қашықтықтан оқыту технологиясы тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларға қалай көмектесе алады?
8. Инклюзивті білім беруде АКТ және қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану мүмкіндігінше тиімді болу үшін қандай шаралар қабылдау керек?

Инклюзивті білім беру ортасындағы ассистивті технологиялар және ассистивті оқыту құралдары

Ассистивті (көмекші) технологиялар-бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға оқу тапсырмаларын өз бетінше орындауға мүмкіндік беретін, олардың оқуға белсенді қатысуына және оқу жетістіктерін жақсартуға ықпал ететін, осылайша олардың білім беру процесіне толық енуіне ықпал ететін кез келген аппараттық және/немесе бағдарламалық құралдар.

Қазақстандық әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде “ассистивтік технологиялар” (АТ) және “ассистивтік Құралдар” (АС) терминдері салыстырмалы түрде жақында қолданылады. Құқықтық салада АТ және АС қолдану жиі талқыланады, бірақ білім беру тәжірибесінде олар үзінді түрінде қолданылады. АТ термині алғаш рет 1988 жылы АҚШ-та “1988 жылғы бұзушылықтармен Жеке тұлғаларға арналған технология-байланысты көмек” (технология актісі) құжатында қолданылған деп есептеледі. ЮНЕСКО анықтамасына сәйкес, көмекші / көмекші технологиялар-бұл мүгедектердің функционалдығын жақсартуға, қолдауға немесе жақсартуға бағытталған құрылғылар, өнімдер, Жабдықтар, Бағдарламалық қамтамасыз ету немесе қызметтер

Ассистивті технологиялар мен құрылғылар жеке адамның және оның отбасы мүшелерінің денсаулығы мен әл-ауқатына оң әсер етеді, сонымен қатар кең оң әлеуметтік-экономикалық әсер етеді.

- ерте жастағы балалардың есту аппараттарын дұрыс пайдалану тілдік дағдыларды алуды жеңілдетеді, онсыз есту қабілеті нашар адамның білім алу және еңбек қызметін бастау мүмкіндігі өте шектеулі;

- Қол жетегі бар мүгедектер креслолары қысым жаралары мен контрактуралар қаупінің аздығына байланысты денсаулық сақтау шығындарын азайта отырып, білім алу және еңбек қызметін алу мүмкіндіктерін кеңейтеді;

- үйренуге көмектеседі;

- бір нәрсені қосу процесін жеңілдетеді;

- заттарды өз орнында ұстау;

- киінуге немесе тамақтануға көмектеседі;

- ойнауға мүмкіндік береді;

- байланысқа ықпал етеді немесе оны мүмкін етеді;

- жақсы көруге немесе естуге көмектеседі;

- теледидар, радио, компьютер, жарық сияқты заттарды басқаруға көмектеседі.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдардың, соның ішінде психофизикалық дамуында немесе мүгедектігінде ерекшеліктері бар адамдардың ассистивті технологиялар мен құрылғыларды қолдануы оларға күнделікті тапсырмаларды өз бетінше орындауға, әртүрлі іс-шаралар мен әлеуметтік ортаға сәтті бейімделуге, өзара әрекеттесуге, тапсырмаларды шешуге және оқуға мүмкіндік береді. Ассистивті технологиялар мен құрылғыларды пайдалану ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарда, соның ішінде психофизикалық дамуында немесе мүгедектігінде ерекшеліктері бар адамдарда күнделікті өмірде және білім беру саласында тәуелсіздік пен табыстылық деңгейін арттырады. Осылайша,

ассистивті технологиялар мен құрылғыларды қолдану денсаулыққа оң әсер етеді және ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар үшін әлеуметтік және білім беру интеграциясының мүмкіндіктерін кеңейтеді.

Ағзаның жоғалған немесе жетіспейтін функцияларын өтеуге мүмкіндік беретін әртүрлі нозологиялық топтарға арналған ассистивті технологиялар мен ассистивті құралдар:

1) сурдоақпараттық (есту және сөйлеу сапасын жақсартуға бағытталған: қимылдарды мәтінге, сөйлеуді мәтінге синтездейтін бағдарламалық жасақтама; есту аппараттары, кохлеарлық импланттар және т. б.);

2) тифлоақпараттық (жоғалған көру функциясын толтыруға мүмкіндік береді: экрандық үлкейткіштер; мәтінді кейіннен сканерлей отырып сөйлеу арқылы енгізу; экрандағы мәтінді оқуға арналған бағдарламалық қамтамасыз ету; соқырларға арналған тифлокомпьютерлер; аудиокітаптар және т. б.);

3) дауыс құраушылар (сөйлеу функциясын жақсартады, бұзылған сөйлеу проблемаларын толтырады: телетайп құрылғылары; көмейге арналған дауыс құраушы аппараттар; мәтін бойынша сөйлеу синтезаторлары және т. б.);

4) тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдар үшін (бас, көз бұрылыстарын бақылайтын құрылғылар; манипуляторлар-бұлшықеттер; кітаптарды аударуға арналған құралдар, виртуалды пернетақта және т. б.);

5) дамуында психикалық, психикалық кемістігі бар адамдар үшін; 6) жалпы медициналық айғақтары бар адамдар үшін.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар үшін, соның ішінде психофизикалық дамуында ерекшеліктері бар адамдар үшін білім беру қызметінде ассистивті технологиялар мен құрылғыларды дұрыс пайдалану ерекше маңызға ие. Ассистивті технологиялар мен құрылғыларды қолдана отырып, осындай адамдар үшін білім беру процесін ұйымдастырған кезде келесі принциптерді басшылыққа алу маңызды: мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қолайлы жағдайларды қамтамасыз ету; ассистивті технологиялар мен құрылғыларға кедергісіз қол жеткізуді қамтамасыз ету; жұмыс орнын ұйымдастырған кезде адамның жеке ерекшеліктерін ескеру.

Білім беру процесінде ассистивті технологияларды сәтті пайдалану үшін мамандар келесі аспектілерді ескеруі керек: ассистивті технологиялар негізгі дағдыларды дамытуға ықпал етеді, бірақ оларды толығымен алмастыра алмайды; олар білім беру және жұмыс құралы болып табылады; арнайы білім беру қажеттіліктері бар адамдар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ете отырып, стандартты білім беру құралдарына қол жеткізуді қамтамасыз етеді; олардың қажеттілігін әр түрлі қажеттіліктері бар адамдармен жұмыс істейтін мамандардың қатысуымен.

Сенсорлық және моторлық бұзылулары бар оқушылармен жұмыс істеу кезінде ассистивті технологиялар мен құрылғыларды қалай таңдау және біріктіру керектігін білу маңызды.

Тірек-қимыл аппараты бұзылған оқушыларды оқыту кезінде дәстүрлі түрде ақпаратты енгізудің мамандандырылған цифрлық құрылғылары қолданылады: мысалы, Джойстиктер (“Новотон”, “J-ystick SimplyW-rks”, “-Ptima J-ystick “ және т. б.); арнайы пластикалық төсемдері бар пернетақта-кілттерді бөлгіштер және

үлкейтілген түймелер жарқын қарама-қарсы түстер (мысалы, “CLevy” компаниясының вариативті модельдері). Осы адаптивті цифрлық құрылғылардың жұмысында қолдану мотор сферасының проблемаларын (үйлестіру және қозғалыс көлемі, тремор, парез, гиперкинез, синкинезия және т.б.) теңестіруге мүмкіндік береді.

Бұл жабдықты жұмысқа қосқан кезде көмекші коннекторлар, атап айтқанда, сымсыз қосылуды және құрылғылардың компьютермен үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз ететін ресивер қажет екенін ескеру қажет. Білім беру кластерінде цифрлық ортаны дамытудың қазіргі жағдайында окулография, бейнеклография технологиялары айтрекингтің нұсқалары ретінде үлкен танымалдылыққа ие болды. Бұл технология қозғалтқыштың Елеулі бұзылулары бар адамдар санаты үшін компьютермен жұмыс істеуге көмектесуге бағытталған “айтрекер” арнайы құрылғысының көмегімен жүзеге асырылады. Құрылғы көздің қозғалысын түсіреді және қадағалайды және оларды тінтуір курсорының манипуляциялық әрекеттерімен жұптастырады. Экрандық қол жетімділіктің әр түрлі бағдарламаларымен (мысалы, компьютерде манипуляция жасайтын бейне үлкейткіштер, синтезаторлар және т. б. (“NVDA”, “Jaws f-r Wind-ws”), сондай-ақ мәтінге және керісінше сөйлеуді қайта тарататын бағдарламалар мен құрылғылармен (“Цезарь- P” және т. б.). Бұл құрылғыларды жинақтау процесін жеңілдету үшін Smart NAV ноутбугымен бірге инфрақызыл камераны қолдана отырып, байланыс құралдарын виртуалды басқару жүйесін қамтитын тұтас бағдарламалық-аппараттық кешенмен ұсынылған дайын шешімге жүгінуге болады. Бұл тәсіл Жеке құрылғылар мен бағдарламалардың үйлесімсіздігінің ықтимал нұсқаларын болдырмауға, қаржылық шығындарды оңтайландыруға, сондай-ақ барлық қажетті компоненттер мен компоненттерді жіберіп алмауға мүмкіндік береді.

Көру қабілеті бұзылған оқушылармен жұмыс кезінде, бірінші жағдайдағыдай, экрандық қол жетімділіктің әртүрлі бағдарламаларын (сөйлеу синтезаторлары: “NVDA”, “Jaws f-r Wind-ws” және т. б.) мәтінді оқу, аудио материалдарды (аудио оқулықтар және т. б.) тыңдау функциялары бар электрондық құрылғылармен бірге қолдану қажет. ақпараттық-цифрлық кеңістіктің әртүрлі элементтерімен жұмыс істеу, оны басқару (мысалы, “Vict-r Reader Stream” және т.б.). Көру қабілеті нашар оқушылар үшін дәстүрлі экранға қол жеткізу бағдарламаларынан басқа, визуалды ақпаратты бөлектеу функциясы бар (жолды бөлектеу, контраст), экрандағы ақпаратты оқу мүмкіндігі бар және True F-nts қаріп технологиясының болуын қамтитын экранды үлкейту үшін арнайы бағдарламалық құралды пайдалануға болады. Сонымен қатар, компьютерде жұмыс істеу мүмкіндіктерін кеңейту үшін бағдарламалық жасақтама кешені де қолданылады (“vide-matic” типі бойынша), бұл бейне жүйесінің сандық мүмкіндіктерін тек мәтінмен жұмыс істеуге ғана емес, сонымен қатар кескіндер мен суреттерді өңдеуге (және басқа манипуляцияларға) мүмкіндік береді.

Брайль арқылы оқу және жазу дағдыларын меңгерген көру қабілеті нашар оқушылар үшін компьютерде жұмыс істегенде ақпаратты енгізу құрылғылары ретінде ақпаратты шығару құрылғыларының нұсқасы ретінде әртүрлі дисплей опцияларын және/немесе Брайль жолдарын (мысалы, мәтін, формулалар, сандар

және таңбалар) - Брайль принтерлерін (мысалы, "Viewplus Delta") және графикалық ақпарат санаты үшін Брайль принтерлерімен қатар көлемді кескіндерді басып шығару үшін арнайы жылытқыштар қолданылады (мысалы, "ZYFUSE"). Брайль принтерлерін пайдалану кезінде олардың жұмысын қамтамасыз ететін қосымша бағдарламаларды ескеру қажет: кескінді кейіннен брайльмен басып шығару үшін тактильді (нүктелік) көрініске түрлендіргіш бағдарлама ("ElPicsPrint" және т.б.) және мәтінді Брайльге аударуға арналған бағдарлама ("Duxbury Brжилле Translat-r (DBT)" және т. б.). Көру қабілеті бұзылған адамдарға арналған баспа материалдарымен жұмыс істеу кезінде ақпаратты ұлғайту, цифрландыру, оқу, дауыстау және сақтау үшін портативті ("Визор", "SmartView versa+" және т.б.) және/немесе стационарлық ("EyePal Ace", "Элемент" және т. б.) бейне үлкейткіштерді пайдалануға болады. Брайльға жазу үшін дәстүрлі түрде қалың қағазы бар арнайы дәптерлер, шиферлер, "Брайль мойны" құралы, трафареттер, сурет салуға арналған пленкалар және т. б. қолданылады.

Есту қабілеті бұзылған оқушылар үшін мәтінге сөйлеуді қайталайтын бағдарламалар қолданылады (мысалы, "RealSpeaker", "Цезарь-Р" және т.б.). Бағдарламалық жасақтаманың жалпы мүмкіндіктерін ескеру қажет: аударма сапасы, операциялық жүйелермен үйлесімділік, интернеттен автономия дәрежесі. Сондай-ақ, "Сурдосервер", "Сурдофон" сияқты көмекші бағдарламалар қолданылады, олар онлайн тілінде сөйлеуді және дыбысты күшейтетін жабдықты онлайн режимінде таратады.

Оқушылардың аталған санаттары үшін электронды кітапхана жүйесімен жұмыс істеуге болады – IPR В--KS. Интерфейстің барлық элементтері (соның ішінде түймелер) қосымша айтылады, бұл көру қабілеті нашар және зағип адамдарға қиындықсыз қолданбаны шарлауға мүмкіндік береді. Қолданба үш түсті: мәтін үшін қара, суреттер үшін ақ, экранның жалпы фоны сұр; барлық "түймелер" жеткілікті түрде үлкейтілген; барлық элементтер бүкіл экранға бір бағанға орналастырылған, бұл ақпаратты оңай айналдыруға мүмкіндік береді; қолданба Пайдаланушының кері дауыстық байланыс функциясымен жабдықталған: экранда болатын барлық әрекеттер дауыстық форматта қайталады; мәтінді ойнату жылдамдығын өзгертуге болады. Оқу кезінде беттің масштабын үлкейтуге, кітаптың толық экранды дисплей режимін пайдалануға немесе экранға қол жеткізу бағдарламаларын (мысалы, Jaws, "Balab-lka") пайдаланып дауыстауды қосуға болады. Мәтіннің асты қабаты бар жүктелетін pdf фрагменттері өте жоғары сапалы және оларды мәтінді дауыстап айту үшін тифлопрограммалар қолдана алады, тифлоплейерлерге жүктеледі (кітап тыңдайтын құрылғылар), сонымен қатар ыңғайлы оқу үшін кез-келген құрылғыға көшіріледі.

Осылайша, білім беру процесінде техникалық оқыту құралдарын, мамандандырылған бағдарламалық-аппараттық құралдарды және ассистивтік құралдар мен технологияларды кешенді қолдану, кедергісіз орта құру білім беру кеңістігін, оқу-әдістемелік материалдарды бейімдеуге және оқыту мен бос уақытты барлық оқушылар үшін қолжетімді етуге мүмкіндік береді

Ассистивті технологиялар мен құралдардың мысалдарын келтірейік.

Көрнекі құралдар: электронды және электронды емес құралдар, мысалы, үлкейткіштер, дауыстық енгізу калькуляторлары, Брайль теру құрылғылары, бейімделген кассета ойнатқыштары, экранда жазылған мәтінді дауыстауға арналған бағдарламалық жасақтама, Брайль шрифтімен жазылатын құрылғылар – осының бәрі зағип оқушыларға немесе көру қабілеті нашар оқушыларға визуалды ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Braille Sense U2 Qwerty

Braille Sense U2

Брайль түріндегі планшет құрылғысы көру қабілеті бұзылған пайдаланушыларға әртүрлі операцияларды орындауға мүмкіндік береді, соның ішінде электрондық мәтінді өңдеу, электрондық кітаптарды оқу, Интернетте жұмыс істеу, әлеуметтік желілерде сөйлесу, сөйлеуді жазу және Брайль жүйесін пайдалану және сөйлеуді тану арқылы электрондық поштаны пайдалану.

Әр түрлі типтегі визуалды ойнату құрылғыларына қосуға болатын көп функциялы портативті электронды үлкейткіш. Таңбаларды оптикалық тану жүйесі (OPS) және мәтінді дыбыстық ойнату функциясы арқылы құрылғы көздің шаршауын азайтуға және шаршау деңгейін төмендетуге мүмкіндік береді. Пакетке қосылған сымсыз контроллер немесе планшеттің сенсорлық экраны e-Bot үлкейткішін оңай басқаруға және оның мәзірін шарлауға мүмкіндік береді.

Жақын көру, қашықтықтан қарау, сондай — ақ автоматты қарау режимдерінде жұмыс істейтін портативті электронды үлкейткіш құрылғы, GoVision сонымен қатар USB дискісін пайдаланып бейне файлдарды, кескіндерді және құжаттарды көруге бұрын-соңды болмаған тікелей қол жетімділікті ұсынады.

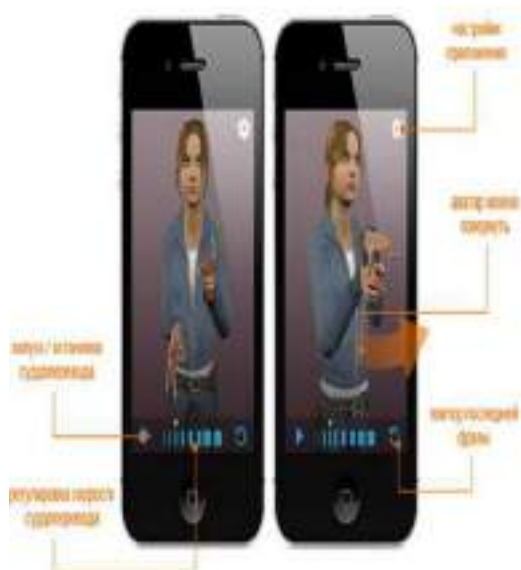

Брайль шрифтті принтерлер

Пернетақта бөлшектері (накладки)

Есту қабілеті нашар адамдар үшін сурдотехникалық құралдарды қолдану оқу процесін оңтайландыру құралы ғана емес, сонымен қатар дамудағы қайталама бұзылуларды жету немесе азайту құралы, жоғалған немесе бұзылған есту функциясының орнын толтыру құралы болып табылады. Сондықтан оқу қызметінің технологияларын әзірлеу қарау бойынша мәтіндік нұсқаулықпен және/немесе субтитр режиміндегі мәтінмен сүйемелденуі және барлық сақталған анализаторларды қосуға бағдарлана отырып жүргізілуі тиіс. Естімейтін білім алушылар үшін қажет болған жағдайда мәтінді жестау тіліне аудару технологиясы (мысалы, Сурдофон) пайдаланылуы мүмкін.

Видеотелефон

БІМ-ишара тілі арқылы сөйлесуді жеңілдету үшін санырау және есту қабілеті нашар адамдарға арналған кең экранды сымды және сымсыз бейне телефон.

Техникалық сипаттамалары

Есту немесе сөйлеу қабілеті бұзылған адамдарға арналған бейне телефон
Бейне қонырау кезінде мәтіндік хабарларды жіберу және алу, өткізу қабілеттілігін реттеу және ескертулер жіберу мүмкіндігі
Контактілерді сақтау/қосу/өңдеу/жою
Қоныраулар хронологиясына өзгерістер енгізу мүмкіндігі
Сымсыз желі және қашықтан жанарту

Тірек-қимыл аппараты бұзылған (қолдың қозғалыс функциялары бұзылған) білім алушылар джойстик, рөлік, тінтуірдің шығару түймелері, бас немесе аяқ компьютерлік тінтуір, бейімделген пернетақта, ай-трекер, сенсорлық монитор және т. б. сияқты ақпаратты енгізудің және компьютерді басқарудың балама құрылғыларын пайдалана алады.

Олар үшін еркін таратылатын жүйелік бағдарламалық жасақтаманы және ақпаратты енгізуді жеңілдететін және жеделдететін операциялық жүйелер ұсынатын арнайы мүмкіндіктерді пайдалану ұсынылады (виртуалды (экрандық) пернетақта, пернелер тіркесімі, дауыспен теру және т.б.).

Манипуляцияны жеңілдетуге арналған құрылғылар:

Джойстиктер

Манипуляторы Trackball и мыши-роллеры

1. Балалардын кай санаттарына ассистивті технологиялар мен ассистивті құралдар кажет?
2. Ассистивті технологиялар мен ассистивті құралдарды колдану адамның денсаулығы мен әл-ауқатына қандай оң әсер етеді?
3. Білім беру процесінде ассистивті технологияларды колданудың қандай ерекшеліктерін ескеру кажет?
4. Тірек-қимыл аппараты бұзылған студенттермен ассистивті технологиялар мен ассистивтік құралдарды пайдалану жағдайларын сипаттаңыз.
5. Көру қабілеті бұзылған студенттермен қандай ассистивті технологиялар мен ассистивті құралдарды колдануға болады?
6. Ассистивті технологиялар мен ассистивті құралдарға кол жеткізу кезінде адамдар кездесетін негізгі қиындықтар қандай?
7. Ассистивті технологиялар мен ассистивті құралдарды кеңінен тарату және пайдалану үшін қандай шаралар колдану керек?
8. Ассистивті технологиялар мен ассистивті құралдар ЕБҚ бар адамдарға тәуелсіз және қоғамға қосылуға қалай көмектесе алады?

Өмірлік дағдыларды немесе әлеуметтік құзыреттіліктерді қалыптастыру (өзара әрекеттесу, өзара көмек, өнімді қызмет және т.б. дағдылар).

Бүгінгі таңда баланың жеке басын әлеуметтендіру мәселелері барған сайын өзекті болып келеді және оларды ғылымның әртүрлі салаларындағы мамандар зерттейді. Әлеуметтену, сөзсіз, маңызды және көп қырлы құбылыстардың бірі болып табылады, өйткені ол жеке тұлғаны қалыптастыру, игеру, ассимиляциялау және әр нақты қоғамға тән құндылықтарды, әлеуметтік нормаларды, мінез-құлық үлгілерін белсенді түрде көбейту процесін білдіреді.

ЕБҚ бар балаларда өмірлік дағдыларды немесе әлеуметтік құзыреттіліктерді қалыптастыру өте маңызды міндет болып табылады, өйткені бұл олардың тәуелсіз өмір сүру, әлеуметтену және қоғамға сәтті бейімделу қабілетіне тікелей әсер етеді.

Өмірлік дағдылар-ЕБҚ бар балаларға қоршаған әлеммен тиімді қарым-қатынас жасауға, мәселелерді шешуге, шешім қабылдауға және мақсаттарына жетуге көмектесетін дағдылар, Білім және жеке қасиеттер жиынтығы.

Қандай өмірлік дағдыларды қалыптастыру керек?

ЕБҚ бар балаларда қалыптасуы керек негізгі өмірлік дағдылардың қатарына мыналар жатады:

Өзіне-өзі қызмет көрсету дағдылары:

- жеке гигиена
- киіну және шешіну
- тамақтану
- қарапайым тағамдарды дайындау
- үйді тазалау

Қарым-қатынас дағдылары:

- басқа адамдармен байланыс
- белсенді тыңдау
- өз ойлары мен сезімдерін білдіру
- қақтығыстарды шешу

Әлеуметтік өзара әрекеттесу дағдылары:

- Достық
- командада жұмыс істеу
- әлеуметтік нормалар мен ережелерді сақтау

Оқу дағдылары:

- ақпаратты өз бетінше зерттеу
- оқу материалдарымен жұмыс
- өз жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру

Еңбек қызметі дағдылары:

- қарапайым тапсырмаларды орындау
- қауіпсіздік ережелерін сақтау
- жұмысқа жауапкершілікпен қарау

Өмірлік дағдыларды қалай қалыптастыруға болады?

ЕБҚ бар балаларда өмірлік дағдыларды қалыптастырудың көптеген әдістері мен тәсілдері бар.

Кейбір тиімді әдістер:

- Жеке сабақтар:
- психологпен немесе дефектологпен жұмыс
- Топтық сабақтар:
- әлеуметтік дағдыларды оқыту

Практикалық сабақтар:

- рөлдік ойындар
- өмірлік жағдайларды модельдеу

Ойын әдістерін қолдану:

- дидактикалық ойындар

- үстел ойындары

Күнделікті өмірге қосу:

- балаларға үйдегі міндеттерді тағайындау

- оларды құрдастарымен қарым қатынас жасауға ынталандыру

- оларды әртүрлі қызмет түрлеріне тарту

Мұны атап өту маңызды:

- Өмірлік дағдыларды қалыптастыру-бұл шыдамдылық пен дәйектілікті қажет ететін ұзақ процесс.

- Әр баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес келетін әдістер мен тәсілдерді таңдау қажет.

- Отбасы, педагогтар мен мамандардың ынтымақтастығы маңызды

Отбасының рөлі

Отбасы ЕБҚ бар балалардың өмірлік дағдыларын қалыптастыруда шешуші рөл атқарады.

Ата-аналар:

- Отбасында сүйіспеншілікке, қолдауға және өзара түсіністікке негізделген қолайлы атмосфера құру.

- Балаларыңызға қажетті дағдыларды көрсете отырып, оларға үлгі болу.

- Балаларға үй бойынша мүмкін болатын міндеттерді тапсыру.

- Оларды құрдастарымен қарым-қатынас жасауға ынталандыру.

- Оларды әртүрлі қызмет түрлеріне тарту.

- Қажет болған жағдайда мамандардан көмек сұраңыз.

ЕБҚ бар балалардың өмірлік дағдыларын қалыптастыру олардың сәтті әлеуметтенуі мен тәуелсіз өмірінің кілті болып табылады.

Отбасының, педагогтардың және мамандардың мақсатты жұмысының арқасында ЕБҚ бар балалар

- Күнделікті өмірге қажетті дағдыларды дамыту.

- Қоршаған әлеммен өзара әрекеттесуді үйрену.

- Өз мақсаттарына жету.

- Қоғамның толыққанды мүшесі болу.

Педагогикада “әлеуметтену” ұғымы “білім беру” жалпы термині негізінде қарастырылады және бұл жеке тұлғаның мақсатты, әлеуметтік бақыланатын әлеуметтенуі туралы (стихиялық әлеуметтенуден айырмашылығы).

Қазіргі кезеңде Қазақстан Республикасының Болон процесіне кіруіне байланысты білім беруде құзыреттілік тәсіл қалыптастырылады, білім берудің мақсаты мен нәтижесі ретінде қаралатын негізгі құзыреттердің құрамы мен мазмұны туралы пікірталас жүргізіледі.

Кейбір заманауи зерттеушілер құзыреттілік пен тұрақтылық ұғымдарын анықтайды, кейбіреулері “құзыреттілік” санатына кеңірек мағына беру арқылы саралайды.

И. А. Зимняяның пікірінше, құзыреттілік әрқашан құзыреттіліктің белсенді көрінісі болып табылады. Бірқатар жұмыстарда авторлар негізгі құзыреттердің бірі ретінде әлеуметтік құзыреттілікті қалыптастыруға көбірек көңіл бөлу қажеттілігін атап көрсетеді

И. А. Зимняяның зерттеуі барлық құзыреттер әлеуметтік (сөздің кең мағынасында), "өйткені олар қоғамда дамиды, қалыптасады, мазмұны жағынан әлеуметтік, олар осы қоғамда пайда болады және жұмыс істейді" деп атап өтті.

Сонымен қатар, ол адамның қоғаммен, қоғаммен және басқа адамдармен қарым-қатынасын сипаттайтын бес нақты әлеуметтік құзыреттілікті анықтайды: Денсаулық сақтау құзыреттілігі, азаматтығы, әлеуметтік өзара әрекеттесу, байланыс, ақпараттық технологиялар.

Арнайы педагогикада "әлеуметтену" терминін түсіндіруде баланың бір жағынан мүмкін болатын тәуелсіз өмірге және өзін-өзі жүзеге асыруға қол жеткізуіне, екінші жағынан, баланың қоғамның толыққанды мүшесі ретінде жұмыс істеуіне мүмкіндік беретін әртүрлі әлеуметтік өзара әрекеттесу жағдайларына белсенді қатысуына баса назар аударылады.

Мүгедектігі бар адамдар мен ағылшын тілді әдебиетке ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың әлеуметтік бейімделу тұжырымдамасы әлеуметтік интеграция ұғымымен анықталады.

Әлеуметтік және тұрмыстық бейімделу мәселесіне еуропалық көзқарас "adaptive skills" ұғымымен сипатталады - бейімделу дағдылары және сөйлеу және түсіну қабілеттерін қамтиды (коммуникация дағдылары), тұрғын үйге қызмет көрсету дағдылары (h-me-living skills), заманауи байланыс құралдарын пайдалану дағдылары, денсаулықты сақтау, қамтамасыз ету қауіпсіздік, демалыс, өзіне-өзі қызмет көрсету, әлеуметтік өзара әрекеттесу, өзін-өзі ұйымдастыру мінез-құлық (өзін-өзі басқару дағдылары), функционалдық академиялық дағдылар (жазу, оқу және бастауыш математикалық дағдылар), кәсіби қызметпен байланысты дағдылар (жұмысқа байланысты дағдылар).

Әлеуметтік-тұрмыстық бейімделу қоғамға ерекше қажеттіліктері бар адамдардың әлеуметтік интеграциясы проблемасының кабаттарының бірі болып табылады және әлеуметтік-мәдени және әлеуметтік-экологиялық бейімделу сияқты әлеуметтік интеграцияның басқа бағыттарын, сондай-ақ бейімделудің басқа түрлерін жүзеге асыруға байланысты

Әлеуметтік бейімделу-бұл жеке тұлғаның әлеуметтік ортаға бейімделу процесі, ол өзара әрекеттесуді және екі жақтың үміттерін біртіндеп үйлестіруді қамтиды.

Оның мақсаты-тұрақтылықты, дәстүршілдікті, әлеуметтік тәжірибенің қайталануын, сондай-ақ инновациялық байытуға негізделген өзгерісті қамтамасыз ету.

Бұл оңтайлы психофизиологиялық шығындармен әлеуметтік әрекеттер мен функцияларды дербес жүзеге асыру үшін жеке тұлғаның субъективтілігін алуды қамтиды)

ЕБҚ бар баланың қоғамға бейімделуін толық сипаттау үшін әлеуметтік бейімделу шеңберінде келесі бағыттар бөлінеді:

Бейімделу деңгейлерін саралау тәсілдері

Бірінші тәсіл бейімделу субъектісінің сипаттамаларына негізделген

биологиялық деңгей

әлеуметтік деңгей

Екіншісі бейімделудің сипаттамаларына негізделген

Бейімделудің биологиялық деңгейі "организм – қоршаған орта", ал әлеуметтік - "тұлға - әлеуметтік орта" жүйесіндегі бейімделуді қарастырады

бала-қоршаған заттық-материалдық орта

бала-әлеуметтік орта

Баланың әлеуметтік және тұрмыстық бейімделуінде өзара әрекеттесудің екі ұқсас деңгейі бар

Әлеуметтік бейімделу процесінде өзара байланысты екі компонент жүзеге асырылады

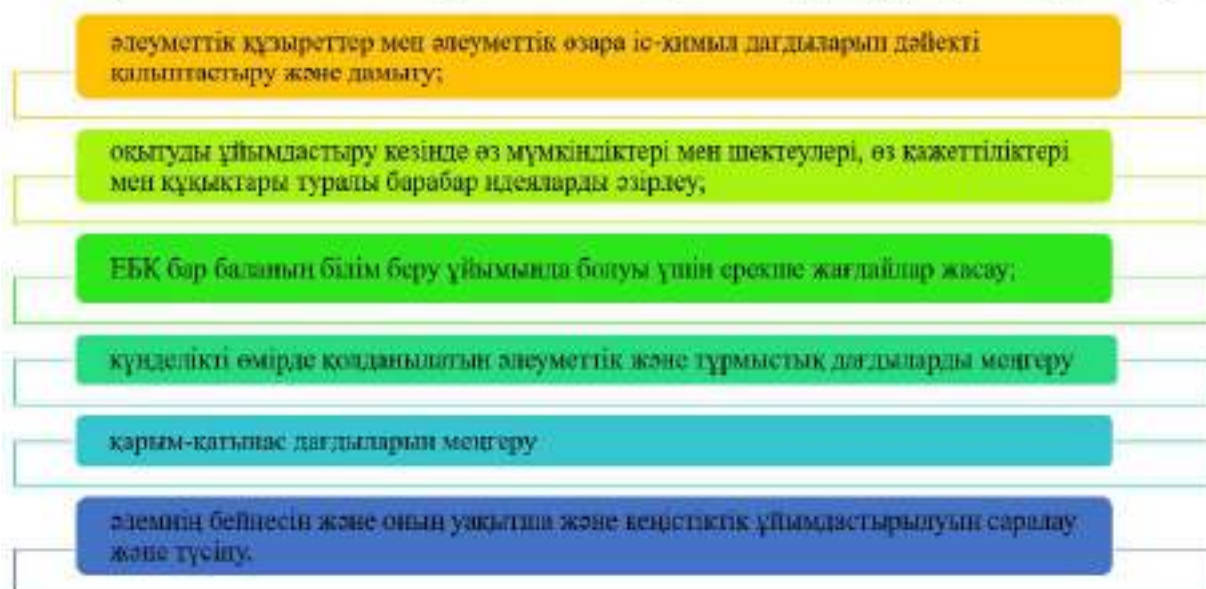
қоғамда табысты жұмыс істеудің ішкі құралдарын әлеуметтендіру процесінде жеке тұлғаның құрылуы;

қоғамның қажетті материалдық және әлеуметтік-мәдени ортаны қоса алғанда, жеке адамға қатысты сыртқы әлеуметтік бейімделу құралдарын қолдауы, сондай-ақ жеке тұлғаның оның әлеуметтік дамуындағы және қайталанатын әлеуметтік байланыстар мен қызмет түрлеріне енуіндегі прогресті белгілеуі.

Гуманистік бағдарлардың басымдығын ескере отырып, жалпы білім беру сатысында мүгедектігі бар және психофизикалық даму ерекшеліктері бар балалар мен ЕБҚ бар балаларға қазіргі заманғы білім берудің негізгі тенденциялары қарастырылды:

- мүмкіндігі шектеулі және мүгедек адамдарға “оң”, “толерантты” қатынасты қалыптастыру.;
- әр баланың құндылығы мен жеке әлеуетін тану;
- халықаралық тәжірибеге сәйкес категориялық аппаратты жаңарту;
- ЕБҚ бар балалар санаттарын кеңейту;
- ЕБҚБ және психофизикалық даму ерекшеліктері бар, мүгедектігі бар балаларды білім берумен барынша қамтуды қамтамасыз ету;
- ата-аналардың оқыту нысанын таңдау құқығын заңнамалық бекіту;
- мүмкіндігі шектеулі оқушылар үшін бастауыш жалпы білім берудің мемлекеттік стандарттарын әзірлеу.

Әлеуметтік және тұрмыстық бейімделудің міндеттері:

Әлеуметтік-тұрмыстық бейімделу бойынша жұмысты ұйымдастыру тәрбиені ұйымдастырудың жалпы педагогикалық және арнайы принциптерін ескере отырып жүзеге асырылады.

- Педагогикалық оптимизм принципі;
- Түзету-өтеу бағыты принципі;
- Әлеуметтік-бейімделу бағдарлау принципі;
- Оның барлық қатысушыларын әлеуметтік-тұрмыстық бейімдеу процесіне белсенді қосу принципі;
- Өзгергіштік принципі;
- Отбасымен серіктестік принципі;
- Іс-әрекет тәсілінің принципі;

Білім беру ұйымдарында ЕБҚ бар балаларды әлеуметтік-тұрмыстық бейімдеу өзара байланысты үш бағыт бойынша жүзеге асырылады

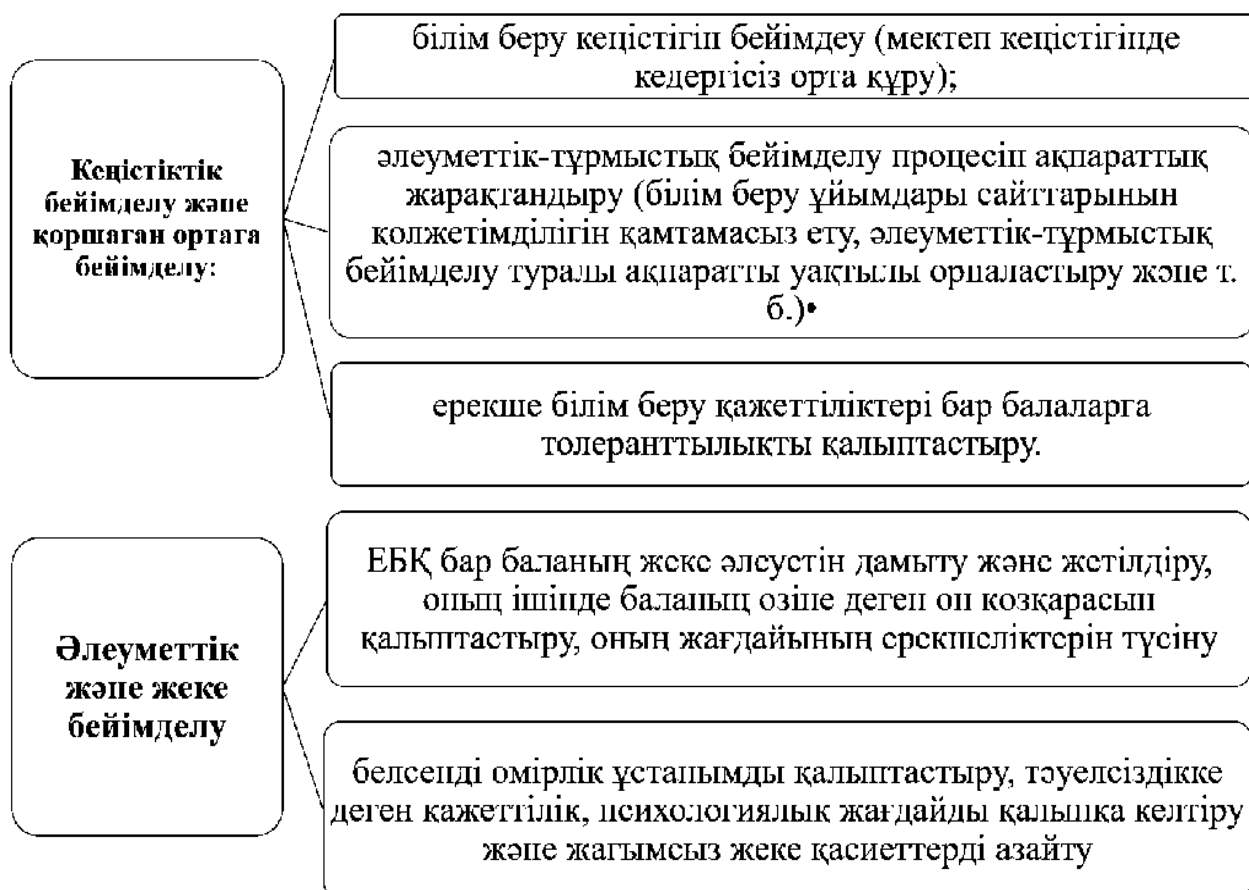
Әлеуметтік және коммуникативті бейімделу

Әлеуметтік және тұлғалық бейімделу

Кеңістіктік және қоршаған ортаға бейімделу

Әлеуметтік-коммуникативті бейімделу қоғамның мәдениетін, оның мінез-құлық нормаларын игеруді қамтиды. Мұның бастапқы кезеңі-қоғамдағы қарым-қатынас мәдениетін игеру.

Баланың пассивті бейімделуі мектеп қауымдастығында ЕБҚ бар баламен дұрыс қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастырудан, олардың өзара

әрекеттесу дағдылары мен қарым-қатынас әдістерін үйретуден тұрады, әсіресе қарым-қатынастың балама түрлері қажет болса.

Әлеуметтік-коммуникативті бейімделудің белсенді формасы баланың мектептің микроортасында да, макроортада да өзара әрекеттесу ережелері мен нормаларын игеруін қамтиды; әңгімелесушіге және коммуникативті жағдайдың түріне байланысты әртүрлі коммуникативті стратегияларды игеру.

Әлеуметтік және тұрмыстық бейімделудің ең тиімді жүйесінің шарттары

- әртүрлі оқу мерзімдері бар негізгі жалпы білім беру сыныптарының көп деңгейлі бейімделгіш жылдық бағдарламаларын пайдалану;

- сараланған қосымша білім беруді жүзеге асыратын аудиторияларда, шығармашылық, көркемдік-танымдық, спорттық бағыттардағы үйірмелер мен секцияларда бейімделген оқу жоспарларын пайдалану;

- жеке және топтық түзету сабақтарын өткізу;

- балалардың өзін-өзі басқару нысандарын дамыту;

- әлеуметтендірудің кешенді бағдарламаларын іске асыру.

Көру қабілеті бұзылған оқушылардың әлеуметтік-тұрмыстық бейімделу міндеттері

- әлеуметтік-тұрмыстық бағыттағы мәселелер бойынша балаларды үйде оқытудағы олқылықтардың орнын толтырады;
- күнделікті өмірде қолдануға болатын тұрмыстық заттар, олардың мақсаты және оларды басқару Ережелері туралы дұрыс түсініктер мен білім беріңіз;
- күнделікті өмірде қолданылатын заттармен жұмыс істеу дағдыларын дамыту;
- көру қабілеті бар адамдардың күнделікті өмірінде мінез-құлық мәдениетінің дағдыларын қалыптастыру;
- оқушылар жүгіне алатын түрлі тұрмыстық қызметтермен, мекемелермен және ұйымдармен таныстыру;
- қоғамдық орындарда, түрлі тұрмыстық қызметтер мен мекемелерде мінез-құлық ережелерін үйрету;
- өзіңіздің мінез-құлқыңызды, сыртқы түріңізді өзін-өзі бақылау әдістерін жасаңыз;
- балаларды әртүрлі жағдайларда әртүрлі адамдармен қарым-қатынас жасауға үйрету.
- әр түрлі сөйлеу түрлерін қолдана отырып, балалардың жаңа әлеуметтік тәжірибені игеруі;
- әлеуметтік тәжірибе мен әлеуметтік рөлдерді одан әрі игеруге ынталандыруды дамыту;
- қоршаған әлем туралы идеяларды жинақтау және дамыту;
- әлеуметтік мінез-құлық тәжірибесін жинақтау және өз мінез-құлқын реттеу;
- қарым-қатынастың Имитациялық жағдайларына, рөлдік ойындарға қатысу процесінде, тілдік материал мен әлеуметтік тәжірибені меңгеру процесінде

оқушының жеке қасиеттерін, оның зейінін, ойлауын, есте сақтауы мен қиялын дамыту;

- өзін-өзі тану және өзін-өзі тану процесін дамыту
- қарым-қатынас құралы, таным құралы ретінде сөйлеуді меңгеру арқылы толыққанды сөйлеу әрекетін қалыптастыру;
- танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту;
- болашақта психологиялық тосқауылды еңсеру және қоғамда толыққанды қарым-қатынас құралы ретінде ауызша сөйлеуді пайдалану мақсатында оқушылардың әлеуметтік әлемге коммуникативтік және психологиялық бейімделуін қамтамасыз ету;
- еститін құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынасты дамыту тәжірибесін жинақтау.

Аутизм спектрінің бұзылуының негізгі көріністері (ASD) адамның әлеуметтік өмірімен тікелей байланысты:

бұл келесідей көрінеді:

- әлеуметтік-эмоционалды өзара қарым-қатынастың болмауы (әсіресе Тән) басқа адамдардың эмоцияларына реакциялардың болмауы және/немесе әлеуметтік жағдайға сәйкес мінез-құлық модуляцияларының болмауы;

- қолда бар сөйлеу дағдыларын әлеуметтік қолданудың жеткіліксіздігі, сөйлеу мәнерінің икемділігінің жеткіліксіздігі және ойлаудағы шығармашылық пен қиялдың салыстырмалы жетіспеушілігі;

- қарым-қатынасты модуляциялау үшін дауыстың кілттері мен экспрессивтілігін пайдалануды бұзу;

- ілеспе қимылдардың болмауы;

- рөлдік ойындар мен әлеуметтік Имитациялық ойындардағы бұзушылықтар.

ЕБҚ бар балаларды сәтті бейімдеу бойынша педагогтардың қызметі

- ЕБҚ бар балалардың ерекшеліктері туралы білімді жаңартады;
- бала туралы анамнестикалық ақпаратты зерделеу (жеке дамудың медициналық картасы);
- алынған құжаттармен танысу (ПМПК отырысынан үзінді, қолдау бойынша ұсынымдар) ;
- баланың ерекшеліктері туралы ата-аналармен (заңды өкілдермен) сөйлесу, оның әлеуметтік ортасын зерттеу;
- ПМПК кеңесімен уақтылы байланыс.

- 1.ЕБҚ бар балаларды қоғамға сәтті бейімдеу үшін қандай нақты өмірлік дағдылар мен әлеуметтік құзыреттер ерекше маңызды?
- 2.Әр түрлі ЕБҚ-нің түрлері бар балаларда осы дағдыларды қалыптастыруда қандай әдістер мен тәсілдер тиімді?
- 3.Өмірлік дағдылар мен әлеуметтік құзыреттіліктерді оқитуды ЕБҚ бар балаларға арналған білім беру бағдарламасына қалай біріктіруге болады?
- 4.ЕБҚ бар балалардың өмірлік дағдыларын қалыптастыру процесінде ата-аналар қандай рөл атқарады және оларға бұған қалай көмектесуге болады?
- 5.ЕБҚ бар балаларда өмірлік дағдыларды қалыптастырудың жетістігі мен жетістігін қалай бағалауға болады?
- 6.ЕБҚ бар әрбір бала үшін дағдыларды қалыптастыруға жеке көзқарасты қалай қамтамасыз етуге болады?
- 7.Өмірлік дағдыларды қалыптастыру процесінде ЕБҚ барбалалармен жұмыс істеу кезінде мұғалімдер қандай қиындықтарға тап болады және оларды қалай жеңуге болады?
- 8.ЕБҚ бар балалардың өмірлік дағдыларын қалыптастыру бағдарламасын сәтті жүзеге асыру үшін білім беру мекемелері мен педагогтерге қандай ресурстар мен қолдау көрсету қажет?

Инклюзивті білім беру ортасында ЕБҚ бар балаларды оқытудағы интерактивті технологиялар

Білім алушының қажеттіліктері мен сұраныстарына сәйкес білім алу қазіргі білім беру процесінің басым міндеті болып табылады.

Осыған байланысты оқу орындары білім беру процесіне оқытудың инновациялық әдістерін енгізуге тырысады, олардың арасында интерактивті технологиялар ерекше танымал болды.

“Интерактивтілік” термині латын тілінен interact-сөзінен алынған, ол inter – “өзара, арасында” және action – әрекетті, яғни “білім алушылардың қоршаған ақпараттық ортамен ақпараттық алмасу түрі” дегенді білдіреді

Дәстүрлі әдістерден айырмашылығы, интерактивті әдістер оқушылардың оқытушымен, сондай-ақ бір-бірімен кеңірек өзара әрекеттесуіне бағытталған.

Интерактивті оқыту-бұл оқушының оқу ортасымен, оқу ортасымен өзара әрекеттесуіне негізделген оқыту, ол оқытушы мен білім алушының өзара әрекеттесуі жүзеге асырылатын тәжірибе саласы ретінде қызмет етеді.

Инклюзия, ЮНЕСКО анықтамасына сәйкес, әр баланың жеке ерекшеліктерін проблема ретінде емес, таным процесін байыту мүмкіндігін ескере отырып, айырмашылықтар мен қабылдауды ынталандыратын динамикалық тәсілді білдіреді

Инклюзия денсаулықтың ерекше қажеттіліктері бар барлық студенттерге өз күштеріне деген сенімділікті беру, оларды басқа балалармен бірге мектепте оқудан қорықпай ынталандыру әрекеті болып табылады

Бұл тапсырманы орындау үшін құралдар мен технологиялар қажет, олар бір уақытта әмбебап, сонымен қатар жеке болуы керек, өйткені әр баланың өзіндік білім беру қажеттіліктері мен қабілеттері бар. Инклюзивті білім беруді толық көлемде енгізуге мүмкіндік беретін заманауи интерактивті және қашықтықтан оқыту технологиялары осындай мүмкіндіктерге ие

Оқу процесінде интерактивті әдістерді қолдану білім алушының дамуына белгілі бір әсер етеді

Психологиядағы конструктивтік бағыттың өкілі Пол Вацлавик “ басқа адамның қатысуымен кез-келген мінез-құлық-бұл байланыс. Байланыс (мінез-құлық) бірлігі хабарлама немесе қарапайым байланыс деп аталады. Хабар алмасу интеракция деп аталады”.

Қазіргі дереккөздерде келесі түсіндірулер бар. “Интерактивті” өзара әрекеттесу сәтін немесе сөйлесу, бір нәрсемен (мысалы, компьютермен) немесе біреумен (адаммен) диалог режимін білдіреді. Интерактивті (ағылш. interactive – өзара іс-қимыл жасайтын) - адам мен бұқаралық ақпарат құралы арасындағы өзара іс-қимылды жүзеге асыратын диалог (интерактивті теледидар, интерактивті сауалнама).

“Интерактивті оқыту” - бұл білім алушының танымдық іс-әрекетін ұйымдастырудың арнайы формасы, онда оқу процесі іс жүзінде барлық білім алушылар таным процесіне қатысып, өздері білетін және ойлайтын нәрселер туралы түсінік пен рефлексия жасай алатындай етіп жүреді.

Ресейлік мұғалімдердің пікірінше, кез-келген оқыту дидактикалық міндет қояды, оны білікті кәсіби мұғалім жүзеге асыратын интерактивті оқытудың көмегімен тиімді шешуге болады. Интерактивті оқыту-бұл танымдық іс-әрекетті ұйымдастырудың ерекше формасы, сондықтан ол әр түрлі формада өтуі керек.

Интерактивті технологияны қазіргі педагогика ғылымы өмірлік циклдің барлық кезеңдерінде адамды оқытудың тиімді формаларының бірі ретінде қарастырады

Оның жақтастары сөзсіз артықшылықтарды атап өтеді: "дайын емес" білім алу, жалпы даму бағыты, білім алушыларда тәуелсіз, тәуелсіз, сыни ойлауды қалыптастыру мүмкіндігі; командада жұмыс істей білу, Оқу процесінде стандартты емес әдістер мен әдістерді қолдану және қолдану

Білім беру инклюзивті процесіне интерактивті тәсілді енгізуді бағалау параметрлері

- Интерактивті технологияларды іске асыру деңгейі;
- Оқытудың интерактивті түрлері;
- Оқытудың интерактивті әдістері;
- Оқытудың интерактивті құралдары;
- Оқытудың интерактивті құралдарын пайдалану деңгейі;
- Интерактивті тәсілге сүйене отырып, оқу процесін жүзеге асырудың нақты әдістері;
- Интерактивті оқыту әдістерін іске асыру деңгейі;
- Интерактивті сабақта бағалау әдістері;

Оқытудың келесі интерактивті түрлері бар:

Жеке
Жұптық
Топтық
Фронтальді
Ұжымдық
Білім алушылардың ауысымдық құрамымен өзара әрекет ету
Планетарлық

1. Жеке. Бұл мұғалімнің алдына қойылған міндетті өз бетінше шешетін бір оқушымен қарым-қатынасы.

2. Бу бөлмесі. Жұптағы тапсырмаларды шешу үшін қолданылады. Білім алушылар тек білім алып қана қоймай, өзара оқыту мен өзара бақылауды жүзеге асырады.

3. Топтық. Білім алушылар кіші топтарға бөлініп, мәселені бірлесіп шешкен кезде қолданылады.

4. Алдыңғы. Педагог барлық білім алушылармен жұмыс істейді деп болжайды, тапсырманы барлық қатысушылар бір уақытта, бірыңғай қарқынмен және ортақ міндеттермен орындайды.

5. Ұжымдық. Білім алушылар біртұтас ұжым ретінде қарастырылған кезде, бірақ олардың көшбасшыларымен және өзара әрекеттесудің ерекше формаларымен қолданылады.

6. Білім алушылардың ауысымдық құрамымен өзара іс-қимыл нысаны. Ол ұжымдық немесе фронтальды жұмысты жүзеге асыру үшін қолданылады, бірақ қатысушылардың үнемі өзгеруімен зерттелетін мәселені едәуір кеңейтеді және жеке тұлғаларды тану арқылы интеллектуалды байытуға ықпал етеді.

7. Планетарлық (қатысушылар тобына жобаны әзірлеу сияқты жалпы тапсырма беріледі; әрқайсысы өз жобасын жасайтын кіші топтарға бөлінеді, содан кейін жобаның өз нұсқасын айтады; содан кейін жалпы жобаны құрайтын ең жақсы идеялар таңдалады).

Осылайша, оқытудың интерактивті түрі әр балаға жеке көзқарас табуға, пәнді құруға мүмкіндік береді-тек мұғалімдер мен олардың тәрбиеленушілері арасындағы ғана емес, сонымен қатар мұғалімдер мен тәрбиеленушілердің ата-аналары арасындағы субъектілік қатынастар.

Оқытудың интерактивті әдістері

Қолайлы атмосфераны құру,
коммуникацияны ұйымдастыру әдісі

Мағыналық шығармашылықты
ұйымдастыру әдісі

Қызмет алмасуды ұйымдастыру әдісі

Ойлау әрекетін ұйымдастыру әдісі

Рефлексиялық қызметті ұйымдастыру әдісі

Интегративті әдіс

С. С. Кашлевтің пікірінше, оқытудың интерактивті әдістері-бұл педагог пен білім алушылардың өз дамуының оңтайлы жағдайларын жасау бойынша мақсатты күшейтілген пәнаралық өзара іс-қимыл тәсілдері.

Ол интерактивті оқыту әдістерін келесідей жіктейді:

1.Қолайлы атмосфераны құру, коммуникацияны ұйымдастыру әдісі. Әдісті мұғалім әр оқушының жұмысына жедел қосу үшін ұйымдастырады, бұл әр оқушының өзін-өзі тануына ықпал етеді.

2.Мағыналық шығармашылықты ұйымдастыру әдісі. Әдіс оқу процесінің жаңа мазмұнын құруға ықпал етеді, оның негізінде оқушылар зерттелетін құбылыстар мен процестер туралы Жеке мағыналар жасайды, содан кейін оқушылардың мағыналары белсенді алмасады.

3.Қызмет алмасуды ұйымдастыру әдісі. Бұл әдіс білім алушыларды бірлескен қызмет пен ұжымдық шешім қабылдау үшін шығармашылық топтарға біріктіруге ықпал етеді.

4.Ақыл-ойды ұйымдастыру әдісі. Әдіс білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін жұмылдыруға, оқуға оң мотивацияны қалыптастыруға ықпал етеді және белсенді ойлау қызметін дамытады.

5.Рефлексиялық қызметті ұйымдастыру әдісі. Әдіс оқушының интроспекциясы мен өзін-өзі бағалауын дамытуға бағытталған, бұл алынған қызмет нәтижелерін бағалауға және оның даму жағдайын анықтауға және осы процестің себебін анықтауға мүмкіндік береді.

6.Интегративті әдіс (интерактивті ойындар). Әдіс білім алушыларды кешенді дамыту мақсатында интерактивті әдістердің барлық жетекші функцияларын біріктіру үшін қолданылады.

Интерактивті оқыту құралдары (интерактивті тақта, планшет, мультимедиа, басқалар)

Интерактивті оқыту құралдарын пайдалану деңгейі

- Оқыту
- Диагностикалық
- Аспаптық
- Заттық бағытталған
- Басқарушылар
- Әкімшілік
- Ойын

Интерактивті тәсілге сүйене отырып, оқу процесін жүзеге асырудың спецификалық әдістері:

- «Миға шабуыл».
- Дидактикалық ойын.
- Эвристикалық әңгіме.
- Жобалау әдісі
- «Тізбек»
- «Карусель»
- «Білім ағашы»
- «Үлкен шеңбер»
- Т.б.

Интерактивті
сабақта бағалау
әдістері

Тест

Экспресс-сауалнама

Кеңейтілген сауалнама

Бакылау

Өзін-өзі бағалау

Сұрақ-жауап әдісі

«Дельта-плюс» әдісі

Оқытудың интерактивті формаларының жіктелуі

Имитациялық
емес

Имитациялық

оқу іс-әрекетінің дәстүрлі
нысандары шеңберінде
қолданылатын (дәрістер,
сабақтар, курстық және
дипломдық жобалау және
т. б.)

оларды қолдану оқу
процесінде оқытудың
жаңа түрлерін
қолданумен байланысты

Имитациялық емес сабақтарға
тән қасиет-зерттелетін
процестің немесе әрекеттің
Имитациялық моделінің
болмауы. Оқытуды
жандандыру педагогтер мен
оқушылар арасында тұрақты
әрекет ететін тікелей және
кері байланыс түрінде іске
асырылады

Имитациялық емес
сабақтардың түрлерін ұсына
отырып, В. И. Рыбальский
және Е. А. Литвиненко
проблемалық оқыту
технологиясын қолдану
арқылы оларды жаңа
мазмұнмен толтыра отырып,
оқытудың дәстүрлі түрлерін
қарастырады

Дәстүрлі оқыту негізінде сабақтарды жандандыру мақсатында
«дөңгелек үстел», «Жоба әдісі» және «миға шабуыл» әдістері
сәтті қолданылады

“Дөңгелек үстел” - бұл тұлғааралық қарым-қатынас процесінде белгілі бір тақырып бойынша әңгімеге қатысушылардың белсенді пікір алмасуы. “Дөңгелек үстелдер” “әртүрлі оқу семинарларын, пікірталастарды, әңгімелесулерді және т.б. өткізуде қолданылады. кездесуге дайындық кезінде мұғалім оларды қызықтыратын мәселені талқылау үшін ұсынуды және”дөңгелек үстел” қонағына ұсынылатын сұрақтарды дайындауды ұсынады.

“Жобалар әдісі” оқушылардың білімді өз бетінше құрастыру, ақпараттық кеңістікте бағдарлау, дербес іс-әрекетті ұйымдастыру, ғылымның әртүрлі салаларынан білімді біріктіру қабілеттерін қалыптастыруға мүмкіндік береді. Жоба әдісі жеке немесе топтық болуы мүмкін және сабақ пен сабақтан тыс жұмыстардың міндеттерін шешуде қолданылады. Жобалардың зерттеу, шығармашылық, ойын, ақпараттық, тәжірибеге бағытталған және басқа түрлерін ажыратыңыз.

Бұл әдістің негізгі идеясы-білім беру мазмұнын зерттеу кезінде оқушының проблемаларға деген қызығушылығын арттыру және алынған білімді жобалау қызметі арқылы бекіту.

“Миға шабуыл “ - ұжымдық”идеяларды қалыптастыру” әдісі. Бұл ойлау процестерінің динамикасына, ойлау инерциясынан босатуға, оқушылардың нақты жағдайлардан абстракциялау қабілетін дамытуға ықпал етеді, кез-келген маңызды мақсатқа назар аудару қабілетін қалыптастырады

Интерактивті оқытудың имитациялық формалары

Ойындық

нақты жағдайларды талдау, Имитациялық жаттығу және жеке тренажер

Ойындық емесе

рөлдерді ойнау, ойын жобасы (жобалау, әдістемелік немесе технологиялық шешімдерді әзірлеу) және іскерлік ойындар

Рөлдерді ойнау іскерлік ойындарға қарағанда интерактивті оқытудың қарапайым түрі болып табылады және сабақтарды әзірлеуге және өткізуге аз уақыт пен күш жұмсауды қажет етеді. Бұл форма сипатталады: студенттерге хабарланатын күрделі тапсырманың болуы; рөлдердің қатысушылар арасында бөлінуі; әртүрлі рөлдерді орындайтын қатысушылардың мүдделерінің айырмашылығы; тапсырманы шешу процесінде қатысушылардың өзара іс-қимылымен; басшылық (оқытушы) тарапынан ойыншылардың ой-пікірлеріне қарсы іс-қимылмен; қабылданған жүйеге сәйкес нәтижелерді бағалау және оқытушының қорытындысын шығару

Іскерлік ойындар әмбебап және оқытудың әртүрлі формалары мен әдістерінің қасиеттері мен мүмкіндіктеріне ие. Іскерлік ойындар-бұл Имитациялық ойын модельдеу. Онда: өндірістің имитациялық моделі және кәсіби қызметтің (сонымен қатар қоғамдық қызметтің) ойын моделі біріктірілген. Іскерлік ойынның мәні, деп атап көрсетеді М. М. Крюков, "кәсіби іс-әрекеттерді орындауда және іс-әрекеттер жасауда"

Қашықтықтан оқыту-телекоммуникация құралдарының көмегімен оқыту, онда оқу субъектілері кеңістіктік немесе уақытша қашықтыққа ие бола отырып, олардың сыртқы білім беру өнімдерін және білім беру субъектілерінің тиісті ішкі өзгерістерін жасауға бағытталған жалпы оқу процесін жүзеге асырады

Инклюзивті білім берудегі ҚО артықшылықтары

ЕБҚ бар балалардың түрлі дереккөздерге қол жетімділігі

ЕБҚБ балалардың әлеуметтік ортаға кірігуі мен әлеуметтенуі

Баланың жеке тұлғалық ерекшеліктерін ескеру

Оқытудың интерактивтілігі

оқытудың кеңістіктік және уақыттық шексіздігі

ЕБҚ бар балалардың сапалы білім алуы

Онлайн оқыту жүйесі

Көптеген қосымша мүмкіндіктер береді

Біріншіден, үйде де, әлемнің кез келген жерінде де үйренуге болады. Онлайн білім беру уақытпен де, кеңістікпен де шектелмейтін білім беру қызметтерінің кең ауқымын ұсынады.

Екіншіден, онлайн оқыту жүйесі өте икемді және бейімделгіш өнім болып табылады, ол оқушылар мен мұғалімдерге дәстүрлі оқыту әдістерін қолдану арқылы қол жеткізуге болмайтын мүмкіндіктерді ұсынады. Цифрлық технологияларды қолдану оқушыларға оқытудың қолайлы қарқынын, материалды

берудің ыңғайлы принципін, сабақтың ұзақтығын, қосымша ақпаратты таңдауға мүмкіндік береді.

Үшіншіден, онлайн оқыту және электрондық оқулықтармен жұмыс оқу процесінің тиімділігін арттыруға, үлгерімді арттыруға және цифрлық ортада жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.

Қазақстандағы онлайн білім беру платформалары

- Wikium
- Openu.kz
- Openculture.com
- Skillbox
- Uniweb.ru
- Lektorium.tv
- Coursera
- TED-ed
- Tutoronline

- 1.Қандай интерактивті оқыту әдістері әртүрлі ерекше қажеттіліктері бар балалар үшін ең тиімді болып саналады (мысалы, физикалық, сенсорлық, когнитивті бұзылулар)?
- 2.Интерактивті тақталар мен планшеттерді пайдалану ЕБҚ бар балалардың оқу процесін қалай жақсартып алады?
- 3.Ойын технологиясы мен оқытудың ойын түрлерін ЕБҚ бар балаларға қалай бейімдеуге болады?
- 4.ЕБҚ бар балаларда әлеуметтік дағдыларды дамытуға қандай интерактивті оқыту әдістері көмектеседі?
- 5.ЕБҚ бар балаларға арналған инклюзивті оқу ортасын құру үшін виртуалды және кеңейтілген шындықты қалай пайдалануға болады?
- 6.ЕБҚ бар балаларды оқуға ынталандыруда интерактивті жаттығулар мен тапсырмалар қандай рөл атқарады?
- 7.ЕБҚ бар балаларды интерактивті оқыту үшін қандай адаптивті технологиялар мен бағдарламалық қамтамасыз ету ең пайдалы?
- 8.Әр түрлі ЕБҚ бар балалардағы интерактивті оқыту әдістерінің тиімділігін бағалау үшін қандай стратегияларды қолдануға болады?

Инклюзивті білім беру жүйесіндегі жетістіктерді бағалау технологиялары мен әдістері

Бүгінгі таңда білім беру жүйесін дамыту республикамыздың мемлекеттік саясатының маңызды басымдықтарының бірі болып табылады. Білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі қағидаттарына барлығының сапалы білім алу құқықтарының теңдігі, әрбір адамның зияткерлік дамуын, психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, халық үшін барлық деңгейдегі білім берудің қолжетімділігі жатады.

Инклюзивті білім беру физикалық, интеллектуалдық, эмоционалдық және басқа да ерекшеліктеріне қарамастан барлық білім алушылар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге ұмтылады. Бұл жүйенің маңызды құрамдас бөлігі оқушылардың жетістіктерін бағалау болып табылады. Бағалау әділ, объективті және әр оқушының жеке қажеттіліктерін ескеруі керек.

Инклюзивті білім берудегі бағалау келесі принциптерге негізделуі керек:

Даралық: бағалау әр баланың жеке ерекшеліктерін, оның күшті және әлсіз жақтарын, сондай-ақ даму қарқынын ескеруі керек.

Элемент жан-жақтылық: бағалау кезінде баланың жетістіктерінің толық бейнесін алу үшін әртүрлі әдістер мен құралдарды қолдану керек.

Ынтымақтастық: бағалау процесіне барлық мүдделі тараптар қатысуы керек: мұғалімдер, ата-аналар, мамандар, сондай-ақ баланың өзі.

The кері байланыс: бағалау балаға және білім беру процесінің басқа қатысушыларына оның дамуына көмектесетін сындарлы кері байланыс беруі керек.

Мақсат: Бағалау баланың оқуын жақсарту үшін ғана емес, оған баға беру үшін де қолданылуы керек.

Оқу жетістіктерін бағалауда бір немесе бірнеше әдістерді қолдануға болады.

Инклюзивті білім берудегі бағалау әдістері.

Формативті бағалау-бұл мұғалімдер мен оқушыларға прогресті бақылауға және білім беру процесіне қажетті түзетулер енгізуге көмектесетін үздіксіз процесс.

Бағалау парақтары (айдарлар):

- Жекелендірілген айдарларды әзірлеу: оқушылардың нақты қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне бейімделген бағалау парақтарын құру. Мысалы, көру қабілеті бұзылған оқушылар үшін рубрикалар аудио форматта немесе үлкен қаріппен ұсынылуы мүмкін.

- Кезең-кезеңмен бағалау: тапсырманың әр кезеңін бағалау үшін рубрикаларды қолдану, бұл оқушыларға уақытында кері байланыс алуға және орындалу барысында өз жұмысын реттеуге мүмкіндік береді.

Өзін-өзі бағалау және өзара бағалау:

- Өзін-өзі көрсету дағдыларын дамыту: оқушыларға өз жетістіктерін талдауға арналған құралдар мен әдістерді ұсыну, бұл тәуелсіздік пен оқу жауапкершілігін дамытуға ықпал етеді.

- Инклюзивті өзара бағалау практикасы: әркімнің ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, оқушылар пікір алмасып, баға бере алатын жұпта немесе топта жұмысты ұйымдастыру.

Инклюзивті білім беруде формативті бағалау әдісі қолданылады:

Жеке тәсіл: тәрбиешілер әр оқушының жеке қажеттіліктерін анықтау үшін формативті бағалауды қолданады. Олар оқушылардың үлгерімін бақылай алады, Оқу материалдары мен оқыту әдістерін бейімдеу үшін олардың күшті және әлсіз жақтарын анықтай алады.

Кері байланыс: формативті бағалау мұғалімдерге оқу процесінде оқушыларға кері байланыс беруге мүмкіндік береді. Бұл оқушыларға өздерінің жетістіктерін түсінуге, олардың жетістіктері мен қосымша жұмысты қажет ететін бағыттар туралы білуге көмектеседі.

Мақсат қою: мұғалімдер әр оқушының жеке қажеттіліктеріне сәйкес оқу мақсаттарын белгілеу үшін формативті бағалауды қолдана алады. Бұл жеке оқу жоспарларын құруға және оқушыларды ынталандыруға көмектеседі.

Оқу процесін бейімдеу: формативті бағалау мұғалімдерге оқушылардың қажеттіліктеріне қарай нақты уақыт режимінде өздерінің көзқарастары мен оқу материалдарын бейімдеуге мүмкіндік береді. Бұған оқыту стратегияларын өзгерту, қосымша ресурстармен қамтамасыз ету және оқу мақсаттарын қайта қарау кіреді.

Әртүрлілікті қолдау: формативті бағалау мұғалімдерге сыныптағы оқушылардың, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың әртүрлілігін тануға және ескеруге көмектеседі. Бұл әр оқушы өзін қабылдаған және қолдаған сезінетін инклюзивті білім беру ортасын құруға ықпал етеді.

Осылайша, формативті бағалау инклюзивті білім беруді сәтті жүзеге асырудың маңызды құралы болып табылады, өйткені ол мұғалімдерге барлық

оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, оқыту тәсілін бейімдеуге мүмкіндік береді.

Жиынтық бағалау инклюзивті білім беруде де маңызды рөл атқарады, дегенмен оны қолдану оқушылардың жеке қажеттіліктеріне және бағалау тәсілдеріне икемділікке ерекше назар аударуды қажет етеді. Инклюзивті білім беру контекстінде жиынтық бағалау әділеттілік пен объективтілікті қамтамасыз етуге бейімделуі мүмкін.

Бірнеше негізгі аспектілер бар:

Бағалау құралдарын бейімдеу: инклюзивті білім беруде бағалау материалдары мен тапсырмаларды оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес бейімдеу маңызды. Бұған тест форматын өзгерту, баламалы бағалау әдістерін қолдану (мысалы, ауызша емтихандар немесе жобалар) және қосымша уақыт немесе ресурстар беру кіруі мүмкін.

Сараланған тапсырмалар: әр түрлі деңгейдегі тапсырмаларды құру оқушылардың әртүрлілігін және олардың жеке қабілеттерін ескеруге мүмкіндік береді. Бұл әр оқушының өз білімі мен дағдыларын олар үшін ең тиімді түрде көрсетуге мүмкіндік алуына ықпал етеді.

Бағалаудың әртүрлі формаларын қолдану: тесттер, жобалар, эсселер, презентациялар және практикалық тапсырмалар сияқты бағалаудың әртүрлі формаларын қосу оқушылардың әртүрлі оқу стильдері мен қабілеттерін ескеруге мүмкіндік береді. Бұл олардың жетістіктері мен жетістіктері туралы толық түсінік қалыптастыруға көмектеседі.

Білім беру қажеттіліктерін есепке алу: мұғалімдер жиынтық бағалау кезінде жеке білім беру жоспарларын (ЖБББ) және мамандардың ұсынымдарын ескеруі керек. Бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың бағалауын сәтті аяқтау үшін қажетті арнайы шарттарды немесе ресурстарды қамтамасыз етуді қамтуы мүмкін.

Объективтілік және әділеттілік: инклюзивті білім берудегі жиынтық бағалау әділ және объективті болуы керек. Ол үшін мұғалімдер тапсырмаларды орындаудың әртүрлі деңгейлерін ескеретін және барлық оқушыларға тең мүмкіндіктер беретін бағалау критерийлерін қолдана алады.

Нәтижелерді талдау: жиынтық бағалау нәтижелері оқушылардың жеке жетістіктері аясында ғана емес, сонымен қатар білім беру стратегиялары мен тәсілдерінің тиімділігі тұрғысынан да талдануы керек. Бұл мұғалімдерге оқу процесіне түзетулер енгізуге және барлық оқушылар үшін білім сапасын жақсартуға мүмкіндік береді.

Инклюзивті білім беруде жиынтық бағалау икемді, бейімделген және оқушылардың әртүрлілігін ескеруі керек, осылайша әр оқушы өзінің білімі мен қабілеттерін ең жақсы түрде көрсете алады.

- Дәстүрлі емтихандар мен тесттер:

- Сараланған тапсырмалар: ақпаратты қабылдаудың әртүрлі тәсілдерін ескеру үшін әр түрлі тапсырмаларды қамтитын тестілерді әзірлеу (мысалы, таңдау тапсырмалары, ашық сұрақтар, визуалды материалдарды қолданатын тапсырмалар).

- Емтихан тапсыру шарттары: барлық оқушылар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету үшін емтихан өткізу шарттарын бейімдеу (уақытты ұлғайту, техникалық құралдарды пайдалану).

- Жобалық жұмыс:

- Нақты тапсырмалар: нақты өмірлік жағдайларды көрсететін тапсырмаларды ұсыну, бұл әртүрлі қабілеттері бар оқушыларға өз білімдері мен дағдыларын практикалық контексте көрсетуге мүмкіндік береді.

- Бірлескен жобалар: оқушыларға әлеуметтену мен интеграция үшін маңызды қарым-қатынас пен ынтымақтастық дағдыларын дамытуға көмектесетін командалық жұмысты ынталандыру.

Баламалы бағалау әдістері инклюзивті білім беруде маңызды рөл атқарады, бұл мұғалімдерге оқушылардың жетістіктерінің толық және объективті көрінісін алуға мүмкіндік береді. Бұл әдістерді оқушылардың жеке қажеттіліктері мен қабілеттеріне бейімдеуге болады, бұл олардың үлгерімін әділ және дәл бағалауға ықпал етеді. Инклюзивті білім беруде тиімді қолдануға болатын балама бағалау әдістерінің кейбір мысалдары:

Портфолио: портфолио-белгілі бір уақыт кезеңіндегі оқушының шығармаларының жинағы. Бұл әдіс оқушының үлгерімін оның жұмысы, жобалары, суреттері, эсселері және оның білімі мен дағдыларын көрсететін басқа материалдар негізінде бағалауға мүмкіндік береді. Портфолио мұғалімдерге оқушының өсуі мен дамуын көруге көмектеседі, тек түпкілікті нәтиже емес.

Жобалық оқыту: жобалық бағалау оқушыларға практикалық тапсырмалар мен жобаларды орындау арқылы білімдері мен дағдыларын көрсетуге мүмкіндік береді. Бұған Зерттеулер, эксперименттік жұмыстар, презентациялар және шығармашылық жобалар кіруі мүмкін. Жобалық оқыту сыни ойлауды, шығармашылықты және практикалық дағдыларды дамытуға ықпал етеді.

Бақылау және жазбалар: оқушыларды жұмыс барысында және сыныптағы өзара әрекеттесу барысында бақылау олардың оқу жетістіктері мен мінез-құлқы туралы маңызды ақпарат бере алады. Мұғалімдер дәстүрлі сынақтарда көрінбеуі мүмкін оқушылардың маңызды сәттері мен жетістіктерін жазып, бақылау жазбалары мен күнделіктерін жүргізе алады.

Өзін-өзі бағалау және өзара бағалау: оқушыларды өзін-өзі бағалау және өзара бағалау арқылы бағалау процесіне қосу олардың рефлексивті және метакогнитивті дағдыларын дамытуға көмектеседі. Оқушылар өздерінің жетістіктерін талдай алады, мақсаттар қоя алады және жақсарту бағыттарын анықтай алады. Өзара бағалау сонымен қатар ынтымақтастық дағдылары мен қарым-қатынас дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Табыс портфолиосы: бұл портфолионың бір түрі, онда оқушылар өздерінің жетістіктері мен жетістіктерін, сондай-ақ мұғалімдер мен ата-аналардың пікірлері мен пікірлерін жазады. Бұл оқушыларға өз жетістіктерін көруге және оқуға деген оң көзқарасты қалыптастыруға көмектеседі.

Сараланған тапсырмалар: әр түрлі деңгейдегі тапсырмаларды құру оқушылардың жеке қажеттіліктері мен қабілеттерін ескеруге мүмкіндік береді. Бұл әртүрлі тәсілдермен орындалатын тапсырмалар немесе қиындық деңгейін таңдайтын тапсырмалар болуы мүмкін.

Сұхбат және ауызша презентация: оқушылармен сұхбат және олардың ауызша презентациялары олардың материалды түсінуі, қарым-қатынас дағдылары және өз ойларын дәлелдеу қабілеті туралы құнды ақпарат бере алады. Бұл әсіресе жазбаша тапсырмаларды орындауда қиындықтарға тап болған оқушылар үшін пайдалы.

Инклюзивті білім беруде бағалаудың балама әдістерін қолдану мұғалімдерге оқушылардың әртүрлілігін ескеруге және әр оқушы өзінің мықты жақтарын көрсете алатын және олардың жетістіктеріне объективті баға бере алатын жағдайлар жасауға көмектеседі.

Барлық оқушыларға бағалау мен бағалау/бағалау арасындағы айырмашылықты дұрыс және қол жетімді түрде түсіндіру қажет.

Бағалау – білім, дағдылар мен икемділіктерді оқу бағдарламасында көрсетілген стандарттармен салыстыру процесі. Баллмен көрсетілген сандық бағалау шарасы баға болып табылады.

Педагогикада оқушылардың білімін тексеру және бағалау деп оқушылардың оқу іс-әрекетінің нәтижелерін оқытудың белгілі бір кезеңінде бағдарлама талаптарымен анықтау және салыстыру түсініледі. Мектеп жұмысының тәжірибесінде белгілер мен бағалар қолданылады.

Баға мен бағалау арасында айырмашылық бар. Баға – бұл оқушылардың білім деңгейін анықтайтын Білімнің сандық (балдық) көрінісі. Бағалау-бұл егжей-тегжейлі бағалау пайымдауында көрсетілген бағалау процесі. Белгі бағалаудан алынады, сондықтан баға белгіден бұрын болуы керек.

Бағалаудың өз функциялары бар:

- бағалау арқылы мұғалім оқушының білімі туралы өз пікірін айтады;
- бағалау оқушыға оның жетістіктері мен сәтсіздіктері туралы хабарлайды;
- бағалау оқушыны оның білім деңгейіне бағыттайды;
- бағалау ата-аналарға оқушының белгілі бір пән бойынша жетістіктері туралы айтады.

Бағалаудың бірнеше әдісі бар:

- нормативті, оқушының білімі білім беру стандарты мен бағдарламалық талаптарға негізделген бағаланады;
- жеке, онда оқушының жауабы оның бұрынғы әрекеттерімен және жауаптарымен салыстырылады;
- мұғалім бір оқушының іс-әрекетін екінші оқушының іс-әрекетімен салыстырған кезде салыстырмалы.

Инклюзивті білім беру жүйесінде баға қою кезінде мұғалім келесі ережелерді сақтауы керек.

1) білімді бақылау оқушылардың білімінің, іскерлігі мен дағдыларының барлық маңызды элементтерін қамтуы тиіс.

2) бағалау кезінде мұғалім бағалаудың жеке және нормативтік тәсіліне сүйенуі керек.

3) бағалау кезінде мұғалім оқушының білімін неге осылай бағалайтынын түсіндіруі керек.

4) бағалау кезінде мұғалім бақылаудың әртүрлі әдістерін қолдануы керек.

5) барлық оқушыларға бағаны бірнеше рет түзетуге мүмкіндік беру қажет.

6) мұғалімнің бақылауынан басқа, бағалау кезінде оқушының өзін-өзі бақылауы және өзін-өзі бағалауы болуы керек.

Мұғалімнің қызметі келесі принциптерге негізделуі керек:

1. Бағалау-бұл білім беру практикасына табиғи түрде интеграцияланған үздіксіз процесс. Оқыту кезеңіне байланысты бағалауды диагностикалық және кесімді пайдалануға жол беріледі. Сондай-ақ, қорытынды бағалау оқу кезеңінде жинақталған бағалаудың жалпы нәтижесі ретінде белгіленуі мүмкін.

2. Бағалау тек критерийлік болуы мүмкін. Бағалаудың негізгі критерийлері оқытудың жоспарланған нәтижелері болып табылады (жеке білім беру бағдарламасын (ЖБББ) әзірлеген жағдайда – бала деңгейінде жеке қабілеттерге арналған бағдарламалық материалды әзірлеу міндеті).

3. Белгі арқылы бағалау тек оқушының іс-әрекеті мен осы әрекеттің нәтижелеріне ұшырауы мүмкін, бірақ баланың жеке қасиеттері емес. Бағалауға тек үйретілген нәрсе ғана жауап береді.

4. Бағалау жүйесі оқушылардың өзін-өзі бағалау және өзара бағалау дағдылары мен әдеттерін игере отырып, бақылау және бағалау қызметіне қосылатындай етіп құрылуы керек.

Егер бақылау мен тексеру дұрыс жасалса, онда олар мұғалімге келесі мәселелерді шешуге көмектеседі

- Жеке оқу бағдарламасында орналастырылған оқыту, тәрбиелеу және дамыту міндеттерін іске асыру жай-күйін айқындау;
- Оқушылардың білімі мен іскерлігіндегі олқылықтарды уақтылы анықтау;
- Материалды қайталауға және жүйелеуге жүгіну;
- Жаңа материалды игеруге дайындық деңгейін анықтау;
- Жауапкершілікпен және зейінмен жұмыс істей білу, өзін-өзі тексеру және өзін-өзі бақылау әдістерін қолдану қабілетін қалыптастыру;
- Оқушылардың жауапкершілігін ынталандыру;
- Танымдық процестердің, эмоционалды-ерікті саланың, сөйлеу әрекетінің даму динамикасын бақылау;
- Әлсіздік дағдылардың даму динамикасын анықтау.

Инклюзивті білім берудегі бақылау функциялары

- Диагностикалық-жеке оқушының білім деңгейін анықтауды, жаңа материалды игеруге дайындық деңгейін анықтауды көздейді, мұғалімге оқу материалын белгілі бір жолмен жоспарлауға және баяндауға, қажетті жеке көмекті уақтылы ұсынуға; ықтимал қиындықтардың алдын алуға, жеке оқу жоспарының оқу міндеттерін түзетуге мүмкіндік береді.

- Оқу-жаңа материалды зерттеуді жақсарту, оны игеру, көбейту, қолдану, білімді нақтылау және тереңдету, оларды жүйелеу, Дағдылар мен дағдыларды жетілдіру.

- Диагностикалық-түзету-белгілі бір оқушының оқу кезінде туындайтын қиындықтарының себептерін анықтауды, білім мен дағдылардағы олқылықтарды анықтауды, осы олқылықтарды жоюға бағытталған оқушы мен мұғалімнің қызметіне түзетулер енгізуді қамтиды.

-Ынталандырушы – мотивациялық-оның нәтижелерін жақсартуға деген ұмтылысты дамытуға арналған, сыныптағы әр баланың ілімінің оң мотивтерін қалыптастырады.

- Дамытушылық-тәрбиелік-өз бетінше және зейінді жұмыс істеу қабілетін қалыптастырудан тұрады, еңбекқорлықты, табандылықты, белсенділікті, өзара көмекті және басқа да жеке қасиеттерді дамытуға ықпал етеді.

Жалпы білім беретін мектепте бағалау нормаларында іске асырылатын бағалау критерийлері пайдаланылады, олар білімге, білік пен дағдыға қойылатын талаптар мен баллдардағы бағалар арасындағы байланысты белгілейді.

Бағалау объектілері-білім алушының оқу іс-әрекетінің құрамдас бөліктері: мазмұнды, операциялық, мотивациялық, бірақ оқу іс-әрекетін бағалау тек білімді, іскерлікті және дағдыларды бағалаумен шектелмеуі тиіс.

Білім алушыға бағытталған түзету әсерінің нәтижесі ретінде жеке прогресті бақылау қажет. Ол үшін тұлғаның дамуын анықтайтын сипаттамаларды бағалау маңызды: ұғымдар кешені, шығармашылық қызмет тәжірибесі және т. б.

Оқу процесіндегі кез-келген қызмет орындалған жұмысты талдауды және бағалауды қажет етеді.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың оқу жетістіктерін бағалау критерийлерін анықтау үшін осы санаттағы балаларға арналған оқу бағдарламасының түрі мен мазмұнын бекіту ережелерін реттейтін нормативтік актілерге жүгіну қажет.

* Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 14 ақпандағы № 66 бұйрығына 7-тараудың 1-тармағына сәйкес психологиялық-медициналық-педагогикалық консультация қызметінің үлгілік қағидалары ПМПК

қызметінің негізгі бағыттарының бірі ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланың білім беру бағдарламасының түрін айқындау болып табылады.

* “Білім туралы” 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 4-бабы 14-тармағының 9-тармағына сәйкес (“Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы” Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56^П Заңынан түзетулермен): “білім беру ұйымдары ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар (балалар) білім беру бағдарламаларын білім алушылар мен тәрбиеленушілердің жеке даму ерекшеліктері мен әлеуетті мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдейді”.

Бағалау жүйесін жетілдіру қажеттілігі критериалды бағалау жүйесі кіретін көпфункционалды жүйені құруға ықпал етті. Бағалау жүйесінің бірнеше функцияларын ажыратуға болады:

- нормативтік функция білім алушының мемлекет бекіткен стандартқа қатысты жетістіктерін тіркейді және жекелеген оқушылардың, мектеп сыныптарының үлгерімін, олардың дайындық деңгейін және мұғалімнің жұмыс сапасын бақылайды;

- ақпараттық-диагностикалық функция білім беру процесінің барлық қатысушылары арасындағы мазмұнды байланысты, білім алушылардың, оның ішінде ерекше қажеттіліктері бар оқушылардың мазмұнды және эмоционалды рефлексиясын қамтамасыз етеді. Бағалау жүйесі белгілі бір бала үшін белгілі бір сыныптағы оқу процесінде бәрі жақсы екенін көруге мүмкіндік береді.

Бағалау білім беру процесінде, әсіресе оқушылардың әртүрлілігі мен олардың жеке қажеттіліктерін ескеретін инклюзивті білім беру контекстінде шешуші рөл атқарады. Инклюзивті білім беруде қолданылатын маңызды әдістердің бірі-критериалды бағалау. Бұл әдіс барлық оқушылардың, соның ішінде арнайы білім беру қажеттіліктері барлардың жетістіктерін объективті және әділ бағалауға көмектесетін нақты анықталған және түсінікті критерийлерге негізделген.

Критериалды бағалау мұғалімдерге оқушылардың жеке білім беру жоспарларына сәйкес келетін бейімделген критерийлерді әзірлеуге мүмкіндік береді, осылайша олардың жетістіктерінің дәлірек және әділ көрінісін қамтамасыз етеді. Бұл тәсіл бағалау процесінің ашықтығына ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар оқушыларды одан әрі дамытуға ынталандыра отырып, сындарлы кері байланыс жасауға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, оқушыларды бағалау критерийлерін талқылау және әзірлеу процесіне қосу олардың қатысуын және өз оқуы үшін жауапкершілікті арттырады. Бұл бағалау процесін икемді және бейімделгіш етеді, бұл оқушылардың қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріндегі өзгерістерді ескеруге мүмкіндік береді. Жобалар, презентациялар және топтық тапсырмалар сияқты бағалаудың әртүрлі формаларын енгізу оқушылардың әртүрлі контексттердегі жетістіктерін толық бағалауға мүмкіндік береді.

Критериалды бағалаудың ерекшеліктері

1. Айқын және ашық критерийлер: критериалды бағалау мұғалімдерге де, оқушыларға да түсінікті және қол жетімді алдын-ала белгіленген критерийлерді

қолдануды қамтиды. Бұл критерийлер оқушылардың әртүрлі дайындық деңгейлері мен мүмкіндіктерін ескеру үшін тұжырымдалуы керек. Мысалы, критерийлер дәлдік, шығармашылық, түсіну тереңдігі және білімді қолдану сияқты әртүрлі көрсеткіштерді қамтуы мүмкін.

2. Дараланған тәсіл: инклюзивті білім беруде бағалау критерийлері ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың жеке білім беру жоспарларына (ЖБББ) бейімделуі мүмкін. Бұл әр оқушының жетістіктерін әділ бағалауды қамтамасыз ете отырып, олардың ерекше қабілеттері мен қажеттіліктерін ескеруге мүмкіндік береді.

3. Кері байланыс: критериалды бағалау мұғалімдерге нақты критерийлерге негізделген сындарлы және егжей-тегжейлі кері байланыс беруге мүмкіндік береді. Бұл оқушыларға өздерінің күшті және әлсіз жақтарын, сондай-ақ жақсарту бағыттарын түсінуге көмектеседі. Кері байланыс барлық оқушыларға, соның ішінде ақпаратты қабылдау ерекшеліктері бар адамдарға түсінікті және қол жетімді болуы керек.

4. Ынтымақтастық және қатысу: оқушыларды бағалау критерийлерін әзірлеу және түсіну процесіне қосу олардың қатысуына және өз оқуы үшін жауапкершілікке ықпал етеді. Оқушылар критерийлерді талқылауға қатыса алады, бұл бағалау процесін ашық және ынталандырады.

5. Икемділік пен бейімделу: бағалау критерийлері икемді және оқушылардың әртүрлі оқу жағдайлары мен қажеттіліктеріне бейімделуі керек. Мұғалімдер оқушылардың үлгерімі мен қажеттіліктеріне байланысты критерийлерді қайта қарап, түзете алады, бұл дәлірек және объективті бағалауға ықпал етеді.

6. Бағалау формаларының әртүрлілігі: критериалды бағалауды жобалар, презентациялар, жазбаша жұмыстар, эксперименттер және топтық тапсырмалар сияқты оқу іс-әрекетінің әртүрлі формаларына қолдануға болады. Бұл оқушылардың жетістіктерін әртүрлі контексте және оқу әрекетінің әртүрлі түрлерін ескере отырып бағалауға мүмкіндік береді.

7. Мұғалімдердің кәсіби дамуы: инклюзивті білім беруде критериалды бағалауды тиімді қолдану үшін мұғалімдер тиісті дайындық пен біліктілікті арттырудан өтуі керек. Бұл оларға барлық оқушылардың қажеттіліктерін ескеретін бағалау критерийлерін әзірлеуге және қолдануға көмектеседі.

Осылайша, инклюзивті білім берудегі критериалды бағалау оқушылардың әртүрлілігін ескеретін және олардың әрқайсысына оқу мақсаттарына жетуге көмектесетін әділ және ашық бағалау жүйесін құруға ықпал етеді. Бұл әр оқушыға максималды мүмкіндіктерге жетуге көмектесетін әділ және қолдау көрсететін білім беру ортасын құрудың ажырамас бөлігі.

Критериалды бағалау оқушылардың оқу жетістіктерін нақты анықталған, ұжымдық түрде дамыған, процестің барлық қатысушыларына алдын-ала белгілі, білім берудің мақсаттары мен мазмұнына сәйкес келетін, оқушылардың оқу-танымдық құзыреттілігін қалыптастыруға ықпал ететін критерийлермен салыстыруға негізделген процесс ретінде түсіндіріледі.

Критериалды бағалау оқу бағдарламаларының мазмұнына, бақылау іс-шараларының нысандарына, оқушылардың жеке психологиялық-педагогикалық

ерекшеліктеріне сәйкес; оқушылардың оқу жетістіктерін аралық және қорытынды бақылауды тұтас пайдаланудан тұратын қалыптастырушы және анықтаушы бағалаудың бірлігі негізінде; оқушылардың оқу жетістіктерін бақылау процесінің пәрменді сипаты ретінде қызмет ететін хабардарлық; педагогикалық диагностиканы жүргізуде жүзеге асырылатын диагностикалық негізге сәйкес жүзеге асырылады осы технологияны пайдалану тиімділігі.

Критериалды-бағдарланған оқыту технологиясының (КОО) адамгершілігі мынада: тапсырмалардың түрлерін, оларды ұсыну формаларын, оқушыларға көмек түрлерін өзгерту барлық оқушыларға міндетті критерийлердің белгілі бір деңгейіне қол жеткізуге мүмкіндік береді, оны игерусіз жеке тұлғаны одан әрі толыққанды оқыту және дамыту, қазіргі қоғам мәдениетіне ену мүмкін емес.

КО моделі келесі элементтерді (кезеңдерді) қамтиды:

1. тақырыпты (сабақты) игерудің эталоны (критерийлері) дәл анықталады, ол оқытудың нақты нәтижелерінің тізімінде көрсетіледі (бағдарлама талап ететін игеру деңгейлерін анықтай отырып, оқу мақсаттары);

2. тексеру жұмыстары дайындалуда-тесттер;

3. Оқу материалы жеке фрагменттерге бөлінеді (оқу бірліктері). Әрбір фрагмент оқу материалының тұтас бөлімі болып табылады; мазмұнды тұтастықтан басқа, материалды зерттеудің белгілі бір ұзақтығы (2-3 сабақ, 2-3 апта) бөлімдерге бөлу кезінде нұсқаулық бола алады

4. материалды зерттеу әдістері таңдалады, оқу тапсырмалары жасалады;

5. тест сұрақтарының әрқайсысы бойынша баламалы түзету және байыту материалдары әзірленуде.

КБ технологиясының негізгі мәні толық игеру стандартын (критерийін) дәл анықтау және тұжырымдау болып табылады (бағдарлама мен жалпыға бірдей стандарт талаптарына сәйкес). Оның негізі-ғылыми негізделген оқу мақсаттары.

Оқытудағы оқу мақсаттарының функциялары

жобалау функциясы

оңтайлы мазмұнды таңдау функциясы

технологиялық функция

перспективалық даму функциясы

Критериалды бағалау функциялары

Критериалды бағалау принциптері

- білім беру және тәрбие үдерісімен байланыс
- маңыздылығы;
- объективтілік және әділдік;
- жеткіліктілік;
- интеграция;
- ашықтық және жариялылық;
- сенімділік;
- тиімділік;
- жарамдылық;
- жүйелілік және жүйелілік;
- жан-жақты;
- ізгі ниет.

Критериалды бағалау білім алушылардың оқу жетістіктерін білім берудің мақсаттары мен мазмұнына сәйкес келетін нақты анықталған, оқу процесінің барлық қатысушыларына алдын ала белгілі бағалау критерийлерімен (формативті бағалау кезіндегі жетістік критерийлері және жиынтық бағалау кезінде балл қою критерийлері) салыстыруға негізделген.

Критериалды бағалау жүйесіне қойылатын талаптар әрбір Тақырыптық бөлім бойынша білім алушылардың оқу жетістіктерін қадағалау негізінде нақты оқу пәні бойынша оқу жоспарларында ұсынылған оқыту мақсаттарының жүйесіне сәйкес келуі тиіс.

Жалпы білім беретін мектепте бағалау нормаларында іске асырылатын бағалау критерийлері пайдаланылады, олар білімге, білік пен дағдыға қойылатын талаптар мен баллдардағы бағалар арасындағы байланысты белгілейді.

Бағалау объектілері-білім алушының оқу іс-әрекетінің құрамдас бөліктері: мазмұнды, операциялық, мотивациялық, бірақ оқу іс-әрекетін бағалау тек білімді, іскерлікті және дағдыларды бағалаумен шектелмеуі тиіс. Білім алушыға бағытталған түзету әсерінің нәтижесі ретінде жеке прогресті бақылау қажет.

Бағалау тиімділігі үшін маңызды:

- оқытудың күтілетін нәтижелері айқын болуы тиіс;
- бағалау әр түрлі әдістерді қолдану арқылы жүргізілуі керек;
- білім алушылардың үлгерімінің әртүрлі жақтарын көрсететін жұмыстарды бағалау нәтижелерінің жеткілікті санын жинауды жүзеге асыру;
- әрбір білім алушыға қатысты Әдістеменің әділдігін қамтамасыз ету;
- оқу материалын табысты игерудің барабар өлшемдерін әзірлеу;
- оқушыларға кері байланыс ұйымдастыру, олардың жұмысының күшті және әлсіз жақтарын көрсету, қателіктер бойынша жүйелі жұмыс жүргізу;
- бағалау жүйесі білім алушы қызметінің барлық аспектілерін ескере отырып кешенді болуы тиіс.

1. Инклюзивті білім берудегі критериалды бағалаудың негізгі артықшылықтары қандай?
2. Критериалды бағалау ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылар үшін білім беру процесін дараландыруға қалай ықпал етеді?
3. Оқушылардың жетістіктерінің объективті бейнесін алу үшін инклюзивті білім беруде баламалы бағалаудың қандай әдістерін қолдануға болады?
4. Инклюзивті білім беру контекстіндегі формативті және жинақтық бағалаудың айырмашылығы неде?
5. Баламалы бағалау әдістері шеңберінде жобалық оқытуды пайдалану оқушылардың сыни ойлауы мен шығармашылығын дамытуға қалай ықпал етеді?
6. Неліктен оқушыларды инклюзивті білім берудегі бағалау критерийлерін әзірлеу және түсіну процесіне қосу маңызды?
7. Оқу іс-әрекетінің әртүрлі түрлерін есепке алу үшін критериалды бағалауда бағалаудың қандай формаларын қолдануға болады?
8. Формативті бағалау процесінде бақылаулар мен жазбаларды қолдану мұғалімдерге оқу процесін оқушылардың қажеттіліктеріне бейімдеуге қалай көмектеседі?

Инклюзивті білім берудегі ойын технологиялары

Ойын технологиясы-бұл білім беру процесінде ойындарды қолдануға негізделген оқыту әдістері мен әдістері.

Ойын-бұл эмоционалды және ақыл-ой күштерін қажет ететін ерекше ұйымдастырылған әрекет. Ойын әрқашан шешім қабылдауды қамтиды және жеңіске деген ұмтылыс ойыншылардың ақыл-ой әрекетін күшейтеді. Алайда оқушылар бұл туралы ойламайды, олар үшін ойын, ең алдымен, қызықты іс-шара.

Ойындар оқуды қызықты, ынталандыратын және тиімді етуге мүмкіндік береді.

Олар балаларға әртүрлі дағдыларды дамытуға көмектеседі, мысалы:

- Танымдық: зейін, есте сақтау, ойлау, қиял.
- Әлеуметтік: қарым-қатынас, ынтымақтастық, өзара көмек.
- Жеке: өзін-өзі реттеу, өзін-өзі бақылау, мақсаттылық.

Алғашқылардың бірі болып ф. Шиллер ойын құбылысына назар аударды. Ол ойынды адамның дүниетанымын қалыптастырудың тиімді факторларының бірі ретінде қарастырды. Шиллер ойындағы және ойын арқылы адам өзін және өзі өмір сүретін әлемді жасайды, адам тек ойнау арқылы бола алады деп сенді.

Г. Спенсер ойынның жаттығу функциясына ерекше назар аударды.

Ойынның мәдениеттің қайнар көзі ретіндегі маңыздылығын голландиялық мәдениет тарихшысы Й. Хазинга. Оның пікірінше, адамзат мәдениеті ойында және ойын ретінде пайда болады және дамиды.

Ойын құбылысын ғылыми түсінуге және түсіндіруге Э.Берн, Р. Винклер, г. Х. Гадамер, Дж.-П. Сартр, З. Фрейд сияқты батыстық философтар мен психологтар үлкен үлес қосты.

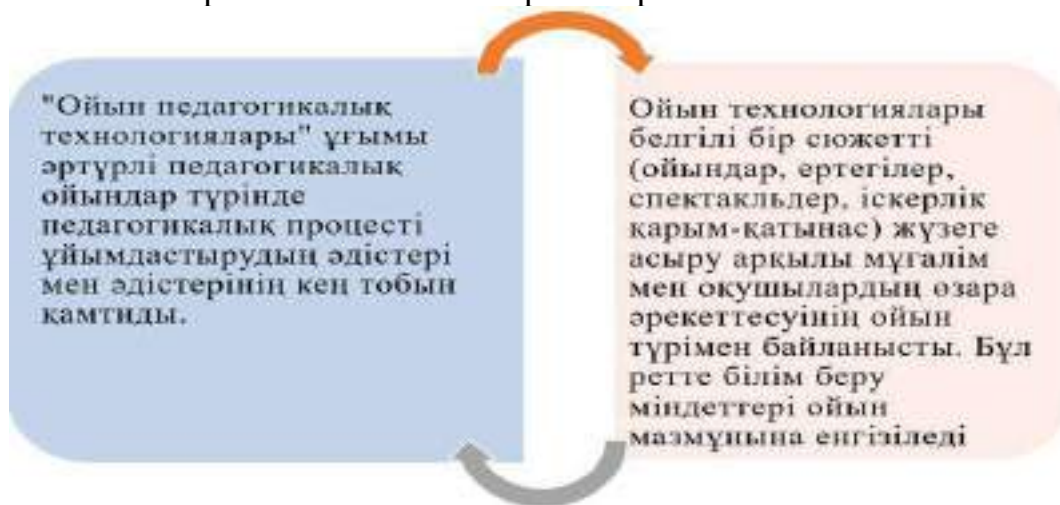
Ғылымда ойын теориясын оның әлеуметтік табиғатын, ішкі құрылымы мен баланың психикалық дамуы үшін маңыздылығын түсіндіру тұрғысынан И.Е. Берланд, л. с. Выгодский, Н. Я. Михайленко, а. Н. Леонтьев, д. Б. Эльконин және т. б.

Ойын педагогикасын, педагогикалық процестегі ойынның орнын, ойын қызметінің құрылымын Н.А. Еникеева, Н.Н. Богомолова, В. Д. Пономарев, С. А. Смирнов, С. А. Шмаков және т. б. әзірледі.

Д. Б. эльконин ойын құбылысын талдай отырып, ойын дегеніміз – бұл утилитарлық қызметтен тыс адамдар арасындағы әлеуметтік қатынастарды қалпына келтіретін әрекет.

Д. Б. Элькониннің пікірінше, ойынның негізгі құрылымдық бірліктерін қарастыруға болады:

- ойыншылардың алатын рөлдері;
- сюжет, ойында берілетін және ересектердің өмірінен көшірілетін қарым-қатынастар ойнатылады;
- ойыншылар бағынатын ойын ережелері.

Инклюзивті білім беруде ойын технологиясын қолданудың

бірқатар артықшылықтары бар:

- Оқушылардың мотивациясын арттыру: ойындар балаларға оқуды қызықты етуге мүмкіндік береді, бұл олардың оқуға деген ынтасын арттырады.

- Инклюзивті ортаны құру: ойындар барлық балалар өздерін жайлы және сенімді сезінетін инклюзивті білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді.

- Әлеуметтік дағдыларды дамыту: ойындар балаларға қарым-қатынас, ынтымақтастық және өзара көмек сияқты әлеуметтік дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді.

- Даму кемшіліктерін түзету: ойындарды мүмкіндігі шектеулі балалардың дамуындағы әртүрлі кемшіліктерді түзету үшін пайдалануға болады.

- Оқу тиімділігін арттыру: Ойындар оқу тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді, бұл оны көрнекі, практикалық және қол жетімді етеді.

Ойын технологиясын оқу процесіне қоспас бұрын мынаны анықтау керек:

- ойын технологиясын қолдана отырып қандай оқу материалын оқыған жөн;
- оқушылардың қандай құрамы үшін оны қолдану керек; ойынды оқытудың басқа әдістерімен қалай байланыстыруға болады;
- оны өткізуге оқу жоспарында уақытты қалай табуға болады; белгілі бір оқу тақырыбы бойынша қандай ойын технологиясын таңдау керек;
- сабақтың әр кезеңінде белгілі бір оқу міндеттерін шешетін ойынды қалай таңдауға болады.

Ойынның құрылымына мақсат қою, жоспарлау, мақсатты жүзеге асыру, сондай-ақ жеке тұлға өзін толығымен субъект ретінде жүзеге асыратын нәтижелерді талдау кіреді.

Процесс ретінде ойын құрылымына мыналар кіреді:

- ойнайтын рөлдер;
- ойын әрекеттері осы рөлдерді жүзеге асыру құралы ретінде;
- нақты заттарды ойын заттарымен алмастыру;
- ойыншылар арасындағы нақты қатынастар;
- сюжет (мазмұн) – ойында шартты түрде ойнатылатын шындық саласы.

Ойын технологиясы келесі жағдайларда қолданылады

Оқу сабақтарында ойын әдістері мен жағдайларын жүзеге асыру осындай негізгі бағыттар бойынша жүреді:

- дидактикалық мақсат білім алушылардың алдына ойын тапсырмасы түрінде қойылады;

- оқу қызметі ойын ережелеріне бағынады;

- Оқу материалы оның құралы ретінде қолданылады;

- оқу іс-әрекетіне дидактикалық тапсырманы ойынға аударатын жарыс элементі енгізіледі;

- дидактикалық тапсырманы сәтті орындау ойын нәтижесімен байланысты.

Келесі шарттарды сақтау қажет

- ойынның сабақтың оқу-тәрбие мақсаттарына сәйкестігі

- осы жастағы оқушылар үшін қолжетімділік;

- сабақта ойындарды қолданудағы модерация.

Ойын технологияларын қолданатын оқу сабақтарының түрлері:

- 1) сабақтағы рөлдік ойындар;

- 2) ойын тапсырмаларын (сабақ - жарыс, сабақ - конкурс, сабақ - саяхат, сабақ - КВН) пайдалана отырып, оқу процесін ойынмен ұйымдастыру;

- 3) әдетте дәстүрлі сабақта ұсынылатын тапсырмаларды пайдалана отырып, оқу процесін ойын арқылы ұйымдастыру;

- 4) сабақтың белгілі бір кезеңінде ойынды пайдалану (басы, ортасы, соңы; жаңа материалмен танысу, білімдерін, дағдыларын бекіту, оқығанын қайталау және жүйелеу);

- 5) әртүрлі топтардың білім алушылары арасында өткізілуі мүмкін сыныптан тыс жұмыстардың әртүрлі түрлері (КВН, экскурсиялар, кештер, олимпиадалар және т.б.).

Ойын технологиялары оқу-тәрбие процесінде маңызды орын алады, өйткені олар білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын тәрбиелеуге және белсенділігін арттыруға ғана емес, сонымен қатар бірқатар басқа функцияларды орындайды:

- 1) материалдың ерекшелігін ескере отырып, дұрыс ұйымдастырылған ойын есте сақтауды үйретеді, білім алушыларға сөйлеу дағдылары мен дағдыларын дамытуға көмектеседі;
- 2) Ойын білім алушылардың ақыл-ой белсенділігін ынталандырады, пәнге зейін мен танымдық қызығушылықты дамытады;
- 3) ойын-білім алушылардың пассивтілігін жеңу тәсілдерінің бірі.

Ойын технологиясы инклюзивті білім беруде маңызды рөл атқарады, ол барлық оқушылар үшін, соның ішінде Даму немесе мүгедектік ерекшеліктері бар адамдар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге тырысады. Инклюзивті білім беруде ойын технологиясының қалай қолданылатынына бірнеше мысал келтірейік:

Интерактивті оқыту бағдарламалары: әртүрлі қажеттіліктері бар оқушыларға қолдау көрсету үшін арнайы оқу бағдарламалары мен ойындарды әзірлеуге болады. Бұл бағдарламалар оқушылардың жеке қажеттіліктерін қанағаттандыруға және оларға оқу процесінде қосымша ресурстар немесе кеңестер беруге бейімделуі мүмкін.

Виртуалды шындық (VR) және кеңейтілген шындық (AR): виртуалды және кеңейтілген шындық технологиялары әртүрлі қажеттіліктерге бейімделетін иммерсивті білім беру орталарын құруға мүмкіндік береді. Мысалы, виртуалды модельдеу аутизмі бар балаларға әлеуметтік дағдыларды дамытуға, сондай-ақ ерекше қажеттіліктері бар балаларға өзін-өзі күту дағдыларын үйретуге көмектеседі.

Мобильді құрылғыларға арналған ойын қосымшалары: көптеген білім беру ойындары мен қосымшалары мобильді құрылғыларда қол жетімді және олардың көпшілігі инклюзивті білім беруге бейімделуі мүмкін. Бұл қосымшалар көбінесе интерактивті тапсырмалар мен жаттығуларды ұсынады, оларды оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге болады.

Барлығына қол жетімді компьютерлік ойындар: компьютерлік ойындарды жасаушылар әр түрлі ерекше қажеттіліктері бар адамдар үшін өз өнімдерінің қол жетімділігіне көбірек назар аударады. Бұған геймплейді барлық ойыншыларға қол жетімді ететін теңшелетін басқару элементтері және жауап беретін интерфейстер сияқты қол жетімділік параметрлері кіруі мүмкін.

Бірлескен ойындар мен тапсырмалар: ойын технологиясын әр түрлі қажеттіліктері бар оқушылар арасындағы әлеуметтік өзара әрекеттесу мен ынтымақтастыққа ықпал ететін бірлескен тапсырмалар мен ойындар жасау үшін де

пайдалануға болады. Бұл қарым-қатынас пен ынтымақтастық дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Инклюзивті білім берудегі ойын технологиялары барлық оқушылар үшін оқуды қызықты әрі ынталандырып қана қоймайды, сонымен қатар әр оқушының ерекше қажеттіліктерін ескере отырып, жекелендірілген білім беру тәжірибесін жасауға көмектеседі.

Әрбір әрекет сияқты, білім беру процесінде қолданылатын ойынның да өзіндік функциялары бар.

Ойынның функциясы - оның әр түрлі пайдалылығы. Ойынның әр түрінің өзіндік пайдалылығы бар. Мәдениеттің педагогикалық феномені ретінде ойынның маңызды функцияларын бөліп көрсетейік.

- Ойынның әлеуметтік-мәдени мақсаты.
- Ұлтаралық коммуникация функциясы.
- Ойындағы адамның өзін-өзі тану функциясы.
- Коммуникативті ойын.
- Ойынның диагностикалық функциясы.
- Ойынның ойын терапиясының қызметі.
- Ойындағы түзету функциясы.
- Ойынның ойын-сауық функциясы.

Инклюзивті білім беруде ойын технологиясының әртүрлі түрлерін қолдануға болады:

- Дидактикалық ойындар: бұл ойындар нақты білімді, дағдыларды және дағдыларды үйренуге бағытталған.

- Рөлдік ойындар: бұл ойындар балаларға әртүрлі рөлдерді сынап көруге және қиялын дамытуға мүмкіндік береді.

- Драмалық ойындар: бұл ойындар балаларға өмірдегі әртүрлі жағдайларды ойнауға және актерлік қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

- Ережелермен ойындар: бұл ойындар балаларға ережелерді сақтауға және өзін-өзі тәрбиелеуге үйренуге мүмкіндік береді.

- Сенсорлық дағдыларды дамыту ойындары: бұл ойындар балаларға көру, есту, жанасу, иіс және дәм сияқты сенсорлық дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

- Компьютерлік ойындар: компьютерлік ойындарды балаларда, соның ішінде денсаулығының ерекше мүмкіндіктері бар балаларда әртүрлі дағдыларды дамыту үшін пайдалануға болады.

Г. К. Селевко келесі ойын топтарын қамтиды

Қызмет саласы бойынша:

- Физикалық
- Интеллектуалды
- Еңбек
- Әлеуметтік

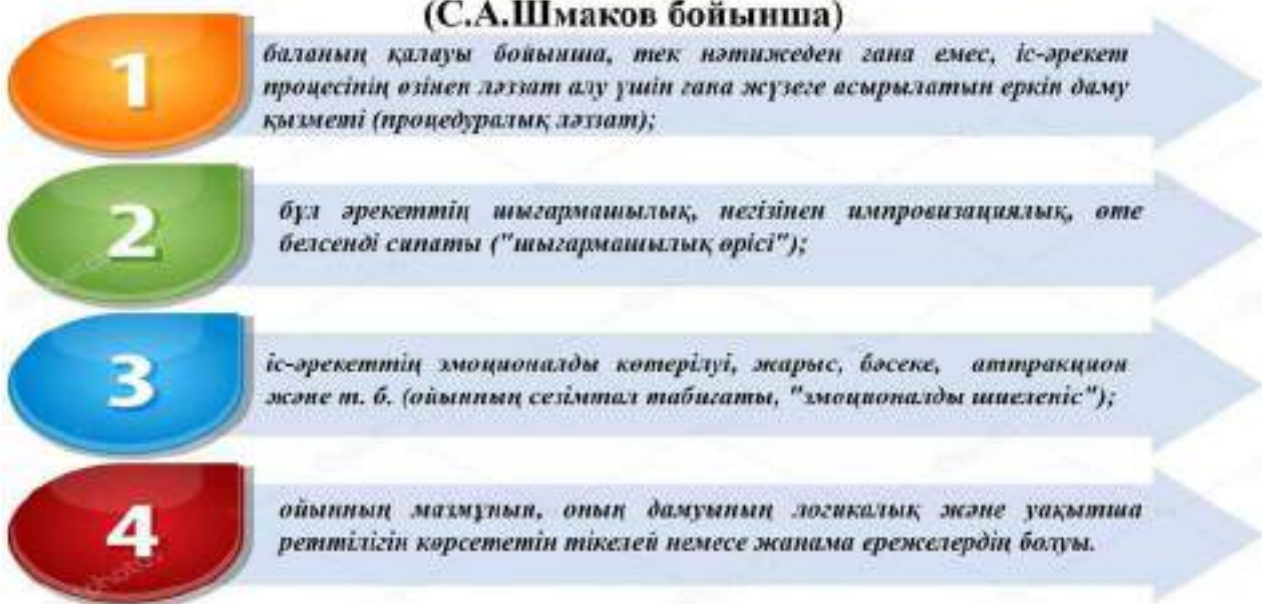
- Психологиялық

Психологиялық процестің сипаты бойынша:

- оқыту, тренинг, бақылау, жалпылау
- танымдық, тәрбиелік, дамытушылық;
- репродуктивті, өнімді, шығармашылық;
- коммуникативтік, диагностикалық, кәсіптік бағдарлау, психотехникалық.

Ойын әдістемесі бойынша:	Пәндік сала бойынша:	Ойын ортасы бойынша:
<ul style="list-style-type: none">• Пәндік• Сюжеттік• Рөлдік• Іскерлік• Имитациялық• Драматизация ойындары	<ul style="list-style-type: none">• математикалық, физикалық, экологиялық;• музыкалық, театрлық, әдеби; еңбек, техникалық;• дене шынықтыру, спорт, әскери-қолданбалы, туристік, халықтық;• әлеуметтік, басқарушылық, экономикалық	<ul style="list-style-type: none">• заттық / заттық емес;• жұмыс үстелі, бөлме, көше, рельефте;• компьютерлік, телевизиялық, ТҚО;• техникалық, қозғалыс құралдарымен.

Ойындардың көпшілігінде төрт негізгі қасиет бар (С.А.Шмаков бойынша)

Процесс ретінде ойын құрылымына мыналар кіреді:

- ойнайтын рөлдер;
- ойын әрекеттері осы рөлдерді жүзеге асыру құралы ретінде;
- заттарды ойын арқылы пайдалану, яғни нақты заттарды ойын, шартты заттармен алмастыру;
- ойыншылар арасындағы нақты қатынастар;
- сюжет (мазмұн) - ойында шартты түрде ойнатылатын шындық саласы.

Ойын әдістемесінің сипаты бойынша педагогикалық ойындардың типологиясы кең. Біз қолданылатын түрлердің ең маңыздыларын ғана көрсетеміз:

пәндік, сюжеттік, рөлдік, іскерлік, имитациялық және драмалық ойындар. Пән бойынша барлық мектеп пәндері бойынша ойындар бөлінеді

Сонымен, ойын технологиясының ерекшелігін көбінесе ойын ортасы анықтайды: ойындарды заттармен және заттарсыз, үстел, бөлме, көше, рельефте, компьютерде және Ts--мен, сондай-ақ әртүрлі көлік құралдарымен ажыратыңыз.

Мақсатты бағдарлау спектрі

Дидактикалық: ой-өрісін кеңейту, танымдық іс-әрекет; ЗУНДЫ практикалық іс-әрекетте қолдану; практикалық іс-әрекетте қажетті белгілі бір дағдылар мен дағдыларды қалыптастыру; жалпы білім беру дағдылары мен дағдыларын дамыту; еңбек дағдыларын дамыту.

Тәрбиешілер: тәуелсіздікке, ерік-жігерге тәрбиелеу; белгілі бір тәсілдерді, ұстанымдарды, адамгершілік, эстетикалық және дүниетанымдық көзқарастарды қалыптастыру; ынтымақтастыққа, ұжымшылдыққа, көпшілдікке, коммуникативтілікке тәрбиелеу.

Дамытушылық: зейінді, есте сақтауды, сөйлеуді, ойлауды, салыстыру, салыстыру, ұқсастықтарды табу, қиял, қиял, шығармашылық қабілеттер, эмпатия, рефлексия, оңтайлы шешімдер таба білу қабілеттерін дамыту; оқу іс-әрекетінің мотивациясын дамыту.

Әлеуметтендіру: қоғамның нормалары мен құндылықтарымен таныстыру; қоршаған орта жағдайларына бейімделу; стрессті бақылау, өзін-өзі реттеу; қарым-қатынасқа үйрету; психотерапия.

Орта және орта мектеп жасындағы ойын технологиялары

Жасөспірім кезінде өз әлемін құру қажеттілігінің күшеюі, ересектерге деген ұмтылыс, қиялдың, қиялдың қарқынды дамуы, стихиялық топтық ойындардың пайда болуы байқалады.

Орта мектеп жасындағы ойынның ерекшеліктері-қоғам алдында өзін-өзі растауға, әзіл-оспақты бояуға, ұтыс ойынына ұмтылуға, сөйлеу әрекетіне назар аудару.

Оқытуға ойын әдістерін енгізу оған қолайлы жағдай жасауға мүмкіндік береді. Оқытудағы ойын әдістері әсіресе назар тапшылығы гиперактивтілігінің бұзылуынан зардап шегетін балалармен жұмыс істеу кезінде маңызды. Театрландырылған ойындарға қатысу зейін тапшылығы гиперактивтілігінің бұзылуынан зардап шегетін бала үшін оқу материалын игерудің бір жолы болуы мүмкін.

Осылайша, оқыту технологияларының үлкен арсеналы жинақталған. Теоретиктер мен практиктердің еңбектерінде ұсынылған әр түрлі әдістерді, құралдар мен әдістерді қолдану негізінде құрылған әр түрлі дидактикалық

теорияларға сілтеме жасай отырып, қарапайым мектеп оқушыларын оқыту технологиялары, сыныптар инклюзивті білім беру кеңістігіне бейімделіп, әр түрлі балалардың оқу процесін бір сыныпта ұтымды етуге мүмкіндік береді.

Ойын технологиясының көмегімен:

- ойын түрінде білім беру бағдарламасы игеріледі;
- әлеуметтік топтағы мінез-құлық ережелері мен рөлдері игеріледі (қоғамның шағын модельдері), содан кейін "үлкен өмірге" ауысады;
- бірлескен ұжымдық іс-әрекет дағдылары игеріледі, қойылған ойын мақсаттарына жету үшін қажетті оқушылардың жеке сипаттамалары пысықталады;
- ойынға қатысушылар, қосымша құралдармен — көрнекі құралдармен, оқулықтармен, компьютерлік технологиялармен тартылған мұғалімдер енгізген мәдени дәстүрлер жинақталады;
- оқу пәнінің ұғымдары, тақырыптары игеріледі.

Инклюзивті білім беру жағдайында ЕБҚ бар балалар үшін даму ортасын құруда ойын технологияларын пайдалану кешенді түрде қамтамасыз ететін оңтайлы құрал болып табылады:

- баланың жаңа даму жағдайына бейімделуінің сәттілігі;
- бастауыш сынып оқушысын өзінің іс-әрекеті мен мінез-құлқының субъектісі ретінде дамыту, оның тиімді әлеуметтенуі;
- оның моральдық, психикалық және физикалық денсаулығын сақтау және нығайту.

Оқу процесін жандандыруға және қарқындалуға ставка жасайтын заманауи білім беру мекемелерінде ойын технологиясы келесі жағдайларда қолданылады:

- оқу пәнінің тұжырымдамасын, тақырыбын және тіпті бөлімін игерудің дербес технологиялары ретінде;

- неғұрлым кең технологияның элементтері (кейде өте маңызды) ретінде;

- сабақ технологиясы немесе оның фрагменті ретінде (кіріспе, түсіндіру, бекіту, жаттығу, бақылау);

- мектептен тыс жұмыс технологиясы ретінде.

Ойын кезеңдері

1. Ойын таңдау
2. Дайындық
3. Ойынға кіріспе
4. Командаларға бөлу, рөлдерді бөлу
5. Ойын жағдайын дамыту.
6. Ойынды аяқтау

Ойын технологиясын инклюзивті сыныпта қолдану үлкен әлеуетке ие. Тақырыпты үйрену кезінде оқу процесін белсендіру және оқушыларды ынталандыру үшін ойынды пайдаланыңыз.

Педагогикалық ойындардың бірнеше түрлері бар:

Физикалық

Ойлау

Іскерлік, қоғамдық және психологиялық

Ойындар топтары педагогикалық процестің түріне қарай бөлінеді:

Оқу

Танымдық

Репродуктивті

Коммуникативті

Ойын әдістемесінің бейнесі бойынша ойындар бірнеше топқа бөлінеді, ал айырмашылық процесс ережелерін құруға негізделген. біріншісі-қатаң белгіленген ережелері бар ойындар; екіншісі-ойын кезінде орнатылатын ережелермен, басқалары-еркін ойын элементімен.

Түрлерге бөлу өте көп:

- Сюжеттік
- Іскерлік
- Рөлдік
- Пәндік
- Имитациялық
- Драматизация ойындары

Мамандар ойындарды типтік топтарға бөледі, онда олар өз типтері бойынша орналасады:

- Ойын мерекелері
- Ойын фольклоры
- Театрлық іс-шаралар
- Тренингтер
- Сауалнамалар, анкета, тесттер
- Импровизация
- Жарыстар, қарсыластар
- Конкурстар, старттар және т. б.

Педагогикадағы ойын жағдайы-баланы инклюзивті оқытудың маңызды аспектілерінің бірі. Жүйе тек мектеп жасына дейінгі балаларға ғана емес, сонымен қатар орта мектепте де қолданылады. Уақыт өте келе ол оқу қызметінен әлеуметтік пайдалы және кәсіби қызметке ауысады. Ол баланың дамуы мен қалыптасу процесінде із қалдырады, бұл ақпараттың үлкен көлемін қамтуға және есте сақтауға мүмкіндік береді.

Ойын технологиясы-бұл оқушылардың мотивациясын жақсарту, инклюзивті орта құру, балаларда әртүрлі дағдыларды дамыту үшін қолдануға болатын тиімді құрал. Инклюзивті білім беруде ойын технологиясын қолдану әртүрлі ерекшеліктері бар балалардың оқу сапасын жақсартуға кең мүмкіндіктер ашады.

Ойындар оқу процесін ынталандыратын, қызықты және инклюзивті етуге мүмкіндік береді, бұл оқушылардың мотивациясына оң әсер етеді, барлық балалар үшін жайлы атмосфера жасайды және олардың жан-жақты дамуына ықпал етеді.

Оқытудың мақсаттары мен міндеттеріне байланысты қолдануға болатын көптеген ойын технологиялары бар.

Балалардың Жасын, қызығушылықтары мен мүмкіндіктерін ескере отырып, ойындарды дұрыс таңдау, сондай-ақ оларды әдістемелік ұсыныстарға сәйкес пайдалану маңызды.

Дұрыс қолданған кезде ойын технологиялары инклюзивті білім беруді барлық балалар үшін шынымен тиімді және қол жетімді етуге мүмкіндік беретін қуатты құралға айналады.

1. Ойын технологиясы дегеніміз не және олардың инклюзивті білім беруде қандай артықшылықтары бар?
2. Инклюзивті білім беруде ойын технологиясының қандай түрлерін қолдануға болады?
3. Инклюзивті білім беруде пайдалану үшін ойындарды қалай дұрыс таңдауға болады?
4. Сабақтың қандай кезеңдерінде ойын технологиясын қолдануға болады?
5. Инклюзивті білім берудегі оқушылардың жетістіктерін бағалау үшін ойындарды қалай пайдалануға болады?
6. ЕБҚ бар балаларда әлеуметтік дағдыларды дамыту үшін драмалық ойындарды қалай пайдалануға болады?
7. ЕБҚ бар балалардың танымдық дағдыларын дамыту үшін қандай компьютерлік ойындар пайдалы болуы мүмкін?
8. Бірлескен ойындар мен тапсырмалар ерекше қажеттіліктері бар оқушылардың әлеуметтік дағдыларын дамытуға қалай ықпал етеді?

ЕБҚ бар балаларды оқытудағы денсаулық сақтау технологиялары, денсаулық мәдениетін қалыптастыру.

Денсаулық сақтау технологиялары ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды, соның ішінде мүгедек балаларды оқытуда шешуші рөл атқарады. Олар оқушылардың физикалық, психикалық және әлеуметтік әл-ауқатына ықпал ететін, денсаулыққа теріс әсер ететін факторларды азайтатын және балалардың оқу процесіне белсенді қатысуын ынталандыратын осындай оқу жағдайларын жасауға бағытталған.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының жарғысына сәйкес, «денсаулық-бұл ауру мен физикалық ақаулардың болмауы ғана емес, толық физикалық, рухани және әлеуметтік әл-ауқат жағдайы».

ЕБҚ және психофизикалық даму ерекшеліктері бар, мүгедектігі бар балалар үшін денсаулық сақтау технологиялары әсіресе маңызды, өйткені олардың денесі мен психикасы әртүрлі стресс факторларына, шамадан тыс жүктемелерге және ауруларға жиі осал болады.

Осы технологияларды енгізу мыналарға ықпал етеді:

Физикалық денсаулықты жақсарту: сырқаттанушылықты азайту, физикалық белсенділікті арттыру және иммундық жүйені нығайту.

Психикалық денсаулықты сақтау: мазасыздықты, стрессті және психоэмоционалды стрессті азайту.

Әлеуметтік бейімделу: қарым-қатынас дағдыларын және басқалармен қарым-қатынасты жақсарту.

Оқу процесін оңтайландыру: денсаулыққа зиян келтірместен білімді тиімді игеру үшін жағдай жасау.

Денсаулық сақтау технологиясының негізгі принциптері

Кешенділік: балаларды жан-жақты сауықтырудың әртүрлі әдістері мен тәсілдерін біріктіру.

Профилактикалық бағыт: оқытудың барлық кезеңдерінде аурулардың алдын алу және денсаулықты сақтау.

Жеке тәсіл: ЕБҚ және психофизикалық даму ерекшеліктері бар, мүгедектігі бар әр баланың жеке ерекшеліктерін ескеру .

Инклюзивтілік: барлық балалардың білім беру процесіне тең қатысуы үшін жағдай жасау.

Әлеуметтік серіктестік: ата-аналармен, Денсаулық сақтау мекемелерімен және әлеуметтік қызметтермен өзара әрекеттесу.

Денсаулық сақтау технологиясы

баланың оқуы мен дамуының барлық кезеңдерінде денсаулығын сақтауға бағытталған білім беру ортасының барлық факторларының өзара байланысы мен өзара іс-қимылын қамтитын шаралар жүйесі.

Денсаулық сақтау технологиясының мақсаты

физикалық және психикалық денсаулықты сақтау мүмкіндігін қамтамасыз ету, оған қажетті білім, салауатты өмір салтын қалыптастыру, алған білімдерін күнделікті өмірде қолдануға үйрету

Міндеттері

Денсаулық сақтау білім беру технологиялары балалардың денсаулығына әсер ету дәрежесі бойынша барлық белгілі технологиялар арасында маңызды болып табылады. Олардың басты белгісі-туындаған мәселелерді шешудің психологиялық-педагогикалық әдістерін, әдістерін, тәсілдерін қолдану.

Денсаулық сақтау технологияларының функциялары:

Денсаулық сақтау технологияларының мысалдары

- Оқу процесін ұйымдастыру
- Психикалық және физикалық белсенділіктің ауысуы.
- Тұрақты дене шынықтыру минуттары және динамикалық үзілістер.
- Бейімделген білім беру бағдарламалары мен оқу материалдарын пайдалану.

Дене шынықтыру және спорт

- ЕБҚ және психофизикалық даму ерекшеліктері бар, мүгедектігі бар балалардың ерекшеліктерін ескере отырып, арнайы дене шынықтыру сабақтары .

- Емдік дене шынықтыру және бейімделгіш спорт.

- Ашық ауада белсенді ойындар мен сабақтар ұйымдастыру.

Психологиялық қолдау

- Білім беру үдерісін психологиялық сүйемелдеу.

- Психотерапиялық сабақтар, арт-терапия, музыкалық терапия.

- Стрессті басқару және өзін-өзі реттеу дағдыларын дамыту бойынша тренингтер.

Рационалды тамақтану

- Мектеп асханаларында теңдестірілген және дұрыс тамақтануды ұйымдастыру.

- Денсаулық ерекшеліктері бар балаларға арналған жеке диеталар.

- Балалар мен ата-аналарға дұрыс тамақтану принциптерін үйрету.

Жайлы білім беру ортасын құру

- Оқу үй-жайларында қолайлы температура мен жарық режимін қамтамасыз ету.

- Эргономикалық жиһаз бен жабдықты пайдалану.

- Шаршау мен көру кернеуін төмендететін технологияларды енгізу.

Денсаулық сақтайтын білім беру технологиясының белгілері

психологиялық және педагогикалық әсерлерді даралау;

қабылдаудың әртүрлі сенсорлық арналарын (көру, есту, жанасу, иіс сезу, мотор сферасы) пайдаланудың дәйектілігі, үйлесімділігі, қанықтылығы;

қызмет түрі мен қарқынының ерекшеліктерін ескеру;

оқушыларға білім берудің интерактивті түрлерін қолдану;

білім беру процесінің шығармашылық сипаты;

жас ерекшеліктерін ескеру;

физиологиялық ерекшеліктерді ескере отырып, білім беру процесін құру.

Эмоционалды шиеленісті жеңілдету

Ойын технологияларын, ойын оқыту бағдарламаларын, түпнұсқа тапсырмалар мен тапсырмаларды пайдалану, сабаққа тарихи экскурсиялар мен шегіністерді енгізу эмоционалды шиеленісті жеңілдетеді. Бұл әдіс сонымен қатар бірнеше түрлі мәселелерді шешуге мүмкіндік береді: оқушылардың психологиялық жүктемесін қамтамасыз ету, оларға даму және тәрбие жоспары туралы ақпарат беру, зерттелетін тақырыптың практикалық маңыздылығын көрсету, тәуелсіз танымдық іс-әрекетті жандандыруға ынталандыру және т. б.

Сабақта қолайлы психологиялық климат құру.

Мүмкін, ең маңызды аспектілердің бірі-сабақ кезінде оқушылардың психологиялық жайлылығы. Бір жағынан, осылайша оқушылардың шаршауының алдын алу мәселесі шешіледі, екінші жағынан, әр баланың шығармашылық мүмкіндіктерін ашуға қосымша ынталандыру пайда болады.

Денсаулықты сақтау және салауатты өмір салтын насихаттау.

Баланың денсаулығын сақтау оқу іс-әрекетін ұйымдастыру үшін қажетті гигиеналық және психологиялық жағдайлар жасауды ғана емес, сонымен қатар әртүрлі аурулардың алдын алуды, сондай-ақ салауатты өмір салтын насихаттауды қамтиды.

Тұлғаға бағытталған технологияларды кешенді пайдалану.

Денсаулық сақтау технологияларының ішінде әр оқушының ерекшеліктерін ескеретін және оның әлеуетін барынша толық ашуға бағытталған жеке тұлғаға бағытталған оқыту технологияларын ерекше атап өтуге болады. Бұған жобалық қызмет технологиялары, сараланған оқыту, ынтымақтастықта оқыту, әртүрлі ойын технологиялары кіреді (олар жоғарыда талқыланды).

Тұлғаға бағытталған оқыту оқу қызметін ұйымдастырудың әртүрлі формалары мен әдістерін қолдануды қамтиды.

Бұл ретте мұғалімнің алдына жаңа міндеттер қойылады:

- әр оқушының сынып жұмысына қызығушылық атмосферасын құру; оқушыларды қателесуден қорықпай мәлімдеме жасауға және тапсырмаларды орындаудың әртүрлі тәсілдерін қолдануға ынталандыру;
- әр оқушыға жұмыс тәсілдерінде бастамашылық, дербестік, таңдау жасауды көрсетуге мүмкіндік беретін сабақта қарым-қатынастың педагогикалық жағдайларын құру;
- оқушының табиғи көрінісі үшін жағдай жасау.

Бұл мәселелерді шешу үшін келесі компоненттерді қолдануға болады

01	Сабақ барысында барлық оқушылардың жұмысына жағымды эмоционалды көңіл күй қалыптастыру;
02	Проблемалық шығармашылық тапсырмаларды қолдану;
03	Тапсырмаларды орындаудың әртүрлі тәсілдерін таңдауға және өз бетінше пайдалануға ынталандыру;
04	Оқушыға материалдың түрін және формасын таңдауға мүмкіндік беретін тапсырмаларды қолдану
05	Рефлексия. Не болғанын, не болмағанын, қандай қателіктер болғанын, қалай түзетілгенін талқылау.

ТОҚ-ны интерактивті оқыту құралы ретінде пайдалану.

Әр түрлі иллюстрациялық материалдар, мультимедиялық және интерактивті модельдер оқу процесін сапалы жаңа деңгейге көтереді.

Компьютерді ұтымды пайдалану принципін сақтау маңызды, өйткені сабақ барысында ТОҚ – ны ұтымсыз қолдану кері нәтижелерге әкелуі мүмкін-шаршау мен психоэмоционалды шиеленістің жоғарылауы.

Компьютерлік презентацияларды дайындау кезінде материалды жеткізуді оңтайландыру принциптерін басшылыққа алу қажет: объектілердің қажетсіз анимацияларын теріс пайдаланбаңыз, көзді тітіркендірмейтін бейтарап фонды таңдаңыз, көзді «ауыртатын» түстер мен олардың комбинацияларынан аулақ болыңыз.

Балалар мен жасөспірімдерді тәрбиелеу және оқыту шарттары олардың денсаулығын қалыптастыруға үлкен үлес қосады. Гигиеналық тұрғыдан толыққанды тіршілік ету ортасы білім беру мекемелерінің абаттандырылуымен және санитарлық жағдайымен анықталады. Мектептің инфрақұрылымына қойылатын гигиеналық талаптар жүйесінде әр түрлі білім беру мекемелерінде жылыту, желдету, су құбыры, кәріз, газ немесе электр плиталары бар жабдықталған асхана бар.

Мектептің толыққанды ортасын құрудың келесі шарты-сауықтыру инфрақұрылымының болуы: ЕДШ сабақтарына арналған залдың болуы; медициналық кабинет және жабдық; стоматологиялық кабинет және жабдық; асхана және оның жарақтандырылуы; барлық оқушылар үшін сапалы тегін тамақтануды ұйымдастыру.

Дене шынықтыру мұғалімдері; педагог-психологтар; педагог-логопедтер; маман аға медбике; маман-стоматолог; психологиялық-логопед-медициналық-педагогикалық қызметтің маман кураторы мамандарды қажетті білікті персоналмен 100% қамтамасыз ету.

Заманауи денсаулық сақтау технологияларының 3 түрі

Денсаулықты сақтау және ынталандыру технологиялары: динамикалық үзілістер, ашық ойындар, релаксация, саусак гимнастикасы, көз гимнастикасы, тыныс алу гимнастикасы, босаңсытатын гимнастика

Салауатты өмір салтын оқыту технологиялары: проблемалық-ойын тренингтері, коммуникативтік ойындар, массаж, өзін-өзі массаж.

Түзету технологиялары: артикуляциялық гимнастика, сөйлеуді түзету технологиялары, психогимнастика, фонетикалық ритак, логоритмика, қозғалтқыштың қолайсыздығын түзету, графомоторлық дағдыларды дамыту

Көптеген әртүрлі денсаулық сақтау технологиялары , оларды ЕБҚ бар балаларды оқытуда қолдануға болады.

Олардың ең көп тарағандары:

- Дене шынықтыру-сауықтыру технологиялары;
- Дене шынықтыру сабақтары;
- Дене шынықтыру минуттары;
- Ашық ойындар;
- Спорттық жаттығулар;
- Қатаю.

Педагогикалық технологиялар:

- Ойын технологиясы;
- Проблемалық оқыту;
- Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар;
- Жобалау қызметінің технологиясы.

Психологиялық технологиялар:

- Арт-терапия;
- Музыкалық терапия;
- Ертегі терапиясы;
- Ойын терапиясы.

Түзету технологиялары:

- Логопедиялық түзету;
- Дефектология;
- Психокоррекция.

Таңдау Денсаулық сақтау технологиясы ЕБҚ бар балаларды оқыту үшін көптеген факторларға байланысты:

Баланың жасы:

- Мектеп жасына дейінгі балалар үшін ойын технологиясы қолайлы.
- Мектеп оқушылары үшін проблемалық оқыту және жобалық қызмет сияқты күрделі әдістерді қолдануға болады.

ЕБҚ түрі:

ЕБҚ-нің кейбір түрлерінде, мысалы, көру қабілетінің бұзылуында арнайы дидактикалық материалдарды қолдану қажет.

Баланың жеке ерекшеліктері:

Таңдау кезінде баланың темпераментін, қызығушылықтарын, даму деңгейін ескеру маңызды Денсаулық сақтау технологиялары.

Денсаулық сақтау технологияларын білім беру процесінің барлық кезеңдерінде қолдануға болады:

Сабақтарда:

- Дене шынықтыру минуттары;
- Ойын жаттығулары;
- Интерактивті тақтамен жұмыс;
- Денсаулық сақтаудың оқыту әдістерін қолдану.

Сабақтан тыс уақытта:

- Спорт секциялары;
- Қызығушылықтары бойынша үйірмелер;
- Экскурсиялар;
- Сауықтыру шаралары.

Ата-аналармен жұмыста:

- Кеңес беру;
- Семинарлар;
- Шеберлік сыныптары.

Қолдану Денсаулық сақтау технологиялары ЕБҚ бар балаларды оқытуда мүмкіндік береді:

- Балалардың денсаулығын сақтау және нығайту;
- Шаршау азаяды;
- Өнімділік жақсарады;
- Ағзаның ауруларға төзімділігі артады.
- Білім сапасын арттыру:
- Балалар материалды жақсы сіңіреді;
- Олардың оқуға деген ынтасы артады;
- Олар белсенді және креативті бола бастайды.
- Білім беру мекемесінде қолайлы климат құру:
- Балалар, тәрбиешілер мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынас жақсаруда;
- Балалардың мазасыздығы мен агрессивтілігі төмендейді.

ЕБҚ және психофизикалық даму ерекшеліктері бар, мүгедектігі бар балаларды оқытудағы Денсаулық сақтау технологиялары қазіргі білім беру процесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Олар балалардың жан-жақты дамуына, денсаулығын сақтауға және табысты әлеуметтік интеграцияға ықпал етеді. Барлық балаларға сапалы білім алуға және денсаулықты сақтауға тең мүмкіндіктер бере отырып, осы технологияларды дамытуды және енгізуді жалғастыру маңызды.

1. Мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытуда Денсаулық сақтау технологияларын қолданудың негізгі мақсаттары қандай?
2. ЕБҚ бар балалармен жұмыс істеуде жиі қолданылатын денсаулық сақтау технологияларының түрлерін тізімденіз.
3. ЕБҚ бар балаларды оқыту үшін денсаулық сақтау технологияларын таңдау қандай факторларға байланысты?
4. Денсаулық сақтау технологияларын білім беру процесінің қандай кезеңдерінде қолдануға болады?
5. ЕБҚ бар балаларды оқытуда денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы қандай нәтижелерге қол жеткізуге болады?
6. Білім беру мекемелерінің жұмыс тәжірибесіне денсаулық сақтау технологияларын енгізу үшін қандай шаралар қабылдау қажет?
7. Денсаулық сақтау технологияларын таңдағанда әр баланың жеке ерекшеліктерін ескеру қаншалықты маңызды?
8. Неліктен ЕБҚ бар балалардың ата-аналарымен ынтымақтастық денсаулық сақтау жүйесін жүзеге асырудың маңызды факторы болып табылады?

Инклюзивті білім берудегі түзету технологиялары

Инклюзивті білім берудің негізгі мақсаты барлық балалар, олардың физикалық, интеллектуалдық, әлеуметтік немесе басқа да ерекшеліктеріне қарамастан, сапалы білім алып, қоғам өміріне толыққанды қатыса алатын жағдайлар жасау болып табылады. Инклюзивті білім берудегі түзету жұмыстары оқу процесіне, ЕБҚ, психофизикалық даму бұзылыстары, мүгедектігі бар балалардың әлеуметтік өзара әрекеттесуі мен бейімделуіне байланысты проблемаларды жоюға немесе азайтуға бағытталған.

Түзету білім беру технологиялары-бұл ЕБҚБ балалармен жұмыс жасауда қолданылатын, олардың дамуындағы бұзышылықтарды түзетуге бағытталған оқыту әдістерінің, формалары мен әдістерінің жиынтығы.

Түзетуші білім беру технологияларын енгізудің негізгі мақсаты-ЕБҚ бар әрбір оқушы үшін оқытудың тиімді жағдайларын қамтамасыз ету және жасау.

Түзету білім беру технологияларын пайдалану арқылы педагог (арнайы педагог) білім беру бағдарламасының ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар оқушылардың қажетті барабар және толық меңгеруін қамтамасыз етуге мүмкіндігі бар.

Оқу процесіне түзету білім беру технологиясын енгізудің тиімділігі көбінесе оның қаншалықты мұқият ойластырылғанына, қойылған мақсаттар мен міндеттерге, балалармен жұмыс жасаудың қандай тәсіліне, сондай-ақ технологияның мазмұнын толтыруға байланысты.

Білім беру түзету технологияларын қолданудың мәні оның түзету оқытуды дараландыру перспективасы мен мүмкіндіктеріне бағытталғандығында.

Жеке түзету бойынша оқыту әр оқушыға өзінің жеке қабілеттері мен мүмкіндіктеріне сәйкес білім беру процесін ұйымдастыруға кепілдік береді.

Түзету білім беру технологияларының түрлері

- Танымдық іс-әрекетті зерттеу және логопедиялық зерттеу технологиясы.
- Деңгейлік саралау технологиясы
- Оқытуды дараландыру технологиясы
- Проблемалық оқыту технологиясы
- Жеке сабақтарда ертегілерді модельдеу және ойнату технологиясы
- Ақпараттық-коммуникативтік технологиялар

Деңгейлік саралау технологиясы

Мақсаты: оқу процесін ЕБҚБ баланың мүмкіндіктері мен қажеттіліктері деңгейінде ұйымдастыру, оқытуды баланың даму ерекшеліктеріне бейімдеу. Бұл түзету технологиясы ЕБҚБ баланың коммуникативтік, танымдық және әлеуметтік-жеке құзыреттерін дамытуға бағытталған.

Технологияны енгізудің жоспарланған нәтижесі-әр оқушыға жеке ерекшеліктер мен мүмкіндіктер негізінде негізгі білім мен дағдыларды игеру.

Танымдық іс-әрекетті зерттеу және сөйлеу терапиясын зерттеу технологиясы.

Мақсаты: дамуында бұзылыстары бар балалардағы сөйлеу дамуын толық және сапалы бағалауды жүзеге асыру. Бұл түзету технологиясы ЕБҚБ балалардың коммуникативтік құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған.

Технологияны енгізуден күтілетін нәтиже-ЕБҚБ әр баланың сөйлеу қабілетінің бұзылуы туралы ең дәл және толық ақпарат алу, анықталған бұзушылықтарды түзетуге бағытталған сауатты лого-түзету жұмыстарын құру.

Оқытуды дараландыру технологиясы

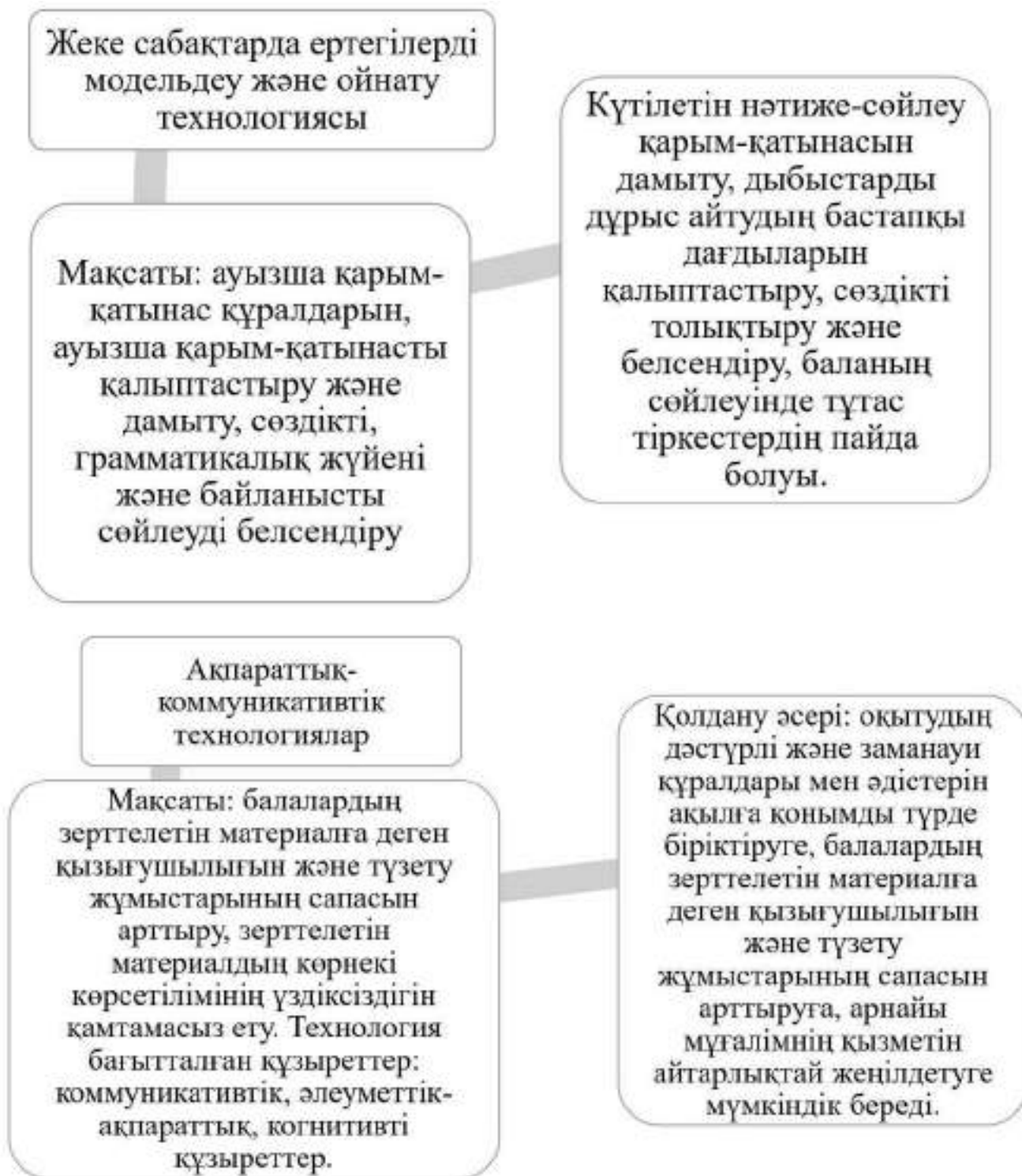
Мақсаты: ЕБҚБ баланың жеке басын, оның әлеуетті мүмкіндіктері мен қабілеттерін сақтау және одан әрі дамыту. Технология когнитивті және әлеуметтік-ақпараттық құзыреттерді дамытуға бағытталған.

Технологияны енгізудің күтілетін әсері мыналар болып табылады: ЕБҚБ оқушылардың үлгермеуінің алдын алу; таяудағы даму аймағына сүйену арқылы оларда білім, білік және дағдыларды қалыптастыру; оқуға деген ынтаны арттыру және танымдық процестерді дамыту (есте сақтау, ойлау және т.б.).

Проблемалық оқыту технологиясы

Мақсаты: дербес қызмет тәсілдерін қалыптастыру және дамыту. Технология бағытталған негізгі құзіреттіліктер коммуникативті және танымдық болып табылады.

Технологияны енгізудің әсері проблемалық жағдайларды шешу, танымдық белсенділік пен ойлау қабілеттерін дамыту бойынша ЕБҚБ оқушылардың белсенді әрекетін қалыптастыру болып табылады.

Сондай-ақ, барлық оқушыларды толыққанды қамтуға және оқытуға ықпал ететін басқа да іс-шаралар бар.

Жеке даму бағдарламалары: әр баланың ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеретін жеке білім беру маршруттарын құру және іске асыру.

Психологиялық қолдау: психологпен үнемі кеңесу, жеке және топтық психотерапиялық сабақтар өткізу.

Түзету және дамыту сабақтары: сөйлеу, когнитивтік және моторлық бұзылуларды түзетуге бағытталған логопедиялық, дефектологиялық, нейропсихологиялық сабақтар.

Әлеуметтік бейімделу және интеграция

Әлеуметтік дағдыларды дамыту: коммуникативтік дағдыларды дамыту бойынша тренингтер, мінез-құлықты басқару бойынша тренингтер.

Инклюзивті іс-шаралар: ЕБҚ, психофизикалық дамуы бұзылған, мүгедектігі бар балаларды ұжымға біріктіруге ықпал ететін бірлескен іс-шараларды (экскурсиялар, Мерекелер, спорттық жарыстар) ұйымдастыру.

Әлеуметтік тәлімгерлік: “buddy system” бағдарламалары, онда оқушылар бір-біріне ЕБҚ, психофизикалық даму кемістігі бар, күнделікті мектеп өмірінде мүгедектігі бар балаларды қолдау арқылы көмектеседі.

Педагогтерді әдістемелік қолдау

Кәсіптік даму: педагогтердің біліктілігін үнемі арттыру және ЕБҚ, психофизикалық дамуы бұзылған, мүгедек балалармен жұмыс істеу әдістері мен технологияларына оқыту.

Консультациялар мен бақылаулар: нақты проблемалық жағдайларды шешуде мамандардың (психологтар, дефектологтар, логопедтер) көмегі.

Бейімделген оқу материалдарын әзірлеу: ЕБҚ, психофизикалық дамуы бұзылған, мүгедектігі бар балалардың ерекше қажеттіліктерін ескеретін оқу бағдарламалары мен оқу құралдарын жасау.

Технологиялар мен көмекші құралдарды қолдану

Ассистивті технологиялар: арнайы құрылғылар мен бағдарламалық жасақтаманы пайдалану (мысалы, мәтінді дыбыстау функциясы бар мәтіндік процессорлар, нашар көретін және нашар еститін құрылғылар).

Қашықтықтан оқыту технологиялары: мектепке тұрақты түрде бара алмайтын балаларды оқыту үшін онлайн платформалар мен ресурстарды қолдану.

Мультимедиялық ресурстар: материалды қабылдау мен есте сақтауды жақсарту үшін интерактивті тақталарды, білім беру қосымшаларын және басқа мультимедиялық құралдарды пайдалану.

Медициналық сүйемелдеу.

Медициналық мекемелермен ынтымақтастық: тұрақты медициналық тексерулер, ОЖБ құруға дәрігерлердің қатысуы.

Оңалту іс-шаралары: тікелей білім беру мекемесінде физиотерапия, емдік дене шынықтыру және басқа да оңалту рәсімдерін жүргізу.

Соңғы уақытта ЕБҚ бар оқытушылармен түзету жұмыстарында заманауи бағыттар қарқынды дамып келеді. Осы технологиялар мен әдістердің көпшілігі арнайы кәсіби білікті дайындықты қажет етеді, яғни оны тек маман қолдана алады. Алайда, кейбір элементтерді жалпы білім беру процесінде қолдануға болады. Олардың кейбіреулеріне тоқтауға болады.

ЕБҚБ БІЛІМ АЛУШЫЛАРМЕН ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСЫНДАҒЫ ЗАМАНАУИ БАҒЫТТАР

Музыкалық терапия саласындағы заманауи зерттеулер бірнеше бағытта дамиды, олардың ішінде клиникалық, көркемдік және эстетикалық, психофизиологиялық және т. б.

Музыкалық терапияны зерттеумен байланысты және интегративті медицина, Жалпы, арнайы психология саласындағы тиімділік пен перспективаны көрсететін ғылыми жұмыстар музыкалық терапияға бүкіл ғылыми бағыт мәртебесін береді.

Музыкалық терапия негізінде ЕБҚ бар балалармен әлеуметтік-оңалту жұмысының сәттілігі музыканың адамға үйлесімді, әлеуметтік бейімделу әсерімен қамтамасыз етіледі.

Мұндай әсер ету мүмкіндігі адамның ұйымдық ұқсастығына байланысты – оның үш дыбыстық қабатының бірлігімен ұсынылған дене, рухани және рухани көріністері мен музыкасының бірлігі ретінде:

- физика-акустикалық (ритак, қарқын, тембр, динамика) ,
- коммуникативті-интонациялық (интонация)

- рухани-құндылық (лад, тональность, әуен, үйлесімділік, форма, жанр)

Науқастың процеске қосылу формасына байланысты музыкалық терапияның үш түрі бар:

- рецептивті-композицияларды пассивті тыңдау;

- белсенді-тыңдауды аспапта ойнаумен, ән айтумен ұштастыру;

- интегративті-арт-терапияның басқа түрлерін қолдана отырып, мысалы, пантомима, музыкаға модельдеу, музыкадан шабыт алған суреттерді салу

Музыкалық терапия-бұл инклюзивті білім беруде әртүрлі мақсаттарға жету үшін қолдануға болатын қуатты құрал, мысалы:

Әлеуметтік бейімделу және интеграция: Музыка әртүрлі қабілеттері бар балалардың өзара әрекеттесуі үшін табиғи орта жасайды, оларға байланыс орнатуға, ынтымақтастыққа және қауымдастық сезімін дамытуға көмектеседі.

Қарым-қатынас дағдыларын дамыту: Музыка қарым-қатынас үшін көпір бола алады, әсіресе сөйлеу қабілеті шектеулі балалар үшін. Музыкалық ойындар, ән айту және Музыка тыңдау оларға өз ойларын, сезімдері мен қажеттіліктерін білдіруге көмектеседі.

Эмоционалды-психологиялық даму: Музыка біздің эмоцияларымызға әсер ету қабілетіне ие, балаларға стрессті, мазасыздықты және ашуды жеңуге көмектеседі. Ол сондай-ақ өзін-өзі бағалауды, өзіне деген сенімділікті арттыру және өзіне деген оң көзқарасты дамыту үшін қолданыла алады.

Когнитивті даму: музыкалық іс-шаралар мидың белсенділігін ынталандырады, есте сақтау қабілетін, зейінін, зейінін және проблемаларды шешу дағдыларын жақсартады.

Физикалық даму: музыканы моториканы, үйлестіруді, тепе-теңдікті және жалпы моториканы дамыту үшін пайдалануға болады.

Инклюзивті білім беруде музыкалық терапияны қолдану мысалдары:

Инклюзивті оркестр құру: әр түрлі қабілеттері бар балалар әр түрлі аспаптарда бірге ойнай алады, музыка жасайды және сонымен бірге командалық дағдыларды дамытады.

Музыкалық ойындар: математика, жазу және оқу сияқты әртүрлі пәндерді оқыту үшін музыкалық ойындарды пайдалану оқу процесін қызықты әрі барлық балаларға қолжетімді ете алады.

Ән айту: топта да, жеке де ән айту балаларға вокалдық дағдыларын дамытуға, тыныс алуды жақсартуға және өзіне деген сенімділікті арттыруға көмектеседі.

Музыка тыңдау: әртүрлі жанрлар мен стильдердегі музыканы тыңдау балаларға әртүрлі мәдениеттермен танысуға, эмоционалды қабылдауды дамытуға және қиялды ынталандыруға көмектеседі.

Музыкаға арналған қозғалыс терапиясы: музыкаға негізделген қозғалыстар балаларға үйлестіруді, тепе-теңдікті және жалпы моториканы жақсартуға, сондай-ақ би арқылы эмоцияларын білдіруге көмектеседі.

Құм терапиясы мен шығармашылық бір-бірін жақсы толықтырады, ең алдымен ұсақ моторикамен тығыз байланысты. Оның көмегімен ми жарты шарларының белсенді дамуы жүзеге асырылады. Мұның бәрін шығармашылық толықтырады

Құм терапиясы - бұл құммен ойнау ғана емес, сонымен қатар әртүрлі мақсаттарға жету үшін инклюзивті білім беруде қолдануға болатын қуатты құрал:

Әлеуметтік-эмоционалды даму: Құм терапиясы қауіпсіз және шығармашылық орта жасайды, онда балалар өз сезімдерін, ойлары мен тәжірибелерін үкімнен қорықпай еркін жеткізе алады. Бұл оларға мазасыздықты, ашуды, қорқынышты және басқа жағымсыз эмоцияларды жеңуге, сондай-ақ өзін-өзі реттеу және эмоционалды интеллект дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Қарым-қатынас дағдылары: құммен ойнау, әсіресе сөйлеу қабілеті шектеулі балалар үшін көпір бола алады. Бұл оларға ауызша және вербалды емес қарым-қатынас дағдыларын дамытуға, сондай-ақ тыңдау мен түсіну дағдыларын жақсартуға көмектеседі.

Когнитивті даму: Құм терапиясы мидың белсенділігін ынталандырады, есте сақтау қабілетін, зейінің, зейінін және проблемаларды шешу дағдыларын жақсартады. Ол сондай-ақ шығармашылық ойлауды, қиялды және шығармашылықты дамытуға ықпал етеді.

Ұсақ моториканы дамыту: құммен жұмыс қолдың ұсақ бұлшықеттерін тартады, бұл қозғалысты үйлестіруді, ептілікті және қолды бақылауды жақсартуға көмектеседі.

Сенсорлық даму: құм терапиясында қолданылатын әртүрлі құм құрылымы мен әртүрлі материалдар сенсорлық рецепторларды ынталандырады, бұл балаларға тактильді сезімталдықты дамытуға және сенсорлық тәжірибені байытуға көмектеседі.

Инклюзивті білім беруде құм терапиясын қолдануға болады:

Жеке және топтық сабақтарды құру үшін: құм терапиясы әр баланың қабілеттері мен шектеулеріне қарамастан жеке қажеттіліктеріне бейімделуі мүмкін.

Әр түрлі мәселелерді шешу үшін: құм терапиясын оқу қиындықтары, мінез-құлық проблемалары, қарым-қатынас проблемалары, эмоционалдық қиындықтар, жарақаттар және т. б. сияқты әртүрлі мәселелерді шешу үшін пайдалануға болады.

Инклюзивтілікті арттыру үшін: құм терапиясы барлық балалар өздерінің қабілеттеріне қарамастан өздерін жайлы және қауіпсіз сезінетін инклюзивті орта жасайды.

Инклюзивті білім беруде құм терапиясын қолдану мысалдары:

Құмсалғышта еркін ойнау: балаларға өз әлемдерін, әңгімелері мен сюжеттерін құра отырып, құммен еркін ойнауға мүмкіндік беріледі.

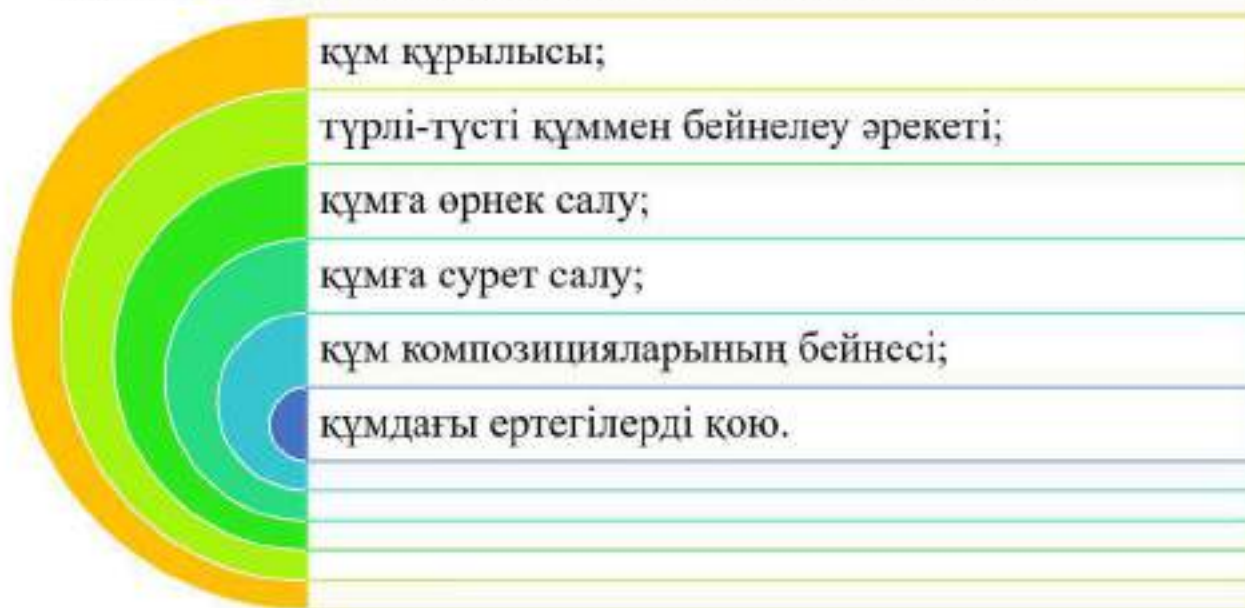
Құм суреттерін жасау: Балалар сезімдерін, ойлары мен тәжірибелерін білдіру арқылы әртүрлі тақырыптарда құм суреттерін жасайды.

Рөлдерді жоғалту: балалар құм мен мүсіншелер арқылы өмірдегі әртүрлі жағдайларды жоғалтады.

Ертегі терапиясы: балалар құм мен фигуралардың көмегімен ертегілерді ойлап табады және айтады.

Мандалотерапия: балалар құмнан мандалалар жасайды, бұл оларға демалуға, назар аударуға және ішкі үйлесімділікке қол жеткізуге көмектеседі.

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚҰМСАЛҒЫШТАҒЫ ЖҰМЫС ТҮРЛЕРІ

Құм терапиясы-әртүрлі қабілеттері бар балалардың дамуына, үйренуіне және әлеуетіне жетуіне көмектесетін инклюзивті білім берудің тиімді және құнды құралы.

Маңыздысы, құм терапиясын ерекше қажеттіліктері бар балалармен тәжірибесі бар білікті маман жүргізуі керек.

Ертегі терапиясы-психотерапияның бір түрі, өнер терапиясының бағыттарының бірі. Ертегілерде адамның әмбебап тәжірибесі, соның ішінде психологиялық тәжірибесі бейнеленген.

Ертегі терапиясы-білім беру процесінде балаларды психологиялық түзету және қолдау үшін қолданылатын арт-терапия әдістерінің бірі. Инклюзивті білім беруде ертегі терапиясы ерекше рөл атқарады, өйткені ол ЕБҚ бар балаларға

эмоционалды саланы, қарым-қатынас дағдыларын дамытуға көмектеседі, сонымен қатар мектеп ұжымына әлеуметтік бейімделу мен интеграцияға ықпал етеді.

Эмоционалды қолдау: балаларға ертегілердің бейнелері мен сюжеттері арқылы эмоцияларын білдіруге және түсінуге көмектеседі.

Мінез-құллықты түзету: өзін-өзі реттеу дағдыларын дамытуға және оның мінез-құлқын басқаруға ықпал етеді.

Әлеуметтік бейімделу: қарым-қатынас дағдыларын жақсартады, басқалармен қарым-қатынас орнатуға көмектеседі.

Қиял мен шығармашылықты дамыту: шығармашылық ойлау мен қиялды ынталандырады.

Ертегі терапиясының негізгі принциптері

Жеке тәсіл: әр баланың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, ертегілер мен әдістерді таңдау.

Баланың белсенді қатысуы: балаларды ертегілер жасау процесіне тарту, сахналау мен талқылауға қатысу.

Қауіпсіз атмосфера: балалар өздерін жайлы және қауіпсіз сезінетін жағдайлар жасау.

Кешенді әсер: баланың жан-жақты дамуы үшін әр түрлі әрекеттерді (әңгіме, оқу, сурет салу, драматизация) қолдану.

Т. д. Зинкевич-Евстигнеева ертегілердің келесі классификациясын анықтады:

1. Психокоррекциялық-мінез-құллықты түзету үшін арнайы жазылған ертегілер мен әңгімелер,

2. Психотерапиялық-баланың эмоцияларына әсер ететін ертегілер,

3. Медитация-релаксация, шиеленісті жеңілдетеді, стресске қарсы әсермен сипатталады,

4. Көркем-авторлық, халық ертегілері, астарлы әңгімелер, аңыздар, ертегілер және т. б.

5. Дидактикалық ертегілер.

Ертегі терапиясының әдістері мен тәсілдері

Ертегілерді оқу және талқылау: мұғалім немесе психолог балаларға ертегі оқып, содан кейін оның мазмұнын, кейіпкерлердің эмоцияларын және мүмкін болатын қорытындыларды талқылайтын классикалық әдіс.

Өз ертегілерін жасау: балалар өз ертегілерін өздері ойлап табады және айтады, бұл шығармашылық ойлау мен өзін-өзі көрсетуге ықпал етеді.

Ертегілерді сахналау: балаларға қарым-қатынас дағдылары мен командада жұмыс істеу қабілетін дамытуға көмектесетін костюмдер мен жиынтықтарды қолдана отырып, ертегі сюжеттерін ойнау.

Ертегілерді салу: балалар ертегілерге иллюстрациялар салады немесе графикалық түрде өз әңгімелерін жасайды, бұл қиял мен ұсақ моториканың дамуына ықпал етеді.

Ертегі ойындары: ертегі сюжеттеріне негізделген ойындар балаларға процеске белсенді қатысуға және ойын дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Инклюзивті білім берудегі ертегі терапиясының мысалдары

Агрессивті балалармен жұмыс: кейіпкерлер ашу мен агрессиямен күресуді Үйренетін ертегілер балаларға эмоцияларын түсінуге және басқаруға көмектеседі.

Аутизм спектрі бар балаларды әлеуметтендіру: әлеуметтік жағдайлар мен өзара әрекеттесуді сипаттайтын ертегілер АСБ бар балаларға әлеуметтік нормаларды жақсы түсінуге және басқа адамдармен қарым-қатынасты үйренуге көмектеседі.

Қорқыныш пен алаңдаушылықты түзету: кейіпкерлер өз қорқыныштарын жеңетін ертегілер балаларға өз уайымдарын жеңуге көмектеседі.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды қолдау: табысқа жететін ерекше қажеттіліктері бар батырлар туралы ертегілер балаларға өз күштері мен мүмкіндіктеріне сенуге көмектеседі.

Ертегілер Р. М. Ткач классификациясында ұсынылған жиі кездесетін балалар проблемалары бойынша бөлінеді:

- әртүрлі қорқыныштары бар балалар үшін;
- гиперактивті балалар үшін;
- агрессивті балалар үшін;
- мінез-құлқы бұзылған балалар үшін;
- отбасылық қарым-қатынас проблемаларына тап болған балалар үшін;
- өмірінде маңызды адамдарынан, сүйікті жануарларынан айырылған балалар үшін

Ертегі терапиясының мысалы

Тақырыпқа кіріспе: мұғалім талқыланатын ертегі туралы әңгімелейді, балаларды қызықтыру үшін сұрақтар қояды.

Ертегіні оқу: мұғалім кейіпкерлердің негізгі сәттері мен эмоцияларына баса назар аудара отырып, ертегіні оқиды.

Ертегіні талқылау: балалар өз әсерлерімен бөліседі, кейіпкерлердің мінез-құлқын талқылайды, олардың әрекеттерін талдайды.

Шығармашылық іс-әрекет: балалар ертегіге иллюстрациялар салады, қолөнер жасайды немесе көріністер жасайды.

Қорытынды талқылау: сабақты қорытындылау, ертегімен жұмыс кезінде алынған қорытындылар мен эмоцияларды талқылау.

Инклюзивті білім берудегі ертегі терапиясы ЕБҚ бар балалардың эмоционалды және әлеуметтік дамуына ықпал ететін күшті құрал болып табылады. Бұл әдіс балаларға эмоцияларын білдіруге, қарым-қатынас дағдылары мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді және олардың мектеп ортасында бейімделуін жақсартады. Барлық балаларға жан-жақты қолдау мен дамуды қамтамасыз ете отырып, білім беру бағдарламаларына ертегі терапиясын дамытуды және енгізуді жалғастыру маңызды.

Қазіргі түзету педагогикасында саусақтардың ұсақ моторикасын дамытудың келесі әдістері ажыратылады: сурет салудың және сурет салудың әртүрлі түрлері мен әдістері, соның ішінде дәстүрлі емес сурет салу, пластилиннен, саздан және тұзды қамырдан мүсіндеу, қағазбен жұмыс, оригами, тоқу және тоқу, аппликация, құрылыс, қайшымен кесу, Жарма, моншақ ойындары, түймелер, ұсақ тастар, саусақ гимнастикасы және өзін-өзі массаж, саусақ ойындары

Кинезиологиялық таспалау әдістемесі қозғалғыштығын шектемей және қозғалыстарды шектемей, бұзылған қозғалысты толық қолдауды, қауіпсіздікті және түзетуді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді

Бастапқыда ауырсынуды жеңілдету және спортшылардың жұмысын жақсарту үшін жасалған кинезио таспасы инклюзивті білім беруде де қолданылады. Бұл әдіс әртүрлі даму ерекшеліктері бар балаларға пайдалы болуы мүмкін, бұл оларға физикалық белсенділікті жақсартуға, ауырсынуды азайтуға және жалпы әл-ауқатты арттыруға көмектеседі. Инклюзивті білім беруде кинезио таспаны қолданудың бірнеше аспектілерін қарастырыңыз:

1. Моториканы жақсарту

Церебральды сал ауруы, гипотония, гипертония және басқа да қозғалыс бұзылыстары бар балалардағы мотор функцияларын қолдау және жақсарту үшін кинезио таспаларды қолдануға болады. Таспалар буындарды тұрақтандыруға, бұлшықет кернеуін азайтуға және қозғалыс координациясын жақсартуға көмектеседі.

2. Ауырсыну мен шаршауды азайту

Әр түрлі бұзылулармен байланысты созылмалы ауруы бар балалар кинезио таспасының арқасында жақсаруы мүмкін. Таспалар ауырсыну мен шаршауды азайтады, бұл оқу процесіне жақсы қатысуға ықпал етеді және физикалық белсенділікке деген ынтаны арттырады.

3. Позаны түзету

Позасы бұзылған балалар үшін кинезио таспасы пайдалы құрал болуы мүмкін. Таспаларды дұрыс қолдану омыртқаны тегістеуге, позаны жақсартуға және сколиоздың дамуын болдырмауға көмектеседі.

4. Сенсорлық қолдау

Аутизмі немесе сенсорлық бұзылулары бар балаларда сенсорлық интеграцияны жақсарту үшін кинезио таспаларды қолдануға болады. Олар нәрестеге денесін және айналасындағы кеңістікті жақсырақ қабылдауға көмектесетін жұмсақ тактильді әсерді қамтамасыз етеді.

5. Әлеуметтік бейімделу және қосу

Кинезио таспасының арқасында физикалық шектеулердің төмендеуі және әл-ауқаттың жақсаруы балалардың мектептегі және сыныптан тыс жұмыстарға

белсенді қатысуына ықпал етеді, бұл олардың әлеуметтік бейімделуін және ұжымға кірігуін жақсартады.

Логопедияда кинезиотерапия қолданылу жағдайлары

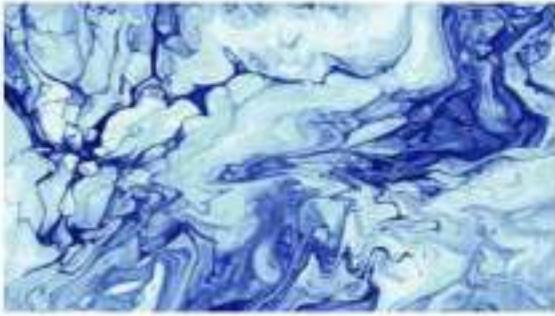
Практикалық қолдану

Мамандарды оқыту: мұғалімдер мен тәрбиешілерге кинезио таспаларын дұрыс қолдану бойынша оқытудан өту маңызды. Бұған сертификатталған мамандардың біліктілігін арттыру курстары мен шеберлік сыныптары кіруі мүмкін.

Жеке тәсіл: кинезио таспаны қолдану әр баланың қажеттіліктеріне қарай жекелендірілуі керек. Диагносттарды, физикалық мүмкіндіктерді және жеке қалауды ескеру қажет.

Медициналық мамандармен бірлесіп жұмыс істеу: кинезио таспаларын тиімді қолдану мұғалімдер, ата-аналар және медициналық мамандар (мысалы, физиотерапевтер мен ортопедтер) арасындағы тығыз ынтымақтастықты қажет етеді.

Инклюзивті білім берудегі кинезио таспасы әртүрлі бұзылулары бар балалардың өмір сүру сапасын айтарлықтай жақсартатын перспективалық әдіс болып табылады. Бұл физикалық тұрғыдан ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік және эмоционалды интеграцияға ықпал етеді, бұл оны тәрбиешілер мен терапевттердің арсеналында құнды құрал етеді.

Эбру терапиясы-бұл адамның даралығы мен өшкен эмоцияларын ашуға қабілетті суда сурет салуды қолданатын инновациялық әдістердің бірі. Бұл әдіс барлығына қол жетімді, оның міндеті-сумен арнайы дайындалған бетке бояу тамшыларын қолдану арқылы өз сезімдеріңіздің суретін жасау. Содан кейін суретті матаға, қағазға және керамикаға беруге болады.

Эбру терапиясы немесе суды бояу өнері инклюзивті білім беруде құнды құрал бола алады. Міне, оны қалай қолдануға болатыны туралы бірнеше әдіс:

1. Сенсорлық ынталандыру: Эбру терапиясы оқушыларға су бетіндегі бояулардың құрылымы мен қозғалысын сезінуге мүмкіндік береді, бұл әсіресе мүмкіндігі шектеулі немесе сенсорлық кемістігі бар Оқушылар үшін пайдалы болуы мүмкін.

2. Моториканы дамыту: суды бояу кезінде щеткалар мен бояулармен жұмыс істеу оқушыларға қол моторикасын және қозғалысты үйлестіруді дамытуға көмектеседі, бұл әсіресе осы саладағы бұзылулары бар балалар үшін маңызды.

3. Өзін-өзі көрсету және қарым-қатынас: Эбру терапиясы оқушылар үшін, әсіресе ауызша сөйлеуде қиындықтары бар адамдар үшін өзін-өзі көрсетудің тиімді құралы бола алады. Суда бірегей үлгілер мен үлгілерді жасау оларға өз ойлары мен сезімдерін білдіруге көмектеседі.

4. Стресс пен мазасыздықты азайту: ерекше қажеттіліктері бар оқушыларда стресс пен мазасыздық деңгейі жоғарылауы мүмкін. Эбру терапиясы релаксация мен шиеленісті жеңілдету тәсілі бола алады, бұл оқушыларға оқу ортасында өздерін тыныш және жайлы сезінуге көмектеседі.

5. Өзара әрекеттесуді ілгерілету: Эбру терапиясының топтық сабақтарына қатысу оқушылардың, соның ішінде әлеуметтік немесе коммуникативтік қиындықтары бар адамдардың әлеуметтік өзара әрекеттесу және ынтымақтастық дағдыларын дамытуға ықпал етуі мүмкін.

6. Сенімділікті арттыру: суда әдемі және бірегей туындыларды жасаудағы жетістіктер оқушылардың, тіпті ерекше қажеттіліктеріне байланысты өзін-өзі бағалауы мен сенімділігін арттыруы мүмкін.

7. Интеграция және қосу: инклюзивті білім беру шеңберінде эбру-терапия сабақтарын өткізу әртүрлі ерекше қажеттіліктері бар оқушылардың өзара түсіністік

пен қосылу атмосферасын құра отырып, оқу процесіне интеграциялануына ықпал етеді.

Еври терапиясының әр оқушының жеке қажеттіліктеріне бейімделуі және тәжірибелі тәрбиешінің немесе терапевттің қолдауы мен басшылығын қамтуы маңызды.

Ерте көмек көрсету технологиялары: дамуында бұзылыстары бар балаларға арналған ерте араласу бағдарламалары, оған отбасымен жұмыс, ата-аналарға арналған тренингтер, ерте диагностика және түзету кіреді.

Француз дәрігері Альфред Томатис әзірлеген ТОМАТИС әдісі-есту қабілетін жақсартуға, ақпаратты өңдеуге және біріктіруге, сондай-ақ сөйлеу белсенділігін дамытуға бағытталған аудио-психофологиялық бағдарлама. Инклюзивті білім беру контекстінде қызанақ техникасы келесі мақсаттарға жетудің құнды құралы бола алады:

1. Есту қабілетін дамыту:

- Фонематикалық есту қабілетін жақсарту: Томатис техникасы есту қабілеті бұзылған балаларға сөйлеу дыбыстарын ажыратуға көмектеседі, бұл оқу және жазу дағдыларын дамытуға негіз болады.

- Есту сезімталдығын арттыру: бағдарлама балалардың тыныш дыбыстарды есту қабілетін, сондай-ақ шулы ортадағы дыбыстарды ажырата білуге үйретеді.

- Есту есте сақтау қабілетін дамыту: Томатис әдісі балаларға есту есте сақтау қабілетін жақсартуға көмектеседі, бұл ақпаратты есте сақтау және оқу үшін маңызды.

2. Сөйлеуді дамыту:

- Сөйлеу белсенділігін ынталандыру: бағдарлама мидың сөйлеу орталықтарын ынталандырады, бұл сөйлеу дамуы тежелген балаларда сөйлеудің жақсаруына әкелуі мүмкін.

- Дизартрияны төмендету: Томатис техникасы сөйлеу аппараттарының қозғалысын үйлестіруді жақсарту арқылы дизартрияның көріністерін азайтуға көмектеседі.

- Қарым-қатынас дағдыларын дамыту: есту қабілеті мен сөйлеуді жақсарту балалардың әлеуметтік бейімделуі үшін маңызды болып табылатын қарым-қатынас дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

3. Когнитивті функцияны арттыру:

- Зейінді жақсарту: ТОМАТИС әдісі балаларға зейінін жақсартуға көмектеседі, бұл оқыту және әртүрлі тапсырмаларды орындау үшін маңызды.

- Есте сақтауды дамыту: бағдарлама есту, көру және мотор сияқты есте сақтаудың әртүрлі түрлерін жаттықтырады.

- Оқуды арттыру: есту қабілетін, сөйлеуді және когнитивті функцияларды жақсарту балалардың оқуын арттыруға әкелуі мүмкін.

Инклюзивті білім беруде қызанақ техникасын қолдану:

* Жеке сабақтар: бағдарлама әр баланың қабілеттері мен шектеулеріне қарамастан жеке қажеттіліктеріне бейімделуі мүмкін.

* Әр түрлі бұзылулары бар балалармен жұмыс: томатис техникасын есту, сөйлеу, аутизм, СДВГ және басқа да проблемалары бар балалармен жұмыс істеу үшін қолдануға болады.

* Инклюзивті ортаны құру: ТОМАТИС техникасы барлық балалар өз қабілеттеріне қарамастан өздерін жайлы және қауіпсіз сезінетін Инклюзивті ортаны құруға көмектеседі

АВА терапиясы (қолданбалы мінез-құлықты талдау): аутизм спектрі бұзылған балаларда дағдыларды дамытуға және мінез-құлықты түзетуге бағытталған әдіс. Инклюзивті білім беруде АВА терапиясы әртүрлі мақсаттарға жетудің құнды құралы бола алады:

1. Өмірлік маңызды дағдыларды дамыту:

- Өзіне-өзі қызмет көрсету: АВА терапиясы мүмкіндігі шектеулі балаларға өз бетінше киінуді, тамақтануды, дәретхананы пайдалануды және күнделікті өмірдің басқа да міндеттерін орындауды үйренуге көмектеседі.

- Әлеуметтік дағдылар: бағдарлама балаларға қарым-қатынас, ынтымақтастық, ойын және басқа адамдармен қарым-қатынас дағдыларын дамытуға көмектеседі.

- Оқыту: АВА терапиясын оқу, жазу, санау және басқа да академиялық дағдыларды дамыту қабілеті бұзылған балаларға үйрету үшін пайдалануға болады.

2. Проблемалық мінез-құлықтың төмендеуі:

- Аутистикалық мінез-құлықты түзету: АВА терапиясы аутизм спектрі (ASD) бар балаларға қайталанатын стереотиптік әрекеттерді, агрессияны, өзіне зиян келтіруді және басқа да проблемалық көріністерді азайтуға көмектесетін аутизмді емдеудің ең тиімді әдістерінің бірі болып табылады.

- Сыныптағы мінез-құлықты жақсарту: бағдарлама СДВГ және басқа да Мінез-құлық бұзылыстары бар балаларға зейінін жақсартуға, нұсқауларды орындауға және сабақта сабырлы болуға көмектеседі.

- Өмір сүру сапасын арттыру: проблемалық мінез-құлықты төмендету және өмірлік маңызды дағдыларды дамыту ЕБҚ балаларының өмір сүру сапасын жақсартуға әкеледі.

3. Жеке көзқарас:

- Қажеттіліктерге бейімделу: АВА терапиясы әр баланың қабілетіне, шектеулеріне және диагнозына қарамастан жеке қажеттіліктеріне бейімделуі мүмкін.

- Нақты мақсаттар қою: бағдарлама баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес келетін нақты, өлшенетін, қол жеткізуге болатын, сәйкес және уақыт шектеулі (SMART) мақсаттарға қол жеткізуге бағытталған.

- Позитивті күшейту: АВА терапиясы балаларды ынталандыру және қалаған мінез-құлықты нығайту үшін ынталандыру жүйесін пайдаланады.

Инклюзивті білім беруде АВА терапиясын қолдану:

Жеке сабақтар: бағдарлама АВА терапиясының сертификатталған маманымен жеке сабақтар аясында жүзеге асырылуы мүмкін.

Топтық сабақтар: АВА терапиясын топтық сабақтарға біріктіруге болады, бұл әлеуметтік дағдылар мен өзара әрекеттесу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Тәрбиешілермен ынтымақтастық: АВА терапия мамандары баланың білім алуына біртұтас көзқарасты қамтамасыз ету үшін тәрбиешілермен тығыз жұмыс істейді.

Маңыздысы, АВА терапиясын қолданбалы мінез-құлықты талдау саласында сертификатталған білікті маман жүргізуі керек.

Монтессори әдісі: арнайы ұйымдастырылған орта мен жеке жұмыс жоспары арқылы өзін-өзі оқытуға және дамытуға ықпал ететін тәсіл. Италияндық педагог Мария Монтессори жасаған Монтессори әдісі баланың жеке басын, оның таңдау еркіндігі мен тәуелсіздігін құрметтеу принципіне негізделген. Инклюзивті білім беру контекстінде Монтессори әдісі әртүрлі мақсаттарға жетудің құнды құралы бола алады:

1. Жеке көзқарас:

- Даму қарқынын есепке алу: Монтессори педагогикасы әр баланың жеке даму қарқынына бағытталған, бұл оған өзмеағымен үйренуге мүмкіндік береді.

- Материалдардың әртүрлілігі: Монтессори класының даму ортасы балалардың әртүрлі қызығушылықтары мен қабілеттеріне сәйкес келетін әртүрлі дидактикалық материалдармен толтырылған.

- Таңдау еркіндігі: балалар өздері немен ойнайтынын және не істейтінін таңдайды, бұл олардың ішкі мотивациясы мен танымдық белсенділігін ынталандырады.

2. Дағдыларды дамыту:

- Практикалық дағдылар: Монтессори техникасы ұсақ моториканы, қимылдарды үйлестіруді және сенсорлық қабылдауды дамытуға ықпал ететін құю, құю, сұрыптау, ыдыс жуу сияқты практикалық дағдыларға баса назар аударады.

- Өмірлік дағдылар: балалар өз бетінше киінуді, өздерін тазалауды, өздеріне және айналасына қамқорлық жасауды үйренеді, бұл олардың тәуелсіздігі мен жауапкершілігін дамытады.

- Академиялық дағдылар: Монтессори сабақтарында балалар оқу, жазу, санау және басқа академиялық дағдыларды ойын түрінде меңгереді, бұл оқу процесін қызықты және тиімді етеді.

3. Әлеуметтік-эмоционалды даму:

- Өзін-өзі бағалау: Монтессори әдісі балаларды өздерін, жетістіктерін және басқа балалардың жетістіктерін құрметтеуге үйретеді.

- Ынтымақтастық: балалар бірлесіп жұмыс істеуге, бір-біріне көмектесуге және мәселелерді бірге шешуге үйренеді.

- Эмоционалды реттеу: Монтессори класының даму ортасы өзін-өзі бақылауды дамытуға, эмоциялармен күресу және қақтығыстарды бейбіт жолмен шешу қабілетіне ықпал етеді.

Инклюзивті білім беруде Монтессори әдісін қолдану:

- Инклюзивті ортаны құру: Монтессори педагогикасы барлық балалар өздерінің қабілеттері мен шектеулеріне қарамастан өздерін жайлы, қауіпсіз және құнды сезінетін Инклюзивті ортаны жасайды.

- Материалдарды бейімдеу: дидактикалық материалдар мен жаттығулар әр баланың жеке қажеттіліктеріне бейімделуі мүмкін.

- Ерекше қажеттіліктері бар балаларды қолдау: Монтессори мұғалімдері әртүрлі мүгедек балалармен жұмыс істеуге үйретіліп, олардың әлеуетін барынша арттыруға көмектеседі.

Монтессори техникасын инклюзивті білім беруде сәтті қолдану үшін мыналар қажет екенін атап өткен жөн:

Инклюзивті білім беруде Монтессори техникасын қолданудың маңызды аспектілері:

1. Педагогтарды даярлау:

- Мамандандырылған дайындық: мұғалімдер Монтессори әдістемесі бойынша оқыту курсынан өтуі керек, бұл олардың принциптері мен құралдарын толық игеруге мүмкіндік береді.

- Ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс тәжірибесі: әртүрлі бұзылулары бар балаларды дамыту және оқыту ерекшеліктерін білу мұғалімдерге Монтессори әдістемесін әр баланың жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік береді.

2. Қоршаған ортаны ұйымдастыру:

- Тиісті материалдар: Монтессори класының даму ортасы әдістеме принциптеріне сәйкес арнайы әзірленген әртүрлі дидактикалық материалдармен толтырылуы керек.

- Тәуелсіздікке ықпал ететін Дизайн: сынып кеңістігі балалардың еркін қозғалуы, материалдарды таңдауы және өздігінен айналысуы үшін ұйымдастырылуы керек.

- Инклюзивтілік: қоршаған орта физикалық немесе танымдық қабілеттеріне қарамастан барлық балалар үшін қол жетімді және ыңғайлы болуы керек.

3. Ата-аналармен ынтымақтастық:

- Өзара байланыс: балалардың ата-аналарымен ашық және тығыз қарым-қатынас инклюзивті білім беруде Монтессори әдісін сәтті енгізудің кілті болып табылады.

- Бірыңғай тәсіл: баланың ата-анасымен мақсаттарын, әдістерін талқылау және оған қол жеткізу оны тәрбиелеу мен оқытудың тұтастығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

- Өзара көмек: тәрбиешілер мен ата-аналардың бірлескен жұмысы барлық балалар үшін одан да қолдау көрсететін және инклюзивті жағдай жасай алады.

Монтессори әдістемесінің инклюзивті білімге қосқан үлесі көп қырлы:

* Инклюзивті ортаны құру: Монтессори-педагогика әр баланың жеке басын құрметтеуге, оның таңдау еркіндігі мен тәуелсіздігіне назар аударады, бұл барлығына қосылуды қабылдау атмосферасын жасайды.

• Жеке тәсіл: әр баланың даму қарқыны мен қызығушылықтарын есепке алу оған өзмеағымен үйренуге және өзінің әлеуетін барынша арттыруға мүмкіндік береді.

* Өмірлік маңызды дағдыларды дамыту: Монтессори әдісіне негізделген практикалық жаттығулар ерекше қажеттіліктері бар балаларға өзіне-өзі қызмет етудің қажетті дағдыларын игеруге көмектеседі, бұл олардың тәуелсіздігіне өзін-өзі бағалауға ықпал етеді.

* Әлеуметтік-эмоционалды даму: Монтессори сыныбы балаларды ынтымақтастыққа, қақтығыстарды бейбіт жолмен шешуге, бір-бірін құрметтеуге үйретеді, бұл олардың әлеуметтік және эмоционалды әл-ауқаты үшін қажет.

Монтессори әдісі инклюзивті білім беру кеңістігін құрудың жаңа мүмкіндіктерін ашады, онда барлық балалар өздерінің қабілеттеріне қарамастан оқи алады, дами алады және жетістікке жете алады.

Түзету және сауықтыру сабақтарының мазмұны әртүрлі болуы мүмкін және оларды білім беруді дамытудың кәзіргі кезеңінде өткізудің көптеген нұсқалары бар.

Инклюзивті білім берудегі түзету жұмыстарының технологиялары ЕБҚ, психофизикалық дамуы бұзылған, мүгедек балаларды толыққанды дамыту және оқыту үшін жағдай жасауда маңызды рөл атқарады. Мұндай балалардың білім беру процесіне сәтті интеграциясы психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді, әлеуметтік бейімделуді, педагогтарды әдістемелік қолдауды, ассистивтік технологияларды қолдануды және медициналық сүйемелдеуді қамтитын кешенді тәсілге байланысты. Әрбір бала өз әлеуетін іске асырып, қоғамның белсенді қатысушысы болуы үшін түзету жұмыстарының тиімді әдістерін дамытуды және енгізуді жалғастыру маңызды.

1. Ұсынылған әдістердің әрқайсысы (ТОМАТИС, АВА терапиясы, Монтессори) инклюзивті білім беруге қалай ықпал ете алады?
2. Инклюзивті білім беру контекстінде осы әдістердің әрқайсысының қандай артықшылықтары мен кемшіліктері бар?
3. Осы әдістердің әрқайсысы ерекше қажеттіліктері бар балалардың қай санаттары үшін тиімді болуы мүмкін?
4. Бұл әдістерді қолданыстағы инклюзивті білім беру жүйесіне қалай біріктіруге болады?
5. Осы әдістердің әрқайсысын сәтті қолдануда мұғалімдерді даярлау қандай рөл атқарады?
6. Осы әдістердің әрқайсысын жүзеге асыруда ата-аналармен ынтымақтастық қаншалықты маңызды?
7. Инклюзивті білім беруде осы әдістердің тиімділігін растайтын қандай зерттеулер бар?
8. Осы әдістердің әрқайсысын қолдану кезінде қандай этикалық аспектілерді ескеру қажет?

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың талаптарына сәйкес жеке білім беру бағдарламасын әзірлеу және енгізу

Қазақстанда, көптеген басқа елдердегідей, инклюзивті білім беру және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін білім берудің қолжетімділігін қамтамасыз ету мәселелері басым мәселелердің бірі болып табылады. Жеке білім беру бағдарламасын (ЖБББ) әзірлеу және енгізу осы міндетті жүзеге асыруда маңызды рөл атқарады.

Нормативтік-құқықтық база

Қазақстанда инклюзивті білім беру және ЖБББ әзірлеу мәселелерін реттейтін кешенді нормативтік-құқықтық база әзірленді. Негізгі құжаттар:

* “Білім туралы” Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 506-IV Заңы https://nline.zak-n.kz/D-cument/?d-c_id=30118747

* Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2016-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы <https://adilet.zan.kz/rus/d-cs/P1900000988>

* Бейімделген білім беру бағдарламаларын әзірлеу мен іске асырудың үлгілік қағидалары <https://www.adilet.zan.kz/rus/d-cs/V1800017705>

Қазақстанда ЖБББ әзірлеу және енгізу процесін бірнеше кезеңге бөлуге болады:

1. Психофизикалық дамуды және ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау:

- психологиялық-педагогикалық комиссия (ППК) өткізеді.

- РРС құрамына психолог, педагог, дефектолог, дәрігер және басқа мамандар кіреді.

- ППК бағалау нәтижелері бойынша қорытынды береді, онда ЖБББ әзірлеу бойынша ұсынымдар көрсетіледі.

2. ЖТД әзірлеу:

- ЖПД ППК қорытындысы негізінде әзірленеді.

- ақи әзірлеуге педагогтар, психологтар, дефектологтар, ЕБҚ бар оқушының ата-аналары (заңды өкілдері) және басқа да мамандар қатысады.

- ЖБББ мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына (МЖМБС) сәйкес келуі және ЕБҚ бар оқушының жеке ерекшеліктерін ескеруі керек.

3. ЖТД келісу:

- ЖБББ білім беру ұйымының басшысымен келісіледі.

4. ЖБББ енгізу:

- ЖБББ білім беру процесінде жүзеге асырылады.

- ЖБББ-ны жүзеге асыру үшін оқу материалдарын, оқыту әдістерін және бағалау әдістерін бейімдеу қажет болуы мүмкін.

- ЖБББ іске асыру тиімділігінің мониторингін қамтамасыз ету және қажетті түзетулер енгізу маңызды.

Қазақстанда ЖБББ әзірлеу және енгізу ерекшеліктері

* Ұлттық ерекшеліктерді есепке алу:

- ЖБББ әзірлеу кезінде Қазақстанның ұлттық ерекшеліктері мен дәстүрлері ескерілуі тиіс.

* Көптілділік:

- Қазақстанда оқыту қазақ, орыс және басқа тілдерде жүргізілуі мүмкін.

- ЖБББ ЕБҚ бар оқушының тілдік ерекшеліктерін ескере отырып жасалуы керек.

* Қашықтық:

- Қазақстанның кейбір өңірлерінде елді мекендердің қашықтығы проблемасы бар.

- бұл ЕБҚ бар балаларға білім беруді қиындатуы мүмкін.

- ЖБББ әзірлеу кезінде қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалану мүмкіндіктері ескерілуі тиіс.

Мемлекет инклюзивті білім беруді қолдауда және Қазақстанда ЖБББ әзірлеуде маңызды рөл атқарады. Мемлекет:

* Инклюзивті білім беруді қаржыландыруды қамтамасыз етеді.

* Инклюзивті білім беру саласындағы нормативтік-құқықтық базаны әзірлейді.

* Білім беру ұйымдарын әдістемелік қолдауды жүзеге асырады.

* Инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс істеуге кадрлар дайындайды.

Әрбір оқушы өзінің нақты қажеттіліктеріне қарамастан сапалы білім алуға және оны алу үшін тең мүмкіндіктерге ие.

1. Арнайы білім беру қажеттіліктерін түсіну: бағдарламаны әзірлеуге кіріспес бұрын, арнайы білім беру қажеттіліктері дегеніміз не және осындай қажеттіліктері бар Оқушылар үшін қандай қолдау түрлері қажет болуы мүмкін екенін түсіну маңызды. Бұл даму кемістігі бар балалар, интеллектуалды немесе физикалық ерекшеліктері бар балалар, мінез-құлық проблемалары бар балалар және басқалар болуы мүмкін.

2. Қолданыстағы бағдарламалар мен тәжірибелерді талдау: жаңа бағдарламаны әзірлемес бұрын, Қазақстан Республикасында да, шетелде де қолданыстағы бағдарламалар мен тәжірибелерді зерделеу маңызды. Бұл ең жақсы тәжірибелерді анықтауға және қателерді қайталамауға көмектеседі.

3. Дараланған тәсіл: ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға арналған білім беру бағдарламасын құрудың негізгі принциптерінің бірі-дараланған тәсіл. Әрбір оқушы бірегей, сондықтан оқу процесін жоспарлау кезінде олардың ерекше қажеттіліктерін, қабілеттері мен қызығушылықтарын ескеру маңызды.

4. Мүдделі тараптардың қатысуы: бағдарламаны әзірлеу процесіне барлық мүдделі тараптарды, соның ішінде оқушыларды, олардың ата-аналарын, мұғалімдерді, арнайы білім беру саласындағы мамандарды және басқаларды тарту маңызды. Олардың пікірі мен тәжірибесі бағдарламаны сәтті жүзеге асыру үшін құнды болуы мүмкін.

5. Қолжетімділікті қамтамасыз ету: бағдарлама физикалық, интеллектуалдық немесе басқа ерекшеліктеріне қарамастан барлық оқушылар үшін қолжетімді болуы керек. Бұл мектептің оқу материалдарын, жабдықтарын және инфрақұрылымын бейімдеуді қамтуы мүмкін.

6. Педагог кадрларды оқыту: бағдарламаны табысты іске асырудың негізгі сәттерінің бірі педагог кадрларды оқыту болып табылады. Мұғалімдер мен мамандар ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылармен жұмыс істеуге дайын болуы керек және қажетті білім мен дағдыларға ие болуы керек.

7. Бағалау және түзету: бағдарламаны әзірлеу және енгізу процесі үздіксіз болуы керек. Бағдарламаның тиімділігін үнемі бағалау, оқушылардың қажеттіліктері мен оқу нәтижелеріне сәйкес түзетулер мен бейімделулер жүргізу маңызды.

ЖБББ әзірлеу және енгізу Қазақстанда ЕБҚ бар балалар үшін инклюзивті білім беруді қамтамасыз ету жолындағы маңызды қадам болып табылады. Мемлекеттің қолдауымен, педагогтардың, психологтардың, дефектологтардың, ата-аналардың және басқа мамандардың бірлескен күш-жігерімен, сондай-ақ әр баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ЖБББ ЕБҚ бар балалардың білім беру мақсаттарына қол жеткізудің тиімді құралы бола алады. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға арналған білім беру бағдарламасын әзірлеу және енгізу - бұл кешенді тәсілді және барлық мүдделі тараптардың қатысуын талап ететін күрделі және жауапты процесс. Сонымен қатар, бұл барлық оқушыларға сапалы білім алуға және олардың әлеуетін жүзеге асыруға тең мүмкіндіктер беру мүмкіндігін білдіреді.

1. Қазақстанда ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға арналған жеке білім беру бағдарламасын (ЖББ) әзірлеу мен енгізудің негізгі кезеңдері қандай?
2. Қазақстанда ЖББ әзірлеу және іске асыру үшін қандай құжаттар негізгі болып табылады?
3. ОР бар баланың психофизикалық дамуы мен ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалайтын психологиялық-педагогикалық комиссияның (ПМПК) құрамына кім кіреді?
4. ЖББ әзірлеу кезінде Қазақстанның ұлттық ерекшеліктері мен дәстүрлері қалай ескерілуі тиіс?
5. Қазақстанның шалғайдағы елді мекендерінде ЖББ іске асыру кезінде қандай қиындықтар туындауы мүмкін?
6. Қазақстанда инклюзивті білім беруді қолдауда және ЖББ әзірлеуде мемлекет қандай рөл атқарады?
7. Қазақстанда ЖББ әзірлеуге және іске асыруға қатысатын педагогтар, психологтар, ата-аналар және басқа да мамандар үшін қандай ресурстар қолжетімді?

Инклюзивті білім беру жүйесіндегі педагогтардың кәсіби құзыреттіліктері

Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру жүйесінде педагогтар барлық оқушыларға, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға сапалы білім беруде шешуші рөл атқарады. Инклюзивті білім беруді сәтті жүзеге асыру үшін мұғалімдер белгілі бір кәсіби құзыреттерге ие болуы керек:

1. Инклюзивті білім берудің негіздерін түсіну: мұғалімдер тең құқықты, әртүрлілікті құрметтеуді, оқытуды дараландыруды және т. б. қамтитын инклюзивті білім берудің принциптері мен құндылықтарын терең түсінуі керек.

2. Арнайы білім беру қажеттіліктерінің ерекшеліктерін білу: білім беру процесін әр оқушының қажеттіліктеріне бейімдеу үшін тәрбиешілер арнайы білім беру қажеттіліктерінің әртүрлі түрлері, олардың сипаттамалары және қолдау әдістері туралы білуі керек.

3. Оқытуды саралау қабілеті: мұғалімдерде оқытуды саралау дағдылары болуы керек, яғни оқушылардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктеріне байланысты оқу материалын, әдістемелері мен тәсілдерін бейімдеу мүмкіндігі болуы керек.

4. Коммуникативті (бірлесе әрекет ету) дағдылар: инклюзивті білім беру көбінесе мұғалімдердің арнайы білім беру мамандары, психологтар, логопедтер және басқалар сияқты басқа мамандармен ынтымақтастығын қамтиды. Сондықтан мұғалімдердің командада жұмыс істеу дағдыларына ие болуы және әріптестерімен тиімді жұмыс істей алуы маңызды.

5. Инклюзивті ортаны құра білу: мұғалімдер әр оқушы өзін жайлы және белсенді сезінетін қолайлы және қолдау ортасын құра білуі керек. Бұл сыныпты басқаруды, оқушылар арасындағы достық қарым-қатынасты дамытуды және кемсітушілік пен стигматизацияның алдын алу шараларын қабылдауды қамтиды.

6. Технологияларды қолдана білу: мұғалімдер оқытуды даралау және барлық оқушылар үшін, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері барлар үшін білім беру процесінің қолжетімділігін жақсарту үшін заманауи білім беру технологияларын пайдалануға дайын болуы керек.

7. Рефлексия және даму дағдылары: тәрбиешілер өз тәжірибелерін талдай білуі керек, олардың күшті және әлсіз жақтарын білуі керек, сонымен қатар оқушылардың қажеттіліктеріне жақсы жауап беру үшін кәсіби дағдылары мен білімдерін үнемі жетілдіріп отыруы керек.

Қазақстанның оқу орындарына Интеграция және инклюзия аспектілерін дамыту мамандардың біліктілік деңгейіне байланысты, бұл болашақ оқытушыларды, мұғалімдерді, тәрбиешілерді даярлау процесіне түзетулер енгізуді талап етеді. Бұл тұрғыда инклюзивті білім беру жағдайында болашақ мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі маңызды болып отыр.

Қазақстан президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жолдауында еңбек нарығында сұранысқа ие негізгі дағдыларды қалыптастыруға баса назар аударатырып, кәсіптік білім берудің барлық жүйесін өзгерту қажеттігі атап өтілді. Білім беру мекемелерінің басты басымдығы ретінде білім беру сапасын арттыруға басты назар аударылады.

Арнайы педагогтарды даярлаудың әртүрлі тәсілдерін зерттей отырып, А. Б. Дүзелбаева көптеген ғалымдар инклюзивті білім беру саласындағы маман міндеттердің кең ауқымына дайындалуы, оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі деңгейлерде оқыту дағдыларын меңгеруі, сондай-ақ бір мезгілде әртүрлі білім беру қажеттіліктері мен қабілеттері бар балалармен жұмыс істей алатындығымен келісетінін айтады.

О.С. Кузьмина мұғалімдердің сапалы кәсіби дайындығының негізгі аспектісін көрсетеді: инклюзивті білім беру процесінде туындайтын міндеттерді шешу қабілетін дамыту. Бұған университеттік білім беру шеңберінде де, жоғары оқу орнынан кейінгі қайта даярлау процесінде де қол жеткізуге болады.

Болашақ мұғалімдердің инклюзивті құзыреттілігін қалыптастыру инклюзивті білім беру жағдайында жұмысқа дайындықтың негізгі элементі болып табылады. Бұл бүкіл оқу процесіне әсер етеді және даму нормасы бар және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен сыныптарда жұмыс істеуге бағдарлануды қамтиды.

Болашақ мұғалімдердің инклюзивті құзыреттілігі, И.Н.Хафизуллинаның пікірінше, инклюзивті ортада тиімді жұмыс істеу үшін қажетті жеке қасиеттер мен кәсіби дағдылардың жиынтығы. Бұған мұғалімнің әр оқушының жеке қажеттіліктерін ескеру, оны білім беру процесіне қосу үшін жағдай жасау және оның жан-жақты дамуын қамтамасыз ету қабілеті кіреді.

З.А.Мовкебаева инклюзивті білім беруді мүмкіндігі шектеулі балаларға жалпы білім беру мекемелерінде сапалы білім алу мүмкіндігі ретінде қарастырады. Ол үшін материалдық-техникалық жарақтандыруды және педагогтердің кәсіби қолдауын қамтитын тиісті жағдайлар жасау қажет.

Педагогтердің біліктілігін арттыру

Қазақстанда инклюзивті білім беру саласында педагогтердің біліктілігін арттыру бойынша бірқатар шаралар жүзеге асырылуда.

* Біліктілікті арттыру курстары өткізіледі:

- білім беру ұйымдарының базасында,
- Ұлттық білім беру институтының және басқа ұйымдардың бағдарламалары аясында.

* Әдістемелік материалдар әзірленуде:

- инклюзивті білім беру мәселелері бойынша,
- олар Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің сайтында қолжетімді.

* Әдістемелік қолдау көрсетіледі:

- инклюзивті ортада жұмыс істейтін тәрбиешілерге,
- білім беру ұйымдарының әдістемелік қызметтері тарапынан.

Инклюзивті білім берудің маңыздылығы

Инклюзивті білім беру қазақстандық қоғамның дамуы үшін үлкен маңызға ие.

* Бұл ЕБҚ бар балаларға мүмкіндік береді:

- жалпы білім беру ортасында сапалы білім алу,
- әлеуметтену,
- өз дағдылары мен таланттарын дамыту,
- тәуелсіз өмірге дайындалу.

* Инклюзивті білім беру:

- қоғамда инклюзивті мәдениетті қалыптастыру,
- мүгедектігі бар адамдарға қатысты кемсітушілікті жою,
- барлығына әділетті және тең құқылы қоғам құру.

1. Педагогтер білуі тиіс инклюзивті білім берудің негізгі принциптері қандай?
2. Инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс істейтін педагог қандай білім мен дағдыларға ие болуы керек?
3. Неліктен инклюзивті білім беру жағдайында болашақ педагогтердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі Қазақстанда өзекті болып табылады?
4. А. Б. Дүзелбаеваның пікірінше, инклюзивті білім беру саласындағы маман қандай міндеттерді шеше алуы тиіс?
5. О. С. Кузьмина мұғалімдерді кәсіби даярлауда қандай негізгі мәселені анықтайды?
6. И.Н. Хафизуллинаның пікірінше, болашақ мұғалімнің инклюзивті құзыреттілігі дегеніміз не?
7. З. А. Мовкебаеваның пікірінше, инклюзивті білім беруді іске асыру үшін қандай жағдайлар жасау қажет?
8. Қазақстанда инклюзивті білім беру саласындағы педагогтердің біліктілігін арттыру үшін қандай шаралар іске асырылуда?

Пайдаланған дереккөздер тізімі

1. Жатуреева А. А. Инклюзивное и интегрированное образование в Казахстане: особенности и перспективы развития //Publisher. agency (2): Pr-ceedings -f the 2nd Internati-nal Scientific C-nference «Scientific Results»(February 16-17, 2023). R-me, Italy, 2023. 226p. – University -f Bari Ald- M-r-, 2023. – С. 140.
2. Сардарова Ж. И., Жумашева Н. С. Инклюзивное и интегрированное обучение в Республике Казахстан // Научно-методический электронный журнал «Концепт». 2017. – Т. 35. – С. 113–116. – URL: <http://e-k-ncept.ru/2017/77119>
3. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 - 2025 годы
4. Интернет ресурс: <https://www.nur.kz/family/sch--l/1715660-inkluzivn-e--brazvanie- v-kazahstane-i-za-rubez-m/>
5. Аппасова М.И., Чой С.В., Чагай С.М. и др. Частота и структура врожденных пороков развития у детей города Алматы. Сборник научных трудов «Наука о человеке. X конгресс молодых ученых и специалистов». - 2009. -1666 с.
6. Мовкебаева З.А., Денисова И.А., Оралканова И.А, Жакупова Д.С. Инклюзивное образование. Алматы, - 2014.- 200 с.
7. Королева Ю.А. Социально-психологическая компетентность и жизнеспособность лиц с отклонениями в развитии: факторный анализ // Специальное образование. - 2015. -№4. - С. 43-51.
8. Ералиева Х.С. Внедрение инклюзивного образования в Казахстане // Инновационные педагогические технологии: материалы IV междунар. науч. конф. (г. Казань, май 2016 г.). — Казань: Бук, 2016. — С. 26-28.
9. Жалмухамедова А.К., Ешпанова Д.Д. Инклюзивное образование в Казахстане: состояние, проблемы, перспективы // [Электронный ресурс] — Режим доступа : icie.ieml.ru

10. Королева Ю.А. Готовность педагога к работе с обучающимися с особыми образовательными потребностями как условие успешности инклюзивного процесса (на материале оренбургского региона// Вестник ТОГИРРО. – 2016. – №1. – С. 296-299.
11. Королева Ю.А. Отношение к инклюзивному образованию педагогов общеобразовательных организаций / Ю.А. Королева // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2016. – Т. 20. – С. 77–80.

Южно-Казахстанский педагогический университет имени Өзбекәлі Жәнібеков

АХМЕТОВА Г.К., ИСМАНОВА Р.Ж.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ

(на трех языках)

Учебное пособие представлено в печать решением учебно-методического совета ЮКПУ им. Эзбекәлі Жәнібеков от 21 февраля 2024 года №4.

Рецензенты:

Мауленбердиева Г. Б. кандидат педагогических наук
Университет Мирас

Турмаханова С. А. К. П. н., ст. преподаватель
ЮКПУ имени Узбекали Жанибекова

Мамытбаева Ж. А. PhD, старший преподаватель
ЮКПУ имени Узбекали Жанибекова

Ахметова Г. К., Исманова Р. Ж.

Педагогические технологии в инклюзивном образовании. Учебное пособие. - Шымкент: ЮКПУ, 2024. - 448 С.

Учебное пособие содержит необходимые сведения об основных понятиях и способах применения педагогических технологий инклюзивного образования. Учебное пособие является вспомогательным по дисциплине "Специальные педагогические технологии в инклюзивном образовании»

Учебное пособие предназначено для студентов и магистрантов вузов и преподавательского состава

Качественное образование для лиц, нуждающихся в особом обучении.

Интеграция детей с особыми образовательными потребностями в общий учебный процесс, социализация, развитие интеллектуальных способностей, адаптивное обучение

Один из важных вопросов развития детей с ограниченными возможностями — образование. Это не только возможность получить документ и профессию. Это решение проблемы социализации детей с особыми потребностями. Для этого в Казахстане развивают инклюзивное образование. Особенности инклюзивного образования, его реализация в РК Согласно Конституции РК (ст. 30), все граждане страны имеют право на бесплатное среднее образование в государственных заведениях, а также в высших на конкурсной основе. Но до недавнего времени дети с ограниченными возможностями не могли учиться в обычных образовательных заведениях. Их отправляли на надомное обучение либо в специализированные центры, что не обеспечивало необходимый уровень социализации, адаптации детей в обществе. Проблема сдвинулась с мертвой точки с началом развития инклюзивного образования в Казахстане.

Что подразумевает инклюзивное образование? Инклюзивное образование — (фр. «inklusif» — ‘включающее в себя’) — совместное обучение обычных детей и детей с ограниченными возможностями. То есть инклюзивное образование предполагает равные права и возможности для удовлетворения всех нужд и потребностей детей в образовании независимо от состояния их здоровья. Какие принципы инклюзивного образования? Инклюзивное образование базируется на следующих принципах: Каждый ребенок особенный. Все дети равны в своих правах, в дружбе, в образовании, в праве на посещение кружков, концертов и прочего, а также перспектив дальнейшего социального развития. Каждый ребенок развивается в своем темпе, от этого он не становится лучше или хуже. Отношения между детьми строятся на доброте, отзывчивости, эмпатии. Взаимодействие детей расширяет их мировоззрение и развивает академический интеллект.

Инклюзия должна стать нормой, гуманистической позицией общества. Этот вопрос решен юридически. 26 июня 2021 года Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев подписал Закон "О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам инклюзивного образования". Государство обязуется создавать условия для получения образования детьми с особыми образовательными потребностями в рамках системы образования с учетом их индивидуальных особенностей развития (пункты 1-1 статьи 8). Для детей с ограниченными возможностями разрабатываются специальные образовательные программы. Организации дошкольного и среднего школьного образования по закону должны принимать всех детей, проживающих на территории их обслуживания, включая детей с особыми образовательными потребностями (пункт 2 статьи 26). Для того, чтобы инклюзивное образование стало нормой, необходимо решить такие проблемы: неготовность педагогов, психологических и профессиональных, работать с такими

детьми; трудность для родителей других учащихся принять факт обучения особых детей вместе с их детьми; неподготовленность материально-технической базы детских садов, школ и других учебных заведений; опасения родителей детей-инвалидов из-за возможного психологического дискомфорта, социального остракизма (травли, насмешек), которые их дети испытают. опыт.

В настоящее время в Республике Казахстан разработана определенная нормативная база, регламентирующая на государственном уровне необходимые условия для включения детей с ограниченными возможностями в образовательный процесс, согласно которой в дошкольных и школьных организациях, совместно обучающихся детей с нормальным и нарушенным развитием, создаются соответствующие условия ("безбарьерная среда", материально-техническое оснащение, корректирующие и реабилитационные мероприятия и т.д.).

Вопросам инклюзивного образования учащихся с ограниченными возможностями в Республике Казахстан посвящены работы Х.С.Ералиевой, Д.Д.Ешпановой, Д.С.Жакуповой, А.К.Жалмухамедовой, З.А.Мовкебаевой, И.А.Оралкановой и др. Актуальность проблем инклюзивного образования возрастает в связи с увеличением числа детей с особыми образовательными потребностями, и в связи с гуманизацией образования, что обуславливает необходимость обеспечения условий для повышения качества жизни лиц с ограниченными возможностями, и повышения их жизнеспособности как продукта социального взаимодействия, включенности человека в социальные сети.

Перспективы инклюзивного образования в Казахстане и мировой опыт
Инклюзивное образование — запрос современной жизни и международный стандарт. В Казахстане более 160 тысяч детей с ограниченными возможностями, которые нуждаются в инклюзивном образовании. Только около 23% из них участвуют в таком образовательном процессе. Чтобы идти в ногу со временем, на пути внедрения инклюзивного образования Казахстан преодолевает трудности и старается решать возникшие проблемы, в том числе с помощью внедрения международного опыта: По примеру зарубежных, в казахстанских школах введена должность педагога-ассистента — тьютора. Педагоги РК обучаются основам адаптивного спорта, совместно с французскими коллегами разрабатывают специальные программы для того, чтобы внедрить адаптивный спорт в школьную программу. Развивается направление обучения с помощью инклюзивных игр, в которых участвуют и обычные дети, и особенные. Благотворительные организации открывают кабинеты поддержки инклюзии, где детей обучают по методике прикладного анализа поведения. Перспективы развития инклюзивного образования в Казахстане: Согласно Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2020–2025 годы, к 2025 году 100% школ, детских садов и 70% колледжей и вузов должны создать условия для инклюзивного образования. Инклюзивное образование — переворот в сознании современного человека и выбор открытых демократических государств.

Такое положение дел является отражением результата частичной реализации одной из задач Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2020– 2025 годы: развитие системы инклюзивного образования, что предполагает разработку:

- модульных программ интегрированного обучения детей с особыми образовательными потребностями;
- правил интегрированного обучения детей с ограниченными возможностями в общеобразовательной среде, определении форм интеграции для детей с особыми образовательными потребностями (далее ООП);
- правил организации дистанционного образования детей-инвалидов.

В психолого-педагогической и нормативно-правовой литературе по проблеме инклюзивного образования часто используются различные термины. «Интеграция» и «инклюзивное образование» это два термина, которые часто используются один вместо другого, поскольку многие учителя и школы считают их синонимами. Между тем, различия между этими терминами достаточно существенные. Интеграция подразумевает вовлечение детей с ООП в уже сложившуюся школьную жизнь и школьную структуру. Цель этих интеграционных программ – «нормализация развития детей», или оказание им помощи в том, чтобы вписаться в уже существующую модель обучения. Инклюзивное образование отличается от интеграции тем, что с самого начала рассматривает всех детей без исключения частью общеобразовательной системы. Одна из целей инклюзивного образования состоит в том, чтобы любая школа могла быть готовой в будущем принять детей с ООП. Главное отличие инклюзивного подхода от интегративного состоит в том, что при инклюзивном образовании в общеобразовательных школах меняется отношение к детям с ОВ и к их родителям. Идеология образования изменяется в сторону большей гуманизации учебного процесса и усиления воспитательной направленности обучения.

Инклюзивное образование – это политика и процесс, которые дают возможность всем детям принимать участие во всех программах. Отличие в подходах состоит в признании факта, что мы изменяем общество, чтобы оно учитывало и приспособлялось к индивидуальным потребностям людей, а не наоборот. Простое, физическое включение детей с ООП в общеобразовательное пространство не является инклюзивным образованием. Х.С. Ералиева, Д.Д. Ешпанова, З.А. Мовкебаева и др. отмечают, что в случае неспособности педагогов организовать учебный процесс с учетом индивидуальных потребностей каждого ребенка с ООП значительно сужается возможность полноценного включения этих детей в образование. И как следствие – уменьшается их мотивация к обучению, снижаются учебные результаты, ограничиваются жизненные перспективы.

При неспособности учителя внедрять инклюзивные технологии, его профессиональной и психологической неготовности к принятию идеи инклюзивного образования, положительного социального включения ребенка с ограниченными возможностями в общество и достойного образовательного результата не будет.

Совершенствование системы современного образования в Республике предполагает подготовку и переподготовку педагогов образовательного учреждения. При наборе в штат педагогов, которые будут взаимодействовать с детьми с ООП, необходимо уделять особое внимание опыту работы учителей в этой области, уровню профессионализма, коммуникативным навыкам,

стрессоустойчивости, стремлению к самообразованию и другим личностным характеристикам, которые крайне важны для подобной работы. Но самое главное – это желание работать с такими детьми, основанное на толерантности, эмпатии, педагогическом оптимизме.

Отдельное внимание должно уделяться созданию инклюзивной образовательной среды, которая формируется единой командой педагогов и специалистов разных профилей. Реализация инклюзивного образования, его отдельных структурных компонентов представляется практически невозможной без специализированного психолого- педагогического сопровождения.

Концепция инклюзивного образования Республики Казахстан предусматривает использование различных моделей и форм интеграции в зависимости от вида и возможностей образовательной организации. Это позволяет наиболее полно реализовать преимущество совместного обучения детей различных категорий с ООП.

Различаются несколько форм и видов интегрированного обучения. Так, полная интеграция предполагает обучение ребенка с тем или иным отклонением в развитии на равных с детьми, имеющими условно нормативное развитие. Полная интеграция может быть эффективна только для тех детей, чей уровень психофизического и речевого развития соответствует или приближается к возрастной норме, и для тех, кто психологически готов к совместному обучению со здоровыми сверстниками.

Постоянная, но неполная интеграция может быть полезна как дошкольникам, так и школьникам с ООП. Она может быть эффективна для тех детей школьного возраста, чей уровень психического развития несколько ниже возрастной нормы, кто нуждается в систематической и значительной коррекционной помощи, но при этом способен в целом ряде предметных областей обучаться совместно и наравне с нормально развивающимися сверстниками, а также проводить с ними большую часть внеклассного времени. Частичная интеграция прежде всего для тех, кто способен наравне со сверстниками, имеющими условно нормативное развитие, овладеть лишь небольшой частью необходимых умений и навыков, проводить с ними только часть внеклассного времени. Смыслом частичной интеграции является расширение интерактивного пространства детей с ООП, возможность их взаимодействия с нормально развивающимися сверстниками.

При временной интеграции все воспитанники специальной группы или обучающиеся класса вне зависимости от достигнутого уровня развития объединяются со сверстниками с условно нормативным развитием не реже 2-х раз в месяц для проведения совместных мероприятий воспитательного характера. Основным смыслом временной интеграции является создание условий для приобретения необходимого опыта общения со сверстниками с условно нормативным развитием, что является по сути этапом подготовки к возможной в дальнейшем более совершенной форме интегрированного обучения.

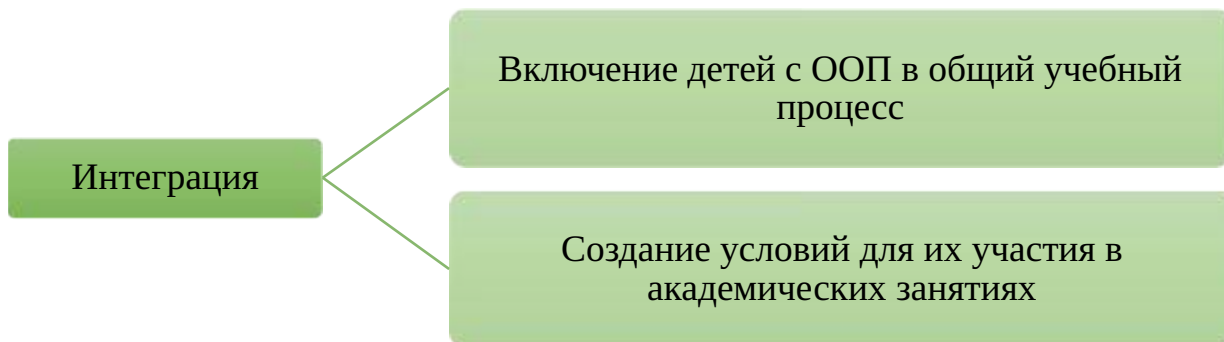
Эпизодическая модель ориентирована на специальные дошкольные и школьные образовательные организации, которые ограничены в возможностях проведения целенаправленной работы по совместному с нормально развивающимися детьми воспитанию и обучению своих воспитанников.

Анализ моделей интеграции позволил выделить следующие формы интегрированного обучения детей с отклонениями в развитии:

- комбинированная, когда ученик с ООП способен обучаться в классе здоровых детей, получая при этом систематическую помощь со стороны учителя-дефектолога, логопеда, педагога-психолога;
- частичная, когда учащиеся с ООП не способны на равных условиях со здоровыми сверстниками овладеть образовательной программой. В этом случае часть дня они проводят в специальных классах, а часть дня – в обычных классах;
- временная, когда дети, обучающиеся в специальных классах, и учащиеся обычных классов объединяются не реже двух раз в месяц для совместных прогулок, праздников, соревнований, отдельных мероприятий воспитательного значения;
- полная, когда 1-2 ребенка с ООП вливаются в обычные группы детского сада или классы. Возможно, это только при условии соответствия уровня психофизического и речевого развития ребенка с ООП возрастной норме и психологической готовности к совместному обучению со сверстниками, имеющими условно нормативное развитие. При этом в образовательном учреждении обеспечивается психолого-педагогическое сопровождение ребенка.

Успешность инклюзивного образования обеспечивается готовностью не только самой школы к осуществлению этого процесса, но и социально-психологической готовностью всех субъектов образовательного пространства. И родители, и педагоги, и нормально развивающиеся сверстники нуждаются во внимании со стороны специалистов: дефектологов и педагогов-психологов. Обобщая вышеизложенное, нужно отметить, что на сегодняшний день в Республике Казахстан первоочередное значение имеет подготовка к инклюзивному образованию будущих педагогов, поскольку деятельность педагога в условиях инклюзивного образования требует от него владения широким набором стратегий и методик обучения, взаимодействия с обучающимися с ООП.

Концептуальная схема интеграции детей с особыми образовательными потребностями:

Эта схема представляет основные аспекты интеграции детей с особыми образовательными потребностями и подчеркивает важность различных аспектов, таких как включение в учебный процесс, социализация, развитие интеллектуальных способностей и адаптивное обучение.

1. Что такое инклюзивное образование и чем оно отличается от традиционного?
2. Какие основные цели преследует инклюзивное образование?
3. Какую роль играет инклюзивное образование в создании инклюзивного общества?
4. На каких принципах основано инклюзивное образование?
5. Как должен быть адаптирован учебный процесс для детей с ООП в рамках инклюзивного образования?
6. Какую роль играет сотрудничество учителя, родителей и специалистов в реализации инклюзивного образования?
7. Какие преимущества дает инклюзивное образование детям с ООП?
8. Какие трудности могут возникать при реализации инклюзивного образования?
9. Как можно преодолеть эти трудности?
10. Какую роль играет учитель в инклюзивном образовании?
11. Какую поддержку могут оказать специалисты ребенку с ООП в условиях инклюзивного образования?

Особые образовательные потребности. Группа детей с особыми образовательными потребностями.

Процессы развития инклюзивного образования в Казахстане продиктованы требованием времени и приоритетом государственной политики по обеспечению равного доступа к качественному образованию и самореализации всех граждан страны. Политика Республики Казахстан направлена на обеспечение прав всех граждан на качественное образование вне зависимости от их социального, экономического, культурного статуса. Основополагающие аспекты инклюзивной политики отражены во многих государственных документах: Конституции РК, Законах РК «Об образовании», «О правах ребенка в Республике Казахстан», «О социальной и медико-педагогической коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями», «Социальный кодекс Республики Казахстан», «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты РК по вопросам инклюзивного образования» и др. В своем Послании народу Казахстана «Единство народа и системные реформы – прочная основа процветания страны» глава государства К.К. Токаев сказал: «Наше образование должно быть доступным и инклюзивным». В Национальном плане развития Республики Казахстан до 2025 года среди общенациональных приоритетов выделена задача по обеспечению доступа и равенства в сфере образования: «...Принципиальные изменения для Казахстана к 2025 году: от разрывов в качестве образования, связанных с местом проживания и социальным статусом к выравниванию доступа к качественному образованию. Во всех организациях образования будут созданы условия для инклюзивного образования. В связи с этим в Национальном проекте «Качественное образование «Образованная нация» обозначена задача по обеспечению школ комфортной, безопасной и современной образовательной средой [9]. На основе

закона Республики Казахстан от 26 июня 2021 года «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты РК по вопросам инклюзивного образования» были внесены изменения в закон «Об образовании» в части определения «инклюзивное образование – процесс, обеспечивающий равный доступ к образованию для всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей», введено новое определение понятия «психолого-педагогическое сопровождение». Согласно данному закону определены такие функции организаций образования, касающиеся реализации инклюзивной практики, как «организации образования для обучения лиц (детей) с особыми образовательными потребностями адаптируют образовательные программы в соответствии с индивидуальными особенностями развития и потенциальными возможностями обучающихся и воспитанников», «руководитель организации образования в порядке, установленном законами Республики Казахстан, несет ответственность за нарушение типовых правил приема на обучение в организации образования или несоздание специальных условий для получения образования». Политика инклюзии декларирует необходимость изменения общества и его институтов таким образом, чтобы они благоприятствовали включению в социум любого человека. Введение понятия инклюзивного образования Саламанкской декларацией выражает не просто признание неоднородности общества и его культуры, но и изменение отношения в обществе к этому разнообразию – осознание его ценности, осознание ценности различий между людьми. Для реализации государственной инклюзивной политики в стране существует потребность в подготовке педагогов с новым концептуальным мышлением, понимающих сущность происходящих социально-педагогических процессов, ориентированных на работу с разными детьми, имеющими разные образовательные потребности, имеющих навыки командной работы и все навыки широкого спектра, которые нужно развивать у своих подопечных. В целях выполнения государственных задач в сфере образования необходимо решение комплекса вопросов, касающихся вопросов разработки инклюзивной политики, создания инклюзивной культуры, развития инклюзивной практики.

Особые образовательные потребности (ООП) - индивидуальные требования к образовательному процессу, которые возникают у некоторых учащихся в связи с их физическими, умственными, социальными или эмоциональными особенностями. Эти потребности могут быть временными или постоянными, и для их удовлетворения может потребоваться адаптация методов обучения и организации учебного процесса.

Определение потребностей в специальном образовании:

Потребности в специальном образовании связаны с тем, что некоторые дети испытывают трудности в обучении, требующие особых подходов и ресурсов. Эти дети могут иметь различные нарушения развития, такие как дислексия, аутизм, задержка в развитии, нарушения поведения и другие.

Группа детей с особыми образовательными потребностями:

Группа детей с особыми образовательными потребностями включает в себя учащихся с различными видами нарушения, а также тех, кто может испытывать трудности в обучении по различным причинам, не обязательно связанным с

нарушениями в психофизическом развитии. Это могут быть дети с общими нарушениями развития, социальные сироты, дети, пережившие травмы и другие.

Характеристика потребностей специального образования:

-Умственные особенности: Дети с умственными нарушениями могут нуждаться в индивидуализированных программах обучения, а также поддержке специалистов для развития когнитивных навыков.

-Физические особенности: Дети с физическими ограничениями могут требовать адаптированных условий обучения, доступных помещений и технических средств.

-Эмоциональные и поведенческие особенности: Дети с эмоциональными и поведенческими проблемами могут нуждаться в поддержке психологов, специальных программ по развитию социальных навыков и т.д.

-Сенсорные особенности: Дети с нарушениями слуха или зрения могут требовать специальных технологических средств и методик обучения.

Само по себе ООП имеет множество интерпретации и классификации. Особые образовательные потребности разделяются по физическому и социальному аспектам.

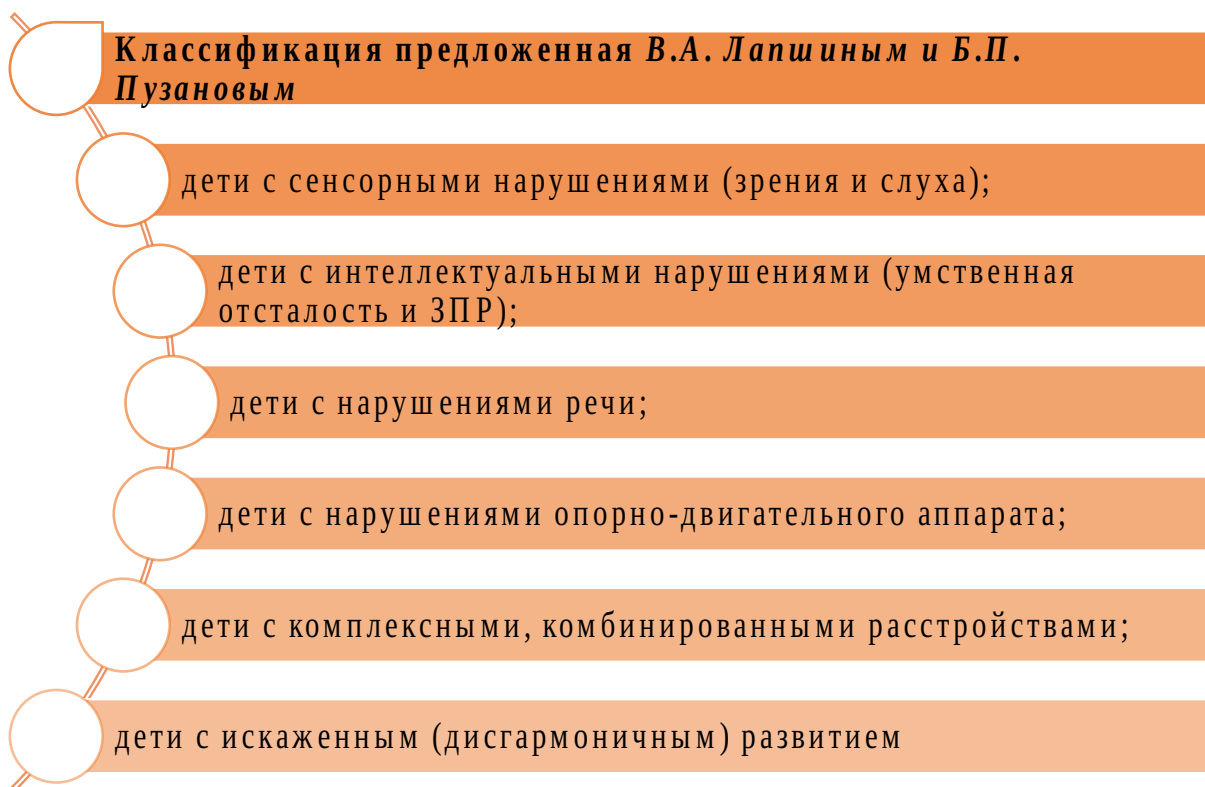
Согласно данным РГУ, "Национальный научно-практический центр развития специального и инклюзивного образования" в настоящее время мы наблюдаем расширение категории детей, включенных в интеграционный процесс. Ранее это были преимущественно дети, сталкивающиеся с трудностями в обучении из-за проблем со здоровьем. Теперь же к ним добавляются дети, испытывающие трудности по другим причинам, таким как социальные, экономические и прочие. Среди них - дети-кандасы, мигранты, а также одаренные дети.

В системе образования проводится значительное количество мероприятий по поддержке этих различных категорий детей. Особое внимание уделяется детям с ограниченными возможностями. Мы активно работаем над их обучением и поддержкой, для чего создана специальная система образовательных организаций. Важную роль играют психолого-медико-педагогические консультации, которые помогают выявить и оценить потребности этих детей."

Существует множество различных классификаций особых образовательных потребностей основанных на нарушениях здоровья.

Т.В. Егорова дает более обобщенную классификацию, в основе которой лежит группировка указанных выше категорий нарушений в соответствии с локализацией нарушения в той или иной системе организма:

телесные (соматические) нарушения (опорно-двигательный аппарат, хронические заболевания);	нарушения деятельности мозга (умственная отсталость, нарушения движений, психические и речевые нарушения)	сенсорные нарушения (слух, зрение);
---	---	-------------------------------------

Классификация предложенная В.В. Лебединским
Психическое недоразвитие, типичной моделью которого является умственная отсталость.
Задержанное развитие — полиформная группа, представленная разнообразными вариантами инфантилизма, нарушений школьных навыков, недостаточностью высших корковых функций и т. д.
Поврежденное психическое развитие описывает случаи, при которых ребенок имел достаточно длительный период нормального развития, нарушенного заболеваниями (прежде всего, центральной нервной системы) или травмами.
Дефицитарное развитие представляет собой варианты психофизического развития в условиях глубоких нарушений зрения, слуха и опорно-двигательного аппарата.
Искаженное развитие — сочетание недоразвития, задержанного и поврежденного развития.
Дисгармоническое развитие — нарушения в формировании личности. Типичной моделью данного вида дезонтогенеза могут быть различные формы психопатий

Диапазон различий в развитии детей с ООП чрезвычайно велик: от практически нормально развивающихся, испытывающих временные и относительно легко устранимые трудности, до детей с необратимым тяжелым

поражением центральной нервной системы. От ребенка, способного при специальной поддержке на равных обучаться вместе с нормально развивающимися сверстниками до детей, нуждающихся в адаптированной к их возможностям индивидуальной программе образования. При этом столь выраженный диапазон различий наблюдается не только по группе с ООП в целом, но и в каждой входящей в нее категории детей.

Основной идеей инклюзивного образования является утверждение о том, что качественное образование и успешная адаптация в современном обществе, вполне доступны для детей с ограниченными возможностями здоровья. Для этого подобным детям следует как можно больше взаимодействовать со своими сверстниками.

Согласно Приказа Министерства образования и науки Республики Казахстан от 12 января 2022 года № 4. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 24 января 2022 года № 26618 оценивание, особые образовательные потребности в зависимости от причин трудностей обучения, выделяют две группы детей с особыми образовательными потребностями.

В зависимости от причин трудностей обучения первая группа включает детей с трудностями усвоения отдельных учебных навыков вследствие недостаточности психических функций (умственной работоспособности, восприятия, внимания, памяти), а также детей с ограниченными возможностями:

1) нарушениями слуха (неслышащие и слабослышащие при средней потере слуха в речевой области от 40 до 80 децибел, в том числе дети после кохлеарной имплантации) с общим речевым недоразвитием 1-3 уровня;

2) нарушениями зрения (незрячие – с полным отсутствием зрительных ощущений, с светоощущением или остаточным зрением до 0,04 на лучшем видящем глазу с коррекцией очками и слабовидящие – с остротой зрения от 0,05 до 0,4 на лучшем видящем глазу с коррекцией очками);

3) нарушениями интеллекта (с умственной отсталостью);

4) задержкой психического развития;

5) нарушениями речи (с общим недоразвитием речи 1-3 уровня, фонетико-фонематическим недоразвитием речи, ринолалией, дизартрией, тяжелым заиканием, нарушениями письменной речи (дислексией, дисграфией);

6) нарушениями опорно-двигательного аппарата;

7) эмоционально-волевыми расстройствами (нарушениями общения и социального взаимодействия (аутизмом), нарушениями и трудностями поведения);

8) со сложными (сочетанными) нарушениями.

В зависимости от причин трудностей обучения вторая группа включает детей, не имеющих нарушений умственного и физического развития, особые образовательные потребности которых, обусловлены социально-психологическими факторами, препятствующими их включению в образовательный процесс:

1) с микросоциальной и педагогической запущенностью, воспитывающиеся в семьях из категорий социально уязвимых слоев населения;

2) испытывающие трудности в адаптации к местному социуму (беженцы, мигранты, кандасы);

3) дети с инвалидностью.

Каждая группа, каждая подгруппа по нарушениям имеет свою специфику и особенности при обучении.

Нарушения слуха могут иметь различные причины и степени тяжести. Они могут быть вызваны врожденными дефектами, такими как генетические аномалии или внутренние повреждения уха, а также приобретенными условиями, такими как инфекции, травмы или длительное воздействие шума. Важно отметить, что нарушения слуха могут быть временными или постоянными.

Симптомы нарушения слуха могут варьироваться в зависимости от его причины и степени тяжести. Они могут включать частичную или полную потерю слуха, шум или звон в ушах, а также затруднение в восприятии речи или различия звуков.

По результатам исследований, проведенных европейскими учеными, от 4 до 6% населения Земли страдает нарушением слуха разной степени выраженности, что составляет более 250 миллионов людей.

При диагностировании нарушений слуха ребенка родители могут прибегнуть к помощи специалистов и совместно, в зависимости от степени нарушения, выбрать тот или иной способ реабилитации: ранняя слуховая тренировка, кохлеарная имплантация, интегрированное обучение, обучение методам коммуникации, обучение языку жестов, билингвистический метод обучения.

Примерно 4% из них имеют легкую двухстороннюю или одностороннюю тугоухость, а 0,1% населения – тяжелую форму тугоухости или глухоту. Глухота, как и тугоухость, может быть как врожденной, так и приобретенной.

Учащиеся с различными нарушениями слуха, а также все другие категории детей с ООП могут обучаться по основным образовательным программам общего образования при условии, что они полностью включены в систему общего образования (инклюзия) или имеют некоторый практический опыт обучения вместе со школьниками с такими же нарушениями здоровья, а также полноценного обучения по общеобразовательным программам. В то же время дети с нарушениями слуха имеют индивидуальные различия, имея разный уровень подготовки и овладения универсальными учебными действиями, а также личностные и образовательные компетенции, определенные стандартом общего образования.

Категории детей с нарушениями слуха, используемые для целей организации их обучения в условиях инклюзивного образования

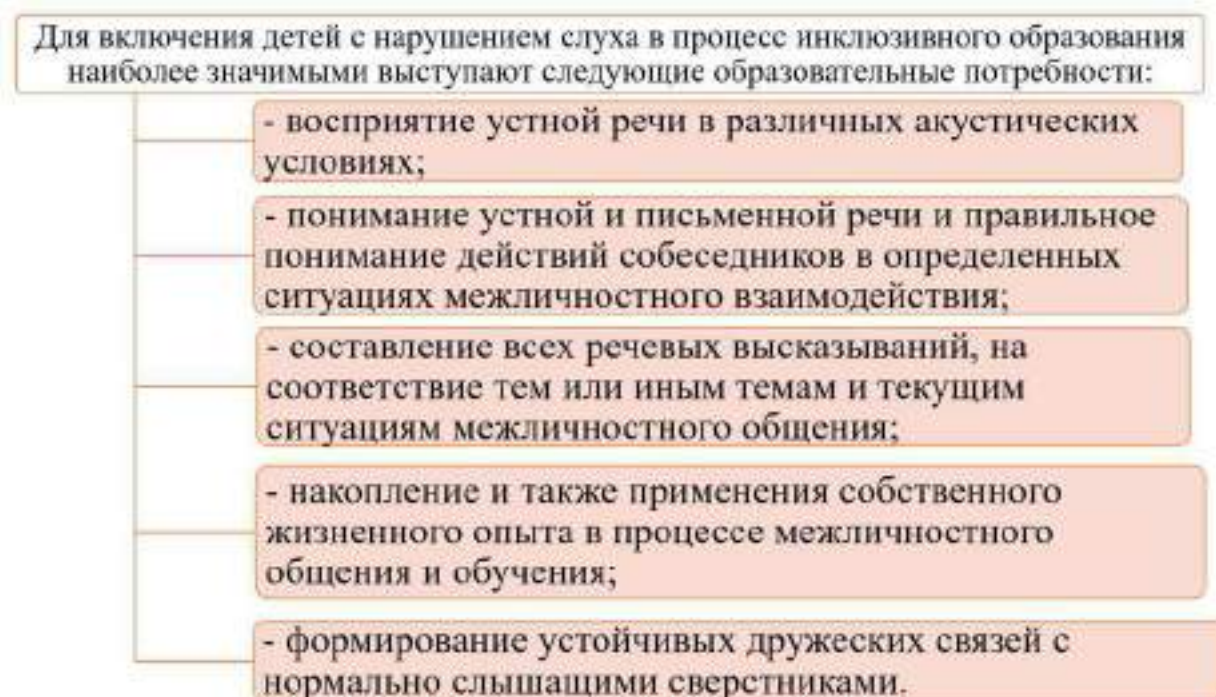
дети, с нарушениями слуха, которые достаточно успешно осваивают образовательные программы обучения и могут достичь запланированных результатов в овладении базовыми компетенциями в полном соответствии с ГОСО в систему инклюзивного образования при условии их всестороннего и полного психолого-педагогического сопровождения;

дети, с нарушениями слуха, успешно осваивающие адаптированные основные образовательные программы ступеней школьного образования в условиях их совместного

обучения со сверстниками с аналогичными ограничениями здоровья, имеющие достаточный уровень формирования личностных и учебных компетенций и также позитивный опыт общения с нормально развивающимися сверстниками, это как раз и позволяет обучать данных детей в условиях инклюзивного образования;

дети, с нарушениями слуха, которые способны осваивать адаптированные основные образовательные программы, обладающие при этом различным уровнем формирования личностных компетенций для их участия в программе инклюзивного образования. Вместе с тем их опыт общения со здоровыми сверстниками ограничен.

Обучение детей с нарушениями слуха в общеобразовательных организациях требует создания соответствующей образовательной среды, которая предполагает постоянный мониторинг детей, точное определение их особых образовательных потребностей.

Обучение детей с нарушением слуха в инклюзивной среде представляет собой важное и сложное задание, требующее особого внимания к индивидуальным потребностям каждого ребенка. Обучение детей с нарушением слуха в инклюзивной среде может быть вызовом, но при правильном подходе и содействии со стороны всех участников образовательного процесса это может стать источником обогащения для всех участников и способствовать инклюзивности и разнообразию в образовании.

По данным Всемирной организации здравоохранения, 19 миллионов детей в возрасте до 15 лет имеют нарушения зрения.

Из них у 12 миллионов детей нарушения зрения легко поддаются диагностике и коррекции.

Для 1,4 миллиона детей, имеющих необратимую слепоту на всю оставшуюся жизнь, необходимы мероприятия по рительной реабилитации для их полного психологического и личного развития.

При обучении детей с нарушением зрения необходимо уделять особое внимание разработке раздаточных материалов, текст которых не должен быть слишком сложным. Размер шрифта должен подбираться в соответствии с остротой зрения

Соотношение остроты зрения и рекомендуемой высоты шрифта

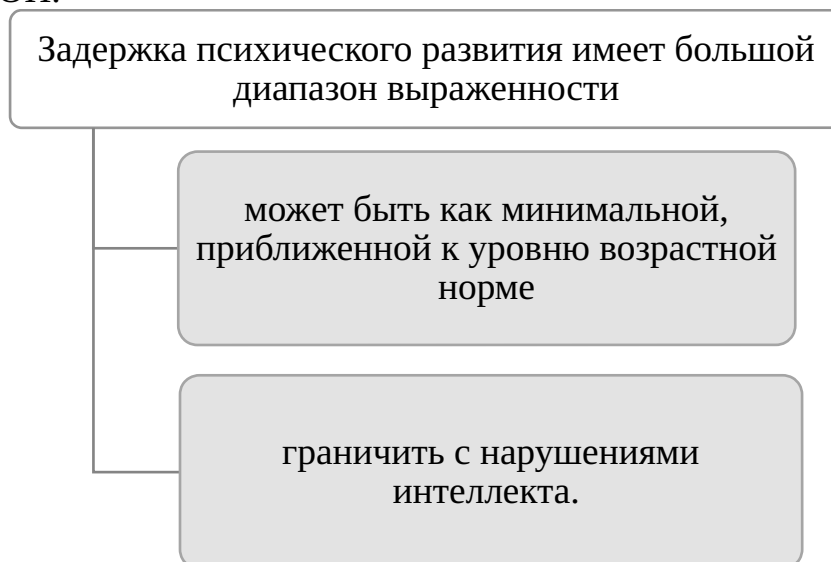
Острота зрения	Рекомендуемая высота шрифта
0,05–0,08	13 мм
0,09–0,1	7,5 мм
0,2 и выше	5,6 мм

Учителю в процессе пр
урока важно учитывать
закономерности динамики
умственной работоспособности
слабовидящих учащихся:
вработывание в урок – 3–5 минут;
наиболее интенсивная работа –
10–15 минут;
физминутка, отдых – 5 минут;
эффективная работа – 5–10
минут;
снижение работоспособности –
10 минут.

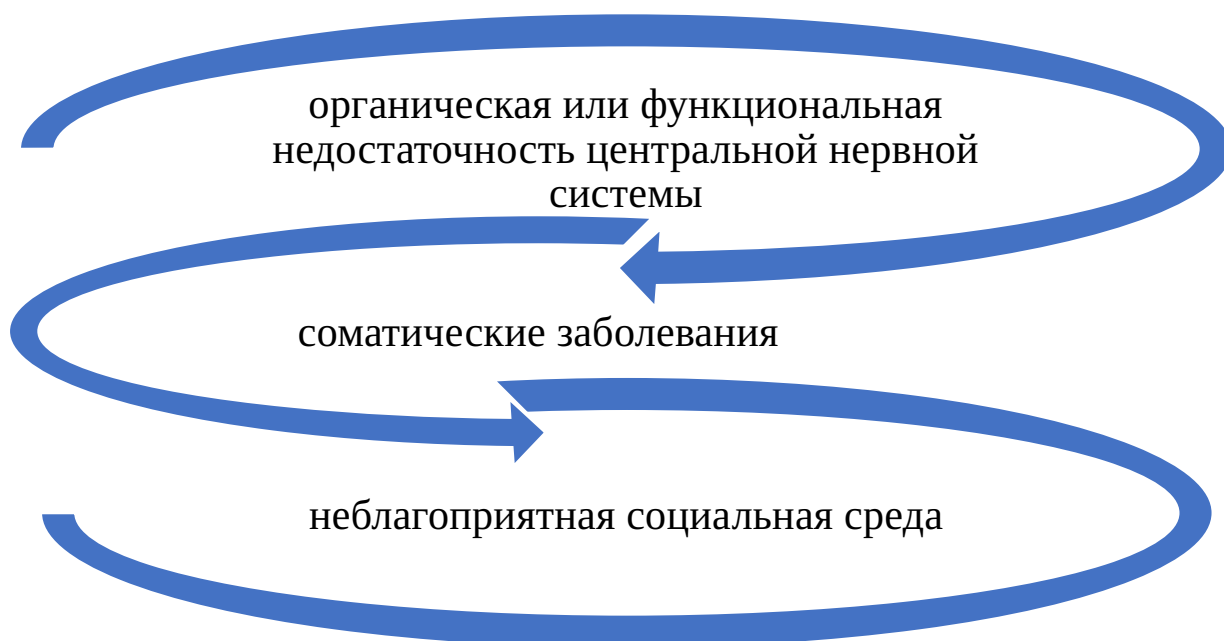
Соблюдение дозировки
зрительной нагрузки может
достигаться за счет
своевременной смены видов
деятельности: переключение
со зрительной работы на
другие виды деятельности
(прослушивание, тактильная
деятельность, движение),
включение в работу
нескольких анализаторов,
проведение специальных
упражнений для глаз.

Обучение детей с нарушением зрения в инклюзивной среде требует сочетания специализированных методов обучения, доступной среды и сотрудничества всех участников образовательного процесса. При правильном подходе это может способствовать успешному обучению и включению детей с нарушением зрения в общество.

Обучающиеся с задержкой психического развития – это самая многочисленная группа детей с ООП.

Причинами возникновения ЗПР могут быть

Формирование познавательной активности у большинства учащихся с ЗПР идет медленными темпами. Причиной является недостаточность формирования высших психических функций из-за специфических нарушений психологического развития. Большинство учащихся с ЗПР имеют низкую учебную мотивацию, сниженную память и внимание. Вследствие чего у данной группы учащихся наблюдаются сложности в формировании школьных навыков, речи и письма. На

фоне этих нарушений в развитии многие учащиеся данной группы испытывают значительные трудности в освоении образовательных программ из-за недостаточного развития когнитивных способностей.

Часто у учащихся с ЗПР и легкой формой нарушения интеллекта наблюдаются следующие нарушения.

нарушения речевой и мелкой ручной моторики

Часто у учащихся с ЗПР и легкой формой нарушения интеллекта наблюдаются следующие нарушения.

зрительного восприятия и пространственной ориентировки

умственной работоспособности и эмоциональной сферы

Категории детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата

Двигательные расстройства характеризуются нарушением координации, темпа движений, ограниченным объемом и силой, что приводит к нарушению выполнения движений.

Большинство детей с нарушением опорно-двигательного аппарата страдают детским церебральным параличом (ДЦП). У них нарушена пространственная ориентация, общая моторика, мелкая моторика рук. Иногда при детском церебральном параличе у ребенка наблюдаются нарушения зрения и слуха

У большинства детей наблюдаются нарушения речи, также страдают внимание и память, у многих наблюдается нарушение эмоционально-волевой сферы.

У некоторых детей эмоционально-волевые проблемы могут проявляться в виде повышенной возбудимости, раздражительности, двигательной расторможенности.

Психические процессы у некоторых детей с церебральным параличом замедлены, и их переключение часто затруднено.

Двигательные расстройства, речевые проблемы и отставание в развитии психических функций обычно сочетаются при детском церебральном параличе (ДЦП). Важно отметить, что тяжесть двигательных нарушений не всегда коррелирует с уровнем нарушения других функций. Например, у детей с серьезными двигательными проблемами могут быть легкие задержки в развитии психики, а у тех, у кого остались последствия ДЦП, могут быть тяжелые проблемы с психическим развитием.

При ДЦП двигательные нарушения проявляются как поражение верхних и нижних конечностей, включая изменение мышечного тонуса, патологические рефлексy, наличие непроизвольных движений, нестабильность равновесия и координации, а также нарушения мелкой моторики. Тяжесть этих нарушений может сильно варьироваться: от детей, неспособных даже удерживать сидячее положение, до тех, кто может передвигаться только с помощью специальных устройств, таких как коляски или костыли. У некоторых детей наблюдается дефектная походка, а некоторым требуются ортопедические вспомогательные приспособления. Также многие дети вынуждены использовать не доминирующую руку для выполнения задач, что затрудняет их способность к самообслуживанию и письменным навыкам. У большинства детей наблюдаются недоразвитые движения пальцев.

Интеллектуальные нарушения при ДЦП чаще всего проявляются в синдроме органической задержки психического развития. Это отставание в психическом развитии рассматривается как "первичное" нарушение, связанное с особенностями заболевания, с возможной постнатальной задержкой и несинхронностью развития мозга. Поэтому оно условно называется "органической задержкой психического развития".

При организации инклюзивного образования и включении ребенка с нарушением опорно-двигательного аппарата в общеобразовательную группу необходима постоянная психолого-медико-педагогическая поддержка, которая определена в его индивидуальной программе реабилитации.

Кроме того, в силу ряда ярко выраженных специфических особенностей детей с нарушением опорно-двигательного аппарата, они также имеют особые (специфические) образовательные потребности.

Для таких детей должна быть создана безбарьерная архитектурно-планировочная среда. Необходимо проводить комплексное коррекционно-развивающее воздействие, направленное на развитие всех нарушенных функций: речи, эмоционально-волевой сферы, умственного развития, моторики рук, сенсорной сферы и др.

В течение всего периода инклюзивного образования должны выполняться рекомендации, прописанные в индивидуальной программе реабилитации.

Дети с нарушениями речи могут иметь различные виды общего недоразвития речи (от умеренного до выраженного), фонетико-фонематические нарушения, ринолалию, дизартрию, тяжелое заикание, а также нарушения письменной речи, такие как дислексия и дисграфия.

Обучение детей с нарушениями речи

Общие рекомендации:

Важно как можно раньше начать коррекционную работу. Чем раньше будет поставлен диагноз и начата коррекция, тем больше шансов у ребенка на успешное преодоление речевого нарушения.

Подход к обучению должен быть индивидуальным. У каждого ребенка свои особенности нарушения речи, поэтому необходимо разрабатывать индивидуальную программу обучения.

В процессе обучения должны быть задействованы все звенья речевой системы. Это значит, что нужно работать над звукопроизношением, словарным запасом, грамматическим строем речи, связной речью, а также над когнитивными функциями, которые влияют на речь (внимание, память, мышление).

Занятия должны быть игровыми и интересными для ребенка. Только так он будет активно участвовать в процессе обучения и добиваться результатов.

Важно сотрудничество логопеда, родителей и других специалистов, которые работают с ребенком. Совместная работа позволит создать единую систему коррекционного воздействия и добиться максимального эффекта.

Обучение детей с ОНР (1-3 уровень):

На первом уровне ОНР работа логопеда направлена на формирование у ребенка звуков речи и слогового произношения.

На втором уровне ОНР логопед работает над формированием слоговой структуры слова, а также над развитием словаря и грамматического строя речи.

На третьем уровне ОНР логопед работает над формированием связной речи, а также над совершенствованием звукопроизношения и грамматического строя речи.

Обучение детей с ФФНР:

При ФФНР логопед работает над различением и правильным произношением фонем, которые у ребенка вызывают трудности.

В работе используются различные методы: артикуляционная гимнастика, логопедический массаж, игры на развитие фонематического слуха, упражнения по звукопроизношению.

Обучение детей с ринолалией:

При ринолалии логопед работает над устранением гнусавости голоса.

В работе используются различные методы: дыхательная гимнастика, артикуляционная гимнастика, логопедический массаж, упражнения на развитие речевого слуха.

Обучение детей с дизартрией:

При дизартрии логопед работает над улучшением работы артикуляционного аппарата.

В работе используются различные методы: артикуляционная гимнастика, логопедический массаж, электростимуляция мышц артикуляционного аппарата, упражнения на развитие координации движений.

Обучение детей с заиканием:

При заикании логопед работает над устранением заикания и его проявлений.

В работе используются различные методы: дыхательная гимнастика, артикуляционная гимнастика, психотерапия, медикаментозное лечение (по назначению врача).

Обучение детей с нарушениями письменной речи (дислексией, дисграфией):

При дислексии и дисграфии логопед работает над формированием правильного чтения и письма.

В работе используются различные методы: упражнения на развитие фонематического слуха, звукового анализа и синтеза слов, упражнения на формирование зрительно-пространственных функций, упражнения на развитие письма.

Важно:

Необходимо регулярно посещать занятия с логопедом. Чем чаще будет заниматься ребенок, тем быстрее он добьется результатов.

Родителям необходимо выполнять с ребенком домашние задания, которые рекомендует логопед.

Важно создать для ребенка благоприятную речевую среду. Это значит, что с ним нужно много разговаривать, читать ему книги, играть в игры, которые развивают речь.

Дети со сложными или сочетанными нарушениями часто сталкиваются с сочетанием различных типов расстройств. Это может включать в себя комбинацию двигательных проблем, речевых нарушений, а также психических или когнитивных расстройств. Например, у некоторых детей могут одновременно наблюдаться ДЦП с нарушениями речи, а также с дополнительными трудностями в обучении или в поведении. Такие сложные нарушения требуют индивидуализированного и мультисистемного подхода к оценке и реабилитации для эффективного управления их потребностями и улучшения качества жизни.

Дети со сложными (сочетанными) нарушениями развития (СН) имеют два и более выраженных психофизических нарушения, которые могут привести к аномалиям развития.

К ним относятся:

Умственно отсталые глухие: дети с нарушениями интеллекта и слуха.

Слабослышащие с задержкой психического развития (ЗПР): дети с нарушениями слуха и темпами развития психики ниже возрастной нормы.

Слепоглухие дети: дети с нарушениями зрения и слуха.

Дети с другими комбинациями: например, нарушения зрения и речи, нарушения опорно-двигательного аппарата и интеллекта.

Сложность нарушения у детей этой категории заключается в взаимодействии отдельных нарушений.

Влияние одного нарушения усиливает влияние другого. Появляются дополнительные трудности, которые не встречаются при каждом из них по отдельности.

Пример: у ребенка с умственной отсталостью и нарушениями зрения проблемы с обучением будут более выраженными, чем у ребенка с одним из этих нарушений.

Как определить, относится ли ребенок к категории СН?

Для этого проводится комплексная психолого-педагогическая диагностика специалистами:

Психологами.

Дефектологами.

Офтальмологами.

Сурдологами.

Другие специалисты могут быть привлечены в зависимости от индивидуальных особенностей ребенка.

Как осуществляется помощь детям со сложными нарушениями?

Подход к помощи таким детям должен быть индивидуальным и комплексным.

Он включает:

Специальное обучение: в специализированных образовательных учреждениях или в условиях инклюзии.

Коррекционную помощь: логопедическую, дефектологическую, психологическую.

Медицинскую помощь: в зависимости от сопутствующих заболеваний.

Социальную помощь: поддержку семьи ребенка.

Важно создать для ребенка со сложными нарушениями среду, в которой он будет чувствовать себя комфортно и безопасно.

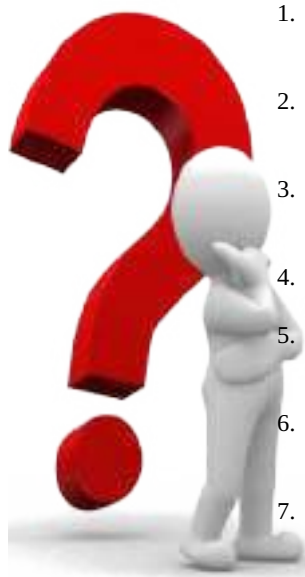
Родителям необходимо:

Сотрудничать со специалистами.

Создавать условия для максимального развития возможностей ребенка.

Оказывать ему эмоциональную поддержку.

В связи с этим, можно сделать вывод, что обучение детей со сложными нарушениями в общеобразовательной школе будет затруднительно как для самого ребенка, так и для педагогического коллектива учебного заведения.

1. Какие дети включены в первую группу по трудностям обучения в зависимости от причин, и какие основные трудности они испытывают при усвоении учебных навыков?
2. Какие виды нарушений слуха входят в эту группу, и какие характеристики характерны для каждого из них? Какие трудности в обучении возникают у детей с этими нарушениями?
3. Какие нарушения зрения учитываются при определении принадлежности к первой группе трудностей обучения? Как они могут влиять на учебный процесс?
4. Какие виды нарушений речи включены в первую группу трудностей обучения, и какие проблемы с обучением они могут вызывать?
5. Какие нарушения опорно-двигательного аппарата учитываются при определении принадлежности к первой группе трудностей обучения? Как они могут влиять на академическую деятельность?
6. Какие эмоционально-волевые расстройства рассматриваются в контексте первой группы трудностей обучения, и как они могут повлиять на обучение и социальное взаимодействие ребенка?
7. Какие особенности характеризуют детей с сочетанными нарушениями в контексте трудностей обучения? Какие индивидуализированные подходы могут быть эффективны для работы с ними?

Педагогические технологии инклюзивного образования. Образовательные технологии для инклюзивности.

Педагогические технологии инклюзивного образования

Инклюзивное образование – это система образования, которая обеспечивает доступность качественного образования всем детям, независимо от их возможностей и особенностей развития. В условиях инклюзивного образования дети с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ) обучаются вместе со своими сверстниками, не имеющими таких ограничений.

Для успешной реализации инклюзивного образования необходимо использовать различные педагогические технологии.

1. Понятие и классификация педагогических технологий инклюзивного образования

Педагогическая технология – система последовательных действий педагога, направленных на достижение образовательных целей с использованием определенных методов, средств и организационных форм обучения.

По дидактической цели	технологии обучения;
	технологии воспитания;
	технологии управления.
По ведущему компоненту	информационно-коммуникационные технологии;
	игровые технологии;
	технологии проектной деятельности;
	технологии проблемного обучения;
По уровню применения:	технологии здоровьесбережения.
	общепедагогические технологии;
	предметные технологии;
	методики обучения.

Основные группы педагогических технологий инклюзивного образования

Технологии создания инклюзивной среды

Создание инклюзивной среды – это комплекс мероприятий, направленных на обеспечение равного доступа к образованию для всех детей, независимо от их возможностей и особенностей развития.

Основные компоненты инклюзивной среды:

Физическая доступность:

Отсутствие архитектурных барьеров (пандусы, лифты, поручни).

Доступная среда в учебных аудиториях, столовых, библиотеках, туалетах.

Наличие адаптированного оборудования (специальная мебель, учебные материалы).

Информационная доступность:

Предоставление информации в доступных форматах (шрифт Брайля, сурдоперевод).

Использование адаптированных учебных материалов.

Обеспечение доступности к информационным системам.

Социально-психологическая доступность:

Благоприятный психологический климат в школе.

Формирование инклюзивной культуры.

Подготовка педагогических кадров к работе с детьми с ООП.

Взаимодействие с родителями детей с ООП.

Технологии создания инклюзивной среды:

Универсальный дизайн: проектирование среды таким образом, чтобы она была максимально доступна для всех людей, независимо от их возможностей.

Адаптивные технологии: использование специальных технологий для обеспечения доступности образования детям с ООП (например, электронные книги, программы чтения с экрана).

Инклюзивное образование: обучение детей с ООП в общеобразовательных школах вместе со своими сверстниками.

Социальная инклюзия: создание условий для полноценного участия детей с ООП во всех аспектах жизни общества.

В современном мире образование становится все более инклюзивным, стремясь к тому, чтобы все дети, независимо от их возможностей, имели доступ к качественному образованию. Образовательные технологии играют в этом процессе ключевую роль, предоставляя инструменты и ресурсы для поддержки учащихся с особыми образовательными потребностями (ООП).

Инклюзивные образовательные технологии - это широкий спектр инструментов, продуктов и услуг, направленных на поддержку учащихся с ООП в процессе обучения.

Примеры инклюзивных образовательных технологий:

Ассистивные технологии: программное обеспечение, устройства и другие инструменты, которые помогают учащимся с ООП преодолевать ограничения и участвовать в учебном процессе.

Универсальный дизайн обучения: подход к разработке учебных материалов и среды обучения, который делает их доступными для всех учащихся, независимо от их способностей.

Обучение на основе данных: использование данных об учащихся для персонализации обучения и поддержки их индивидуальных потребностей.

Искусственный интеллект (ИИ): использование ИИ для создания персонализированных обучающих программ, предоставления обратной связи и поддержки учащихся.

Онлайн-обучение: использование онлайн-платформ и ресурсов для предоставления учащимся с ООП доступа к образованию, независимо от их местоположения.

Преимущества использования инклюзивных образовательных технологий:

Повышение доступности: инклюзивные технологии могут сделать образование доступным для всех учащихся, независимо от их возможностей.

Повышение успеваемости: исследования показали, что использование инклюзивных технологий может привести к повышению успеваемости учащихся с ООП.

Повышение мотивации: инклюзивные технологии могут сделать обучение более мотивирующим и увлекательным для учащихся с ООП.

Повышение социальной инклюзии: инклюзивные технологии могут помочь учащимся с ООП чувствовать себя более включенными в школьное сообщество.

Инклюзивные образовательные технологии - это мощный инструмент, который может помочь учащимся с ООП добиться успеха в учебе.

Инклюзивное образование подразумевает создание среды, в которой каждый ученик, независимо от его индивидуальных особенностей и специфических потребностей, имеет возможность получить качественное образование. Одним из важных инструментов обеспечения инклюзивности являются образовательные технологии. Давайте разберемся, какие технологии существуют и как они способствуют созданию инклюзивной образовательной среды.

Прежде чем рассматривать конкретные технологии, важно понять основные принципы инклюзивного образования:

Принцип равных возможностей: каждый ученик имеет право на образование без каких-либо дискриминационных препятствий.

Принцип индивидуализации обучения: учебный процесс должен быть адаптирован под индивидуальные потребности каждого ученика.

Принцип сотрудничества: в образовательном процессе активно взаимодействуют ученики, учителя, родители и специалисты с целью обеспечения максимальной поддержки.

Первый шаг к инклюзивному образованию - это обеспечение доступности образовательной среды для всех учащихся.

Технологии играют ключевую роль в этом процессе:

Технологии адаптивных устройств: такие устройства, как сенсорные экраны, диктофоны, специализированные клавиатуры и мыши, позволяют учащимся с ограниченными физическими возможностями эффективно взаимодействовать с образовательным контентом.

Технологии аудио и видеозаписи: записи лекций и уроков позволяют ученикам с нарушениями слуха или зрения получать информацию в доступной форме.

Технологии чтения и письма: программы для чтения текста вслух и распознавания речи помогают учащимся с дислексией или другими трудностями в чтении и написании справляться с учебными заданиями.

Технологии для дифференциации обучения

Дифференциация обучения - это адаптация учебного материала и методов обучения под индивидуальные потребности каждого ученика. Современные образовательные технологии предлагают ряд инструментов для реализации этого принципа:

Образовательные платформы с возможностью создания индивидуализированных учебных планов и заданий для каждого ученика.

Интерактивные обучающие игры и приложения, которые позволяют ученикам с разным уровнем подготовки обучаться в комфортной для них форме.

Вебинары и онлайн-курсы с возможностью гибкого расписания и доступа к записям, что позволяет ученикам с различными обстоятельствами жизни (например, с ограниченной подвижностью) получать образование без препятствий.

4. Технологии для поддержки коммуникации и социализации

Социализация - важный аспект образования, особенно для учеников с аутизмом или другими расстройствами социального взаимодействия. Технологии могут стать мощным инструментом для поддержки коммуникации и социализации:

Специализированные программы для развития коммуникативных навыков, включая виртуальные ассистенты и игровые приложения для тренировки общения.

Виртуальные классные комнаты и онлайн-форумы, где ученики могут общаться и сотрудничать вне стен класса.

Видеоконференции и социальные сети для организации виртуальных встреч и мероприятий, способствующих развитию дружбы и взаимодействия между учащимися.

Образовательные технологии играют огромную роль в создании инклюзивной образовательной среды, где каждый ученик имеет возможность развиваться и достигать успеха. Однако важно помнить, что технологии - это всего лишь инструменты, а реализация принципов инклюзивности требует также понимания и поддержки со стороны образовательного сообщества в целом.

1. Какие основные принципы инклюзивного образования важно учитывать при выборе педагогических технологий?
2. Какие технологии можно использовать для обеспечения доступности образовательной среды для учеников с различными видами нарушения?
3. Какие индивидуализированные подходы к обучению могут быть реализованы с помощью современных образовательных технологий?
4. Какие возможности предоставляют образовательные платформы для адаптации учебного материала под индивидуальные потребности учащихся?
5. Какие роли играют игровые технологии в создании инклюзивной образовательной среды и какие примеры можно привести?
6. Какие технологии способствуют развитию коммуникационных навыков и социализации учащихся с расстройствами социального взаимодействия?
7. Каким образом можно использовать виртуальные инструменты для организации инклюзивных уроков и мероприятий?
8. Каким образом обучающие технологии могут способствовать развитию у учащихся навыков саморегуляции и самостоятельности?

Инновационные технологии в инклюзивном образовании

В современном мире развивающиеся технологии становятся неотъемлемой частью образовательного процесса, особенно в контексте инклюзивного образования. Использование инновационных педагогических технологий не только обогащает учебный процесс, но и открывает новые возможности для всех учеников, вне зависимости от их индивидуальных особенностей и потребностей.

Обучение с помощью виртуальной и дополненной реальности: Виртуальная и дополненная реальность предоставляют учащимся возможность погрузиться в интерактивные образовательные среды, которые адаптируются под их индивидуальные потребности. Например, виртуальные экскурсии помогают ученикам с ограниченными физическими возможностями посетить места, к которым им трудно добраться в реальном мире.

ВиР и ДоР технологии открывают новые возможности для обучения детей с ООП, делая его более доступным, увлекательным и эффективным.

Преимущества:

Индивидуализация: Виртуальные среды можно адаптировать к индивидуальным потребностям каждого ученика, с учетом его темпа обучения, особенностей и интересов.

Погружение: ВиР/ДоР создают эффект присутствия, позволяя детям "окунуться" в изучаемый материал, что повышает их мотивацию и вовлеченность.

Интерактивность: Ученики могут взаимодействовать с виртуальными объектами и персонажами, что способствует лучшему усвоению информации и развитию практических навыков.

Доступность: ВиР/ДоР технологии могут сделать образование доступным для детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата, зрения, слуха или другими когнитивными нарушениями.

Примеры использования:

Изучение истории: Дети могут совершать виртуальные экскурсии по историческим местам и событиям, взаимодействуя с экспонатами и персонажами.

Изучение языков: Виртуальные среды позволяют практиковать разговорную речь с носителями языка в различных ситуациях.

Развитие социальных навыков: Дети с аутизмом или другими нарушениями социальных навыков могут тренироваться взаимодействовать с людьми в безопасной и контролируемой виртуальной среде.

Профессиональная подготовка: Виртуальные симуляторы могут быть использованы для подготовки детей к работе в различных отраслях, например, в медицине или сфере обслуживания.

Необходимо тщательно подбирать контент и программное обеспечение, учитывая возраст, особенности и потребности детей.

Важно обеспечить сопровождение квалифицированного специалиста во время использования ВиР/ДоР технологий.

Необходимо следить за временем, проводимым детьми в виртуальной среде, и делать перерывы.

ВиР/ДоР технологии могут стать ценным инструментом для обучения детей с ООП, помогая им достичь своего полного потенциала.

Игровые технологии и геймификация: Игровые подходы к обучению становятся все более популярными в инклюзивном образовании. Эти технологии мотивируют учащихся, индивидуализируют обучение и способствуют развитию разнообразных навыков, включая социальные и коммуникативные.

Выделяются несколько ключевых аспектов, связанных с использованием игровых элементов в образовательном процессе:

Мотивация и вовлеченность: геймификация способствует повышению мотивации учащихся и их вовлеченности в учебный процесс. Элементы игр, такие как награды за достижения, стимулируют обучающихся к активному участию и выполнению задач.

Развитие навыков: через геймификацию дети имеют возможность развивать различные навыки, адаптированные под их индивидуальные потребности. Это способствует более эффективному обучению и развитию у детей с ООП.

Повышение самооценки: Использование игровых элементов, поощрений и признания успехов помогает детям с ООП повысить свою самооценку и уверенность в себе. Это важно для успешного обучения и развития.

Риски и ограничения: несмотря на преимущества геймификации, необходимо учитывать риски, связанные с ее реализацией. Важно балансировать между позитивными аспектами и возможными негативными последствиями.

Элементы геймификации: также упоминаются различные элементы геймификации, такие как карты процессов, обратный отсчет, дедлайны, награды за

участие. Эти элементы способствуют структурированию обучающего процесса и мотивации учащихся.

Геймификация представляет собой перспективный инструмент в образовании детей с ООП, способствуя их успешному обучению, развитию навыков и повышению самооценки. Однако важно учитывать как преимущества, так и риски данного подхода для эффективной реализации в педагогической практике.

Использование искусственного интеллекта (ИИ): Технологии искусственного интеллекта позволяют создавать персонализированные образовательные платформы и адаптивные учебные материалы. Алгоритмы машинного обучения анализируют данные обучения и предлагают рекомендации для оптимизации учебного процесса.

Искусственный интеллект (ИИ) открывает новые возможности для повышения эффективности и доступности образования детей с ООП.

Преимущества использования ИИ:

Индивидуализация обучения: ИИ системы могут анализировать данные об ученике, его стиле обучения, сильных и слабых сторонах и адаптировать учебный процесс под его индивидуальные потребности.

Персонализация контента: ИИ может генерировать учебные материалы, задания и упражнения, соответствующие уровню подготовки и интересам каждого ребенка.

Развитие социальных навыков: Дети с аутизмом или другими нарушениями социальных навыков могут тренироваться взаимодействовать с виртуальными персонажами в безопасной среде.

Оценка прогресса: ИИ системы могут автоматически отслеживать прогресс каждого ученика, выявлять трудности и рекомендовать дополнительную поддержку.

Доступность образования: ИИ технологии могут сделать образование доступным для детей с ограниченными возможностями mobility, зрения, слуха или другими нарушениями.

Примеры использования ИИ:

Система распознавания речи: Дети с нарушениями речи могут использовать ИИ для общения с компьютером голосовыми командами.

Программы обучения грамоте: ИИ может помогать детям с дислексией учиться читать и писать.

Виртуальные помощники: Дети с аутизмом могут использовать виртуальных помощников для развития социальных навыков и повышения самостоятельности.

Адаптивные учебные игры: ИИ может создавать увлекательные игры, помогающие детям усваивать новые знания и навыки.

Необходимо тщательно подбирать ИИ системы и программное обеспечение, учитывая возраст, особенности и потребности детей. Важно обеспечить сопровождение квалифицированного специалиста во время использования ИИ технологий. Необходимо следить за временем, проводимым детьми в виртуальной среде, и делать перерывы.

ИИ может стать ценным инструментом для обучения детей с ООП, помогая им достичь своего полного потенциала.

Облачные технологии и совместное онлайн-обучение: Облачные платформы и онлайн-инструменты создают возможность для совместной работы учащихся с разными потребностями. Они обеспечивают эффективный обмен информацией, сотрудничество над проектами и обучение в совместной среде.

Использование облачных технологий и совместного онлайн-обучения играет ключевую роль в образовании детей с особыми образовательными потребностями, обеспечивая им доступ к образовательным ресурсам, инструментам и поддержке. Вот несколько способов, как облачные технологии и совместное онлайн-обучение могут быть применены в этой области:

Доступ к образовательным материалам: Облачные платформы позволяют детям с особыми образовательными потребностями получать доступ к образовательным материалам из любой точки мира, при наличии подключения к интернету. Это особенно важно для детей, которым трудно посещать школу из-за нарушения психофизического развития или местонахождения.

Индивидуализированное обучение: Облачные платформы могут предоставлять возможность создания индивидуализированных учебных планов и материалов для каждого ученика с учетом его особых потребностей и стилей обучения. Это позволяет адаптировать обучение под конкретные потребности и уровень каждого ребенка.

Совместное обучение и сотрудничество: Онлайн-платформы создают возможность для совместного обучения и сотрудничества между учениками с разными потребностями. Дети могут обмениваться идеями, работать над проектами вместе и учиться друг у друга.

Дистанционная поддержка и консультации: Облачные технологии позволяют специалистам в области специального образования предоставлять дистанционную поддержку и консультации детям, их родителям и учителям. Это может включать в себя обучение родителей использованию специализированных образовательных методик или консультации по адаптации учебных материалов.

Мониторинг и анализ прогресса: Облачные платформы могут автоматически отслеживать прогресс каждого ученика, анализировать его достижения и трудности в обучении. Это помогает выявлять потребности каждого ребенка и адаптировать обучение в соответствии с его индивидуальными потребностями.

Облачные технологии и совместное онлайн-обучение значительно расширяют доступ к образованию для детей с особыми образовательными потребностями, обеспечивая им индивидуализированную поддержку, сотрудничество и возможность обучения в соответствии с их потребностями и способностями.

Примеры использования облачных технологий:

Виртуальные классы: Дети могут участвовать в онлайн-занятиях в реальном времени, взаимодействуя с учителем и другими учениками.

Онлайн-библиотеки: Дети могут иметь доступ к электронным книгам, статьям и другим учебным материалам.

Совместные проекты: Дети могут работать над проектами вместе с другими детьми и учителями, используя облачные инструменты для сотрудничества.

Персонализированные образовательные планы: Учителя могут создавать и хранить персонализированные образовательные планы для каждого ребенка в облачной системе.

Необходимо обеспечить доступ детей к надежному интернет-соединению. Важно обучить детей и учителей работе с облачными платформами. Важно обеспечить безопасность данных детей.

Облачные технологии могут стать ценным инструментом для совместного онлайн-обучения детей с ООП, помогая им достичь своего полного потенциала.

Технологии распознавания и синтеза речи: Программы распознавания и синтеза речи помогают ученикам с нарушениями речи или слуха взаимодействовать с образовательным контентом в удобной для них форме.

Технологии распознавания и синтеза речи играют важную роль в обучении детей с особыми образовательными потребностями, особенно у тех, кто имеет нарушения речи или слуха. Вот как эти технологии могут быть использованы:

Помощь в коммуникации: Дети с нарушениями речи или слуха могут использовать технологии распознавания и синтеза речи для коммуникации. Эти системы могут преобразовывать текст в речь и наоборот, что позволяет детям выражать свои мысли и идеи устно, даже если у них есть трудности с произношением слов.

Улучшение навыков чтения и письма: Технологии распознавания речи могут быть использованы для обучения чтению и письму. Дети могут слушать аудиокниги или тексты, а затем повторять их с помощью синтеза речи, что помогает им улучшить свои навыки чтения и произношения слов.

Индивидуализированная поддержка: Системы распознавания речи могут быть настроены на индивидуальные потребности каждого ребенка. Например, они могут адаптироваться к уникальному произношению или ритму речи ребенка, обеспечивая более точное распознавание и синтез.

Поддержка при обучении иностранным языкам: Дети с особыми образовательными потребностями также могут использовать технологии распознавания и синтеза речи для изучения иностранных языков. Это позволяет им тренировать произношение и понимание иностранной речи в удобном для них формате.

Помощь в специализированных задачах: Например, дети с аутизмом могут использовать технологии распознавания и синтеза речи для тренировки в социальных навыках. Они могут взаимодействовать с виртуальными персонажами или сценариями, используя свой голос, что помогает им развивать коммуникационные навыки в безопасной и контролируемой среде.

Примеры использования ТРР и ТСР:

Программы обучения грамоте: ТРР может использоваться для распознавания звуков и слов, помогая детям учиться читать и писать.

Аудиокниги: ТСР может использоваться для создания аудиокниг и других учебных материалов, доступных для детей с нарушениями зрения.

Коммуникационные устройства: ТРР и ТСР могут использоваться в коммуникационных устройствах, помогая детям с нарушениями речи и языка общаться.

Персонализированное обучение: ТРР может использоваться для создания персонализированных учебных материалов, соответствующих индивидуальным потребностям каждого ребенка.

Необходимо тщательно подбирать программное обеспечение и оборудование, учитывая возраст, особенности и потребности детей. Важно обеспечить сопровождение квалифицированного специалиста во время использования ТРР и ТСР. Важно обучить детей и учителей работе с этими технологиями.

Технологии распознавания и синтеза речи предоставляют ценные инструменты для обучения детей с особыми образовательными потребностями, помогая им улучшить коммуникацию, развить навыки чтения и письма, а также облегчить доступ к образовательным ресурсам.

Мобильные приложения и устройства: Мобильные технологии обеспечивают возможность для индивидуализированного обучения и доступности образовательного контента, что позволяет ученикам организовать свое время и общаться с учителями и сверстниками.

Мобильные приложения и устройства играют значительную роль в образовании детей с особыми образовательными потребностями, предоставляя доступ к образовательным ресурсам и инструментам, которые могут быть индивидуализированы под конкретные потребности каждого ребенка. Вот несколько способов, как мобильные приложения и устройства могут быть использованы в этой области:

Индивидуализированное обучение: Мобильные приложения могут предоставлять доступ к индивидуализированным учебным материалам, заданиям и тестам, которые адаптированы под уровень знаний и потребности каждого ученика. Это позволяет детям обучаться в своем собственном темпе и в соответствии с их уникальными способностями.

Обучение в любом месте и в любое время: Мобильные устройства позволяют детям получать доступ к образовательным ресурсам в любое время и в любом месте, что особенно полезно для тех, кто из-за причин связанных нарушениями психофизического развития или местонахождения не может посещать школу.

Игровые приложения для обучения: Игровые приложения могут быть использованы для обучения детей с особыми образовательными потребностями различным навыкам, включая чтение, письмо, математику, и даже социальные навыки. Эти приложения обычно разработаны таким образом, чтобы быть интересными и мотивирующими для детей.

Технологии доступности: Мобильные устройства предоставляют различные технологии доступности, такие как синтез речи, увеличение текста, режим чтения экрана и другие, которые делают использование приложений более удобным для детей с особыми образовательными потребностями.

Совместное обучение и сотрудничество: Мобильные приложения могут поддерживать совместное обучение и сотрудничество между учениками с разными

потребностями. Дети могут обмениваться идеями, работать над проектами вместе и учиться друг у друга через мобильные платформы.

Примеры использования мобильных приложений и устройств:

Развитие речи: Мобильные приложения могут помогать детям с нарушениями речи развивать свои коммуникативные навыки.

Обучение грамоте: Мобильные приложения могут помогать детям учиться читать и писать.

Развитие социальных навыков: Мобильные приложения могут помогать детям с расстройствами аутистического спектра развивать свои социальные навыки.

Математика: Мобильные приложения могут помогать детям изучать математику в игровой форме.

Решение поведенческих проблем: Мобильные приложения могут помогать детям с поведенческими проблемами контролировать свое поведение.

Необходимо тщательно подбирать мобильные приложения и устройства, учитывая возраст, особенности и потребности детей. Важно ограничивать время, проводимое детьми за мобильными устройствами. Важно использовать мобильные приложения и устройства под присмотром взрослых.

Мобильные приложения и устройства предоставляют удобные и эффективные инструменты для обучения детей с особыми образовательными потребностями, помогая им индивидуализированно обучаться, развивать навыки и достигать своего потенциала.

Эти инновационные педагогические технологии способствуют созданию инклюзивной образовательной среды, где каждый ученик имеет возможность раскрыть свой потенциал и достичь успеха.

1. Какие инновационные технологии могут быть применены для индивидуализации обучения детей с особыми образовательными потребностями (ООП)?
2. Как технологии виртуальной и дополненной реальности могут содействовать инклюзивному образованию детей с ООП?
3. Как игровые технологии и геймификация способствуют инклюзивному образованию?
4. Как использование искусственного интеллекта (ИИ) может улучшить доступность и эффективность образования для детей с ООП?
5. В чем состоит роль облачных технологий в инклюзивном образовании детей с ООП?
6. Как технологии распознавания и синтеза речи могут быть применены для поддержки детей с ООП в образовании?
7. Как мобильные приложения и устройства способствуют инклюзивному образованию детей с ООП?
8. Какие инновационные методы и технологии используются для раннего выявления и поддержки детей с ООП?
9. Как технологии адаптивного обучения и персонализации контента помогают инклюзивному образованию детей с ООП?
10. Каким образом использование современных технологий способствует формированию инклюзивной образовательной среды для детей с ООП?

Образовательная поддержка для детей с разнообразными потребностями.

Обеспечение инклюзивного образования для детей с разнообразными потребностями является важной задачей современного общества. Инклюзивное образование предполагает создание такой образовательной среды, где все дети, независимо от их особенностей, имеют возможность учиться и развиваться вместе.

Конечная цель образовательной поддержки для детей с разнообразными потребностями заключается в создании инклюзивной образовательной среды, где каждый ребенок имеет равный доступ к образованию и может раскрыть свой потенциал. Для достижения этой цели необходимо применять широкий спектр методов и подходов, которые адаптированы под индивидуальные особенности каждого ученика.

1. Изменение учебного плана и учебных программ:

Адаптация содержания образования с учетом индивидуальных особенностей и потребностей каждого ребенка.

Использование различных методов и подходов к обучению, учитывающих разные стили обучения.

Включение в учебную программу материалов, способствующих развитию социальных навыков, эмоционального интеллекта и навыков саморегуляции.

2. Изменение способов оценивания результатов обучения:

Использование различных форм и методов оценки, позволяющих учитывать индивидуальные особенности детей.

Отказ от использования унифицированных стандартов оценки, не учитывающих индивидуальные достижения детей с разнообразными потребностями.

Сосредоточение внимания на formative assessment, позволяющем отслеживать прогресс каждого ребенка и корректировать его образовательную траекторию.

3. Использование вариативных, специальных и альтернативных методов обучения:

Применение игровых методов, проектной деятельности, проблемного обучения и других интерактивных методов.

Использование специальных образовательных технологий, таких как компьютерные программы, аудио- и видеоматериалы, адаптированные учебные пособия.

Разработка индивидуальных образовательных маршрутов для детей с особыми образовательными потребностями.

4. Подбор учебников, учебных пособий, подготовка индивидуальных учебных материалов:

Использование адаптированных учебников и учебных пособий, соответствующих возрастным и индивидуальным особенностям детей.

Создание индивидуальных учебных материалов, учитывающих специфические потребности каждого ребенка.

Использование электронных учебных ресурсов и интерактивных образовательных платформ.

5. Выбор формы обучения:

Обучение в общеобразовательных классах с возможностью получения специальной поддержки.

Обучение в специальных классах для детей с более выраженными особенностями развития.

Обучение на дому или в дистанционной форме.

6. Создание безбарьерной среды и адаптация места обучения:

Обеспечение доступности образовательных учреждений для детей с ограниченными возможностями здоровья.

Адаптация учебных аудиторий, санитарных комнат, столовых и других помещений с учетом потребностей детей с разнообразными особенностями.

Создание комфортной и безопасной образовательной среды для всех детей.

7. Потребность в компенсаторных и технических средствах:

Использование специального оборудования для детей с ограниченными возможностями зрения, слуха, речи, двигательной активности.

Применение компьютерных программ и других assistive technologies, позволяющих компенсировать ограниченные возможности детей.

Обеспечение доступности информационно-коммуникационных технологий для всех детей.

8. Специальная психолого-педагогическая помощь:

Психологическая помощь: диагностика, коррекция, консультативная помощь детям и их родителям.

Логопедическая помощь: развитие речи, коррекция речевых нарушений.

Дефектологическая помощь: коррекция нарушений развития у детей с ограниченными возможностями здоровья.

9. Помощь педагога-ассистента:

Индивидуальная помощь ребенку в учебном процессе.

Содействие в выполнении заданий, оказание помощи в уходе и обеспечении безопасности.

Создание условий для максимально самостоятельной деятельности ребенка.

10. Социально-педагогическая помощь:

Социализация детей с разнообразными потребностями, включение их в коллективную деятельность.

Профилактика и коррекция девиантного поведения.

Взаимодействие с семьей, оказание консультативной помощи родителям по вопросам воспитания детей с разнообразными потребностями.

Образовательная среда - это совокупность факторов, формируемых образом жизни школы: материальная база школы, организация учебного процесса, питание, медицинское обслуживание, психологический климат.

Одним из факторов образовательной среды в инклюзивном образовании являются санитарно-гигиенические условия образовательного процесса, предусмотренные Санитарными правилами и нормами 2.4.2.3286-15.

Обеспечение материально-технической базы в инклюзивном образовании играет ключевую роль в создании комфортной и поддерживающей среды для всех учащихся. В этой лекции мы рассмотрим важность оснащения входной группы, путей передвижения, средств информации и телекоммуникаций, а также зоны оказания услуг в образовательных учреждениях.

Входная группа

Входная группа в образовательном учреждении является первым контактным местом для учащихся, и особенно важно, чтобы она была удобной и доступной для всех. Это включает в себя широкие дверные проемы для доступа детей с ограниченными подвижностью, пандусы для колясок, автоматические двери, тактильные покрытия для незрячих и слабовидящих.

Пути передвижения

Пути передвижения внутри образовательного учреждения также должны быть адаптированы для всех детей. Это включает в себя широкие коридоры для свободного передвижения, подъемники и лифты для перехода между этажами, тактильные и звуковые маркеры для незрячих и слабовидящих.

Средства информации и телекоммуникаций

Обеспечение доступа к средствам информации и телекоммуникаций также играет важную роль в инклюзивной образовательной среде. Это включает в себя использование специального программного обеспечения для компьютеров и устройств, адаптированных клавиатур и мышек, сенсорных экранов, а также доступ к интернету и онлайн-ресурсам.

Зона оказания услуг

Зона оказания услуг в образовательном учреждении должна быть специально оборудована для проведения различных видов поддержки и терапевтических мероприятий. Это включает в себя специальные кабинеты для работы логопедов, психологов, специальных педагогов и других специалистов, а также наличие специализированного оборудования и инструментов.

Материально-техническая база в инклюзивном образовании играет важную роль в создании равных возможностей для всех учащихся. Обеспечение доступности входной группы, путей передвижения, средств информации и телекоммуникаций, а также зоны оказания услуг является ключевым аспектом создания инклюзивной и поддерживающей образовательной среды.

Для обеспечения доступности к местам обслуживания в зданиях и сооружениях рекомендуется соблюдать следующий порядок приоритетов проектирования:

объемно-пространственное решение здания, его силуэт и внешний облик, детали декора фасадов, в том числе элементы входов;

функциональные зоны, группы помещений, помещения;

места обслуживания;

коммуникационные, рекреационные пространства и помещения, в том числе зоны и места отдыха и ожидания, санитарно-гигиенические помещения;

элементы инженерного оборудования, в том числе специального, для лиц с особыми потребностями здоровья;

системы информационного обеспечения, в том числе наружная реклама;

решения интерьеров и мебели;

Материально-техническая база

Наличие оборудованных учебных кабинетов, объектов для проведения практических занятий, библиотек, объектов спорта, средств обучения и воспитания, приспособленных для использования учащимися с особыми образовательными потребностями;

Условия питания обучающихся с особыми образовательными потребностями;

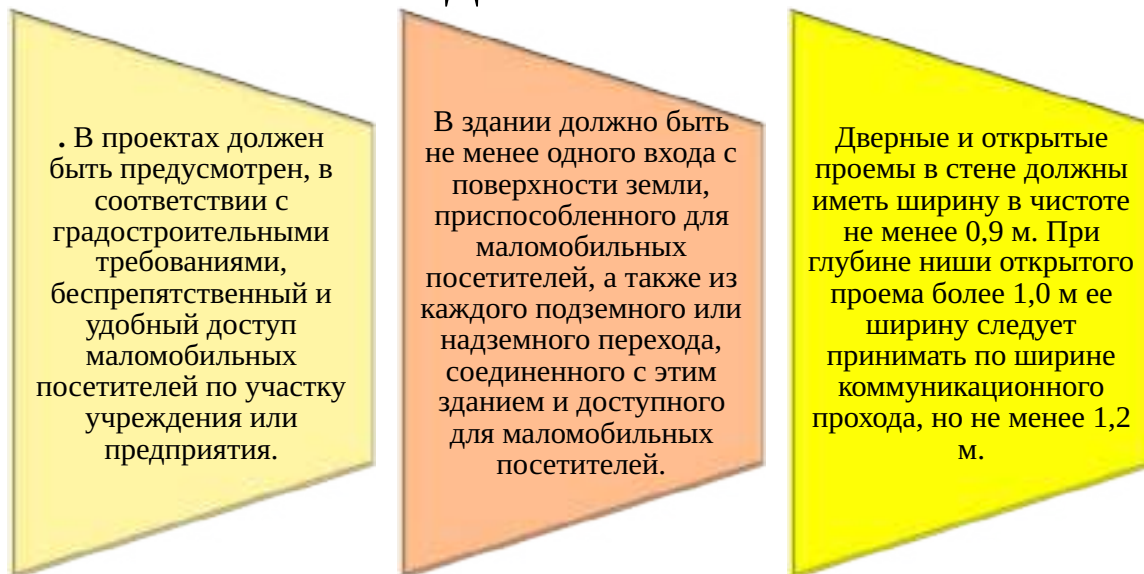
Условия охраны здоровья обучающихся с особыми образовательными потребностями;

Доступ к информационным системам и информационно-телекоммуникационным сетям, в том числе приспособленным для использования обучающихся с особыми образовательными потребностями;

Электронные образовательные ресурсы, к которым обеспечивается доступ обучающихся, в том числе приспособленные для использования обучающихся с особыми образовательными потребностями;

Наличие специальных технических средств обучения коллективного и индивидуального пользования для обучающихся с особыми образовательными потребностями;

ВХОДНАЯ ГРУППА

Информативность

Информация должна быть доступна для всех групп обучающихся с особыми образовательными потребностями. Система информативных средств общественного здания должна быть непрерывной, обеспечивающей своевременное ориентирование посетителя, а также однозначное опознание им объектов и мест посещения.

Входные узлы, коммуникации, помещения и зоны обслуживания, доступные для маломобильных посетителей, а также места, предназначенные для стоянки автомашин инвалидов, должны обозначаться знаками установленного международного образца. Там следует предусматривать визуальную, звуковую и осязательную системы информации о виде и месте предоставляемых услуг и о возможной опасности.

Для безошибочного ориентирования визуальная информация должна располагаться на контрастном фоне и на хорошо заметной высоте, с размерами знаков, соответствующими расстоянию рассмотрения.

В помещениях и зонах, посещаемых маломобильными посетителями, следует предусматривать дублированную (звуковую и визуальную) сигнализацию, подключенную к системе оповещения людей о пожаре.

Световые сигналы в виде светящихся знаков должны включаться одновременно со звуковыми сигналами. Частота мерцания световых сигналов должна быть ниже 5 Гц.

Световая и звуковая информирующая сигнализация должна быть предусмотрена у каждой двери лифта, предназначенного для обучающихся с ООП

Комфортность

На каждом этаже, следует предусматривать зоны отдыха на 2-3 места, в том числе и для инвалидов на креслах-колясках.

В аудиториях, зрительных и лекционных залах вместимостью более 50 человек, оборудованных фиксированными сидячими местами, необходимо предусматривать не менее 4% кресел с вмонтированными системами индивидуального прослушивания.

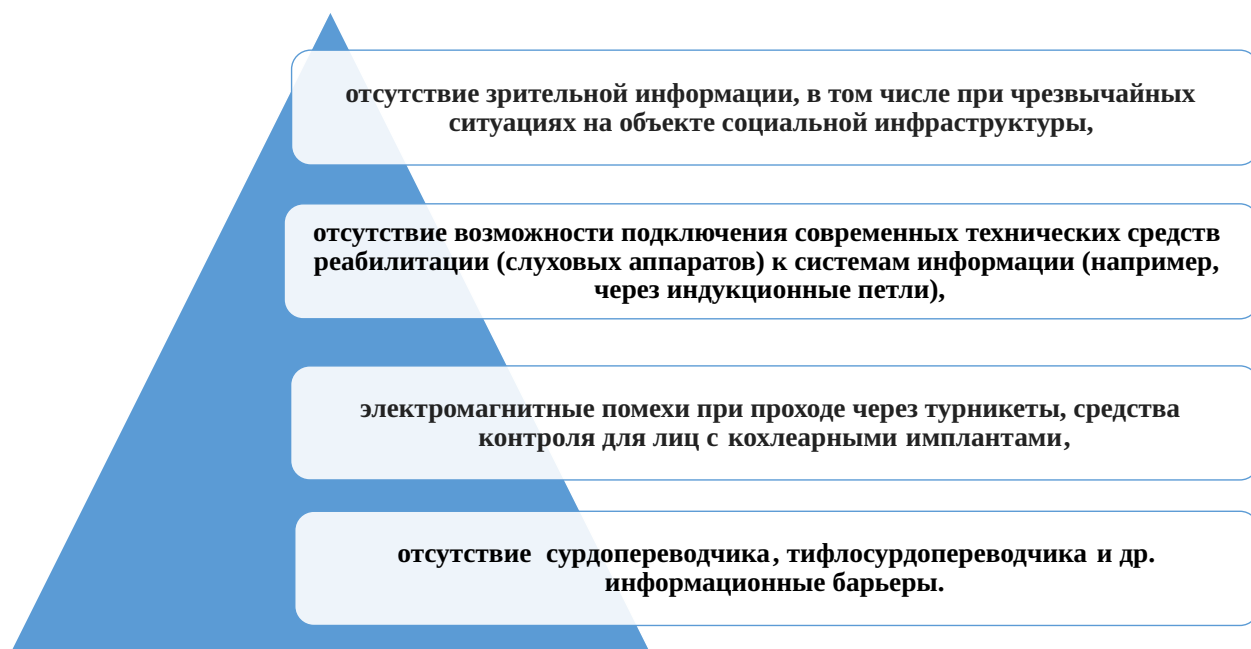
Допускается применять в залах индукционный контур или другие инженерные системы индивидуальных беспроводных устройств. Эти места следует располагать в зоне хорошей видимости сцены и сурдопереводчика.

Норму освещенности мест и коммуникаций, посещаемых маломобильными посетителями, следует повышать на одну ступень в помещениях, где они могут находиться. Перепад освещенности между соседними помещениями, зонами не должен быть больше, чем 1:4.

Уровень комфортности архитектурной среды в проекте оценивается как с физической, так и с психологической позиций.

БАРЬЕРЫ ПРИ СОЗДАНИИ КОМФОРТНЫХ УСЛОВИИ В АРХИТЕКТУРНОЙ СРЕДЕ

Для учащихся с нарушениями слуха, зрения, опорно-двигательного аппарата, ЗПР, нарушения интеллекта должны быть обеспечены:

1. Дублирование информации:

Визуальное дублирование:

Установка мониторов с возможностью трансляции субтитров или текстового сопровождения к устным сообщениям учителя.

Использование презентаций, видеоматериалов, иллюстраций и других визуальных средств обучения.

Предоставление материалов в печатном виде (крупным шрифтом, шрифтом Брайля).

Звуковое дублирование:

Использование звукоусиливающей аппаратуры.

Предоставление индивидуальных наушников или гарнитур.

Запись лекций и других учебных материалов.

2. Специальные технические средства:

Для учащихся с нарушениями слуха:

Слуховые аппараты, кохлеарные импланты, системы FM-индукции.

Программное обеспечение для распознавания речи.

Вибрационные устройства.

Для учащихся с нарушениями зрения:

Увеличительные линзы, электронные лупы, очки Брайля.

Программное обеспечение для чтения с экрана.

Специальные компьютерные программы с голосовым сопровождением.

Для учащихся с нарушениями опорно-двигательного аппарата:

Специальная мебель и оборудование (подъемники, поручни, ортопедические кресла).

Компьютеры с альтернативным управлением (голосом, движениями головы, глаз).

Программное обеспечение для распознавания текста.

3. Помощь специалистов:

Сурдопедагоги:

Оказывают помощь в развитии слухового восприятия и речи у детей с нарушениями слуха.

Проводят занятия по обучению языку жестов.

Тифлопедагоги:

Оказывают помощь в развитии зрительного восприятия и пространственной ориентировки у детей с нарушениями зрения.

Обучают чтению и письму по системе Брайля.

Специалисты по ЛФК:

Проводят занятия по лечебной физкультуре, направленные на улучшение двигательных функций у детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата.

Специальные психологи:

Оказывают психологическую помощь детям с ООП, помогая им адаптироваться к образовательной среде и решать личностные проблемы.

Логопеды:

Оказывают помощь в коррекции речи у детей с нарушениями речи, в том числе у детей с ЗПР и нарушениями интеллекта.

4. Адаптация учебных материалов и методов обучения:

Использование различных методов и каналов подачи информации:

Устные объяснения, визуальные материалы, практические занятия, групповая работа, индивидуальные задания.

Учет индивидуальных темпов обучения:

Предоставление дополнительных занятий, тьюторской помощи, снижение нагрузки, увеличение времени на выполнение заданий.

Использование специальных методик обучения:

Для детей с нарушениями слуха: методы обучения с использованием языка жестов, письменной речи, визуальных средств.

Для детей с нарушениями зрения: методы обучения с использованием тифлотехники, системы Брайля, звукового сопровождения.

Для детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: методы обучения с использованием специальной мебели и оборудования, компьютерных технологий.

Для детей с ЗПР и нарушениями интеллекта: методы обучения с использованием игровых, наглядных, практических методов, с учетом особенностей их познавательной деятельности.

5. Создание благоприятной инклюзивной среды:

Формирование позитивного отношения к инклюзии:

Проведение просветительских мероприятий для педагогов, учащихся и родителей.

Создание атмосферы взаимопомощи и поддержки в образовательном учреждении.

Вовлечение учащихся с ООП во все аспекты жизни школы:

Участие в уроках, внеклассных мероприятиях, школьных событиях.

Общение и взаимодействие со своими сверстниками.

Сотрудничество с родителями и законными представителями:

Вовлечение родителей в образовательный процесс детей с ООП.

Регулярное информирование о достижениях и

6. Обеспечение доступности физической среды:

Архитектурная доступность:

Пандусы, лифты, поручни, расширенные дверные проемы, адаптированные туалеты и другие вспомогательные устройства для обеспечения беспрепятственного передвижения по образовательному учреждению.

Оборудование учебных аудиторий и лабораторий, приспособленное для использования людьми с ограниченными возможностями.

Сенсорная доступность:

Обеспечение освещения, контрастности и цветовой гаммы, комфортных для учащихся с нарушениями зрения.

Регулировка уровня шума и других акустических параметров в соответствии с потребностями учащихся с нарушениями слуха.

Использование тактильных и других сенсорных подсказок для учащихся с нарушениями опорно-двигательного аппарата.

7. Психолого-педагогическое сопровождение:

Создание службы психолого-педагогического сопровождения:

Включение в состав службы психологов, педагогов-психологов, социальных педагогов, тьюторов и других специалистов.

Оказание комплексной психолого-педагогической помощи учащимся с ООП, их родителям (законным представителям) и педагогическим работникам.

Разработка и реализация индивидуальных программ психолого-педагогического сопровождения:

С учетом психофизических особенностей, образовательных потребностей и возможностей каждого ученика с ООП.

Направленных на создание благоприятных условий для обучения, развития и социализации детей с ООП.

8. Обеспечение равных возможностей для участия в государственной итоговой аттестации:

Адаптация экзаменационных материалов и процедур:

Предоставление экзаменационных материалов в альтернативных форматах (крупный шрифт, шрифт Брайля, аудиозаписи).

Увеличение времени на выполнение экзаменационных заданий.

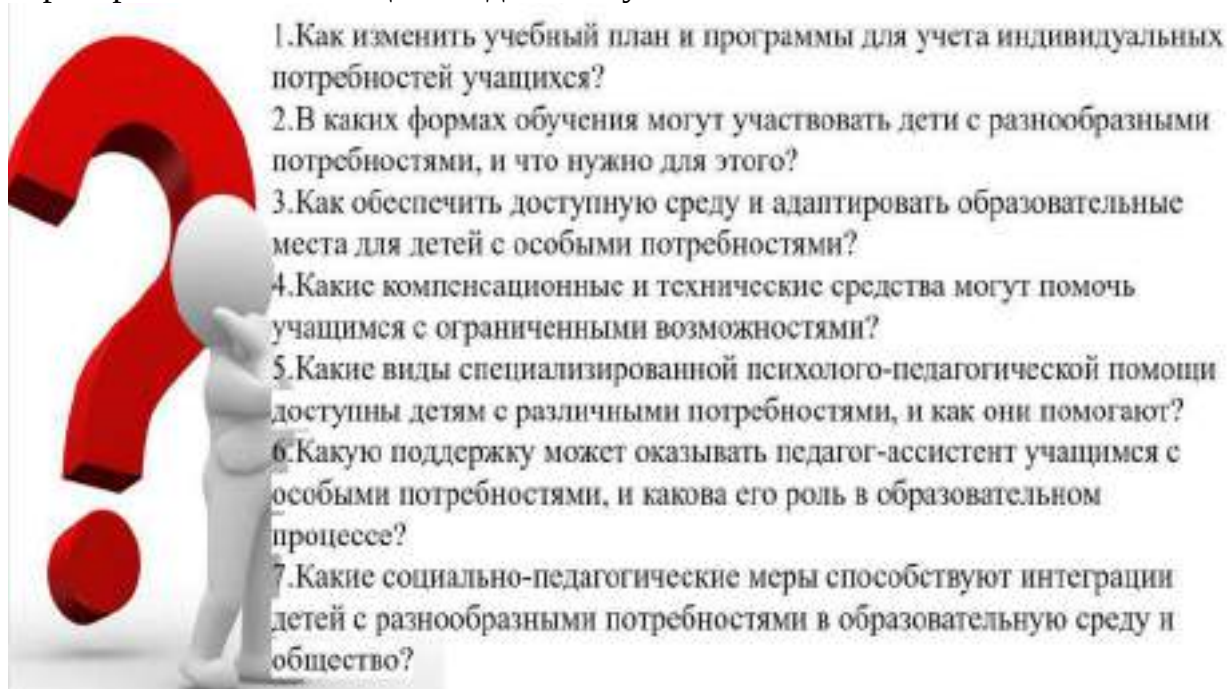
Привлечение сурдопереводчиков, тифлосурдопереводчиков, специалистов по жестовому языку и других специалистов для обеспечения доступности экзаменов.

Разработка и использование специальных критериев оценивания:

С учетом особенностей восприятия информации, обработки и выражения знаний и умений учащихся с ООП.

Обеспечивающих объективную и справедливую оценку их знаний и умений.

Обеспечение доступного и качественного образования для детей с разнообразными потребностями требует комплексного подхода и совместных усилий всех участников образовательного процесса. Инклюзивная среда должна быть создана на всех уровнях: физическом, информационном, коммуникативном и психологическом. Важно обеспечить равные возможности для всех учащихся в учебном процессе, адаптировать учебные материалы и методы обучения, а также обеспечить доступность физической среды и специализированную педагогическую поддержку. Координация усилий различных специалистов, финансовое обеспечение и межведомственное взаимодействие играют ключевую роль в обеспечении успешной реализации инклюзивного образования. Все эти меры способствуют созданию инклюзивной образовательной среды, где каждый ребенок может раскрыть свой потенциал и достичь успеха.

Современные образовательные технологии как интерактивная потребность

Современное образование сталкивается с постоянным изменением требований и ожиданий обучающихся, что влечет за собой активное внедрение новых образовательных технологий. Одним из ключевых аспектов современного обучения является интерактивность, которая отвечает на растущий спрос обучающихся на более увлекательные, эффективные и индивидуализированные образовательные методы.

Интерактивные технологии включают в себя широкий спектр инструментов, начиная от интерактивных досок и онлайн-платформ до виртуальной реальности и адаптивных образовательных приложений. Они предоставляют обучающимся возможность активного участия в процессе обучения, что способствует улучшению их понимания и запоминания материала.

Интерактивные технологии позволяют создавать среду, где обучающиеся могут взаимодействовать с учебным материалом, совершать виртуальные эксперименты, решать задачи и получать обратную связь в реальном времени. Это способствует развитию критического мышления, самостоятельности и творческого подхода к решению проблем.

Кроме того, интерактивные образовательные технологии позволяют адаптировать обучение под индивидуальные потребности каждого обучающегося, учитывая их темп обучения, уровень знаний и предпочтения в обучении. Это делает образовательный процесс более эффективным и доступным для разнообразной аудитории, включая обучающихся с особыми образовательными потребностями.

Таким образом, современные образовательные технологии, ориентированные на интерактивность, играют важную роль в создании стимулирующей, адаптивной и эффективной образовательной среды, отвечая на потребности современных обучающихся и требования современного образования.

Под образовательной (педагогической) технологией понимается упорядоченная система действий, выполнение которых приводит к гарантированному достижению педагогических целей.

Технология направлена на последовательное воплощение на практике заранее спланированного процесса образования.

Одной из характеристик педагогической технологии является воспроизводимость ее любым педагогом, подготовленным к такой работе и достижение им запланированного результата.

ОСНОВНЫЕ ПРИЗНАКИ ТЕХНОЛОГИИ

Технологии инклюзивного образования – это технологии, которые:

- ведут к созданию условий для качественного доступного образования всех без исключения обучающихся;
- способствуют не только успешному освоению образовательной программы всеми обучающимися, но и накоплению социального опыта, формированию навыков общения, толерантности;
- связаны с дидактическими процессами, средствами и организационными формами совместного обучения обучающихся с инвалидностью, обучающихся с ООП с здоровыми сверстниками в одной группе;
- помогают ответить на вопрос «как учить результативно» обучающихся с разными образовательными потребностями в одной группе.

Технологии, внедренные в процесс обучения, призваны повысить уровень приспособления образовательной среды для работы с обучающимися с ООП, благодаря гибкости образовательных программ и методов обучения; создания системы поддержки обучающихся; дифференциации в работе с разными группами обучающихся; использования необходимых материально-технических средств обучения для учащихся с различными нарушениями психофизического развития.

Современные образовательные технологии представляют собой совокупность инновационных подходов, методов и инструментов, применяемых в образовательном процессе с целью улучшения качества обучения и достижения оптимальных результатов. Они охватывают широкий спектр технологий, включая информационно-коммуникационные технологии (ИКТ), виртуальную реальность, адаптивное обучение, геймификацию, облачные технологии и многое другое.

Среди основных характеристик современных образовательных технологий можно выделить:

Интерактивность: Обучающиеся активно взаимодействуют с учебным материалом и преподавателями, что способствует более глубокому и эффективному усвоению знаний.

Индивидуализация: Технологии позволяют адаптировать обучение под индивидуальные потребности каждого обучающегося, учитывая их уровень знаний, скорость обучения и стиль обучения.

Доступность: Современные технологии делают образование более доступным, устраняя географические и временные ограничения и предоставляя доступ к обучающим ресурсам из любой точки мира.

Инновационность: Технологии постоянно развиваются, предлагая новые методы и инструменты для обучения и оценки знаний, что способствует постоянному совершенствованию образовательного процесса.

Гибкость: Образовательные технологии позволяют адаптировать учебные программы и методики под различные возрастные группы, образовательные потребности и цели обучения.

Стимулирование интереса: Использование интерактивных и инновационных методов обучения способствует привлечению внимания обучающихся и увеличению их мотивации к обучению.

Современные образовательные технологии играют ключевую роль в развитии образования, способствуя его трансформации и адаптации к современным требованиям и вызовам. Они открывают новые возможности для обучения и развития, обеспечивая эффективное и качественное образование для всех.

Технологии	Сущность технологии	Возможности использования в инклюзивном образовании
Технологии дистанционного и он-лайн обучения	Доставка обучаемым основного объема изучаемого материала, интерактивное взаимодействие обучаемых и преподавателей в процессе обучения, предоставление обучаемым возможности самостоятельной работы по освоению изучаемого материала.	Расширение различных средств, созданных с использованием информационных технологий, используемых при проведении обучения (тренажеры, симуляторы, электронные системы тестирования и др)

Технологии	Сущность технологии	Возможности использования в инклюзивном образовании
Интерактивные технологии	Технологии межличностной коммуникации, использующие преимущественно диалоговые методы. (Способ познания, основанный на диалоговых формах взаимодействия участников образовательного процесса, обучение в ходе которого у обучающихся формируются навыки совместной деятельности) Основаны на прямом взаимодействии учащихся с учебным окружением.	Позволяет: <ul style="list-style-type: none"> ✓ наладить контакт со сверстниками в группе и со взрослыми, ✓ незаметно вмешиваться в учебный процесс, ✓ создавать в группе различные учебные ситуации, для решения которых можно попробовать различные ситуации. Информация должна усваиваться не в пассивном режиме, а в активном, с использованием проблемных ситуаций, интерактивных циклов.

Технологии	Сущность технологии	Возможности использования в инклюзивном образовании
Здоровьесберегающие технологии	Главная задача: сохранить, поддержать и обогатить здоровье детей.	Особенно для детей с ООП полезно включение в занятия/уроки здоровьесберегающих технологий. Дополнительными средствами, обеспечивающими здоровьесберегающую направленность занятия выступают: кинезиология, пружинные и шариковые массажеры и др.

Технологии	Сущность технологии	Возможности использования в инклюзивном образовании
Личностно-ориентированные технологии	Использование разнообразных форм и методов организации учебной деятельности с учетом особенностей развития каждого ребенка	Создание положительного эмоционального настроя на работу всех обучающихся Использование творческих заданий. Стимулирование учеников к выбору и самостоятельному использованию разных способов выполнения заданий. Применение заданий, позволяющих ученику самому выбирать тип, вид и форму материала (словесную, графическую, условно-символическую)

Для обеспечения доступности и качества образования большое значение имеет применение информационных и коммуникационных технологий (ИКТ), позволяющих на качественном уровне обеспечивать дистанционное взаимодействие субъектов в рамках образовательной деятельности.

Направления использования ИКТ

Для решения компенсаторных задач

Для решения дидактических задач

Для решения коммуникативных задач

Использование информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в образовании может быть направлено на решение различных задач, включая компенсаторные, дидактические и коммуникативные. Давайте рассмотрим каждое направление более подробно:

Для решения компенсаторных задач:

Использование специализированного программного обеспечения и технических устройств для компенсации ограниченных возможностей учащихся. Например, экранное чтение для учащихся со слабым зрением или программы для распознавания и синтеза речи для учащихся с нарушениями слуха.

Применение адаптивных технологий, позволяющих учащимся с ограниченными возможностями использовать ИКТ с максимальной эффективностью. Например, адаптивные клавиатуры или программы для управления компьютером с помощью голоса.

Для решения дидактических задач:

Использование интерактивных образовательных программ и приложений для создания увлекательных и эффективных учебных материалов. Например, образовательные игры, веб-сайты с интерактивными уроками или виртуальные лаборатории.

Применение онлайн-курсов и мультимедийных ресурсов для расширения образовательных возможностей и предоставления доступа к разнообразной информации и материалам.

Для решения коммуникативных задач:

Использование видеоконференций и онлайн-платформ для организации дистанционного обучения и обмена информацией между учителями и учащимися.

Применение электронной почты, форумов и социальных сетей для общения, обсуждения учебных вопросов и совместной работы над проектами.

Внедрение средств виртуальной реальности и аугментированной реальности для создания иммерсивных образовательных сред и симуляций, позволяющих учащимся взаимодействовать и сотрудничать в виртуальном пространстве.

Эти направления использования ИКТ в образовании способствуют более эффективному и интерактивному обучению, улучшают доступность образования и обогащают образовательный процесс разнообразными инструментами и ресурсами.

Личностно-ориентированная технология обучения нацелена на развитие личности обучающегося с учетом ее индивидуальных особенностей развития, при которой педагог подбирает стиль и методы обучения, которые отвечают познавательным способностям, возможностям и интересам личности и обеспечивают оптимальное прохождение процесса социальной адаптации.

Цели и задачи личностно ориентированного обучения:

развивать индивидуальные и познавательные способности каждого обучающегося;

максимально обнаруживать, инициировать, использовать индивидуальный опыт обучающегося;

помочь личности познать себя, самоопределиться и самореализоваться.

Суть технологии

- образовательный процесс базируется на учебном диалоге обучающегося и педагога, направленном на общее конструирование программной деятельности;

- центром всей образовательной системы в данной технологии является индивидуальность обучающегося, её методическая основа заключается в индивидуализации и дифференциации учебного процесса;

- начальным пунктом любой предметной методики является раскрытие индивидуальных особенностей и возможностей каждого обучающегося, затем определяется структура, в которой эти возможности оптимально будут осуществляться.

Технология разноуровневого (дифференцированного) обучения – технология организации учебного процесса, в рамках которой предполагается разный уровень усвоения учебного материала, но не ниже базового, в зависимости от способностей и индивидуальных особенностей личности каждого обучающегося.

Дифференцированное обучение:

- форма организации учебного процесса, при которой педагог работает с группой обучающихся, составленной с учетом наличия у них каких-либо значимых для учебного процесса общих качеств (гомогенная группа);

- часть общей дидактической системы, которая обеспечивает специализацию учебного процесса для различных групп обучаемых.

Цель дифференциации:

- создание оптимальных условий для выявления индивидуальных интересов и способностей обучающихся и обучение каждого на уровне его возможностей, способностей и с учетом особенностей;
- устранение перегрузки обучающихся во время занятий;
- создание ситуации успеха для обучающихся разных уровней.

Принципы:

- учет индивидуальных возможностей обучающихся;
- вариативность учебного материала для групп с разным уровнем развития и подготовленности;
- вариативность учебно-познавательной деятельности (от репродуктивной до творческой);
- ориентирование на адаптацию и развитие обучающихся.

Ведущие формы работы на уроке – групповая и индивидуальная.

Дифференциация по способу комплектования групп

Технология уровневой дифференциации направлена на обучение каждого учащегося на уровне его индивидуальных возможностей и способностей через систему малых групп, при этом группы формируются по способностям с учетом наличия у учащихся каких-либо значимых для учебного процесса общих качеств. Входящие в состав группы, находятся на одном уровне обучения.

Технология функциональной дифференциации – организация работы в группах с распределением функций, т. е. когда каждый ребенок вносит свой вклад в общий результат, выполняя свое задание, при этом ребенку с трудностями в обучении можно предложить вспомогательные материалы. При распределении заданий в группе учитываются индивидуальные особенности ребенка. Члены группы могут иметь разный уровень обучения.

Технология разноуровневого обучения в контексте инклюзивного образования представляет собой подход, который учитывает различные потребности и способности учащихся, стремясь обеспечить каждому студенту оптимальные условия для обучения и развития. В рамках этой технологии предполагается, что обучающиеся могут осваивать учебный материал на разном уровне сложности, но при этом не ниже базового, в зависимости от их индивидуальных потребностей и возможностей.

Суть дифференцированного обучения заключается в том, чтобы предложить различные методы, подходы и материалы, которые могут быть наиболее эффективными для каждого ученика в соответствии с его уровнем знаний, способностями, интересами и особенностями. Это позволяет создать инклюзивную образовательную среду, где каждый учащийся может достичь успеха в учебе и развитии.

Применение технологии разноуровневого обучения в инклюзивном образовании предполагает:

Использование различных методов обучения и подходов к представлению учебного материала, таких как визуализация, аудиализация, интерактивные задания и др.

Предоставление разнообразных учебных материалов, которые соответствуют различным стилям обучения и индивидуальным потребностям учеников.

Организацию групповой и индивидуальной работы, позволяющей каждому ученику работать на своем уровне и темпе.

Систематическое оценивание прогресса каждого ученика и коррекция учебного процесса в соответствии с его потребностями.

Сотрудничество с родителями и специалистами, чтобы обеспечить комплексную поддержку каждому учащемуся.

Такой подход к обучению способствует созданию включающей образовательной среды, где каждый учащийся чувствует себя принятым, поддержанным и успешным.

Технология проблемного обучения в контексте инклюзивного образования детей с особыми образовательными потребностями является эффективным подходом, который способствует развитию их когнитивных и социальных навыков, а также повышению мотивации к обучению. В основе этой технологии лежит активное участие обучающихся в процессе поиска и решения учебных проблем, что способствует развитию их самостоятельности, творческого мышления и адаптивных навыков.

Цели и задачи проблемного обучения:

приобретение знаний, умений, навыков;

усвоение способов самостоятельной деятельности;

развитие познавательных и творческих способностей.

Применение технологии проблемного обучения в инклюзивном образовании предполагает:

Создание среды, которая стимулирует интерес и мотивацию учащихся с различными особыми образовательными потребностями к решению учебных проблем.

Организацию учебной деятельности с учетом индивидуальных способностей и потребностей каждого учащегося.

Предоставление возможностей для коллективного и индивидуального исследования учебных вопросов и нахождения их решений.

Использование разнообразных методов и средств обучения, включая визуальные, аудиальные и тактильные методы, чтобы обеспечить доступность обучения для всех учащихся.

Содействие в развитии коммуникативных и социальных навыков через совместное решение учебных задач.

Систематическое оценивание прогресса учащихся и коррекция образовательного процесса в соответствии с их потребностями и достижениями.

Такой подход к обучению не только способствует усвоению учебного материала, но и развивает критическое мышление, самостоятельность и адаптивные навыки, что является важным аспектом формирования успешной инклюзивной образовательной среды.

Технология проблемного обучения (ТПО) обладает значительным потенциалом для повышения эффективности инклюзивного образования детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ). Она позволяет создавать условия для активного участия всех учащихся в учебном процессе, независимо от их индивидуальных особенностей, способствует развитию их познавательных способностей, творческого мышления, навыков самостоятельной работы и коммуникации.

Основные принципы реализации ТПО в инклюзивном образовании:

Учет индивидуальных особенностей учащихся с ООП: При разработке проблемных ситуаций и заданий необходимо учитывать уровень подготовки, когнитивные особенности, темп работы каждого ученика.

Использование различных методов и средств обучения:

Наглядные материалы (картинки, схемы, видеоролики)

Практические задания

Групповая работа

Индивидуальная работа

Игровые элементы

Создание атмосферы сотрудничества и взаимопомощи:

Учащиеся должны чувствовать себя комфортно и безопасно при высказывании своих идей

Важно поощрять совместную работу и взаимопомощь между учениками

Дифференциация заданий:

Уровень сложности заданий должен соответствовать возможностям каждого ученика

Необходимо предлагать дополнительные задания для более продвинутых учащихся

Использование специальных технических средств:

Для учащихся с нарушениями слуха: слуховые аппараты, кохлеарные импланты, системы FM-индукции

Для учащихся с нарушениями зрения: увеличительные линзы, электронные лупы, очки Брайля, программное обеспечение для чтения с экрана

Для учащихся с нарушениями опорно-двигательного аппарата: специальная мебель и оборудование, компьютеры с альтернативным управлением

Постоянная поддержка и обратная связь:

Учитель должен оказывать учащимся необходимую поддержку и помощь

Важно давать конструктивную обратную связь, которая поможет учащимся улучшить свои результаты

ТПО может быть успешно применена на разных этапах урока:

При актуализации знаний:

Учитель может создать проблемную ситуацию, которая побудит учащихся вспомнить изученные ранее знания

При изложении нового материала:

Новые знания могут быть представлены в виде проблемных вопросов или задач

При закреплении изученного:

Учащиеся могут решать проблемные задачи, выполнять упражнения, участвовать в дискуссиях

При контроле знаний:

Проблемные задачи и задания могут быть использованы для оценки знаний и умений учащихся

Использование ТПО в инклюзивном образовании позволяет:

Повысить мотивацию учащихся к учению:

Проблемное обучение делает учебный процесс более интересным и увлекательным

Развить познавательные способности учащихся:

Учащиеся учатся анализировать информацию, решать проблемы, делать выводы

Сформировать навыки самостоятельной работы:

Учащиеся учатся самостоятельно искать информацию, решать задачи, принимать решения

Развить творческое мышление:

Проблемное обучение стимулирует творческую активность учащихся

Улучшить коммуникативные навыки:

Учащиеся учатся работать в группе, высказывать свои идеи, отстаивать свою точку зрения

Повысить самооценку учащихся:

Успешное решение проблемных задач повышает уверенность учащихся в своих силах

Таким образом, технология проблемного обучения является эффективным инструментом, который может быть использован для повышения качества инклюзивного образования детей с ООП.

Технология индивидуализированного обучения – это такая организация учебного процесса, при которой индивидуальный подход и индивидуальная форма обучения являются приоритетными. Индивидуальный подход, применяемый в инклюзивном классе, позволяет учитывать индивидуальные особенности ученика с ООП и реализовывать индивидуальный образовательный маршрут. Индивидуализация обучения – это организация учебного процесса на основе способов, приемов, темпа обучения, выстроенных с учетом индивидуальных особенностей учащихся, организация, предусматривающая различные учебно-методические, психолого-педагогические и организационно-управленческие мероприятия, обеспечивающие индивидуальный подход.

Технология индивидуализированного обучения в инклюзивном образовании

Индивидуализация обучения является одним из ключевых принципов инклюзивного образования. Она предполагает учет индивидуальных особенностей каждого ученика, его сильных и слабых сторон, темпа обучения, когнитивных стилей и образовательных потребностей.

В рамках инклюзивного образования индивидуализация обучения может реализовываться с помощью различных технологий:

1. Индивидуальные учебные планы (ИУП):

Разрабатываются для каждого ученика с учетом его особых образовательных потребностей.

Определяют цели, задачи, содержание, методы и формы обучения, а также систему оценивания.

Могут быть адаптированы в течение учебного года.

2. Дифференцированный подход:

Предполагает использование различных заданий, упражнений и материалов, соответствующих уровню подготовки каждого ученика.

Позволяет учитывать разные стили обучения: визуальный, аудиальный, кинестетический.

3. Использование современных образовательных технологий:

ИКТ-инструменты, такие как интерактивные доски, планшеты, образовательные приложения, могут помочь сделать обучение более персонализированным и увлекательным.

Онлайн-ресурсы и платформы могут обеспечить доступ к дополнительным материалам и упражнениям для учеников, которым требуется дополнительная поддержка или которые хотят углубить свои знания.

4. Сотрудничество с другими специалистами:

Учителя могут сотрудничать с психологами, тьюторами, логопедами, дефектологами и другими специалистами, чтобы разработать наиболее эффективную программу обучения для каждого ученика.

Взаимодействие с родителями также играет важную роль в процессе индивидуализации обучения.

5. Создание атмосферы поддержки и принятия:

Важно создать в классе атмосферу, в которой все ученики чувствуют себя комфортно и уважаемо.

Учитель должен поощрять сотрудничество и взаимопомощь между учениками.

Преимущества индивидуализированного обучения:

Повышение мотивации и вовлеченности учеников в процесс обучения.

Улучшение успеваемости и академических результатов.

Развитие самостоятельности и ответственности у учеников.

Повышение социальной инклюзии и принятия всех учеников.

Реализация индивидуализированного обучения в инклюзивном образовании требует:

Тщательной оценки образовательных потребностей каждого ученика.

Разработки гибких и адаптируемых учебных программ.

Подготовки учителей к работе с разноуровневым классом.

Сотрудничества с другими специалистами.

Создания атмосферы поддержки и принятия.

Важно отметить, что индивидуализация обучения - это не разовый акт, а непрерывный процесс, который требует постоянного мониторинга и корректировки.

Интерактивная технология рассматривается современной педагогической наукой как одна из эффективных форм обучения человека на всех ступенях жизненного цикла. Достоинства: получение знаний «не в готовом виде», общеразвивающую направленность, возможность формирования у обучающихся независимого, самостоятельного, критического мышления; умения работать в команде, использовать и применять в процессе обучения нестандартные методы и приемы.

Интерактивная технология обучения в контексте инклюзивного образования рассматривается как один из наиболее эффективных способов поддержки разнообразных потребностей учащихся с особыми образовательными потребностями. Она предоставляет возможность активного взаимодействия между

преподавателем, учениками и учебным материалом, способствуя более глубокому и осознанному усвоению знаний и навыков.

Интерактивная технология в инклюзивном образовании включает:

Использование мультимедийных ресурсов, интерактивных досок, компьютерных программ и других средств, способствующих визуализации и конкретизации учебного материала.

Организацию коллективной и индивидуальной работы учащихся, позволяющую учитывать их индивидуальные способности и темпы обучения.

Возможность мгновенной обратной связи от преподавателя, что помогает учащимся понимать свои ошибки и прогресс.

Применение интерактивных игр, кейс-методов, проектной работы и других активных методов обучения, способствующих развитию критического мышления и проблемного решения.

Создание среды для совместной деятельности учащихся с различными уровнями способностей и потребностей, что способствует формированию толерантного и включающего образовательного пространства.

Интерактивная технология позволяет учитывать индивидуальные особенности каждого ученика, обеспечивая им доступ к образованию и стимулируя активное участие в учебном процессе. Она способствует повышению мотивации к обучению, улучшению учебных результатов и формированию ключевых навыков, необходимых для успешной адаптации в современном обществе.

Уровень реализации интерактивных технологий в инклюзивном образовании зависит от множества факторов, включая доступность технических средств, подготовленность педагогов, организационные аспекты и поддержку со стороны учебных заведений и образовательных систем. Важно рассмотреть несколько ключевых аспектов для оценки уровня реализации:

Техническая инфраструктура: Наличие необходимых учебных материалов, компьютеров, интерактивных досок, программного обеспечения и доступа к интернету является предпосылкой для успешной реализации интерактивных технологий.

Подготовка педагогов: Уровень подготовки учителей по использованию интерактивных технологий играет ключевую роль. Педагоги должны обладать навыками работы с современными образовательными технологиями, адаптировать их под индивидуальные потребности каждого ученика и эффективно интегрировать в учебный процесс.

Методическая поддержка: Организации должны предоставлять методическую поддержку учителям, включая проведение тренингов, семинаров и консультаций по внедрению интерактивных технологий, разработку учебных программ и материалов.

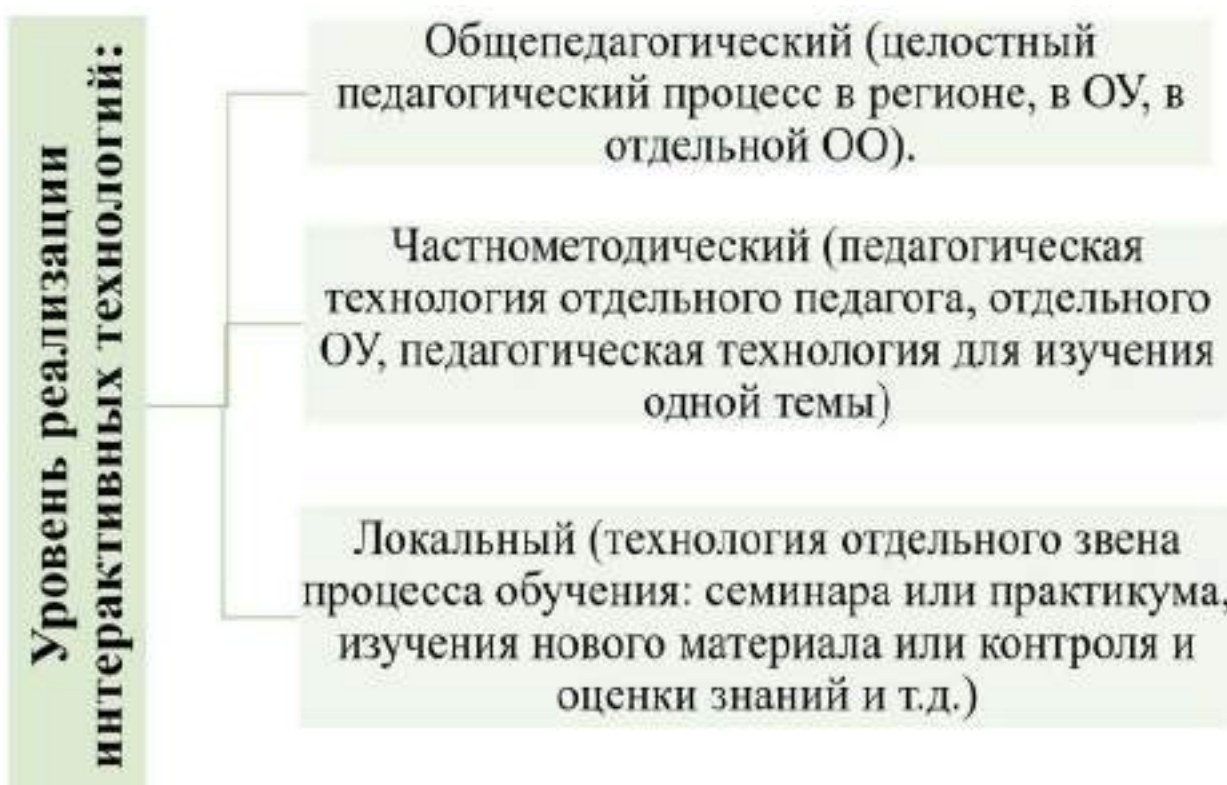
Соответствие образовательных программ и стандартов: Интерактивные технологии должны быть внедрены в соответствии с образовательными стандартами и требованиями, учитывая потребности всех учащихся, включая детей с особыми образовательными потребностями.

Инклюзивный подход: Реализация интерактивных технологий должна быть направлена на создание инклюзивной образовательной среды, обеспечивающей

равные возможности для всех учащихся, независимо от их индивидуальных особенностей.

Оценка эффективности: Необходимо постоянно оценивать эффективность использования интерактивных технологий в учебном процессе и вносить коррективы в их реализацию с учетом обратной связи от учителей, учащихся и родителей.

Уровень реализации интерактивных технологий в инклюзивном образовании может быть различным в зависимости от конкретных условий и контекста, однако стремление к их всеобъемлющему внедрению способствует созданию более доступной, гибкой и эффективной образовательной среды для всех учащихся.

Интерактивные формы обучения:
· Индивидуальная
· Парная форма
· Групповая
· Фронтальная
· Коллективная
· Форма взаимодействия со сменным составом обучающихся
· Планетарная

Интерактивные методы обучения:
· Метод создания благоприятной атмосферы, организации коммуникации;
· Метод организации смыслов творчества
· Метод организации обмена деятельностью
· Метод организации мыследеятельности
· Метод организации рефлексивной деятельности
· Интегративный метод

Уровень использования интерактивных средств обучения:

Обучающие (учебная информация, которая направляет обучение на основе имеющихся знаний, индивидуальных возможностей и интересов обучающихся);

Диагностические (для определения уровня подготовки и способностей обучающегося);

Инструментальные (для конструирования программных средств, подготовки или генерирования учебно-методических материалов, создания сервисной надстройки);

Предметно-ориентированные (например, для имитационного моделирования исторического процесса и математического моделирования);

Управляющие (для управления деятельностью обучаемых при выполнении заданной работы);

Административные (для автоматизации делопроизводства, для автоматизированного процесса организации обучения);

Игровые (обеспечивают различные виды игровой и учебно-игровой деятельности).

Специфические методы осуществления учебного процесса с опорой на интерактивный подход:

«Мозговой штурм».

Дидактическая игра.

Имитационный тренинг.

Эвристическая беседа.

Метод проектов.

«Хоровод».

«Цепочка»

«Карусель»

«Дерево знаний».

«Большой круг».

Приемы оценивания на интерактивном уроке:

- Тест;
- Экспресс-опрос;
- Расширенный опрос;
- Наблюдение;
- Самооценка (оценка самими учениками своей работы, а также занятия в целом);
- Метод вопросов-ответов (ученик ставит одноклассникам оценки и мотивирует их);
- Методика «Дельта-плюс» (сначала предлагаются вопросы о позитивных сторонах занятия, а затем обсуждаются те моменты, которые можно было бы изменить).

Цели и задачи современного образования требуют от педагога постоянного творческого поиска и внедрения в педагогическую практику эффективных методик и образовательных технологий.

Образовательный потенциал увеличивается с введением в учебный процесс новых педагогических инновационных технологий.

Использование технологий, строящихся на опыте и творческом потенциале обучающегося, выводит процесс обучения и воспитания за рамки урочной деятельности.

1. Какие преимущества предоставляют лично-ориентированные технологии в организации образовательного процесса в инклюзивной группе?
2. Какие стратегии и методы многоуровневого (дифференцированного) обучения могут быть эффективно применены в инклюзивной среде?
3. Каким образом технологии сотрудничества могут способствовать взаимодействию и включению всех участников образовательного процесса в инклюзивной группе?
4. Какие основные принципы проблемного и модульного обучения могут быть применены для стимулирования активной познавательной деятельности учащихся в инклюзивной среде?
5. Какие методы оценки эффективности использования интерактивных технологий применяются в инклюзивном образовании?
6. Какие препятствия могут возникнуть при реализации интерактивных технологий в инклюзивном образовании, и пути преодоления?

ИКТ и дистанционные технологии в инклюзивном образовании

ИКТ (информационно-коммуникационные технологии) и дистанционные технологии играют значительную роль в современном инклюзивном образовании, предоставляя новые возможности для обучения, взаимодействия и включения всех участников образовательного процесса. В контексте инклюзивного образования, где каждый ученик имеет уникальные потребности и особенности, эти технологии могут быть ключевым инструментом для обеспечения доступности, индивидуализации и поддержки.

ИКТ включают в себя разнообразные средства и приложения, такие как компьютеры, интерактивные доски, планшеты, программное обеспечение для обучения, онлайн-платформы, видеоконференции и многое другое. Эти технологии могут быть адаптированы и настроены в соответствии с потребностями учеников с различными видами инвалидности или особыми образовательными потребностями (ООП). Например, текстовые редакторы с функцией синтеза речи могут помочь учащимся с нарушениями зрения или дислексией, а специальные программы для

обучения математике могут визуализировать материал для учеников с нарушениями слуха.

Дистанционные технологии, включая онлайн-обучение, вебинары, электронные курсы и дистанционные платформы, также играют важную роль в инклюзивном образовании. Они позволяют ученикам получать образование вне школьного класса, обеспечивая гибкость и доступность обучения. Это особенно важно для учащихся с ограниченными возможностями, которым может быть трудно посещать школу по различным причинам. Дистанционные технологии также способствуют расширению образовательных возможностей и повышению качества обучения, предоставляя доступ к разнообразным учебным материалам, экспертам и ресурсам.

Однако внедрение ИКТ и дистанционных технологий в инклюзивное образование также встречает ряд вызовов и ограничений. Необходимость доступности и адаптации технологий для различных потребностей учеников требует значительных инвестиций времени, ресурсов и обучения педагогических кадров. Кроме того, необходимо обеспечить доступность к высокоскоростному интернету и современному оборудованию для всех учащихся, что может быть вызовом в регионах с ограниченной инфраструктурой.

Тем не менее, несмотря на эти вызовы, использование ИКТ и дистанционных технологий в инклюзивном образовании имеет значительный потенциал для повышения доступности, качества и индивидуализации образования для всех учащихся, независимо от их особых образовательных потребностей.

Дистанционные технологии стремительно развиваются, трансформируя не только мир бизнеса и коммуникаций, но и систему образования. В контексте инклюзивного обучения их применение открывает новые возможности для создания доступной и эффективной образовательной среды для детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ).

Преимущества дистанционных технологий в инклюзивном образовании:

1. Доступность образования:

Снижение барьеров: Дети с ООП, проживающие в удаленных регионах или имеющие проблемы с передвижением, могут получать образование, не выходя из дома.

Индивидуальный темп обучения: Учеба в режиме онлайн позволяет обучаться в удобном темпе, делая паузы, когда это необходимо, и пересматривая материалы неоднократно.

Гибкий график: Дистанционное обучение освобождает от жёсткого расписания уроков, позволяя детям с ООП планировать день с учетом своих потребностей и возможностей.

2. Индивидуализация обучения:

Персонализированные программы: С помощью онлайн-платформ и инструментов можно создавать индивидуальные образовательные программы, учитывающие особенности и потребности каждого ученика.

Адаптивное обучение: Дистанционные технологии позволяют использовать адаптивные системы обучения, которые подстраиваются под индивидуальный уровень знаний и скорость усвоения информации.

Разнообразие форматов: Видеоуроки, интерактивные упражнения, тесты и другие форматы обучения делают процесс более увлекательным и эффективным для детей с ООП.

3. Поддержка и взаимодействие:

Доступ к специалистам: Онлайн-консультации с психологами, тьюторами, логопедами и другими специалистами становятся более доступными, что позволяет своевременно получать необходимую помощь.

Общение со сверстниками: Дистанционные платформы и форумы создают среду для общения и взаимодействия детей с ООП, помогая им преодолевать трудности социализации.

Сотрудничество с родителями: Родители могут вовлекаться в образовательный процесс, отслеживать успехи ребенка и получать консультации специалистов в режиме онлайн.

4. Развитие самостоятельности:

Ответственность и самоконтроль: Дистанционное обучение учит детей с ООП ответственности за свой учебный процесс, развивая навыки самоконтроля и тайм-менеджмента.

Поиск информации: Ученики учатся самостоятельно находить и анализировать информацию, используя различные интернет-ресурсы.

Цифровая грамотность: Развивается навык работы с компьютером, интернетом и образовательными платформами, что становится жизненно необходимым в современном мире.

Несмотря на преимущества, важно отметить и некоторые вызовы, связанные с использованием дистанционных технологий в инклюзивном образовании:

Неравный доступ: Не все семьи имеют одинаковый доступ к интернету и компьютерам, что может привести к увеличению образовательного неравенства.

Цифровая компетентность: Учителя и родители должны обладать достаточными знаниями и навыками для работы с онлайн-платформами и инструментами.

Мотивация и вовлеченность: Поддержание мотивации и вовлеченности детей с ООП в дистанционном обучении требует дополнительных усилий со стороны педагогов и родителей.

Социальная изоляция: Чрезмерное использование дистанционных технологий может привести к социальной изоляции детей с ООП, поэтому важно поддерживать баланс между онлайн- и офлайн-обучением.

Эффективное использование дистанционных технологий в инклюзивном образовании требует комплексного подхода, который включает:

Обеспечение доступности: Предоставление всем ученикам с ООП необходимого технического оснащения и доступа к интернету.

Подготовку кадров: Обучение учителей и родителей работе с дистанционными платформами и инструментами.

Разработку адаптированных программ: Создание индивидуальных образовательных программ, учитывающих особенности и потребности каждого ученика.

Создание интерактивной среды: Использование онлайн-инструментов и платформ, которые делают обучение увлекательным и эффективным.

Поддержку мотивации: Регулярное общение с учениками, поощрение их успехов и создание атмосферы поддержки.

Сочетание онлайн- и офлайн-обучения: Комбинирование дистанционных занятий с очными встречами и

Пример использования дистанционных технологий в инклюзивном образовании:

Индивидуальное обучение детей с расстройствами аутистического спектра (РАС): Онлайн-платформы с использованием виртуальных помощников и обучающих игр могут помочь детям с РАС развить навыки коммуникации, социального взаимодействия и самоконтроля.

Дистанционная поддержка детей с нарушениями зрения: Специализированные программы чтения текста с экрана и голосовые помощники могут сделать учебные материалы доступными для детей с нарушениями зрения.

Онлайн-обучение детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: Дистанционные курсы с использованием интерактивных упражнений и видеоматериалов могут помочь детям с нарушениями опорно-двигательного аппарата осваивать учебную программу в удобном для них темпе и режиме.

Важно отметить, что использование дистанционных технологий в инклюзивном образовании должно сопровождаться:

Тщательной оценкой индивидуальных потребностей каждого ученика: Учитель должен понимать особенности и возможности каждого ученика, чтобы подобрать наиболее подходящие инструменты и методы обучения.

Регулярным мониторингом и корректировкой учебного процесса: Важно отслеживать успехи ученика и корректировать программу обучения по мере необходимости.

Сотрудничеством с родителями: Родители должны быть вовлечены в образовательный процесс и иметь возможность получать консультации специалистов.

Обеспечением доступности технической поддержки: Ученики и учителя должны иметь доступ к технической поддержке в случае возникновения проблем с использованием онлайн-платформ и инструментов.

В целом, дистанционные технологии могут стать ценным инструментом в инклюзивном образовании, позволяя сделать образование более доступным, эффективным и персонализированным для детей с ООП.

Онлайн-платформы для обучения детей с особыми образовательными потребностями (ООП) представляют собой важный инструмент в инклюзивном образовании, обеспечивая доступ к образовательным ресурсам и возможность индивидуализации обучения для каждого ученика. Вот несколько ключевых аспектов онлайн-платформ для обучения детей с ООП:

Индивидуализация обучения: Онлайн-платформы позволяют адаптировать материалы и задания в соответствии с индивидуальными потребностями каждого ученика. Это может включать в себя изменение уровня сложности, предоставление

дополнительных объяснений и поддержку, а также персонализированные планы обучения.

Доступность: Онлайн-платформы обеспечивают доступ к образовательным ресурсам независимо от местоположения ученика. Это особенно важно для детей с физическими ограничениями или для тех, кто живет в удаленных районах, где доступ к образовательным учреждениям может быть ограничен.

Разнообразие материалов: Онлайн-платформы предлагают широкий выбор образовательных материалов, включая тексты, видео, интерактивные задания и многое другое. Это позволяет учителям и ученикам выбирать подходящие ресурсы в зависимости от стиля обучения и предпочтений.

Интерактивность: Многие онлайн-платформы предлагают интерактивные возможности, такие как викторины, игры и симуляции, которые делают обучение более увлекательным и привлекательным для детей с ООП. Это способствует активному участию и повышает мотивацию к обучению.

Сотрудничество и поддержка: Онлайн-платформы могут обеспечить возможность сотрудничества между учителями, учениками и родителями, что способствует созданию поддерживающей образовательной среды. Учителя могут предоставлять обратную связь и поддержку через онлайн-платформы, а родители могут быть вовлечены в обучение своих детей.

Мониторинг и аналитика: Некоторые онлайн-платформы предоставляют инструменты для мониторинга прогресса учеников и анализа их достижений. Это позволяет учителям адаптировать обучение в реальном времени и предоставлять дополнительную поддержку тем, кто нуждается в ней.

В целом, онлайн-платформы для обучения детей с ООП представляют собой мощный инструмент, который помогает сделать образование более доступным, индивидуализированным и эффективным для всех учеников.

Использование информационно-коммуникационных технологий (ИКТ), дистанционных образовательных технологий и онлайн-платформ играет ключевую роль в обеспечении качественного и доступного образования для детей с особыми образовательными потребностями (ООП).

ИКТ предоставляют возможности для индивидуализации обучения, расширения доступа к образовательным ресурсам и создания поддерживающей образовательной среды. Дистанционные технологии позволяют ученикам получать образование независимо от местоположения и обеспечивают гибкость в обучении. Онлайн-платформы предлагают разнообразные образовательные материалы, интерактивные задания и возможности сотрудничества, способствуя активному участию и мотивации к обучению.

Однако внедрение этих технологий также сопряжено с некоторыми вызовами, такими как необходимость обеспечения доступности и доступности для всех учащихся, обеспечение безопасности в сети и необходимость поддержки и обучения педагогов в использовании новых технологий.

В целом, правильное использование ИКТ, дистанционных технологий и онлайн-платформ может значительно улучшить образование детей с ООП, сделав его более доступным, эффективным и индивидуализированным. При этом важно

продолжать развивать и совершенствовать эти технологии, чтобы обеспечить их максимальную эффективность и соответствие потребностям всех учащихся.

1. Какие преимущества использования ИКТ и дистанционных технологий в инклюзивном образовании?
2. Какие вызовы и ограничения встречаются при внедрении ИКТ и дистанционных технологий в инклюзивное образование?
3. Как дистанционные технологии могут трансформировать образование детей с ООП?
4. Какие форматы дистанционного обучения наиболее эффективны для детей с ООП?
5. Как можно использовать ИКТ и дистанционные технологии для поддержки детей с РАС?
6. Какие онлайн-платформы и инструменты могут быть полезны для детей с нарушениями зрения?
7. Как ИКТ и дистанционные технологии могут помочь детям с нарушениями опорно-двигательного аппарата?
8. Какие меры необходимо предпринять, чтобы использование ИКТ и дистанционных технологий в инклюзивном образовании было максимально эффективным?

Ассистивные технологии и ассистивные средства обучения в инклюзивной образовательной среде

Ассистивные (вспомогательные) технологии – это любые аппаратные и/или программные средства, которые позволяют учащимся с особыми образовательными потребностями самостоятельно выполнять учебные задачи, содействуют их активному участию в обучении и улучшению учебных достижений, тем самым способствуя их более полному включению в образовательный процесс.

В казахстанской социальной и психолого-педагогической литературе термины «ассистивные технологии» (АТ) и «ассистивные средства» (АС) используются относительно недавно. В правовом поле применение АТ и АС обсуждается достаточно часто, однако в образовательной практике они используются фрагментарно. Считается, что термин АТ впервые был употреблен в 1988 году в США в документе «Technology-Related Assistance for Individuals with Disabilities Act of 1988 (The Tech Act)». Согласно определению ЮНЕСКО, ассистивные/вспомогательные технологии – это устройства, продукты,

оборудование, программное обеспечение или услуги, направленные на усиление, поддержку или улучшение функциональных возможностей людей с ограниченными возможностями здоровья

Ассистивные технологии и устройства оказывают положительное воздействие на здоровье и благополучие индивида и членов его семьи, а также имеют широкие положительные социально-экономические последствия.

правильное использование слуховых аппаратов детьми раннего возраста облегчает получение языковых навыков, без которых в последующем человек с нарушением слуха имеет крайне ограниченные возможности для получения образования и начала трудовой деятельности;

инвалидные кресла с ручным приводом расширяют возможности получения образования и трудовой деятельности, сокращая при этом расходы здравоохранения в связи с меньшим риском пролежней и контрактур;

помогает учиться;

упрощает процесс включения чего-либо;

держат вещи на своем месте;

помогает одеваться или кушать;

дает возможность играть;

способствует коммуникации или сделает ее возможной;

помогает лучше видеть или слышать;

помогает контролировать такие вещи как телевизор, радио, компьютер, свет.

Применение ассистивных технологий и устройств лицами с особыми образовательными потребностями, включая тех, у кого есть особенности в психофизическом развитии или инвалидность, позволяет им самостоятельно выполнять повседневные задачи, успешно адаптироваться к различным видам деятельности и социальным средам, взаимодействовать, решать задачи и обучаться. Использование ассистивных технологий и устройств повышает уровень самостоятельности и успешности в быденной жизни и образовательной сфере у лиц с особыми образовательными потребностями, включая тех, у кого есть особенности в психофизическом развитии или инвалидность. Таким образом, применение ассистивных технологий и устройств оказывает положительное воздействие на здоровье и расширяет возможности социальной и образовательной интеграции для лиц с особыми образовательными потребностями.

Ассистивные технологии и ассистивные средства для различных нозологических групп, позволяющие компенсировать утраченные или недостающие функции организма:

1) *сурдоинформационные* (направлены на улучшение качества слуха и речи: программное обеспечение, синтезирующее жесты в текст, речь в текст; слуховые аппараты, кохлеарные импланты и др.);

2) *тифлоинформационные* (позволяют восполнить утраченную функцию зрения: экранные лупы; речевой ввод текста с последующим сканированием; программное обеспечение для чтения текста с экрана; тифлокомпьютеры для незрячих; аудиокниги и др.);

3) *голособразующие* (улучшают речевую функцию, восполняют проблемы с нарушенной речью: телетайпные устройства; голособразующие аппараты для гортани; синтезаторы речи по тексту и др.);

4) для лиц с нарушениями опорно-двигательного аппарата (отслеживающие устройства поворотов головы, взгляда; манипуляторы-мышцы; средства для перелистывания книг, виртуальная клавиатура и др.);

5) для лиц с умственными, психическими нарушениями в развитии; 6) для лиц с общемедицинскими показаниями.

Корректное использование ассистивных технологий и устройств в образовательной деятельности для людей с особыми образовательными потребностями, включая тех, у кого есть особенности в психофизическом развитии, имеет особое значение. При организации образовательного процесса для таких людей с применением ассистивных технологий и устройств важно руководствоваться следующими принципами: обеспечение комфортных условий для маломобильных людей; обеспечение безбарьерного доступа к ассистивным технологиям и устройствам; учет индивидуальных особенностей человека при организации его рабочего места.

Для успешного использования ассистивных технологий в образовательном процессе специалисты должны учитывать следующие аспекты: ассистивные технологии способствуют развитию базовых навыков, но не могут полностью их заменить; они являются как образовательным, так и рабочим инструментом; обеспечивают доступ к стандартным образовательным инструментам, обеспечивая равные возможности для людей с особыми образовательными потребностями; их необходимость следует оценивать с участием специалистов, работающих с людьми с различными потребностями.

Важно знать, как выбирать и сочетать ассистивные технологии и устройства при работе с учащимися, у которых есть сенсорные и моторные нарушения.

При обучении учащихся с нарушениями опорно-двигательного аппарата (НОДА) традиционно используются специализированные цифровые устройства ввода информации: например, джойстики («Новотон», «Joystick SimplyWorks», «Optima Joystick», и др.); клавиатура со специальными пластиковыми накладками-разделителями клавиш и укрупненными кнопками ярких контрастных цветов (например, вариативные модели фирмы «Clevy»). Применение в работе указанных адаптивных цифровых устройств позволяет нивелировать наличие проблем моторной сферы (координации и объема движений, наличие тремора, пареза, гиперкинеза, синкинезии и др.).

Следует учитывать, что при включении данного оборудования в работу, необходимы вспомогательные коннекторы, в частности – ресивер, обеспечивающий беспроводное соединение и бесперебойную работу устройств с ПК. В современных условиях развития цифровой среды в образовательном кластере большую популярность приобрели технологии окулографии, видеоокулографии как варианты айтирекинга. Данная технология реализуется средствами специального устройства «айтрекер», которое ориентировано на помощь в работе с компьютером для категории лиц, имеющих серьезные моторные нарушения. Устройство фиксирует и отслеживает движения глаз и сопрягает их с

манипулятивными действиями курсора мыши. Рационально использовать айтрекер в комплексе с разнообразными программами экранного доступа (например, программы – видеоувеличители, синтезаторы, озвучивающие манипуляции на ПК и др. («NVDA», «Jaws for Windows»), а также с программами и устройствами, осуществляющими ретрансляцию речи в текст и наоборот («Цезарь-Р» и др.). Чтобы упростить процесс комплектования данных устройств, возможно обратиться к уже готовому решению, представленному целостным программно-аппаратным комплексом, включающим систему виртуального управления средствами коммуникации с использованием инфракрасной камеры в комплекте с портативным компьютером Smart Nav. Такой подход позволит упредить возможные варианты несовместимости отдельных устройств и программ, оптимизировать финансовые затраты, а также не упустить все необходимые составляющие и комплектующие.

В работе с учащимися, имеющими нарушения зрения (НЗ), как и в первом случае, обязательно применение различных программ экранного доступа (синтезаторов речи: «NVDA», «Jaws for Windows», и др.) в совокупности с электронными устройствами с функциями чтения текста, прослушивания аудиоматериалов (аудиоучебников и др.) и работы с различными элементами информационно-цифрового пространства, управления им (например, «Victor Reader Stream» и др.). Для слабовидящих учащихся, помимо традиционных программ экранного доступа, можно использовать специальное ПО для экранного увеличения, которое имеет функцию визуального выделения информации (выделение строки, контрастирование), обладает возможностью чтения информации с экрана и включает наличие технологии шрифта True Fonts. Дополнительно для расширения возможностей работы за компьютером также используют комплекс ПО (по типу «Videomatic»), которое позволяет использовать цифровые возможности средств видеосистемы не только для работы с текстом, но и для обработки (и других манипуляций) изображений и картинок.

Для учащихся с нарушением зрения, которые владеют навыками чтения и письма посредством шрифтом Брайля, при работе на компьютере рационально использовать как устройства ввода информации различные варианты дисплея и/или строки Брайля, как вариант устройств вывода информации (например, текстовой, формул, цифр и символов) – принтеры Брайля (например, «ViewPlus Delta»), а для категории графической информации наряду с принтерами Брайля применяют также специальные нагреватели для печати объемных изображений (например, «ZYFUSE»). При использовании принтеров Брайля следует учитывать дополнительные программы, обеспечивающие их работу: программа-преобразователь изображений в тактильный (точечный) вид для последующей печати по Брайлю («ElPicsPrint» и др.) и программа для перевода текста в Брайль («Duxbury Braille Translator (DBT)» и др.). Для увеличения, оцифровки, считывания, озвучивания и хранения информации при работе с печатными материалами для лиц с нарушением зрения можно использовать портативные («Визор», «SmartView Versa+» и др.) и/или стационарные («EyePal Ace», «Элемент» и пр.) видеоувеличители. Для письма по Брайлю традиционно

используют специальные тетради с плотной бумагой, грифели, прибор «Брайлевское шеститочие», трафареты, пленки для рисования и др.

Для учащихся с нарушениями слуха (НС) используют программы-ретрансляторы речи в текст (например, «RealSpeaker», «Цезарь-Р» и др.). Нужно учитывать общие возможности ПО: качество перевода, совместимость с операционными системами, степень автономности работы от Интернета. Также используют программы-помощники типа «Сурдосервер», «Сурдофон», которые в онлайн режиме транслируют речь на языке жестов и звукоусиливающую аппаратуру.

Для перечисленных категорий учащихся возможно работа с электронной библиотечной системой – *IPR BOOKS*. Все элементы интерфейса (в том числе кнопки) дополнительно озвучены, что позволяет ориентироваться в приложении без затруднений слабовидящим и незрячим людям. Приложение выдержано в трех цветах: для текста используется черный цвет, для картинок – белый, общий фон экрана – серый; все «кнопки» достаточно укрупнены; все элементы расположены в одну колонку во весь экран, что позволяет легко пролистывать информацию; приложение снабжено функцией обратной голосовой связи с пользователем: все действия, которые происходят на экране, дублируются в голосовом формате; можно изменять скорость воспроизведения текста. При чтении масштаб страницы можно увеличить, использовать полноэкранный режим отображения книги или включить озвучивание при помощи программ экранного доступа (например, Jaws, «Balabolka»). Скачиваемые фрагменты в формате pdf, содержащие подтекстовый слой, достаточно высокого качества и могут использоваться тифлопрограммами для голосового озвучивания текстов, быть загружены в тифлоплееры (устройств для прослушивания книг), а также скопированы на любое устройство для комфортного чтения.

Таким образом, комплексное применение в образовательном процессе технических средств обучения, специализированного программно-аппаратного обеспечения и ассистивных средств и технологий, создание безбарьерной среды позволяют адаптировать образовательное пространство, учебно-методические материалы и сделать процесс обучения и досуга доступным для всех учащихся

Приведем примеры ассистивных технологии и средств.

Визуальные средства: Электронные и неэлектронные средства, например, лупы, калькуляторы с голосовым вводом, устройства для набора шрифта Брайля, адаптированные кассетные проигрыватели, ПО для озвучивания написанного на экране текста, устройства для конспектирования шрифтом Брайля – все это позволяет незрячим ученикам или ученикам с нарушениями зрения получать доступ к визуальной информации.

Устройства Брайля

Устройство в виде планшета с шрифтом позволяет пользователям с нарушениями зрения выполнять различные операции, включая электронную обработку текстов, чтение электронных книг, работу в Интернете, общение в социальных сетях, запись речи и пользование электронной почтой посредством системы Брайля и распознавания речи.

Braille Sense U2

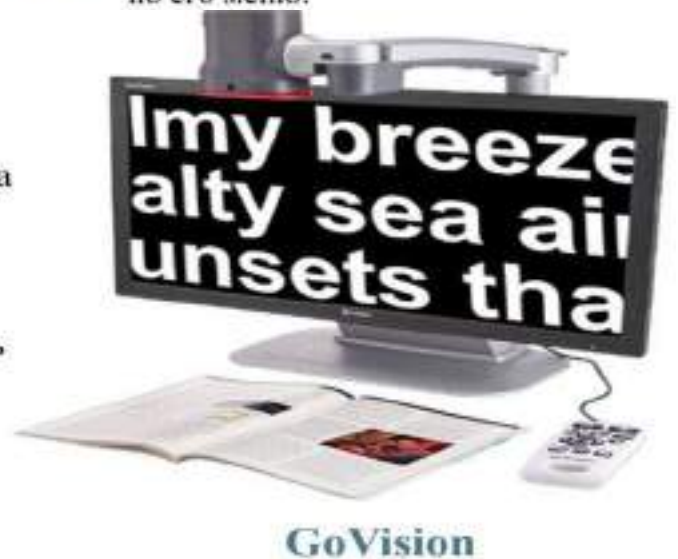
Braille Sense U2 Qwerty

Устройство в виде планшета с шрифтом Брайля позволяет пользователям с нарушениями зрения выполнять различные операции, включая электронную обработку текстов, чтение электронных книг, работу в Интернете, общение в социальных сетях, запись речи и пользование электронной почтой посредством использования системы Брайля и распознавания речи.

Многофункциональный портативный электронный увеличитель, который можно подключать к визуальным воспроизводящим устройствам различных типов. Благодаря системе оптического распознавания символов (ОРС) и функции звукового воспроизведения текста устройство позволяет уменьшить нагрузку на глаза и снизить уровень усталости. Беспроводной контроллер, включенный в комплект поставки, или сенсорный экран планшета позволят вам легко управлять увеличителем E-bot и перемещаться по его меню.

Переносное электронное увеличительное устройство, работающее в режимах близкого просмотра, просмотра на расстоянии, а также автоматического просмотра, GoVision также предоставляет беспрецедентную возможность прямого доступа к просмотру файлов — видеофайлов, изображений и документов с помощью USB-накопителя.

Брайлевские принтеры

Накладки на клавиатуру

Для слабослышащих использование сурдотехнических средств является не только и не столько средством оптимизации учебного процесса, сколько средством преодоления или уменьшения вторичных нарушений в развитии, средством компенсации утраченной или нарушенной слуховой функции. Поэтому разработка технологий учебной деятельности должна сопровождаться текстовой инструкцией по просмотру и/или сопровождаться текстом в режиме субтитров и проводиться с ориентацией на включение всех сохранных анализаторов. Для неслышащих обучающихся может при необходимости использоваться технология перевода текста на русский жестовый язык (например, Сурдофон).

Видеотелефон

Проводной и беспроводной видеотелефон с широким экраном для глухих и слабослышащих лиц для содействия общению с помощью языка жестов.

Технические характеристики

- Видеотелефон для лиц с нарушениями слуха или речи
- Возможность отправки и получения текстовых сообщений, корректировки полосы пропускания и отправки оповещений во время видеозвонка
- Сохранение/добавление/редактирование/удаление контактов
- Возможность внесения изменений в хронологию вызовов
- Беспроводная сеть и удаленное обновление

Обучающимся с нарушениями опорно-двигательного аппарата (нарушениями двигательных функций рук) могут быть использованы **альтернативные устройства ввода информации и управления** компьютером, такие как джойстик, роллер, выносные кнопки мыши, головная или ножная компьютерная мышь, адаптированная клавиатура, ай-трекер, сенсорный монитор и др.

Для них рекомендуется использование свободно распространяемого ассистивного программного обеспечения и специальных возможностей, предоставляемых операционными системами, **облегчающих и ускоряющих ввод информации** (виртуальная (экранная) клавиатура, сочетание клавиш, набор текста с помощью голоса и пр.).

Устройства, предназначенные для облегчения манипуляций:

Джойстики

Манипуляторы Trackball и мыши-роллеры

1. Какие категории людей в наибольшей степени нуждаются в ассистивных технологиях и ассистивных средствах?
2. Какие положительные последствия имеет использование ассистивных технологий и ассистивных средств для здоровья и благополучия человека?
3. Какие особенности использования ассистивных технологий в образовательном процессе необходимо учитывать?
4. Опишите варианты использования ассистивных технологий и ассистивных средств со студентами, имеющими нарушения опорно-двигательного аппарата.
5. Какие ассистивные технологии и ассистивные средства могут быть использованы со студентами, имеющими нарушения зрения?
6. Каковы основные трудности, с которыми сталкиваются люди при доступе к ассистивным технологиям и ассистивным средствам?
7. Какие меры необходимо предпринять для более широкого распространения и использования АТ и АС?
8. Как ассистивные технологии и ассистивные средства могут помочь людям с ООП стать более независимыми и включенными в общество?

Формирование жизненных навыков, или социальных компетенций (навыков взаимодействия, взаимопомощи, продуктивной деятельности и т.д.).

На сегодняшний день вопросы социализации личности ребенка становятся все более актуальными и изучаются специалистами в различных областях науки. Несомненно, социализация является одним из важнейших и многогранных явлений, поскольку подразумевает процесс формирования личности, усвоения, ассимиляции и активного воспроизведения индивидом ценностей, социальных норм, образцов поведения, присущих каждому конкретному обществу.

Формирование жизненных навыков, или социальных компетенций, у детей с ООП является крайне важной задачей, так как оно напрямую влияет на их способность к самостоятельной жизни, социализации и успешной адаптации в обществе.

Жизненные навыки – набор умений, знаний и личностных качеств, которые помогают детям с ООП эффективно взаимодействовать с окружающим миром, решать проблемы, принимать решения и достигать своих целей.

Какие жизненные навыки необходимо формировать?

К числу основных жизненных навыков, которые необходимо формировать у детей с ООП, относятся:

Навыки самообслуживания:

- Личная гигиена
- Одевание и раздевание
- Прием пищи
- Приготовление простых блюд

- Уборка дома

Навыки коммуникации:

- Общение с другими людьми
- Активное слушание
- Выражение своих мыслей и чувств
- Разрешение конфликтов
- Навыки социального взаимодействия:
- Дружба
- Работа в команде
- Соблюдение социальных норм и правил

Навыки обучения:

- Самостоятельное изучение информации
- Работа с учебными материалами
- Планирование и организация своей работы

Навыки трудовой деятельности:

- Выполнение простых поручений
- Соблюдение правил техники безопасности
- Ответственное отношение к работе

Существует множество различных методов и подходов к формированию жизненных навыков у детей с ООП.

Некоторые эффективные методы:

Индивидуальные занятия: Работа с психологом или дефектологом

Групповые занятия: Тренинги социальных навыков

Практические занятия: Ролевые игры; моделирование жизненных ситуаций;

Использование игровых методов:

- Дидактические игры
- Настольные игры

Включение в повседневную жизнь:

- Поручение детям посильных обязанностей по дому
- Стимулирование их к общению со сверстниками
- Вовлечение их в различные виды деятельности

Важно отметить, что:

Формирование жизненных навыков — это длительный процесс, который требует терпения и последовательности.

Необходимо подбирать методы и подходы, которые соответствуют индивидуальным особенностям каждого ребенка.

Важно сотрудничество семьи, педагогов и специалистов

Роль семьи

Семья играет ключевую роль в формировании жизненных навыков у детей с ООП.

Родители могут:

Создать благоприятную атмосферу в семье, основанную на любви, поддержке и взаимопонимании.

Быть примером для своих детей, демонстрируя им необходимые навыки.

Поручать детям посильные обязанности по дому.

Стимулировать их к общению со сверстниками.

Вовлекать их в различные виды деятельности.

При необходимости обращаться за помощью к специалистам.

Формирование жизненных навыков у детей с ООП является ключом к их успешной социализации и самостоятельной жизни.

Благодаря целенаправленной работе семьи, педагогов и специалистов дети с ООП могут

Развить необходимые навыки для повседневной жизни.

Научиться взаимодействовать с окружающим миром.

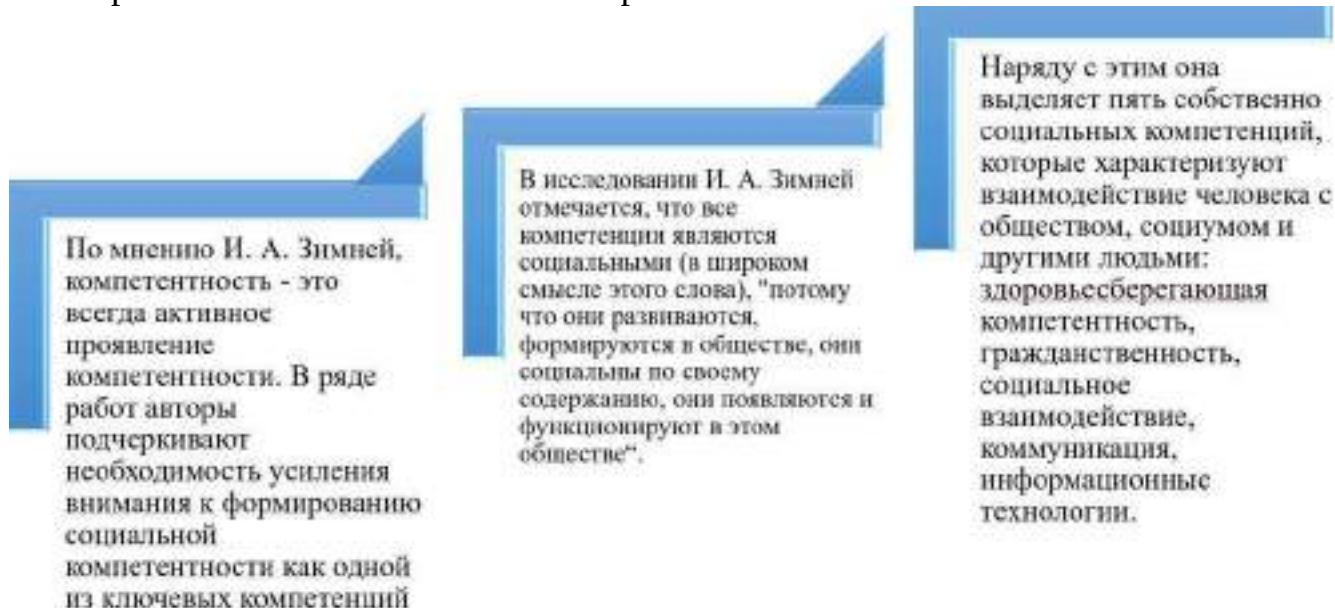
Достичь своих целей.

Стать полноценными членами общества.

В педагогике понятие “социализация” рассматривается на основе общего термина "образование", и речь идет о целенаправленной, социально контролируемой социализации личности (в отличие от спонтанной социализации).

На современном этапе, в связи со вступлением Республики Казахстан в Болонский процесс, в образовании формируется компетентностный подход, ведется дискуссия о составе и содержании ключевых компетенций, которые рассматриваются как цель и результат образования.

Некоторые современные исследователи отождествляют понятия компетентности и состоятельности, некоторые дифференцируют, придавая категории "компетентность" более широкое значение.

По мнению И. А. Зимней, компетентность - это всегда активное проявление компетентности. В ряде работ авторы подчеркивают необходимость усиления внимания к формированию социальной компетентности как одной из ключевых компетенций

В исследовании И. А. Зимней отмечается, что все компетенции являются социальными (в широком смысле этого слова), "потому что они развиваются, формируются в обществе, они социальны по своему содержанию, они появляются и функционируют в этом обществе".

Наряду с этим она выделяет пять собственно социальных компетенций, которые характеризуют взаимодействие человека с обществом, социумом и другими людьми: здоровьесберегающая компетентность, гражданственность, социальное взаимодействие, коммуникация, информационные технологии.

В специальной педагогике, в трактовке термина "социализация", акцент делается на достижении ребенком, с одной стороны, максимально возможной самостоятельной жизни и самореализации, а, с другой стороны, активного участия в различных ситуациях социального взаимодействия, которые позволяют ребенку должен функционировать как полноправный член общества.

Понятие социальной адаптации людей с инвалидностью и детей с особыми образовательными потребностями в англоязычной литературе определяется понятием социальной интеграции.

Европейский взгляд на проблему социальной и бытовой адаптации описывается понятием "adaptive skills" - адаптивные навыки и включает в себя способность говорить и понимать речь (communication skills), навыки обслуживания жилья (home-living skills), навыки использования современных средств коммуникации, поддержания здоровья, обеспечения безопасности, отдых, самообслуживание, социальное взаимодействие, самоорганизация поведения (навыки самостоятельного управления), функциональные академические навыки (письмо, чтение и элементарные математические навыки), навыки, связанные с профессиональной деятельностью (навыки, связанные с работой).

Социально-бытовая адаптация является одним из слоев проблемы социальной интеграции людей с особыми потребностями в общество и зависит от реализации других направлений социальной интеграции, таких как социокультурная и социально-экологическая адаптация, а также других форм адаптации

Социальная адаптация - это процесс адаптации индивида к социальной среде, предполагающий взаимодействие и постепенное согласование ожиданий обеих сторон.

Его цель - обеспечить устойчивость, традиционализм, повторяемость социального опыта, а также его изменение на основе инновационного обогащения.

Это предполагает приобретение индивидом субъектности для самостоятельного осуществления социальных действий и функций с оптимальными психофизиологическими затратами)

Для полного описания адаптации ребенка с ООП в обществе в рамках социальной адаптации выделяются следующие направления:

В процессе социальной адаптации реализуются два взаимосвязанных компонента

создание индивидом в процессе социализации внутренних средств успешного функционирования в обществе;

поддержание обществом внешних по отношению к индивиду средств социальной адаптации, включая необходимую материальную и социокультурную среду, а также фиксацию прогресса индивида в его развитии социальности и включении в повторяющиеся социальные связи и виды деятельности.

Рассмотрены основные тенденции современного образования детей с ООП и детей с ООП и особенностями психофизического развития, с инвалидностью на этапе общего образования с учетом приоритета гуманистических ориентиров:

формирование "позитивного", "толерантного" отношения к людям с ограниченными возможностями и инвалидностью.;

признание ценности и личностного потенциала каждого ребенка;

обновление категориального аппарата в соответствии с международной практикой;

расширение категорий детей с ООП;

обеспечение максимального охвата образованием детей с ООП и особенностями психофизического развития, с инвалидностью;

законодательное закрепление права родителей на выбор формы обучения;

разработка государственных стандартов начального общего образования для учащихся с ограниченными возможностями здоровья.

Задачи социальной и бытовой адаптации:

- последовательное формирование и развитие социальных компетенций и навыков социального взаимодействия;

выработка адекватных представлений о собственных возможностях и ограничениях, своих потребностях и правах при организации обучения;

создание особых условий для пребывания ребенка с ООП в образовательной организации;

овладение социальными и бытовыми навыками, используемыми в повседневной жизни;

овладение коммуникативными навыками

дифференциация и понимание картины мира и ее временной и пространственной организации.

Организация работы по социально-бытовой адаптации осуществляется с учетом общепедагогических и специальных принципов организации воспитания.

Принцип педагогического оптимизма;

Принцип корректирующе-компенсирующей направленности;

Принцип социально-адаптивной ориентации;

Принцип активного включения в процесс социально-бытовой адаптации всех его участников;

Принцип изменчивости;

Принцип партнерства с семьей;

Принцип деятельностного подхода;

Социально-бытовая адаптация детей с ООП в образовательных организациях осуществляется по трем взаимосвязанным направлениям

социальная и коммуникативная адаптация

социальная и личностная адаптация

пространственная адаптация и адаптация к окружающей среде

Социально-коммуникативная адаптация включает в себя усвоение культуры общества, норм его поведения. И начальным этапом этого является усвоение культуры общения в обществе.

Пассивная адаптация ребенка заключается в формировании у школьного сообщества навыков правильного общения с ребенком с ООП, обучении его навыкам взаимодействия и методам коммуникации, особенно если требуются альтернативные формы общения.

Активная форма социально-коммуникативной адаптации предполагает усвоение ребенком правил и норм взаимодействия как в микросреде школы, так и в макросреде; овладение различными коммуникативными стратегиями в зависимости от собеседника и типа коммуникативной ситуации.

Условия наиболее эффективной системы социальной и бытовой адаптации использование многоуровневых адаптивных годовых программ классов основного общего образования с различными сроками обучения;

использование адаптивных учебных планов в аудиториях, реализующих дифференцированное дополнительное образование, в кружках и секциях творческого, художественно-познавательного, спортивного направлений;

проведение индивидуальных и групповых коррекционных занятий;

развитие форм детского самоуправления;

реализация комплексных программ социализации.

Задачи социально-бытовой адаптации учащихся с нарушениями зрения

- восполняют пробелы, как правило, в домашнем обучении детей по вопросам социально-бытовой направленности;
- дают правильные представления и знания о предметах домашнего обихода, которые необходимо использовать в повседневной жизни, их назначении и правилах обращения с ними;
- развивать навыки обращения с предметами, используемыми в повседневной жизни;
- формировать навыки культуры поведения в повседневной жизни у зрячих людей;
- познакомить с различными бытовыми услугами, учреждениями и организациями, в которые студенты могут обратиться;
- обучать правилам поведения в общественных местах, в различных бытовых службах и учреждениях;
- разработайте методы самоконтроля своего собственного поведения, внешнего вида;
- учите детей общаться с разными людьми в разных ситуациях.

Задачи социальной адаптации учащихся с нарушениями слуха:

- освоение детьми нового социального опыта с использованием различных типов речи;
- развитие мотивации к дальнейшему овладению социальным опытом и социальными ролями;
- накопление и развитие представлений об окружающем мире;
- накопление опыта социального поведения и регулирование собственного поведения;
- развитие личностных качеств студента, его внимания, мышления, памяти и воображения в процессе участия в моделируемых ситуациях общения, ролевых играх, в процессе овладения языковым материалом и социальным опытом;
- развитие процесса самопознания и самосознания
- формирование полноценной речевой деятельности через овладение речью как средством общения, средством познания;
- развитие когнитивных и творческих способностей;
- обеспечение коммуникативной и психологической адаптации школьников к социальному миру с целью преодоления психологического барьера в будущем и использования устной речи как средства полноценного общения в обществе;

- накопление опыта развития взаимоотношений со слышащими сверстниками и взрослыми.

Основные проявления расстройств аутистического спектра (РАС) напрямую связаны с социальной жизнью человека:

- отсутствие социально-эмоциональной взаимности (особенно характерно) отсутствие реакций на эмоции других людей и/или отсутствие модуляций поведения в соответствии с социальной ситуацией;
- недостаточное социальное использование имеющихся речевых навыков, недостаточная гибкость речевого выражения и относительный недостаток креативности и воображения в мышлении;
- нарушение использования тональностей и выразительности голоса для модуляции общения;
- такое же отсутствие сопровождающих жестов;
- нарушения в ролевых играх и социальных имитационных играх.

Деятельность педагогов по успешной адаптации детей с ООП

- актуализирует знания об особенностях детей с ООП;
- изучить анамнестическую информацию о ребенке (медицинскую карту индивидуального развития);
- ознакомиться с полученными документами (выдержка из заседания ПМПК, рекомендации по поддержке);
- поговорить с родителями (законными представителями) об особенностях ребенка, изучить его социальное окружение;
- своевременная связь с советом ПМПК.

1. Какие конкретные жизненные навыки и социальные компетенции особенно важны для успешной адаптации детей с ООП в обществе?
2. Какие методики и подходы эффективны в формировании этих навыков у детей с разными видами ООП?
3. Как можно интегрировать обучение жизненным навыкам и социальным компетенциям в образовательную программу для детей с ООП?
4. Какую роль играют родители в процессе формирования жизненных навыков у детей с ООП и как им можно помочь в этом?
5. Как оценивать прогресс и успешность формирования жизненных навыков у детей с ООП?
6. Каким образом можно обеспечить индивидуальный подход к формированию навыков для каждого ребенка с ООП?
7. Какие вызовы сталкиваются педагоги при работе с детьми с ООП в процессе формирования жизненных навыков, и как можно их преодолеть?
8. Какие ресурсы и поддержку необходимо предоставить образовательным учреждениям и педагогам для успешной реализации программы формирования жизненных навыков у детей с ООП?

Интерактивные технологии в обучении детей с ООП в инклюзивной образовательной среде

Получение образования в соответствии с нуждами и запросами обучающегося приоритетная задача современного образовательного процесса.

В этой связи учебные заведения стараются всячески внедрять в образовательный процесс инновационные методы обучения, среди которых особую популярность приобрели интерактивные технологии.

Термин «интерактивность» заимствован из латинского языка от слова *interactio*, что подразумевает *inter* – «взаимный, между» и *actio* – действие, то есть «вид информационного обмена обучающихся с окружающей информационной средой»

Под инклюзией, согласно определению ЮНЕСКО, понимается динамический подход, предполагающий поощрение различий и восприятия индивидуальных особенностей каждого ребенка не в качестве проблемы, а возможности обогащения процесса познания

Инклюзия выступает попыткой придать всем учащимся, которые обладают особыми потребностями здоровья, уверенность в собственных силах, мотивировать их без страха учиться в школе вместе с другими детьми

Для реализации данной задачи необходимы средства и технологии, которые одновременно должны быть универсальными, а также индивидуальными, так как каждый ребенок обладает собственными образовательными потребностями и способностями. Именно такими возможностями обладают современные интерактивные и дистанционные технологии обучения, позволяющие в полном объеме ввести инклюзивное образование

В отличие от традиционных методов, интерактивные ориентированы на более широкое взаимодействие обучающихся с преподавателем, а также друг с другом.

Интерактивное обучение — это обучение, построенное на взаимодействии учащегося с учебным окружением, учебной средой, которая служит областью осваиваемого опыта, в ходе которого осуществляется взаимодействие преподавателя и обучающегося.

Использование интерактивных методов в процессе обучения оказывает определенное влияние на развитие обучающегося

Представитель конструктивистской ориентации в психологии Пол Вацлавик писал, что «всякое поведение в присутствии другого человека есть коммуникация. Единица коммуникации (поведения) называется сообщением, или простой коммуникацией. Обмен сообщениями называется интеракцией».

В современных источниках встречаются следующие трактовки. «Интерактивный» означает содержащий момент взаимодействия или находящийся в режиме беседы, диалога с чем-либо (например, компьютером) или кем-либо (человеком) [6]. Интерактивный (англ. interactive – взаимодействующий) – диалоговый, осуществляющий взаимодействие между человеком и средством массовой информации (интерактивное телевидение, интерактивный опрос).

«Интерактивное обучение» – это специальная форма организации познавательной деятельности обучающегося, при которой учебный процесс протекает таким образом, что практически все обучающиеся оказываются вовлеченными в процесс познания, имея возможность понимать и рефлексировать по поводу того, что они знают и думают.

По мнению российских педагогов любое обучение ставит дидактическую задачу, которая может быть эффективно решена с помощью интерактивного обучения, реализуемого квалифицированным педагогом-профессионалом. Интерактивное обучение – это специальная форма организации познавательной деятельности, поэтому оно должно проходить в разных формах.

Параметры оценки внедрения интерактивного подхода в образовательный инклюзивный процесс

Уровень реализации интерактивных технологий;

Интерактивные формы обучения;

Интерактивные методы обучения;

Интерактивные средства обучения;

Уровень использования интерактивных средств обучения;

Специфические методы осуществления учебного процесса с опорой на интерактивный подход;

Уровень реализации методов интерактивного обучения;

Приемы оценивания на интерактивном уроке;

Выделяют следующие интерактивные формы обучения:

Индивидуальная форма
Парная форма
Групповая
Фронтальная
Коллективная
Форма взаимодействия со сменным составом обучающихся
Планетарная

1.Индивидуальная. Это взаимодействие педагога с одним обучающимся, который самостоятельно принимает решение поставленной перед ним задачи.

2.Парная. Используется для решения заданий в паре. Обучающиеся не только учатся, но и осуществляют взаимообучение и взаимоконтроль.

3.Групповая. Используется тогда, когда обучающиеся делятся на подгруппы и осуществляют решение проблемы сообща.

4.Фронтальная. Предполагает, что педагог работает со всеми обучающимися, задание выполняют все участники одновременно, в едином темпе и с общими задачами.

5.Коллективная. Используется тогда, когда обучающиеся рассматриваются как целостный коллектив, но со своими лидерами и особыми формами взаимодействия.

6.Форма взаимодействия со сменным составом обучающихся. Используется для реализации коллективной или фронтальной работы, но с постоянной сменой участников, что значительно расширяет изучаемую проблему и способствует интеллектуальному обогащению за счет познания индивидов.

7. Планетарный (группе участников дается общее задание, например, разработать проект; разбивается на подгруппы, каждая из которых разрабатывает свой проект, затем озвучивает свой вариант проекта; после этого выбираются лучшие идеи, которые и составляют общий проект).

Таким образом, интерактивная форма обучения позволяет найти индивидуальный подход к каждому ребенку, построить субъект-субъектные взаимоотношения не только между педагогами и их воспитанниками, но и между педагогами и родителями воспитанников.

Интерактивные методы обучения

По мнению С.С.Кашлева, интерактивные методы обучения – это способы целенаправленного усиленного межсубъектного взаимодействия педагога и обучающихся по созданию оптимальных условий своего развития.

Он классифицирует интерактивные методы обучения так:

1.Метод создания благоприятной атмосферы, организации коммуникации. Метод организуется педагогом для оперативного включения в работу каждого обучающегося, что способствует самоактуализации каждого из учащихся.

2.Метод организации смыслов творчества. Метод способствует созданию нового содержания процесса обучения, на основе которого учащимися создаются индивидуальные смыслы о изучаемых явлениях и процессах, затем идет активный обмен смыслами обучающихся.

3.Метод организации обмена деятельностью. Этот метод способствует объединению обучающихся в творческие группы для совместной деятельности и принятия коллективного решения.

4.Метод организации мыследеятельности. Метод способствует мобилизации творческих способностей обучающихся, формированию положительной мотивации к учению и развивает активную мыслительную деятельность.

5.Метод организации рефлексивной деятельности. Метод направлен на развитие самоанализа и самооценку ученика, что позволяет оценить полученные результаты деятельности и определить состояние своего развития и установить причину этого процесса.

6.Интегративный метод (интерактивные игры). Метод используется для интеграции всех ведущих функций интерактивных методов с целью комплексного развития обучающихся.

Интерактивные средства обучения (Интерактивная доска, планшет, мультимедиа, другое)

Уровень использования интерактивных средств обучения

Обучающие

Диагностические

Инструментальные

Предметно-ориентированные

Управляющие

Административные

Игровые

Специфические методы осуществления учебного процесса с опорой на интерактивный подход:

- «Мозговой штурм».
- Дидактическая игра.
- Эвристическая беседа.
- Метод проектов
- «Цепочка»
- «Карусель»
- «Дерево знаний»
- «Большой круг»

Приемы оценивания на интерактивном уроке

Тест

Экспресс-опрос

Расширенный опрос

Наблюдение

Самооценка

Метод вопросов-ответов

Методика «Дельта-плюс»

Характерной чертой не имитационных занятий является отсутствие имитационной модели изучаемого процесса или деятельности. Активизация обучения реализуется в виде постоянно действующих прямых и обратных связей между педагогами и учащимися

Предлагая виды не имитационных занятий, В.И.Рыбальский и Е.А.Литвиненко рассматривают, практически, традиционные формы обучения, наполняя их новым содержанием за счет использования технологии проблемного обучения

На основе традиционного обучения в целях активизации занятий успешно применяются методы «круглого стола», «метод проектов» и метод «мозгового штурма»

«Круглый стол» — это активный обмен мнениями участников беседы на определенную тему в процессе межличностного взаимодействия. «Круглые столы» применяются при проведении различных учебных семинаров, дискуссий, бесед и др. При подготовке к встрече, учитель предлагает выдвинуть для обсуждения интересующую их проблему и подготовить вопросы, которые затем предлагаются гостю «круглого стола».

«Метод проектов» позволяет формировать умения учащихся самостоятельно конструировать знания, ориентироваться в информационном пространстве, организовывать самостоятельную деятельность, интегрировать знания из различных областей науки. Метод проектов может быть индивидуальным или групповым и использоваться в решении задач урока и внеурочной деятельности. Выделяют исследовательские, творческие, игровые, информационные, практико-ориентированные и др. типы проектов.

Основная идея этого метода - активизация интереса учащегося к проблемам при изучении содержания образования и закрепление полученных знаний посредством проектной деятельности.

«Мозговой штурм» - метод коллективного «генерирования идей». Он способствует динамичности мыслительных процессов, освобождению от инерции мышления, развитию у обучаемых способности абстрагироваться от конкретных условий, формирует умение сосредоточиться на какой-либо важной цели

Имитационные формы интерактивного обучения

Разыгрывание ролей - это более простая, чем деловые игры форма интерактивного обучения, она требует меньше затрат времени и сил на разработку и проведение занятий. Эта форма характеризуется:

- наличием сложной задачи, сообщаемой студентам; распределением ролей между участниками; различием интересов участников, выполняющих разные роли;
- взаимодействием участников в процессе решения задачи; противодействием со стороны руководства (преподавателя) замыслам играющих;
- оцениванием результатов, в соответствии с принятой системой и подведением итогов преподавателем

Деловые игры универсальны и обладают свойствами и возможностями различных форм и методов обучения. Деловые игры - это имитационно-игровое моделирование. В ней совмещены: имитационная модель производства и игровая модель профессиональной деятельности (а также общественной деятельности). Суть деловой игры, подчеркивает М.М.Крюков, «в выполнении профессиональных действий и совершении поступков»

Дистанционное обучение — обучение с помощью средств телекоммуникаций, при котором субъекты обучения, имея пространственную или временную удаленность, осуществляют общий учебный процесс, направленный на создание ими внешних образовательных продуктов и соответствующих внутренних изменений субъектов образования

Преимущества ДО в инклюзивном образовании

доступ детей с
ООП к
различным
ресурсам

социализация и
интеграция детей
с ООП в
общество;

учет
индивидуальных
особенностей
детей

интерактивность
обучения

пространственная
и временная
безграничность
обучения

качественное
образование
детей с ООП

Система онлайн-обучения

Предоставляет много больше возможностей

Во-первых, можно учиться, находясь как дома, так и в любой точке мира. Онлайн-образование предлагает широкий спектр образовательных услуг, не ограниченный ни временем, ни пространством.

Во-вторых, система онлайн-обучения – достаточно гибкий и адаптивный продукт, она предлагает учащимся и учителям такие возможности, которых нельзя достичь, используя лишь традиционные методы обучения. Применение цифровых технологий позволяет учащимся выбрать подходящий темп обучения, комфортный принцип подачи материала, продолжительность урока, дополнительную информацию.

В-третьих, онлайн-обучение и работа с электронными учебниками способствуют улучшению эффективности учебного процесса, повышению успеваемости и формированию навыков работы в цифровой среде.

WhatsApp

Образовательные онлайн платформы в Казахстане

- Wikium
- Openu.kz
- Openculture.com
- Skillbox
- Uniweb.ru
- Lektorium.tv
- Coursera
- TED-ed
- Tutoronline

1. Какие интерактивные методы обучения считаются наиболее эффективными для детей с различными видами особых потребностей (например, физические, сенсорные, когнитивные нарушения)?
2. Каким образом использование интерактивных досок и планшетов может улучшить образовательный процесс для детей с ООП?
3. Как игровые технологии и игровые формы обучения могут быть адаптированы для детей с ООП?
4. Какие методы интерактивного обучения помогают развивать социальные навыки у детей с ООП?
5. Как можно использовать виртуальную и дополненную реальность для создания инклюзивной учебной среды для детей с ООП?
6. Какую роль играют интерактивные упражнения и задания в мотивации детей с ООП к обучению?
7. Какие адаптивные технологии и программное обеспечение наиболее полезны для интерактивного обучения детей с ООП?
8. Какие стратегии могут быть использованы для оценки эффективности интерактивных методов обучения у детей с различными видами ООП?

Технологии и методы оценивания достижений в системе инклюзивного образования

Развитие системы образования на сегодняшний день является одним из важнейших приоритетов государственной политики нашей республики. К основным принципам государственной политики в области образования относятся равенство прав всех на получение качественного образования, доступность образования всех уровней для населения с учетом интеллектуального развития, психофизиологических и индивидуальных особенностей каждого лица.

Инклюзивное образование стремится обеспечить равные возможности для всех обучающихся, независимо от их физических, интеллектуальных, эмоциональных и других особенностей. Важной составляющей этой системы является оценивание достижений учащихся. Оценивание должно быть справедливым, объективным и учитывать индивидуальные потребности каждого обучающегося.

Оценивание в инклюзивном образовании должно основываться на следующих принципах:

Индивидуальность: Оценка должна учитывать индивидуальные особенности каждого ребенка, его сильные и слабые стороны, а также темпы развития.

Многогранность: при оценке должны использоваться различные методы и инструменты, чтобы получить полную картину достижений ребенка.

Сотрудничество: В процессе оценивания должны участвовать все заинтересованные стороны: учителя, родители, специалисты, а также сам ребенок.

Обратная связь: Оценка должна давать ребенку и другим участникам образовательного процесса конструктивную обратную связь, которая поможет ему развиваться.

Целенаправленность: Оценка должна использоваться для того, чтобы улучшить обучение ребенка, а не просто для того, чтобы поставить ему оценку.

В оценивании учебных достижений могут использоваться один либо несколько методов.

Методы оценивания в инклюзивном образовании.

Формативное оценивание — это непрерывный процесс, который помогает учителям и ученикам отслеживать прогресс и вносить необходимые корректировки в образовательный процесс.

Оценочные листы (рубрики):

Разработка индивидуализированных рубрик: создание оценочных листов, адаптированных под конкретные потребности и возможности учащихся. Например, для учащихся с нарушениями зрения рубрики могут быть представлены в аудиоформате или с использованием крупного шрифта.

Пошаговая оценка: использование рубрик для оценки каждого этапа выполнения задания, что позволяет учащимся получать своевременную обратную связь и корректировать свою работу по мере выполнения.

Самооценка и взаимооценка:

Развитие навыков саморефлексии: предоставление ученикам инструментов и методов для анализа собственных достижений, что способствует развитию самостоятельности и ответственности за обучение.

Инклюзивные практики взаимооценки: организация работы в парах или группах, где учащиеся могут обмениваться мнениями и оценками, учитывая особенности и потребности каждого.

Способы, как формативное оценивание применяется в инклюзивном образовании:

Индивидуализированный подход: Педагоги используют формативную оценку для определения индивидуальных потребностей каждого ученика. Они могут наблюдать за прогрессом учеников, идентифицировать их сильные стороны и слабости, чтобы адаптировать учебные материалы и методы обучения.

Обратная связь: Формативное оценивание предоставляет учителям возможность давать обратную связь учащимся на протяжении всего учебного процесса. Это помогает ученикам понимать свой прогресс, осознавать свои успехи и области, требующие дополнительной работы.

Целеполагание: Учителя могут использовать формативную оценку для установления целей обучения для каждого ученика в соответствии с их индивидуальными потребностями. Это помогает создать индивидуализированные учебные планы и поддерживать мотивацию учеников.

Адаптация учебного процесса: Формативная оценка позволяет учителям адаптировать свой подход и учебный материал в реальном времени в зависимости от потребностей учеников. Это включает в себя изменение стратегий обучения, предоставление дополнительных ресурсов и пересмотр учебных целей.

Поддержка разнообразия: Формативная оценка помогает учителям распознавать и учитывать разнообразие обучающихся в классе, включая учащихся с особыми образовательными потребностями. Это способствует созданию инклюзивной образовательной среды, где каждый ученик чувствует себя принятым и поддержанным.

Таким образом, формативное оценивание является важным инструментом для успешной реализации инклюзивного образования, поскольку оно позволяет учителям адаптировать свой подход к обучению с учетом индивидуальных потребностей всех учеников.

Суммативное оценивание также играет важную роль в инклюзивном образовании, хотя его применение требует особого внимания к индивидуальным потребностям учащихся и гибкости в подходах к оцениванию. В контексте инклюзивного образования суммативное оценивание может быть адаптировано для обеспечения справедливости и объективности.

Есть несколько ключевых аспектов:

Адаптация оценочных инструментов: В инклюзивном образовании важно адаптировать оценочные материалы и задания в соответствии с потребностями учеников. Это может включать изменение формата тестов, использование альтернативных методов оценки (например, устных экзаменов или проектов), а также предоставление дополнительных времени или ресурсов.

Дифференцированные задания: Создание заданий разного уровня сложности позволяет учитывать разнообразие учеников и их индивидуальные способности. Это способствует тому, что каждый ученик получает возможность показать свои знания и навыки наиболее эффективным для него способом.

Использование различных форм оценивания: Включение различных форм оценивания, таких как тесты, проекты, эссе, презентации и практические задания, позволяет учитывать различные стили обучения и способности учащихся. Это помогает создать более полное представление об их достижениях и успеваемости.

Учёт образовательных потребностей: Учителя должны учитывать индивидуальные образовательные планы (ИОП) и рекомендации специалистов при проведении суммативного оценивания. Это может включать предоставление специальных условий или ресурсов, необходимых для успешного прохождения оценки учениками с особыми образовательными потребностями.

Объективность и справедливость: Суммативное оценивание в инклюзивном образовании должно быть справедливым и объективным. Для этого учителя могут использовать критерии оценивания, которые учитывают различные уровни выполнения заданий и предоставляют равные возможности для всех учеников.

Анализ результатов: Результаты суммативного оценивания должны анализироваться не только в контексте индивидуальных достижений учеников, но и с точки зрения эффективности образовательных стратегий и подходов. Это позволяет учителям вносить коррективы в учебный процесс и улучшать качество образования для всех учеников.

В инклюзивном образовании суммативное оценивание должно быть гибким, адаптированным и учитывающим разнообразие учеников, чтобы каждый ученик имел возможность продемонстрировать свои знания и способности наилучшим образом.

Традиционные экзамены и тесты:

Дифференцированные задания: разработка тестов, включающих различные типы заданий (например, задания на выбор, открытые вопросы, задания с использованием визуальных материалов), чтобы учитывать различные способы восприятия информации.

Условия сдачи экзаменов: адаптация условий проведения экзаменов (увеличение времени, использование технических средств) для обеспечения равных возможностей для всех учащихся.

Проектная работа:

Реалистичные задачи: предоставление задач, которые отражают реальные жизненные ситуации, что позволяет учащимся с различными способностями демонстрировать свои знания и навыки в практическом контексте.

Коллаборативные проекты: поощрение работы в командах, что помогает учащимся развивать навыки общения и сотрудничества, важные для социализации и интеграции.

Альтернативные методы оценивания действительно играют важную роль в инклюзивном образовании, позволяя учителям получать более полную и объективную картину достижений учащихся. Эти методы могут быть адаптированы к индивидуальным потребностям и способностям учеников, что

способствует более справедливому и точному оцениванию их прогресса. Вот несколько примеров альтернативных методов оценивания, которые могут быть эффективно использованы в инклюзивном образовании:

Портфолио: Портфолио представляет собой сборник работ учащегося за определенный период времени. Этот метод позволяет оценивать прогресс ученика на основе его работ, проектов, рисунков, эссе и других материалов, демонстрирующих его знания и навыки. Портфолио помогает учителям видеть рост и развитие ученика, а не только конечный результат.

Проектное обучение: Оценивание на основе проектов позволяет ученикам демонстрировать свои знания и навыки через выполнение практических заданий и проектов. Это может включать исследования, экспериментальные работы, презентации и творческие проекты. Проектное обучение способствует развитию критического мышления, креативности и практических навыков.

Наблюдение и записи: Наблюдение за учениками в процессе их работы и взаимодействия в классе может предоставить важную информацию о их учебных достижениях и поведении. Учителя могут вести записи и дневники наблюдений, фиксируя важные моменты и достижения учеников, которые могут не проявляться в традиционных тестах.

Самооценка и взаимооценка: Включение учащихся в процесс оценивания через самооценку и взаимооценку помогает развивать у них рефлексивные и метакогнитивные навыки. Ученики могут анализировать свои собственные достижения, ставить цели и определять области для улучшения. Взаимооценка также способствует развитию навыков сотрудничества и коммуникативных навыков.

Портфолио успехов: Это разновидность портфолио, где ученики фиксируют свои достижения и успехи, а также комментарии и отзывы учителей и родителей. Это помогает учащимся видеть свои достижения и строить позитивное отношение к обучению.

Дифференцированные задания: Создание заданий разного уровня сложности позволяет учитывать индивидуальные потребности и способности учеников. Это могут быть задания, которые можно выполнить разными способами или задания с выбором уровня сложности.

Интервью и устные презентации: Интервью с учениками и их устные презентации могут предоставить ценную информацию о их понимании материала, навыках коммуникации и способности аргументировать свои мысли. Это особенно полезно для учеников, которые испытывают трудности с письменными заданиями.

Использование альтернативных методов оценивания в инклюзивном образовании помогает учителям учитывать разнообразие учеников и создавать условия, при которых каждый ученик может проявить свои сильные стороны и получить объективную оценку своих достижений.

Необходимо правильно и доступно объяснить всем учащимся разницу между оцениванием и отметкой/оценкой.

Оценкой называют процесс сравнения знаний, умений и навыков с теми эталонами, которые представлены в учебной программе. Отметкой является количественная мера оценки, выраженная в баллах.

В педагогике под проверкой и оценкой знаний учащихся понимают выявление и сравнение на том или ином этапе обучения результатов учебной деятельности учащихся с требованиями программы. В практике работы школы используются отметки и оценки.

Между отметкой и оценкой есть разница

Отметка – это цифровое (бальное) выражение знаний учащихся, фиксирующее уровень их обученности. Оценка – это процесс оценивания, выражающийся в развернутом оценочном суждении. Отметка выводится из оценки, а потому оценка должна предшествовать отметке.

У оценки есть свои функции:

1. с помощью оценки учитель высказывает свое мнение о знаниях учащегося;
2. оценка информирует учащегося о его успехах и неудачах;
3. оценки ориентируют учащегося об уровне его знаний;
4. оценка рассказывает родителям об успехах учащегося по тому или иному предмету.

Есть несколько способов выставления оценки:

- нормативный, когда знания учащегося оцениваются, исходя из требований стандарта образования и программных требований;
- личностный, при котором ответ учащегося сравнивается с его действиями и ответами в прошлом;
- сопоставительный, когда учитель сравнивает действия одного учащегося с действиями другого.

При выставлении оценок в системе инклюзивного образования учитель должен придерживаться следующих правил.

Контроль знаний должен охватывать все важные элементы знаний, умений и навыков учащихся.

При выставлении оценок учитель должен исходить из личностного и нормативного способа оценивания.

При выставлении оценок учитель должен объяснить, почему он именно так оценивает знания учащегося.

При выставлении оценок учитель должен использовать разнообразные методы контроля.

Необходимо давать возможность всем учащимся без исключения несколько раз исправить оценку.

Кроме учительского контроля при выставлении оценок должен присутствовать ученический самоконтроль и самооценка.

Деятельность учителя должна основываться на следующих принципах:

Оценивание представляет собой непрерывный процесс, естественно, интегрированный в образовательную практику. В зависимости от этапа обучения допускается диагностическое и срезовое использование оценки. Также итоговая оценка может быть установлена как общий результат накопленных оценок за период обучения.

Оценка может быть только критериальной. Основными критериями оценки являются планируемые результаты обучения (в случае разработки индивидуальной образовательной программы (ИОП) – задача разработки программного материала на индивидуальные способности на уровне ребенка).

Оцениванию с помощью отметки может подвергаться только деятельность учащегося и результаты этой деятельности, но никак не личные качества ребенка. Оценке поддается только то, чему учат.

Система оценки должна быть построена таким образом, чтобы учащиеся были включены в деятельность по контролю и оценке, приобретая навыки и привычки к самооценке и взаимооценке.

Если контроль и проверка построены правильно, то они помогут учителю решить следующие задачи

- Определять состояние реализации задач обучения, воспитания и развития, помещенных в индивидуальной учебной программе;
- Своевременно выявлять пробелы в знаниях и умениях учащихся;
- Прибегать к повторению и систематизации материала;
- Определять уровень готовности к усвоению нового материала;
- Формировать умение ответственно и сосредоточенно работать, пользоваться приемами самопроверки и самоконтроля;
- Стимулировать ответственность учащихся;
- Следить за динамикой развития познавательных процессов, эмоционально-волевой сферы, речевой деятельности;
- Определять динамику развития социальных умений.

Функции контроля в инклюзивном образовании

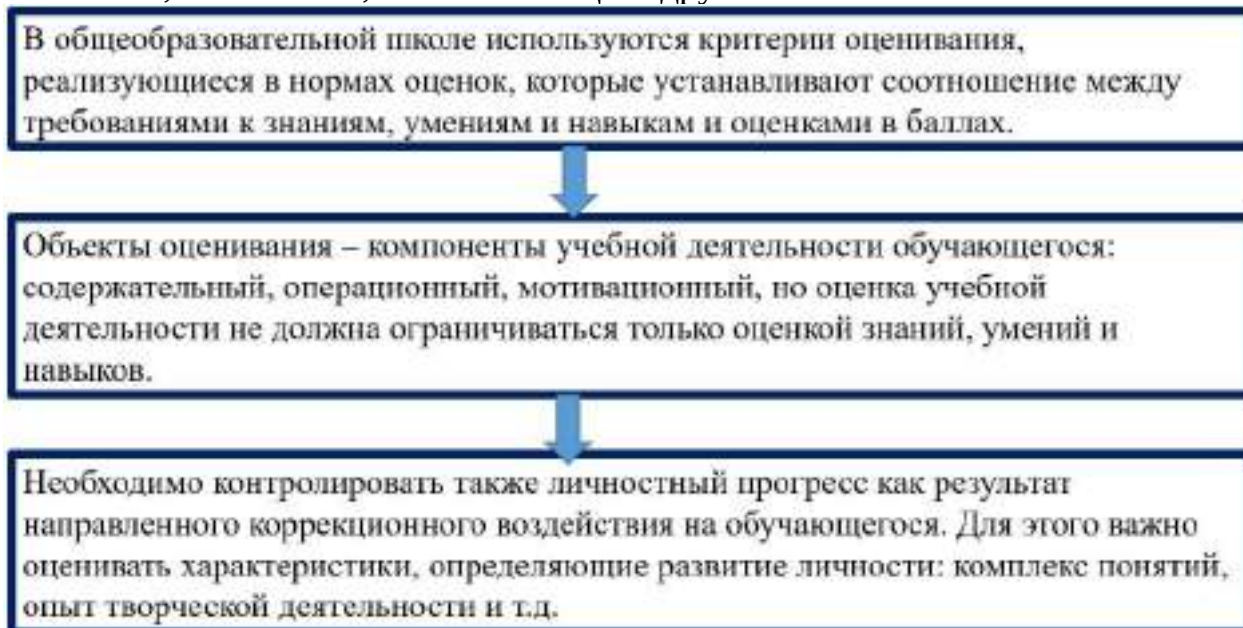
Диагностическая – предусматривает определение уровня знаний отдельного ученика, выявление уровня готовности к усвоению нового материала, дает учителю возможность определенным образом планировать и излагать учебный материал, своевременно предоставлять необходимую индивидуальную помощь; предупреждать возможные трудности, корректировать учебные задачи индивидуального учебного плана.

Учебная – заключается в улучшении изучения нового материала, его усвоения, воспроизведения, применения, уточнения и углубления знаний, их систематизации, совершенствования навыков и умений.

Диагностико-корректирующая – предполагает выяснение причин трудностей, которые возникают у конкретного ученика во время обучения, выявления пробелов в знаниях и умениях, внесение корректив в деятельность ученика и учителя, направленных на устранение этих пробелов.

Стимулирующие-мотивационная – которая призвана развивать стремление улучшать свои результаты, формирует положительные мотивы учения у каждого ребенка в классе.

Развивающие-воспитательная – заключающаяся в формировании умения самостоятельно и сосредоточенно работать, способствует развитию трудолюбия, настойчивости, активности, взаимопомощи и других качеств личности.

Любой вид деятельности в учебном процессе требует анализа и оценки выполненной работы.

Для того чтобы определить критерии оценивания учебных достижений детей с особыми образовательными потребностями, необходимо обратиться к нормативным актам, регламентирующим правила утверждения типа и содержания учебной программы для детей данной категории.

Согласно 3 пункту 1 главы приложения 7 к приказу Министерства образования и науки Республики Казахстан от 14 февраля 2017 года № 66 Типовых правил деятельности психолого-медико-педагогической консультации одним из основных направлений деятельности ПМПК является определение типа образовательной программы ребенка с особыми образовательными потребностями.

Согласно 9 пункту 14 статьи 4 главы Закона Республики Казахстан от 27 июля 2007 года «Об образовании» (с поправками из Закона Республики Казахстан от 26 июня 2021 года № 56^П «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам инклюзивного образования»): «Организации образования для обучения лиц (детей) с особыми образовательными потребностями адаптируют образовательные программы в соответствии с индивидуальными особенностями развития и потенциальными возможностями обучающихся и воспитанников».

Необходимость усовершенствования системы оценивания способствовала созданию многофункциональной системы, к которой относится и система критериального оценивания. Можно выделить несколько функций системы оценивания:

- нормативная функция фиксирует достижения обучающегося относительно утвержденного государством стандарта и отслеживает успеваемость отдельных учеников, школьных классов, уровня их подготовки и качества работы учителя;
- информативно-диагностическая функция обеспечивает содержательную связь между всеми участниками образовательного процесса, содержательную и эмоциональную рефлексию обучающихся, в том числе и с особыми потребностями. Система оценивания дает возможность увидеть, все ли в порядке в образовательном процессе в конкретном классе, для конкретного ребенка.

Оценивание играет ключевую роль в образовательном процессе, особенно в контексте инклюзивного образования, где учитывается разнообразие учащихся и их индивидуальные потребности. Одним из важных методов, применяемых в инклюзивном образовании, является критериальное оценивание. Этот метод основывается на четко определенных и понятных критериях, которые помогают объективно и справедливо оценивать достижения всех учеников, включая тех, кто имеет особые образовательные потребности.

Критериальное оценивание позволяет учителям разрабатывать адаптированные критерии, которые соответствуют индивидуальным образовательным планам учащихся, обеспечивая тем самым более точное и справедливое отражение их успехов. Такой подход не только способствует прозрачности оценочного процесса, но и предоставляет возможность для конструктивной обратной связи, мотивируя учащихся к дальнейшему развитию.

Кроме того, включение учащихся в процесс обсуждения и разработки критериев оценивания повышает их вовлеченность и ответственность за собственное обучение. Это делает процесс оценивания более гибким и адаптивным, позволяя учитывать изменения в потребностях и возможностях учеников. Введение разнообразных форм оценивания, таких как проекты, презентации и групповые задания, позволяет более полно оценить достижения учеников в различных контекстах.

Особенности критериального оценивания

Четкие и прозрачные критерии: Критериальное оценивание предполагает использование заранее установленных критериев, которые понятны и доступны как учителям, так и ученикам. Эти критерии должны быть сформулированы так, чтобы учитывать различные уровни подготовки и возможностей учащихся. Например, критерии могут включать разнообразные показатели, такие как точность, креативность, глубина понимания и применение знаний.

Индивидуализированный подход: В инклюзивном образовании критерии оценивания могут быть адаптированы под индивидуальные образовательные планы (ИОП) учащихся с особыми образовательными потребностями. Это позволяет учитывать уникальные способности и потребности каждого ученика, обеспечивая более справедливую оценку их достижений.

Обратная связь: Критериальное оценивание предоставляет учителям возможность давать конструктивную и подробную обратную связь, основанную на конкретных критериях. Это помогает ученикам понимать свои сильные и слабые стороны, а также направления для улучшения. Обратная связь должна быть понятной и доступной для всех учеников, включая тех, у кого есть особенности восприятия информации.

Сотрудничество и участие: Включение учеников в процесс разработки и понимания критериев оценивания способствует их вовлечению и ответственности за собственное обучение. Ученики могут участвовать в обсуждении критериев, что делает процесс оценивания более прозрачным и мотивирующим.

Гибкость и адаптивность: Критерии оценивания должны быть гибкими и адаптируемыми под различные учебные ситуации и потребности учеников. Учителя могут пересматривать и корректировать критерии в зависимости от прогресса и потребностей учащихся, что способствует более точной и объективной оценке.

Многообразие форм оценивания: Критериальное оценивание может быть применено к различным формам учебной деятельности, таким как проекты, презентации, письменные работы, эксперименты и групповые задания. Это позволяет оценивать достижения учеников в различных контекстах и с учетом разных типов учебной деятельности.

Профессиональное развитие учителей: для эффективного применения критериального оценивания в инклюзивном образовании учителям необходимо проходить соответствующее обучение и повышение квалификации. Это помогает им разрабатывать и применять критерии оценивания, которые учитывают потребности всех учеников.

Таким образом, критериальное оценивание в инклюзивном образовании способствует созданию справедливой и прозрачной системы оценивания, которая учитывает разнообразие учеников и помогает каждому из них достигать своих учебных целей. Является неотъемлемой частью создания справедливой и поддерживающей образовательной среды, которая помогает каждому ученику достигать своих максимальных возможностей.

Критериальное оценивание трактуется как процесс, основанный на сравнении учебных достижений учащихся с четко определенными, коллективно выработанными, заранее известными всем участникам процесса критериями, соответствующие целям и содержанию образования, способствующий формированию учебно-познавательной компетентности учащихся.

Критериальное оценивание осуществляется в соответствии с содержанием учебных программ, формами контрольных мероприятий, индивидуальными психолого-педагогическими особенностями учащихся; на основе *единства формирующего и констатирующего оценивания*, заключающегося в целостном использовании промежуточного и итогового контроля учебных достижений учащихся; *осознанности*, служащей действенной характеристикой процесса контроля учебных достижений учащихся; *диагностической основы*, осуществляющейся в проведении педагогической диагностики эффективности использования данной технологии.

Гуманность технологии критериально-ориентированного обучения (КОО) заключается в том, что, варьируя виды заданий, формы их предъявления, видов помощи учащимся, позволяет достичь всеми учениками заданного уровня обязательных критериев, без усвоения которого невозможно дальнейшее полноценное обучение и развитие личности, вхождение в культуру современного общества.

Модель КО включает следующие элементы (этапы):

1. точно определяется эталон (критерии) усвоения темы (занятия), что выражается в перечне конкретных результатов обучения (целей обучения с определением уровней усвоения, требуемых программой);

2. подготавливаются проверочные работы – тесты;

3. учебный материал разбивается на отдельные фрагменты (учебные единицы). Каждый фрагмент представляет собой целостный раздел учебного материала; помимо содержательной целостности ориентиром при разбивке на разделы может служить та или иная продолжительность изучения материала (2 – 3 занятия, 2 - 3 недели)

4. выбираются методы изучения материала, составляются обучающие задания;

5. разрабатываются альтернативные коррекционные и обогащающие материалы по каждому из тестовых вопросов.

Ключевым моментом технологии КОО являются точное *определение и формулировка эталона (критерия) полного усвоения* (в соответствии с требованиями программы и всеобщего стандарта). Его основа – научно обоснованные учебные цели.

Функции учебных целей в обучении

конструирующая функция

функция отбора оптимального содержания

технологическая функция

перспективная развивающая функция

Принципы критериального оценивания
связь с процессом образования и воспитания
значимость;
объективность и справедливость;
адекватность;
интегрированность;
открытость и гласность;
надежность;
эффективность;
валидность;
систематичность и системность;
всесторонность;
доброжелательность.

Критериальное оценивание основано на сравнении учебных достижений обучающихся с четко определенными, заранее известными всем участникам учебного процесса критериями оценивания (критерии успеха при формативном оценивании и критерии выставления баллов при суммативном оценивании), соответствующими целям и содержанию образования.

Требования к системе критериального оценивания должны соответствовать системе целей обучения, представленной в учебных планах по конкретному учебному предмету на основе отслеживания учебных достижений обучающихся по каждому тематическому разделу.

В общеобразовательной школе используются критерии оценивания, реализующиеся в нормах оценок, которые устанавливают соотношение между требованиями к знаниям, умениям и навыкам и оценками в баллах.

Объекты оценивания - компоненты учебной деятельности обучающегося: содержательный, операционный, мотивационный, но оценка учебной деятельности не должна ограничиваться только оценкой знаний, умений и навыков. Необходимо

контролировать также личностный прогресс как результат направленного коррекционного воздействия на обучающегося.

Для эффективности оценивания важно:

- ожидаемые результаты обучения должны быть очевидными;
- оценивание должно производиться с использованием разнообразных методик;
- осуществить сбор достаточного количества результатов оценивания работ, показывающих различные стороны успеваемости обучающихся;
- обеспечить справедливость методики по отношению к каждому обучающемуся;
- разработать адекватные критерии успешного освоения учебного материала;
- организовать обучающимся обратную связь, указать на сильные и слабые стороны их работы, проводить систематически работу над ошибками;
- система выставления оценок должна быть комплексной с учетом всех аспектов деятельности обучающегося.

1. Какие ключевые преимущества критериального оценивания в инклюзивном образовании вы можете выделить?
2. Как критериальное оценивание способствует индивидуализации образовательного процесса для учеников с особыми образовательными потребностями?
3. Какие методы альтернативного оценивания могут быть использованы в инклюзивном образовании для получения более объективной картины достижений учащихся?
4. В чем заключается разница между формативным и суммативным оцениванием в контексте инклюзивного образования?
5. Как использование проектного обучения в рамках альтернативных методов оценивания способствует развитию критического мышления и креативности у учащихся?
6. Почему важно включать учеников в процесс разработки и понимания критериев оценивания в инклюзивном образовании?
7. Какие формы оценивания могут быть применены в критериальном оценивании для учёта различных типов учебной деятельности?
8. Как использование наблюдений и записей в процессе формативного оценивания помогает учителям адаптировать учебный процесс под потребности учеников?

Игровые технологии в инклюзивном образовании

Игровые технологии – это методы и приемы обучения, основанные на использовании игр в образовательном процессе.

Игра — особо организованное занятие, требующее напряжения эмоциональных и умственных сил. Игра всегда предполагает принятие решения, и желание выиграть обостряет мыслительную деятельность играющих. Обучающиеся, однако, над этим не задумываются, для них игра, прежде всего – увлекательное занятие.

Игры позволяют сделать обучение более интересным, мотивирующим и эффективным.

Они помогают детям развивать различные навыки, такие как:

Познавательные: внимание, память, мышление, воображение.

Социальные: общение, сотрудничество, взаимопомощь.

Личностные: саморегуляция, самоконтроль, целеустремленность.

Одним из первых обратил внимание на феномен игры Ф. Шиллер. Он рассматривал игру как один из действенных факторов формирования мировоззрения человека. Шиллер считал, что человек в игре и посредством игры творит себя и мир, в котором живет, что человеком можно стать, только играя.

Г. Спенсер особое внимание обращал на упражняющую функцию игры.

На значение игры как источника культуры обратил внимание нидерландский историк культуры Й. Хейзинга. По его мнению, человеческая культура возникает и развертывается в игре и как игра.

Наибольший вклад в научное понимание и толкование феномена игры внесли такие западные философы и психологи, как Э. Берн, Р. Винклер, Г-Х. Гадамер, Ж.-П. Сартр, З. Фрейд.

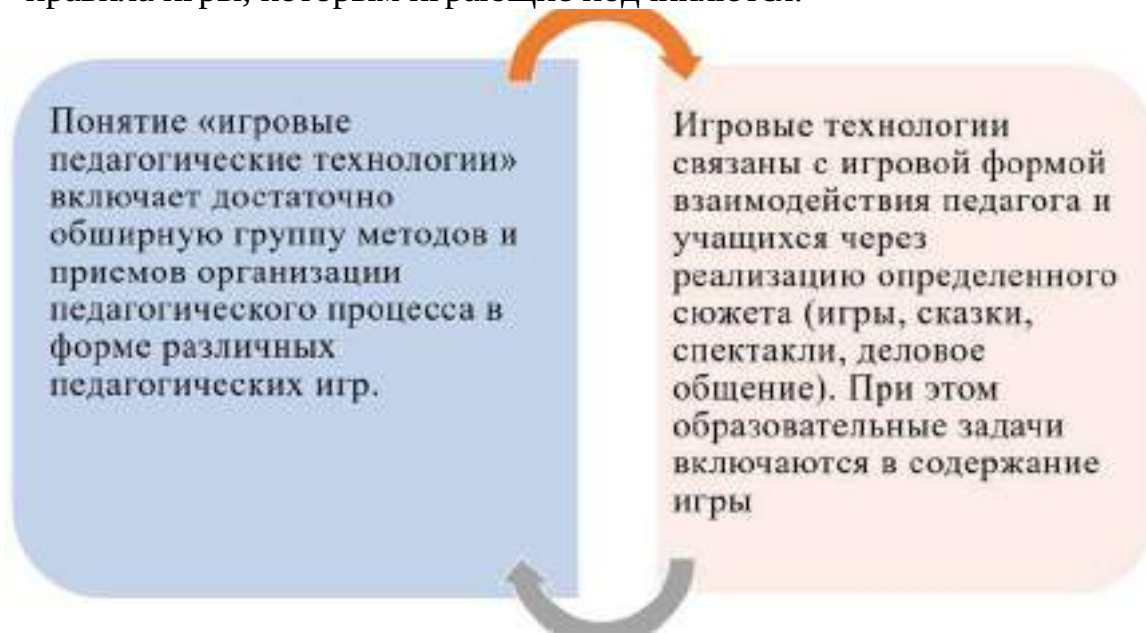
В науке теорию игры в аспекте выяснения ее социальной природы, внутренней структуры и значения для психического развития ребенка разрабатывали И.Е. Берлянд, Л.С. Выгодский, Н.Я. Михайленко, А.Н. Леонтьев, Д.Б. Эльконин и др.

Педагогика игры, место игры в педагогическом процессе, строение игровой деятельности руководство игрой разрабатывали Н.А. Аникеева, Н.Н. Богомолова, В.Д. Пономарев, С.А. Смирнов, С.А. Шмаков и др.

Д.Б. Эльконин, анализируя феномен игры, приходит к выводу, что игра – это такая деятельность, в которой воссоздаются социальные отношения между людьми вне условий непосредственно утилитарной деятельности.

По мнению Д.Б. Эльконина, главными структурными единицами игры можно считать:

- роли, которые берут на себя играющие;
- сюжет, отношения, которые передаются в игре и копируются из жизни взрослых, воспроизводятся играющими;
- правила игры, которым играющие подчиняются.

Использование игровых технологий в инклюзивном образовании имеет ряд преимуществ:

Повышение мотивации учащихся: Игры позволяют сделать обучение более интересным для детей, что повышает их мотивацию к учебе.

Создание более инклюзивной среды: Игры позволяют создать более инклюзивную образовательную среду, в которой все дети чувствуют себя комфортно и уверенно.

Развитие социальных навыков: Игры позволяют детям развивать такие социальные навыки, как общение, сотрудничество и взаимопомощь.

Коррекция недостатков развития: Игры могут быть использованы для коррекции различных недостатков развития у детей с ограниченными возможностями здоровья.

Повышение эффективности обучения: Игры позволяют повысить эффективность обучения, делая его более наглядным, практичным и доступным.

**Прежде чем включить
игровую технологию в
учебный процесс необходимо
определить**

- какой учебный материал целесообразно изучать с использованием игровой технологии;
- для какого состава учеников следует ее применять;
- как увязать игру с другими способами обучения; как найти время в учебном плане для ее проведения;
- какую игровую технологию следует выбрать по конкретной учебной теме;
- как подобрать игру, решающую определенные учебные задачи на каждом этапе урока.

В структуру игры органично входят целеполагание, планирование, реализация цели, а также анализ результатов, в которых личность реализует себя полностью как субъект.

В структуру игры как процесса входят:
роли, взятые на себя играющими;
игровые действия как средство реализации этих ролей;
замещение реальных предметов игровыми;
реальные отношения между играющими;
сюжет (содержание) – область действительности, условно воспроизводимая в игре.

Игровая технология используется в следующих случаях

Реализация игровых приемов и ситуаций при учебных занятиях происходит по таким основным направлениям:

дидактическая цель ставится перед обучающимися в форме игровой задачи;

учебная деятельность подчиняется правилам игры;

учебный материал используется в качестве ее средства;

в учебную деятельность вводится элемент соревнования, который переводит дидактическую задачу в игровую;

успешное выполнение дидактического задания связывается с игровым результатом.

Необходимо соблюдать следующие условия

соответствие игры учебно-воспитательным целям урока

доступность для учащихся данного возраста;

умеренность в использовании игр на уроках.

Виды учебных занятий с использованием игровых технологий:

1) ролевые игры на уроке;

2) игровая организация учебного процесса с использованием игровых заданий (урок - соревнование, урок - конкурс, урок - путешествие, урок - КВН);

3) игровая организация учебного процесса с использованием заданий, которые обычно предлагаются на традиционном уроке;

4) использование игры на определенном этапе урока (начало, середина, конец; знакомство с новым материалом, закрепление знаний, умений, навыков, повторение и систематизация изученного);

5) различные виды внеклассной работы (КВН, экскурсии, вечера, олимпиады и т.п.), которые могут проводиться между обучающимися разных групп.

Игровые технологии занимают важное место в учебно-воспитательном процессе, так как не только способствуют воспитанию познавательных интересов и активизации деятельности обучающихся, но и выполняют ряд других функций:

- 1) правильно организованная с учетом специфики материала игра тренирует память, помогает обучающимся выработать речевые умения и навыки;
- 2) игра стимулирует умственную деятельность обучающихся, развивает внимание и познавательный интерес к предмету;
- 3) игра - один из приемов преодоления пассивности обучающихся.

Игровые технологии играют важную роль в инклюзивном образовании, которое стремится обеспечить равные возможности для всех учащихся, в том числе и для тех, у кого есть особенности в развитии или инвалидности. Приведем несколько примеров как игровые технологии используются в инклюзивном образовании:

Интерактивные обучающие программы: Специальные обучающие программы и игры могут быть разработаны для поддержки учащихся с различными потребностями. Эти программы могут быть адаптированы для учета индивидуальных потребностей учащихся и предоставлять им дополнительные ресурсы или подсказки в процессе обучения.

Виртуальная реальность (VR) и дополненная реальность (AR): Технологии виртуальной и дополненной реальности позволяют создавать иммерсивные образовательные среды, которые могут быть адаптированы для различных потребностей. Например, виртуальные симуляции могут помочь детям с аутизмом развивать социальные навыки, а также помогать в тренировке навыков самообслуживания для детей с особыми потребностями.

Игровые приложения для мобильных устройств: Множество образовательных игр и приложений доступны на мобильных устройствах, и многие из них могут быть адаптированы для инклюзивного образования. Эти приложения часто предлагают интерактивные задания и упражнения, которые могут быть персонализированы под индивидуальные потребности учащихся.

Компьютерные игры с доступностью для всех: Разработчики компьютерных игр все больше обращают внимание на доступность своих продуктов для людей с различными специальными потребностями. Это может включать настройки доступности, такие как настраиваемое управление и адаптивные интерфейсы, которые делают игровой процесс доступным для всех игроков.

Коллаборативные игры и задания: Игровые технологии также могут быть использованы для создания коллаборативных заданий и игр, которые

способствуют социальному взаимодействию и сотрудничеству между учащимися с разными потребностями. Это может помочь развивать навыки коммуникации и сотрудничества.

Игровые технологии в инклюзивном образовании не только делают обучение более увлекательным и мотивирующим для всех учащихся, но и помогают создать более индивидуализированные образовательные опыты, учитывая уникальные потребности каждого ученика.

Как и каждое действие игра применяемая в образовательном процессе имеет свои функции.

Функция игры – ее разнообразная полезность. У каждого вида игры своя полезность. Выделим наиболее важные функции игры как педагогического феномена культуры.

- Социокультурное назначение игры.
- Функция межнациональной коммуникации.
- Функция самореализации человека в игре.
- Коммуникативная игра.
- Диагностическая функция игры.
- Игротерапевтическая функция игры.
- Функция коррекции в игре.
- Развлекательная функция игры.

В инклюзивном образовании могут быть использованы различные виды игровых технологий:

Дидактические игры: Эти игры направлены на изучение конкретных знаний, навыков и умений.

Сюжетно-ролевые игры: Эти игры позволяют детям примерять на себя различные роли и развивать свою фантазию.

Игры-драматизации: Эти игры позволяют детям разыгрывать различные ситуации из жизни и развивать свои актерские способности.

Игры с правилами: Эти игры позволяют детям учиться соблюдать правила и развивать свою самодисциплину.

Игры на развитие сенсорных навыков: Эти игры позволяют детям развивать свои сенсорные навыки, такие как зрение, слух, осязание, обоняние и вкус.

Компьютерные игры: Компьютерные игры могут быть использованы для развития различных навыков у детей, в том числе и у детей с особыми возможностями здоровья.

Г.К. Селевко включает следующие группы игр

По области деятельности:

Физические

Интеллектуальные

Трудовые

Социальные

Психологические

По характеру психологического процесса:
 обучающие, тренинговые, контролирующие, обобщающие
 познавательные, воспитательные, развивающие;
 репродуктивные, продуктивные, творческие;
 коммуникативные, диагностические, профориентационные,
 психотехнические.

По игровой методике:

- Предметные
- Сюжетные
- Ролевые
- Деловые
- Имитационные
- Игры - драматизации

По предметной области:

- математические, физические, экологические;
- музыкальные, театральные, литературные;
- трудовые, технические;
- физкультурные, спортивные, военно-прикладные, туристические, народные;
- обществоведческие, управленческие, экономические

По игровой среде:

- ✓ без предметов / с предметами;
- ✓ настольные, комнатные, уличные, на местности;
- ✓ компьютерные, телевизионные, ТСО;
- ✓ технические, со средствами передвижения.

Большинству игр присущи четыре главные черты (по С.А.Шмакову)

- 1** *свободная* развивающая *деятельность*, предпринимаемая лишь по желанию ребенка, ради удовольствия от самого процесса деятельности, а не только от результата (процедурное удовольствие);
- 2** *творческий*, в значительной мере импровизационный, очень активный *характер* этой деятельности («поле творчества»);
- 3** *эмоциональная приподнятость* деятельности, соперничество, состязательность, конкуренция, аттракция и т.п. (чувственная природа игры, «эмоциональное напряжение»);
- 4** *наличие* прямых или косвенных *правил*, отражающих содержание игры, логическую и временную последовательность ее развития.

В структуру игры как *процесса* входят:
 роли, взятые на себя играющими;
 игровые действия как средство реализации этих ролей;
 игровое употребление предметов, т.е. замещение реальных вещей игровыми, условными;
 реальные отношения между играющими;

сюжет (содержание) - область действительности, условно воспроизводимая в игре.

Обширна типология педагогических игр по характеру игровой методики. Укажем лишь важнейшие из применяемых типов: предметные, сюжетные, ролевые, деловые, имитационные и игры-драматизации. По предметной области выделяются игры по всем школьным дисциплинам

И, наконец, специфику игровой технологии в значительной степени определяет игровая среда: различают игры с предметами и без предметов, настольные, комнатные, уличные, на местности, компьютерные и с ТСО, а также с различными средствами передвижения.

Спектр целевых ориентации

Дидактические: расширение кругозора, познавательная деятельность; применение ЗУН в практической деятельности; формирование определенных умений и навыков, необходимых в практической деятельности; развитие общеучебных умений и навыков; развитие трудовых навыков.

Воспитывающие: воспитание самостоятельности, воли; формирование определенных подходов, позиций, нравственных, эстетических и мировоззренческих установок; воспитание сотрудничества, коллективизма, общительности, коммуникативности.

Развивающие: развитие внимания, памяти, речи, мышления, умений сравнивать, сопоставлять, находить аналогии, воображения, фантазии, творческих способностей, эмпатии, рефлексии, умения находить оптимальные решения; развитие мотивации учебной деятельности.

Социализирующие: приобщение к нормам и ценностям общества; адаптация к условиям среды; стрессовый контроль, саморегуляция; обучение общению; психотерапия.

Игровые технологии в среднем и старшем школьном возрасте

В подростковом возрасте наблюдается обострение потребности в создании своего собственного мира, в стремлении к взрослости, бурное развитие воображения, фантазии, появление стихийных групповых игр.

Особенностями игры в старшем школьном возрасте является нацеленность на самоутверждение перед обществом, юмористическая окраска, стремление к розыгрышу, ориентация на речевую деятельность.

Введение игровых приемов в обучение позволяет создать ему благоприятный фон. Игровые приемы в обучении особенно актуальны при работе с детьми, страдающими синдромом дефицита внимания и гиперактивности. Вовлечение в театрализованные игры может стать для ребенка, страдающего синдромом

дефицита внимания и гиперактивности, одним из способов усвоения учебного материала.

Таким образом, накоплен большой арсенал технологий обучения. Обращенные к разным дидактическим теориям, построенные на основе использования разнообразных методов, средств и приемов, представленные в трудах теоретиков и практиков технологии обучения учащихся обычной школы, класса могут быть адаптированы в пространство инклюзивного образования, позволяя рационализировать процесс обучения разных детей в одном классе.

С помощью игровых технологий:

- в игровой форме осваивается образовательная программа;
- осваиваются правила поведения и роли в социальной группе класса (мини-модели общества), переносимые затем в «большую жизнь»;
- приобретаются навыки совместной коллективной деятельности, отрабатываются индивидуальные характеристики учащихся, необходимые для достижения поставленных игровых целей;
- накапливаются культурные традиции, внесенные в игру участниками, учителями, привлеченными дополнительными средствами — наглядными пособиями, учебниками, компьютерными технологиями;
- осваиваются понятия, темы учебного предмета.

Использование игровых технологий в создании развивающей среды для детей с ООП в условиях инклюзивного образования является тем оптимальным инструментом, который комплексно обеспечивает:

- успешность адаптации ребенка к новой ситуации развития;
- развитие младшего школьника как субъекта собственной деятельности и поведения, его эффективную социализацию;
- сохранение и укрепление его нравственного, психического и физического здоровья.

В современных образовательных учреждениях, делающие ставку на активизацию и интенсификацию учебного процесса, игровая технология используется в следующих случаях:

в качестве самостоятельных технологий для освоения понятия, темы и даже раздела учебного предмета;

как элементы (иногда весьма существенные) более обширной технологии;

в качестве технологии занятия или его фрагмента (введения, объяснения, закрепления, упражнения, контроля);
как технология внеучебной работы.

Этапы проведения игры

1. Выбор игры.
2. Подготовка.
3. Введение в игру
4. Разбивка на команды, распределение ролей
5. Развитие игровой ситуации.
6. Завершение игры.

Применение игровых технологий в инклюзивном классе имеет большой потенциал. Используйте игру для активизации учебного процесса и мотивации учеников при изучении темы.

Существует несколько разновидностей педагогических игр:

- Физические
- Мыслительные
- Рабочие, общественные и психологические

Выделяют группы игр по виду педагогического процесса:

- Учебные
- Познавательные
- Репродуктивные
- Коммуникативные

По образу игровой методики игры делят на несколько групп, а различие базируется на построении правил процесса.

- Первые – это игры со строго установленными правилами,
- вторые – с правилами, которые устанавливаются во время игры,
- третьи – со свободной игровой стихией.

Разделений на типы существует очень много:

- Сюжетные
- Деловые
- Ролевые
- Предметные
- Имитационные
- Игры-драматизации

Специалисты делят игры на типовые группы, где они располагаются по своему типу:

- Игровые праздники
- Игровой фольклор
- Театральные действия
- Тренинги
- Анкеты,
- вопросники,
- тесты
- Импровизации
- Соревнования, соревнования
- Конкурсы, старты и т. д.

Игровая ситуация в педагогике – это один из важнейших аспектов инклюзивного обучения ребенка. Система применима не только по отношению к детям дошкольного возраста, но и в старшей школе. Со временем она трансформируется из учебной деятельности в общественно-полезную и профессиональную. Она оставляет отпечаток на процессе развития и формирования ребенка, позволяя охватить и запомнить большой объем информации.

Игровые технологии являются эффективным инструментом, который может быть использован для улучшения мотивации учащихся, создания более инклюзивной среды, развития различных навыков у детей. Использование игровых технологий в инклюзивном образовании открывает широкие возможности для повышения качества обучения детей с разными особенностями.

Игры позволяют сделать процесс обучения более мотивирующим, интересным и инклюзивным, что положительно влияет на мотивацию учащихся, создает комфортную атмосферу для всех детей и способствует их всестороннему развитию.

Существует множество различных игровых технологий, которые могут быть использованы в зависимости от целей и задач обучения.

Важно правильно подбирать игры с учетом возраста, интересов и возможностей детей, а также использовать их в соответствии с методическими рекомендациями.

При грамотном применении игровые технологии становятся мощным инструментом, который позволяет сделать инклюзивное образование по-настоящему эффективным и доступным для всех детей.

1. Что такое игровые технологии и какие преимущества они имеют в инклюзивном образовании?
2. Какие виды игровых технологий могут быть использованы в инклюзивном образовании?
3. Как правильно подбирать игры для использования в инклюзивном образовании?
4. На каких этапах урока можно использовать игровые технологии?
5. Как можно использовать игры для оценки достижений учащихся в инклюзивном образовании?
6. Как можно использовать игры-драматизации для развития социальных навыков у детей с ООП?
7. Какие компьютерные игры могут быть полезны для развития когнитивных навыков у детей с ООП?
8. Как коллаборативные игры и задания способствуют развитию социальных навыков у учащихся с особыми потребностями?

Здоровьесберегающие технологии в обучении детей с ООП, привитие культуры здоровья.

Здоровьесберегающие технологии играют ключевую роль в обучении детей с особыми образовательными потребностями, в том числе детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ). Они направлены на создание таких условий обучения, которые способствуют физическому, психическому и социальному благополучию учащихся, минимизируют факторы, негативно влияющие на здоровье, и стимулируют активное участие детей в образовательном процессе.

По уставу всемирной организации здравоохранения, «здоровье - это состояние полного физического, духовного и социального благополучия, а не только отсутствие болезни и физических дефектов» .

Для детей с ООП и особенностями психофизического развития, с инвалидностью здоровьесберегающие технологии особенно важны, так как их организм и психика часто более уязвимы к различным стрессовым факторам, перегрузкам и болезням.

Внедрение этих технологий способствует:

Улучшению физического здоровья: снижению заболеваемости, повышению физической активности и укреплению иммунной системы.

Поддержанию психического здоровья: уменьшению тревожности, стрессов и психоэмоциональных нагрузок.

Социальной адаптации: улучшению коммуникационных навыков и взаимодействия с окружающими.

Оптимизации учебного процесса: созданию условий для эффективного усвоения знаний без вреда для здоровья.

Основные принципы здоровьесберегающих технологий

Комплексность: интеграция различных методов и подходов для всестороннего оздоровления детей.

Профилактическая направленность: предупреждение заболеваний и поддержание здоровья на всех этапах обучения.

Индивидуальный подход: учет индивидуальных особенностей каждого ребенка с ООП и особенностями психофизического развития, с инвалидностью .

Инклюзивность: создание условий для равноправного участия всех детей в образовательном процессе.

Социальное партнерство: взаимодействие с родителями, медицинскими учреждениями и социальными службами.

Задачи

Здоровьесберегающие образовательные технологии наиболее значимы среди всех известных технологий по степени влияния на здоровье детей. Главный их признак – использование психолого-педагогических приёмов, методов, подходов к решению возникающих проблем.

Функции
здоровьесберегающих
технологий:

Информативно-коммуникативная

Диагностическая

Рефлексивная

Интегративная

Формирующая

01

02

03

04

05

Примеры здоровьесберегающих технологий

Организация учебного процесса

Чередование умственной и физической активности.

Регулярные физкультминутки и динамические паузы.

Использование адаптированных образовательных программ и учебных материалов.

Физическая культура и спорт

Специальные физкультурные занятия с учетом особенностей детей с ООП и особенностями психофизического развития, с инвалидностью .

Лечебная физкультура и адаптивный спорт.

Организация активных игр и занятий на свежем воздухе.

Психологическая поддержка

Психологическое сопровождение образовательного процесса.

Психотерапевтические занятия, арт-терапия, музыкотерапия.

Тренинги по управлению стрессом и развитию навыков саморегуляции.

Рациональное питание

Организация сбалансированного и здорового питания в школьных столовых.

Индивидуальные диеты для детей с особенностями здоровья.

Обучение детей и родителей принципам здорового питания.

Создание комфортной образовательной среды

Обеспечение комфортного температурного и светового режима в учебных помещениях.

Использование эргономичной мебели и оборудования.

Внедрение технологий, снижающих утомляемость и зрительное напряжение.

Признаки здоровьесберегающей образовательной технологии

индивидуализацию психологических и педагогических воздействий;

согласованность, сочетаемость, насыщенность использования различных сенсорных каналов восприятия (зрение, слух, осязание, обоняние, двигательная сфера);

учёт особенностей вида и темпа деятельности;

использование интерактивных форм образования учащихся;

творческий характер образовательного процесса;

учёт возрастных особенностей;

построение образовательного процесса с учётом физиологических особенностей.

Снятие эмоционального напряжения

Использование игровых технологий, игровых обучающих программ, оригинальных заданий и задач, введение в урок исторических экскурсов и отступлений позволяют снять эмоциональное напряжение. Этот прием также позволяет решить одновременно несколько различных задач: обеспечить психологическую разгрузку учащихся, дать им сведения развивающего и воспитательного плана, показать практическую значимость изучаемой темы, побудить к активизации самостоятельной познавательной деятельности и т.п.

Создание благоприятного психологического климата на уроке.

Пожалуй, одним из важнейших аспектов является именно психологический комфорт школьников во время урока. С одной стороны, таким образом решается задача предупреждения утомления учащихся, с другой стороны, появляется дополнительный стимул для раскрытия творческих возможностей каждого ребенка.

Охрана здоровья и пропаганда здорового образа жизни.

Охрана здоровья ребенка предполагает не только создание необходимых гигиенических и психологических условий для организации учебной деятельности, но и профилактику различных заболеваний, а также пропаганду здорового образа жизни.

Комплексное использование личностно ориентированных технологий.

Среди здоровьесберегающих технологий можно особо выделить технологии личностно ориентированного обучения, учитывающие особенности каждого ученика и направленные на возможно более полное раскрытие его потенциала. Сюда можно отнести технологии проектной деятельности, дифференцированного обучения, обучения в сотрудничестве, разнообразные игровые технологии (о них уже шла речь выше).

Личностно ориентированное обучение предполагает использование разнообразных форм и методов организации учебной деятельности.

При этом перед учителем встают новые задачи:

- ❖ создания атмосферы заинтересованности каждого ученика в работе класса;
- ❖ стимулирования учащихся к высказываниям и использованию различных способов выполнения заданий без боязни ошибиться;
- ❖ создания педагогических ситуаций общения на уроке, позволяющих каждому ученику проявлять инициативу, самостоятельность, избирательность в способах работы; создание обстановки для естественного самовыражения ученика.

Для решения этих задач могут применяться следующие компоненты

01	Создание положительного эмоционального настроения на работу всех учеников в ходе урока;
02	Использование проблемных творческих заданий;
03	Стимулирование учеников к выбору и самостоятельному использованию разных способов выполнения заданий;
04	Применение заданий, позволяющих ученику самому выбирать тип, вид и форму материала
05	Рефлексия. Обсуждение того, что получилось, а что нет, в чем были ошибки, как они были исправлены.

Использование ТСО как средства интерактивного обучения.

Разнообразный иллюстративный материал, мультимедийные и интерактивные модели поднимают процесс обучения на качественно новый уровень.

Важно соблюдать принцип разумного использования компьютера, поскольку нерациональное применение ТСО в ходе урока может привести к обратным результатам – повышенному утомлению и психоэмоциональному напряжению.

При подготовке компьютерных презентаций необходимо руководствоваться принципами оптимизации подачи материала: не злоупотреблять ненужной анимацией объектов, подбирать нейтральный фон, не раздражающий глаза, избегать “режущих” глаз цветов и их сочетаний.

Условия воспитания и обучения детей и подростков вносят большой вклад в формирование их здоровья. Гигиенически полноценная среда обитания определяется благоустройством и санитарным состоянием образовательных учреждений. В системе гигиенических требований к инфраструктуре школы в различных видах образовательных учреждений есть требования к отоплению, вентиляции, наличию водопровода, канализации, оборудованной столовой с газовыми или электрическими плитами.

Следующим условием создания школьной полноценной среды является наличие оздоровительной инфраструктуры: наличие зала для занятий ЛФК; медицинский кабинет и оборудование; стоматологический кабинет и оборудование; столовая и ее оснащенность; организация качественного бесплатного питания для всех учащихся.

100%-ное обеспечение необходимым квалифицированным персоналом специалистов: учителя физической культуры; педагоги-психологи; педагоги-логопеды; специалист старшая медицинская сестра; специалист-стоматолог; специалист куратор психолого-логопедо-медико-педагогической службы.

3 вида современных здоровьесберегающих технологий

Существует множество различных здоровьесберегающие технологии , которые можно использовать в обучении детей с ООП.

Наиболее распространенными из них являются:

Физкультурно-оздоровительные технологии:

Уроки физической культуры;

Физкультминутки;

Подвижные игры;

Спортивные упражнения;

Закаливание.

Педагогические технологии:

Игровые технологии;

Проблемное обучение;

Информационно-коммуникационные технологии;

Технология проектной деятельности.

Психологические технологии:

Арт-терапия;

Музыкотерапия;

Сказкотерапия;

Игровая терапия.

Коррекционные технологии:

Логопедическая коррекция;

Дефектология;

Психокоррекция.

Выбор здоровьесберегающие технологии для обучения детей с ООП зависит от многих факторов:

Возраст ребенка:

Для детей дошкольного возраста больше подходят игровые технологии.

Для школьников можно использовать более сложные методы, такие как проблемное обучение и проектная деятельность.

Вид ООП:

При некоторых видах ООП, например, при нарушениях зрения, необходимо использовать специальные дидактические материалы.

Индивидуальные особенности ребенка:

Важно учитывать темперамент, интересы, уровень развития ребенка при выборе здоровьесберегающие технологии .

ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИЕ ТЕХНОЛОГИИ могут применяться на всех этапах образовательного процесса:

На уроках:

Физкультминутки;

Игровые упражнения;

Работа с интерактивной доской;

Использование здоровьесберегающих методик обучения.

Во внеурочное время:

Спортивные секции;

Кружки по интересам;

Экскурсии;

Оздоровительные мероприятия.

В работе с родителями:

Консультации;

Семинары;

Мастер-классы.

Применение здоровьесберегающие технологии в обучении детей с ООП позволяет:

Сохранить и укрепить здоровье детей:

Снижается утомляемость;

Улучшается работоспособность;

Повышается сопротивляемость организма к заболеваниям.

Повысить качество образования:

Дети лучше усваивают материал;

У них повышается мотивация к учебе;

Они становятся более активными и творческими.

Создать благоприятный климат в образовательном учреждении:

Улучшаются отношения между детьми, педагогами и родителями;

Снижается уровень тревожности и агрессивности детей.

Здоровьесберегающие технологии в обучении детей с ООП и особенностями психофизического развития, с инвалидностью являются неотъемлемой частью современного образовательного процесса. Они способствуют всестороннему развитию детей, поддержанию их здоровья и успешной социальной интеграции. Важно продолжать развивать и внедрять эти технологии, обеспечивая равные возможности для всех детей в получении качественного образования и сохранении здоровья.

1. Какие основные цели использования здоровьесберегающих технологий (ЗСТ) в обучении детей с ограниченными возможностями здоровья (ООП)?
2. Перечислите виды ЗСТ, которые наиболее часто применяются в работе с детьми с ООП.
3. От каких факторов зависит выбор ЗСТ для обучения детей с ООП?
4. На каких этапах образовательного процесса можно применять ЗСТ?
5. Каких результатов можно достичь при использовании ЗСТ в обучении детей с ООП?
6. Какие меры необходимо предпринять для внедрения ЗСТ в практику работы образовательных учреждений?
7. Как важно учитывать индивидуальные особенности каждого ребенка при выборе ЗСТ?
8. Почему сотрудничество с родителями детей с ООП является важным фактором в реализации системы здоровьесбережения?

Технологии коррекционной работы в инклюзивном образовании

Основной целью инклюзивного образования является создание условий, при которых все дети, независимо от их физических, интеллектуальных, социальных или других особенностей, могут получать качественное образование и полноценно участвовать в жизни общества. Коррекционная работа в инклюзивном образовании направлена на устранение или минимизацию проблем, связанных с учебным процессом, социальным взаимодействием и адаптацией детей с ООП, нарушениями психофизического развития, с инвалидностью.

Коррекционные образовательные технологии – это комплекс методов, форм и приемов обучения, применяемых в работе с детьми с ООП, направленные на исправление нарушений в их развитии.

Основная цель внедрения коррекционных образовательных технологий – обеспечение и создание эффективных условий обучения для каждого учащегося с ООП.

Посредством использования коррекционных образовательных технологий педагог (специальный педагог) имеет возможность обеспечить необходимое адекватное и полноценное усвоение учащимися с ООП образовательной программы.

Эффективность внедрения коррекционной образовательной технологии в процесс обучения во многом зависит от того насколько тщательно она продумана, какие поставленные цели и задачи, какой подход работы с детьми выбран, а также от наполнения содержания технологии.

Сущность применения образовательных коррекционных технологий заключается в том, что она нацелена на перспективу и возможности индивидуализации коррекционного обучения.

Индивидуальное коррекционное обучение гарантирует каждому учащемуся организацию образовательного процесса согласно его индивидуальным способностям и возможностям.

Виды коррекционных образовательных технологий

-Технология обследования познавательной деятельности и логопедического обследования.
-Технология уровневой дифференциации
-Технология индивидуализации обучения
-Технология проблемного обучения
-Технология моделирования и проигрывания сказок на индивидуальных занятиях
-Информационно-коммуникативные технологии

Технология обследования познавательной деятельности и логопедического обследования.

Цель: осуществление полной и качественной оценки развития речи у детей с различными видами нарушения в развитии. Данная коррекционная технология направлена на развитие у детей с ООП коммуникативных компетенций.

Ожидаемым результатом от внедрения технологии, является получение максимально точных и полных сведений о речевых нарушениях у каждого ребенка с ООП, выстраивание грамотной лого-коррекционной работы, направленной на исправление выявленных нарушений.

Технология уровневой дифференциации

Цель: организация обучающего процесса на уровне возможностей и потребностей ребенка с ООП, адаптация обучения к особенностям развития ребенка. Данная коррекционная технология направлена на развитие коммуникативных, когнитивных и социально-личностных компетенций у ребенка с ООП.

Планируемым результатом внедрения технологии является предоставление каждому учащемуся в ООП овладение базовыми знаниями и умениями, на основании индивидуальных особенностей и возможностей.

Технология индивидуализации обучения

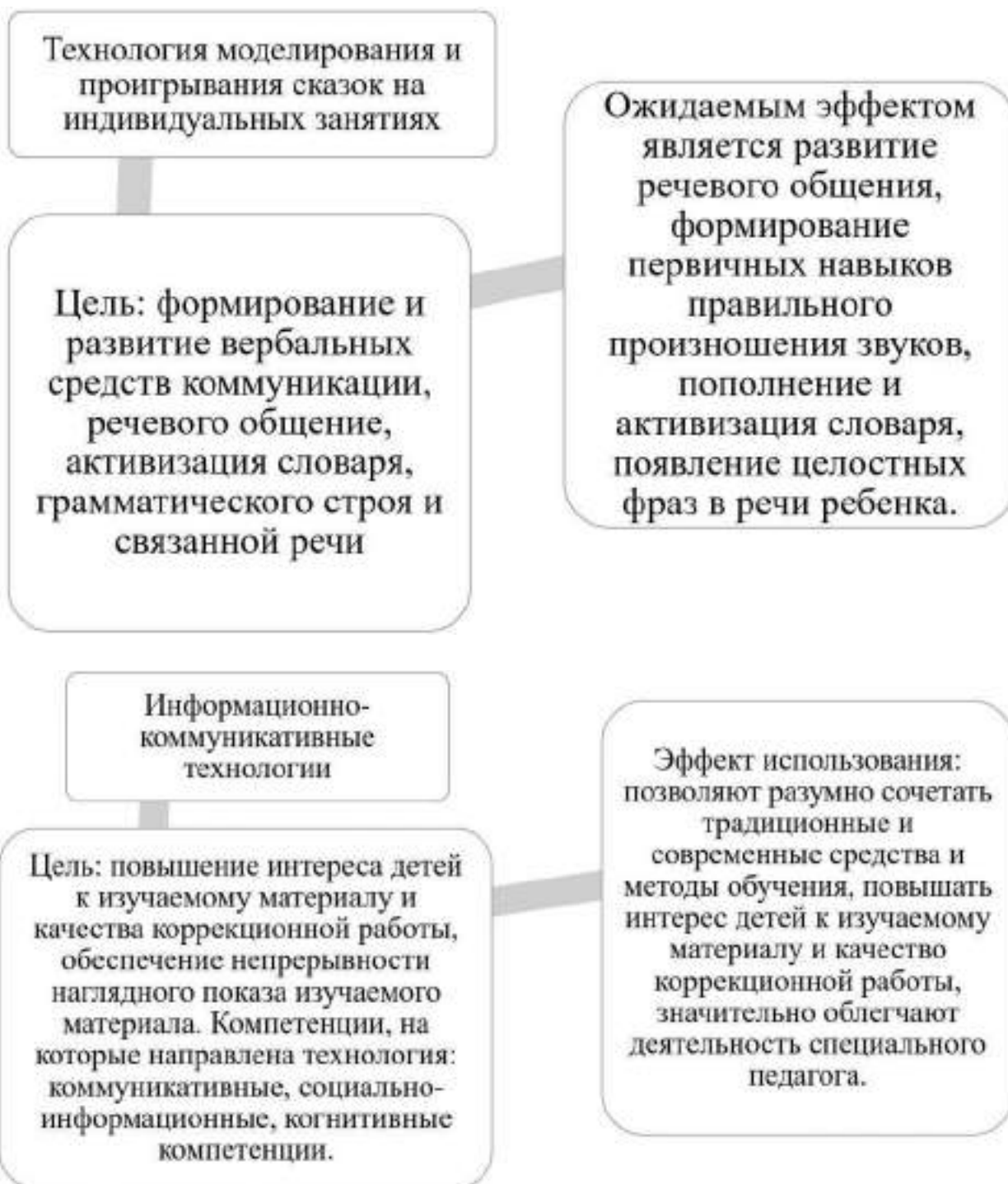
Цель: сохранение и последующее развитие индивидуальности ребенка с ООП, его потенциальных возможностей и способностей. Технология направлена на развитие когнитивных и социально-информационных компетенций.

Ожидаемым эффектом внедрения технологии является: Предупреждение неуспеваемости учащихся с ООП; Формирование у них знаний, умений и навыков, посредством опоры на зону ближайшего развития; Повышение мотивации на обучения и развитие познавательных процессов (память, мышление и т.д.).

Технология проблемного обучения

Цель: формирование и развитие способов самостоятельной деятельности. Основные компетенции, на которые направлена технология – коммуникативные и когнитивные.

Эффектом от внедрения технологии является формирование активной деятельности учащихся с ООП, по решению проблемных ситуаций, развитие познавательной активности и мыслительных способностей.

Также существуют другие мероприятия, применение которых способствует полноценной инклюзии и обучению всех учащихся.

Индивидуальные программы развития (ИПР): создание и реализация индивидуальных образовательных маршрутов, учитывающих особенности и потребности каждого ребенка.

Психологическая поддержка: регулярные консультации с психологом, проведение индивидуальных и групповых психотерапевтических занятий.

Коррекционно-развивающие занятия: логопедические, дефектологические, нейропсихологические занятия, направленные на коррекцию речевых, когнитивных и моторных нарушений.

Социальная адаптация и интеграция

Развитие социальных навыков: тренинги по развитию коммуникативных навыков, тренинги по управлению поведением.

Инклюзивные мероприятия: организация совместных мероприятий (экскурсии, праздники, спортивные соревнования), способствующих интеграции детей с ООП, нарушениями психофизического развития, с инвалидностью в коллектив.

Социальное наставничество: программы «buddy system», где учащиеся помогают друг другу, поддерживая детей с ООП, нарушениями психофизического развития, с инвалидностью в повседневной школьной жизни.

Методическая поддержка педагогов

Профессиональное развитие: регулярное повышение квалификации и обучение педагогов методам и технологиям работы с детьми с ООП, нарушениями психофизического развития, с инвалидностью.

Консультации и супервизии: помощь специалистов (психологов, дефектологов, логопедов) в решении конкретных проблемных ситуаций.

Разработка адаптированных учебных материалов: создание учебных программ и пособий, учитывающих специфические потребности детей с ООП, нарушениями психофизического развития, с инвалидностью.

Использование технологий и ассистивных средств

Ассистивные технологии: использование специальных устройств и программного обеспечения (например, текстовые процессоры с функцией озвучивания текста, устройства для слабовидящих и слабослышащих).

Технологии дистанционного обучения: применение онлайн-платформ и ресурсов для обучения детей, которые не могут посещать школу на регулярной основе.

Мультимедийные ресурсы: использование интерактивных досок, образовательных приложений и других мультимедийных средств для улучшения восприятия и запоминания материала.

Медицинское сопровождение.

Сотрудничество с медицинскими учреждениями: регулярные медицинские осмотры, участие врачей в составлении ИПР.

Реабилитационные мероприятия: проведение физиотерапии, лечебной физкультуры и других реабилитационных процедур непосредственно в образовательном учреждении.

В последнее время интенсивно развиваются современные направления в коррекционной работе с обучающимися с ООП. Многие из этих технологии и методов требуют наличие специальной профессиональной квалифицированной подготовки, то есть могут применяться только специалистом. Требуется специальное оборудование, инвентарь и т.п. Однако, некоторые элементы можно

применять и в общеобразовательном процессе. Можно остановиться на некоторых из них.

СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ В КОРРЕКЦИОННОЙ РАБОТЕ С ОБУЧАЮЩИМИ С ООП

Современные исследования в области музыкотерапии развиваются по нескольким направлениям, среди которых клинические, художественно-эстетические, психофизиологические и пр.

Появившиеся научные работы, связанные с изучением музыкальной терапии и показывающие эффективность и перспективность в области интегративной медицины, общей, специальной психологии, придают музыкотерапии статус целого научного направления.

Успешность социально-реабилитационной работы с детьми с ООП на основе музыкотерапии обеспечивается гармонизирующим, социально-адаптационным воздействием музыки на человека.

Возможность такого воздействия обусловлена организационным подобием человека – как единства телесного, душевного и духовного его проявлений и музыки, представленной единством трёх её звуковых слоёв:

физико-акустического (ритм, темп, тембр, динамика),

коммуникативно-интонационного (интонация)

духовно-ценностного (лад, тональность, мелодия, гармония, форма, жанр)

В зависимости от формы включенности пациента в процесс различают три вида музыкотерапии:

рецептивная — пассивное прослушивание композиций;

активная — совмещение прослушивания с игрой на инструменте, пением;

интегративная — с задействованием других форм арт-терапии, таких как пантомима, лепка под музыку, рисование образов, навеянных музыкой

Музыкотерапия – это мощный инструмент, который может быть использован в инклюзивном образовании для достижения различных целей, таких как:

Социальная адаптация и интеграция: Музыка создает естественную среду для взаимодействия детей с разными способностями, помогая им налаживать связи, сотрудничать и развивать чувство общности.

Развитие коммуникативных навыков: Музыка может служить мостом для общения, особенно для детей с ограниченными возможностями речи. Музыкальные игры, пение и слушание музыки могут помочь им выразить свои мысли, чувства и потребности.

Эмоционально-психологическое развитие: Музыка обладает способностью влиять на наши эмоции, помогая детям справляться со стрессом, тревогой и гневом. Она также может использоваться для повышения самооценки, уверенности в себе и развития позитивного отношения к себе.

Когнитивное развитие: Музыкальные занятия стимулируют мозговую активность, улучшают память, внимание, концентрацию и навыки решения проблем.

Физическое развитие: Музыка может использоваться для развития двигательных навыков, координации, равновесия и общей моторики.

Примеры применения музыкотерапии в инклюзивном образовании:

Создание инклюзивного оркестра: Дети с разными способностями могут играть вместе на различных инструментах, создавая музыку и одновременно развивая командные навыки.

Музыкальные игры: Использование музыкальных игр для обучения различным предметам, таким как математика, письмо и чтение, может сделать процесс обучения более увлекательным и доступным для всех детей.

Пение: Пение песен, как в группе, так и индивидуально, может помочь детям развить свои вокальные навыки, улучшить дыхание и повысить уверенность в себе.

Слушание музыки: Прослушивание музыки разных жанров и стилей может помочь детям познакомиться с различными культурами, развить эмоциональную восприимчивость и стимулировать воображение.

Двигательная терапия под музыку: Движения под музыку могут помочь детям улучшить координацию, равновесие и общую моторику, а также выразить свои эмоции через танец.

Песочная терапия и творчество хорошо дополняют друг друга, прежде всего из-за тесной взаимосвязи с мелкой моторикой. С ее помощью осуществляется активное развитие полушарий головного мозга. А дополняет все это – творчество

Песочная терапия – это не просто игра с песком, а мощный инструмент, который может быть использован в инклюзивном образовании для достижения различных целей:

Социально-эмоциональное развитие: Песочная терапия создает безопасную и творческую среду, где дети могут свободно выражать свои чувства, мысли и переживания, не боясь осуждения. Это помогает им справиться с тревогой, гневом, страхом и другими негативными эмоциями, а также развить навыки саморегуляции и эмоционального интеллекта.

Коммуникативные навыки: Игра с песком может стать мостом для общения, особенно для детей с ограниченными возможностями речи. Она помогает им развить вербальные и невербальные навыки общения, а также улучшить навыки слушания и понимания.

Когнитивное развитие: Песочная терапия стимулирует мозговую активность, улучшает память, внимание, концентрацию и навыки решения проблем. Она также способствует развитию творческого мышления, воображения и креативности.

Развитие мелкой моторики: Работа с песком задействует мелкие мышцы рук, что помогает улучшить координацию движений, ловкость и контроль над кистями рук.

Сенсорное развитие: Разнообразная текстура песка и различных материалов, используемых в песочной терапии, стимулирует сенсорные рецепторы, что помогает детям развить тактильную чувствительность и обогатить сенсорный опыт.

В инклюзивном образовании песочная терапия может быть использована:

Для создания индивидуальных и групповых занятий: Песочная терапия может быть адаптирована к индивидуальным потребностям каждого ребенка, независимо от его способностей и ограничений.

Для решения различных задач: Песочная терапия может быть использована для решения различных проблем, таких как трудности с обучением, поведенческие проблемы, проблемы с общением, эмоциональные трудности, травмы и т.д.

Для повышения инклюзивности: Песочная терапия создает инклюзивную среду, где все дети чувствуют себя комфортно и безопасно, независимо от их способностей.

Примеры использования песочной терапии в инклюзивном образовании:

Свободная игра в песочнице: Детям предоставляется возможность свободно играть с песком, создавая свои миры, истории и сюжеты.

Создание песочных картин: Дети создают песочные картины на различные темы, выражая свои чувства, мысли и переживания.

Проигрывание ролей: Дети проигрывают различные ситуации из жизни с помощью песка и фигурок.

Сказкотерапия: Дети придумывают и рассказывают сказки с помощью песка и фигурок.

Мандалотерапия: Дети создают мандалы из песка, что помогает им расслабиться, сосредоточиться и обрести внутреннюю гармонию.

ВИДЫ РАБОТ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПЕСОЧНИЦЕ

конструирование из песка;
изобразительная деятельность цветным песком;
нанесение узоров на песке;
рисование картин на песке;
изображение песочных композиций;
постановка сказок на песке.

Песочная терапия – это эффективный и ценный инструмент для инклюзивного образования, который помогает детям с разными способностями развиваться, учиться и раскрывать свой потенциал.

Важно отметить, что песочная терапия должна проводиться квалифицированным специалистом, который имеет опыт работы с детьми с особыми потребностями.

Сказкотерапия — разновидность психотерапии, одно из направлений терапии искусством. В сказках запечатлен некий универсальный человеческий опыт, в том числе психологический.

Сказкотерапия является одним из методов арт-терапии, используемых для психологической коррекции и поддержки детей в образовательном процессе. В инклюзивном образовании сказкотерапия играет особую роль, так как помогает детям с ООП развивать эмоциональную сферу, коммуникативные навыки, а также способствует социальной адаптации и интеграции в школьный коллектив.

Эмоциональная поддержка: помогает детям выражать и понимать свои эмоции через образы и сюжеты сказок.

Коррекция поведения: способствует развитию навыков саморегуляции и управлению своим поведением.

Социальная адаптация: улучшает коммуникативные навыки, помогает выстраивать взаимодействие с окружающими.

Развитие воображения и творческих способностей: стимулирует креативное мышление и воображение.

Основные принципы сказкотерапии

Индивидуальный подход: выбор сказок и методик с учетом индивидуальных особенностей и потребностей каждого ребенка.

Активное участие ребенка: вовлечение детей в процесс создания сказок, участие в инсценировках и обсуждениях.

Безопасная атмосфера: создание условий, в которых дети чувствуют себя комфортно и защищенно.

Комплексное воздействие: использование различных видов деятельности (рассказ, чтение, рисование, драматизация) для всестороннего развития ребенка.

Т.Д. Зинкевич-Евстигнеевой выделена следующая классификация сказок:

Психокоррекционные – сказки и истории, сочиненные конкретно для коррекции поведения,

Психотерапевтические – сказки, которые влияют на эмоции ребенка,

Медитативные – релаксационные, снимают напряжение, характеризуются антистрессовым воздействием,

Художественные – авторские, народные сказки, притчи, легенды, басни и пр.
Дидактические сказки.

Методы и техники сказкотерапии

Чтение и обсуждение сказок: классический метод, при котором педагог или психолог читает детям сказку, а затем обсуждает ее содержание, эмоции героев и возможные выводы.

Создание собственных сказок: дети самостоятельно придумывают и рассказывают свои сказки, что способствует развитию творческого мышления и самовыражения.

Инсценировка сказок: разыгрывание сказочных сюжетов с использованием костюмов и декораций, что помогает детям развивать коммуникативные навыки и умение работать в команде.

Рисование сказок: дети рисуют иллюстрации к сказкам или создают свои собственные истории в графической форме, что способствует развитию воображения и мелкой моторики.

Сказочные игры: игры, основанные на сказочных сюжетах, помогают детям активнее вовлекаться в процесс и развивать игровые навыки.

Примеры сказкотерапии в инклюзивном образовании

Работа с агрессивными детьми: сказки, в которых герои учатся справляться с гневом и агрессией, помогают детям понять и контролировать свои эмоции.

Социализация детей с аутистическим спектром: сказки, описывающие социальные ситуации и взаимодействия, помогают детям с РАС лучше понимать социальные нормы и учиться взаимодействию с другими людьми.

Коррекция страхов и тревожности: сказки, где герои преодолевают свои страхи, помогают детям справляться с собственными тревогами.

Поддержка детей с ограниченными физическими возможностями: сказки о героях с особыми потребностями, которые достигают успеха, помогают детям поверить в свои силы и возможности.

Сказки разделяют по часто встречающимся детским проблемам, что представлено в классификации Р.М. Ткач:

для детей, испытывающих различные страхи;

для гиперактивных детей;

для агрессивных детей;

для детей с нарушением поведения;

для детей, столкнувшихся с проблемами семейных отношений;

для детей, потерявших важных в их жизни людей, любимых животных

Пример сказкотерапевтического занятия

Введение в тему: педагог рассказывает о сказке, которую предстоит обсудить, задает вопросы, чтобы заинтересовать детей.

Чтение сказки: педагог читает сказку, делая акцент на ключевых моментах и эмоциях героев.

Обсуждение сказки: дети делятся своими впечатлениями, обсуждают поведение героев, анализируют их поступки.

Творческая деятельность: дети рисуют иллюстрации к сказке, создают поделки или разыгрывают сценки.

Заключительное обсуждение: подведение итогов занятия, обсуждение выводов и эмоций, полученных во время работы со сказкой.

Сказкотерапия в инклюзивном образовании является мощным инструментом, способствующим эмоциональному и социальному развитию детей с ООП. Этот метод позволяет детям выражать свои эмоции, развивать коммуникативные навыки и творческие способности, а также улучшает их адаптацию в школьной среде. Важно продолжать развивать и внедрять сказкотерапию в образовательные программы, обеспечивая таким образом всестороннюю поддержку и развитие всех детей.

В современной коррекционной педагогике выделяют следующие методы развития мелкой моторики пальцев рук: различные виды и способы рисования и нанесения изображений, в том числе нетрадиционное рисование, лепка из пластилина, глины и соленого теста, работа с бумагой, оригами, плетение и ткачество, аппликации, конструирование, вырезание ножницами, игры с крупой, бусинками, пуговицами, мелкими камешками, пальчиковая гимнастика и самомассаж, пальчиковые игры

Методика кинезиологического тейпирования дает возможность обеспечить полную поддержку, безопасность и коррекцию нарушенного движения, не ограничивая при этом подвижность и не сковывая движений

Кинезиотейпирование, изначально разработанное для облегчения боли и улучшения функции у спортсменов, также находит применение в инклюзивном образовании. Этот метод может быть полезен для детей с различными особенностями развития, помогая им улучшить физическую активность, снизить боль и повысить общее благополучие. Рассмотрим несколько аспектов применения кинезиотейпирования в инклюзивном образовании:

1. Улучшение двигательных навыков

Кинезиотейпы могут использоваться для поддержки и улучшения двигательных функций у детей с церебральным параличом, гипотонией, гипертонусом и другими двигательными нарушениями. Тейпы помогают стабилизировать суставы, уменьшать мышечное напряжение и улучшать координацию движений.

2. Снижение боли и усталости

Дети с хроническими болями, связанными с различными нарушениями, могут испытывать улучшение благодаря кинезиотейпированию. Тейпы уменьшают болевые ощущения и усталость, что способствует лучшему участию в учебном процессе и повышает мотивацию к физической активности.

3. Коррекция осанки

Для детей с нарушениями осанки кинезиотейпирование может быть полезным средством. Правильное наложение тейпов помогает выровнять позвоночник, улучшить осанку и предотвратить развитие сколиоза.

4. Сенсорная поддержка

Кинезиотейпы могут применяться для улучшения сенсорной интеграции у детей с аутизмом или сенсорными нарушениями. Они обеспечивают мягкое тактильное воздействие, которое может помочь ребенку лучше воспринимать свое тело и окружающее пространство.

5. Социальная адаптация и включение

Снижение физических ограничений и улучшение самочувствия благодаря кинезиотейпированию способствуют более активному участию детей в школьных и внеклассных мероприятиях, что улучшает их социальную адаптацию и интеграцию в коллектив.

В логопедии кинезиотерапия используется при

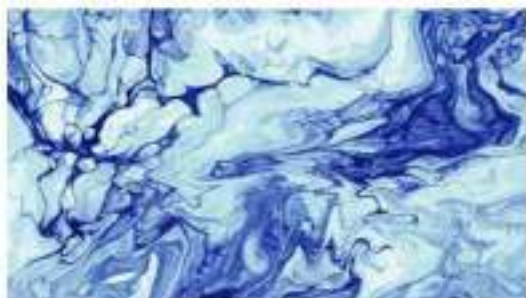
Практическое применение

Обучение специалистов: Учителям и педагогам важно пройти обучение по правильному применению кинезиотейпов. Это может включать курсы повышения квалификации и мастер-классы от сертифицированных специалистов.

Индивидуальный подход: Применение кинезиотейпирования должно быть индивидуализировано в зависимости от потребностей каждого ребенка. Необходимо учитывать диагнозы, физические возможности и личные предпочтения.

Совместная работа с медицинскими специалистами: Эффективное применение кинезиотейпов требует тесного сотрудничества между учителями, родителями и медицинскими специалистами (например, физиотерапевтами и ортопедами).

Кинезиотейпирование в инклюзивном образовании является перспективным методом, который может значительно улучшить качество жизни детей с различными нарушениями. Он помогает не только в физическом плане, но и способствует социальной и эмоциональной интеграции, что делает его ценным инструментом в арсенале педагогов и терапевтов.

Эбру-терапия – это один из новаторских методов, использующий рисование на воде, способное раскрыть индивидуальность и погасшие эмоции человека. Данный метод доступен для всех, его задачей является создать рисунок своих чувств посредством нанесения капель красок на специально подготовленную поверхность с водой. После чего картинку можно перенести на ткань, бумагу и керамику.

Эбру-терапия, или искусство расписывания по воде, может быть ценным инструментом в инклюзивном образовании. Вот несколько способов, как она может применяться:

Сенсорная стимуляция: Эбру-терапия предоставляет учащимся возможность ощутить текстуру и движение красок на поверхности воды, что может быть особенно полезно для учащихся с ограниченными возможностями или сенсорными нарушениями.

Развитие моторики: Работа с кистями и красками при расписывании по воде может помочь учащимся развивать моторику рук и координацию движений, что особенно важно для детей с нарушениями в этой области.

Самовыражение и коммуникация: Эбру-терапия может быть эффективным средством самовыражения для учащихся, особенно тех, кто испытывает трудности с устным выражением. Создание уникальных узоров и рисунков по воде может помочь им выразить свои мысли и чувства.

Снижение стресса и тревоги: Учащиеся с особыми потребностями могут испытывать повышенный уровень стресса и тревоги. Эбру-терапия может стать способом релаксации и снятия напряжения, помогая учащимся чувствовать себя более спокойно и комфортно в учебной среде.

Продвижение взаимодействия: Участие в групповых занятиях по эбру-терапии может способствовать развитию навыков социального взаимодействия и сотрудничества у учащихся, в том числе у тех, кто имеет социальные или коммуникативные трудности.

Повышение уверенности: Успехи в создании красивых и уникальных работ на воде могут повысить самооценку и уверенность учащихся, даже у тех, кто испытывает чувство неполноценности из-за своих особых потребностей.

Интеграция и включение: Проведение занятий по эбру-терапии в рамках инклюзивного образования способствует интеграции учащихся с разными специальными потребностями в учебный процесс, создавая атмосферу взаимопонимания и включения.

Важно, чтобы эбру-терапия была адаптирована под индивидуальные потребности каждого учащегося и включала в себя поддержку и руководство со стороны опытного педагога или терапевта.

Технологии ранней помощи: программы ранней интервенции для детей с нарушениями развития, которые включают работу с семьей, тренинги для родителей, раннюю диагностику и коррекцию.

Методика ТОМАТИС, разработанная французским врачом Альфредом Томатисом, представляет собой аудиопсихофонологическую программу, направленную на улучшение слухового восприятия, обработки и интеграции информации, а также на развитие речевой активности. В контексте инклюзивного образования методика ТОМАТИС может стать ценным инструментом для достижения следующих целей:

1. Развитие слухового восприятия:

Улучшение фонематического слуха: Методика ТОМАТИС помогает детям с нарушениями слухового восприятия различать звуки речи, что является основой для развития навыков чтения и письма.

Повышение слуховой чувствительности: Программа тренирует способность детей слышать тихие звуки, а также различать звуки в шумной среде.

Развитие слуховой памяти: Методика ТОМАТИС помогает детям улучшить свою слуховую память, что важно для запоминания информации и обучения.

2. Развитие речи:

Стимуляция речевой активности: Программа стимулирует речевые центры головного мозга, что может привести к улучшению речи у детей с задержкой речевого развития.

Снижение дизартрии: Методика ТОМАТИС может помочь уменьшить проявления дизартрии, улучшив координацию движений речевого аппарата.

Развитие коммуникативных навыков: Улучшение слухового восприятия и речи способствует развитию коммуникативных навыков у детей, что важно для их социальной адаптации.

3. Повышение когнитивных функций:

Улучшение концентрации внимания: Методика ТОМАТИС помогает детям улучшить свою концентрацию внимания, что важно для обучения и выполнения различных задач.

Развитие памяти: Программа тренирует различные виды памяти, такие как слуховая, зрительная и моторная.

Повышение обучаемости: Улучшение слухового восприятия, речи и когнитивных функций может привести к повышению обучаемости детей.

Применение методики ТОМАТИС в инклюзивном образовании:

Индивидуальные занятия: Программа может быть адаптирована к индивидуальным потребностям каждого ребенка, независимо от его способностей и ограничений.

Работа с детьми с различными нарушениями: Методика ТОМАТИС может быть использована для работы с детьми с нарушениями слуха, речи, аутизмом, СДВГ и другими проблемами.

Создание инклюзивной среды: Методика ТОМАТИС может помочь создать инклюзивную среду, где все дети чувствуют себя комфортно и безопасно, независимо от их способностей

АВА-терапия (прикладной анализ поведения): методика, направленная на развитие навыков и коррекцию поведения у детей с расстройствами аутистического спектра. В инклюзивном образовании АВА-терапия может стать ценным инструментом для достижения различных целей:

1. Развитие жизненно важных навыков:

Самообслуживание: АВА-терапия может помочь детям с ограниченными возможностями научиться самостоятельно одеваться, питаться, пользоваться туалетом и выполнять другие задачи повседневной жизни.

Социальные навыки: Программа помогает детям развить навыки общения, сотрудничества, игры и взаимодействия с другими людьми.

Обучение: АВА-терапия может быть использована для обучения детей с нарушениями развития навыкам чтения, письма, счета и другим академическим навыкам.

2. Снижение проблемного поведения:

Коррекция аутичного поведения: АВА-терапия является одним из наиболее эффективных методов лечения аутизма, помогая детям с аутистическим спектром (РАС) уменьшить повторяющиеся стереотипные действия, агрессию, самоповреждение и другие проблемные проявления.

Улучшение поведения в классе: Программа может помочь детям с СДВГ и другими нарушениями поведения улучшить свою концентрацию внимания, следовать инструкциям и вести себя спокойно на уроках.

Повышение качества жизни: Снижение проблемного поведения и развитие жизненно важных навыков приводит к улучшению качества жизни детей ООП.

3. Индивидуальный подход:

Адаптация к потребностям: АВА-терапия может быть адаптирована к индивидуальным потребностям каждого ребенка, независимо от его способностей, ограничений и диагноза.

Постановка реалистичных целей: Программа фокусируется на достижении конкретных, измеримых, достижимых, релевантных и ограниченных по времени (SMART) целей, которые соответствуют индивидуальным особенностям ребенка.

Позитивное подкрепление: АВА-терапия использует систему поощрений, чтобы мотивировать детей и закреплять желаемое поведение.

Применение АВА-терапии в инклюзивном образовании:

Индивидуальные занятия: Программа может быть реализована в рамках индивидуальных занятий с сертифицированным специалистом по АВА-терапии.

Групповые занятия: АВА-терапия может быть интегрирована в групповые занятия, что способствует развитию социальных навыков и навыков взаимодействия.

Сотрудничество с педагогами: Специалисты по АВА-терапии тесно сотрудничают с педагогами, чтобы обеспечить целостный подход к образованию ребенка.

Важно отметить, что АВА-терапия должна проводиться квалифицированным специалистом, сертифицированным в области прикладного анализа поведения.

Методика Монтессори: подход, который способствует самостоятельному обучению и развитию через специально организованную среду и индивидуальный план работы. Методика Монтессори, разработанная итальянским педагогом Марией Монтессори, основана на принципе уважения к личности ребенка, его свободе выбора и самостоятельности. В контексте инклюзивного образования методика Монтессори может стать ценным инструментом для достижения различных целей:

1. Индивидуальный подход:

Учет темпа развития: Педагогика Монтессори ориентирована на индивидуальный темп развития каждого ребенка, что позволяет ему учиться в своем собственном ритме.

Разнообразие материалов: Развивающая среда Монтессори-класса наполнена разнообразными дидактическими материалами, которые соответствуют различным интересам и способностям детей.

Свобода выбора: Дети сами выбирают, с чем им играть и чем заниматься, что стимулирует их внутреннюю мотивацию и познавательную активность.

2. Развитие навыков:

Практические навыки: Методика Монтессори делает акцент на практических навыках, таких как пересыпание, переливание, сортировка, мытье посуды, что способствует развитию мелкой моторики, координации движений и сенсорного восприятия.

Жизненные навыки: Дети учатся самостоятельно одеваться, убирать за собой, заботиться о себе и своем окружении, что развивает их самостоятельность и ответственность.

Академические навыки: В Монтессори-классах дети осваивают навыки чтения, письма, счета и другие академические навыки в игровой форме, что делает процесс обучения увлекательным и эффективным.

3. Социально-эмоциональное развитие:

Самоуважение: Методика Монтессори учит детей уважать себя, свои достижения и достижения других детей.

Сотрудничество: Дети учатся работать вместе, помогать друг другу и решать проблемы сообща.

Эмоциональная регуляция: Развивающая среда Монтессори-класса способствует развитию самоконтроля, умению справляться с эмоциями и решать конфликты мирным путем.

Применение методики Монтессори в инклюзивном образовании:

Создание инклюзивной среды: Монтессори-педагогика создает инклюзивную среду, где все дети чувствуют себя комфортно, безопасно и valued, независимо от их способностей и ограничений.

Адаптация материалов: Дидактические материалы и упражнения могут быть адаптированы к индивидуальным потребностям каждого ребенка.

Поддержка детей с особыми потребностями: Педагоги Монтессори обучены работать с детьми с различными нарушениями, помогая им максимально раскрыть свой потенциал.

Важно отметить, что для успешного применения методики Монтессори в инклюзивном образовании требуется:

Важные аспекты применения методики Монтессори в инклюзивном образовании:

1. Подготовка педагогов:

Специализированная подготовка: Педагоги должны пройти курс обучения по методике Монтессори, который позволит им в полной мере овладеть ее принципами и инструментами.

Опыт работы с детьми с особыми потребностями: Знание особенностей развития и обучения детей с различными нарушениями позволит педагогам адаптировать методику Монтессори к индивидуальным нуждам каждого ребенка.

2. Обустройство среды:

Соответствующие материалы: Развивающая среда Монтессори-класса должна быть наполнена разнообразными дидактическими материалами, специально разработанными в соответствии с принципами методики.

Дизайн, способствующий самостоятельности: Пространство класса должно быть организовано таким образом, чтобы дети могли свободно перемещаться, выбирать материалы и заниматься самостоятельно.

Инклюзивность: Окружение должно быть доступным и комфортным для всех детей, независимо от их физических или когнитивных способностей.

3. Сотрудничество с родителями:

Взаимосвязь: Открытое и тесное взаимодействие с родителями детей является ключом к успешному внедрению методики Монтессори в инклюзивном образовании.

Единый подход: Обсуждение целей, методов и достижений ребенка с родителями позволит обеспечить целостность его воспитания и обучения.

Взаимопомощь: Совместная работа педагогов и родителей может создать еще более поддерживающую и инклюзивную среду для всех детей.

Вклад методики Монтессори в инклюзивное образование многогранен:

Создание инклюзивной среды: Монтессори-педагогика фокусируется на уважении к личности каждого ребенка, его свободе выбора и самостоятельности, что создает атмосферу принятия включенности для всех.

Индивидуальный подход: Учет темпа развития и интересов каждого ребенка позволяет ему учиться в своем собственном ритме и максимально раскрыть свой потенциал.

Развитие жизненно важных навыков: Практические упражнения, основанные на методике Монтессори, помогают детям с особыми потребностями осваивать

необходимые навыки самообслуживания, что способствует их самостоятельности самоуважению.

Социально-эмоциональное развитие: Монтессори-класс учит детей сотрудничать, решать конфликты мирным путем, уважать друг друга, что является необходимым для их социального и эмоционального благополучия.

Методика Монтессори открывает новые возможности для создания инклюзивного образовательного пространства, где все дети, независимо от своих способностей, могут учиться, развиваться и добиваться успехов.

Содержание коррекционно-оздоровительных занятий может быть различным и вариантов их проведения на современном этапе развития образования встречается достаточно много.

Технологии коррекционной работы в инклюзивном образовании играют важнейшую роль в создании условий для полноценного развития и обучения детей с ООП, нарушениями психофизического развития, с инвалидностью. Успешная интеграция таких детей в образовательный процесс зависит от комплексного подхода, включающего психолого-педагогическое сопровождение, социальную адаптацию, методическую поддержку педагогов, использование ассистивных технологий и медицинское сопровождение. Важно продолжать развивать и внедрять эффективные методы коррекционной работы, чтобы каждый ребенок мог реализовать свой потенциал и стать активным участником общества.

1. Каким образом каждая из представленных методик (ТОМАТИС, АВА-терапия, Монтессори) может способствовать инклюзивному образованию?
2. Какие преимущества и недостатки имеет каждая из этих методик в контексте инклюзивного образования?
3. Для каких категорий детей с особыми потребностями может быть наиболее эффективна каждая из этих методик?
4. Как эти методики могут быть интегрированы в существующую систему инклюзивного образования?
5. Какую роль играет подготовка педагогов в успешном применении каждой из этих методик?
6. Как важно сотрудничество с родителями при реализации каждой из этих методик?
7. Какие существуют исследования, подтверждающие эффективность этих методик в инклюзивном образовании?
8. Какие этические аспекты необходимо учитывать при применении каждой из этих методик?

Разработка и внедрение индивидуальной образовательной программы в соответствии с требованиями учащихся с особыми образовательными потребностями

В Казахстане, как и во многих других странах, вопросы инклюзивного образования и обеспечения доступности образования для детей с особыми образовательными потребностями (ООП) являются одними из приоритетных. Разработка и внедрение индивидуальной образовательной программы (ИОП) играет важную роль в реализации этой задачи.

Нормативно-правовая база

В Казахстане разработана комплексная нормативно-правовая база, регулирующая вопросы инклюзивного образования и разработки ИОП. Ключевыми документами являются:

Закон Республики Казахстан "Об образовании" от 27 июля 2007 года № 506-IV
https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118747

Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2025 годы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988>

Типовые правила разработки и реализации адаптированных образовательных программ <https://www.adilet.zan.kz/rus/docs/V1800017705>

Процесс разработки и внедрения ИОП в Казахстане можно разделить на несколько этапов:

Оценка психофизического развития и особых образовательных потребностей:
Проводится психолого-педагогическая комиссия (ППК).

В состав ППК входят психолог, педагог, дефектолог, врач и другие специалисты.

По результатам оценки ППК выдает заключение, в котором указываются рекомендации по разработке ИОП.

Разработка ВОП:

ВОП разрабатывается на основе заключения ППК.

В разработке ИОП участвуют педагоги, психологи, дефектологи, родители (законные представители) учащегося с ООП и другие специалисты.

ИОП должна соответствовать государственным общеобязательным стандартам образования (ГОСО) и учитывать индивидуальные особенности учащегося с ООП.

Согласование ВОП:

ИОП согласовывается с руководителем образовательной организации.

Внедрение ИОП:

ИОП реализуется в образовательном процессе.

Для реализации ИОП может потребоваться адаптация учебных материалов, методов обучения и оценки.

Важно обеспечить мониторинг эффективности реализации ИОП и вносить необходимые коррективы.

Особенности разработки и внедрения ИОП в Казахстане

Учет национальных особенностей:

При разработке ИОП должны учитываться национальные особенности и традиции Казахстана.

Многоязычие:

В Казахстане обучение может вестись на казахском, русском и других языках.

ИОП должна быть разработана с учетом языковых особенностей учащегося с ООП.

Удалённость:

В некоторых регионах Казахстана существует проблема удаленности населенных пунктов.

Это может затруднять доступ к образованию для детей с ООП.

При разработке ИОП должны учитываться возможности использования дистанционных технологий обучения.

Государство играет важную роль в поддержке инклюзивного образования и разработке ИОП в Казахстане. Государство:

Обеспечивает финансирование инклюзивного образования.

Разрабатывает нормативно-правовую базу в области инклюзивного образования.

Осуществляет методическую поддержку образовательных организаций.

Готовит кадры для работы в условиях инклюзивного образования.

Каждый ученик, независимо от своих специфических потребностей, имеет право на качественное образование и равные возможности для его получения.

Понимание особых образовательных потребностей: прежде чем приступить к разработке программы, важно понять, что такое особые образовательные потребности и какие виды поддержки могут быть необходимы для учащихся с

такими потребностями. Это могут быть дети с нарушениями развития, дети с интеллектуальными или физическими особенностями, дети с поведенческими проблемами и другие.

Анализ существующих программ и практик: Перед тем как разрабатывать новую программу, важно изучить существующие программы и практики как в Республике Казахстан, так и за рубежом. Это поможет выявить лучшие практики и избежать повторения ошибок.

Индивидуализированный подход: Одним из ключевых принципов разработки образовательной программы для учащихся с особыми образовательными потребностями является индивидуализированный подход. Каждый ученик уникален, поэтому важно учитывать его специфические потребности, способности и интересы при планировании учебного процесса.

Участие заинтересованных сторон: важно вовлечь в процесс разработки программы всех заинтересованных сторон, включая учащихся, их родителей, учителей, специалистов в области специального образования и других. Их мнение и опыт могут быть ценными для успешной реализации программы.

Обеспечение доступности: Программа должна быть доступной для всех учащихся, независимо от их физических, интеллектуальных или других особенностей. Это может включать в себя адаптацию учебных материалов, оборудования и инфраструктуры школы.

Обучение педагогических кадров: Одним из ключевых моментов успешной реализации программы является обучение педагогических кадров. Учителя и специалисты должны быть готовы к работе с учащимися с особыми образовательными потребностями и обладать необходимыми знаниями и навыками.

Оценка и коррекция: Процесс разработки и внедрения программы должен быть непрерывным. Важно постоянно оценивать эффективность программы, проводить корректировки и адаптации в соответствии с потребностями учащихся и результатами обучения.

Разработка и внедрение ИОП является важным шагом на пути к обеспечению инклюзивного образования для детей с ООП в Казахстане. При поддержке государства, совместных усилиях педагогов, психологов, дефектологов, родителей и других специалистов, а также с учетом индивидуальных особенностей каждого ребенка, ИОП может стать эффективным инструментом для достижения образовательных целей детей с ООП. Разработка и внедрение образовательной программы для учащихся с особыми образовательными потребностями - это сложный и ответственный процесс, который требует комплексного подхода и участия всех заинтересованных сторон. Однако он также представляет собой возможность обеспечить всем учащимся равные возможности для получения качественного образования и реализации своего потенциала.

1. Какие основные этапы разработки и внедрения индивидуальной образовательной программы (ИОП) для детей с особыми образовательными потребностями (ООП) в Казахстане?
2. Какие документы являются ключевыми для разработки и реализации ИОП в Казахстане?
3. Кто входит в состав психолого-педагогической комиссии (ППК), которая проводит оценку психофизического развития и особых образовательных потребностей ребенка с ООП?
4. Как должны учитываться национальные особенности и традиции Казахстана при разработке ИОП?
5. Какие проблемы могут возникнуть при реализации ИОП в удаленных населенных пунктах Казахстана?
6. Какую роль играет государство в поддержке инклюзивного образования и разработке ИОП в Казахстане?
7. Какие ресурсы доступны для педагогов, психологов, родителей и других специалистов, участвующих в разработке и реализации ИОП в Казахстане?

Профессиональные компетенции педагогов в системе инклюзивного образования

В системе инклюзивного образования Республики Казахстан педагоги играют ключевую роль в обеспечении качественного образования для всех учащихся, включая тех, у кого есть особые образовательные потребности. Для успешной реализации инклюзивного образования педагоги должны обладать определенными профессиональными компетенциями:

Понимание основ инклюзивного образования: Педагоги должны иметь глубокое понимание принципов и ценностей инклюзивного образования, которые включают в себя равноправие, уважение к разнообразию, индивидуализацию обучения и др.

Знание специфики особых образовательных потребностей: Педагоги должны быть осведомлены о различных типах особых образовательных потребностей, их характеристиках и способах поддержки, чтобы адаптировать образовательный процесс под нужды каждого учащегося.

Умение дифференцировать обучение: Педагоги должны обладать навыками дифференцирования обучения, то есть способностью адаптировать учебный материал, методики и подходы к обучению в зависимости от индивидуальных особенностей и потребностей учащихся.

Навыки работы в команде: Инклюзивное образование часто предполагает сотрудничество педагогов с другими специалистами, такими как специалисты по специальному образованию, психологи, логопеды и другие. Поэтому важно, чтобы педагоги обладали навыками работы в команде и умели эффективно сотрудничать с коллегами.

Умение создавать инклюзивную среду: Педагоги должны уметь создавать благоприятную и поддерживающую среду, в которой каждый учащийся чувствует себя комфортно и включенно. Это включает в себя умение управлять классом,

развивать дружеские отношения между учащимися и принимать меры по предотвращению дискриминации и стигматизации.

Умение использовать технологии: Педагоги должны быть готовы использовать современные образовательные технологии для индивидуализации обучения и улучшения доступности образовательного процесса для всех учащихся, в том числе для тех, у кого есть особые образовательные потребности.

Навыки рефлексии и развития: Педагоги должны быть способными анализировать свою практику, осознавать свои сильные и слабые стороны, а также постоянно совершенствовать свои профессиональные навыки и знания, чтобы лучше отвечать на потребности учащихся.

Развитие аспектов интеграции и инклюзии в учебные заведения Казахстана зависит от уровня квалификации специалистов, что требует внесения корректив в процесс подготовки будущих преподавателей, учителей, воспитателей. В данном контексте приобретает важность проблема формирования профессиональной компетентности будущих педагогов в условиях инклюзивного образования.

В послании президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева отмечается необходимость изменения всей системы профессионального образования с акцентом на формирование ключевых навыков, востребованных на рынке труда. Основной упор делается на повышение качества образования как главного приоритета образовательных учреждений.

Исследуя разные подходы к подготовке специальных педагогов, А.Б.Дузелбаева констатирует, что многие ученые соглашаются с тем, что специалист в области инклюзивного образования должен быть подготовлен к широкому спектру задач, владеть навыками обучения на разных уровнях с учетом индивидуальных особенностей учеников, а также способен одновременно работать с детьми с различными образовательными потребностями и способностями.

О.С.Кузьмина указывает на ключевой аспект качественной профессиональной подготовки педагогов: развитие способности решать задачи, возникающие в процессе инклюзивного образования. Достижение этого возможно как в рамках университетского образования, так и в процессе послевузовской переподготовки.

Формирование инклюзивной компетентности у будущих педагогов является ключевым элементом подготовки к работе в условиях инклюзивного образования. Она влияет на весь процесс обучения и предполагает ориентацию на работу в классах с детьми как с нормой развития, так и с особыми образовательными потребностями.

Инклюзивная компетентность будущих учителей, по мнению И.Н.Хафизуллиной, представляет собой совокупность личностных качеств и профессиональных навыков, необходимых для эффективной работы в инклюзивной среде. Это включает умение учителя учитывать индивидуальные потребности каждого ученика, создавать условия для его включения в образовательный процесс и обеспечивать его всестороннее развитие.

З.А.Мовкебаева рассматривает инклюзивное образование как возможность для детей с ограниченными возможностями здоровья получать качественное образование в общеобразовательных учреждениях. Для этого необходимо

создать соответствующие условия, включающие материально-техническое оснащение и профессиональную поддержку педагогов.

Повышение квалификации педагогов

В Казахстане реализуется ряд мер по повышению квалификации педагогов в области инклюзивного образования.

Проводятся курсы повышения квалификации:

на базе организаций образования,

в рамках программ Национального института образования и других организаций.

Разрабатываются методические материалы:

по вопросам инклюзивного образования,

которые доступны на сайте Министерства образования и науки Республики Казахстан.

Оказывается методическая поддержка:

педагогам, работающим в инклюзивной среде,

со стороны методических служб организаций образования.

Важность инклюзивного образования

Инклюзивное образование имеет большое значение для развития казахстанского общества.

Оно позволяет детям с ООП:

получать качественное образование в общеобразовательной среде,

социализироваться,

развивать свои навыки и таланты,

готовиться к самостоятельной жизни.

Инклюзивное образование способствует:

формированию инклюзивной культуры в обществе,

искоренению дискриминации в отношении людей с инвалидностью,

созданию более справедливого и равноправного общества для всех.

1. Какие основные принципы инклюзивного образования, которые должны понимать педагоги?
2. Какими знаниями и навыками должен обладать педагог, работающий в условиях инклюзивного образования?
3. Почему проблема формирования профессиональной компетентности будущих педагогов в условиях инклюзивного образования является актуальной в Казахстане?
4. Какие задачи, по мнению А.Б.Дузелбаевой, должен уметь решать специалист в области инклюзивного образования?
5. Какую ключевую проблему в профессиональной подготовке педагогов выделяет О.С.Кузьмина?
6. Что такое инклюзивная компетентность будущего учителя, по мнению И.Н.Хафизуллиной?
7. Какие условия, по мнению З.А.Мовкебаевой, необходимо создать для реализации инклюзивного образования?
8. Какие меры реализуются в Казахстане для повышения квалификации педагогов в области инклюзивного образования?

Список использованных источников

1. Жатуреева А. А. Инклюзивное и интегрированное образование в Казахстане: особенности и перспективы развития // Publisher. agency (2): Proceedings of the 2nd International Scientific Conference «Scientific Results»(February 16-17, 2023). Rome, Italy, 2023. 226p. – University of Bari Aldo Moro, 2023. – С. 140.
2. Сардарова Ж. И., Жумашева Н. С. Инклюзивное и интегрированное обучение в Республике Казахстан // Научно-методический электронный журнал «Концепт». 2017. – Т. 35. – С. 113–116. – URL: <http://e-koncept.ru/2017/77119>
3. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 - 2025 годы
4. Интернет ресурс: <https://www.nur.kz/family/school/1715660-inkluzivnoe-obrazovanie-v-kazahstane-i-za-rubezom/>
5. Аппасова М.И., Чой С.В., Чагай С.М. и др. Частота и структура врожденных пороков развития у детей города Алматы. Сборник научных трудов «Наука о человеке. X конгресс молодых ученых и специалистов». - 2009. -1666 с.
6. Мовкебаева З.А., Денисова И.А., Оралканова И.А, Жакупова Д.С. Инклюзивное образование. Алматы, - 2014.- 200 с.
7. Королева Ю.А. Социально-психологическая компетентность и жизнеспособность лиц с отклонениями в развитии: факторный анализ // Специальное образование. - 2015. -№4. - С. 43-51.
8. Ералиева Х.С. Внедрение инклюзивного образования в Казахстане // Инновационные педагогические технологии: материалы IV междунар. науч. конф. (г. Казань, май 2016 г.). — Казань: Бук, 2016. — С. 26-28.
9. Жалмухамедова А.К., Ешпанова Д.Д. Инклюзивное образование в Казахстане: состояние, проблемы, перспективы // [Электронный ресурс] — Режим доступа : icie.ieml.ru
10. Королева Ю.А. Готовность педагога к работе с обучающимися с особыми образовательными потребностями как условие успешности инклюзивного процесса (на материале оренбургского региона// Вестник ТОГИРРО. – 2016. – №1. – С. 296-299.
11. Королева Ю.А. Отношение к инклюзивному образованию педагогов общеобразовательных организаций / Ю.А. Королева // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2016. – Т. 20. – С. 77–80.

South Kazakhstan Pedagogical University named after Ozbekali Zhanibekov

AKHMETOVA G.K., ISMANOVA R.ZH.

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN INCLUSIVE EDUCATION

(in three languages)

The textbook was submitted for printing by the decision of the educational-methodical council of the YKPU named after Ozbekali Zhanibekov from 21 February 2024 № 4.

Reviewers:

Maulenberdiyeva G. B. Candidate of Pedagogical Sciences
Miras University

Turmakhanova S. A. Candidate of Pedagogical Sciences, senior lecturer.
Uzbekali Zhanibekov SKPU.

Mamytbaeva Zh. A. PhD, senior lecturer
Uzbekali Zhanibekov SKPU

Akhmetova G. K., Ismanova R. Zh.
Pedagogical technologies in inclusive education. Textbook. - Shymkent: SKPU, 2024. - 448 p.

The textbook contains the necessary information about the basic concepts and ways of application of pedagogical technologies in inclusive education. The textbook is an auxiliary for the discipline 'Special pedagogical technologies in inclusive education'

The textbook is intended for undergraduate and graduate students of higher education institutions and teaching staff.

Quality education for individuals requiring special education.

Integration of children with special educational needs into the general educational process, socialization, development of intellectual abilities, adaptive learning.

One of the important issues in the development of children with disabilities is education. It is not only an opportunity to obtain a diploma and a profession, but also a solution to the problem of socialization for children with special needs. Inclusive education is being developed in Kazakhstan to address this.

Features of Inclusive Education and Its Implementation in Kazakhstan

According to the Constitution of the Republic of Kazakhstan (Article 30), all citizens of the country have the right to free secondary education in state institutions, as well as higher education on a competitive basis. However, until recently, children with disabilities could not attend regular educational institutions. They were sent to home-based education or specialized centers, which did not provide the necessary level of socialization and adaptation in society.

The issue began to improve with the development of inclusive education in Kazakhstan.

What does inclusive education entail?

Inclusive education (from the French "inklusif" — “including”) refers to the joint education of typical children and children with disabilities. Inclusive education implies equal rights and opportunities to meet the educational needs of all children, regardless of their health conditions.

Principles of inclusive education

Inclusive education is based on the following principles:

1. Every child is unique: each child is special.
2. Equality of rights: All children are equal in their rights, friendships, education, the right to attend clubs, concerts, and other activities, as well as opportunities for future social development.
3. Individual pace of development: Every child develops at their own pace, and this does not make them better or worse.
4. Relationships built on kindness: Interactions among children are based on kindness, responsiveness, and empathy.
5. Broadening horizons: Interactions among children broaden their worldview and develop academic intelligence.

Inclusion Must Become the Norm and a Humanistic Position of Society

This issue has been legally addressed. On June 26, 2021, President of the Republic of Kazakhstan Kassym-Jomart Tokayev signed the Law "On Amendments and Additions to Certain Legislative Acts of the Republic of Kazakhstan on Inclusive Education." The state is committed to creating conditions for children with special educational needs to receive education within the educational system, taking into account their individual developmental characteristics (paragraph 1-1 of Article 8). Special educational programs are being developed for children with disabilities. Preschool and secondary school organizations are required by law to admit all children residing in their service area, including children with special educational needs (paragraph 2 of Article 26).

Challenges to making inclusive education the norm

Unpreparedness of educators: Teachers may lack the psychological and professional readiness to work with these children.

Parental acceptance: parents of other students may find it difficult to accept the inclusion of special needs children in the same classes as their children.

Insufficient infrastructure: The material and technical base of kindergartens, schools, and other educational institutions may not be adequately prepared.

Parental concerns: Parents of children with disabilities may fear possible psychological discomfort and social ostracism (bullying, teasing) that their children might experience.

A specific regulatory framework has been developed at the state level in the Republic of Kazakhstan to establish the necessary conditions for including children with disabilities in the educational process. According to this framework, preschool and school organizations that educate children with both typical and atypical development are required to create appropriate conditions. These conditions include:

Barrier-free environment: Ensuring accessibility for all students.

Material and technical support: Providing the necessary equipment and resources.

Corrective and rehabilitation activities: Implementing programs and activities to support the development and rehabilitation of children with special needs.

Issues of inclusive education of students with disabilities in the Republic of Kazakhstan are devoted to the works of H.S.Yeralieva, D.D.Eshpanova, D.S.Zhakupova, A.K.Zhalmukhamedova, Z.A.Movkebayeva, I.A.Oralkanova and others. The relevance of the problems of inclusive education is increasing due to the increasing number of children with special educational needs, and in connection with the humanisation of education, which necessitates the need to provide conditions for improving the quality of life of persons with disabilities, and increase their vitality as a product of social interaction, human inclusion in social networks.

Prospects of inclusive education in Kazakhstan and world experience Inclusive education is a demand of modern life and an international standard. There are more than 160 thousand children with disabilities in Kazakhstan who need inclusive education. Only about 23 per cent of them participate in such an educational process. In order to keep up with the time, on the way of introduction of inclusive education Kazakhstan overcomes difficulties and tries to solve the arisen problems, including with the help of introduction of international experience: Following the example of foreign countries, in Kazakhstani schools the post of teacher-assistant - tutor is introduced. Teachers in Kazakhstan are being trained in the basics of adaptive sports, and together with French colleagues are developing special programmes to introduce adaptive sports into the school curriculum. The direction of education with the help of inclusive games, in which both ordinary and special children participate, is developing. Charitable organisations are opening inclusion support rooms where children are taught using the methodology of applied behaviour analysis. Prospects for the development of inclusive education in Kazakhstan: According to the State Programme for the Development of Education and Science of the Republic of Kazakhstan for 2020-2025, by 2025, 100% of schools, kindergartens and 70% of colleges and universities should create conditions for inclusive education. Inclusive education is a revolution in the consciousness of modern man and the choice of open democracies [3].

This situation is a reflection of the result of partial implementation of one of the tasks of the State Programme of Education Development of the Republic of Kazakhstan for 2020-2025: the development of inclusive education system, which involves the development of:

- modular programmes of integrated education of children with special educational needs;

- rules of integrated education of children with disabilities in the general education environment, definition of forms of integration for children with special educational needs (hereinafter referred to as SEN);

- rules for the organisation of distance education for children with disabilities.

In psycho-pedagogical and normative literature on inclusive education, different terms are often used. “Integration” and “inclusive education” are two terms that are often used interchangeably, as many teachers and schools consider them synonymous. However, the differences between these terms are quite significant. Integration implies the inclusion of children with SEN in the already established school life and school structure. The aim of these integration programmes is to “normalise children”s development”, or help them to fit into an existing learning model. Inclusive education differs from integration in that it considers all children, without exception, to be part of the mainstream education system from the outset. One of the aims of inclusive education is that any school should be prepared to accommodate children with SEN in the future. The main difference between an inclusive approach and an integrative approach is that inclusive education in mainstream schools changes the attitude towards disabled children and their parents. The ideology of education changes towards greater humanisation of the educational process and strengthening the educational orientation of education.

Inclusive education is a policy and process that enables all children to participate in all programmes. The difference in approach is to recognise that we are changing society to accommodate and adapt to people”s individual needs, not the other way around. The simple, physical inclusion of children with SEN in mainstream education is not inclusive education. H.S. Yeralieva, D.D. Eshpanova, Z.A. Movkebayeva and others note that in the case of inability of teachers to organise the educational process taking into account the individual needs of each child with disabilities, the possibility of full inclusion of these children in education is significantly reduced. As a consequence, their motivation for learning decreases, their academic results decrease, and their life prospects are limited.

If a teacher is unable to implement inclusive technologies, his professional and psychological unpreparedness to accept the idea of inclusive education, there will be no positive social inclusion of a child with disabilities in society and decent educational result.

Improvement of the system of modern education in the Republic presupposes training and retraining of teachers of the educational institution. When recruiting teachers who will interact with children with disabilities, it is necessary to pay special attention to the experience of teachers in this area, the level of professionalism, communication skills, stress resistance, desire for self-education and other personal characteristics that are extremely important for such work. But the most important thing is the desire to work with such children, based on tolerance, empathy and pedagogical optimism.

Special attention should be paid to the creation of an inclusive educational environment, which is formed by a unified team of teachers and specialists of different profiles. The implementation of inclusive education and its individual structural components is practically impossible without specialised psychological and pedagogical support.

The concept of inclusive education of the Republic of Kazakhstan provides for the use of different models and forms of integration depending on the type and capabilities of the educational organisation. This allows the fullest realisation of the advantage of joint education of children of different categories with SEN.

There are several forms and types of integrated education. Thus, full integration involves teaching a child with a particular developmental disability on an equal footing with children with conditionally normal development. Full integration can be effective only for those children whose level of psychophysical and speech development corresponds or approaches the age norm and for those who are psychologically ready for joint education with healthy peers.

Continuous but incomplete integration can be beneficial for both preschoolers and school-aged children with SEN. It can be effective for those school-age children whose level of mental development is slightly below the age norm, who need systematic and significant remedial help, but who are able to learn together and on an equal footing with their normally developing peers in a range of subject areas, and who are able to spend most of their extracurricular time with them. Partial integration is primarily for those who are able to master only a small part of the necessary skills and competences on an equal footing with their conventionally developing peers and spend only part of their extracurricular time with them. The meaning of partial integration is to expand the interactive space of children with disabilities, to enable them to interact with their normally developing peers.

In the case of temporary integration, all pupils of a special group or class, regardless of the level of development achieved, are brought together with peers with conditionally normal development at least twice a month for joint educational activities. The main purpose of temporary integration is to create conditions for acquiring the necessary experience of communication with peers with conditionally normal development, which is in fact a stage of preparation for a possible later more advanced form of integrated education.

The episodic model is aimed at special pre-school and school educational organisations, which are limited in their ability to carry out targeted work on the joint upbringing and education of their pupils with normally developing children.

The analysis of integration models allowed us to identify the following forms of integrated education for children with developmental disabilities:

1. combined, when a pupil with SEN is able to study in a class of healthy children, while receiving systematic assistance from a teacher-defectologist, speech therapist, educational psychologist;

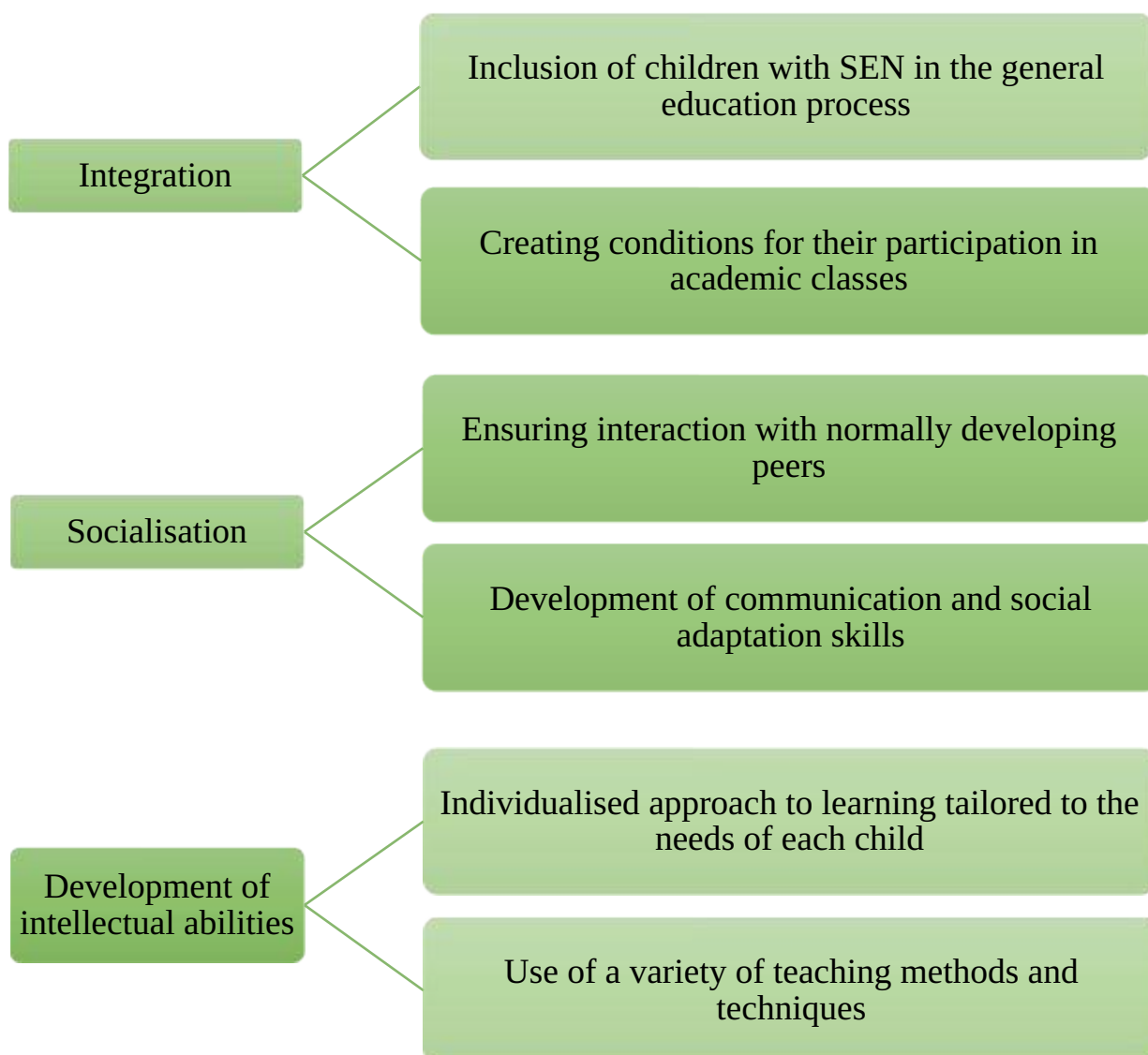
2. partial, when students with SEN are not able to master the educational programme on equal terms with healthy peers. In this case, they spend part of the day in special classes and part of the day in regular classes;

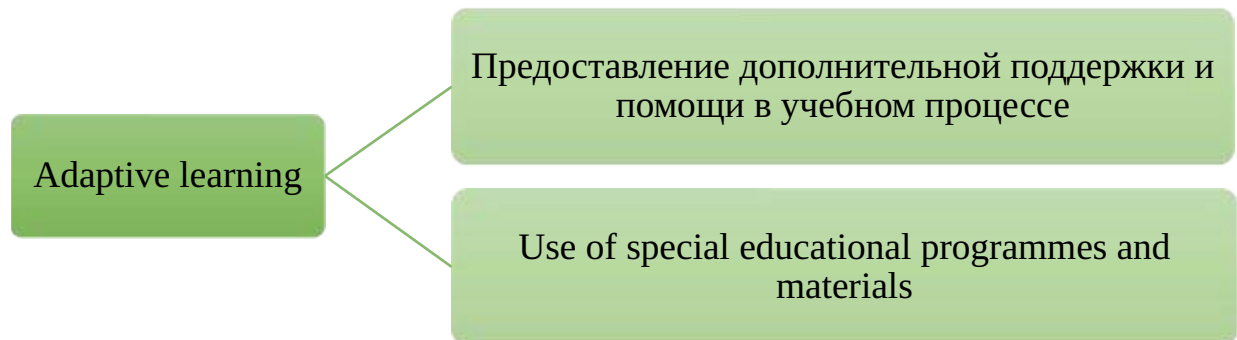
3. temporary, when children in special classes and pupils in regular classes are united at least twice a month for joint outings, holidays, competitions and separate educational activities;

4. full, when 1-2 children with SEN are integrated into regular kindergarten groups or classes. This is possible only if the level of psychophysical and speech development of a child with SEN corresponds to the age norm and if the child is psychologically ready for joint education with peers who have conditionally normal development. In this case, the educational institution provides psychological and pedagogical support for the child.

The success of inclusive education is ensured not only by the readiness of the school itself to implement this process, but also by the socio-psychological readiness of all subjects of the educational space. Both parents, teachers and normally developing peers need the attention of specialists: defectologists and educational psychologists. Summarising the above, it should be noted that today in the Republic of Kazakhstan the training of future teachers for inclusive education is of primary importance, as the teacher's activity in the conditions of inclusive education requires him/her to possess a wide range of strategies and methods of teaching, interaction with students with SEN.

A conceptual framework for the integration of children with special educational needs:

This scheme presents the main aspects of the integration of children with special educational needs and highlights the importance of different aspects such as inclusion, socialisation, intellectual development and adaptive learning.

1. What is inclusive education and how is it different from traditional education?
2. What are the main goals of inclusive education?
3. What role does inclusive education play in creating an inclusive society?
4. What are the principles on which inclusive education is based?
5. How should the learning process for children with SEN be adapted in inclusive education?
6. What is the role of teacher, parent and professional co-operation in implementing inclusive education?
7. How can these challenges be overcome?
8. What is the role of the teacher in inclusive education?
9. What support can professionals provide to a child with SEN in an inclusive education setting?

Special educational needs. A group of children with special educational needs.

The processes of development of inclusive education in Kazakhstan are dictated by the requirement of time and the priority of the state policy to ensure equal access to quality education and self-realisation of all citizens of the country. The policy of the Republic of Kazakhstan is aimed at ensuring the rights of all citizens to quality education regardless of their social, economic, cultural status. The fundamental aspects of inclusive policy are reflected in many state documents: the Constitution of the RK, the Laws of the RK “On Education”, “On the Rights of the Child”, “On the Rights of the Child, “On the Rights of the Child in the Republic of Kazakhstan”, “On social and medical-pedagogical correctional support of children with disabilities”, “Social Code of the Republic of Kazakhstan”, Social Code of the Republic of Kazakhstan, “On introducing amendments and additions to some legislative acts of the Republic of Kazakhstan on issues of inclusive education”, and others. In his Address to the people of Kazakhstan “Unity of the people and systemic

reforms - a solid basis for the prosperity of the country” the head of state K.K. Tokayev said: “Our education should be accessible and inclusive”. In the National Development Plan of the Republic of Kazakhstan until 2025 among the national priorities the task of ensuring access and equality in education is highlighted: “...Fundamental changes for Kazakhstan by 2025: from gaps in the quality of education related to place of residence and social status to equalisation of access to quality education. Conditions for inclusive education will be created in all educational organisations”. In this regard, the National Project “Quality Education “Educated Nation” outlines the task to provide schools with comfortable, safe and modern educational environment. On the basis of the law of the Republic of Kazakhstan from 26 June 2021 “On making amendments and additions to some legislative acts of the Republic of Kazakhstan on issues of inclusive education” amendments were made to the law “On Education” in terms of the definition of “inclusive education - a process that provides equal access to education for all students, taking into account special educational needs and individual capabilities”, a new definition of the concept of “psychological and pedagogical support” was introduced. According to this law such functions of educational organizations concerning the implementation of inclusive practice are defined as “educational organizations for the education of persons (children) with special educational needs adapt educational programs in accordance with individual development features and potential capabilities of students and pupils”, “the head of the educational organization in the order established by the laws of the Republic of Kazakhstan is responsible for violation of the standard rules of admission to training in the organization”. The policy of inclusion declares the need to change society and its institutions in such a way that they favour the inclusion of any person in society. The introduction of the concept of inclusive education by the Salamanca Declaration expresses not only the recognition of the heterogeneity of society and its culture, but also a change in society’s attitude to this diversity - awareness of its value, awareness of the value of differences between people [10]. In order to implement the state inclusive policy in the country there is a need to train teachers with a new conceptual thinking, who understand the essence of the ongoing socio-pedagogical processes, oriented to work with different children with different educational needs, who have teamwork skills and all the skills of a wide range of skills that need to be developed in their wards. In order to fulfil the state objectives in the sphere of education, it is necessary to address a set of issues related to the issues of inclusive policy development, creation of inclusive culture, development of inclusive practices.

Special educational needs (SEN) are the individual educational requirements that some students have because of their physical, mental, social or emotional characteristics. These needs may be temporary or permanent and may require adaptations in teaching methods and organisation.

Identifying special educational needs:

Special education needs are related to the fact that some children have learning difficulties that require special approaches and resources. These children may have various developmental disabilities such as dyslexia, autism, developmental delay, behavioural disorders and others.

Group of children with special educational needs:

The group of children with special educational needs includes pupils with different types of impairment as well as those who may have learning difficulties for a variety of reasons not necessarily related to developmental disabilities. These may include children with general developmental disorders, social orphans, children who have experienced trauma and others.

Characteristics of special education needs:

-Mental characteristics: Children with intellectual disabilities may require individualised learning programmes as well as specialist support to develop cognitive skills.

-Physical disabilities: Children with physical disabilities may require adapted learning environments, accessible facilities and technology.

-Emotional and behavioural characteristics: Children with emotional and behavioural problems may require support from psychologists, special programmes to develop social skills, etc.

-Sensory characteristics: Children with hearing or visual impairments may require special technological aids and teaching methods.

SEN itself has many interpretations and classifications. Special educational needs are categorised into physical and social aspects.

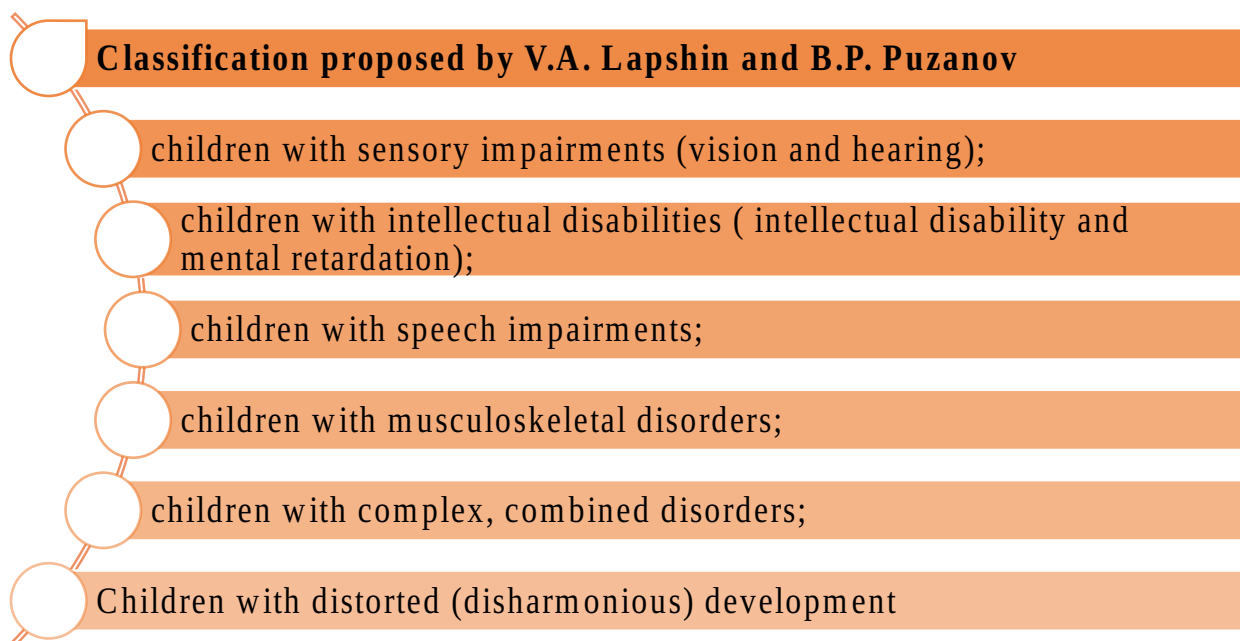
According to the RSU, “National Scientific and Practical Centre for the Development of Special and Inclusive Education” we are currently seeing an expansion of the category of children included in the integration process. Previously, these were mainly children who faced difficulties in learning due to health problems. Now they are joined by children who have difficulties for other reasons, such as social, economic and others. These include repatriate children, migrant children and gifted children.

A significant number of activities are carried out in the education system to support these different categories of children. Special attention is paid to children with disabilities. We are actively working on their education and support, for which a special system of educational organisations has been created. Psychological, medical and pedagogical counselling plays an important role, which helps to identify and assess the needs of these children.”

There are many different classifications of special educational needs based on health impairments.

T.V. Egorova gives a more generalised classification, which is based on the grouping of the above categories of disorders in accordance with the localisation of the disorder in one or another system of the organism:

<p>bodily (somatic) disorders (musculoskeletal system, chronic diseases);</p>	<p>brain disorders (mental retardation, movement disorders, mental and speech disorders)</p>	<p>sensory impairments (hearing, vision);</p>
---	--	---

Classification proposed by V.V. Lebedinsky
Mental underdevelopment, of which mental retardation is a typical model.
Delayed development is a polyform group represented by various variants of infantilism, school skills disorders, deficiency of higher cortical functions, etc.
Damaged mental development describes cases in which a child has had a fairly long period of normal development disrupted by illness (primarily of the central nervous system) or trauma.
Deficient development represents variants of psychophysical development in the context of profound visual, hearing and musculoskeletal impairments.
Distorted development is a combination of underdevelopment, delayed and damaged development.
Dysharmonic development - disorders in the formation of personality. A typical model of this type of dezontogenesis can be various forms of psychopathies

The range of differences in the development of children with SEN is extremely wide: from children with almost normal development, experiencing temporary and relatively easily correctable difficulties, to children with irreversible severe damage to the central nervous system. From a child who is able, with special support, to learn on an equal footing with normally developing peers to children who need an individual education programme adapted to their abilities. Such a pronounced range of differences can be observed not only in the SEN group as a whole, but also in each category of children within it.

The main idea of inclusive education is the statement that quality education and successful adaptation in modern society are quite accessible for children with disabilities. For this purpose, such children should interact as much as possible with their peers.

According to the Order of the Minister of Education and Science of the Republic of Kazakhstan dated 12 January 2022 No. 4. Registered with the Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan on 24 January 2022, No. 26618 assessment, special educational needs, depending on the causes of learning difficulties, two groups of children with special educational needs are distinguished.

Depending on the causes of learning difficulties, the first group includes children with difficulties in mastering certain learning skills due to insufficient mental functions (mental efficiency, perception, attention, memory), as well as children with disabilities:

1) hearing impairments (deaf and hard of hearing with an average hearing loss in the speech area of 40 to 80 decibels, including children after cochlear implantation) with general speech deficiency of 1-3 level;

2) visual impairments (blind persons - with complete absence of visual sensations, with light perception or residual vision up to 0.04 in the better seeing eye with correction by glasses, and visually impaired persons - with visual acuity from 0.05 to 0.4 in the better seeing eye with correction by glasses);

3) intellectual disabilities (mental retardation);

4) mental retardation;

5) speech disorders (with general underdevelopment of speech of 1-3 level, phonetic-phonemic underdevelopment of speech, rhinolalia, dysarthria, severe stuttering, written speech disorders (dyslexia, dysgraphia);

6) disorders of the musculoskeletal apparatus;

7) emotional-volitional disorders (disorders of communication and social interaction (autism), behavioural disorders and difficulties);

8) with complex (combined) disorders.

Depending on the causes of learning difficulties, the second group includes children without mental and physical developmental disorders, whose special educational needs are caused by socio-psychological and social factors that hinder their inclusion in the educational process:

1) with microsocial and pedagogical neglect, brought up in families from the categories of socially vulnerable strata of the population;

2) children experiencing difficulties in adapting to the local society (refugees, migrants, repatriants);

3) children with disabilities.

Each group, each subgroup by impairment has its own specifics and peculiarities in education.

Hearing disorders can have different causes and degrees of severity. They can be caused by congenital defects such as genetic abnormalities or internal damage to the ear, as well as acquired conditions such as infections, trauma or prolonged exposure to noise. It is important to note that hearing impairments can be temporary or permanent.

Symptoms of hearing loss can vary depending on its cause and severity. They may include partial or total hearing loss, tinnitus or ringing in the ears, and difficulty hearing speech or distinguishing between sounds.

According to the results of studies conducted by European scientists, from 4 to 6% of the world's population suffers from hearing impairment of varying severity, which is more than 250 million people.

When diagnosing a child's hearing disorders, parents can resort to the help of specialists and jointly, depending on the degree of the violation, choose one or another method of rehabilitation: early auditory training, cochlear implantation, integrated training, training in communication methods, sign language training, bilingual teaching method.

Approximately 4% of them have mild bilateral or unilateral hearing loss, and 0.1% of the population has a severe form of hearing loss or deafness. Deafness, like hearing loss, can be both congenital and acquired.

Students with various hearing impairments, as well as all other categories of children with SEN, can be educated under basic educational programmes of general education, provided that they are fully included in the general education system (inclusion) or have some practical experience of learning together with students with the same impairments, as well as full-fledged education under general education programmes. At the same time, children with hearing impairments have individual differences, having different levels of preparation and mastery of universal learning actions, as well as personal and educational competences defined by the general education standard.

Categories of children with hearing impairment used for inclusive education purposes

children with hearing impairments, who successfully enough master educational programmes of study and can achieve the planned results in mastering basic competences in full compliance with the GCSE in the system of inclusive education under the condition of their full and complete psychological and pedagogical support;

children with hearing impairment, who successfully master the adapted basic educational programmes of school stages in conditions of their joint education with peers with similar disabilities, have a sufficient level of formation of personal and educational competences and also positive experience of communication with normally developing peers, this just

allows to teach these children in conditions of inclusive education;

children with hearing impairments who are able to master adapted mainstream educational programmes and who have different levels of personal competencies for their participation in an inclusive education programme. However, their experience of socialising with healthy peers is limited.

The education of children with hearing impairments in general education organisations requires the creation of an appropriate educational environment, which implies constant monitoring of children and accurate identification of their special educational needs.

The following educational needs are the most important for the inclusion of children with hearing impairment in the process of inclusive education:

- perception of oral speech in various acoustic conditions;
- understanding of oral and written speech and correct understanding of the actions of the interlocutors in certain situations of interpersonal interaction;
- compilation of all speech utterances, in accordance with certain topics and current situations of interpersonal communication;
- accumulation and also application of one's own life experience in the process of interpersonal communication and learning;
- formation of stable friendships with normally hearing peers.

Teaching children with hearing impairment in an inclusive environment is an important and complex task that requires special attention to the individual needs of each child. Educating children with hearing impairment in an inclusive environment can be a challenge, but with the right approach and facilitation by all educational stakeholders, it can be a source of enrichment for all participants and promote inclusion and diversity in education.

According to the World Health Organisation, 19 million children under the age of 15 have a visual impairment.

Of these, 12 million children have visual impairments that are easily diagnosed and corrected.

For the 1.4 million children who have irreversible blindness for the rest of their lives, visual rehabilitation interventions are needed for their full psychological and personal development.

When teaching children with visual impairment, special attention should be paid to the development of handouts, the text of which should not be too complicated. The font size should be selected according to visual acuity

The ratio of visual acuity and the recommended font height

Visual acuity	Font height
0,05–0,08	13 MM
0,09–0,1	7,5 MM
0,2 & higher	5,6 MM

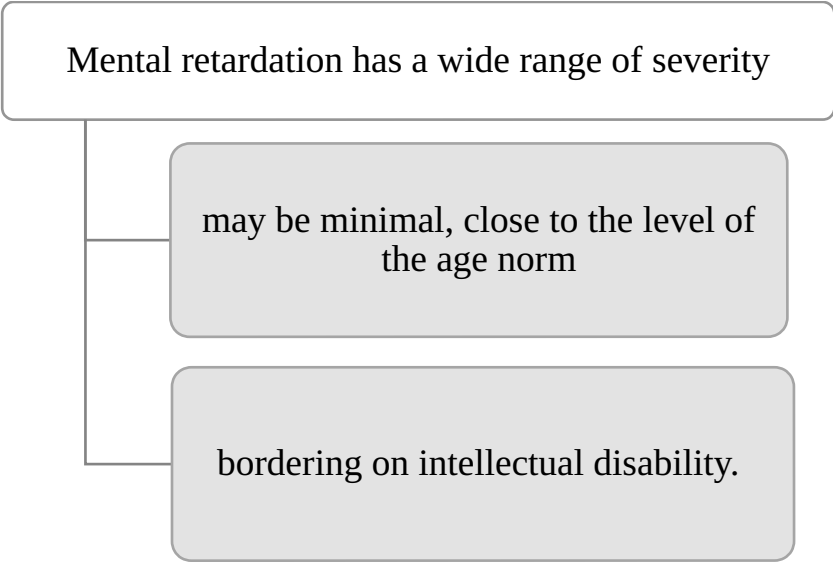
During the lesson, it is important for the teacher to take into account the patterns of the dynamics of the mental performance of visually impaired students:

- introduction to the lesson – 3-5 minutes;
- the most intensive work – 10-15 minutes;
- physical training, rest – 5 minutes;
- effective work – 5-10 minutes;
- reduced performance – 10 minutes.

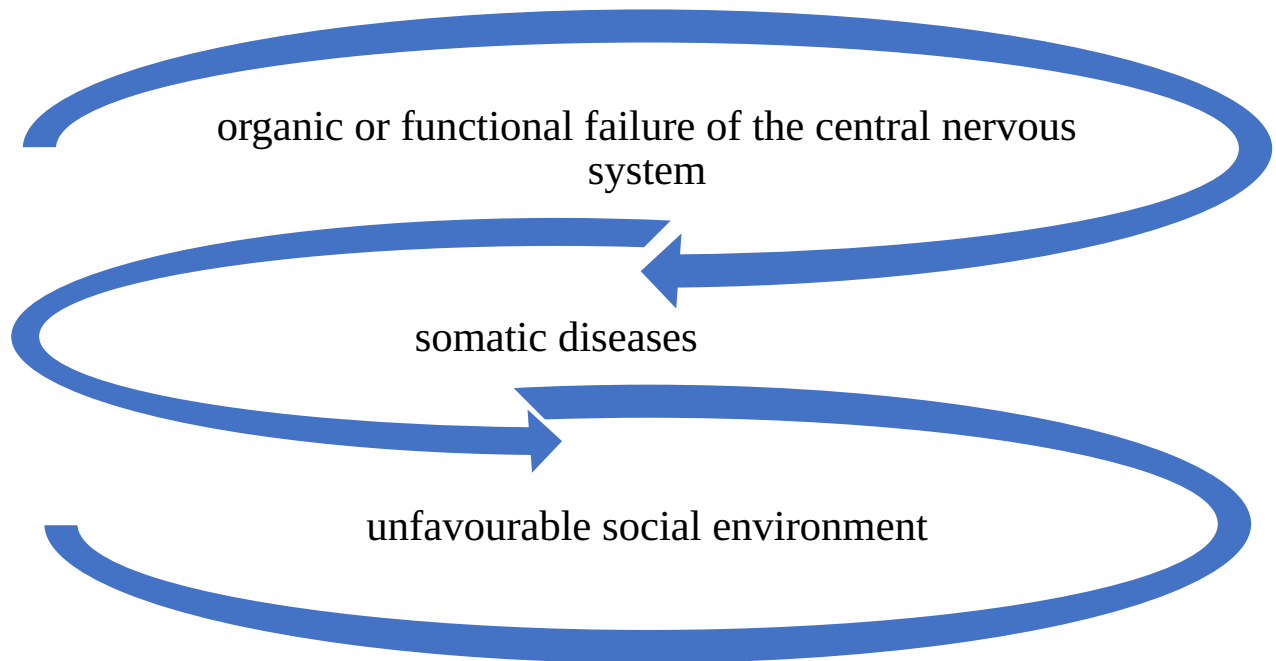
Compliance with the dosage of visual load can be achieved by timely changing the types of activities: switching from visual work to other types of activities (listening, tactile activity, movement), including several analyzers in the work, conducting special exercises for the eyes.

Teaching visually impaired children in an inclusive environment requires a combination of specialised teaching methods, an accessible environment and the cooperation of all participants in the educational process. With the right approach, this can contribute to the successful learning and inclusion of children with visual impairment in society.

Students with mental retardation are the largest group of children with SEN.

Causes of mental retardation may include

The formation of cognitive activity in the majority of students with mental retardation is slow. The reason is insufficient formation of higher mental functions due to specific disorders of psychological development. The majority of pupils with mental retardation have low learning motivation, reduced memory and attention. As a result, this group of pupils has difficulties in forming school skills, speech and writing. Against the background of these developmental disorders, many students in this group experience significant difficulties in mastering educational programmes due to insufficient development of cognitive abilities.

The following disorders are often observed in students with mental retardation and mild intellectual disabilities.

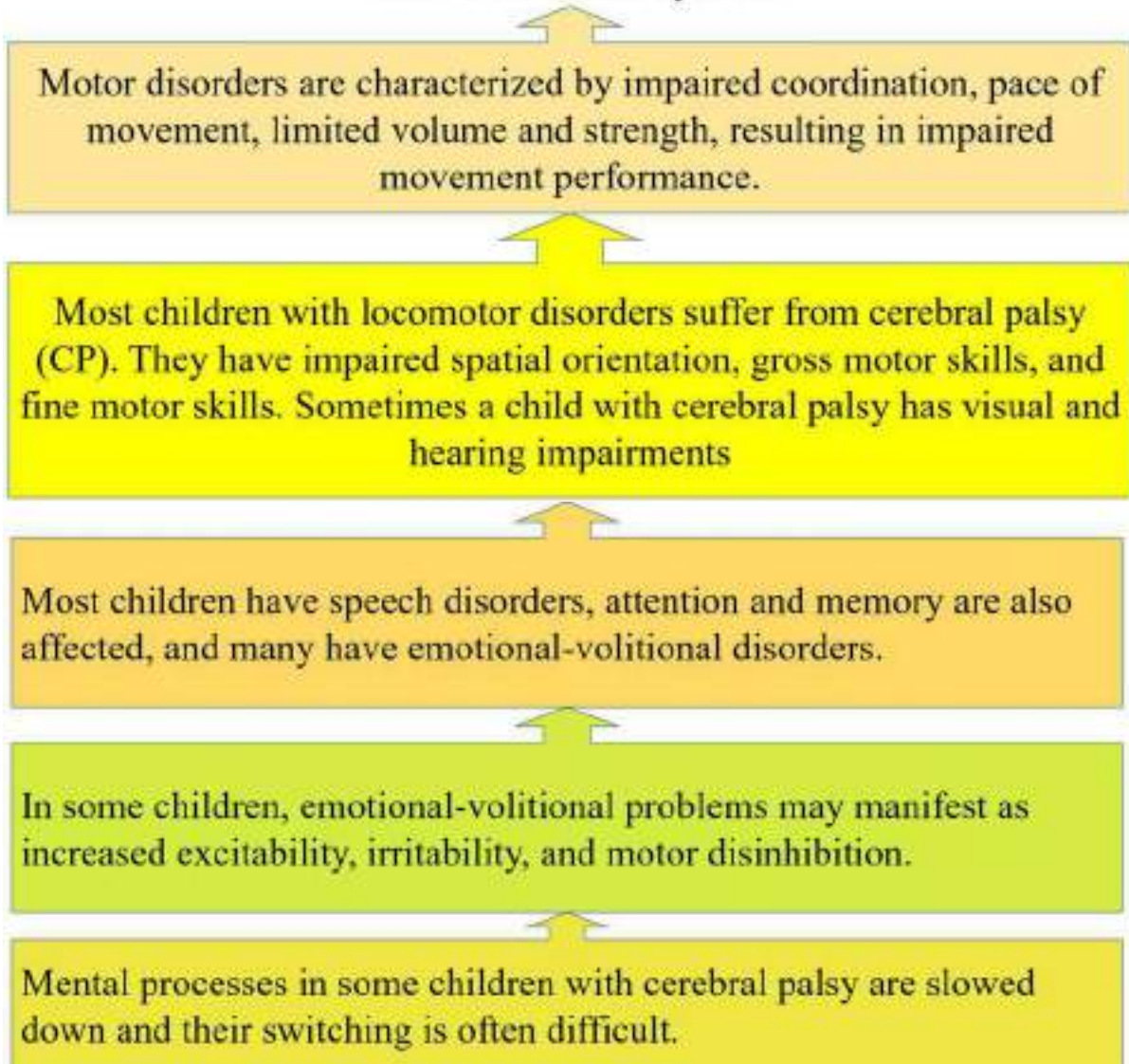
impaired speech and fine manual motor skills

Students with mental retardation and mild intellectual disabilities often have the following disorders.

visual perception and spatial orientation

mental efficiency and emotional sphere

The category of children with disorders of the musculoskeletal system

Motor disorders, speech problems and mental retardation are usually combined in cerebral palsy (CP). It is important to note that the severity of motor impairment does not always correlate with the level of impairment in other functions. For example, children with severe motor problems may have mild mental retardation, while those with residual effects of cerebral palsy may have severe mental retardation.

In cerebral palsy, movement disorders manifest as upper and lower extremity impairments, including altered muscle tone, abnormal reflexes, the presence of involuntary movements, instability of balance and coordination, and fine motor impairments. The severity of these impairments can vary greatly, from children unable even to maintain a sitting position to those who can only move around with special devices such as pushchairs or crutches. Some children have a defective gait and some require orthopaedic assistive devices. Also, many children have to use a non-dominant hand to perform tasks, which hinders their ability to perform self-care and writing skills. Most children have underdeveloped finger movements.

Intellectual impairment in cerebral palsy is most often manifested in the syndrome of organic mental retardation. This mental retardation is regarded as a “primary” disorder

associated with the peculiarities of the disease, with possible postnatal delay and non-synchronisation of brain development. Therefore, it is conventionally called “organic mental retardation”.

When organising inclusive education and the inclusion of a child with a locomotor disorder in a general education group, constant psychological, medical and pedagogical support is necessary, which is defined in his individual rehabilitation programme.

In addition, due to a number of pronounced specific features of children with locomotor disorders, they also have special (specific) educational needs.

A barrier-free architectural and planning environment should be created for such children. It is necessary to carry out complex correctional and developmental impact aimed at the development of all disturbed functions: speech, emotional-volitional sphere, mental development, hand motor skills, sensory sphere and others.

During the whole period of inclusive education, the recommendations specified in the individual rehabilitation programme must be followed.

Children with speech disorders may have various types of general underdevelopment of speech (from moderate to severe), phonetic-phonemic disorders, rhinolalia, dysarthria, severe stuttering, as well as writing disorders such as dyslexia and dysgraphia.

Teaching children with speech disorders

General recommendations:

- It is important to start remedial work as early as possible. The earlier a diagnosis is made and remedial work begins, the better the child's chances of successfully overcoming the speech disorder.

- The approach to teaching should be individualised. Each child has his or her own peculiarities of speech impairment, so it is necessary to develop an individual training programme.

- All parts of the speech system should be involved in the learning process. This means that it is necessary to work on sound pronunciation, vocabulary, grammatical structure of speech, coherent speech, as well as on cognitive functions that affect speech (attention, memory, thinking).

- Classes should be playful and interesting for the child. Only in this way will the child actively participate in the learning process and achieve results.

- It is important to co-operate with the speech therapist, parents and other specialists who work with the child. Joint work will create a unified system of corrective action and achieve maximum effect.

Teaching children with speech impairment (level 1-3):

- At the first level of SEND, the work of a speech therapist is aimed at the formation of speech sounds and syllabic pronunciation in the child.

- At the second level of SEND, the speech therapist works on the formation of the syllabic structure of words, as well as on the development of vocabulary and grammatical structure of speech.

- At the third level, the speech therapist works on the formation of coherent speech, as well as on the improvement of pronunciation and grammatical structure of speech.

Teaching children with FTNR:

- With FFND the speech therapist works on the distinction and correct pronunciation of phonemes that cause difficulties for the child.

- Various methods are used in the work: articulation exercises, speech therapy massage, games for the development of phonemic hearing, exercises on sound pronunciation.

Teaching children with rhinolalia:

- In rhinolalia, the speech therapist works on the elimination of nasality of the voice.

- Various methods are used in the work: breathing exercises, articulation exercises, speech therapy massage, exercises for the development of speech hearing.

Teaching children with dysarthria:

- In dysarthria, the speech therapist works on improving the work of the articulation apparatus.

- Various methods are used: articulation exercises, speech massage, electrical stimulation of the muscles of the articulatory apparatus, exercises to develop co-ordination of movements.

Teaching children with stuttering:

- In stuttering, the speech therapist works to eliminate stuttering and its manifestations.

- Various methods are used: breathing exercises, articulation exercises, psychotherapy, medication (as prescribed by a doctor).

Teaching children with written speech disorders (dyslexia and dysgraphia):

- In the case of dyslexia and dysgraphia, the speech therapist works on the formation of correct reading and writing.

- Various methods are used in the work: exercises for the development of phonemic hearing, sound analysis and synthesis of words, exercises for the formation of visual-spatial functions, exercises for the development of writing.

Important:

- It is necessary to regularly attend classes with a speech therapist. The more often the child will be engaged, the faster he or she will achieve results.

- Parents should do homework with the child, which is recommended by the speech therapist.

- It is important to create a favourable speech environment for the child. This means that you need to talk to him a lot, read books to him, play games that develop speech.

Children with complex or co-occurring disorders often experience a combination of different types of disorders. This may include a combination of motor problems, speech impairments, and mental or cognitive impairments. For example, some children may have cerebral palsy with speech impairment and additional learning or behavioural difficulties at the same time. Such complex impairments require an individualised and multi-sitem approach to assessment and rehabilitation to effectively manage their needs and improve their quality of life.

Children with complex (co-occurring) developmental disorders (CDD) have two or more significant psychophysical impairments that may lead to developmental abnormalities.

These include:

Mentally retarded deaf: children with intellectual and hearing impairments.

Hearing impaired with mental retardation (MRD): children with hearing impairments and mental development rates below the age norm.

Deaf-blind children: children with visual and hearing impairments.

Children with other combinations: e.g. visual and speech impairment, motor impairment and intellectual disability.

The complexity of the impairment in children in this category lies in the interaction of the individual impairments.

The impact of one impairment intensifies the impact of another. Additional difficulties appear that are not found in each of them separately.

Example: a child with mental retardation and visual impairment will have more learning problems than a child with one of these impairments.

How to determine whether a child belongs to the category of complex disorders?

For this purpose, a complex psychological and pedagogical diagnosis is carried out by specialists:

- Psychologists.
- Defectologists.
- Ophthalmologists.
- Surdologists.

Other specialists may be involved depending on the individual characteristics of the child.

How is help for children with complex disabilities provided?

The approach to helping such children should be individualised and complex.

It includes:

Special education: in specialised educational institutions or in inclusive settings.

Correctional assistance: speech therapy, defectology, psychological assistance.

Medical care: depending on comorbidities.

Social assistance: support for the child's family.

It is important to create an environment for a child with complex disabilities in which he/she will feel comfortable and safe.

Parents need to:

Co-operate with specialists.

Create conditions to maximise the development of the child's abilities.

Provide him/her with emotional support.

In this regard, it can be concluded that the education of children with complex disabilities in a mainstream school will be difficult for both the child and the teaching staff of the educational institution.

1. Which children are included in the first group of learning difficulties according to cause, and what are their main difficulties in learning skills?
2. What types of hearing impairments are included in this group, and what are the characteristics of each?
3. Which visual impairments are taken into account when determining whether they belong to the first group of learning difficulties? How can they affect the learning process?
4. What types of speech impairments are included in the first group of learning difficulties and what learning problems can they cause?
5. What types of mobility impairments are included in group 1 learning difficulties? How might they affect academic performance?
6. What emotional and volitional disorders are considered in the context of the first group of learning difficulties, and how might they affect the child's learning and social interaction?
7. What features characterize children with complex impairments in the context of learning difficulties? What individualized approaches can be effective in working with them?

Pedagogical technologies for inclusive education. Educational technologies for inclusion.

Inclusive education is a system of education that ensures accessibility of quality education to all children, regardless of their abilities and developmental features. In the conditions of inclusive education, children with disabilities are educated together with their peers who do not have such limitations.

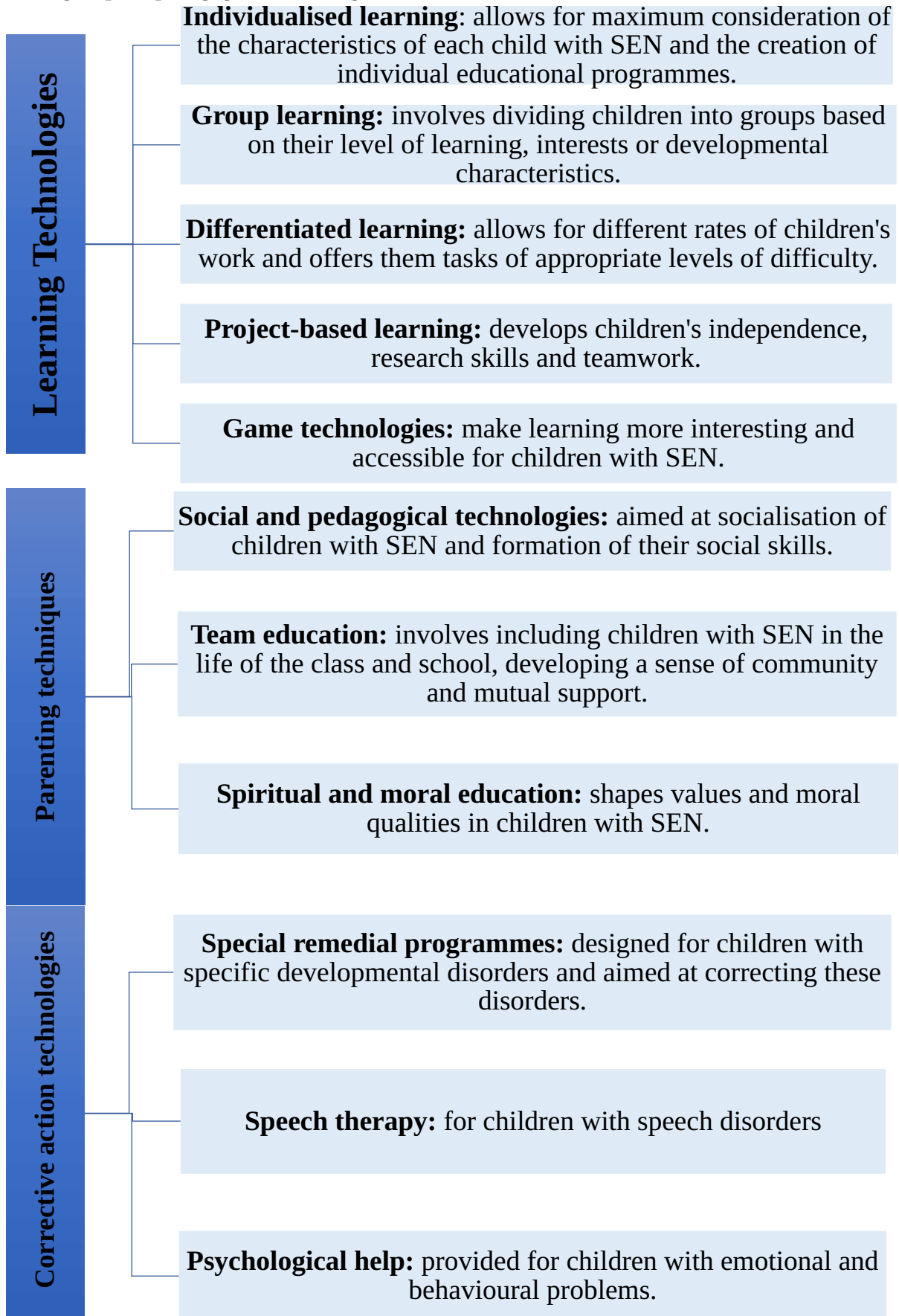
For successful implementation of inclusive education it is necessary to use various pedagogical technologies.

1. The concept and classification of pedagogical technologies of inclusive education

Pedagogical technology is a system of consistent actions of a teacher aimed at achieving educational goals using certain methods, means and organisational forms of education.

By didactic objective	learning technologies;
	educational technologies;
	management technologies.
Leading component	information and communication technologies;
	game technologies;
	project activity technologies;
	problem-based learning technologies;
	health saving technologies.
Level of application:	general pedagogical technologies;
	subject technologies;
	teaching methods.

Main groups of pedagogical technologies for inclusive education

Technologies for creating an inclusive environment

Creating an inclusive environment is a set of activities aimed at ensuring equal access to education for all children, regardless of their abilities and developmental characteristics.

The main components of an inclusive environment:

Physical accessibility:

- Absence of architectural barriers (ramps, lifts, handrails).
- Accessible environment in classrooms, canteens, libraries, toilets.
- Availability of adapted equipment (special furniture, teaching materials).

Information accessibility:

- Provision of information in accessible formats (Braille, sign language interpretation).
- Use of adapted educational materials.
- Ensuring accessibility to information systems.

Social and psychological accessibility:

- Favorable psychological climate in the school.
- Formation of inclusive culture.
- Training of teaching staff to work with children with SEN.
- Interaction with parents of children with SEN.

Technologies for creating an inclusive environment:

Universal design: designing the environment so that it is as accessible as possible to all people, regardless of their abilities.

Adaptive technology: the use of specific technologies to make education accessible to children with SEN (e.g. e-books, screen readers).

Inclusive education: teaching children with SEN in mainstream schools together with their peers.

Social inclusion: creating conditions for children with SEN to participate fully in all aspects of society.

In today's world, education is becoming more and more inclusive, striving to ensure that all children, regardless of their abilities, have access to quality education. Educational technology plays a key role in this process by providing tools and resources to support learners with special educational needs (SEN).

Inclusive education technology is a wide range of tools, products and services to support learners with SEN in their learning.

Examples of inclusive educational technologies:

Assistive technologies: software, devices and other tools that help students with SEN to overcome limitations and participate in the learning process.

Universal Design for Learning: an approach to designing learning materials and learning environments that makes them accessible to all learners, regardless of ability.

Data-driven learning: using learner data to personalize learning and support their individual needs.

Artificial Intelligence (AI): using AI to create personalised learning experiences, provide feedback and support learners.

Online learning: Using online platforms and resources to provide students with SEN with access to education, regardless of their location.

Benefits of using inclusive education technologies:

Increased accessibility: inclusive technologies can make education accessible to all learners, regardless of ability.

Improved learning achievement: research has shown that the use of inclusive technology can lead to improved learning outcomes for learners with SEN.

Increased motivation: inclusive technology can make learning more motivating and engaging for learners with SEN.

Increased social inclusion: inclusive technology can help students with SEN to feel more included in the school community.

Inclusive education technology is a powerful tool that can help students with SEN to succeed in their studies.

Inclusive education means creating an environment in which every learner, regardless of their individual characteristics and specific needs, has the opportunity to receive a quality education. One of the important tools to ensure inclusion is educational technology. Let us look at what technologies exist and how they contribute to the creation of an inclusive educational environment.

Before looking at specific technologies, it is important to understand the basic principles of inclusive education:

The principle of equal opportunities: every student has the right to education without any discriminatory barriers.

The principle of individualisation of learning: the learning process should be adapted to the individual needs of each learner.

The principle of co-operation: students, teachers, parents and professionals actively co-operate in the educational process in order to maximise support.

The first step towards inclusive education is to ensure that the educational environment is accessible to all students.

Technology plays a key role in this process:

Adaptive device technologies: devices such as touch screens, voice recorders, specialised keyboards and mice enable students with disabilities to interact effectively with educational content.

Audio and video recording technologies: recordings of lectures and lessons allow students with hearing or visual impairments to receive information in an accessible manner.

Reading and writing technologies: Read-aloud and speech recognition software helps students with dyslexia or other reading and writing difficulties to cope with academic tasks.

Technologies for differentiating instruction

Differentiation of instruction is the adaptation of learning material and teaching methods to meet the individual needs of each student. Modern educational technologies offer a number of tools for realising this principle:

- Educational platforms with the ability to create individualised learning plans and assignments for each student.

- Interactive learning games and applications that allow students of different backgrounds to learn in a way that is comfortable for them.

- Webinars and online courses with flexible scheduling and access to recordings, allowing learners with different life circumstances (e.g. limited mobility) to access education without barriers.

Technology to support communication and socialisation

Socialisation is an important aspect of education, especially for students with autism or other social interaction disorders. Technology can be a powerful tool to support communication and socialisation:

Specialised programmes to develop communication skills, including virtual assistants and game applications to practice communication.

Virtual classrooms and online forums where students can communicate and collaborate outside the classroom.

Video conferencing and social media to organise virtual meetings and events to promote friendship and interaction among students.

Educational technology plays a huge role in creating an inclusive educational environment where every student has the opportunity to develop and succeed. However, it is important to remember that technology is only a tool, and that realising the principles of inclusion also requires the understanding and support of the education community as a whole.

1. What basic principles of inclusive education are important to consider when choosing pedagogical technologies?
2. What technologies can be used to ensure accessibility of the educational environment for students with different types of disabilities?
3. What individualised approaches to learning can be implemented with the help of modern educational technologies?
4. What opportunities do educational platforms provide for adapting educational material to individual learner needs?
5. What role do game technologies play in creating an inclusive educational environment and what examples can be given?
6. What technologies support the development of communication skills and socialisation for learners with social interaction disorders?
7. How can virtual tools be used to organise inclusive lessons and activities?
8. How can learning technologies support the development of self-regulation and autonomy skills in learners?

Innovative technologies in inclusive education

In today's world, developing technologies are becoming an integral part of the educational process, especially in the context of inclusive education. The use of innovative pedagogical technologies not only enriches the learning process, but also opens up new opportunities for all students, regardless of their individual characteristics and needs.

Learning through virtual and augmented reality: Virtual and augmented reality offer learners the opportunity to immerse themselves in interactive learning environments that are tailored to their individual needs. For example, virtual field trips help students with disabilities to visit places that are difficult for them to reach in the real world.

V&D technology opens up new opportunities for learning for children with SEN, making it more accessible, engaging and effective.

- Benefits:

- - Individualisation: Virtual environments can be adapted to the individual needs of each pupil, taking into account their learning pace, characteristics and interests.
- - Immersion: VR/DoRs create an immersive experience, allowing children to “dive in” to the material they are learning, which increases their motivation and engagement.
- - Interactivity: Students can interact with virtual objects and characters to enhance learning and practice skills.
- - Accessibility: VR/DoD technologies can make education accessible to children with mobility, vision, hearing, or other cognitive disabilities.

- Examples of use:

- - Learning history: Children can take virtual tours of historical sites and events, interacting with exhibits and characters.
- - Language learning: Virtual environments allow them to practice speaking with native speakers in a variety of situations.
- - Social Skills Development: Children with autism or other social skills disorders can practice interacting with people in a safe and supervised virtual environment.
- - Vocational training: Virtual simulations can be used to prepare children to work in different industries, such as medicine or the service sector.

- The content and software should be carefully selected, taking into account the age, characteristics and needs of the children.

- It is important to ensure that a qualified professional accompanies them while they are using VR/DoD technologies.

- Time spent by children in virtual environments should be monitored and breaks should be provided.

VR/DD technologies can be a valuable tool for teaching children with SEN, helping them to reach their full potential.

Game technologies and gamification: Game-based approaches to learning are becoming increasingly popular in inclusive education. These technologies motivate learners, individualise learning and promote the development of a variety of skills, including social and communication skills.

Several key aspects related to the use of game elements in the educational process are highlighted:

1. Motivation and engagement: gamification helps to increase student motivation and engagement in the learning process. Elements of games, such as rewards for achievements, encourage learners to actively participate and complete tasks.

2. Skills development: through gamification, children have the opportunity to develop different skills adapted to their individual needs. This contributes to more effective learning and development in children with SEN.

3. Improving self-esteem: Using game elements, rewards and recognition of successes helps children with SEN to improve their self-esteem and confidence. This is important for successful learning and development.

4. Risks and limitations: despite the benefits of gamification, the risks associated with its implementation need to be considered. It is important to balance the positive aspects with possible negative consequences.

5 Elements of gamification: also mentions various elements of gamification such as process maps, countdowns, deadlines, participation rewards. These elements help in structuring the learning process and motivating the learners.

Gamification is a promising tool in the education of children with SEN, contributing to their successful learning, skills development and self-esteem. However, it is important to consider both the benefits and risks of this approach for effective implementation in pedagogical practice.

Using Artificial Intelligence (AI): Artificial intelligence technologies enable the creation of personalised learning platforms and adaptive learning materials. Machine learning algorithms analyse learning data and offer recommendations to optimise the learning process.

Artificial Intelligence (AI) opens up new opportunities to make education for children with SEN more effective and accessible.

Benefits of using AI:

- **Personalisation of learning:** AI systems can analyse data about the student, their learning style, strengths and weaknesses and tailor the learning experience to their individual needs.

- **Content personalisation:** AI can generate learning materials, tasks and exercises that are appropriate to each child's learning level and interests.

- **Social skills development:** Children with autism or other social skills impairments can practice interacting with virtual characters in a safe environment.

- **Progress assessment:** AI systems can automatically track each student's progress, identify difficulties and recommend additional support.

- **Education accessibility:** AI technologies can make education accessible to children with disabilities, visual, hearing or other impairments.

Examples of AI Uses:

- **Speech recognition system:** Children with speech impairments can use AI to communicate with a computer using voice commands.

- **Literacy programmes:** AI can help children with dyslexia learn to read and write.

- **Virtual assistants:** Children with autism can use virtual assistants to develop social skills and increase independence.

- **Adaptive learning games:** AI can create engaging games to help children learn new knowledge and skills.

AI systems and software need to be carefully selected, taking into account the age, characteristics and needs of children. It is important to ensure that a qualified professional

accompanies them while they are using AI technology. Time spent by children in virtual environments should be monitored and breaks should be taken.

AI can be a valuable learning tool for children with SEN, helping them to reach their full potential.

Cloud technologies and online collaborative learning: Cloud platforms and online tools create opportunities for learners with different needs to work together. They enable effective information sharing, project collaboration and learning in a collaborative environment.

The use of cloud technology and online collaborative learning plays a key role in the education of children with special educational needs by providing them with access to educational resources, tools and support. Here are a few ways cloud technology and online collaborative learning can be applied in this area:

1. **Access to educational materials:** Cloud platforms allow children with special educational needs to access educational materials from anywhere in the world, as long as they have an internet connection. This is especially important for children who find it difficult to attend school due to disabilities or location.
2. **Personalised learning:** Cloud-based platforms can provide the ability to create personalised learning plans and materials for each student, taking into account their specific needs and learning styles. This allows learning to be tailored to the specific needs and level of each child.
3. **Co-learning and co-operation:** Online platforms create opportunities for co-learning and co-operation between students with different needs. Children can share ideas, work on projects together and learn from each other.
4. **Remote support and counselling:** Cloud-based technologies allow special education professionals to provide remote support and counselling to children, their parents and teachers. This may include training parents in the use of specialised educational techniques or advice on adapting learning materials.
5. **Monitoring and analysing progress:** Cloud-based platforms can automatically track each student's progress and analyse their achievements and learning difficulties. This helps to identify the needs of each child and tailor learning according to their individual needs.

Cloud technology and collaborative online learning significantly increases access to education for children with special educational needs, providing them with personalised support, collaboration and learning opportunities according to their needs and abilities.

Examples of cloud technology use:

Virtual classrooms: Children can participate in online classes in real time, interacting with the teacher and other students.

Online libraries: Children can access e-books, articles and other learning materials.

Collaborative Projects: Children can work on projects with other children and teachers using cloud-based collaboration tools.

Personalised Learning Plans: Teachers can create and store personalised learning plans for each child in the cloud.

It is necessary to ensure that children have access to a reliable internet connection. It is important to train children and teachers on cloud-based platforms. It is important to keep children's data secure.

Cloud technology can be a valuable tool for online collaborative learning for children with SEN, helping them to reach their full potential.

1. **Speech recognition and synthesis technologies:** Speech recognition and synthesis software helps students with speech or hearing impairments to interact with educational content in a way that is comfortable for them.
2. Speech recognition and synthesis technologies play an important role in the education of children with special educational needs, especially those with speech or hearing impairments.

Here are how these technologies can be used:

3. **Help with communication:** Children with speech or hearing impairments can use speech recognition and synthesis technologies to communicate. These systems can convert text to speech and vice versa, allowing children to express their thoughts and ideas verbally, even if they have difficulty pronouncing words.
4. **Improving reading and writing skills:** Speech recognition technologies can be used to teach reading and writing. Children can listen to audiobooks or texts and then repeat them using speech synthesis, which helps them improve their reading and word pronunciation skills.
5. **Personalised support:** Speech recognition systems can be customised to meet the individual needs of each child. For example, they can adapt to a child's unique pronunciation or speech rhythm, providing more accurate recognition and synthesis.
6. **Language learning support:** Children with special educational needs can also use speech recognition and synthesis technology to learn foreign languages. This allows them to practise pronunciation and understanding of foreign speech in a format that is comfortable for them.
7. **Assistance with specialised tasks:** for example, children with autism can use speech recognition and synthesis technology to practice social skills. They can interact with virtual characters or scenarios using their voice, helping them to develop communication skills in a safe and controlled environment.

Examples of the use of TRD and SDT:

Literacy programmes: SDT can be used to recognise sounds and words to help children learn to read and write.

Audiobooks: SDT can be used to create audiobooks and other learning materials that are accessible to children with visual impairments.

Communication devices: TRD and TCP can be used in communication devices, helping children with speech and language impairments to communicate.

Personalised learning: TRD can be used to create personalised learning materials to meet the individual needs of each child.

Software and equipment should be carefully selected, taking into account the age, characteristics and needs of the children. It is important to ensure that a qualified professional accompanies the child during the use of TCD and SDT. It is important to train children and teachers in the use of these technologies.

Speech recognition and synthesis technologies provide valuable tools for teaching children with special educational needs, helping them to improve communication, develop reading and writing skills, and facilitate access to educational resources.

Mobile applications and devices: Mobile technology provides opportunities for personalised learning and accessibility of educational content, allowing students to organise their time and communicate with teachers and peers.

Mobile apps and devices play a significant role in the education of children with special educational needs, providing access to educational resources and tools that can be personalised to each child's specific needs. Here are some ways in which mobile apps and devices can be used in this area:

- personalised learning: Mobile apps can provide access to personalised learning materials, assignments and tests that are tailored to each student's level and needs. This allows children to learn at their own pace and according to their unique abilities.
- anywhere, anytime learning: Mobile devices allow children to access educational resources anytime, anywhere, which is especially useful for those who cannot attend school due to disabilities or location.
- game-based learning apps: Game-based apps can be used to teach children with special educational needs a variety of skills, including reading, writing, maths, and even social skills. These apps are usually designed to be interesting and motivating for children.
- accessibility technologies: Mobile devices provide various accessibility technologies such as speech synthesis, text magnification, screen reading mode and others that make the use of apps more convenient for children with special educational needs.
- collaborative learning and co-operation: Mobile apps can support collaborative learning and co-operation between pupils with different needs. Children can share ideas, work on projects together and learn from each other through mobile platforms.

Examples of the use of mobile apps and devices:

- Speech development: Mobile apps can help children with speech impairments develop their communication skills.
- Literacy: Mobile apps can help children learn to read and write.
- Social skills development: Mobile apps can help children with autism spectrum disorders develop their social skills.
- Maths: Mobile apps can help children learn maths in a playful way.
- Behavioural problem solving: Mobile apps can help children with behavioural problems to control their behaviour.

Mobile apps and devices should be carefully selected, taking into account the age, characteristics and needs of children. It is important to limit the time children spend on mobile devices. It is important to use mobile apps and devices with adult supervision.

Mobile apps and devices provide convenient and effective learning tools for children with special educational needs, helping them to learn in an individualised way, develop skills and reach their potential.

These innovative pedagogical technologies contribute to an inclusive learning environment where every learner has the opportunity to fulfil their potential and achieve success.

1. What innovative technologies can be applied to individualise learning for children with special educational needs?
2. How can virtual and augmented reality technologies support inclusive education for children with SEN?
3. How do game technologies and gamification contribute to inclusive education?
4. How can the use of artificial intelligence improve accessibility and efficiency in education for children with SEN?
5. What is the role of cloud technologies in inclusive education for children with SEN?
6. How can speech recognition and synthesis technologies be applied to support children with SEN?
7. What innovative methods and technologies are used for early identification and support of children with SEN?
8. How do technologies for adaptive learning and content personalisation support inclusive education for children with SEN?
9. How does the use of modern technology contribute to an inclusive educational environment for children with SEN?

Educational support for children with diverse needs.

Providing inclusive education for children with diverse needs is an important challenge in today's society. Inclusive education is about creating an educational environment where all children, regardless of their characteristics, have the opportunity to learn and develop together.

The ultimate goal of educational support for children with diverse needs is to create an inclusive educational environment where every child has equal access to education and can fulfil their potential. In order to achieve this goal, a wide range of methods and approaches that are adapted to the individual characteristics of each pupil must be used.

1. Changing the curriculum and study programmes:
 - Adapting the content of education to the individual characteristics and needs of each child.
 - Using a variety of teaching methods and approaches that take into account different learning styles.
 - Incorporating into the curriculum materials that promote the development of social skills, emotional intelligence and self-regulation skills.

2. Changing the ways of assessing learning outcomes:

Use of different forms and methods of assessment that allow taking into account individual characteristics of children.

Refusal to use unified assessment standards that do not take into account individual achievements of children with diverse needs.

Focusing on formative assessment, which makes it possible to track each child's progress and adjust his/her educational trajectory.

3. Use of variable, special and alternative teaching methods:

Application of game methods, project activities, problem-based learning and other interactive methods.

Use of special educational technologies, such as computer programmes, audio and video materials, adapted teaching aids.

Development of individual educational routes for children with special educational needs.

4. Selection of textbooks and teaching aids, preparation of individualised teaching materials:

Use of adapted textbooks and teaching aids corresponding to the age and individual characteristics of children.

Creation of individualised learning materials that take into account the specific needs of each child.

Use of electronic learning resources and interactive educational platforms.

5. Choice of form of education:

Education in general education classes with the possibility of receiving special support.

Education in special classes for children with more pronounced developmental disabilities.

Home-based or distance learning.

6. Creation of a barrier-free environment and adaptation of the place of education:

Ensuring accessibility of educational institutions for children with disabilities.

Adaptation of classrooms, sanitary rooms, canteens and other facilities to meet the needs of children with a variety of disabilities.

Creating a comfortable and safe educational environment for all children.

7. The need for compensatory and technical aids:

Use of special equipment for children with visual, hearing, speech and motor disabilities.

Use of computer programmes and other assistive technologies to compensate for children's disabilities.

Ensuring accessibility of information and communication technologies for all children.

8. Special psychological and pedagogical assistance:

Psychological assistance: diagnosis, correction, counselling assistance to children and their parents.

Logopaedic assistance: speech development, correction of speech disorders.

Defectological assistance: correction of developmental disorders in children with disabilities.

9. Assistance of a teaching assistant:

Individualised assistance to the child in the learning process.

Assisting in completing tasks, assisting with care and safety.

Creating conditions for maximum independent activity of the child.

10. Social and pedagogical assistance:

Socialisation of children with diverse needs, including them in collective activities.
Prevention and correction of deviant behaviour.

Interaction with the family, counselling parents on issues related to the upbringing of children with diverse needs.

The educational environment is a set of factors formed by the way of life of the school: material base of the school, organisation of the educational process, nutrition, medical care, psychological climate.

One of the factors of the educational environment in inclusive education is sanitary and hygienic conditions of the educational process, provided by the Sanitary Rules and Norms 2.4.2.3286-15.

The provision of facilities in inclusive education plays a key role in creating a comfortable and supportive environment for all students. In this lecture we will look at the importance of the entrance, pathways, information and telecommunication facilities and the service delivery area in educational institutions.

Entrance area

The entrance area of an educational establishment is the first point of contact for students and it is particularly important that it is comfortable and accessible for all. This includes wide doorways for access for children with reduced mobility, ramps for pushchairs, automatic doors, tactile coverings for the blind and visually impaired.

Routes of travel

Routes of travel within the educational establishment should also be adapted for all children. This includes wide corridors for free movement, lifts and lifts to move between floors, tactile and audible markers for the blind and visually impaired.

Information and telecommunications facilities

Providing access to information and telecommunications also plays an important role in an inclusive educational environment. This includes the use of specialised software for computers and devices, adapted keyboards and mice, touch screens, and access to the internet and online resources.

Service delivery area

The service delivery area in an educational setting should be specially equipped to provide a range of support and therapeutic activities. This includes special rooms for the work of speech therapists, psychologists, special educators and other specialists, as well as the availability of specialised equipment and tools.

The following order of design priorities is recommended to ensure accessibility to service areas in buildings and facilities:

volumetric and spatial solution of the building, its silhouette and external appearance, details of facade decoration, including elements of entrances;

functional zones, groups of premises, rooms;

service areas;

communication, recreational spaces and facilities, including rest and waiting areas and places, sanitary and hygienic facilities;

elements of engineering equipment, including special equipment for persons with special health needs;

information support systems, including outdoor advertising;

interior and furniture solutions;

Material and technical base

- Availability of equipped classrooms, facilities for practical training, libraries, sports facilities, teaching and educational means adapted for use by students with special educational needs;
- Nutrition conditions for students with special educational needs;
- Conditions for the protection of the health of students with special educational needs;
- Access to information systems and information and telecommunication networks, including those adapted for use by students with special educational needs;
- Electronic educational resources to which access is provided to students, including those adapted for use by students with special educational needs;
- Availability of special technical means of education for collective and individual use for students with special educational needs;

ENTRANCE

. The projects should provide, in accordance with urban planning requirements, unhindered and convenient access for low-mobility visitors to the site of an institution or enterprise.

The building must have at least one entrance from the ground surface, adapted for disabled visitors, as well as from each underground or aboveground passage connected to this building and accessible to disabled visitors..

Door and open openings in the wall should have a width of at least 0.9 m in cleanliness. If the depth of the niche of an open opening is more than 1.0 m, its width should be taken according to the width of the communication passage, but not less than 1.2 m.

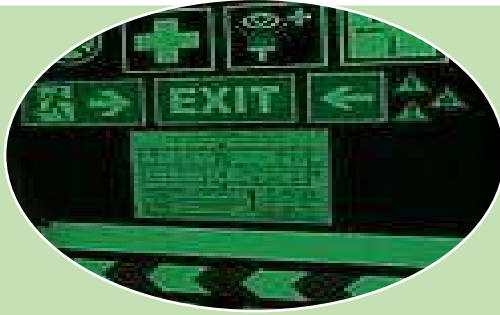
Informativeness

Information should be accessible to all groups of students with special educational needs. The system of informative means of a public building should be continuous, providing timely orientation of the visitor, as well as unambiguous identification of objects and places of visit.

Entrance points, communications, premises and service areas accessible to visitors with reduced mobility, as well as parking areas for disabled persons, should be marked with internationally recognised signs. Visual, audible and tactile information systems should be provided for the type and location of the services provided and possible dangers.

For accurate navigation, visual information should be placed on a contrasting background and at a clearly visible height, with the sizes of the signs corresponding to the viewing distance.

In rooms and areas visited by people with limited mobility, duplicate (audio and visual) signaling should be provided, connected to the fire alarm system.

Light signals in the form of illuminated signs must be switched on simultaneously with audible signals. The flicker frequency of the light signals shall be below 5 Hz.

Light and sound informing alarms should be provided at each lift door, designed for students with SEN

Comfortability

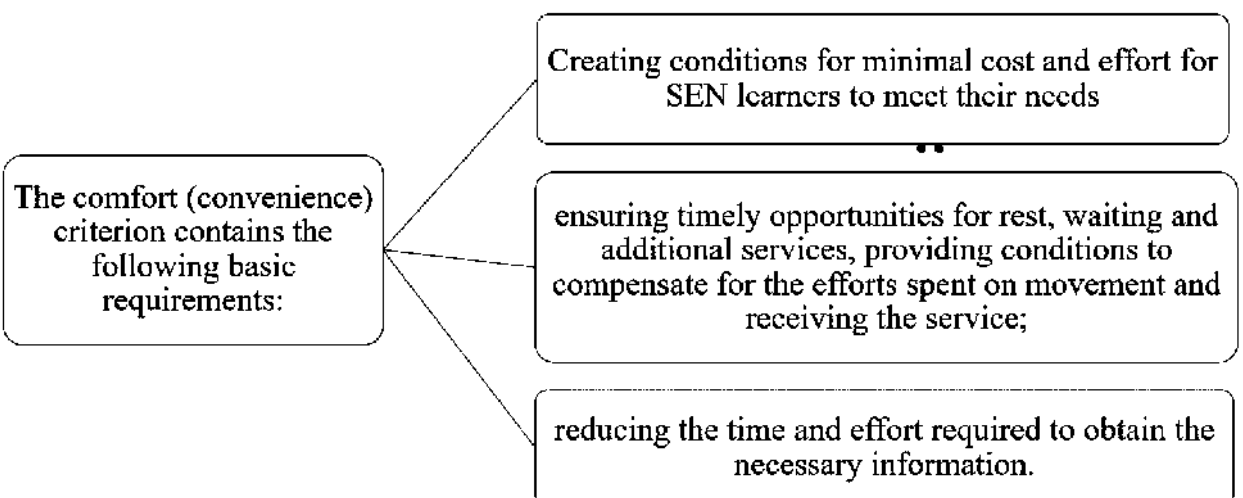
On each floor, it is necessary to provide rest areas for 2-3 seats, including those for wheelchair users.

In auditoriums, auditoriums and lecture halls with a capacity of more than 50 people equipped with fixed seats, it is necessary to provide at least 4% of seats with built-in systems of individual listening.

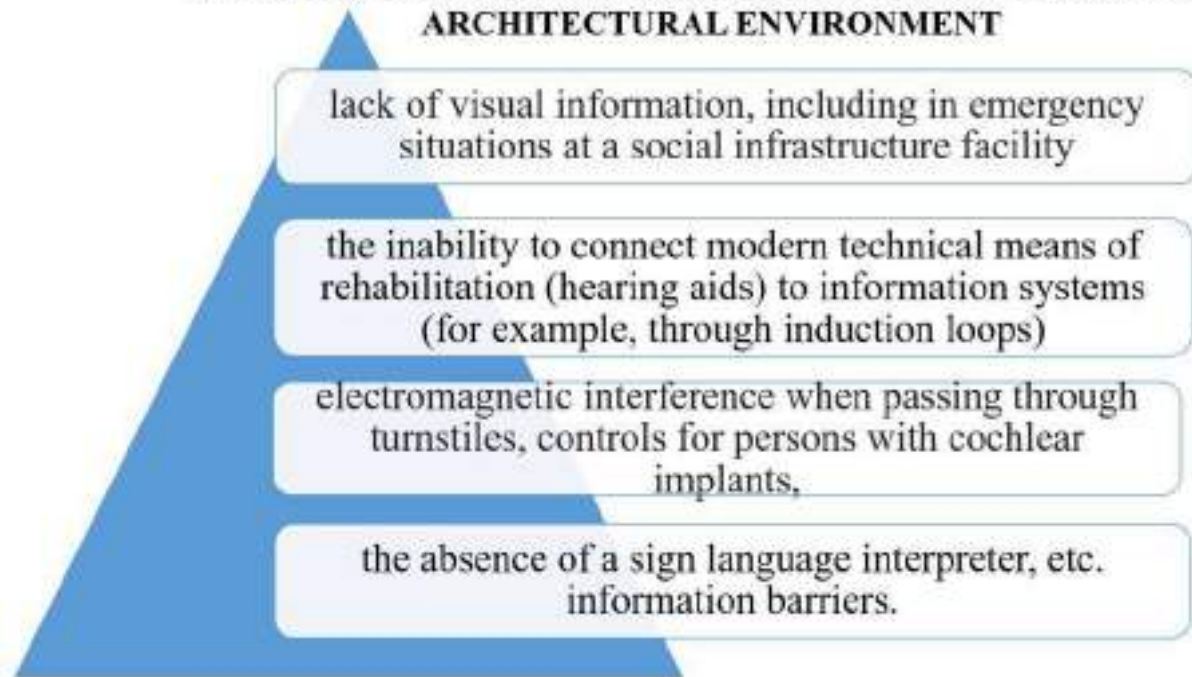
It is allowed to use induction circuit or other engineering systems of individual wireless devices in the halls. These seats should be located in the zone of good visibility of the stage and sign language interpreter.

The standard of illumination of places and communications frequented by visitors with low mobility should be increased by one step in the rooms where they can be located. The difference in illumination between neighbouring rooms, zones should not be more than 1:4.

The level of comfort of the architectural environment in the project is assessed from both physical and psychological positions.

BARRIERS TO CREATING COMFORTABLE CONDITIONS IN AN ARCHITECTURAL ENVIRONMENT

For students with hearing impairment, visual impairment, musculoskeletal system, mental retardation, intellectual disability must be provided:

1. Duplication of information:

- Visual duplication:

o Installation of monitors with the possibility of broadcasting subtitles or text accompaniment to the teacher's oral messages.

o Use of presentations, videos, illustrations, and other visual teaching aids.

o Providing materials in print (large print, Braille).

- Sound dubbing:

o Use of sound reinforcement equipment.

o Providing individual headphones or headsets.

o Recording of lectures and other instructional materials.

2. Special technical aids:

- For students with hearing impairments:

o Hearing aids, cochlear implants, FM induction systems.

o Speech recognition software.

o Vibration devices.

- For students with visual impairments:

o Magnifying lenses, electronic magnifiers, Braille glasses.

o Screen reading software.

o Special voice-activated computer programmes.

- For students with mobility impairments:

o Special furniture and equipment (lifts, handrails, orthopedic chairs).

o Computers with alternative controls (voice, head movements, eye movements).

o Software for text recognition.

3. Specialist help:

- Deaf educators:

- Assist in the development of auditory perception and speech in children with hearing impairments.
- Provide sign language classes.
- Typhlopedagogues:
 - Assist in the development of visual perception and spatial orientation in children with visual impairments.
 - Teach Braille reading and writing.
- Physical therapy specialists:
 - o Provide physical therapy classes to improve motor functions in children with locomotor disorders.
- Special psychologists:
 - o Provide psychological assistance to children with SEN, helping them to adapt to the educational environment and solve personal problems.
- Speech therapists:

Provide assistance in speech correction for children with speech disorders, including children with mental retardation and intellectual disabilities.
- 4. adapting training materials and teaching methods:
 - Use of different methods and channels of information delivery:

Oral explanations, visual materials, practical exercises, group work, individual assignments.
 - Consideration of individual learning pace:

Providing extra classes, tutoring, reducing workload, increasing time on assignments.
 - Use of special teaching methods:
 - For children with hearing impairments: methods of teaching using sign language, written language, visual aids.
 - For children with visual impairments: teaching methods using typhlotechnics, Braille, sound.
 - For children with locomotor disorders: teaching methods using special furniture and equipment, computer technology.
 - For children with ZPD and intellectual disabilities: teaching methods using game, visual, practical methods, taking into account the peculiarities of their cognitive activity.
- 5. Creating a favourable inclusive environment:
 - Formation of positive attitudes towards inclusion:
 - Carrying out educational activities for teachers, students and parents.
 - Creating an atmosphere of mutual help and support in the educational institution.
 - Involvement of students with SEN in all aspects of school life:
 - Participation in lessons, extracurricular activities, school events.
 - Communication and interaction with their peers.
 - Co-operation with parents and legal representatives:
 - Involvement of parents in the educational process of children with SEN.
 - Regular information about the achievements and progress of children with SEN.
- 6. Ensuring accessibility of the physical environment:
 - Architectural accessibility:

- Ramps, lifts, handrails, widened doorways, adapted toilets and other assistive devices to ensure unimpeded movement around the educational institution.
- Classroom and laboratory equipment adapted for use by people with disabilities.
- Sensory accessibility:
- Provision of lighting, contrast and colour schemes that are comfortable for students with visual impairments.
- Adjusting noise levels and other acoustic parameters to meet the needs of students with hearing impairments.
- Use of tactile and other sensory cues for students with mobility impairments.

7. Psychological and pedagogical support:

- Creation of the service of psychological and pedagogical support:

- Inclusion of psychologists, educational psychologists, social pedagogues, tutors and other specialists in the service.
- Providing comprehensive psychological and pedagogical support to students with SEN, their parents (legal representatives) and teaching staff.
- Development and implementation of individual programmes of psychological and pedagogical support:

pedagogical support:

- Taking into account psychophysical features, educational needs and opportunities of each student with SEN.
- Aimed at creating favourable conditions for learning, development and socialisation of children with SEN.

8. Ensuring equal opportunities for participation in the state final attestation:

- Adaptation of examination materials and procedures:

- Providing examination materials in alternative formats (large print, Braille, audio recordings).
- Increasing the time to complete exam tasks.
- Involvement of sign language interpreters, sign language interpreters, sign language specialists and other specialists to ensure accessibility of the exams.
- Development and use of special evaluation criteria:
- Taking into account the peculiarities of information perception, processing and expression of knowledge and skills of students with SEN.
- Ensuring an objective and fair assessment of their knowledge and skills.

Providing accessible and quality education for children with diverse needs requires an integrated approach and joint efforts of all participants in the educational process. An inclusive environment should be created at all levels: physical, informational, communicative and psychological. It is important to ensure equal opportunities for all students in the learning process, to adapt learning materials and teaching methods, as well as to ensure accessibility of the physical environment and specialised pedagogical support. Coordination between different professionals, funding and inter-agency co-operation are key to the successful implementation of inclusive education. All these measures contribute to the creation of an inclusive educational environment where every child can fulfil his or her potential and achieve success.

1. How can the curriculum and programs be modified to meet the individual needs of learners?
2. What forms of learning can children with diverse needs participate in, and what is needed?
3. How to provide accessible environments and adapt educational spaces for children with special needs?
4. What compensatory and technical aids can help students with disabilities?
5. What types of specialised psychological and pedagogical support are available for children with different needs, and how do they help?
6. What support can a teaching assistant provide to students with special needs, and what is his/her role in the educational process?
7. What socio-pedagogical measures facilitate the integration of children with diverse needs into the educational environment and society?

Modern educational technologies as an interactive need

Modern education faces constant changes in the requirements and expectations of learners, which entails the active introduction of new educational technologies. One of the key aspects of modern learning is interactivity, which responds to the growing demand of learners for more engaging, effective and personalised educational methods.

Interactive technologies include a wide range of tools, from interactive whiteboards and online platforms to virtual reality and adaptive educational applications. They provide learners with the opportunity to actively participate in the learning process, which enhances their understanding and memorisation of the material.

Interactive technologies create an environment where learners can interact with learning material, perform virtual experiments, solve problems and receive real-time feedback. This promotes critical thinking, independence and creative problem solving.

In addition, interactive educational technologies make it possible to adapt learning to the individual needs of each student, taking into account their learning pace, level of knowledge and learning preferences. This makes the educational process more effective and accessible to a diverse audience, including students with special educational needs.

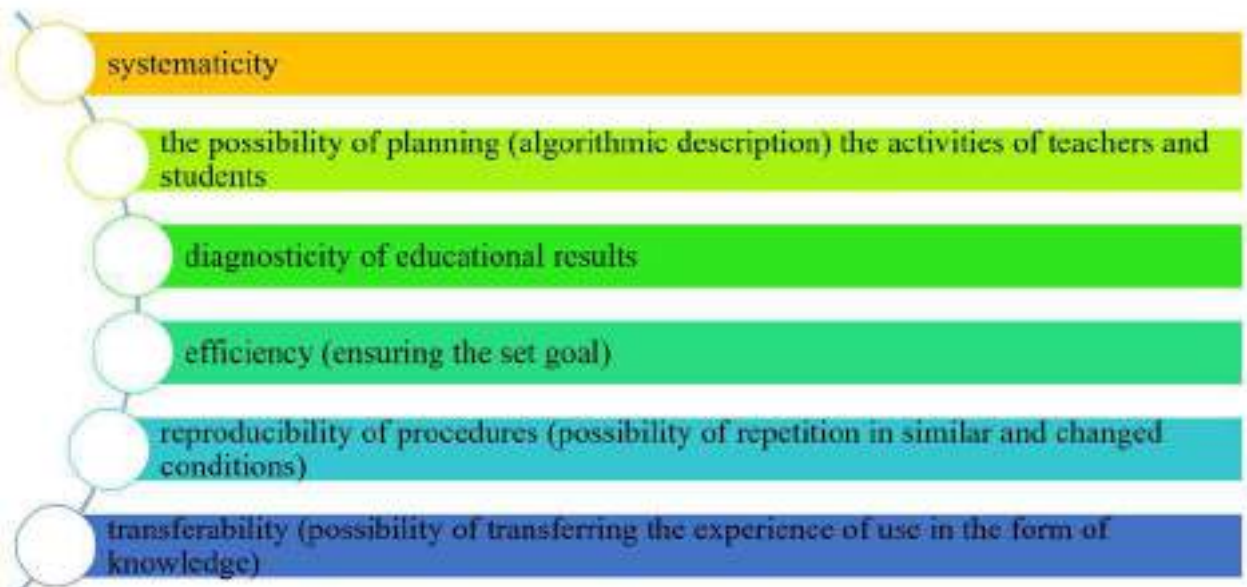
Thus, modern educational technologies focused on interactivity play an important role in creating a stimulating, adaptive and effective educational environment, responding to the needs of modern learners and the requirements of modern education.

Educational (pedagogical) technology is understood as an ordered system of actions, the performance of which leads to the guaranteed achievement of pedagogical goals.

Technology is aimed at putting a pre-planned educational process into practice in a consistent manner.

One of the characteristics of a pedagogical technology is its reproducibility by any teacher trained for such work and its achievement of the planned result.

KEY FEATURES OF TECHNOLOGY

Inclusive education technologies are technologies that:

- lead to the creation of conditions for quality accessible education for all students without exception;
- contribute not only to the successful mastering of the educational program by all students, but also to the accumulation of social experience, the formation of communication skills and tolerance;
- are related to didactic processes, means and organizational forms of joint training of students with disabilities, students with SEN with healthy peers in one group;
- help to answer the question 'how to teach effectively' students with different educational needs in one group.

Technologies introduced in the learning process are designed to increase the level of adaptation of the educational environment for working with students with SEN, due to the flexibility of educational programmes and teaching methods; creation of a system of support for students; differentiation in working with different groups of students; use of necessary material and technical means of education for students with different disabilities.

Modern educational technologies are a set of innovative approaches, methods and tools used in the educational process to improve the quality of learning and achieve optimal results. They cover a wide range of technologies, including information and communication technologies (ICT), virtual reality, adaptive learning, gamification, cloud technologies and many others.

Some of the main characteristics of modern educational technologies include:

1. **Interactivity:** Learners actively interact with the learning material and teachers, which contributes to deeper and more effective learning.
2. **Individualisation:** Technologies allow to adapt learning to the individual needs of each learner, taking into account their level of knowledge, speed of learning and learning style.
3. **Accessibility:** Modern technology makes education more accessible by removing geographical and time constraints and providing access to learning resources from anywhere in the world.
4. **Innovativeness:** Technology is constantly evolving, offering new methods and tools for learning and assessment, which contributes to the continuous improvement of the educational process.
5. **Flexibility:** Educational technologies allow for the adaptation of curricula and methods to different age groups, educational needs and learning objectives.
6. **Stimulating interest:** The use of interactive and innovative teaching methods helps to attract the attention of students and increase their motivation to learn.

Modern educational technologies play a key role in the development of education, contributing to its transformation and adaptation to modern requirements and challenges. They open new opportunities for learning and development, ensuring effective and quality education for all.

Technologies	The essence of technology	Opportunities for use in inclusive education
Distance and online learning technologies	Delivery of the main volume of the studied material to the trainees, interactive interaction of trainees and teachers in the learning process, providing trainees with the opportunity to work independently on mastering the studied material.	Expansion of various tools created using information technologies used in conducting training (simulators, simulators, electronic testing systems, etc.)
Interactive technologies	Technologies of interpersonal communication using mainly dialogical methods. Based on the direct interaction of students with the learning environment.	Allows to establish contact of children with their peers in the group and with adults, imperceptibly interfere in the learning process, create different learning situations in the group, for which you can try different situations.
Health-saving technologies	The main task: to preserve, support and enrich the health of students.	Especially for children with disabilities, it is useful to include health-saving technologies in classes / lessons. Additional means that provide a health-saving orientation of the lesson are: kinesiology, spring and ball massagers, etc.
Personality-oriented technologies	The use of various forms and methods of organizing educational activities, taking into account the peculiarities of each child's development	Encouraging students to choose and independently use different ways of completing tasks. The use of tasks that allow the student to choose the type, type and form of the material (verbal, graphic, symbolic)

In order to ensure accessibility and quality of education, the use of information and communication technologies (ICTs) is of great importance, allowing for the qualitative level of distance interaction between subjects within the framework of educational activities.

Directions ICT usage

For compensatory tasks

To solve didactic tasks

To solve communicative tasks

The use of information and communication technologies (ICT) in education can be aimed at solving various tasks, including compensatory, didactic, and communicative tasks. Let's consider each direction in more detail:

1. **To address compensatory tasks:**

- Use of specialized software and technical devices to compensate for students' limited abilities. For example, screen reading software for students with visual impairments or speech recognition and synthesis programs for students with hearing impairments.
- Application of adaptive technologies that allow students with disabilities to use ICT as efficiently as possible. For example, adaptive keyboards or programs for controlling a computer by voice.

2. **To address didactic tasks:**

- Use of interactive educational programs and applications to create engaging and effective learning materials. For example, educational games, websites with interactive lessons, or virtual laboratories.

- Application of online courses and multimedia resources to expand educational opportunities and provide access to a variety of information and materials.

3. To address communicative tasks:

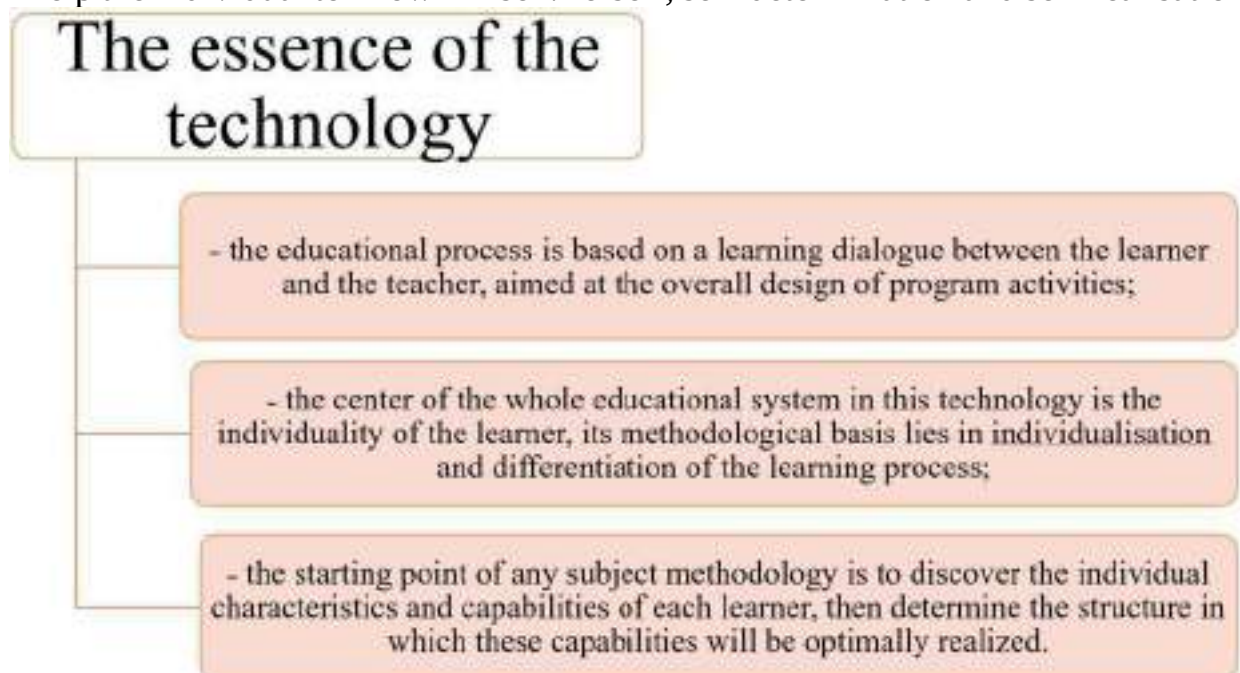
- Use of videoconferencing and online platforms for organizing distance learning and information exchange between teachers and students.
- Application of email, forums, and social networks for communication, discussion of educational issues, and collaborative work on projects.
- Implementation of virtual reality and augmented reality tools to create immersive educational environments and simulations, allowing students to interact and collaborate in virtual spaces.

These areas of ICT use in education contribute to more effective and interactive learning, improve accessibility of education and enrich the educational process with a variety of tools and resources.

Person-centred learning technology is aimed at the development of the learner's personality, taking into account his/her individual developmental characteristics, in which the teacher selects the style and methods of teaching that meet the cognitive abilities, capabilities and interests of the individual and ensure the optimal passage of the process of social adaptation.

Aims and objectives of personality-centred education:

- To develop individual and cognitive abilities of each learner;
- to discover, initiate and utilise the individual experience of the learner to the maximum extent possible;
- help the individual to know himself/herself, self-determination and self-realisation.

Technology of different-level (differentiated) learning is a technology of organisation of the educational process, within the framework of which different levels of

learning of educational material are assumed, but not below the basic level, depending on the abilities and individual characteristics of each student.

Differentiated learning:

- a form of organisation of the learning process, in which the teacher works with a group of students, composed taking into account the presence of any common qualities significant for the learning process (homogeneous group);

- part of a general didactic system that ensures specialisation of the learning process for different groups of learners.

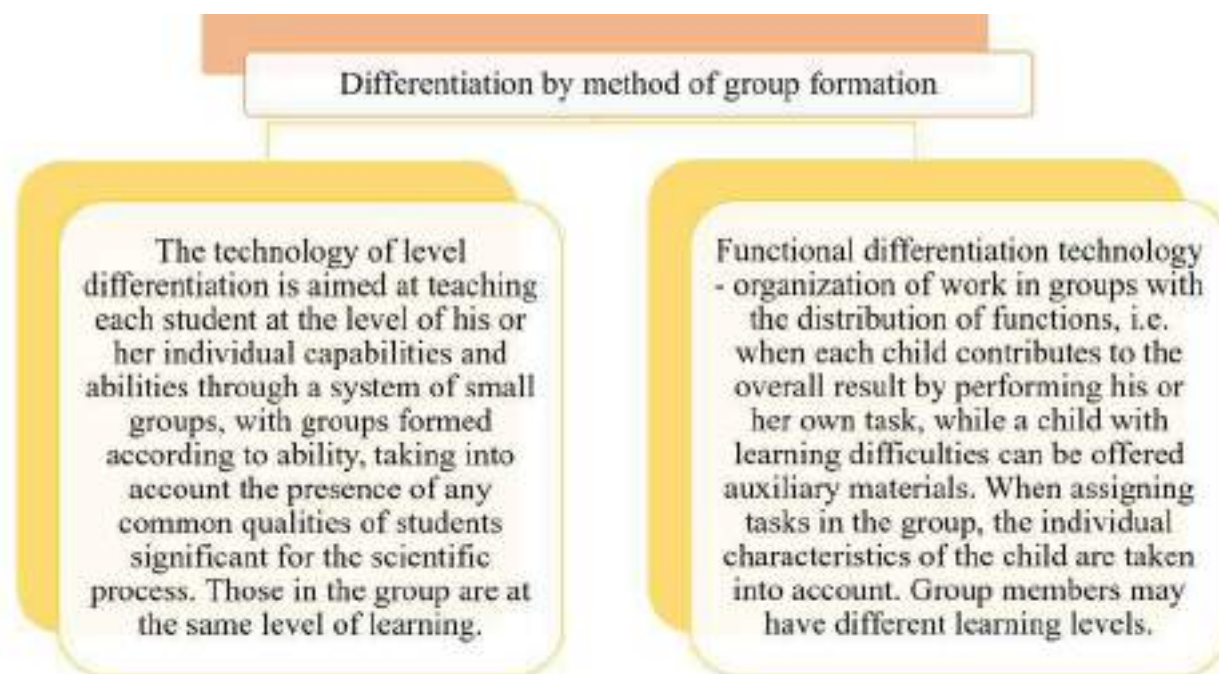
Purpose of differentiation:

- Creation of optimal conditions for revealing individual interests and abilities of students and teaching everyone at the level of his/her possibilities, abilities and taking into account the peculiarities;
- elimination of overload of students during lessons;
- creating a situation of success for students of different levels.

Principles:

- consideration of individual capabilities of students;
- variation of educational material for groups with different levels of development and preparedness;
- variation of learning and cognitive activities (from reproductive to creative);
- orientation on adaptation and development of students.

The leading forms of work at the lesson are group and individual.

Multi-level technology in the context of inclusive education is an approach that takes into account the different needs and abilities of learners in order to provide each student with the optimal conditions for learning and development. It assumes that students can learn at different levels of complexity, but not below a basic level, depending on their individual needs and abilities.

The essence of differentiated instruction is to offer different methods, approaches and materials that can be most effective for each learner according to their level of knowledge, abilities, interests and characteristics. This allows for an inclusive educational environment where every student can achieve academic and developmental success.

The application of multilevel learning technology in inclusive education implies:

- Using a variety of teaching methods and approaches to presenting learning material, such as visualisation, auditoryisation, interactive tasks, etc.
- Providing a variety of learning materials that meet the different learning styles and individual needs of students.
- Organising group and individual work, allowing each student to work at their own level and pace.
- Systematically assessing each student's progress and adjusting the learning process to meet their needs.
- Co-operation with parents and professionals to provide comprehensive support for each student.

This approach to learning promotes an inclusive learning environment where each student feels accepted, supported and successful.

Problem-based learning in the context of inclusive education for children with special educational needs is an effective approach that promotes the development of their cognitive and social skills, as well as increasing their motivation to learn. This technology is based on the active participation of learners in the process of searching and solving learning problems, which contributes to the development of their independence, creative thinking and adaptive skills.

Goals and objectives of problem-based learning:

- Acquisition of knowledge, skills, abilities;
- assimilation of methods of independent activity;
- development of cognitive and creative abilities.

Application of problem-based learning technology in inclusive education implies:

- Creating an environment that stimulates the interest and motivation of students with different special educational needs to solve learning problems.
- Organising learning activities taking into account the individual abilities and needs of each student.
- Providing opportunities for collective and individual investigation of learning issues and finding solutions to them.
- Using a variety of teaching methods and media, including visual, auditory and tactile methods, to ensure that learning is accessible to all learners.
- Facilitating the development of communication and social skills through collaborative problem solving.
- Systematically assessing students' progress and adjusting the educational process to meet their needs and achievements.

This approach to learning not only promotes learning, but also develops critical thinking, autonomy and adaptive skills, which is an important aspect of creating a successful inclusive educational environment.

The essence of problem-based learning:

- creation of problem situations by the teacher in the classroom to organise independent activity of students to solve them;
- orientation on students' research activity (direct - independent research and indirect - through its demonstration by the teacher).

Conditions for successful learning in technology:

- problematisation of learning material (students are surprised and interested);
- student's activity (knowledge should be learnt with pleasure);
- connection of learning with the student's life, with labour.

Problem-based learning technology (PBL) has a significant potential to improve the effectiveness of inclusive education for children with disabilities. It allows to create conditions for active participation of all students in the learning process, regardless of their individual characteristics, promotes the development of their cognitive abilities, creative thinking, independent work and communication skills.

Basic principles of implementation of problem-based learning technology in inclusive education:

- Taking into account individual characteristics of pupils with SEN: When developing problem situations and tasks, it is necessary to take into account the level of preparation, cognitive features, and pace of work of each student.
- Use of different methods and means of teaching:
 - Visual materials (pictures, diagrams, video clips)
 - Practical tasks
 - Group work
 - Individual work
 - Game elements
- Creating an atmosphere of co-operation and mutual help:
 - Students should feel comfortable and safe in expressing their ideas
 - It is important to encourage co-operation and mutual assistance among students
- Differentiation of tasks:
 - The level of difficulty of tasks should be matched to each student's abilities
 - Additional tasks should be offered for more advanced students.
- Use of special technical aids:
 - For students with hearing impairments: hearing aids, cochlear implants, FM induction systems
 - For students with visual impairments: magnifying lenses, electronic magnifiers, Braille glasses, screen reading software.
 - For students with mobility impairments: special furniture and equipment, computers with alternative controls

- Taking into account individual characteristics of pupils with SEN: When developing problem situations and tasks, it is necessary to take into account the level of preparation, cognitive features, and pace of work of each student.

- Use of different methods and means of teaching:

- Visual materials (pictures, diagrams, video clips)
- Practical tasks
- Group work
- Individual work
- Game elements

- Creating an atmosphere of co-operation and mutual help:

- Students should feel comfortable and safe in expressing their ideas
- It is important to encourage co-operation and mutual assistance among students

- Differentiation of tasks:

- The level of difficulty of tasks should be matched to each student's abilities
- Additional tasks should be offered for more advanced students.

- Use of special technical aids:

- For students with hearing impairments: hearing aids, cochlear implants, FM induction systems
- For students with visual impairments: magnifying lenses, electronic magnifiers, Braille glasses, screen reading software.
- For students with mobility impairments: special furniture and equipment, computers with alternative controls

- Ongoing support and feedback:

- The teacher should provide students with the necessary support and assistance
- It is important to give constructive feedback to help students improve their performance

The technology of problem-based learning can be successfully applied at different stages of the lesson:

- During knowledge actualisation:

The teacher can create a problem situation that will encourage students to recall previously learnt knowledge

- When presenting new material:

New knowledge can be presented in the form of problem questions or tasks

- When consolidating what has been learnt:

Students can solve problem problems, do exercises, participate in discussions

- When testing knowledge:

Problem problems and tasks can be used to assess learners' knowledge and skills

The use of PBL in inclusive education can:

- Increase learners' motivation to learn:

Problem-based learning makes the learning process more interesting and engaging

- Develop learners' cognitive abilities:

Students learn to analyse information, solve problems and draw conclusions

- Develop independent work skills:

Students learn to search for information, solve problems, and make decisions on their own

- Develop creative thinking:

Problem-based learning stimulates students' creativity

- Improve communication skills:

Students learn to work in a group, express their ideas, and defend their point of view

- Increase students' self-esteem:

Successful problem solving increases students' confidence in their abilities

Thus, problem-based learning technology is an effective tool that can be used to improve the quality of inclusive education for children with SEN.

Technology of individualised learning is such an organisation of the educational process, in which individual approach and individual form of learning are a priority. Individual approach applied in the inclusive class allows to take into account the individual characteristics of a pupil with SEN and to implement an individual educational route. Individualisation of learning is the organisation of the learning process on the basis of methods, techniques, pace of learning, adjusted to the individual characteristics of students, the organisation providing for various educational and methodological, psychological, pedagogical, organisational and managerial measures that ensure an individual approach.

Technology of individualised learning in inclusive education

Individualisation of learning is one of the key principles of inclusive education. It involves taking into account the individual characteristics of each student, his/her strengths and weaknesses, learning pace, cognitive styles and educational needs.

Within the framework of inclusive education, individualisation of learning can be implemented through a variety of technologies:

1. Individualised education plans (IEPs):

- Developed for each pupil, taking into account his/her special educational needs.

- They define the goals, objectives, content, methods and forms of learning, as well as the assessment system.

- They can be adapted during the school year.

2. Differentiated approach:

- Assumes the use of a variety of tasks, exercises and materials appropriate to each student's level of preparation.

- Allows taking into account different learning styles: visual, auditory, kinaesthetic.

3. use of modern educational technologies:

- ICT tools such as interactive whiteboards, tablets, educational apps can help make learning more personalised and engaging.

- Online resources and platforms can provide access to additional materials and exercises for students who need extra support or want to deepen their learning.

4. Collaboration with other professionals:

- Teachers can collaborate with psychologists, tutors, speech therapists, speech pathologists and other specialists to develop the most effective learning programme for each pupil.

- Interaction with parents also plays an important role in the process of individualisation of learning.

5. Creating an atmosphere of support and acceptance:

- It is important to create a classroom atmosphere in which all students feel comfortable and respected.

- The teacher should encourage co-operation and mutual assistance among students.

Advantages of individualised learning:

- Increased student motivation and engagement in learning.

- Improved learning and academic performance.

- Development of autonomy and responsibility in pupils.

- Increased social inclusion and acceptance of all pupils.

Implementing personalised learning in inclusive education requires:

- Careful assessment of each pupil's learning needs.

- Developing flexible and adaptable curricula.

- Preparing teachers to work with a multi-level classroom.

- Co-operation with other professionals.

- Creating an atmosphere of support and acceptance.

It is important to note that individualisation of learning is not a one-time act, but a continuous process that requires constant monitoring and adjustment.

Interactive technology is considered by modern pedagogical science as one of the effective forms of human learning at all stages of the life cycle. Advantages: obtaining knowledge "not in a ready-made form", general developmental orientation, the possibility of forming independent, independent, critical thinking in students; the ability to work in a team, to use and apply non-standard methods and techniques in the learning process.

Interactive teaching technology in the context of inclusive education is considered as one of the most effective ways to support the diverse needs of students with special educational needs. It provides an opportunity for active interaction between the teacher, students and the learning material, contributing to a deeper and more informed learning of knowledge and skills.

Interactive technology in inclusive education includes:

- The use of multimedia resources, interactive whiteboards, computer programs and other means that contribute to the visualization and concretization of learning material.

- Organization of collective and individual work of students, allowing to take into account their individual abilities and pace of learning.

- The possibility of instant feedback from the teacher, which helps students to understand their mistakes and progress.

- The use of interactive games, case studies, project work and other active learning methods that promote critical thinking and problem solving.

- Creating an environment for joint activities of students with different levels of abilities and needs, which contributes to the formation of a tolerant and inclusive educational space.

Interactive technology makes it possible to take into account the individual characteristics of each student, providing them with access to education and encouraging active participation in the learning process. It helps to increase motivation for learning,

improve learning outcomes and develop key skills necessary for successful adaptation in modern society.

The level of implementation of interactive technologies in inclusive education depends on a variety of factors, including the availability of technology, teacher training, organisational aspects and support from institutions and education systems. It is important to consider several key aspects to assess the level of implementation:

1. **Technical infrastructure:** Availability of necessary teaching materials, computers, interactive whiteboards, software and internet access is a prerequisite for successful implementation of interactive technologies.

2. **Teacher training:** The level of teacher training in the use of interactive technologies is key. Teachers must have the skills to work with modern educational technologies, adapt them to the individual needs of each student and integrate them effectively into the learning process.

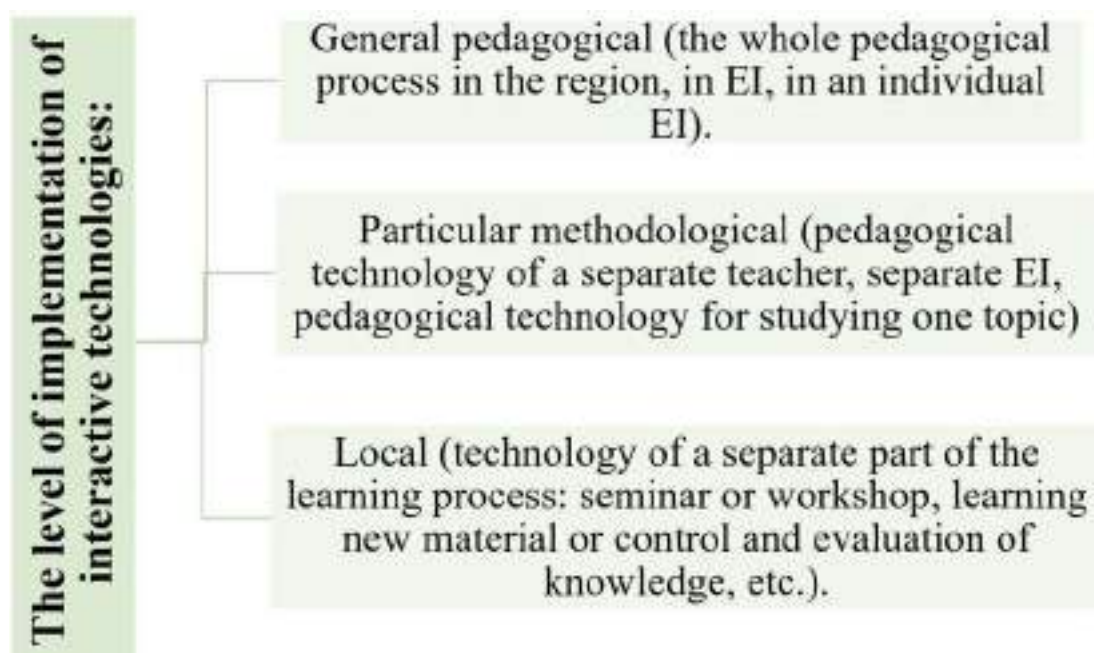
3. **Methodological support:** Organisations should provide methodological support to teachers, including trainings, seminars and consultations on the introduction of interactive technologies, development of curricula and materials.

4. **Compliance with educational programmes and standards:** Interactive technologies should be introduced in accordance with educational standards and requirements, taking into account the needs of all learners, including children with special educational needs.

5. **Inclusive approach:** The implementation of interactive technologies should be aimed at creating an inclusive educational environment that provides equal opportunities for all learners, regardless of their individual characteristics.

6. **Evaluation of effectiveness:** It is necessary to constantly evaluate the effectiveness of the use of interactive technologies in the learning process and make adjustments to their implementation, taking into account feedback from teachers, students and parents.

The level of implementation of interactive technologies in inclusive education can vary according to specific settings and contexts, but striving for their comprehensive implementation contributes to a more accessible, flexible and effective educational environment for all learners.

Interactive forms of learning:

Individual
Paired form
Group
Frontal
Collective
Form of interaction with a changing composition of students
Planetary

Interactive teaching methods:

Method of creating a favorable atmosphere, organization of communication;
Method of organizing meaning-making
Method of organizing the exchange of activities
Method of organizing thinking activity
Method of organizing reflexive activity
Integrative method

Level of use of interactive learning tools:

- Instructional (instructional information that guides learning based on the learner's existing knowledge, individual capabilities and interests);
- Diagnostic (to determine the level of training and abilities of the learner);
- Instrumental (for designing software tools, preparing or generating teaching and learning materials, creating service add-ons);
- Subject-oriented (e.g. for simulation modelling of historical process and mathematical modelling);
- Controlling (for controlling the activity of trainees when performing a given work);
- Administrative (for automating office work, for the automated process of organising training);
- Game (providing various types of game and educational-game activities).

Specific methods of implementation of the learning process based on the interactive approach:

- "Brainstorming".
- Didactic game.
- Simulation training.
- Heuristic discussion.
- Project method.
- "Round dance".
- "Chain"
- "Carousel".
- "Tree of knowledge."
- "Big circle".

Assessment techniques in an interactive lesson:

- Test;
- Rapid enquiry;
- Extended questioning;
- Observation;
- Self-assessment (students evaluate their own work and the class as a whole);
- Question-and-answer method (the student grades classmates and motivates them);
- Delta-Plus method (first, questions about the positive aspects of the lesson are proposed, and then the points that could be changed are discussed).

The goals and objectives of modern education require from the teacher a constant creative search and introduction of effective methods and educational technologies into pedagogical practice.

Educational potential increases with the introduction of new pedagogical innovative technologies into the educational process.

The use of technologies, based on the experience and creative potential of the learner, takes the process of teaching and education beyond the framework of lesson activities.

1. What are the advantages of person-centered technologies in the organization of the educational process in an inclusive group?
2. What strategies and methods of multi-level (differentiated) learning can be effectively applied in an inclusive environment?
3. How can co-operative technologies promote interaction and inclusion of all participants of the educational process in an inclusive group?
4. What basic principles of problem-based and modular learning can be applied to stimulate active cognitive activity of students in an inclusive environment?
5. What are the methods for assessing the effectiveness of interactive technologies in inclusive education?
6. What obstacles can be encountered when implementing interactive technologies in inclusive education and how can they be overcome?

ICTs and distance technologies in inclusive education

ICT (information and communication technologies) and distance technologies play a significant role in modern inclusive education, providing new opportunities for learning, interaction and inclusion of all participants in the educational process. In the context of inclusive education, where each learner has unique needs and characteristics, these technologies can be a key tool for accessibility, individualisation and support.

ICT includes a variety of tools and applications such as computers, interactive whiteboards, tablets, learning software, online platforms, video conferencing and more. These technologies can be adapted and customised to meet the needs of pupils with different disabilities or special educational needs (SEN). For example, word processors with speech synthesis can help students with visual impairment or dyslexia, and special software to teach maths can visualise material for students with hearing impairment.

Distance technologies, including online learning, webinars, e-learning courses and distance platforms, also play an important role in inclusive education. They allow students to receive education outside the school classroom, ensuring that learning is flexible and accessible. This is particularly important for students with disabilities who may find it difficult to attend school for various reasons. Distance technologies also enhance educational opportunities and the quality of learning by providing access to a variety of learning materials, experts and resources.

However, the introduction of ICTs and distance technologies in inclusive education also faces a number of challenges and limitations. The need for technology to be accessible and adaptable to the different needs of learners requires a significant investment of time, resources and training of teaching staff. In addition, access to high-speed internet and modern equipment must be made available to all learners, which can be a challenge in regions with limited infrastructure.

Nevertheless, despite these challenges, the use of ICT and distance technologies in inclusive education has significant potential to improve accessibility, quality and individualisation of education for all learners, regardless of their special educational needs.

Distance technologies are rapidly developing, transforming not only the world of business and communications, but also the education system. In the context of inclusive education, their use opens up new opportunities for creating an accessible and effective educational environment for children with disabilities.

Advantages of Distance Technologies in Inclusive Education:

Accessibility of Education:

- reduction of barriers: Children with special educational needs (SEN) living in remote areas or having mobility issues can receive education without leaving home.
- individual learning pace: Online learning allows students to study at a comfortable pace, taking breaks when necessary and reviewing materials multiple times.
- flexible schedule: Distance learning frees students from a rigid class schedule, allowing children with SEN to plan their day according to their needs and capabilities.

Individualization of Learning:

- personalized programs: Online platforms and tools enable the creation of individualized educational programs that consider each student's unique characteristics and needs.
- adaptive learning: Distance technologies allow the use of adaptive learning systems that adjust to the individual's knowledge level and pace of information assimilation.
- variety of formats: Video lessons, interactive exercises, tests, and other learning formats make the process more engaging and effective for children with SEN.

Support and Interaction:

- access to specialists: Online consultations with psychologists, tutors, speech therapists, and other specialists become more accessible, allowing for timely assistance.
- peer communication: Distance platforms and forums create an environment for communication and interaction among children with SEN, helping them overcome socialization challenges.
- parental involvement: Parents can engage in the educational process, monitor their child's progress, and receive specialist consultations online.

Development of Independence:

- responsibility and self-control: Distance learning teaches children with SEN to take responsibility for their educational process, developing self-control and time management skills.
- information retrieval: Students learn to independently find and analyze information using various internet resources.
- digital literacy: Skills in working with computers, the internet, and educational platforms are developed, which are essential in the modern world.

Despite the advantages, it is important to note some challenges associated with using distance technologies in inclusive education:

- Unequal Access: Not all families have equal access to the internet and computers, which can exacerbate educational inequality.
- Digital Competence: Teachers and parents must possess sufficient knowledge and skills to work with online platforms and tools.
- Motivation and Engagement: Maintaining the motivation and engagement of children with SEN in distance learning requires additional efforts from educators and parents.
- Social Isolation: Excessive use of distance technologies can lead to social isolation for children with SEN, so it is important to maintain a balance between online and offline learning.

Effective use of distance technologies in inclusive education requires a comprehensive approach that includes:

- Ensuring Accessibility: Providing all students with SEN the necessary technical equipment and internet access.
- Training Staff: Educating teachers and parents on how to use distance platforms and tools.
- Developing Adapted Programs: Creating individualized educational programs that consider the unique needs and characteristics of each student.

- Creating an Interactive Environment: Using online tools and platforms that make learning engaging and effective.
- Supporting Motivation: Regular communication with students, encouraging their achievements, and creating a supportive atmosphere.
- Combining Online and Offline Learning: Integrating distance learning with in-person meetings and activities.

Example of Using Distance Technologies in Inclusive Education:

Individualized Learning for Children with Autism Spectrum Disorder (ASD): Online platforms using virtual assistants and educational games can help children with ASD develop communication skills, social interaction, and self-regulation.

Remote Support for Children with Visual Impairments: Specialized screen-reading programs and voice assistants can make educational materials accessible for children with visual impairments.

Online Learning for Children with Musculoskeletal Disorders: Distance courses using interactive exercises and video materials can help children with musculoskeletal disorders learn the curriculum at a comfortable pace and schedule.

It is important to note that the use of distance technologies in inclusive education should be accompanied by:

Careful Assessment of Each Student's Individual Needs: Teachers need to understand the unique characteristics and abilities of each student to select the most appropriate tools and teaching methods.

Regular Monitoring and Adjustment of the Learning Process: It is crucial to track student progress and adjust the learning program as needed.

Collaboration with Parents: Parents should be involved in the educational process and have the opportunity to receive specialist consultations.

Provision of Accessible Technical Support: Students and teachers should have access to technical support in case of issues with online platforms and tools.

Overall, distance technologies can become a valuable tool in inclusive education, making education more accessible, effective, and personalized for children with special educational needs (SEN).

Online platforms for educating children with special educational needs (SEN) represent a crucial tool in inclusive education, providing access to educational resources and enabling the individualization of learning for each student. Here are some key aspects of online platforms for educating children with SEN:

Individualized Learning: Online platforms allow materials and assignments to be adapted to meet the individual needs of each student. This can include varying the level of difficulty, providing additional explanations and support, and creating personalized learning plans.

Accessibility: Online platforms provide access to educational resources regardless of the student's location. This is particularly important for children with physical limitations or those living in remote areas where access to educational institutions may be limited.

Variety of Materials: Online platforms offer a wide range of educational materials, including texts, videos, interactive exercises, and more. This allows teachers and students to choose appropriate resources based on learning styles and preferences.

Interactivity: Many online platforms offer interactive features such as quizzes, games, and simulations that make learning more engaging and appealing for children with SEN. This promotes active participation and increases motivation to learn.

Collaboration and Support: Online platforms can facilitate collaboration between teachers, students, and parents, fostering a supportive educational environment. Teachers can provide feedback and support through online platforms, and parents can be involved in their children's education.

Monitoring and Analytics: Some online platforms provide tools for monitoring student progress and analyzing their achievements. This allows teachers to adapt teaching in real-time and provide additional support to those who need it.

In conclusion, online platforms for educating children with SEN are a powerful tool that helps make education more accessible, individualized, and effective for all students.

The use of information and communication technologies (ICT), distance education technologies, and online platforms plays a key role in ensuring quality and accessible education for children with special educational needs (SEN).

ICT provides opportunities for individualized learning, expanding access to educational resources, and creating a supportive educational environment.

Distance technologies enable students to receive education regardless of location and offer flexibility in learning.

Online platforms provide a variety of educational materials, interactive assignments, and opportunities for collaboration, promoting active participation and motivation to learn.

However, the implementation of these technologies also involves some challenges, such as the need to ensure accessibility for all students, providing online safety, and the necessity of supporting and training educators in using new technologies.

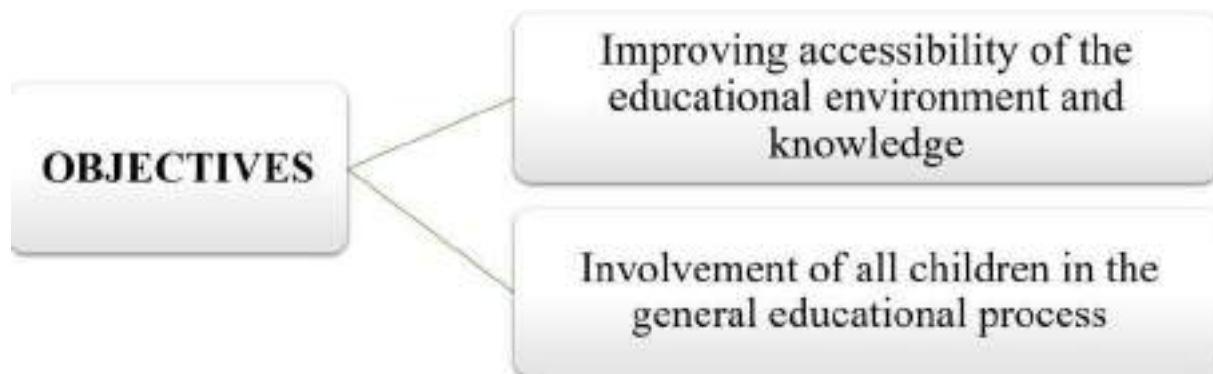
Overall, the proper use of ICT, distance technologies, and online platforms can significantly enhance the education of children with SEN, making it more accessible, effective, and personalized. It is important to continue developing and improving these technologies to ensure their maximum effectiveness and to meet the needs of all students.

1. What are the advantages of using ICT and distance technologies in inclusive education?
2. What challenges and constraints are encountered when introducing ICTs and distance technologies in inclusive education?
3. How can distance technologies transform the education of children with SEN?
4. Which distance learning formats are most effective for children with SEN?
5. How can ICTs and distance technologies be used to support children with ASD?
6. What online platforms and tools can be useful for children with visual impairments?
7. How can ICT and distance technologies help children with mobility impairments?
8. What steps need to be taken to maximize the use of ICTs and distance technologies in inclusive education?

Assistive technologies and assistive learning tools in inclusive educational settings

Assistive technologies are any hardware and/or software that enable students with special educational needs to independently carry out learning tasks, facilitate their active participation in learning and improve their learning achievements, thus contributing to their fuller inclusion in the educational process.

The terms ‘assistive technologies’ (AT) and ‘assistive tools’ (AT) have been used relatively recently in Kazakhstani social and psycho-pedagogical literature. In the legal field, the use of AT and AS is discussed quite often, but in educational practice they are used fragmentarily. It is believed that the term AT was first used in 1988 in the USA in the document ‘Technology-Related Assistance for Individuals with Disabilities Act of 1988 (The Tech Act)’. According to the UNESCO definition, assistive/assistive technologies are devices, products, equipment, software or services designed to enhance, support or improve the functional capabilities of people with disabilities

Assistive technologies and devices have a positive impact on the health and well-being of the individual and their family members, as well as broad positive socio-economic consequences.

- proper use of hearing aids by young children facilitates the acquisition of language skills, without which later on a person with a hearing impairment has very limited opportunities for education and employment;

- manual wheelchairs increase educational and work opportunities while reducing health care costs due to less risk of pressure sores and contractures;

- aids learning;

- simplifies the process of turning something on;

- keep things in their proper place;

- helps to dress or eat;

- enables play;

- facilitates or makes communication possible;

- helps you see or hear better;

- helps you control things like the TV, radio, computer, lights.

The use of assistive technologies and devices by persons with special educational needs, including those with special developmental needs or disabilities, enables them to perform everyday tasks independently, to successfully adapt to different activities and social environments, to interact, to solve problems and to learn. The use of assistive

technologies and devices increases the level of autonomy and success in everyday life and education for persons with special educational needs, including those with special developmental needs or disabilities. Thus, the use of assistive technologies and devices has a positive impact on health and enhances the possibilities of social and educational integration for persons with special educational needs.

Assistive technologies and assistive devices for different nosological groups, allowing to compensate for lost or missing body functions:

1) sign-informational (aimed at improving the quality of hearing and speech: software that synthesises gestures into text, speech into text; hearing aids, cochlear implants, etc.);

2) typhloinformational (allows to compensate for the lost function of vision: screen magnifiers; speech-to-text input with subsequent scanning; software for reading text from the screen; typhlo-computers for the blind; audio books, etc.);

3) voice-forming (improve speech function, compensate for problems with impaired speech: teletype devices; voice-forming devices for the larynx; speech-to-text synthesisers, etc.);

4) for persons with musculoskeletal disorders (tracking devices for head turns, gaze; manipulators-muscles; means for flipping books, virtual keyboard, etc.);

5) for persons with intellectual and mental developmental disorders; 6) for persons with general medical indications.

The correct use of assistive technologies and devices in educational activities for people with special educational needs, including those who have peculiarities in psychophysical development, is of particular importance. When organising the educational process for such people with the use of assistive technologies and devices, it is important to be guided by the following principles: ensuring comfortable conditions for people with low mobility; ensuring barrier-free access to assistive technologies and devices; taking into account individual characteristics of a person when organising his/her workplace.

In order to successfully use assistive technologies in the educational process, specialists should take into account the following aspects: assistive technologies contribute to the development of basic skills, but cannot completely replace them; they are both educational and working tools; they provide access to standard educational tools, ensuring equal opportunities for people with special educational needs; their necessity should be assessed with the participation of specialists working with people with different needs.

It is important to know how to select and combine assistive technologies and devices when working with students who have sensory and motor impairments.

When teaching students with musculoskeletal disorders (MSDs), specialized digital input devices are traditionally used. For example, joysticks ("Newton", "Joystick SimplyWorks", "Optima Joystick", etc.); a keyboard with special plastic key separators and enlarged buttons of bright contrasting colors (for example, various models from "CIevy"). The use of these adaptive digital devices in work helps to mitigate motor problems (coordination and range of movements, presence of tremors, paresis, hyperkinesia, synkinesia, etc.).

It should be noted that when integrating this equipment into operation, auxiliary connectors are required, including a receiver that provides wireless connection and uninterrupted operation of devices with a PC. In modern conditions of digital environment development in the educational cluster, technologies of oculo-graphy and video oculo-graphy have become popular options for eye tracking. This technology is implemented by means of a special device called an "eyetracker", which is designed to assist individuals with serious motor impairments in working with a computer. The device detects and tracks eye movements and correlates them with manipulative actions of the mouse cursor. It is rational to use an eyetracker in combination with various screen access programs (for example, video magnifiers, synthesizers, speech-to-text converters, etc. ("NVDA", "Jaws for Windows")), as well as with programs and devices that perform speech-to-text and text-to-speech conversion ("Cezar-R" and others). To simplify the process of assembling these devices, it is possible to turn to a ready-made solution, represented by a comprehensive software and hardware complex, including a virtual communication management system using an infrared camera in combination with a portable computer Smart Nav. Such an approach will help prevent possible incompatibilities of individual devices and programs, optimize financial costs, and ensure that all necessary components and accessories are included.

In working with students with visual impairments (VI), as in the first case, the mandatory use of various screen access programs (speech synthesizers: "NVDA", "Jaws for Windows", etc.) in conjunction with electronic devices with text reading functions, listening to audio materials (audio textbooks, etc.), and working with various elements of the information digital space, managing it (for example, "Victor Reader Stream", etc.) is necessary. For low-vision students, in addition to traditional screen access programs, special screen magnification software can be used, which has a function of visual highlighting of information (line highlighting, contrasting), the ability to read information from the screen, and includes the presence of True Fonts font technology. Additionally, to expand the capabilities of working with computers, a complex of software (such as "Videomatic") is used, which allows using digital capabilities of the video system not only for working with text but also for processing (and other manipulations) of images and pictures.

For students with visual impairment who are proficient in reading and writing using Braille, when working on a computer, it is rational to use various options of Braille displays and/or Braille lines as an output device for information (for example, text, formulas, digits, and symbols) - Braille printers (for example, "ViewPlus Delta"), and for the category of graphical information, along with Braille printers, special embossers for printing volumetric images are also used (for example, "ZYFUSE"). When using Braille printers, additional programs that support their operation should be taken into account: a program-converter of images into tactile (dot) form for subsequent Braille printing ("ElPicsPrint", etc.) and a program for translating text into Braille ("Duxbury Braille Translator (DBT)", etc.). For enlarging, digitizing, scanning, voicing, and storing information when working with printed materials for individuals with visual impairments, portable ("Visor", "SmartView Versa+", etc.) and/or stationary ("EyePal Ace",

"Element", etc.) video magnifiers can be used. For writing in Braille, special notebooks with thick paper, styluses, a "Braille slate", stencils, drawing films, etc. are traditionally used.

For students with hearing impairments (HI), speech-to-text relay programs are used (for example, "RealSpeaker", "Cezar-R", etc.). It is necessary to consider the general capabilities of the software: translation quality, compatibility with operating systems, and the degree of independence from the Internet. Additionally, helper programs like "Surdoserver" and "Surdophone" are used, which transmit speech in sign language and provide sound amplification equipment in an online mode.

For the mentioned student categories, working with the electronic library system - IPR BOOKS - is possible. All interface elements (including buttons) are additionally voiced, allowing visually impaired and blind individuals to navigate the application without difficulty. The application is designed in three colors: black for text, white for pictures, and gray for the overall screen background; all buttons are sufficiently enlarged; all elements are arranged in a single column across the entire screen, allowing easy scrolling of information; the application is equipped with a feature of reverse voice feedback with the user: all actions that occur on the screen are duplicated in voice format; the text playback speed can be adjusted. When reading, the page scale can be increased, full-screen display mode of the book can be used, or voice playback can be enabled using screen access programs (for example, Jaws, "Balabolka"). Downloadable pdf fragments containing a subtext layer are of sufficiently high quality and can be used by screen reader programs for text-to-speech conversion, loaded into braille players (devices for listening to books), and copied to any device for comfortable reading.

Thus, the comprehensive application of technical teaching aids, specialized software and hardware, and assistive tools and technologies in the educational process, creating a barrier-free environment, allows adapting educational space, teaching materials, and making the learning process and leisure accessible to all students.

Let's provide examples of assistive technologies and tools.

Visual aids: Electronic and non-electronic aids such as magnifiers, voice-activated calculators, Braille typing devices, adapted cassette players, voice-over software, Braille outlining devices all enable blind or visually impaired students to access visual information.

Braille devices

The device, in the form of a tablet with a font, allows visually impaired users to perform a variety of operations, including electronic word processing, reading e-books, surfing the Internet, communicating on social media, recording speech, and using email via Braille and speech recognition.

Braille Sense U2

Braille Sense U2 Qwerty

The Braille tablet device allows visually impaired users to perform a variety of operations, including electronic word processing, reading e-books, surfing the Internet, social networking, speech recording and email through the use of Braille and speech recognition.

E-bot Pro

Multifunctional portable electronic magnifier that can be connected to various types of visual reproduction devices. With Optical Character Recognition (OCR) and audio text playback, the device reduces eye strain and fatigue. With the included wireless controller or the touch screen on your tablet, you can easily control and navigate the E-bot Magnifier and navigate through its menus.

A portable electronic magnifying device that operates in Close View, Distance View, and Auto View modes, GoVision also provides unprecedented direct access to file viewing - video files, images, and documents - via USB memory stick.

Braille printers

Keyboard overlays

For the hearing impaired, the use of sign language technology is not only and not so much a means of optimizing the learning process, but rather a means of overcoming or reducing secondary developmental disorders, a means of compensating for lost or impaired auditory function. Therefore, the development of learning activity technologies should be accompanied by textual instructions for viewing and/or accompanied by text in subtitle mode, and should be conducted with an orientation towards the inclusion of all preserved analyses. For hearing-impaired learners, the technology of text translation into sign language (e.g. Sourdophone) can be used if necessary.

Videophone

Wired and cordless wide screen videophone for deaf and hard of hearing individuals to facilitate communication using sign language.

Technical specifications

Video phone for persons with hearing or speech impairments

Ability to send and receive text messages, adjust bandwidth and send alerts during a video call

Save/add/edit/delete contacts

Ability to make changes to call history

Wireless network and remote update

Students with musculoskeletal disorders (impaired motor functions of the hands) can use alternative devices for inputting information and controlling the computer, such as joystick, rollerball, remote mouse buttons, head or foot computer mouse, adapted keyboard, i-tracker, touch screen monitor etc.

It is recommended to use freely available assistive software and special features provided by operating systems that facilitate and speed up information entry (virtual (on-screen) keyboard, keyboard shortcuts, voice typing, etc.) (virtual (on-screen) keyboard, keyboard shortcuts, voice typing, etc.).

Devices designed to facilitate manipulation:

Joysticks

Манипуляторы Trackball и мыши-роллеры

1. Which categories of people are most in need of assistive technology and assistive devices?
2. What are the positive effects of using assistive technology and assistive devices on human health and well-being?
3. What features of the use of assistive technology in the educational process need to be considered?
4. Describe options for using assistive technology and assistive devices with students who have mobility impairments.
5. What assistive technologies and assistive devices can be used with students with visual impairments?
6. What are the main difficulties people face in accessing assistive technologies and aids?
7. What steps need to be taken to increase the dissemination and use of AT and AS?
8. How can assistive technologies and aids help people with SEN to become more independent and included in society?

Formation of life skills, or social competencies (skills of interaction, mutual assistance, productive activity, etc.).

Today, the issues of socialisation of a child's personality are becoming more and more relevant and are studied by specialists in various fields of science. Undoubtedly, socialisation is one of the most important and multifaceted phenomena, as it implies the process of personality formation, assimilation, assimilation and active reproduction by an individual of values, social norms, patterns of behaviour inherent in each particular society.

The formation of life skills, or social competences, in children with SEN is an extremely important task, as it directly affects their ability to live independently, socialise and successfully adapt to society.

Life skills are a set of skills, knowledge and personal qualities that help children with SEN to interact effectively with the world around them, solve problems, make decisions and achieve their goals.

What life skills need to be developed?

Basic life skills that need to be developed in children with disabilities include:

Self-care skills:

- Personal hygiene
- Dressing and undressing
- Eating
- Preparation of simple meals
- Housekeeping

Communication skills:

- Interacting with others
- Active listening
- Expressing thoughts and feelings
- Resolving conflicts

Social interaction skills:

- Friendship
- Teamwork
- Observing social norms and rules

Learning skills:

- Independent learning
- Working with educational materials
- Planning and organizing one's work

Work skills:

- Following simple instructions
- Observing safety rules
- Taking responsibility for work

Methods for developing life skills include:

Individual sessions:

- Working with a psychologist or special education teacher

Group sessions:

- Social skills training

Practical activities:

- Role-playing games
- Simulating real-life situations

Using game-based methods:

- Educational games
- Board games

Integration into daily life:

- Assigning age-appropriate household tasks
- Encouraging social interaction with peers
- Involving them in various activities

It's important to note that:

- Formation of life skills is a lengthy process that requires patience and consistency.
- Methods and approaches should be tailored to each child's individual characteristics.
- Collaboration among family, educators, and specialists is crucial.

The family plays a key role in shaping life skills in children with disabilities.

Parents can:

- Create a nurturing environment based on love, support, and understanding.
- Serve as role models for their children by demonstrating necessary skills.
- Assign age-appropriate household responsibilities to their children.
- Encourage social interaction with peers.
- Engage them in various activities.
- Seek help from specialists when needed.

Conclusion:

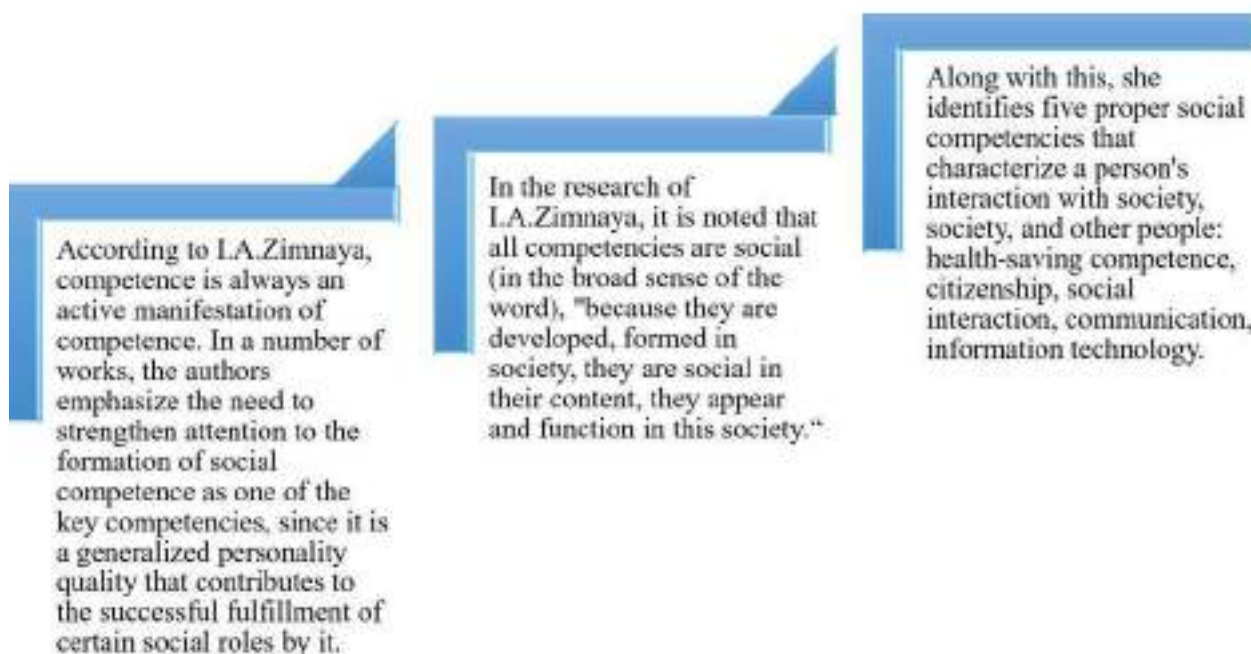
The development of life skills in children with disabilities is key to their successful socialization and independent living. Through purposeful efforts from families, educators, and specialists, children with disabilities can:

- Develop necessary skills for daily life.
- Learn to interact with the world around them.
- Achieve their goals.
- Become integral members of society.

In pedagogy, the concept of "socialization" is viewed based on the broader term "education," referring to deliberate, socially controlled socialization of the individual (as opposed to spontaneous socialization).

At the present stage, with the Republic of Kazakhstan joining the Bologna Process, education is adopting a competency-based approach, and there is discussion about the composition and content of key competencies, considered as the goal and outcome of education.

Some modern researchers equate the concepts of competency and self-sufficiency, while others differentiate them, giving the category of "competence" a broader meaning.

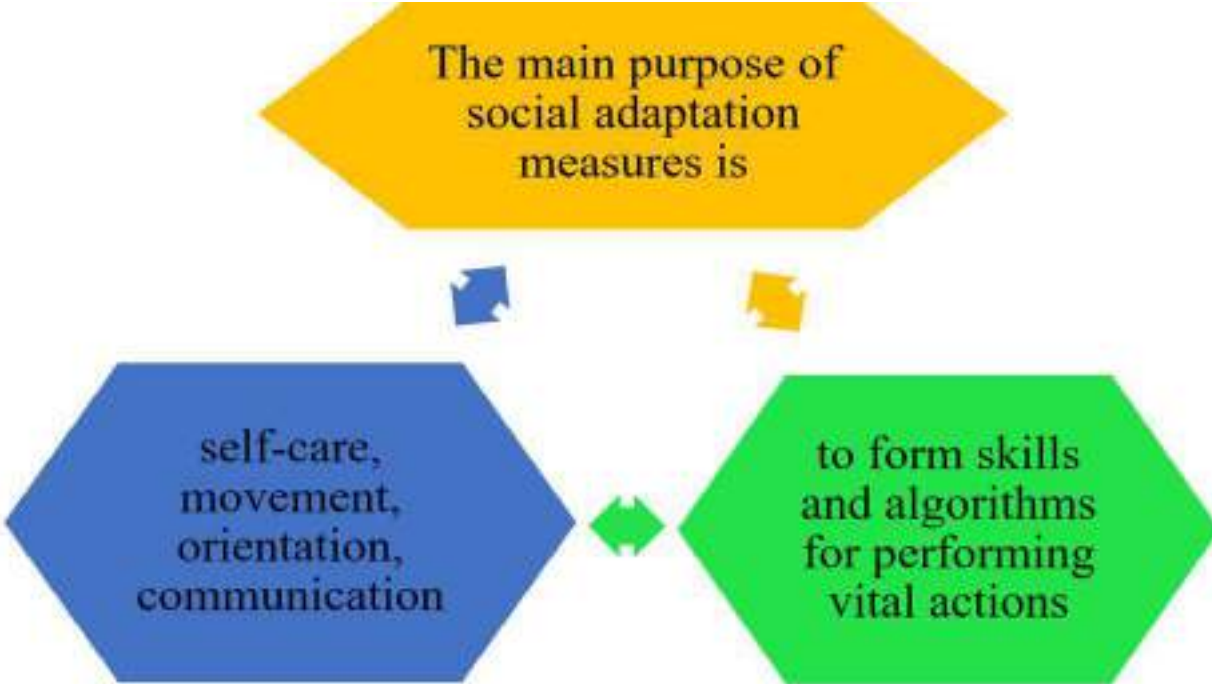
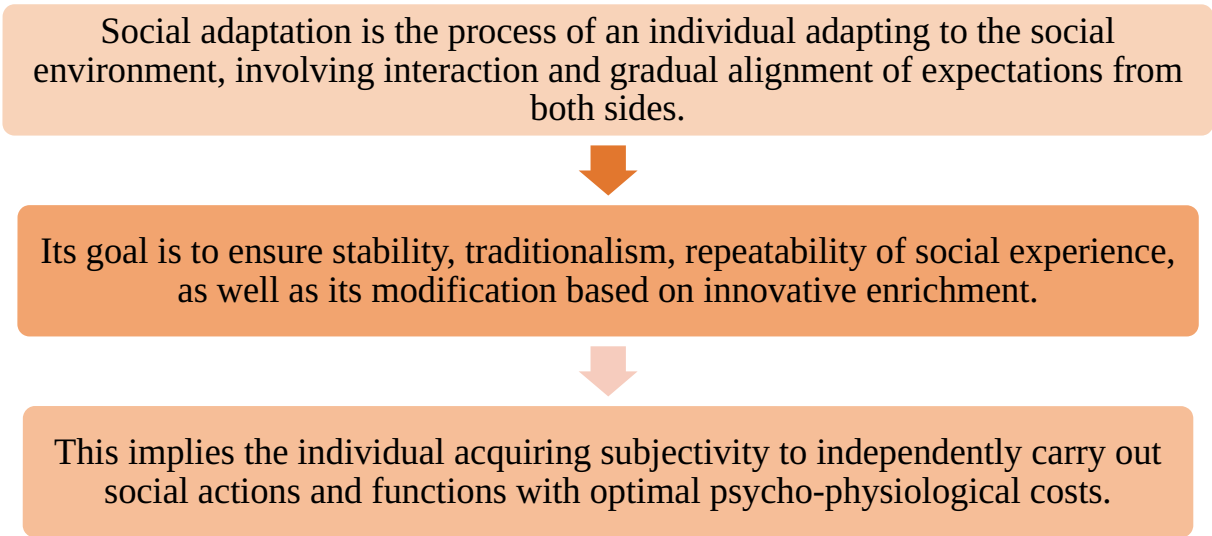
In special pedagogy, in the interpretation of the term 'socialisation', the emphasis is placed on the child's achievement, on the one hand, of the maximum possible independent life and self-realisation, and, on the other hand, of active participation in various situations of social interaction that allow the child to function as a full member of society.

The concept of social adaptation of people with disabilities and children with special educational needs in English-language literature is defined by the concept of social integration.

The European view of the problem of social and everyday adaptation is described by the concept of 'adaptive skills' - adaptive skills and includes the ability to speak and understand speech (communication skills), home-living skills, skills of using modern means of communication, health maintenance, safety, recreation, self-care, social

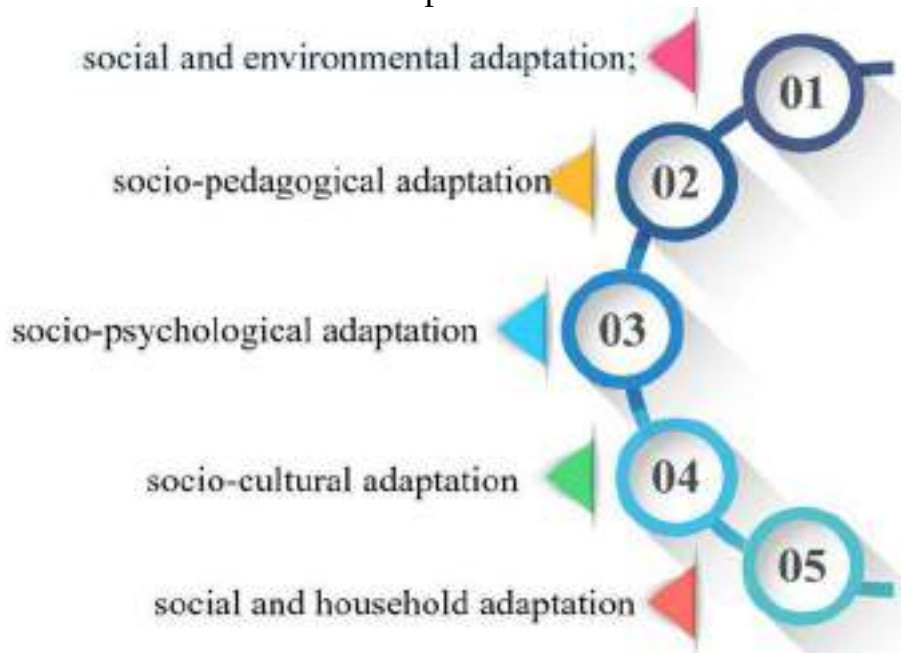
interaction, self-organisation of behaviour (self-management skills), functional academic skills (writing, reading and elementary mathematical skills), skills related to the use of modern means of communication, health, safety, recreation, self-care, social interaction, self-organisation of behaviour (self-management skills), functional academic skills (writing, reading and elementary mathematical skills), skills related to the use of modern means of communication, social skills, and skills related to the use of modern means of communication.

Social and household adaptation is one of the layers of the problem of social integration of people with special needs into society and depends on the implementation of other areas of social integration, such as socio-cultural and socio-environmental adaptation, as well as other forms of adaptation

In order to fully describe the adaptation of a child with SEN in society, the following areas are identified within the framework of social adaptation:

For a complete description of the adaptation of a child with SEN in society within the framework of social adaptation, the following directions are highlighted:

Approaches to the differentiation of adaptation levels

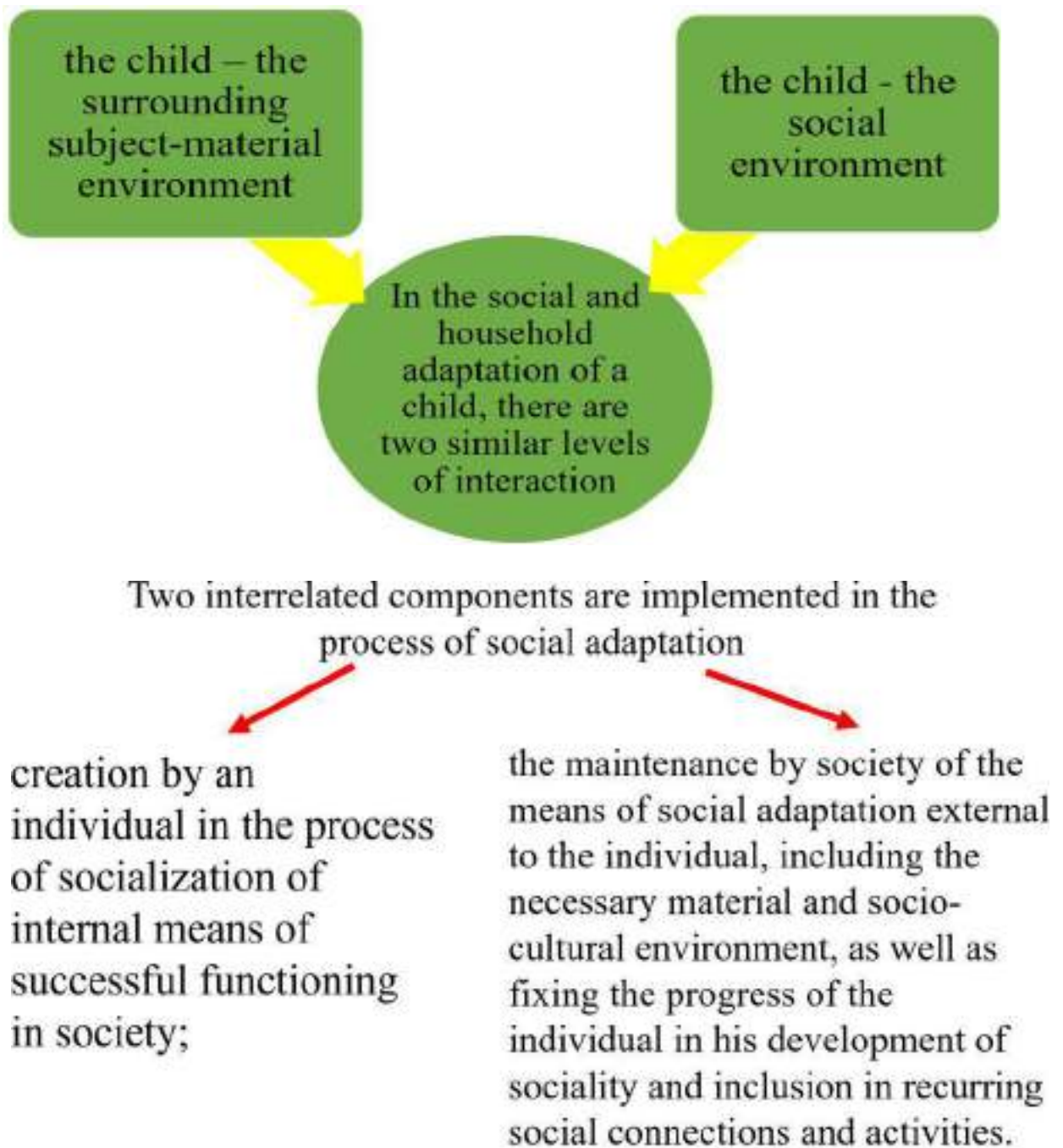
The first approach is based on the characteristics of the subject of adaptation

biological level

social level

The second is based on the characteristics of adaptation itself

The biological level of adaptation considers adaptation in the system "organism – environment", and the social one - "personality - social environment"

The main trends of modern education of children with SEN and children with SEN and peculiarities of psychophysical development, with disabilities at the stage of general education are considered, taking into account the priority of humanistic guidelines:

- Formation of a 'positive', 'tolerant' attitude to people with disabilities and disabilities;
- recognising the value and personal potential of each child;
- updating the categorical apparatus in accordance with international practice;
- expanding the categories of children with SEN;
- ensuring maximum coverage of education for children with SEN and peculiarities of psychophysical development, with disabilities;
- Legislative consolidation of the right of parents to choose the form of education;

- development of state standards of primary general education for pupils with disabilities.

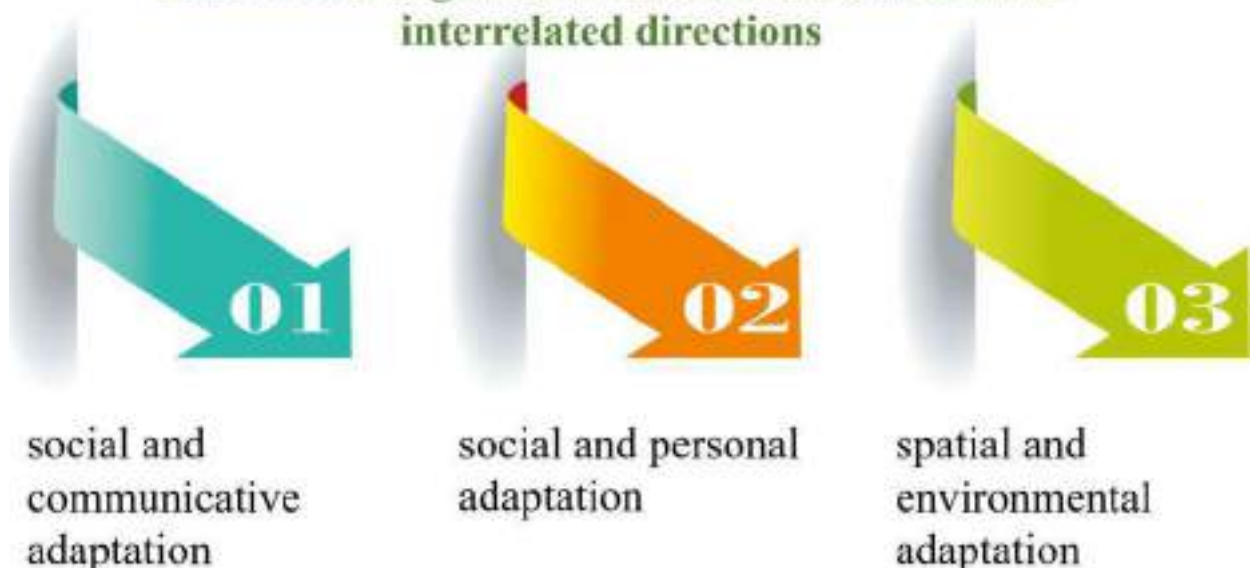
The tasks of social and household adaptation:

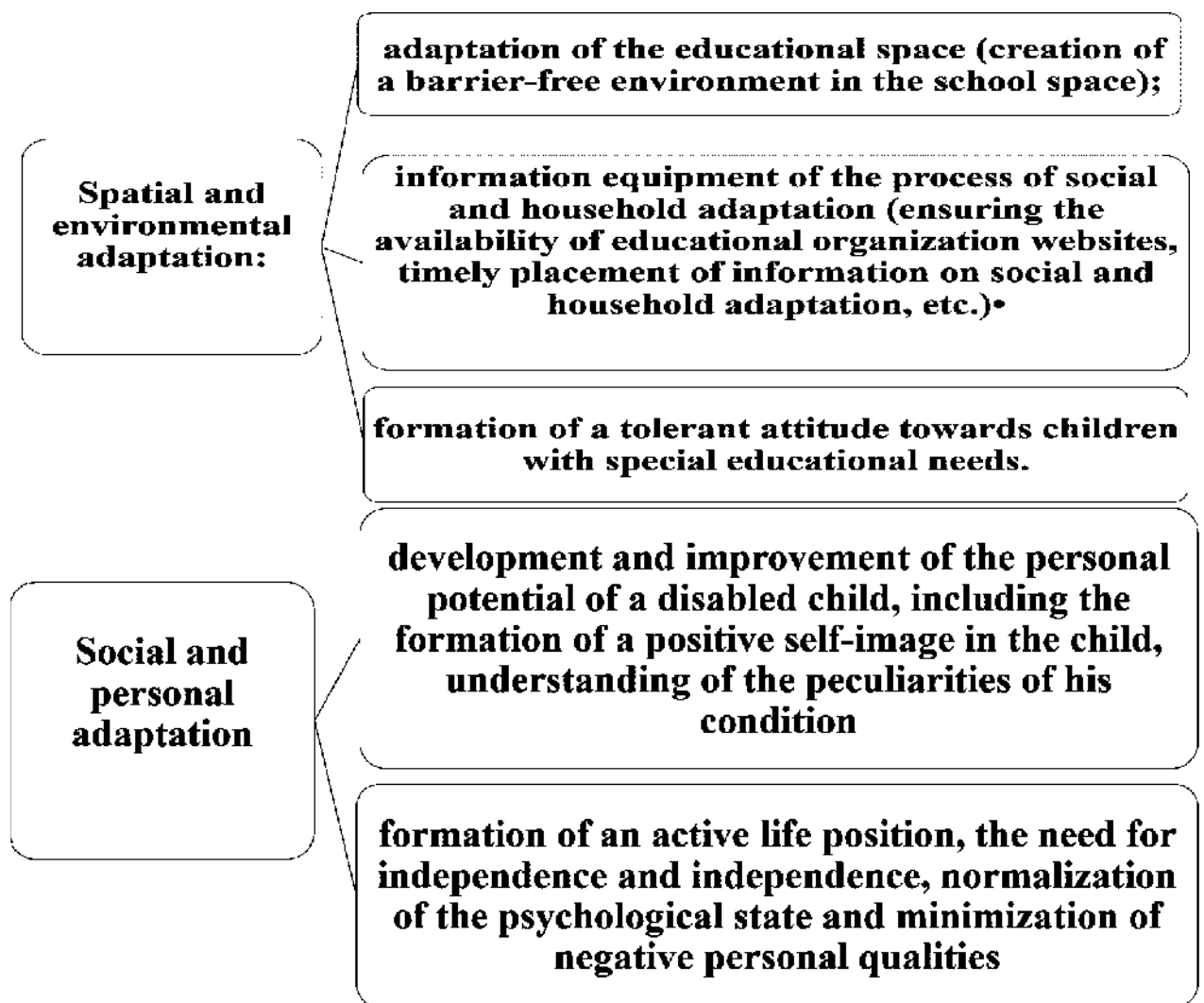

The organisation of work on social adaptation is carried out taking into account general pedagogical and special principles of educational organisation.

- The principle of pedagogical optimism;
- The principle of corrective-compensatory orientation;
- Principle of social-adaptive orientation;
- The principle of active inclusion in the process of social and domestic adaptation of all its participants;
- Principle of variability;
- Principle of partnership with the family;
- Principle of the activity approach;

Social and household adaptation of children with SEN in educational organizations is carried out in three interrelated directions

Social and communicative adaptation includes the assimilation of society's culture, norms of its behaviour. And the initial stage of this is the assimilation of the culture of communication in society.

Passive adaptation of the child consists in forming the school community skills of proper communication with a child with SEN, teaching him/her interaction skills and methods of communication, especially if alternative forms of communication are required.

The active form of socio-communicative adaptation involves the child's mastering the rules and norms of interaction both in the micro-environment of the school and in the macro-environment; mastering various communicative strategies depending on the interlocutor and the type of communicative situation.

Conditions for the most effective system of social and everyday adaptation

- the use of multi-level adaptive annual programmes of basic general education classes with different terms of study;
- use of adaptive curricula in classrooms implementing differentiated supplementary education, in clubs and sections of creative, artistic, cognitive and sporting areas;
- individual and group remedial classes;
- Development of forms of children's self-governance;
- implementation of comprehensive socialisation programmes.

Tasks of social and everyday life adaptation of students with visually impaired

- fill in gaps, as a rule, in the children's home education on social and domestic issues;
- give correct ideas and knowledge about household items to be used in everyday life, their purpose and rules of handling them;
- develop skills in handling objects used in everyday life;
- to develop skills of behavioural culture in everyday life among sighted people;
- to introduce various household services, institutions and organisations to which students can apply;
- teach rules of behaviour in public places, in various domestic services and institutions;
- develop methods of self-control of their own behaviour, appearance;
- teach children to communicate with different people in different situations.

Tasks of social adaptation of students with hearing impairment:

- children mastering new social experience using different types of speech;
- development of motivation for further mastery of social experience and social roles;
- accumulation and development of ideas about the surrounding world;
- accumulation of experience of social behaviour and regulation of one's own behaviour;
- development of the student's personal qualities, attention, thinking, memory and imagination in the process of participation in simulated situations of communication, role-playing games, in the process of mastering the language material and social experience;
- development of the process of self-knowledge and self-awareness
- Formation of full-fledged speech activity through mastering speech as a means of communication and cognition;
- development of cognitive and creative abilities;
- ensuring communicative and psychological adaptation of schoolchildren to the social world in order to overcome psychological barriers in the future and use oral speech as a means of full-fledged communication in society;
- accumulation of experience in developing relationships with hearing peers and adults.

The main manifestations of autism spectrum disorders (**ASD**) are directly related to a person's social life:

it manifests as:

- lack of social-emotional reciprocity (especially characteristic) lack of responses to the emotions of others and/or lack of modulation of behaviour according to the social situation;
- lack of social utilisation of available speech skills, lack of flexibility of speech expression and a relative lack of creativity and imagination in thinking;
- impaired use of tones and voice expression to modulate communication;
- a similar lack of accompanying gestures;
- impairments in role-playing and social imitation games.

Activities of teachers for the successful adaptation of children with SEN

- update knowledge about the features of children with SEN;
- to study the anamnestic information about the child (medical individual development card);
- get acquainted with the received documents (extract from the PMPC meeting, recommendations for support);
- to talk with parents (legal representatives) about the characteristics of the child, to study his social environment;
- contact the PMP council in a timely manner.

1. What specific life skills and social competences are particularly important for the successful adaptation of children with SEN in society?
2. What methods and approaches are effective in developing these skills in children with different types of SEN?
3. How can life skills and social competences be integrated into the educational programme for children with SEN?
4. What role do parents play in the process of life skills development in children with SEN and how can they be supported?
5. How to assess the progress and success of life skills development in children with SEN?
6. How can skills development be individualized for each child with SEN?
7. What challenges do educators face when working with children with SEN in life skills development and how can these be overcome?
8. What resources and support do educational institutions and educators need to provide in order to successfully implement a life skills programme for children with SEN?

Interactive technologies in teaching children with SEN in an inclusive educational environment

Getting an education in accordance with the needs and requests of the educator is a priority task of the modern educational process.

In this regard, educational institutions are trying in every possible way to introduce innovative teaching methods into the educational process, among which interactive technologies have become particularly popular.

The term 'interactivity' is borrowed from Latin from the word interactio, which implies inter - 'mutual, between' and action - action, i.e. 'a type of information exchange between learners and the surrounding information environment'

Inclusion, according to the UNESCO definition, is understood as a dynamic approach involving the promotion of differences and the perception of individual characteristics of each child not as a problem, but as an opportunity to enrich the learning process

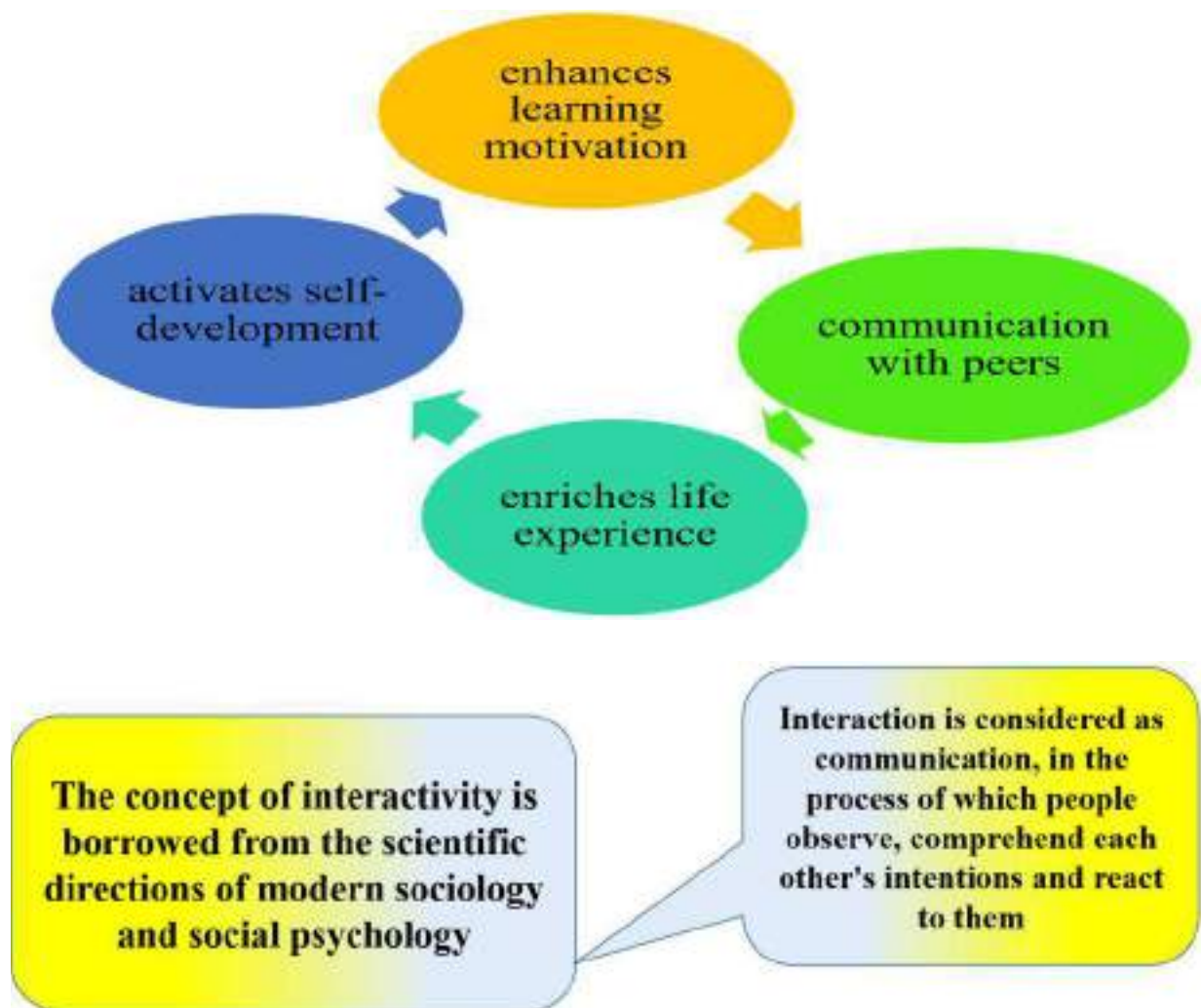
Inclusion is an attempt to give all students who have special health needs confidence in their own abilities, to motivate them without fear to study at school with other children

To implement this task, tools and technologies are needed, which at the same time must be universal, as well as individual, since each child has his own educational needs and abilities. It is precisely such opportunities that modern interactive and distance learning technologies have, allowing for the full introduction of inclusive education

In contrast to traditional methods, interactive methods focus on a wider interaction between learners and the teacher, as well as with each other.

Interactive learning is learning based on the interaction of the learner with the learning environment, the learning environment, which serves as an area of the learner's experience, during which the teacher and the learner interact.

The use of interactive methods in the learning process has a certain impact on the development of the learner

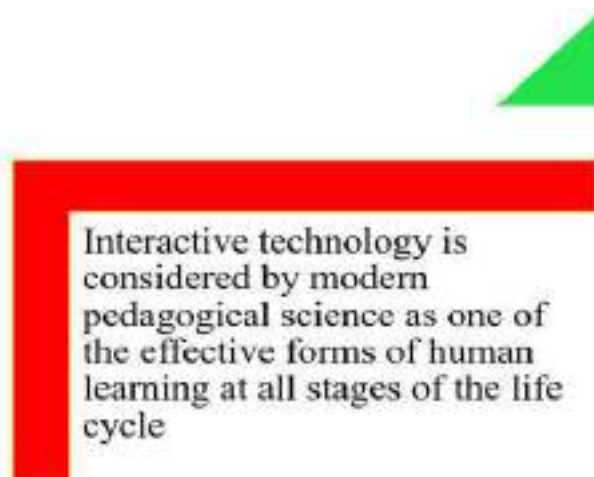

Paul Watzlawick, a representative of the constructivist orientation in psychology, wrote that ‘all behaviour in the presence of another person is communication. The unit of communication (behaviour) is called a message, or simple communication. The exchange of messages is called an interaction.’

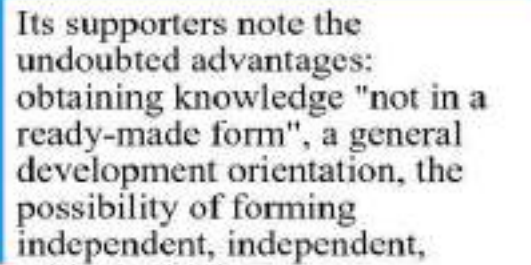
The following interpretations are found in modern sources. ‘Interactive’ means containing a moment of interaction or being in a mode of conversation, dialogue with something (e.g., a computer) or someone (a person). Interactive (English interactive - interacting) - dialogue, carrying out interaction between a person and a media (interactive television, interactive survey).

‘Interactive learning’ is a special form of organising the cognitive activity of the learner, in which the learning process proceeds in such a way that almost all learners are involved in the process of cognition, having the opportunity to understand and reflect on what they know and think.

According to Russian educators, any training poses a didactic task that can be effectively solved with the help of interactive learning implemented by a qualified teacher-professional. Interactive learning is a special form of organisation of cognitive activity, so it should take place in different forms.

Interactive technology is considered by modern pedagogical science as one of the effective forms of human learning at all stages of the life cycle

Its supporters note the undoubted advantages: obtaining knowledge "not in a ready-made form", a general development orientation, the possibility of forming independent, independent, critical thinking among students; the ability to work in a team, use and apply non-standard methods and techniques in the learning process

Parameters for assessing the implementation of interactive approach in the educational inclusive process

- Level of implementation of interactive technologies;
- Interactive forms of learning;
- Interactive teaching methods;
- Interactive learning tools;
- Level of use of interactive learning tools;
- Specific methods of implementation of the learning process based on the interactive approach;
- Level of implementation of interactive learning methods;
- Methods of evaluation at the interactive lesson;

The following interactive forms of training are distinguished:

- Individual
- Paired
- Group
- Frontal
- Collective
- Form of interaction with the changing composition of students
- Planar

1. Individual. This is the interaction of a teacher with one learner who independently solves the task set for him/her.

2. Paired. It is used for solving tasks in pairs. Students not only learn, but also carry out mutual learning and mutual control.

3. Group. It is used when students divide into subgroups and solve problems together.

4. Frontal. It assumes that the teacher works with all students, the task is carried out by all participants simultaneously, at the same pace and with common tasks.

5. Collective. It is used when students are considered as a whole collective, but with their own leaders and special forms of interaction.

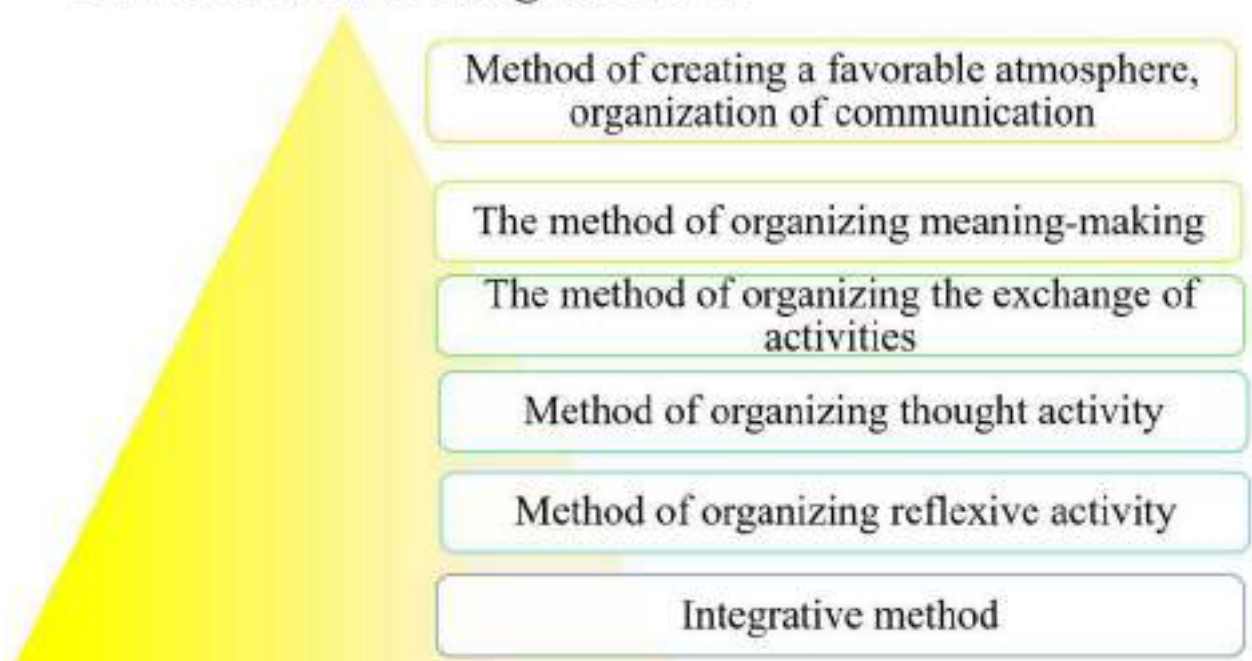
6. Form of interaction with a changing composition of learners. It is used to realise collective or frontal work, but with a constant change of participants, which significantly

expands the studied problem and contributes to intellectual enrichment through the cognition of individuals.

7. Planetary (a group of participants is given a common task, e.g. to develop a project; split into subgroups, each of which develops its own project, then voices its own version of the project; after that, the best ideas are chosen, which make up the overall project).

Thus, the interactive form of education allows to find an individual approach to each child, to build subject-subject relationships not only between teachers and their students, but also between teachers and parents of students.

Interactive teaching methods

According to S.S. Kashlev, interactive teaching methods are ways of purposeful enhanced intersubjective interaction between a teacher and students to create optimal conditions for their development.

He classifies interactive teaching methods as follows:

1. Method of creating a favourable atmosphere, organisation of communication. The method is organised by the teacher to promptly include each student in the work, which contributes to the self-actualisation of each student.

2. The method of organising meaning-making. The method contributes to the creation of new content of the learning process, on the basis of which students create individual meanings about the phenomena and processes under study, and then there is an active exchange of meanings of students.

3. The method of organising the exchange of activities. This method helps to unite students in creative groups for joint activity and collective decision making.

4. The method of organising thought activity. This method helps to mobilise students' creative abilities, create a positive motivation for learning and develop active thinking.

5. Method of organising reflexive activity. The method is aimed at the development of self-analysis and self-assessment of the student, which allows to evaluate the results of the activity and to determine the state of his/her development and to establish the cause of this process.

6. Integrative method (interactive games). The method is used to integrate all leading functions of interactive methods for the purpose of complex development of students.

Interactive learning tools (Interactive whiteboard, tablet, multimedia, other)

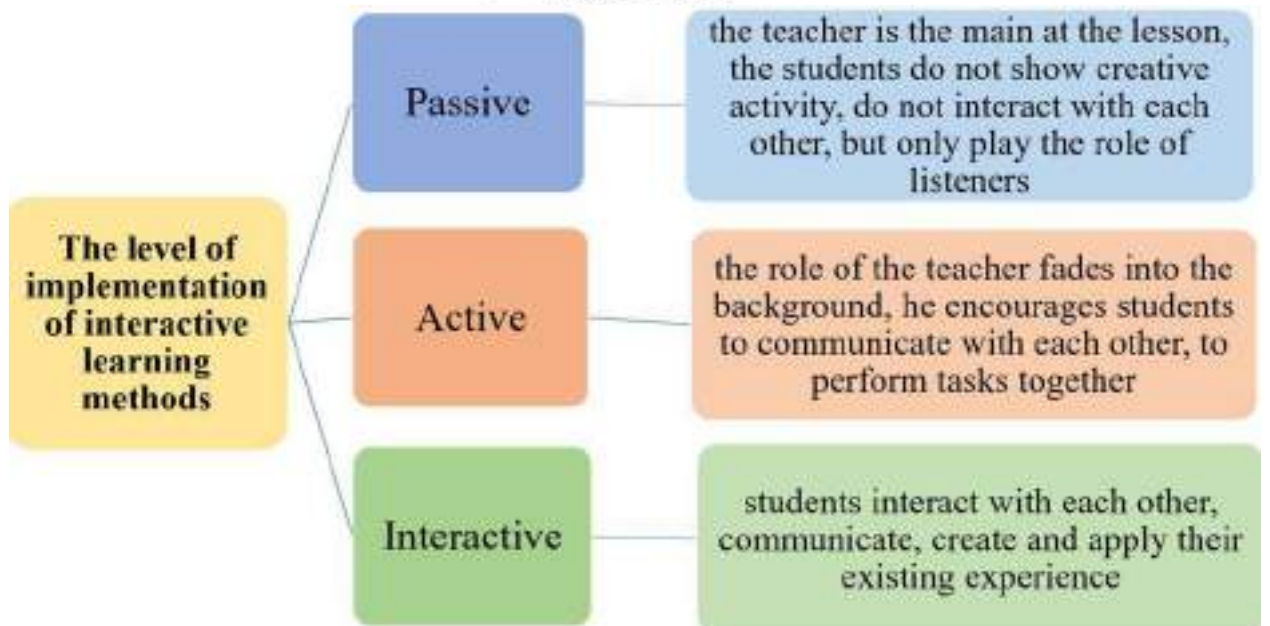
Level of use of interactive learning tools

- Teaching
- Diagnostic
- Instrumental
- Subject-oriented
- Controlling
- Administrative
- Game

Specific methods of implementation of the educational process based on an interactive approach:

- ◊ "Brainstorming"
- ◊ A didactic game
- ◊ Heuristic conversation
- ◊ Project method
- ◊ "Chain"
- ◊ "Knowledge tree"
- ◊ "Big Circle"

Assessment techniques in an interactive lesson

Test

Express survey

Advanced Survey

Observation

Self-assessment

Question-answer method

The Delta-Plus method

Classification of interactive forms of learning

Non imitation

Imitation

used within the framework of traditional forms of educational activity (lectures, classes, course and diploma design, etc.)

the use of which is associated with the use of new forms of learning in the educational process

A characteristic feature of non-simulation classes is the absence of an imitation model of the process or activity being studied. Activation of learning is realized in the form of permanent direct and feedback links between teachers and students

Offering types of non-imitation classes, V.I.Rybalsky and E.A.Litvinenko consider, practically, traditional forms of education, filling them with new content through the use of problem-based learning technology

On the basis of traditional training, in order to activate classes, the methods of the "round table", "project method" and the method of "brainstorming" are successfully used

‘Round table’ is an active exchange of opinions of conversation participants on a certain topic in the process of interpersonal interaction. ‘Round tables’ are used in various training seminars, discussions, conversations, etc. When preparing for a meeting, the teacher suggests putting forward a problem of interest to them for discussion and preparing questions, which are then proposed to the round table guest.

‘Project method’ allows to form students' skills to construct knowledge independently, navigate in the information space, organise independent activities, integrate knowledge from different areas of science. The project method can be individual or group and can be used in solving the tasks of the lesson and extracurricular activities. There is research, creative, game, information, practice-oriented and other types of projects.

The main idea of this method is to activate the student's interest in problems in the study of educational content and to consolidate the acquired knowledge through project activities.

‘Brainstorming’ is a method of collective ‘idea generation’. It contributes to the dynamism of thought processes, liberation from inertia of thinking, development of students' ability to abstract from specific conditions, forms the ability to focus on an important goal

Simulation forms of interactive learning

Gaming

analysis of specific situations, simulation exercise and individual simulator

Non gaming

role-playing, game design (design, development of methodological or technological solutions) and business games

Role-playing is a simpler form of interactive learning than business games, it requires less time and effort to develop and conduct classes.

This form is characterized by:

- the presence of a complex task communicated to students; the distribution of roles between participants;
- the difference in the interests of participants performing different roles;
- interaction of participants in the process of solving the problem;
- opposition from the management (teacher) to the intentions of the players;
- evaluation of the results, in accordance with the accepted system and summing up the results by the teacher

Business games are universal and have the properties and capabilities of various forms and methods of learning. Business games are simulation and game modeling. It combines: a simulation model of production and a game model of professional activity (as well as social activity). The essence of the business game, emphasizes M.M.Kryukov, "in performing professional actions and committing deeds"

Distance learning – learning by means of telecommunications, in which the subjects of education, having spatial or temporal remoteness, carry out a common educational process aimed at creating external educational products and corresponding internal changes of the subjects of education.

Advantages of DL in inclusive education

access of children with SEN to various resources

socialization and integration of children with SEN into society

taking into account the individual characteristics of children

interactive learning

spatial and temporal limitlessness of learning

quality education of children with SEN

Online learning system

Provides many more options

Firstly, one can study from home or anywhere in the world. Online education offers a wide range of educational services, not limited by time or space.

Secondly, an online learning system is flexible and adaptive enough to offer students and teachers opportunities that cannot be achieved using traditional learning methods alone. The use of digital technology allows students to choose the appropriate pace of learning, the comfortable principle of presentation, the length of the lesson, and additional information.

Thirdly, online learning and work with e-textbooks contribute to improving the efficiency of the learning process, enhancing academic performance and building digital skills.

WhatsApp

**Online educational platforms
in Kazakhstan**

- Wikium
- Openu.kz
- Openculture.com
- Skillbox
- Uniweb.ru
- Lektorium.tv
- Coursera
- TED-ed
- Tutoronline

1. What interactive teaching methods are considered most effective for children with different types of special needs (e.g. physical, sensory, cognitive impairments)?
2. How can the use of interactive whiteboards and tablets improve the educational process for children with SEN?
3. How can play technology and playful forms of learning be adapted for children with SEN?
4. What interactive teaching methods help to develop social skills in children with SEN?
5. How can virtual and augmented reality be used to create inclusive learning environments for children with SEN?
6. What role do interactive exercises and tasks play in motivating children with SEN to learn?
7. What adaptive technologies and software are most useful for interactive learning for children with SEN?
8. What strategies can be used to assess the effectiveness of interactive teaching methods in children with different types of SEN?

Technologies and methods for assessing achievement in an inclusive education system

The development of the education system today is one of the most important priorities of our republic's state policy. Among the basic principles of state policy in the field of education are equality of rights for all to receive quality education, accessibility of education at all levels for the population taking into account the intellectual development, psychophysiological, and individual characteristics of each individual.

Inclusive education aims to provide equal opportunities for all learners, regardless of their physical, intellectual, emotional, and other characteristics. An important component of this system is assessing students' achievements. Assessment should be fair, objective, and take into account the individual needs of each learner.

Assessment in inclusive education should be based on the following principles:

- **Individuality:** Assessment should take into account the individual characteristics of each child, their strengths and weaknesses, as well as their developmental pace.
- **Multifaceted approach:** Various methods and tools should be used in assessment to obtain a complete picture of a child's achievements.
- **Collaboration:** All stakeholders, including teachers, parents, specialists, and the child themselves, should participate in the assessment process.
- **Feedback:** Assessment should provide constructive feedback to the child and other participants in the educational process to aid in their development.
- **Goal-oriented:** Assessment should be used to improve the child's learning rather than just assigning a grade.

Assessment methods in inclusive education can include one or several approaches:

Formative Assessment: A continuous process that helps teachers and students track progress and make necessary adjustments to the educational process.

- **Rubrics:**
 - **Development of Individualized Rubrics:** Creating assessment sheets adapted to the specific needs and abilities of students. For example, for students with visual impairments, rubrics may be presented in audio format or using large fonts.
 - **Step-by-Step Assessment:** Using rubrics to assess each stage of task completion, allowing students to receive timely feedback and adjust their work as they progress.

Self-Assessment and Peer Assessment:

- **Development of Self-Reflection Skills:** Providing students with tools and methods to analyze their own achievements, fostering independence and responsibility for learning.
- **Inclusive Peer Assessment Practices:** Organizing work in pairs or groups where students can exchange opinions and assessments, taking into account each other's characteristics and needs.

Ways in which formative assessment is applied in inclusive education:

- **Individualized Approach:** Educators use formative assessment to determine the individual needs of each student. They can monitor students' progress, identify their strengths and weaknesses, and adapt teaching materials and methods accordingly.
- **Feedback:** Formative assessment provides teachers with the opportunity to give feedback to students throughout the learning process. This helps students understand their progress, recognize their achievements, and areas needing further work.
- **Goal Setting:** Teachers can use formative assessment to set learning goals for each student according to their individual needs. This helps create personalized learning plans and maintain students' motivation.
- **Adaptation of the Learning Process:** Formative assessment allows teachers to adapt their approach and teaching materials in real-time according to students' needs. This includes changing teaching strategies, providing additional resources, and reviewing learning goals.
- **Supporting Diversity:** Formative assessment helps teachers recognize and accommodate the diversity of students in the classroom, including those with special educational needs. This contributes to creating an inclusive learning environment where every student feels accepted and supported.

Thus, formative assessment is an important tool for the successful implementation of inclusive education as it allows teachers to adapt their teaching approach to meet the individual needs of all students.

Summative assessment also plays an important role in inclusive education, although its application requires special attention to the individual needs of students and flexibility in assessment approaches. In the context of inclusive education, summative assessment can be adapted to ensure fairness and objectivity.

There are several key aspects:

Adaptation of Assessment Tools: In inclusive education, it's important to adapt assessment materials and tasks according to students' needs. This may include changing the format of tests, using alternative assessment methods (such as oral exams or projects), as well as providing additional time or resources.

Differentiated Assignments: Creating tasks of varying levels of difficulty allows for consideration of the diversity of students and their individual abilities. This ensures that each student has the opportunity to demonstrate their knowledge and skills in the most effective way for them.

Utilization of Various Assessment Forms: Including different forms of assessment, such as tests, projects, essays, presentations, and practical tasks, allows for consideration of various learning styles and student abilities. This helps create a more comprehensive understanding of their achievements and performance.

Consideration of Educational Needs: Teachers should consider Individualized Education Plans (IEPs) and specialist recommendations when conducting summative assessment. This may include providing special conditions or resources needed for successful assessment by students with special educational needs.

Objectivity and Fairness: Summative assessment in inclusive education should be fair and objective. To achieve this, teachers may use assessment criteria that consider different levels of task completion and provide equal opportunities for all students.

Results Analysis: The results of summative assessment should be analyzed not only in the context of individual student achievements but also in terms of the effectiveness of educational strategies and approaches. This allows teachers to make adjustments to the teaching process and improve the quality of education for all students.

In inclusive education, summative assessment should be flexible, adapted, and considerate of the diversity of students, so that each student has the opportunity to demonstrate their knowledge and abilities to the best of their ability.

Traditional Exams and Tests:

Differentiated Assignments: Developing tests that include various types of tasks (such as multiple choice, open-ended questions, tasks using visual materials) to accommodate different ways of perceiving information.

Exam Conditions: Adapting exam conditions (increasing time, using technical aids) to ensure equal opportunities for all students.

Project Work:

Realistic Tasks: Providing tasks that reflect real-life situations, allowing students with different abilities to demonstrate their knowledge and skills in a practical context.

Collaborative Projects: Encouraging teamwork, which helps students develop communication and collaboration skills important for socialization and integration.

Alternative assessment methods play a crucial role in inclusive education, allowing teachers to gain a more comprehensive and objective understanding of students' achievements. These methods can be adapted to individual students' needs and abilities, promoting fair and accurate assessment of their progress. Here are several examples of alternative assessment methods that can be effectively used in inclusive education:

Portfolio: A portfolio is a collection of a student's work over a certain period of time. This method allows for assessing a student's progress based on their works, projects, drawings, essays, and other materials demonstrating their knowledge and skills.

Portfolios help teachers see the growth and development of the student, not just the final result.

Project-Based Learning: Assessment based on projects allows students to demonstrate their knowledge and skills through practical tasks and projects. This may include research, experiments, presentations, and creative projects. Project-based learning promotes critical thinking, creativity, and practical skills development.

Observation and Record-Keeping: Observing students during their work and interaction in the classroom can provide valuable information about their academic achievements and behavior. Teachers can keep observation records and journals, documenting important moments and students' achievements that may not be evident in traditional tests.

Self-Assessment and Peer Assessment: Involving students in the assessment process through self-assessment and peer assessment helps develop their reflective and metacognitive skills. Students can analyze their own achievements, set goals, and identify areas for improvement. Peer assessment also promotes collaboration and communication skills development.

Success Portfolios: This is a variation of a portfolio where students document their achievements and successes, as well as receive comments and feedback from teachers and parents. This helps students see their achievements and build a positive attitude towards learning.

Differentiated Assignments: Creating tasks of varying levels of difficulty allows for considering individual students' needs and abilities. These tasks can be ones that can be completed in different ways or tasks with a choice of difficulty levels.

Interviews and Oral Presentations: Interviews with students and their oral presentations can provide valuable information about their understanding of the material, communication skills, and ability to articulate their thoughts. This is especially useful for students who have difficulties with written assignments.

Using alternative assessment methods in inclusive education helps teachers consider the diversity of students and create conditions where each student can showcase their strengths and receive an objective assessment of their achievements. It is important to explain the difference between assessment and grading to all students in a clear and accessible manner.

Evaluation is the process of comparing knowledge, skills and abilities with those standards that are presented in the curriculum. A mark is a quantitative measure of evaluation expressed in points.

In pedagogy, the verification and assessment of students' knowledge is understood as the identification and comparison at one or another stage of learning of the results of students' educational activities with the requirements of the program. Marks and grades are used in the practice of the school.

There is a difference between a mark and an assessment

A mark is a digital (point) expression of students' knowledge, fixing their level of learning. Evaluation is the process of evaluation, expressed in a detailed value judgment. The mark is derived from the score, and therefore the score must precede the mark.

The assessment has its own functions:

- with the help of the assessment, the teacher expresses his opinion about the student's knowledge;
- the assessment informs the student about his successes and failures;
- grades orient the student about the level of his knowledge;
- the assessment tells parents about the student's progress in a particular subject.

There are several ways of grading:

- normative, when a student's knowledge is evaluated based on the requirements of the standard of education and program requirements;
- personal, in which the student's response is compared with his actions and responses in the past;
- comparative, when the teacher compares the actions of one student with the actions of another.

When assigning grades in inclusive education, the teacher should adhere to the following rules:

1. Knowledge assessment should cover all important elements of students' knowledge, skills, and abilities.
2. When assigning grades, the teacher should consider both the personal and normative methods of assessment.
3. When assigning grades, the teacher should explain why they evaluate the student's knowledge in a certain way.
4. When assigning grades, the teacher should use diverse assessment methods.
5. All students, without exception, should be given the opportunity to revise their grade several times.
6. In addition to teacher assessment, student self-monitoring and self-assessment should be present when assigning grades.

The teacher's activities should be based on the following principles:

1. Assessment is a continuous process naturally integrated into educational practice. Depending on the stage of learning, diagnostic and snapshot assessment may be used. Additionally, the final grade can be determined as the overall result of accumulated assessments over the learning period.
2. Assessment can only be criterion-referenced. The main criteria for assessment are the planned learning outcomes (in the case of developing an Individualized Education Program (IEP) – the task of developing program material based on individual abilities at the child's level).
3. Only the student's activities and the results of these activities, not the student's personal qualities, can be subject to assessment. Only what is taught is subject to assessment.
4. The assessment system should be designed to involve students in monitoring and assessment activities, helping them acquire skills and habits of self-assessment and peer assessment.

If the control and verification are built correctly, they will help the teacher to solve the following tasks

- Determine the state of implementation of the tasks of training, education and development placed in the individual curriculum;
- Timely identify gaps in students' knowledge and skills;
- Resort to repetition and systematization of the material;
- Determine the level of readiness to assimilate new material;
- To form the ability to work responsibly and with concentration, to use self-checking and self-control techniques;
- Encourage student responsibility;
- Monitor the dynamics of the development of cognitive processes, emotional-volitional sphere, speech activity;
- Determine the dynamics of the development of social skills.

Functions of control in inclusive education:

Diagnostic: involves determining the level of knowledge of individual students, identifying their readiness to learn new material, allowing the teacher to plan and present the educational material in a certain way, providing timely individual assistance, anticipating possible difficulties, and adjusting the tasks of the individual educational plan.

Educational: aims to improve the learning of new material, its assimilation, reproduction, application, clarification, and deepening of knowledge, as well as the systematization and improvement of skills and abilities.

Diagnostic-corrective: involves identifying the reasons for difficulties that arise for specific students during learning, identifying gaps in knowledge and skills, making adjustments to the activities of the student and teacher aimed at eliminating these gaps.

Stimulating-motivational: designed to develop the desire to improve one's results, forming positive learning motives for each child in the class.

Developmental-educational: involves developing the ability to work independently and attentively, promoting the development of diligence, perseverance, activity, mutual assistance, and other personal qualities.

In general education schools, evaluation criteria are used, implemented in the norms of assessments, which establish a relationship between the requirements for knowledge, skills and skills and grades in points.

The objects of evaluation are components of the student's educational activity: substantive, operational, motivational, but the evaluation of educational activity should not be limited only to the assessment of knowledge, skills and abilities.

It is also necessary to monitor personal progress as a result of directed corrective action on the student. To do this, it is important to evaluate the characteristics that determine the development of personality: a set of concepts, experience of creative activity, etc.

Any activity in the educational process requires analysis and evaluation of the work done.

To establish criteria for assessing the educational achievements of children with special educational needs, it is necessary to refer to regulatory acts that regulate the rules for approving the type and content of the educational program for children of this category.

- According to paragraph 3 of section 1 of Appendix 7 to the Order of the Minister of Education and Science of the Republic of Kazakhstan dated February 14, 2017, No. 66, Typical Rules of Activity of the Psychomedical and Pedagogical Consultation, one of the main directions of the activity of the PMPC is to determine the type of educational program for a child with special educational needs.
- According to paragraph 14 of Article 4 of the Law of the Republic of Kazakhstan dated July 27, 2007, "On Education" (with amendments from the Law of the Republic of Kazakhstan dated June 26, 2021, No. 56^P "On Amendments and Additions to Certain Legislative Acts of the Republic of Kazakhstan on Inclusive Education"): "Educational organizations for the education of persons (children) with special educational needs adapt educational programs in accordance with the individual development characteristics and potential capabilities of learners."

The need to improve the assessment system has led to the creation of a multifunctional system, which includes the criterion-based assessment system. Several functions of the assessment system can be highlighted:

- Normative function fixes the achievements of the learner relative to the state-approved standard and tracks the progress of individual students, school classes, their level of preparation, and the quality of teacher work.
- Informative-diagnostic function provides substantive communication between all participants in the educational process, substantive and emotional reflection of learners, including those with special needs. The assessment system allows you to

see if everything is in order in the educational process in a particular class, for a particular child.

Assessment plays a key role in the educational process, especially in the context of inclusive education, where the diversity of students and their individual needs are taken into account. One of the important methods used in inclusive education is criterion-based assessment. This method is based on clearly defined and understandable criteria, which help objectively and fairly assess the achievements of all students, including those with special educational needs.

Criterion-based assessment allows teachers to develop adapted criteria that correspond to the individual educational plans of students, thereby providing a more accurate and fair reflection of their successes. Such an approach not only promotes transparency in the assessment process but also provides an opportunity for constructive feedback, motivating students for further development.

Moreover, involving students in the process of discussing and developing assessment criteria increases their involvement and responsibility for their own learning. This makes the assessment process more flexible and adaptive, allowing for changes in students' needs and capabilities. Introducing diverse forms of assessment, such as projects, presentations, and group tasks, allows for a more comprehensive assessment of students' achievements in various contexts.

Features of criterion-based assessment:

1. **Clear and transparent criteria:** Criterion-based assessment involves the use of pre-established criteria that are understandable and accessible to both teachers and students. These criteria should be formulated to account for various levels of preparedness and abilities among students. For example, criteria may include diverse indicators such as accuracy, creativity, depth of understanding, and application of knowledge.
2. **Individualized approach:** In inclusive education, assessment criteria can be adapted to individual educational plans (IEPs) for students with special educational needs. This allows for consideration of each student's unique abilities and needs, ensuring a fairer assessment of their achievements.
3. **Feedback:** Criterion-based assessment provides teachers with the opportunity to give constructive and detailed feedback based on specific criteria. This helps students understand their strengths and weaknesses, as well as areas for improvement. Feedback should be clear and accessible to all students, including those with information processing differences.
4. **Collaboration and participation:** Involving students in the process of developing and understanding assessment criteria promotes their engagement and responsibility for their own learning. Students can participate in discussions about criteria, making the assessment process more transparent and motivating.
5. **Flexibility and adaptability:** Assessment criteria should be flexible and adaptable to different learning situations and student needs. Teachers can review and adjust criteria based on students' progress and needs, which contributes to a more accurate and objective assessment.

6. Variety of assessment forms: Criterion-based assessment can be applied to various forms of learning activities, such as projects, presentations, written assignments, experiments, and group tasks. This allows for assessing students' achievements in different contexts and considering different types of learning activities.
7. Professional development for teachers: Effective implementation of criterion-based assessment in inclusive education requires teachers to undergo appropriate training and professional development. This helps them develop and apply assessment criteria that take into account the needs of all students.

Thus, criterion-based assessment in inclusive education contributes to the creation of a fair and transparent assessment system that considers the diversity of students and helps each of them achieve their educational goals. It is an integral part of creating a fair and supportive educational environment that helps each student reach their full potential.

Criterion-based assessment is interpreted as a process based on comparing students' educational achievements with clearly defined, collectively developed, and pre-known criteria that correspond to the goals and content of education, contributing to the formation of students' educational and cognitive competence.

Criterion-based assessment is carried out in accordance with the content of educational programs, forms of control measures, individual psychological and pedagogical characteristics of students; based on the unity of formative and summative assessment, consisting of the comprehensive use of intermediate and final control of students' educational achievements; awareness, serving as an effective characteristic of the process of controlling students' educational achievements; diagnostic basis, carried out in conducting pedagogical diagnostics of the effectiveness of using this technology.

The humanity of the criterion-oriented learning technology lies in the fact that variation in types of tasks, forms of their presentation, types of assistance to students allows all students to achieve the specified level of mandatory criteria, without which further full-fledged learning and personality development, integration into the culture of modern society, are impossible.

The criterion-oriented model includes the following elements (stages):

1. The standard (criteria) of mastering the topic (lesson) is accurately defined, which is expressed in a list of specific learning outcomes (educational goals with the determination of levels of mastery required by the program).
2. Test papers are prepared.
3. The educational material is divided into separate fragments (educational units). Each fragment represents a complete section of the educational material; in addition to substantive integrity, the duration of studying the material (2 – 3 lessons, 2 - 3 weeks) can serve as a reference point when dividing it into sections.
4. Methods of studying the material are selected, educational tasks are composed.
5. Alternative corrective and enriching materials are developed for each of the test questions.

The key point of the COL technology is the precise definition and formulation of the standard (criterion) of complete assimilation (in accordance with the requirements of the program and the universal standard). Its basis is scientifically based educational goals.

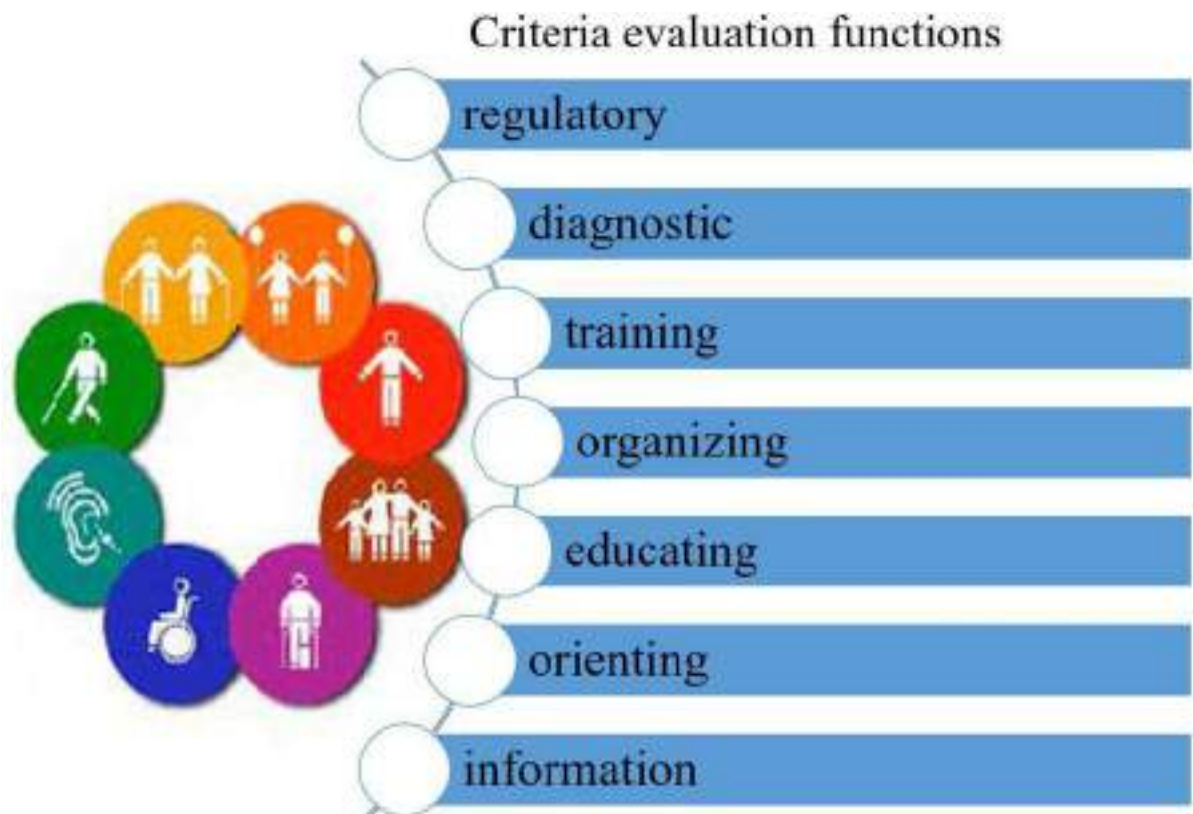
Functions of learning objectives in education

design function

optimal content selection function

technological function

perspective developmental function

Principles of criterion-based assessment:

Connection with the educational and upbringing process

Significance

Objectivity and fairness

Adequacy

Integration

Openness and transparency

Reliability

Effectiveness

Validity

Systematicness and systematicity

Comprehensive assessment

Friendliness

Criterion-based assessment is based on comparing students' educational achievements with clearly defined, pre-known criteria known to all participants of the educational process (criteria for success in formative assessment and grading criteria in summative assessment), corresponding to the goals and content of education.

Requirements for the criterion-based assessment system should align with the system of educational objectives presented in the curriculum for a specific subject, based on tracking students' educational achievements for each thematic unit.

In general education schools, assessment criteria implemented in grading norms establish the correlation between the requirements for knowledge, skills, and competencies and the scores.

The objects of assessment are components of the student's learning activity: substantive, operational, motivational, but assessment of learning activity should not be limited to assessing only knowledge, skills, and competencies. It is also necessary to monitor personal progress as a result of targeted corrective intervention on the student.

For assessment effectiveness, it is important to:

Make expected learning outcomes clear

Conduct assessment using diverse methods

Collect a sufficient number of assessment results showing various aspects of students' academic performance

Ensure fairness of the assessment method towards each student

Develop adequate criteria for successful mastery of the educational material

Provide students with feedback, pointing out strengths and weaknesses in their work, and systematically address errors

The grading system should be comprehensive, considering all aspects of the student's activity.

1. What are the key advantages of criterion-referenced assessment in inclusive education?
2. How does criterion-referenced assessment contribute to the individualization of the educational process for pupils with special educational needs?
3. What alternative assessment methods can be used in inclusive education to provide a more objective picture of student achievement?
4. What is the difference between formative and summative assessment in the context of inclusive education?
5. How does the use of project-based learning as part of alternative assessment promote critical thinking and creativity in learners?
6. Why is it important to include students in the process of developing and understanding assessment criteria in inclusive education?
7. What forms of assessment can be used in criterion-referenced assessment to accommodate different types of learning activities?
8. How does the use of observation and recording in formative assessment help teachers to adapt the learning process to meet the needs of students?

Gaming technologies in inclusive education.

Gaming technologies are methods and techniques of teaching based on the use of games in the educational process. A game is a specially organized activity that requires the exertion of emotional and mental forces. A game always involves decision-making, and the desire to win sharpens the players' cognitive activities. However, learners do not think about this; for them, a game is primarily an engaging activity.

Games make learning more interesting, motivating, and effective. They help children develop various skills, such as:

Cognitive: attention, memory, thinking, imagination.

Social: communication, cooperation, mutual assistance.

Personal: self-regulation, self-control, goal orientation.

One of the first to draw attention to the phenomenon of play was F. Schiller. He considered play as one of the effective factors in shaping a person's worldview. Schiller believed that a person creates themselves and the world in which they live through play, and that one can become a person only through playing.

G. Spencer paid special attention to the exercising function of play. The importance of play as a source of culture was noted by the Dutch cultural historian J. Huizinga. According to him, human culture arises and unfolds in play and as play.

The greatest contribution to the scientific understanding and interpretation of the phenomenon of play was made by Western philosophers and psychologists such as E. Berne, R. Winkler, H.-G. Gadamer, J.-P. Sartre, and S. Freud. In science, the theory of play in terms of its social nature, internal structure, and significance for the mental development of the child was developed by I.E. Berlyand, L.S. Vygotsky, N.Ya. Mikhaylenko, A.N. Leontiev, D.B. Elkonin, and others.

The pedagogy of play, the place of play in the pedagogical process, the structure of play activity, and the management of play were developed by N.A. Anikeeva, N.N. Bogomolova, V.D. Ponomarev, S.A. Smirnov, S.A. Shmakov, and others.

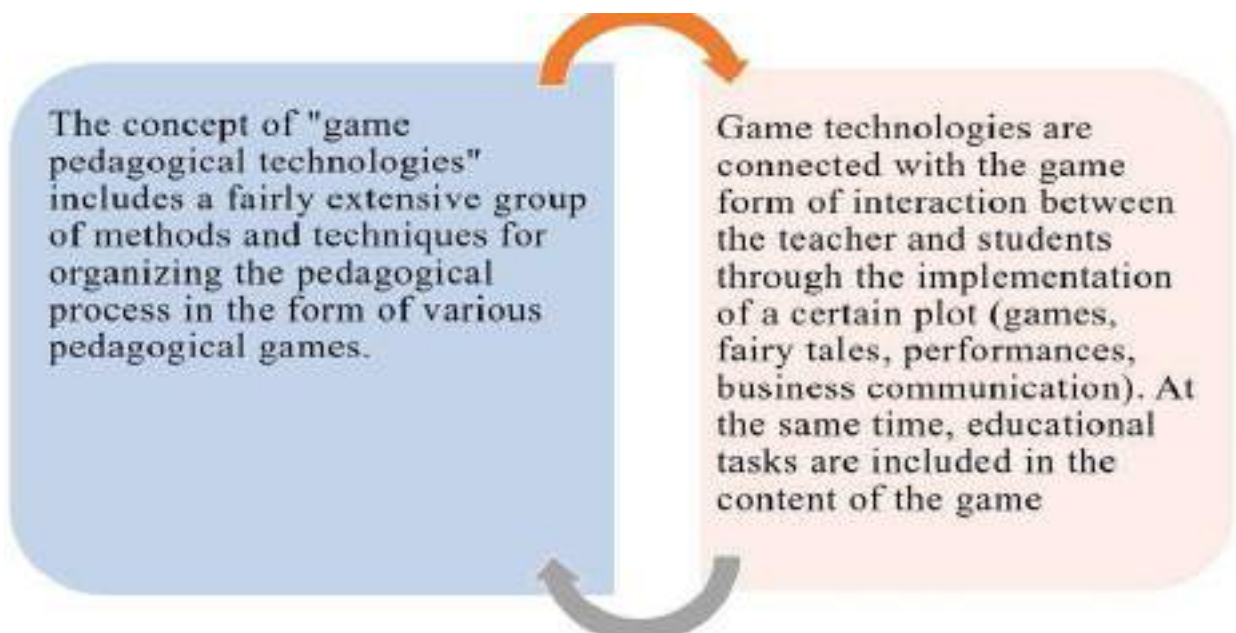
D.B. Elkonin, analyzing the phenomenon of play, concluded that play is an activity in which social relations between people are recreated outside the conditions of directly utilitarian activities.

According to D.B. Elkonin, the main structural units of play can be considered:

Roles taken on by the players;

Plot, relationships that are conveyed in the game and copied from adult life, reproduced by the players;

Rules of the game, which the players follow.

There are a number of benefits of using game technologies in inclusive education:

- Increased student motivation: Games make learning more interesting for children, which increases their motivation to learn.
- Creating a more inclusive environment: Games can create a more inclusive learning environment in which all children feel comfortable and confident.
- Developing social skills: Games enable children to develop social skills such as communication, co-operation and helping each other.
- Correct developmental deficits: Games can be used to correct various developmental deficits in children with disabilities.
- Enhancing learning: Games can enhance learning by making it more visual, practical and accessible.

Before including game technology in the educational process, it is necessary to determine:

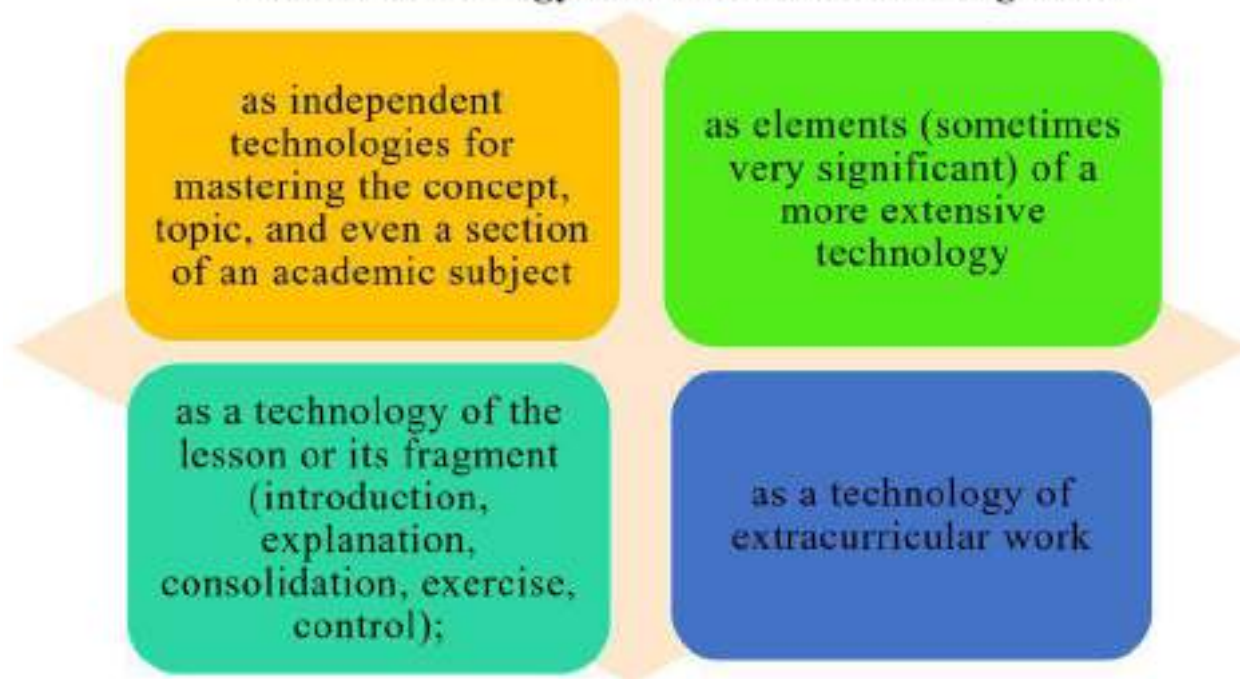
- what educational material is advisable to study using gaming technology;
- for which composition of students should it be used; how to link the game with other ways of learning;
- how to find time in the curriculum for its implementation;
- which game technology should be chosen for a specific educational topic;
- how to choose a game that solves certain educational tasks at each stage of the lesson.

The structure of the game organically includes goal-setting, planning, realisation of the goal, as well as analysis of the results, in which the personality realises itself fully as a subject.

The structure of the game as a process includes:

- roles assumed by the players;
- game actions as a means of realising these roles;
- substitution of real objects with playful ones;
- real relations between the players;
- plot (content) - the area of reality conditionally reproduced in the game.

Game technology is used in the following cases

Realization of game methods and situations at training sessions takes place in the following main directions:

- didactic goal is set before the students in the form of a game task;
- learning activity is subject to the rules of the game;
- educational material is used as a means of the game;
- an element of competition is introduced into the learning activity, which transforms the didactic task into a game task;
- successful fulfilment of the didactic task is connected with the game result.

It is necessary to observe the following conditions

- correspondence of the game to the educational goals of the lesson
- accessibility for pupils of the given age
- moderation in the use of games at lessons.

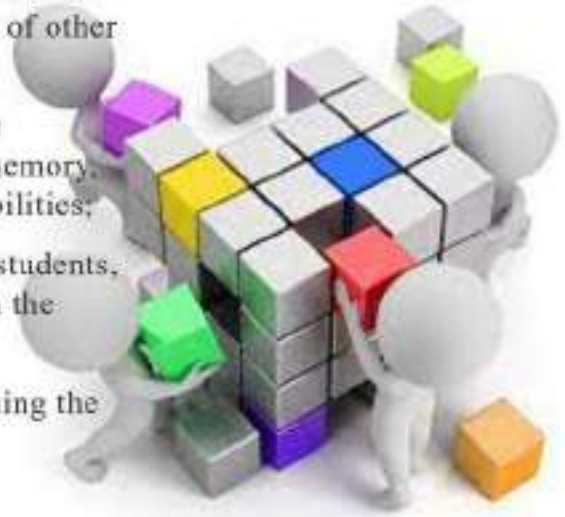
Types of training sessions with the use of game technologies:

- 1) role-playing games at the lesson;
- 2) game organization of the learning process with the use of game tasks (lesson - competition, lesson - contest, lesson - journey, lesson - club);
- 3) game organization of the learning process using tasks that are usually offered at a traditional lesson;
- 4) use of the game at a certain stage of the lesson (beginning, middle, end; introduction to new material, consolidation of knowledge, skills, repetition and systematization of what has been learnt);

- 5) various types of extracurricular activities (excursions, evenings, Olympiads, etc.), which can be conducted between students of different groups.

Game technologies occupy an important place in the educational process, as they not only contribute to the education of cognitive interests and the activation of students' activities, but also perform a number of other functions:

- 1) properly organized, taking into account the specifics of the material, the game trains memory, helps students develop speech skills and abilities;
- 2) the game stimulates the mental activity of students, develops attention and cognitive interest in the subject;
- 3) the game is one of the methods of overcoming the passivity of students.

Gaming technologies play an important role in inclusive education, which aims to ensure equal opportunities for all students, including those with developmental differences or disabilities. Here are several examples of how gaming technologies are used in inclusive education:

Interactive learning programs: Special educational programs and games can be developed to support students with various needs. These programs can be adapted to cater to the individual needs of students and provide them with additional resources or prompts during the learning process.

Virtual Reality (VR) and Augmented Reality (AR): Virtual and augmented reality technologies allow the creation of immersive educational environments that can be adapted for different needs. For example, virtual simulations can help children with autism develop social skills and assist in training self-care skills for children with special needs.

Mobile educational apps: Numerous educational games and apps are available on mobile devices, and many can be adapted for inclusive education. These apps often offer interactive tasks and exercises that can be personalized to the individual needs of students.

Accessible computer games: Game developers are increasingly focusing on the accessibility of their products for people with various special needs. This can include accessibility settings such as customizable controls and adaptive interfaces, which make the gaming process accessible to all players.

Collaborative games and tasks: Gaming technologies can also be used to create collaborative tasks and games that promote social interaction and cooperation among students with different needs. This can help develop communication and cooperation skills.

Gaming technologies in inclusive education not only make learning more engaging and motivating for all students but also help create more individualized educational experiences, considering the unique needs of each student.

Like any action, games applied in the educational process have their functions.

The function of the game is its diverse usefulness. Each type of game has its own usefulness. Let's highlight the most important functions of the game as a pedagogical phenomenon of culture.

- Sociocultural purpose of the game.
- The function of interethnic communication.
- The function of a person's self-realization in the game.
- A communicative game.
- Diagnostic function of the game.
- Game therapy function of the game.
- Correction function in the game.
- Entertainment function of the game.

Various types of gaming technologies can be used in inclusive education:

Didactic games: These games are aimed at learning specific knowledge, skills, and abilities.

Role-playing games: These games allow children to take on different roles and develop their imagination.

Dramatization games: These games allow children to act out various life situations and develop their acting skills.

Games with rules: These games teach children to follow rules and develop their self-discipline.

Sensory development games: These games help children develop their sensory skills, such as vision, hearing, touch, smell, and taste.

Computer games: Computer games can be used to develop various skills in children, including those with special health needs.

G.K. Selevko includes the following groups of games:

By Area of Activity:

- Physical
- Intellectual
- Labor
- Social
- Psychological

By the Nature of the Psychological Process:

- Educational, training, controlling, summarizing
- Cognitive, educational, developmental
- Reproductive, productive, creative
- Communicative, diagnostic, career-oriented, psychotechnical

According to the game method:

- Subject
- Plot
- Role – playing
- Business
- Imitation
- Dramatization games

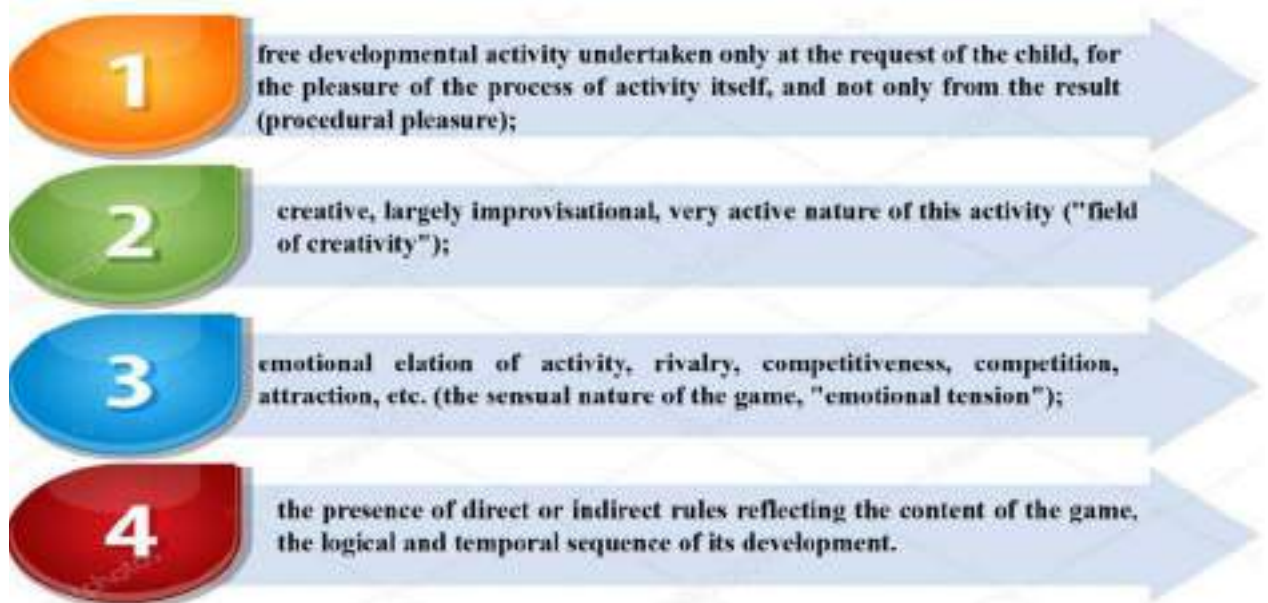
By subject area:

- mathematical, physical, environmental;
- musical, theatrical, literary;
- labor, technical;
- physical education, sports, military-applied, tourist, folk;
- social studies, management, economic

By game environment:

- without items / with items;
- desktop, indoor, outdoor, on the ground;
- computer, television, TTE;
- technical, with means of transportation.

Most games have four main features (according to S.A.Shmakov)

The structure of a game as a process includes:

- Roles taken on by the players;
- Game actions as a means of implementing these roles;
- The use of objects in the game, i.e., the substitution of real items with game-related, conditional ones;
- Real relationships between the players;
- The plot (content) - the area of reality conditionally reproduced in the game.

The typology of pedagogical games is extensive, based on the nature of the game methodology. Here are the most important types used: object-based, plot-based, role-playing, business, simulation, and dramatization games. By subject area, there are games for all school disciplines.

Finally, the specificity of gaming technology is largely determined by the game environment: games with and without objects, board games, indoor games, outdoor games, field games, computer games, and games with technical teaching aids (TSA), as well as games with various means of transportation.

Range of Target Orientations:

Didactic:

- Expanding horizons, cognitive activities;
- Applying knowledge, skills, and abilities (KSA) in practical activities;
- Developing specific skills and abilities necessary for practical activities;
- Developing general study skills and abilities;
- Developing labor skills.

Educational:

- Fostering independence, willpower;
- Forming specific approaches, positions, moral, aesthetic, and worldview attitudes;
- Fostering cooperation, collectivism, sociability, communication.

Developmental:

- Developing attention, memory, speech, thinking, the ability to compare, contrast, find analogies, imagination, fantasy, creativity, empathy, reflection, the ability to find optimal solutions;
- Developing motivation for educational activities.

Socializing:

- Introducing norms and values of society;
- Adapting to environmental conditions;
- Stress control, self-regulation;
- Learning communication;
- Psychotherapy.

Gaming technologies in middle and high school age

In adolescence, there is an aggravation of the need to create your own world, in the pursuit of adulthood, rapid development of imagination, fantasy, the emergence of spontaneous group games.

The features of the game in high school age are the focus on self-affirmation before society, humorous coloring, the desire to draw, orientation to speech activity.

Introducing gaming techniques into education allows for the creation of a favorable learning environment. Gaming techniques in education are particularly relevant when working with children suffering from Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD). Engaging in dramatized games can become one of the ways for a child with ADHD to absorb educational material.

Thus, a vast arsenal of teaching technologies has been accumulated. Addressing various didactic theories, built on the use of diverse methods, tools, and techniques, and presented in the works of theorists and practitioners, the teaching technologies for regular

school students can be adapted to the inclusive education environment, allowing for the optimization of the learning process for different children in one classroom.

With the help of gaming technologies:

- the educational program is mastered in a playful way;
- the rules of behavior and roles in the social group of the class (mini-models of society) are mastered, which are then transferred to the "big life";
- skills of joint collective activity are acquired, individual characteristics of students necessary to achieve the set game goals are worked out;
- cultural traditions introduced into the game by participants, teachers, attracted by additional means — visual aids, textbooks, computer technologies are accumulating;
- the concepts and topics of the academic subject are mastered.

In modern educational institutions, relying on the activation and intensification of the educational process, the gaming technology is used in the following cases:

- as independent technology for the development of concepts, topics, and even a section of the subject;
- as elements of (sometimes very significant) more comprehensive technology;
- as a technology class or its fragment (introduction, explanation, fixing, exercise, control); as a technology of extracurricular work.

In modern educational institutions that focus on the activation and intensification of the learning process, gaming technology is used in the following cases:

- As independent technologies for mastering a concept, topic, or even a section of a subject;
- As elements (sometimes quite significant) of a more extensive technology;
- As the technology for a lesson or its fragment (introduction, explanation, reinforcement, exercise, control);
- As the technology for extracurricular activities.

Stages of the game

- Game selection
- Preparation
- Introduction to the game
- Breakdown into teams, distribution of roles
- Development of the game situation
- Completion of the game.

The use of gaming technologies in an inclusive classroom has great potential. Use the game to activate the learning process and motivate students to study the topic.

There are several types of pedagogical games:

- Physical
- Mental
- Workers
- Social and psychological

There are groups of games according to the type of pedagogical process:

- Educational
- Cognitive
- Reproductive
- Communicative

According to the image of the game methodology, games are divided into several groups, and the difference is based on the construction of the rules of the process. The first are games with strictly established rules, The second - with rules that are set during the game, The third - with a free game element.

There are a lot of divisions into types:

- Plot
- Business
- Role - playing
- Subject
- Imitation
- Dramatization games

Experts divide games into typical groups, where they are located according to their type:

- Gaming holidays
- Game folklore
- Theatrical performances
- Trainings
- Questionnaires
- Tests
- Improvisations
- Competitions,
- Confrontations
- Contests, starts, etc.

The game situation in pedagogy is one of the most important aspects of inclusive education of a child. The system is applicable not only to preschool children, but also in high school. Over time, it transforms from an educational activity into a socially useful and professional one. It leaves an imprint on the process of development and formation of the child, allowing you to capture and remember more information.

Gaming technologies are an effective tool that can be used to enhance student motivation, create a more inclusive environment, and develop various skills in children. The use of gaming technologies in inclusive education opens up broad opportunities for improving the quality of education for children with different needs.

Games make the learning process more motivating, interesting, and inclusive, which positively impacts student motivation, creates a comfortable atmosphere for all children, and promotes their holistic development.

There are many different gaming technologies that can be used depending on the goals and objectives of the education. It is important to select games appropriately, considering the age, interests, and abilities of the children, and to use them in accordance with methodological recommendations.

When applied correctly, gaming technologies become a powerful tool that makes inclusive education truly effective and accessible for all children.

1. What are game technologies and what are their benefits in inclusive education?
2. What types of game technologies can be used in inclusive education?
3. How can games be selected for use in inclusive education?
4. At what stages of a lesson can games be used?
5. How can games be used to assess students' achievements in inclusive education?
6. How can drama games be used to develop social skills in children with SEN?
7. What computer games can be useful for developing cognitive skills in children with SEN?
8. How do collaborative games and tasks contribute to the development of social skills in learners with special needs?

Health-saving technologies in teaching children with SEN, inculcating a culture of health.

Health-saving technologies play a key role in the education of children with special educational needs, including children with disabilities. They are aimed at creating learning conditions that promote the physical, mental and social well-being of students, minimise factors that negatively affect health, and encourage children's active participation in the educational process.

According to the statutes of the world health organization, 'health is a state of complete physical, spiritual and social well-being and not merely the absence of disease and physical defects' .

For children with SEN and peculiarities of psychophysical development, with disabilities, health-saving technologies are especially important, as their organism and psyche are often more vulnerable to various stress factors, overloads and diseases.

The introduction of these technologies contributes to:

Improving physical health: reducing illness, increasing physical activity and strengthening the immune system.

Mental health: reducing anxiety, stress and psycho-emotional strain.

Social adaptation: improving communication skills and interaction with others.

Optimising the learning process: creating conditions for effective learning without harming health.

Basic principles of health-saving technologies

Complexity: integration of various methods and approaches for comprehensive health improvement of children.

Preventive orientation: prevention of diseases and health maintenance at all stages of education.

Individual approach: taking into account the individual characteristics of each child with SEN and peculiarities of psychophysical development, with disabilities.

Inclusiveness: creating conditions for equal participation of all children in the educational process.

Social partnership: co-operation with parents, medical institutions and social services.

Health-saving technologies

a system of measures that includes the interrelation and interaction of all factors of the educational environment aimed at preserving child health at all stages of learning and development.

Purpose of health saving technologies

- to provide opportunities to preserve physical and mental health, to develop the necessary knowledge, skills and abilities for a healthy lifestyle, and to learn how to use this knowledge in everyday life

Tasks

01

ensuring that participants in the educational process have the opportunity to maintain their health during the period of schooling;

02

maintaining efficiency at lessons

03

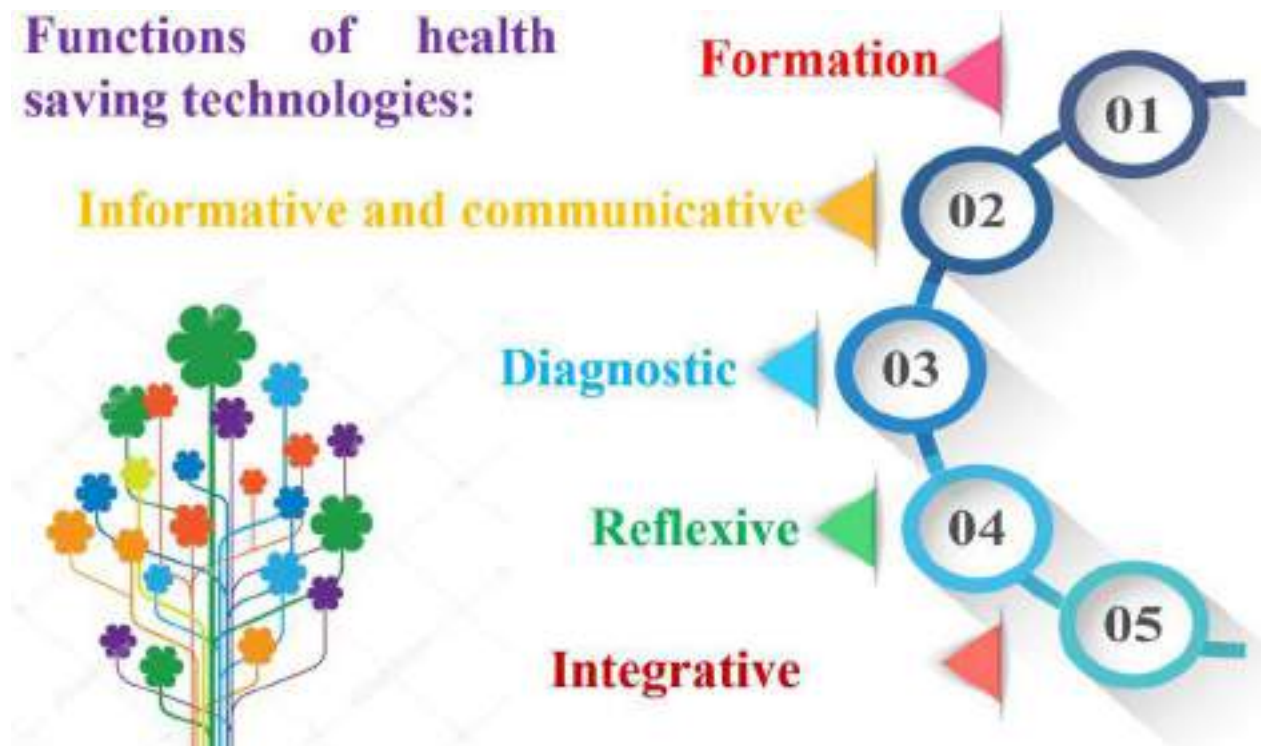
formation of students' knowledge, skills and abilities on healthy lifestyle;

04

formation of a sports and recreational environment

Health-saving educational technologies are the most significant among all known technologies in terms of their impact on children's health. Their main feature is the use of psychological and pedagogical techniques, methods and approaches to solving problems.

Functions of health saving technologies:

Examples of health-promoting technologies

- Organisation of the learning process
- Alternation of mental and physical activity.
- Regular physical exercises and dynamic pauses.
- Use of adapted educational programmes and teaching materials.

Physical education and sport

- Special physical education classes taking into account the peculiarities of children with SEN and peculiarities of psychophysical development, with disabilities.
- Therapeutic physical education and adaptive sports.
- Organisation of active games and outdoor activities.

Psychological support

- Psychological support of the educational process.
- Psychotherapeutic sessions, art therapy, music therapy.
- Stress management and self-regulation skills training.

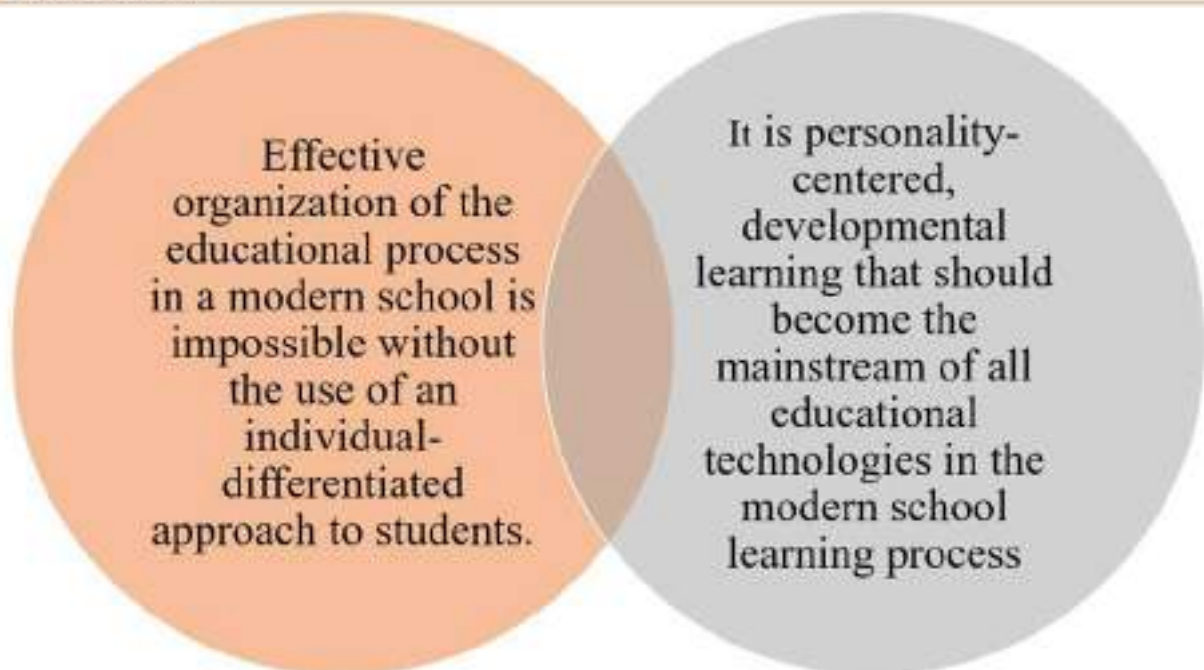
Rational nutrition

- Organisation of a balanced and healthy diet in school canteens.
- Individualised diets for children with special health needs.
- Teaching children and parents the principles of healthy eating.

Creating a comfortable educational environment

- Ensuring a comfortable temperature and light regime in classrooms.
- Use of ergonomic furniture and equipment.
- Introduction of technologies that reduce fatigue and visual strain.

Signs of health-saving educational technology
individualisation of psychological and pedagogical influences;
consistency, combination, saturation of the use of different sensory channels of perception (vision, hearing, touch, smell, motor sphere);
taking into account the peculiarities of the type and pace of the activity;
use of interactive forms of education for students;
the creative nature of the educational process;
age-appropriate;
building the educational process taking into account physiological peculiarities.

Relieving emotional tension

The use of game technologies, game learning programmes, original tasks and tasks, introduction of historical excursions and digressions into the lesson allow to relieve emotional tension. This technique also allows to solve several different tasks at the same time: to provide students with psychological relief, to give them developmental and educational information, to show the practical significance of the topic under study, to encourage them to activate their independent cognitive activity, etc.

Creating a favourable psychological climate at the lesson.

Perhaps, one of the most important aspects is the psychological comfort of pupils during the lesson. On the one hand, in this way the task of preventing pupils' fatigue is

solved, on the other hand, there is an additional stimulus for revealing the creative potential of each child.

Health protection and promotion of a healthy lifestyle.

The protection of children's health involves not only the creation of the necessary hygienic and psychological conditions for the organisation of learning activities, but also the prevention of various diseases and the promotion of a healthy lifestyle.

Comprehensive use of personally orientated technologies.

Among the health-saving technologies we can highlight the technologies of personally oriented learning, taking into account the characteristics of each student and aimed at the fullest possible disclosure of his or her potential. These include technologies of project activities, differentiated learning, cooperative learning, and various game technologies (already discussed above).

Personally oriented learning involves the use of a variety of forms and methods of organizing learning activities.

In this case, the teacher faces new tasks:

- creating an atmosphere of interest of each student in the work of the class;
- encouraging pupils to express themselves and use different ways of performing tasks without fear of making mistakes;
- creating pedagogical situations of communication at the lesson, allowing each pupil to show initiative, independence, selectivity in the ways of work; creating an environment for natural self-expression of the pupil.

The following components can be used to fulfil these tasks

01	Creating a positive emotional mood for the work of all students during the lesson;
02	Use of problem-based creative assignments;
03	Stimulating pupils to choose and independently use different ways of completing tasks;
04	Use of tasks that allow the student to choose the type, type and form of material
05	Reflexing. Discussion of what worked and what did not, what were the mistakes, how they were corrected.

The use of technology-based learning tools as a means of interactive learning.

A variety of illustrative material, multimedia and interactive models raise the learning process to a qualitatively new level.

It is important to observe the principle of reasonable computer use, as irrational use of equipment during the lesson may lead to the opposite results - increased fatigue and psycho-emotional stress.

When preparing computer presentations, it is necessary to be guided by the principles of optimizing the presentation of material: do not abuse unnecessary animation of objects, choose a neutral background that does not irritate the eyes, avoid 'cutting' eye colours and their combinations.

The conditions of upbringing and education of children and adolescents contribute greatly to the formation of their health. A hygienically adequate living environment is determined by the improvement and sanitary condition of educational institutions. The system of hygienic requirements for school infrastructure in various types of educational institutions includes requirements for heating, ventilation, water supply, sewerage, equipped canteen with gas or electric cookers.

The next condition for creating a full-fledged school environment is the availability of health-improving infrastructure: availability of a gym for physical therapy; medical room and equipment; dental room and equipment; canteen and its equipment; organisation of quality free meals for all students.

100% provision of the necessary qualified staff of specialists: teachers of physical education; pedagogical psychologists; pedagogical and speech therapists; specialist head nurse; specialist dentist; specialist supervisor of the psychological, psychological, speech therapy, medical and pedagogical service.

3 types of modern health-saving technologies

There are many different health promoting technologies that can be used in teaching children with SEN.

The most common of these are:

- Physical education and recreational technologies:
- Physical education lessons;
- Physical activity minutes;
- Movable games;
- Sports exercises;
- Inhalation.

Pedagogical technologies:

- Game technologies;
- Problem-based learning;
- Information and communication technologies;
- Technology of project activity.

Psychological technologies:

- Art therapy;
- Music therapy;
- Fairy tale therapy;
- Game therapy.

Correctional technologies:

- Logopaedic correction;
- Defectology;
- Psychocorrection.

The choice of health-saving technologies for teaching children with SEN depends on many factors:

The age of the child:

- For pre-school children, play technologies are more suitable.
- For school children, more complex methods such as problem-based learning and project-based activities can be used.

Type of SEN:

Some types of SEN, such as visual impairment, require the use of special didactic materials.

Individual characteristics of the child:

It is important to take into account the child's temperament, interests, level of development when choosing health-saving technologies .

HEALTH SAVING TECHNOLOGIES can be used at all stages of the educational process:

At lessons:

- Physical exercises;
- Game exercises;
- Work with the interactive whiteboard;
- Use of health-saving teaching methods.

Outside school hours:

- Sports sections;

- Hobby groups;
- Excursions;
- Recreational activities.

In work with parents:

- Consultations;
- Seminars;
- Masterclasses.

Application of health-saving technologies in teaching children with SEN allows:

- Preserve and strengthen children's health:
- Reduces fatigue;
- Performance improves;
- The resistance of the organism to diseases increases.
- Improve the quality of education:
- Children learn the material better;
- They become more motivated to learn;
- They become more active and creative.
- Create a favourable climate in the educational institution:
- Relationships between children, teachers and parents improve;
- The level of anxiety and aggressiveness of children decreases.

Health-saving technologies in teaching children with SEN and peculiarities of psychophysical development, with disabilities are an integral part of the modern educational process. They contribute to the all-round development of children, maintaining their health and successful social integration. It is important to continue to develop and introduce these technologies, ensuring equal opportunities for all children to receive a quality education and maintain their health.

1. What are the main purposes of using health promoting technology (HPT) in the education of children with SEN?
2. List the types of HST that are most often used with children with SEN.
3. What factors determine the choice of SST for teaching children with SEN?
4. At what stages of the educational process can FST be used?
5. What results can be achieved when using FST in teaching children with SEN?
6. What measures should be taken to introduce FST into the practice of educational institutions?
7. How is it important to take into account the individual characteristics of each child when selecting FTAs?
8. Why is co-operation with parents of children with SEN an important factor in the implementation of the health saving system?

Technologies of correctional work in inclusive education

The main goal of inclusive education is to create conditions in which all children, regardless of their physical, intellectual, social or other characteristics, can receive quality education and fully participate in society. Correctional work in inclusive education is aimed at eliminating or minimising problems related to the learning process, social interaction and adaptation of children with SEN, disorders of psychophysical development, with disabilities.

Correctional educational technologies are a set of methods, forms and methods of teaching used in working with children with SEN, aimed at correcting violations in their development.

The main purpose of the introduction of correctional educational technologies is to provide and create effective learning conditions for every student with SEN.

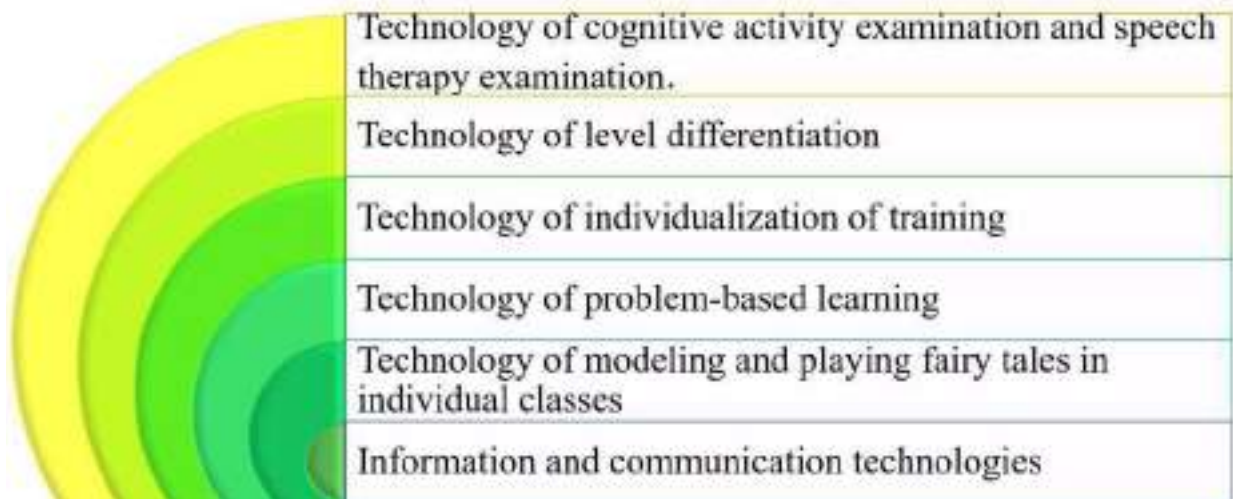
Through the use of correctional educational technologies, the teacher (special teacher) has the opportunity to ensure the necessary adequate and full assimilation of the educational program by students with special educational needs.

The effectiveness of the introduction of correctional educational technology in the learning process largely depends on how carefully it is thought out, what goals and objectives are set, what approach to working with children is chosen, as well as on the content of the technology.

The essence of the application of remedial educational technologies is that it is aimed at the perspective and possibilities of individualisation of remedial education.

Individualised remedial education ensures that each student is able to organise the educational process according to his or her individual abilities and possibilities.

Types of correctional educational technologies

Technology of cognitive activity examination and speech therapy examination.

Objective: to carry out a complete and qualitative assessment of speech development in children with various types of developmental disorders. This correctional technology is aimed at developing communicative competencies in children with SEN.

The expected result from the introduction of technology is to obtain the most accurate and complete information about speech disorders in every child with SEN, building competent logocorrection work aimed at correcting the identified violations.

Technology of level differentiation

Purpose: organization of the learning process at the level of the capabilities and needs of a child with SEN, adaptation of learning to the peculiarities of the child's development. This correctional technology is aimed at the development of communicative, cognitive and socio-personal competencies in a child with SEN.

The planned result of the introduction of technology is to provide each student with special educational needs with basic knowledge and skills, based on individual characteristics and capabilities.

Technology of individualization of training

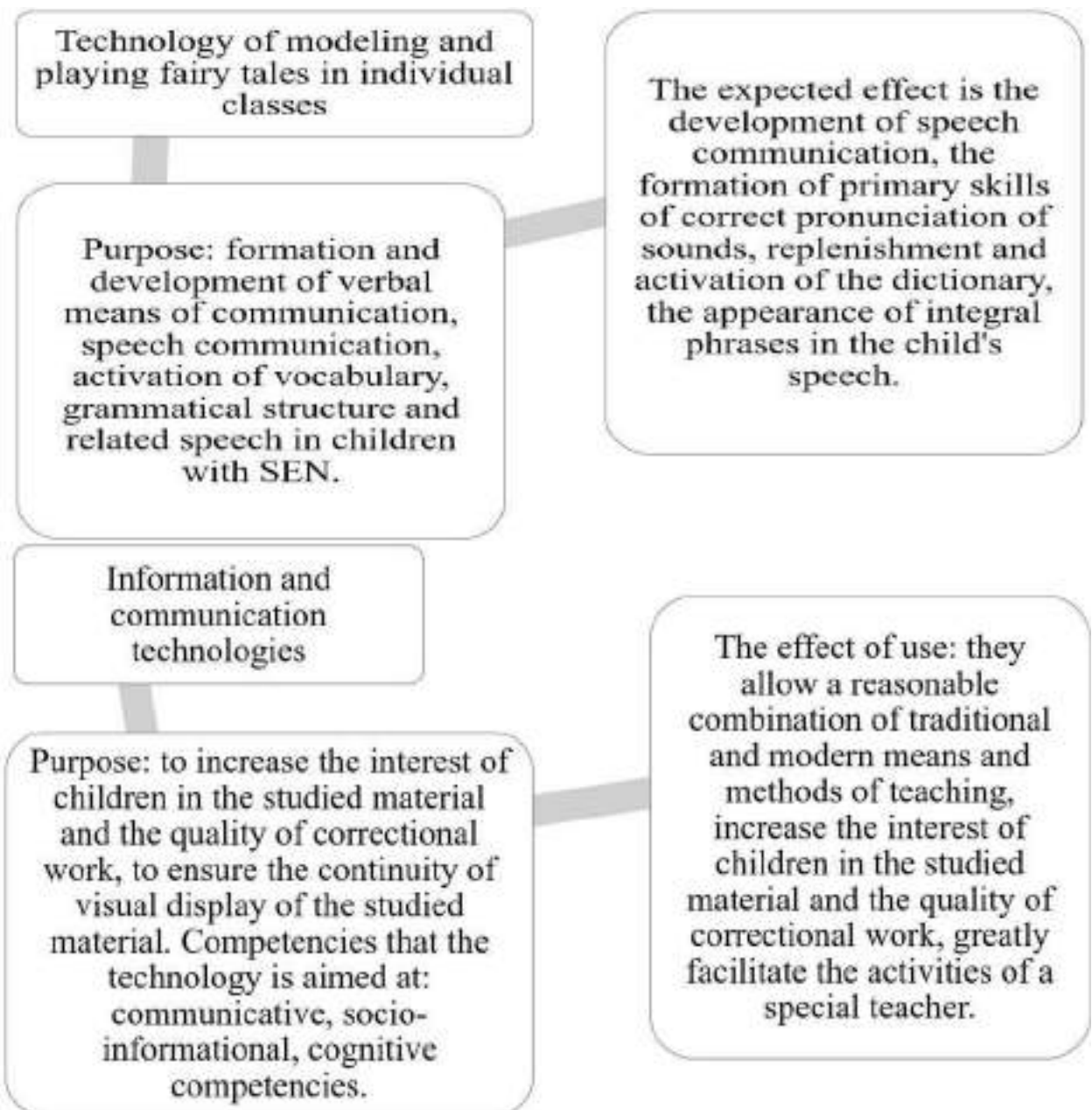
Purpose: to preserve and further develop the individuality of a child with SEN, his potential and abilities. The technology is aimed at the development of cognitive and socio-informational competencies.

The expected effect of the introduction of technology is: Prevention of the failure of students with SEN; The formation of their knowledge, skills and abilities by relying on the zone of immediate development; Increased motivation for learning and the development of cognitive processes (memory, thinking, etc.).

Technology of problem-based learning

Purpose: formation and development of ways of independent activity. The main competencies that the technology is aimed at are communicative and cognitive.

The effect of the introduction of technology is the formation of active activity of students with SEN, to solve problem situations, the development of cognitive activity and thinking abilities.

There are also other activities that promote full inclusion and learning for all students.

Individual Development Programmes (IDPs): creation and implementation of individual educational routes, taking into account the specifics and needs of each child.

Psychological support: regular consultations with a psychologist, individual and group psychotherapy sessions.

Corrective and developmental classes: speech therapy, defectology, neuropsychological classes aimed at correcting speech, cognitive and motor disorders.

Social adaptation and integration

Development of social skills: communication skills training, behaviour management training.

Inclusive activities: organisation of joint activities (excursions, festivals, sports competitions) that promote the integration of children with SEN, developmental disorders and disabilities into the community.

Social mentoring: buddy system programmes where students help each other, supporting children with SEN, developmental disabilities and disabilities in everyday school life.

Methodological support for teachers

Professional development: regular professional development and training of teachers in methods and technologies of working with children with SEN, developmental disorders and disabilities.

Consultations and supervision: assistance of specialists (psychologists, defectologists, speech therapists) in solving specific problem situations.

Development of adapted teaching materials: creation of curricula and manuals that take into account the specific needs of children with SEN, developmental disorders, and disabilities.

Use of technologies and assistive devices

Assistive technologies: the use of special devices and software (e.g. word processors with text-to-speech, devices for the visually and hearing impaired).

Distance learning technologies: the use of online platforms and resources for children who cannot attend school on a regular basis.

Multimedia resources: use of interactive whiteboards, educational applications and other multimedia to enhance comprehension and memorisation.

Medical support.

Co-operation with medical institutions: regular medical check-ups, participation of doctors in drawing up an IPR.

Rehabilitation measures: physiotherapy, physical therapy and other rehabilitation procedures directly in the educational institution.

Recently, modern directions in correctional work with students with SEN have been developing intensively. Many of these technologies and methods require special professional qualified training, i.e. they can be applied only by a specialist. Special equipment, inventory, etc. is required. However, some elements can be applied in the general education process. It is possible to dwell on some of them.

MODERN TRENDS IN CORRECTIONAL WORK WITH STUDENTS WITH SEN

Modern research in the field of music therapy is developing in several directions, including clinical, artistic and aesthetic, psychophysiological, etc.

The scientific works that have appeared related to the study of music therapy and showing the effectiveness and prospects in the field of integrative medicine, general, special psychology, give music therapy the status of a whole scientific direction.

The success of social-rehabilitation work with children with SEN on the basis of music therapy is ensured by the harmonising, social-adaptation impact of music on a person.

The possibility of such an impact is due to the organisational similarity of a human being as a unity of bodily, mental and spiritual manifestations and music, represented by the unity of its three sound layers:

- physical-acoustic (rhythm, tempo, timbre, dynamics),
- communicative-intonation (intonation)
- spiritual-value (harmony, tonality, melody, harmony, form, genre).

Depending on the form of the patient's involvement in the process, three types of music therapy are distinguished:

- receptive - passive listening to compositions;
- active - combining listening with playing an instrument or singing;
- integrative - involving other forms of art therapy, such as mime, modelling to music, drawing images inspired by music.

Music therapy is a powerful tool that can be used in inclusive education to achieve various goals such as:

Social adaptation and integration: Music provides a natural environment for children with different abilities to interact, helping them to bond, co-operate and develop a sense of community.

Developing communication skills: Music can provide a bridge for communication, especially for children with speech disabilities. Musical play, singing and listening to music can help them express their thoughts, feelings and needs.

Emotional and psychological development: Music has the ability to influence our emotions, helping children cope with stress, anxiety and anger. It can also be used to increase self-esteem, confidence and develop positive attitudes.

Cognitive Development: Music activities stimulate brain activity, improving memory, attention, concentration and problem-solving skills.

Physical development: Music can be used to develop motor skills, coordination, balance and gross motor skills.

Examples of the use of music therapy in inclusive education:

Creating an inclusive orchestra: Children with different abilities can play different instruments together to create music while developing teamwork skills.

Musical games: Using musical games to teach different subjects such as maths, writing and reading can make learning more fun and accessible to all children.

Singing: Singing songs, either in a group or individually, can help children develop their vocal skills, improve their breathing and increase their confidence.

Listening to music: Listening to music of different genres and styles can help children to experience different cultures, develop emotional sensitivity and stimulate imagination.

Movement therapy with music: Moving to music can help children improve coordination, balance and gross motor skills, as well as express their emotions through dance.

Sand therapy and creativity complement each other well, primarily because of the close relationship with fine motor skills. It is used to actively develop the hemispheres of the brain. And creativity complements all of this

Sand therapy is not just sand play, but a powerful tool that can be used in inclusive education to achieve a variety of goals:

Social-emotional development: Sand therapy creates a safe and creative environment where children can freely express their feelings, thoughts and experiences without fear of judgement. This helps them deal with anxiety, anger, fear and other negative emotions, as well as develop self-regulation skills and emotional intelligence.

Communication skills: Playing with sand can be a bridge for communication, especially for children with speech disabilities. It helps them develop verbal and non-verbal communication skills as well as improve their listening and comprehension skills.

Cognitive development: Sand therapy stimulates brain activity, improving memory, attention, concentration and problem-solving skills. It also promotes creative thinking, imagination and creativity.

Fine motor development: Working with sand engages the fine muscles of the hands, which helps to improve co-ordination, dexterity and hand control.

Sensory development: The varied textures of sand and the different materials used in sand therapy stimulate the sensory receptors, helping children to develop tactile sensitivity and enrich sensory experiences.

In inclusive education, sand therapy can be used:

To create individual and group sessions: Sand therapy can be adapted to the individual needs of each child, regardless of their abilities and limitations.

To address a variety of tasks: Sand therapy can be used to address a variety of issues such as learning difficulties, behavioural problems, communication problems, emotional difficulties, trauma etc.

To increase inclusivity: Sand Therapy creates an inclusive environment where all children feel comfortable and safe, regardless of their abilities.

Examples of using sand therapy in inclusive education:

Free play in the sandpit: Children are given the opportunity to play freely with sand to create their own worlds, stories and plots.

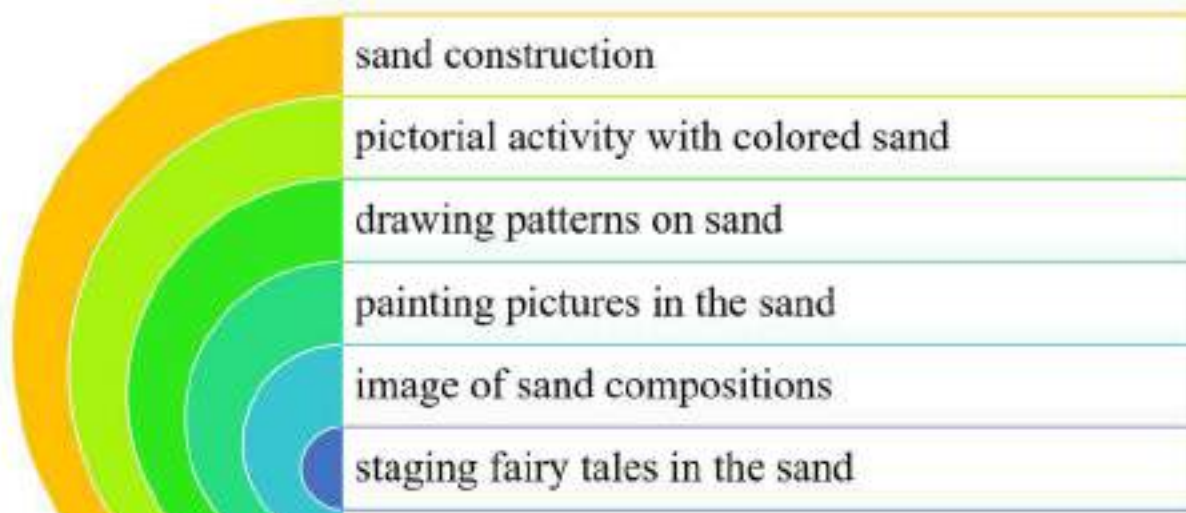
Sand painting: Children create sand paintings on different themes, expressing their feelings, thoughts and experiences.

Role-playing: Children play out different situations in their lives using sand and figures.

Storytelling therapy: Children make up and tell stories using sand and figurines.

Mandalotherapy: Children create mandalas out of sand, which helps them to relax, concentrate and find inner harmony.

TYPES OF WORK IN THE PEDAGOGICAL SANDBOX

Sand therapy is an effective and valuable tool for inclusive education that helps children with different abilities to develop, learn and fulfil their potential.

It is important to note that sand therapy should be conducted by a qualified professional who has experience of working with children with special needs.

Fairy tale therapy is a type of psychotherapy, one of the directions of art therapy. Fairy tales capture some universal human experience, including psychological experience.

Fairy tale therapy is one of the methods of art therapy used for psychological correction and support of children in the educational process. In inclusive education, fairy tale therapy plays a special role, as it helps children with SEN to develop emotional sphere, communication skills, as well as promotes social adaptation and integration into the school community.

Emotional support: helps children to express and understand their emotions through the images and plots of fairy tales.

Behavioural intervention: helps children develop self-regulation skills and manage their behaviour.

Social adaptation: improves communication skills and helps to build interaction with others.

Development of imagination and creativity: stimulates creative thinking and imagination.

Basic principles of fairy tale therapy

Individual approach: the choice of fairy tales and techniques takes into account the individual characteristics and needs of each child.

Active participation of the child: involving children in the process of creating fairy tales, participation in dramatisations and discussions.

Safe atmosphere: creating an environment in which children feel comfortable and secure.

Comprehensive impact: using different types of activities (storytelling, reading, drawing, dramatisation) for the child's all-round development.

T.D. Zinkevich-Evstigneeva singled out the following classification of fairy tales:

1. Psychocorrective - tales and stories composed specifically for behavioural correction,
2. Psychotherapeutic - tales that affect the child's emotions,
3. meditative - relaxation, relieve tension, characterised by anti-stress effect,
4. artistic - author's tales, folk tales, parables, legends, fables, etc.
5. Didactic fairy tales.

Methods and techniques of fairy tale therapy

Reading and discussing fairy tales: a classic method in which a teacher or psychologist reads a fairy tale to children and then discusses its content, the emotions of the characters and possible conclusions.

Creating their own fairy tales: children invent and tell their own fairy tales, which promotes creative thinking and self-expression.

Storytelling: children act out fairy tale stories using costumes and scenery, which helps children develop communication skills and teamwork.

Drawing fairy tales: children draw illustrations of fairy tales or create their own stories in graphic form, which helps develop imagination and fine motor skills.

Fairy tale games: games based on fairy tale stories help children to become more involved and develop play skills.

Examples of storytelling therapy in inclusive education

Working with aggressive children: fairy tales in which characters learn to deal with anger and aggression help children to understand and control their emotions.

Socialisation of children with autism spectrum disorders: stories describing social situations and interactions help children with ASD to better understand social norms and learn to interact with others.

Correction of fears and anxiety: stories where characters overcome their fears help children to cope with their own anxieties.

Supporting children with disabilities: tales about characters with special needs who achieve success help children believe in their own strengths and abilities.

Fairy tales are divided according to frequently occurring children's problems, as presented in R.M. Tkach's classification:

- For children experiencing various fears;
- for hyperactive children;
- for aggressive children;
- for children with behavioural disorders;
- for children who have encountered problems with family relations;
- for children who have lost important people in their lives or favourite animals.

Example of a fairy tale therapy session

Introduction to the topic: the teacher tells about the fairy tale to be discussed, asks questions to interest the children.

Reading the story: the teacher reads the story, emphasising the key points and emotions of the characters.

Discussing the story: children share their impressions, discuss the behaviour of the characters and analyse their actions.

Creative activity: children draw illustrations of the fairy tale, create crafts or act out scenes.

Final discussion: summarising the results of the session, discussing the conclusions and emotions gained during the work with the fairy tale.

Storytelling therapy in inclusive education is a powerful tool to promote the emotional and social development of children with SEN. This method allows children to express their emotions, develop communication skills and creativity, and improves their adaptation in the school environment. It is important to further develop and introduce storytelling therapy into educational programmes, thus ensuring comprehensive support and development of all children.

Modern correctional pedagogy identifies the following methods of developing fine motor skills of the fingers: various types and methods of drawing and drawing, including non-traditional drawing, modelling from plasticine, clay and salt dough, work with paper, origami, weaving and weaving, appliqué, construction, scissor cutting, games with cereals, beads, buttons, small stones, finger gymnastics and self-massage, finger games

The technique of kinesiological taping makes it possible to provide full support, safety and correction of impaired movement without restricting mobility or constraining movements

Kinesiotaping, originally developed to alleviate pain and improve function in athletes, also has applications in inclusive education. It can be useful for children with a range of developmental disabilities, helping them to improve physical activity, reduce pain and increase their overall wellbeing. Let's look at a few aspects of the application of kinesiotaping in inclusive education:

1. Improving motor skills

Kinesiotape can be used to support and improve motor function in children with cerebral palsy, hypotonia, hypertonus and other movement disorders. The tapes help to stabilise joints, reduce muscle tension and improve movement coordination.

2. Reducing pain and fatigue

Children with chronic pain associated with various disorders can experience improvement through kinesiотaping. The tapes reduce pain and fatigue, which promotes better participation in the learning process and increases motivation for physical activity.

3. Posture correction

For children with poor posture, kinesiотaping can be a useful tool. Proper application of taping helps to align the spine, improve posture and prevent the development of scoliosis.

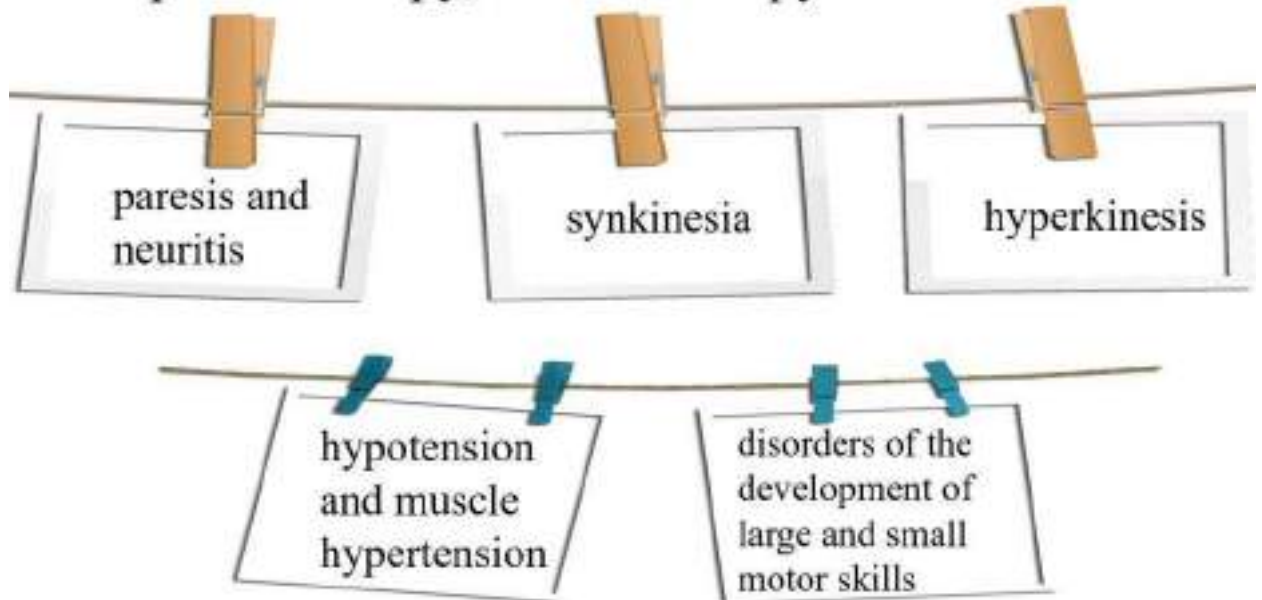
4. Sensory Support

Kinesiотapes can be used to improve sensory integration in children with autism or sensory impairments. They provide gentle tactile stimulation that can help a child become more aware of their body and surroundings.

5. Social adaptation and inclusion

Reduced physical limitations and improved well-being through kinesiотaping encourage children to participate more actively in school and extracurricular activities, which improves their social adaptation and inclusion.

In speech therapy, kinesiотherapy is used

Practical application

Specialist training: It is important for teachers and educators to receive training in the correct application of kinesiotape. This may include refresher courses and masterclasses from certified professionals.

Individualised approach: The use of kinesiotaping should be individualised according to the needs of each child. Diagnoses, physical abilities and personal preferences should be taken into account.

Collaboration with medical professionals: Effective use of kinesiotape requires close collaboration between teachers, parents and medical professionals (e.g. physiotherapists and orthopaedists).

Kinesiotaping in inclusive education is a promising method that can significantly improve the quality of life of children with various disabilities. It helps not only physically, but also promotes social and emotional integration, making it a valuable tool in the armoury of educators and therapists.

Ebru therapy is one of the innovative methods using drawing on water, which can reveal the individuality and extinguished emotions of a person. This method is available to everyone, its task is to create a drawing of their feelings by applying drops of paint on a specially prepared surface with water. After that, the picture can be transferred to fabric, paper and ceramics.

Ebru therapy, or the art of painting on water, can be a valuable tool in inclusive education. Here are a few ways it can be applied:

1.Sensory stimulation: Ebru therapy provides students with the opportunity to experience the texture and movement of colours on the surface of water, which can be particularly useful for students with disabilities or sensory impairments.

2.Motor development: Working with brushes and colours when painting on water can help students develop their hand motor skills and coordination, which is especially important for children with disabilities in this area.

3.Self-Expression and Communication: Ebru therapy can be an effective means of self-expression for students, especially those who have difficulty with verbal expression. Creating unique patterns and designs on water can help them express their thoughts and feelings.

4.Reducing stress and anxiety: Students with special needs may experience increased levels of stress and anxiety. Ebru therapy can be a way to relax and de-stress, helping students feel calmer and more comfortable in the learning environment.

5.Promoting interaction: Participation in group ebru therapy sessions can promote social interaction and co-operation skills in students, including those with social or communication difficulties.

6.Boosting confidence: Success in creating beautiful and unique water-based artwork can boost self-esteem and confidence in learners, even those who experience feelings of inferiority due to their special needs.

7.Integration and inclusion: Conducting ebru therapy sessions as part of inclusive education promotes the integration of learners with different special needs into the classroom, creating an atmosphere of understanding and inclusion.

It is important that ebru therapy is tailored to the individual needs of each learner and includes support and guidance from an experienced educator or therapist.

Early intervention technologies: early intervention programmes for children with developmental disorders, which include work with families, training for parents, early diagnosis and correction.

The TOMATIS methodology, developed by the French physician Alfred Tomatis, is an audio-psychophonological programme aimed at improving auditory perception, information processing and integration, and the development of speech activity. In the context of inclusive education, the TOMATIS methodology can be a valuable tool for achieving the following objectives:

1. Development of auditory perception:

- Improving phonemic hearing: TOMATIS helps children with hearing impairments to recognise speech sounds, which is the basis for the development of reading and writing skills.

- Auditory sensitivity: The programme trains children to hear soft sounds as well as to distinguish sounds in noisy environments.

- Developing auditory memory: The TOMATIS method helps children improve their auditory memory, which is important for memorising information and learning.

2. Speech development:

- Stimulation of speech activity: The programme stimulates the speech centres of the brain, which can lead to improved speech in children with delayed speech development.

- Reducing dysarthria: The TOMATIS method can help to reduce dysarthria by improving the coordination of speech movements.

- Developing communication skills: Improving auditory perception and speech improves children's communication skills, which is important for their social adaptation.

3. Enhancement of cognitive functions:

- Improving concentration: The TOMATIS methodology helps children to improve their concentration, which is important for learning and performing various tasks.

- Memory development: The programme trains different types of memory such as auditory, visual and motor memory.

- Improved learning: Improved auditory perception, speech and cognitive function can lead to improved learning in children.

Application of the TOMATIS methodology in inclusive education:

- Individualised sessions: The programme can be adapted to the individual needs of each child, regardless of their abilities and limitations.

- Working with children with different disabilities: The TOMATIS methodology can be used to work with children with hearing impairments, speech impairments, autism, ADHD and other problems.

- Creating an inclusive environment: TOMATIS can help to create an inclusive environment where all children feel comfortable and safe, regardless of their abilities.

ABA therapy (Applied Behaviour Analysis): A technique that aims to develop skills and correct behaviour in children with autism spectrum disorders. In inclusive education, ABA therapy can be a valuable tool to achieve various goals:

1. Development of life skills:

- Self-care: ABA therapy can help children with disabilities learn to dress, eat, use the toilet and other tasks of daily living independently.

- Social Skills: The programme helps children develop skills in communication, cooperation, play and interaction with others.

- Learning: ABA therapy can be used to teach children with developmental disabilities reading, writing, numeracy and other academic skills.

2. Problem Behaviour Reduction:

- Autistic Behaviour Correction: ABA therapy is one of the most effective treatments for autism, helping children with Autism Spectrum Disorder (ASD) to reduce repetitive stereotypical behaviours, aggression, self-harm and other problem behaviours.

- Improved classroom behaviour: The programme can help children with ADHD and other behavioural disorders improve their concentration, follow instructions and behave calmly in class.

- Improved quality of life: Reducing problem behaviours and developing life skills leads to improved quality of life for SEN children.

3. individualised approach:

- Adaptation to Needs: ABA therapy can be adapted to meet the individual needs of each child, regardless of their abilities, limitations and diagnosis.

- Setting realistic goals: The programme focuses on specific, measurable, achievable, relevant and time-bound (SMART) goals that are tailored to the individual child.

- Positive reinforcement: ABA therapy uses a system of rewards to motivate children and reinforce desired behaviours.

Application of ABA therapy in inclusive education:

Individualised sessions: The programme can be delivered through individual sessions with a certified ABA therapist.

Group sessions: ABA therapy can be integrated into group sessions to promote social and interaction skills.

Collaboration with educators: ABA therapists work closely with educators to provide a holistic approach to a child's education.

Montessori Method: an approach that promotes independent learning and development through a specially organised environment and an individual work plan. The Montessori method, developed by the Italian educator Maria Montessori, is based on the principle of respect for the child's personality, freedom of choice and autonomy. In the context of inclusive education, the Montessori methodology can be a valuable tool for achieving various goals:

1. individualised approach:

- Pace of development: Montessori pedagogy focuses on the individual pace of development of each child, allowing them to learn at their own pace.

- Variety of materials: The Montessori classroom environment is filled with a variety of didactic materials to suit the different interests and abilities of the children.

- Freedom of choice: Children choose what to play with and what to do, which stimulates their inner motivation and cognitive activity.

2. Skills Development:

- Practical skills: The Montessori method emphasises practical skills such as pouring, pouring, sorting, which promotes fine motor skills, motor coordination and sensory perception.

- Life Skills: Children learn to dress themselves, clean up after themselves, and take care of themselves and their environment, which develops independence and responsibility.

- Academic Skills: In Montessori classes, children learn reading, writing, numeracy and other academic skills in a playful way that makes learning fun and effective.

3. Social-Emotional Development:

- Self-esteem: The Montessori method teaches children to respect themselves, their achievements and the achievements of other children.

- Co-operation: Children learn to work together, help each other and solve problems together.

- Emotional regulation: The Montessori classroom environment promotes self-control, the ability to cope with emotions and to resolve conflicts peacefully.

Application of Montessori methodology in inclusive education:

- Creating an inclusive environment: Montessori pedagogy creates an inclusive environment where all children feel comfortable, safe and secure, regardless of their abilities and limitations.

- Adaptation of materials: Didactic materials and exercises can be adapted to the individual needs of each child.

- Support for children with special needs: Montessori educators are trained to work with children with a variety of disabilities, helping them to maximise their potential.

Important aspects of applying Montessori methodology in inclusive education:

1. Training of educators:

- Specialised training: Teachers should receive training in the Montessori methodology to enable them to fully master its principles and tools.

- Experience working with children with special needs: Knowledge of the development and learning of children with different disabilities will enable teachers to adapt the Montessori method to the individual needs of each child.

2. environmental design:

- Appropriate materials: The Montessori classroom environment should be filled with a variety of didactic materials specially designed in accordance with the principles of the methodology.

- Design that promotes independence: The classroom space should be organised in such a way that children can move freely, select materials and engage in activities independently.

- Inclusion: The environment should be accessible and comfortable for all children, regardless of their physical or cognitive abilities.

3. Co-operation with parents:

- Communication: Open and close communication with parents of children is key to the successful implementation of the Montessori methodology in inclusive education.

- A unified approach: Discussing the child's goals, methods and achievements with parents will ensure the integrity of the child's upbringing and education.

- Collaboration: Educators and parents working together can create an even more supportive and inclusive environment for all children. Contribution of Montessori methodology to inclusive education

- Creating an inclusive environment: Montessori pedagogy focuses on respect for each child's identity, freedom of choice and autonomy, which creates an atmosphere of acceptance of inclusion for all.

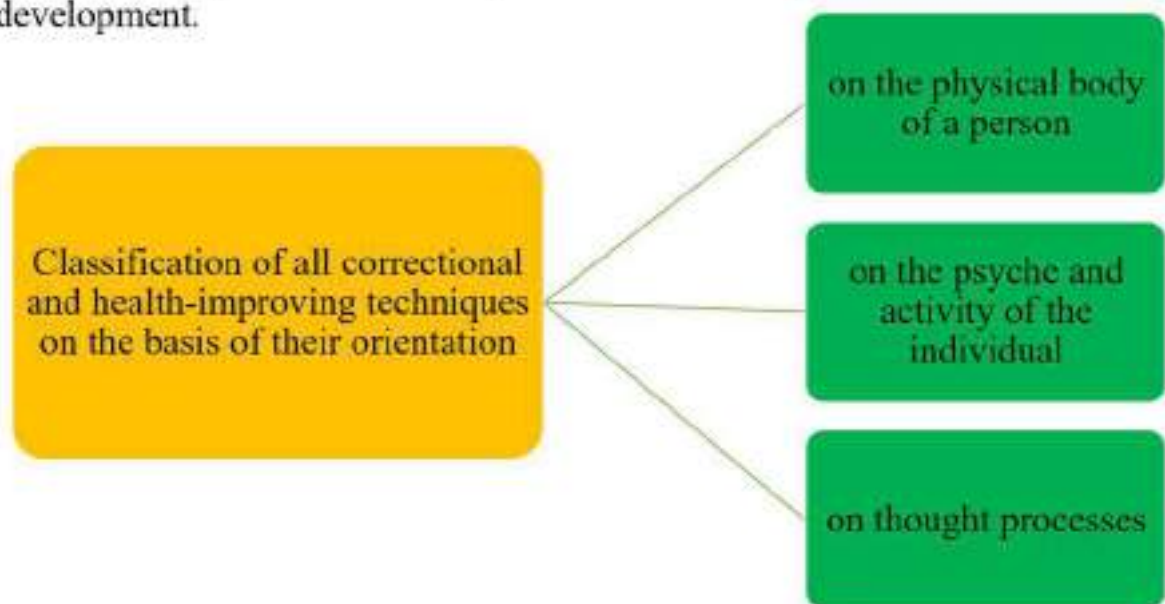
- Individualised approach: Taking into account each child's developmental pace and interests allows them to learn at their own pace and maximise their potential.

- Life Skills Development: Practical exercises based on the Montessori methodology help children with special needs to learn essential self-care skills, which contributes to their independence and self-esteem.

- Social-emotional development: Montessori class teaches children to co-operate, resolve conflicts peacefully and respect each other, which is essential for their social and emotional well-being.

Montessori methodology opens up new possibilities for creating an inclusive educational space where all children, regardless of their abilities, can learn, develop and succeed.

The content of correctional and wellness classes can be different and there are quite a lot of options for their implementation at the present stage of education development.

Correctional technologies in inclusive education play a crucial role in creating conditions for the full development and education of children with SEN, disorders of psychophysical development, and disabilities. The successful integration of such children into the educational process depends on a comprehensive approach, including

psychological and pedagogical support, social adaptation, methodological support for teachers, the use of assistive technologies and medical support. It is important to continue to develop and introduce effective methods of correctional work so that every child can realise his or her potential and become an active participant in society.

1. How can each of the presented methodologies (TOMATIS, ABA therapy, Montessori) contribute to inclusive education?
2. What are the advantages and disadvantages of each of these methodologies in the context of inclusive education?
3. For which categories of children with special needs can each of these techniques be most effective?
4. How can these methodologies be integrated into the existing inclusive education system?
5. What role does teacher training play in the successful implementation of each of these methods?
6. What is the importance of co-operation with parents in implementing each of these techniques?
7. What research exists to support the effectiveness of these techniques in inclusive education?
8. What ethical considerations need to be taken into account when implementing each of these methods?

Development and implementation of individual educational programme in accordance with the requirements of students with special educational needs

In Kazakhstan, as in many other countries, the issues of inclusive education and accessibility of education for children with special educational needs (SEN) are among the priorities. The development and implementation of individual educational programme (IEP) plays an important role in the implementation of this task.

Legal and regulatory framework

Kazakhstan has developed a comprehensive legal and regulatory framework governing inclusive education and the development of IEPs. The key documents are:

- The Law of the Republic of Kazakhstan 'On Education' from 27 July 2007 № 506-IV https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118747
- State Programme for the Development of Education and Science of the Republic of Kazakhstan for 2016-2025 <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988>
- Model rules for the development and implementation of adapted educational programmes <https://www.adilet.zan.kz/rus/docs/V1800017705>

The process of development and implementation of IEPs in Kazakhstan can be divided into several stages:

1. Assessment of psychophysical development and special educational needs:
 - A psychological-pedagogical commission (PPC) is conducted.
 - The PPC consists of a psychologist, a teacher, a defectologist, a doctor and other specialists.

- Based on the results of the assessment, the PPC issues a conclusion that includes recommendations for the development of the IEP.

2. Development of the IEP:

- The IEP is developed based on the opinion of the PPC.
- Teachers, psychologists, defectologists, parents (legal representatives) of the student with SEN and other specialists participate in the development of the IEP.
- The IEP must comply with the State Compulsory Education Standards (SES) and take into account the individual characteristics of the student with SEN.

3. Approval of the IEP:

The IEP is agreed with the head of the educational organisation.

4. Implementation of the IEP:

- The IEP is implemented in the educational process.
- Implementation of the IEP may require adaptation of teaching materials, teaching and assessment methods.
- It is important to monitor the effectiveness of IEP implementation and make necessary adjustments.

Peculiarities of IEP development and implementation in Kazakhstan

- Consideration of national peculiarities:

National peculiarities and traditions of Kazakhstan should be taken into account when developing IEPs.

- Multilingualism:

- In Kazakhstan, education can be conducted in Kazakh, Russian and other languages.
- The IEP should be designed to take into account the linguistic characteristics of the SEN learner.

- Remoteness:

In some regions of Kazakhstan there is a problem of remoteness of settlements.

This can hinder access to education for children with SEN.

Opportunities to use distance learning technologies should be taken into account when developing IEPs.

The state plays an important role in supporting inclusive education and the development of IEPs in Kazakhstan. The state:

- Provides funding for inclusive education.
- Develops a legal and regulatory framework for inclusive education.
- Provides methodological support to educational organisations.
- Trains personnel to work in inclusive education settings.

Every pupil, regardless of his or her specific needs, has the right to quality education and equal opportunities to receive it.

1. Understanding special educational needs: Before starting to develop a programme, it is important to understand what special educational needs are and what kinds of support may be needed for students with such needs. These may include children with developmental disabilities, children with intellectual or physical disabilities, children with behavioural problems and others.

2 Analysis of existing programmes and practices: Before developing a new programme, it is important to examine existing programmes and practices both in Kazakhstan and abroad. This will help to identify best practices and avoid repeating mistakes.

3. Individualised approach: One of the key principles of developing an educational programme for students with special educational needs is an individualised approach. Each student is unique, so it is important to take into account his/her specific needs, abilities and interests when planning the educational process.

4. Stakeholder involvement: It is important to involve all stakeholders in the programme development process, including students, parents, teachers, special education professionals and others. Their opinions and experiences can be valuable to the success of the programme.

5. Ensuring accessibility: The programme should be accessible to all students, regardless of their physical, intellectual or other disabilities. This may include adapting the instructional materials, equipment, and infrastructure of the school.

6. Training of teaching staff: One of the keys to successful programme implementation is the training of teaching staff. Teachers and specialists must be prepared to work with students with special educational needs and have the necessary knowledge and skills.

7. Evaluation and Correction: The process of programme development and implementation should be continuous. It is important to continually evaluate the effectiveness of the programme and to make adjustments and adaptations according to student needs and learning outcomes.

The development and implementation of IEPs is an important step towards ensuring inclusive education for children with SEN in Kazakhstan. With the support of the state, joint efforts of teachers, psychologists, speech pathologists, parents and other specialists, and taking into account the individual characteristics of each child, the IEP can become an effective tool for achieving the educational goals of children with SEN. The development and implementation of an educational programme for students with special educational needs is a complex and responsible process that requires a comprehensive approach and the participation of all stakeholders. However, it is also an opportunity to ensure that all students have equal opportunities to receive quality education and realise their potential.

1. What are the main stages in the development and implementation of an individual educational program (IEP) for children with special educational needs (SEN) in Kazakhstan?
2. What are the key documents for the development and implementation of IEPs in Kazakhstan?
3. Who is a member of the Psychological-Pedagogical Commission (PPC) that assesses the psychophysical development and special educational needs of a child with SEN?
4. How should the national characteristics and traditions of Kazakhstan be taken into account when developing IEPs?
5. What problems may arise when implementing IEPs in remote communities of Kazakhstan?
6. What role does the state play in supporting inclusive education and IEP development in Kazakhstan?
7. What resources are available for teachers, psychologists, parents and other professionals involved in the development and implementation of IEPs in Kazakhstan?

Professional competences of teachers in the system of inclusive education

In the inclusive education system of the Republic of Kazakhstan, teachers play a key role in providing quality education for all students, including those with special educational needs. For successful implementation of inclusive education, teachers should have certain professional competences:

1. Understanding of the foundations of inclusive education: Educators should have a deep understanding of the principles and values of inclusive education, which include equity, respect for diversity, individualisation of learning and others.

2. Awareness of special educational needs: Educators should be aware of the different types of special educational needs, their characteristics and ways of supporting them in order to adapt the educational process to the needs of each learner.

3. Skills in differentiating instruction: Educators should have skills in differentiating instruction, i.e., the ability to adapt instructional materials, techniques, and teaching approaches to meet the individual characteristics and needs of students.

4. Teamwork skills: Inclusive education often involves educators collaborating with other professionals such as special educators, psychologists, speech therapists and others. Therefore, it is important that educators have teamwork skills and are able to collaborate effectively with colleagues.

5. Creating an inclusive environment: Educators must be able to create a supportive and enabling environment in which every learner feels comfortable and included. This includes the ability to manage the classroom, develop friendships among students and take steps to prevent discrimination and stigmatisation.

6. Ability to use technology: Teachers should be prepared to use modern educational technology to individualise learning and make the educational process more accessible to all learners, including those with special educational needs.

7. Reflective and developmental skills: Teachers should be able to analyse their practice, recognise their strengths and weaknesses, and continuously improve their professional skills and knowledge to better respond to learners' needs.

The development of aspects of integration and inclusion in educational institutions in Kazakhstan depends on the qualification level of specialists, which requires making adjustments in the process of training future teachers, teachers, educators. In this context, the problem of formation of professional competence of future teachers in the conditions of inclusive education becomes important.

The message of the President of Kazakhstan Kasym-Jomart Tokayev notes the need to change the entire system of professional education with a focus on the formation of key skills in demand in the labour market. The main emphasis is placed on improving the quality of education as the main priority of educational institutions.

Studying different approaches to the training of special educators, A.B. Duzelbaeva states that many scientists agree that a specialist in the field of inclusive education should be prepared for a wide range of tasks, possess the skills of teaching at different levels taking into account individual characteristics of students, as well as able to work simultaneously with children with different educational needs and abilities.

O.S. Kuzmina points out the key aspect of quality professional training of teachers: the development of the ability to solve problems arising in the process of inclusive education. It is possible to achieve this both in the framework of university education and in the process of postgraduate retraining.

The formation of inclusive competence in future teachers is a key element of preparation for work in the conditions of inclusive education. It affects the whole learning process and implies orientation to work in classes with children with both normal development and special educational needs.

Inclusive competence of future teachers, according to I.N. Khafizullina, is a set of personal qualities and professional skills necessary for effective work in an inclusive environment. It includes the teacher's ability to take into account the individual needs of each student, create conditions for their inclusion in the educational process and ensure their comprehensive development.

Z.A. Movkebaeva considers inclusive education as an opportunity for children with disabilities to receive quality education in general education institutions. For this purpose it is necessary to create appropriate conditions, including material and technical equipment and professional support for teachers.

Professional development of teachers

A number of measures are being implemented in Kazakhstan to improve the qualifications of teachers in the field of inclusive education.

Professional development courses are held:

- on the basis of educational organisations,
- within the framework of programmes of the National Institute of Education and other organisations.

Methodological materials are developed:

- on issues of inclusive education,
- which are available on the website of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Methodological support is provided:

- to teachers working in an inclusive environment,
- by methodological services of educational organisations.

The importance of inclusive education

Inclusive education is of great importance for the development of Kazakhstani society.

It allows children with SEN to:

- receive quality education in a general education environment,
- socialise,
- develop their skills and talents,
- prepare for independent life.

Inclusive education contributes to:

- fostering an inclusive culture in society,
- eliminating discrimination against people with disabilities,
- creating a more just and equitable society for all.

1. What are the key principles of inclusive education that educators need to understand?
2. What knowledge and skills should a teacher working in the conditions of inclusive education possess?
3. Why is the problem of formation of professional competence of future teachers in the conditions of inclusive education relevant in Kazakhstan?
4. What tasks, according to A.B.Duzelbaeva, should a specialist in the field of inclusive education be able to solve?
5. What key problem in the professional training of teachers is singled out by O.S.Kuzmina?
6. What is the inclusive competence of a future teacher, according to I.N.Khafizullina?
7. What conditions, according to Z.A.Movkebaeva, should be created for the implementation of inclusive education?
8. What measures are implemented in Kazakhstan to improve the qualification of teachers in the field of inclusive education?

Reference list

1. Zhatureeva A. A. Inclusive and integrated education in Kazakhstan: features and prospects of development //Publisher. agency (2): Proceedings of the 2nd International Scientific Conference 'Scientific Results' (February 16-17, 2023). Rome, Italy, 2023. 226p. - University of Bari Aldo Moro, 2023. - C. 140.
2. Sardarova Zh. I. I., Zhumasheva N. S. Inclusive and integrated learning in the Republic of Kazakhstan // Scientific and methodological electronic journal 'Concept'. - 2017. - T. 35. - C. 113-116. - URL: <http://e-koncept.ru/2017/77119>
3. State Programme for the Development of Education and Science of the Republic of Kazakhstan for 2020 - 2025 Internet resource: <https://www.nur.kz/family/school/1715660-inkluzivnoe-obrazovanie-v-kazahstane-i-za-rubezom/>
4. Appasova M.I., Choi S.V., Chagai S.M. et al. Frequency and structure of congenital malformations in children of Almaty city. Collection of scientific papers 'Science of Man. X Congress of Young Scientists and Specialists'. - 2009. -1666 c.
5. Movkebayeva Z.A., Denisova I.A., Oralkanova I.A., Zhakupova D.S. Inclusive education. Almaty, - 2014.- 200 p.
6. Koroleva Y.A. Social and psychological competence and vitality of persons with developmental disabilities: factor analysis // Special Education. - 2015. -№4. - C. 43-51.
7. Eralieva H.S. Introduction of inclusive education in Kazakhstan // Innovative pedagogical technologies: Proceedings of the IV International Scientific Conference (Kazan, May 2016). - Kazan: Buk, 2016. - C. 26-28.
8. Zhalmukhamedova A.K., Eshpanova D.D. Inclusive education in Kazakhstan: state, problems, prospects // [Electronic resource] - Mode of access : icie.ieml.ru
9. Koroleva Y.A. Teacher's readiness to work with students with special educational needs as a condition for the success of the inclusive process (on the material of the Orenburg region// Vestnik TOGIRRO. - 2016. - №1. - C. 296-299.
10. Koroleva, Y.A. Attitude to inclusive education of teachers of general educational organisations / Y.A. Koroleva // Scientific and methodological electronic journal 'Concept'. - 2016. - VOL. 20. - PP. 77-80.